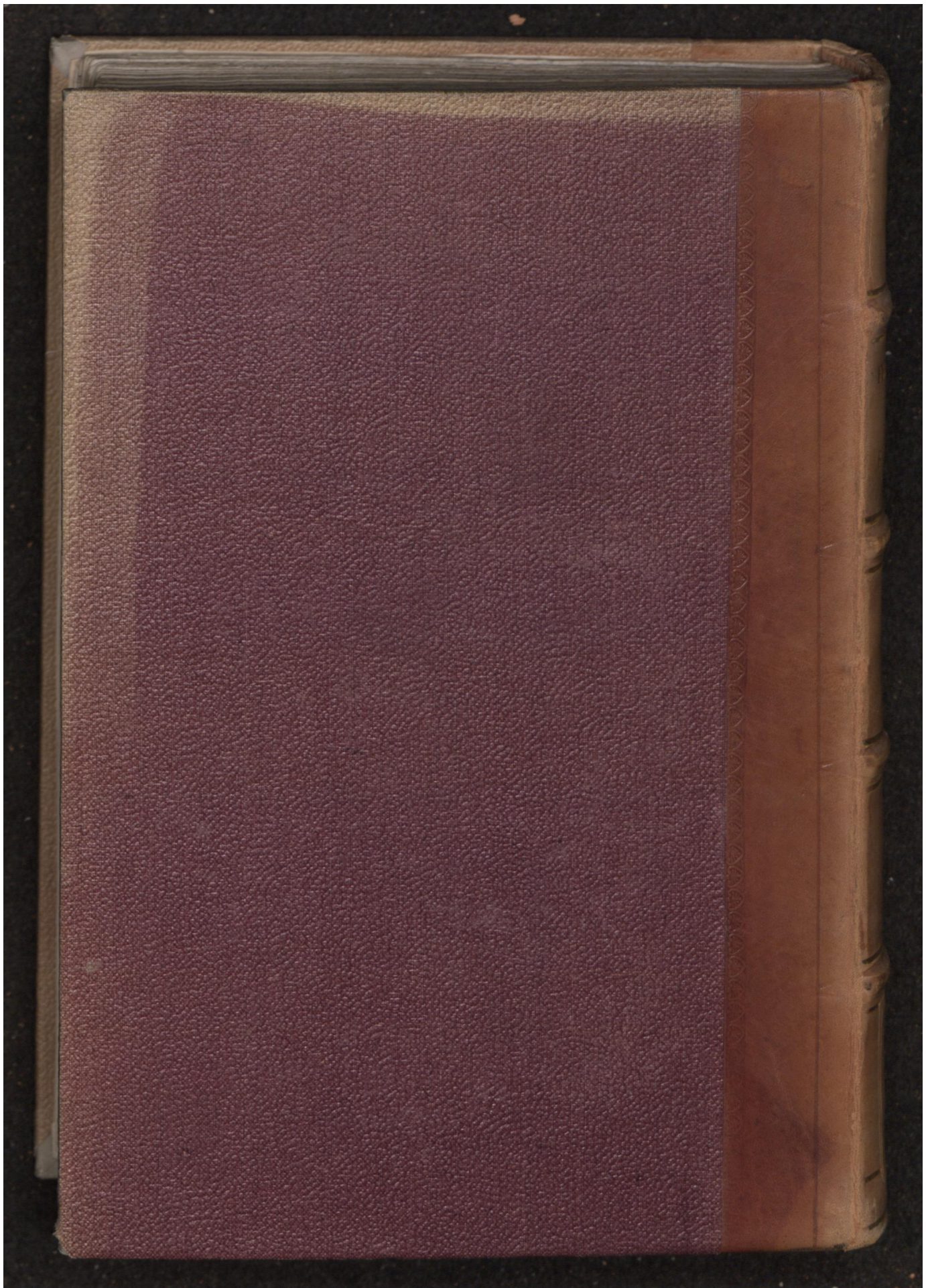

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

1/6/4

Inc. Nenc.

45

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

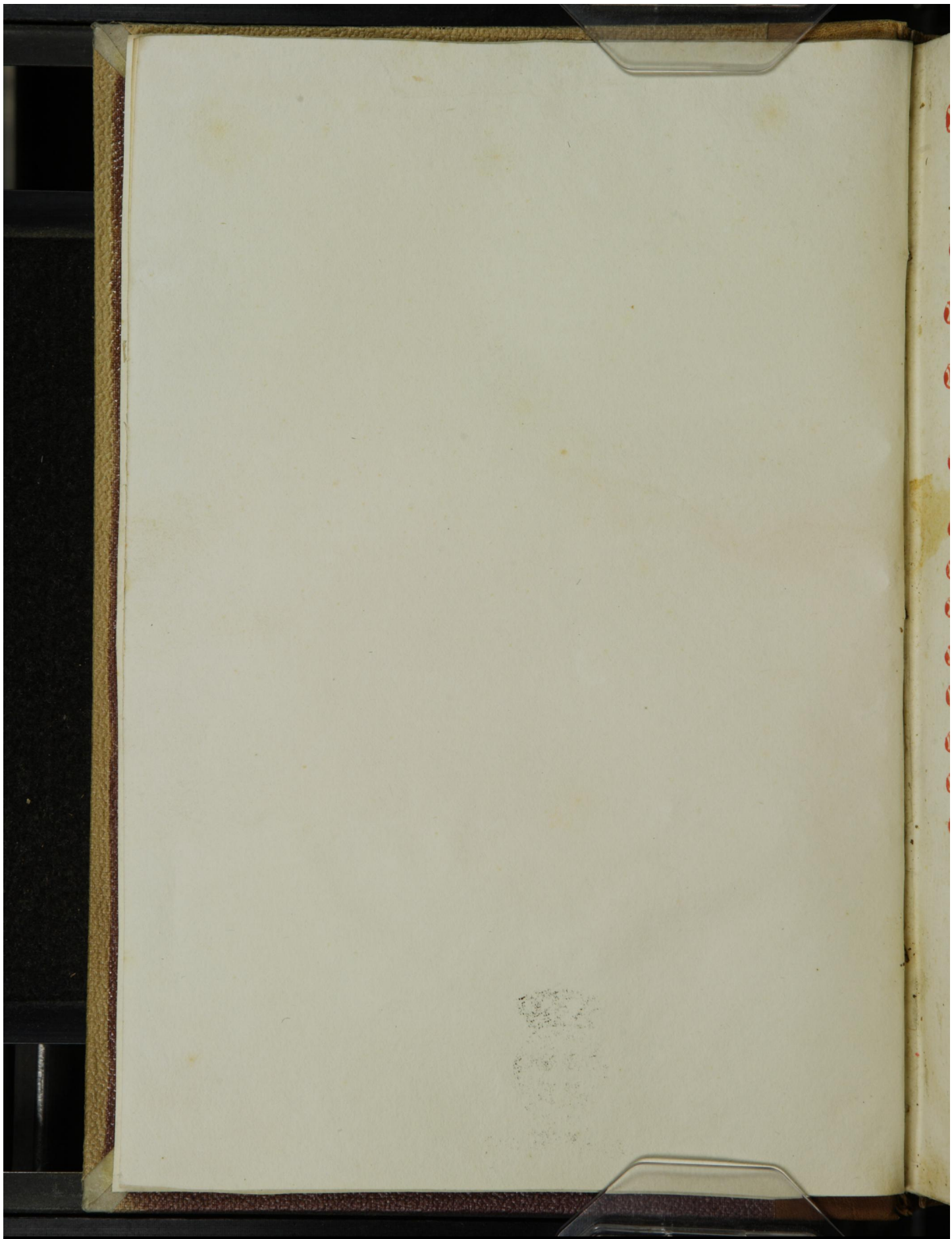
TO 000 2 1097

Ex Libris Joannis Nencini

1874

F. A. D. 2. *G. Nencini*
1861

Incipit tabula restitutionū vřaz 7
excoicationū: edita p venerabilē dñm
fratrē Franciscum de platea ordinis
minorum.

Restitutio Primo.

Atrum restitutio sit de necessitate sa-
lutis. *1*

Restitutio. 2. *1*

Quis teneat ad restitutionē. *1*

De restitutione dānificatiū in
bonis anime.

Quid si aliq̄s retraxit aliquem a reli-
gionis ingressu. *2*

De his qui inducunt aliquos
ad peccatum.

Atrū inducēs aliquē ad peccatū cōsu-
lendo 7 cetera teneatur ad restitū-
tionem. *3*

Quid de illo q̄ tēptat pudicitiaꝝ alic?
mulieris. *4*

Quid de illo qui vituperauit aliquē
iniuste. *5*

Ad quid teneat seducēs vel deflorās
virginem. *6*

Ad quid teneatur confessor absolues
aliquē quē nō poterat. *7*

Ad quid teneat dānificans aliquem
ex fraudulēto consilio. *8*

Ad quid teneat clericus qui dimittit
officiū. *9*

Quid de illo qui fecit penitentiā sibi
impositā in peccato mortali. *10*

Quid de sacerdote q̄ promissit dicere
missas sancti Gregorij. *11*

Quid de dñis tpalib⁹ qui denegant
pñiaz dānat. vltimo supplicio. *12*

De restitutione dānificatiū in
bonis corporis.

Ad qd teneat dānificans. *13*

Quid si statiz moriē nec aliquē expēse
facte sunt in medicis. *14*

Quid si nullā habuit artem. *15*

Asq̄ ad qd tēpus estimabunt opere
quibus cariturus est. *16*

Ad quid tenet occidēs aliquē in ne-
cessitate inuitabili idest gratia sue
defensionis. *17*

Quero cum in crimie lese maiestatis
ex sola scientia teneat reuelare ad
qd teneat nisi reuelauerit. *18*

An isti ptiales cadant in crimen lese
maiestatis. *19*

Ad quid tenet qui cōmittit pditiōē
cōtra vnū tyrānoꝝ Italie. *20*

Quid de statuētib⁹ leges fures occi-
di. *21*

Quid de spiculatore cui p̄cipit inter-
ficere p iudicē lata sentētia. *22*

Quid de dñis terrarū: qui mutilant
hōies ppter animalia que capiūt
contra eorū volūtatem. *23*

Quid si ex domo tua p̄iectus ē aliqd
ppter qd mortu⁹ ē pater me⁹. *24*

Quid si equus tuus calce me percussit.
25

Quid si pecunia accepta intelligatur
remisisse actionē iniuriarū. *26*

Quid si q̄s p̄curet aliquē iniuste in
seruitutē redigi. *27*

Quid d̄ medico impito ex cui⁹ culpa
moriē infirmus. *28*

De restitutōe dānificatiū in
bonis fortune.

De raptoꝝ. *29*

Restitutō tñt fur rē cū fructib⁹ p̄cepti.
et que p̄cipi possunt. *30*

Atr̄ necessitate famis vel nuditatis
liceat furari. *31*

Atr̄ liceat furari cā pietatis. *32*

De nonz gñibus fautorū qui obligant in solidum.	
Iustus. s.	33
Consiliū. s.	34
Consensus. s.	35
Idalpo idest adulator. s.	36
Rekursus. s.	37
Participans. s.	38
Mutus. s.	39
Non obstans. s.	40
Non manifestans. s.	41
De restitutione ementium de furto preda vel rapina.	
De rapina. s.	42
Quid de predam ementibus. s.	43
Quid si emptor hoc nesciebat pbabi liter tamen hoc credebat. s.	44
Quid si sciebat factum sed ignorabat ius facti. s.	45
Quid si raptor donator vel venditor satisfecit plenarie de pda data: vel vendita. s.	46
Quid si qs emat rem de preda bona fide vt restituat. s.	47
Quid si non potest reperiri dominus: vel nescitur. s.	48
De restitutione comedentium de rapina usura vel furto.	
De his qui comedunt: vel in alios vsus conuertunt. s.	49
Quid de his q comedūt ⁊ iduūt. s.	50
Quid de predicatorib⁹ qui comedūt de his. s.	51
De restōe acq̃sitorū p meretriciū	
An meretrix teneat restituere. s.	52
Quid d muliere que recepit pecuniā pro opere carnali. s.	53
Quid de seculari qui recipit p opere carnis a coniugata. s.	54
Atqz regularis possit auctoritate ppa restituere quod accepit. s.	55
Quid de filiis illi⁹ qui viuente vxore sua duxit aliam. s.	56
Quid de adultera que concepit filiu⁹ ex adulterio. s.	57
Quid si mulier habet filium de adulterio occulto. s.	58
De restitutione dotis.	
An dos restitui debeat mulieri adultere. s.	59
Quando dos debeat restitui. s.	60
Qui debeat dos restitui. s.	61
Quid si fundus estimatus datus est in dotem. s.	62
An vir possit cogere patrem: vt det dotem filie sue. s.	63
An maritus possit expellere vxorem non soluta dote promissa. s.	64
Quid de viro qui recipit filia raptoris vel usurarij in coniugem. s.	65
De restitutione bellantium.	
An capta i bello sbiaceat restōi. s.	66
De quinqz conditionibus requisitis ad hoc vt bellum sit iustum. s.	67
Quid si aliqđ p̃dictorū defuerit. s.	68
Quid de sequentibus dominum in iniusto bello. s.	69
Quid si probabiliter dubitant: vtruz iustum vel iniustum sit. s.	70
An sequentes ipsum dominū teneat in solidum. s.	71
Quid si neuter raptorū erat domin⁹ sed simul cōuenerūt equaliter. s.	72
Quid si oēs sequūt etia⁹ si vn⁹ solus potuissz p se facere an tenent in solidum. s.	73
Quid si post multa dāna fiat pax: et damna hinc inde remittantur: an remissio se extendat ad homines vtriusqz partis. s.	74
Quid	

- Q**uid de seditis mouētibz bellū ex imperio dominorū suorū. §. 75
- Q**uid de his que rapiūtur in ecclesiis in bello iusto. §. 76
- Q**uid de his qui incendunt ecclesias in bello iusto. §. 77
- A**ltz sacrilegis regibz idicētibz bellū teneāt sediti milites obedire. §. 78
- A**n occupata hodie p principes christianos in bello auctoritate ppria sibiaceant restitutioni. §. 79
- Q**uid de comitibus qui sine auctoritate pncipis vasallos ppios bello exheredant. §. 80
- Q**uid de bellis factis ab vna ciuitate alteri ciuitati sine auctoritate pncipis. §. 81
- Q**uid de partialibus expulsi contra ciuitatem bellantibus. §. 82
- Q**uid de socialibus gentiūz armorū qui ad suū libitū discurrent. §. 83
- Q**uid de his que recuperant ab hostibus per milites. §. 84
- A**n in bello iusto liceat pugnare non solum contra iniuriantes: sed etiā contra suos vasallos. §. 85
- A**trum recuperans rem sibi sbractaz furto vel violentia: vel eqpollentē furtiue vl violēt tēat restituē. §. 86
- D**e famulo furtū sbrabente a dño ppter mercedē negatam. §. 87
- A**n teneat restituē qd sbraxit. §. 87
- D**e restōne acq̄sitorū in ludo. §. 88
- A**n acq̄sita i ludo sibiaceāt restōi. §. 88
- D**e restitutōe notariorū dāni cātū aliq̄ue ppter impitiā. §. 89
- Q**uid si faciat fallū instrumētū. §. 90
- Q**uid de artificibz asserentibus se pios in arte sua: si ignorātia aliq̄ue ledant. §. 91

- D**e restitutione medicorum.
- D**e medico curaz egri derelinquēte: vel male secante egrum. §. 92
- Q**uid de medicis qui gratia lucri prolongāt morbos. §. 93
- Q**uid de medico imperito. §. 94
- D**e restōe acq̄sitorū p litigiū: 7 pmo de accusatoribz criminū
- A**n talē acq̄sita sibiaceāt restōi. §. 95
- Q**uid de illo qui pecūia accepta desistit ab accusatione. §. 96
- D**e restitutōe iudicis qui dolo seu impitiā inique iudicat. §. 97
- Q**uid si sufficiens est: sed negligit studere 7 sic male iudicat. §. 98
- Q**uid si recipit pecuniā: vt inique iudicat. §. 99
- Q**uid si accepit pecuniā: vt bñ iudicaret: aut simpliciter vt iudicaret. §. 100
- Q**uid si accepit pecuniā: vt nō iudicaret: aut vt male. §. 101
- C**ui fiat restitutio: cuz datio sit mala intentione. §. 102
- Q**uid si iudex male iudicauit i grāter p ipudetiā assessoris. §. 103
- Q**uid de officialibz iudicibz incitatibz eos ad iniuste iudicandū. §. 104
- Q**uid de iudicibz 7 administratoribz qui negligunt facere iusticiā 7 defendere oppressos. §. 105
- Q**uid de iudice qui omittit cōdēnationem expensarum. §. 106
- D**e restitutōe aduocatorū.
- D**e eo q̄ fuerit in culpa: quia nō erat idoneus: puta d̄ p̄lōis phibit. §. 107
- Q**uid si recepit imoderatūz salarium. §. 108
- Q**uid si per ignorātiā vel negligētiā cliētul⁹ suus amisit litem. §. 109
- Q**uid de illis dolo quorū contingūt

- dāna vel fraudes. §. ii0
- De restitutione testium.** iii
- Utruz testis possit accipere sumptus necessarios. §.** ii2
- Qui reddet testis pecuniam acceptaz pro testimonio lato. §.** ii2
- Quid de teste nolēte manifestare vritatem: 7 vna pars leditur. §.** ii4
- De extorquentib' elemosinas per mendacium 7 hypocrisim.**
- Utruz qui simulatōe religiōis requirit aliqd teneat ad restitutionē. §.** ii5
- Quid de diuite mētiendo se paupēz acq'rente aliquid. §. eodem.**
- De mendicantibus validis qui fingunt se infirmos. §.** ii6
- Littera quam debēt hēre questores elemosinarū ab episcopis. §. eodez.**
- De restitutione facientū elemosinas de alieno.**
- An cōmittāt furtum. §.** ii7
- Utrum monachus possit facere elemosinam. §. eodem.**
- Utrum vxor possit facere elemosinaz sine licentia viri. §.** ii8
- Utruz filius familias possit facere elemosinam sine cōsensu patris. §.** ii9
- Utrum fur faciendo elemosinaz de furto liberetur. §.** i20
- Utruz liceat furari cā pietatis. §.** i21
- De restitutione acq'sitorū per malos artifices.**
- An talia s'biaceant restitutioni. §.** i22
- De restitutione clericorum symoniacorum.**
- De illo qui recipit bñficiū symoniace scienter. §.** i23
- Quid de symoniaco in ordine et dignitate. §.** i24
- Quid scienduz de pecunia symoniace accepta. §.** i25
- Quid de recipiente simplex bñficiū symoniace. §.** i26
- Quid de clicis male administratib' administrationē ecclesie. §.** i27
- Quid de his qui donant sua inhonestis personis. §.** i28
- Qui fiet restitutio a talibus personis male recipientibus. §.** i29
- An isti ecclesiastici qui male dederūt debeāt restituere de bonis ecclesiasticis an patrimonialibus. §.** i30
- Quid de prelati ecclesiarū q' aliqd legatis impēdunt: vt a subditis pl' extorqueant. §.** i31
- Quid de clerico cui episcopus cōfert beneficium vt cognoscāt matrem: vel sororem. §.** i32
- De restitutione suspensorū.**
- An cleric' suspens' ab officio teneat ad restitutionēz beneficii 7 fructū. §.** i33
- An impediens aliquem a cōsecutioe bñficii teneat ad restōnez. §.** i34
- Quid de illo qui violenter occupat beneficium: aut scienter se intrudit in eo. §.** i35
- Quid de excomunicato reconciliato an fruct' tempore excomunicatōis restituat. §.** i36
- Quid de his qui steterunt in sentētia longo tempore. §.** i37
- Quid de conferentib' talib' bñficia scienter. §.** i38
- De restitutione religiosorū.**
- An monasterium teneatur restituere egrediēti id qd tempore ingressus ipse dōauerat eidē mōasterio. §.** i39
- Quid de religiosis qui obligati erāt in seculo**

- in seculo aliquid restituere. §. 140
An regularis possit restituere propria auctoritate. §. 141
De restitutōe dñorū tēporaliū. §. 142
An male acquisita per eos debeat restitui. §. 143
Quid si restitutō sit difficilis: q̄a forte non sufficiunt bona. §. 144
An possit dominus aliquid exigere a subditis. §. 145
An auferentes res contra bānūz potatas teneantur restituere. §. 146
Quid de dominis exigentibus a subditis talias. §. 147
Quid de exigentibus pedagia ⁊ tholonea antiqua. §. 148
Quid de dētib⁹ leges iniq̄s. §. 149
Quid si dominus nō facit id propter quod impositū est pedagiu. §. 150
Quid de dñis negligentibus facere iusticiam miseris ac defendē. §. 151
Quid de vtentibus malis officialib⁹ ⁊ nō corrigentibus eos. §. 152
An solus princeps possit imponē collectas. §. 153
Quid de vendētib⁹ officia publica. §. 154
De restitutione subditorum facienda dominis.
Atrum tales teneant ad restitutōez dominis de male ablati. §. 155
De fraudantibus pedagia.
An fraudātes datū teneāt ad penaz impositam in foro consciētie. §. 156
Quid de portantibus merces phibitas ad partes paganorū. §. 157
Quid de furāte christianos captiuos a saracenis detentos. §. 158

- Q**uid si christian⁹ captiuus furetur a saraceno qui eū detinet. §. eodem
Quid de subditis dānificatibus dominos. §. 159
De restōne sbditorū inter se de his qui ad inuicem extorquent
De ciuib⁹ qui collectas diuiserunt super alios. §. 160
Quid de estimantibus res plus vel minus odio vel inuidia. §. 161
Quid de malis electoribus. §. 162
Quid de exactoribus tributorū plus exigentibus debito. §. 163
De restitutione contrabētium
Ad quid tales teneant. §. 164
Quid de cōmodatario. §. 165
Quid de vtēre cōmodato vltra locū determinatum. §. 166
Qui dicant casus fortuiti. §. 167
Quid de depositario. §. 168
Quid de bidello cui assignasti libru tuum: ⁊ alteri tradidit. §. 169
Quid de creditore pignoris. §. 170
An inter emptorem et venditorem cadat restitutio. §. 171
De quo teneat socius. §. 172
De restōne eius q̄ ob cām accipit ⁊ causa non est secuta. §. 173
Quid de illo qui accepit pecuniā p̄ nuptias ⁊ nō sunt secute. §. 174
Quid de accipiente aliqd vt seruū manumittat ⁊ non facit. §. 175
De restitutione gerentium aliena negocia.
De tutore ob cuius causā adulto vel pupillo dānū illatum est. §. 176
Quid si q̄s volebat dare aliqd pupillo: ⁊ tutor impediuit. §. eodem.
De restōe negotiorū gestorū qñ dānū incurrit sua causa. §. 177

De restitutione sociorum: quando
 alter in ea facit expensas: vel ali?
 est dominus. §. 178
De restitutione accipientis inde-
 bitum. §. 179
De restitutōe dānorū datorum
 ab animalibus: si animal tuum
 mihi dānum intulit. §. 180
Quid si equus tuus calce me percussit:
 et crus fregit. §. 181
Quid si animal tuum incitauit meū:
 et meū dedit alteri dānum. §. 182
Quid si bos tuus comedit herbā meā
 et canis carnes. §. 183
Quid si animalia quae mittit in caput
 meum: et fruges depascunt. §. 184
Quid si per se pecora intrauerunt in
 caput: et frumētū comederūt. §. 185
Quando dominus se liberat dādo
 animal dānicās et quā nō. §. 186
Quid si animal mordax tenes iuxta
 viam: et ledit hominem. §. 187
An si inuenio ouem tuam in campo
 meo possum tenere illam quousque
 mihi latiffeceris. §. 188
Quid de ledentibus agrū: vel domū
 alterius igne: aut iumento maliciose
 §. 189
Quid de boue corrupta nō custodi-
 to a dño: et ledit alium. §. 190
Quid si equus tuus insidiando mulā
 meam crus meū frāgat. §. 191
Quid de habentibus colubaria. §. 192
Quid de venatoribus qui conculcāt
 agros quorum canes occidunt aialia
 pauperum et similia. §. 193
De restōne excōicatorū.
Altrū durāte excōicatōe clericus possit
 fructus sui beneficii. §. 194
Omnis excōicator tenetur ad restitū-

tionem. §. 195
Quid de his excōicatis qui tempore
 excōicationis acquirūt aliqd. §. 196
De restitutione inuētorū a casu
 et fortuna.
An talia sibiaceāt restitutioni. §. 197
Altrū quis possit prohiberi piscari in
 fluminibus publicis. §. 198
Quid de feris bestiis piscibus et volu-
 cribus. §. 199
An fera bestia a te vulnerata efficiat
 tua si alter capiat eam. §. 200
An apes et volucres super arbores tua
 sint tui iuris. §. 201
Quid de feris factis māsuētis: ut pa-
 uones apes columbe. §. 202
Quid de animalibus māsuētis. §. 203
Quid de thesauro inuento. §. 204
Quid de insula nata in mari. §. 205
De restitutione acquisitorū in
 naufragio. §. 206
De restitutione dāni quod causa
 alicuius datum est. §. 207
Quomodo possit exemplificari dānum
 culpa contigisse. §. 208
Quid de eo qui aperuit cisternam: et
 animal alterius cecidit in eam. §. 209
Quid si inimicus tuus incendit domū
 tuam: et mea vritur. §. 210
Quid si heres vedit rem depositam: aut
 comodatam defuncto. §. 211
Quid de officiali qui negligit in arde:
 an officiales sui recte gerant se in
 officiis. §. 212
Quid de officiali qui negligit punire
 criminosos. §. 213
Quid si quis culpabili negligētia dānum
 dedit. §. 214
Quid de his qui sunt in mora tradēdi
 res domini. §. 215

De restōne

De restitutione fame.
**An infamans aliquem teneatur resti-
 tuere.** .s. 216
**Quot modis dānificet quis aliū in
 sua fama.** .s. 217
**Utrū aliq̄s possit reuelare malū alic̄
 sine peccato.** .s. 218
Quot modis fiat detractio. .s. 219
**Quid si quis de diuersis ⁊ a diuersis
 infamatur.** .s. 220
**Quid si quis non imponit crimen: s̄
 murmurat indiscrete.** .s. 221
**An accusatus negans verum crimen
 sibi in publico impositū peccet mor-
 taliter.** .s. 222
**Utrum satisfaciendū sit detractorib̄
 quibus modis potest.** .s. 223
De restōne q̄ vn̄ tñt p̄ alio.
**An pater teneatur ex contractu filij
 facto cum extraneo.** .s. 224
**Quid de mercatoribus qui preponūt
 institores suis apothecis.** .s. 225
**An dominus et pater teneant ex cō-
 tractu gesto p̄ seruū ⁊ filiū.** .s. 226
**An principalis teneat fideiussori suo
 pro eo qđ soluit.** .s. 227
**Quid de eo qui facit fugere debitore
 .s.** 228
**Quid de occultante officiales tēpore
 sindicatus.** .s. 229
**Utrū vxor teneat si marit̄ male ad-
 ministret officiū publicum.** .s. 230
**Quid de vxore que fecit furtū ante
 matrimonium vel prius.** .s. 231
**Quid de notariis officētib̄ instru-
 menta usuraria.** .s. 232
**Quid si filia dotetur in fraudem cre-
 ditorum.** .s. 233
**Quid de viro qui accepit filiam ra-
 ptoris vel usurarij.** .s. 234

Quid de sepeliētib̄ v̄arios. .s. 235
Quid de ministris usurarij. .s. 236
**Quid de procuratore tutore et cura-
 tore.** .s. 237
**De restitutione edificantium
 in solo suo cū dāno vicini.** .s. 238
**De restōne edificatium in solo
 alieno de sua matia: ⁊ aliis mul-
 tis casibus.** .s. 239
**Quid si quis plantet plantā in alieno
 solo.** .s. 240
**Quid si seminaui in agro tuo frumē
 tum meum.** .s. 241
**Quid si scripsi i aliena carta vel pinxi
 in tabula aliena.** .s. 242
**Quid si qđ ex aliena mā: vel ex sua ⁊
 aliena fecit materiātum.** .s. 243
**Quid si qđ bēa fide fuit vestimēto suo
 manica de aliēa purpura.** .s. 244
**Quid si quis confundat materiam
 propriam cum aliena.** .s. 245
**De restitutione fructuum
 perceptorum.** .s. 246
**Quid de asportantibus fructus de
 campo.** .s. 247
**Quid de inuasore rei alterius immo-
 bilis.** .s. 248
**De restōne alienatiōis facte in
 fraudem creditorum.** .s. 249
**De restitutōe alienatiōis facte
 per metum.** .s. 250
**De restōe faciēda ei qđ vtiliter
 gessit negotium meum.**
**Quid si soluiſti creditori meo: et me
 liberaſti.** .s. 251
**Quid si tutor more ciuitatis mixta
 exenia magistro noie pupilli.** .s. 252
**Quid si redimo filiū tuū ab hostibus
 sine mandato tuo.** .s. 253
De restōe expēsarū i iudic̄o factarū

- De his qui temere litigant. §. 254
De restitutione recipientium ab
his qui alienare non possunt. §. 255
De restitutione utrumque rei alienam contra
domini voluntatem. §. 256
Restituere tunc qui commisit furtum in usu
rei: non in ipsa re ad estimationem
illius usus. §. eodem.
De restitutione facientium fraudem legis.
§. 257
De restitutione damnificationum aliam in suo
vel debitorum vel animali.
De occidendo alienum suum vel aial. §. 258
Quid si quis compellit animal alium
precipitari. §. 259
Quid si ex misericordia dissolui seruum
alienum vel debitorem. §. 260
De restitutione miscantis turpitu-
dinem in vino alieno. §. 261
De restitutione damnificationum aliquem
proiciendo vel effundendo aliquid
de domo. §. 262
De restitutione damni dati ab arbores
vel a flumine. §. 263
Quid si per alluvionem terra agri mei
adiiciatur tuo. §. 264
De restitutione damnificationum
republicam aliquo modo.
De exactoribus tributorum qui aliquid
retinent. §. 265
Quid de eo qui pecuniam sibi datam
in administratione reipublice partem
retinet vel totam. §. 266
Quid de his qui faciunt ut annona
carior vendatur. §. 267
De restitutione plagiariorum. i. qui sub-
trahunt filios patribus. §. 268
Quid de abducendis uxorem aliam. §. 269
De restitutione raptorum virginum
viduarum et sacramentalium. §. 270
De multiplici restitutione sienda
reipublice. §. 271
De restitutione venditorum officia
publica et dignitates. §. 272
De restitutione iniuriarum. §. 273
De coactione fratrum facienda
post mortem patris. §. 274
De restitutione heredum. §. 275
De ordine restituendi creditori-
bus et legatariis. §. 276
Quid de expensis factis ab herede. §. 277
Pro quota parte teneant heredes
si sunt plures simul. §. 278
Pone quod aliquis mortuus habet tres mar-
chas auri: quarum una est de usura:
et dimittit eas tribus filiis suis: non
determinans que sit de usura: Et generaliter
dicit unam illarum esse. §. 279
Pone quod unus constat quod duo volunt
restituere. §. 280
Restitutio tertio.
Cui debet fieri. §. i
Quid de illo qui pluribus tunc: et vult
partem solvere: cum non possit totum. §. 2
Qui sunt potiores inter creditores. §. 3
Cui sit facienda restitutio rei furtive. §. 4
Restitutio quarto.
Quando debeat fieri. §. i
Quid si is qui tenet restituere non potest
induci ad restitutionem statim facienda: nec
creditor vult dare dilationem. §. 2
Restitutio quinto.
Quomodo ut debitor apud deum
et homines satisficiat. §. i
Quid si aliquis offert totam pecuniam
creditori ostendens plenariam voluntatem
cum non habeat. §. 2
An remissio semel facta per peni-
tentiam reuocetur. §. 3
Quot sunt modi satisfaciendi. §. 4
Restitutio

- Restitutio sexto.**
- Quid sit restituendum.** .s. i
- Utrum debeat iniungi in foro con-**
scientie q quis soluat penam quaz
incurrit defraudando pedagium.
.s. z
- Quid tenetur restituere fur.** .s. 3
- Quid de emente eam.** .s. 4
- Restitutio septimo.**
- Ubi facienda sit.** .s. i
- Restitutio octauo.**
- Quando debitor nō est soluēdo.** .s. i
- Quando debitor non est soluendo:**
an teneatur petere veniam vel di-
lationem .s. z
- Quid si debitor nō potest induci ad**
restitutionem statim .s. 3
- Quid si fur vel raptor sit in extrema**
necessitate .s. 4
- Quot sunt modi restituendi quibus**
consultitur debitori ne in despatoz
labatur .s. 5
- An quando debitor non est soluēdo**
sacerdos possit dare dilatoz .s. 6
- Quid de illis qui si vellent dimittere**
superfluas expensas possent rapta
restituere .s. 7
- Quid agere debet penitens quando**
non est soluendo .s. 8
- Quid si discrepāt inter se spoliati in**
danda dilatioe .s. 9
- Restitutio nono quantum ad**
ordinem.
- Cui prius fienda sit.** .s. i
- Restitutio decimo.**
- Quibz o3 fieri restitutio incertoz.** .s. i

Finit Tabula restitutionuz.

Incipit Tabula usurarum.

- Usura primo scz in contractu**
mutui.
- Quid sit usura.** .s. i
- In quibus rebus committitur.** .s. z
- An sit mutuū si quis dedēt .io. vlnas**
panni pro aliis .io. reddēdis ad cer-
tum terminum .s. 3
- An usura excusetur ex pacto conuen-**
tionali partium .s. 4
- Utrū sola spes faciat usurariū.** .s. 5
- Utrum usurarius intentionarius te-**
neatur ad restitutionem .s. 6
- Quare usura sit peccatum.** .s. 7
- Quare recipere aliquid ultra sortem**
in mutuo sit peccatum: et pro re lo-
cata non .s. 8
- Quare iudex secularis patit usurarios**
vivere cuz sint fures: 7 alios rapto-
res non .s. 9
- Quare iudex ecclesiasticus plus intro-**
mittit se de pena usurariorum: q3
aliorum furum .s. 10
- Utrū i lege veteri pmissū erat iudeis**
dare ad usuram alienigenis .s. 11
- Utrū mutuās posset nālem obliga-**
tionem deducere in civilem .s. 12
- Utrū mutuās possz ultra sortē recipere**
seruitium facti vel verbi .s. 13
- Utrum mutuans pecuniam rustico:**
vt labore possessionem eius sit cen-
sendus usurarius .s. 14
- Respondeo ad argumentum in con-**
trarium .s. 15
- Quid si vellem emere vsq3 ad certuz**
tempus terram fructificatē .io. sin-
gulo āno: et fecisti me cessare a tali
emptione: 7 tibi mutare pecuniā
Et ego dico q contentor tibi mu-

tuare: cū hoc q̄ tenearis mihi dare
 singulo anno tantum quātuz esset
 fructus illius possessionis: si emisset
 an sit vsura. §. 15

¶ Done q̄ habebaz pecuniaz: 7 volebā
 ire ad nūdinaz 7 ibi merces emere
 7 ad aliū locuz deferre: vel seruare
 certo tempore vt lucraret. Tu indi
 ges pecunia illa: recipis illam mu
 tuo: offerens te paratū illā restituē
 cum lucro spato: an sit vsura. §. 17

¶ Quid si frumentum est charissimum
 et data nunc certa pecunia sit pa
 ctum q̄ certo tempore reddatur ei
 tantum frumenti: quantum tunc
 poterit habere pro illa pecunia: an
 liceat. §. 18

¶ Quid si mutuo tibi frumentū ad re
 nouandum: an liceat. §. 19

¶ Quid si q̄s accepit pecuniā ad vsurā:
 7 postea eādē mutuāt amico suo
 vt restituat sortem: et dictā vsurā
 vsurario. §. 20

¶ Atrum inimicis quibus potest licitū
 bellū iferri liceat dare ad vsaz. §. 21

¶ Quid de his qui volunt dare dilati
 onem debitori veniente tpe solōis:
 nisi pro pecunia. §. 22

¶ Atrum liceat mutuare cum hoc pa
 ctō vt des aliqd paupibus. §. 23

¶ Done q̄ quis mutuāt pecuniaz ticio
 vt vadat ad molendinum suū: al's
 non mutuatur: an est vsura. §. 24

¶ Sed cui fiet restitutio in p̄dicto casu.
 §. 25

¶ Sed quid si molēdinarius donat pe
 cuniam vt vadat potius ad molē
 dinum suū q̄ vicinorū. §. 26

¶ Atrum in aliquibus casibus liceat re
 cipere vltra sortem: dicitur q̄ sic in

12. casibus. §. 27

¶ Primo ratione feudi. §. 28

¶ Secundo ratione beneficij violenter
 occupati. §. 29

¶ Tertio rōe dotis. §. 30. vsq̄ ad. §. 34

¶ Quarto ratione interesse. §. 35

¶ Quinto rōe liberalis donatōis. §. 36

¶ Sexto ratione more. §. 37

¶ Septimo ratione pene. §. 38

¶ Octauo ratione termini. §. 39

¶ Nonno ratione retraditionis rei ven
 dite. §. 40

¶ Decimo ratione dubij. §. 41

¶ Indecimo quādo pecunia sigillata
 concedit vel locatur. §. 42

¶ Duodecimo quādo accipit vsura ab
 inimicis fidei. §. 43

¶ Quid si mutuauit tibi. 10. corbes fru
 menti vsq̄ ad pasca: quando valet
 corbis. 20. solidos: 7 postea in pasca
 quando est tempus solutiōis valet
 40. an est vsura si. 10. corbes frumē
 ti recipiam. §. 44

¶ Dulchre cōclusiones in materia mō
 tis. §. 45. 7 §. 46

¶ Quid si quis mutuāt nauiganti: vel
 eunti ad nundinas certam pecunie
 quantitatez recepturus aliqd vltra
 sortem pro eo q̄ recipit in se pericu
 lum pecunie vel merciaz: id est si pe
 cuniam vel merces saluas portauē
 rit. §. 47

¶ Quid de illo qui mutuauit pecuniaz
 recepturus ad terminum alterius
 generis monetam: vel aurum: vel
 argentum. §. 48

¶ Dōe q̄ debitor vsurarij mutuauit so
 cio pecuniam: eo pacto q̄ restituat
 vsurario sortem et vsuras: deinde
 currentes: An talis mutuans sit
 vsurarius

usurarius .s.

49

Quid de illo qui mutuauit pecuniaz
cōitari: hoc pacto q̄ durate debito
nō teneret ad collectas .s. 50

Done q̄ iniurias intuli Sempronio
quāobrem mihi inimicatur: ppter
quod me oportet subire expensas
florenorum. iō. in mense pro securi
tate mea. unde ipsi sepronio egenti
mutuo centum: cum pacto q̄ mihi
remittat iniuriā: vel etiā sine pacto
sed hac spe ductus p̄imaria: vt eius
gratia: vel beniuolentia: vel venia
ab eo recepta cessent expēse p̄dicte.
Non autem ex aliqua caritate quā
habeā ad illū: an sit usurarius .s. si

Quid si mihi debes. iō. que nō possū
recuperare: et mutuo tibi alia. iō. tū
pacto vt mihi satisfacdes: q̄ infra di
ctum tempus mihi soluas. zo. An
sit usura .s. 52

Usura secūdo circa animalia.

Quero quare locando equū lz aliqd
accipē: et nō mutuādo pecuniā .s. i

Alruz quando cōmittunt animalia
nutriēda: puta oues boues et porci
possit interuenire fraus vsaria .s. 2

Quid de illis q̄ emūt oues vel boues
a paupib⁹ quos forte nō habēt .s. 3

Done q̄ do alicui pecora cum pacto
q̄ percipiam omnes fruct⁹ pecorū:
quoadulq; consequar totū meū ca
pitale: et postea sint cōia .s. 4

Quid de illis qui tradunt boues ad
mediationem pro certis sextariis
bladi: eo pacto q̄ si moriantur: vel
deteriorantur conductor sbeat me
dieta: et periculi: si autē meliorantē
habeat medietatē cōmodi .s. 5

Quid de ouib⁹ et animalib⁹ que tra
dunt ad incrementum .s. 6

Done q̄ dedi asinā meam in socidā
in q̄nquēniū: et est de vsuetudine
q̄ in fine q̄nquēniū diuidatur asina
et fetus vel pecudes et fruct⁹ earum
interim asina perijt naturalitē: nūqd
rustic⁹ mihi tenebit ad aliqd .s. 7

Done q̄ dedi boues cuidam cuz pa
cto q̄ dare debeat. zo. staria grani
in anno .s. 8

Usura tertio in emptionib⁹.

Alruz liceat emere redditus p̄diales
ad vitam sine vitio vsure .s. i

Quo iure vendens aliqd ad vitam:
potest illud retinere q̄ emēs parū
superuixit emptionem .s. 2

Quid de his qui emunt redditus ali
quos ad vitam venditoris seruatis
debitis circūstantiis ex etate et sani
tate emptoris .s. 3

Alruz liceat emere redditus p̄diales
hereditarie .s. 4

Quid possunt vendi redditus p̄ci
piēdi p̄rio minori eo q̄ statiz emēs
soluit q̄ si solutio singlis ānis diffe
retur .s. 5

Alruz gratia expectationis rei vēdite
liceat pl⁹ accipere a venditore: vel
min⁹ dare ab emptore .s. 6

Quid de illis q̄ agro seminato emūt
fruct⁹ p̄cipiēdos illo anno .s. 7

Quid si quis debeat tibi soluere cētū
ducatos post tres ānos: et ad p̄sēs
soluit cum pacto q̄ retineat sibi. i5.
ducatos ppter intercurrentes tēpus
trium annorum quorum terminū
preuenit: an sit usura .s. 8

Quid si emi ab habente possessiones

- cenſum. iō. corbium frumenti pro
pretio quo haberēt poſſeſſiones: ex
quibus haberent & ſimiliter dicte.
.iō. corbes adiecto q̄ de omnibus
bonis ſuis me indifferenter ſoluere
teneatur. ſ. 9
- Q**uid de his qui emunt ab eccleſiis
vel monaſteriis certas poſſeſſiōes
tenendas toto tempore vite ſue ita
vt poſt eorū mortem ad eccleſias
redeant. ſ. 10
- Q**uis petit a me mutuū offerens p̄
ſecuritate mutuū hypothecarū ſuorū
bonorum: Ego nolo mutuare: ſed
paratus ſum emere pro eodē pretio:
et vſq̄ ad certum tempus reddere
pro eodem. ſ. 11
- D**e contractu emptionis cum pacto
de reuendendo. ſ. 12
- Q**uid ſi quis vendat percipiendorū
redditū ius q̄ tempore contractū
valet centum: & quia expectat ſolu-
tionē ſiendaz certis terminis vult
habere. iō. 20. ſ. 13
- Q**uero an aliquo caſu liceat vendere
ad credentiam. ſ. 14
- N**tz liceat emere redditū pecūnarios
hereditarie: vel ad vitam. ſ. 15
- Q**uidaz pulcher caſus de anticipatiōe
ſolōis pretij rei vēdite. ſ. 16. 17. 18
- Q**uid ſi rem: puta frumētū nō eram
vēditur: et rogasti me vt tibi vēde
rem: an poſſum petere illud quod
valebit tempore quo intendeſbam
vendere. ſ. 19
- Q**uid ſi vendat pretio q̄ ad preſens
currit: ſed ſi pl⁹ valet vſq̄ ad paſca
vult q̄ illud plus ſibi detur: ſi vero
minus valet non vult q̄ pretium
minuat. ſ. 20
- Q**uid ſi habens merces volebat eas
portare ad alium locum: vbi & ſiſſi
erant chariores: et inuenit in loco
vbi erat qui ſibi dat tantum q̄tūz
habere potuiſſet in loco ad quem
illas intendeſbat deferre. ſ. 21
- D**one vendit quis fructū terre predij
ad tempus: puta. iō. ānōzū p̄ mille
cūz fructū illius predij cōiter valeāt
ānuatim centum q̄nquaginta: eſt
ne licitus iſte contractus ex pte em-
ptoris. ſ. 22
- D**one q̄ Petrus habet centū libras
in banco alicuius recipiēdas vſq̄
ad quatuor meſes: vtrū alicui liceat
emere eas pro. 80. ſ. 23
- Q**uero de tali caſu aliq̄s portauit ſal
ianue: & vendidit ipſum cōitati pro
certo pretio p̄cipiendo quādo alijs
q̄ ante portauerūt ſal q̄ ipſe & eidē
cōitati vendiderūt fuerit ſatiſfactū.
Talis autem vendens nolēs tāto
tempore expectare ſolōnez ſiendaz
vendit iura ſua que h̄z ſup cōitatez
minori pretio q̄ debeat recipe. ſ. 24
- D**ōe q̄ q̄s emit terrā ab aliquo mltō
minori pretio q̄ valeat reſtitutur
eam pro pretio eodem infra certūz
tempus: ſiue quādo cūq̄ voluerit
venditor. ſ. 25
- Q**uero de hoc caſu Petr⁹ exiſtēs Ja-
nue: emit a Martino turonēſes re-
cipiendos in ſfrancia in talib⁹ nū-
dinis. ſ. 26
- Q**uid ſi vendo tibi bladū vel rē meā
vt reddas mihi tantū q̄tū valebit
in tempore quo chari⁹ erit hoc āno
an liceat. ſ. 27
- Q**uid ſi q̄s vendit bladū alteri p. 20
ſolidis in meſe: q̄d eſt tantū. iſ. in
preſeio

prefixo tmino fm boni viri estima-
tionez valiturū: 7 postea veniat ca-
ristia: 7 dictus illud bladū vendat:
nūquid p̄mus venditor aliqd em-
prozi restituere tenet. §. 28

¶ Quid si tempore quo mensuranduz
est granum pro quo tibi nūc centū
dedi: puta do tibi pretiū tpe messiū
7 mesure debent in pasca quādo
granū plus valebit. §. 29

¶ Assura quarto in cōtractu
societatis.

¶ Quero de hoc casu aliquis ciuis Ja-
nuēsis cōmittit pecuniā bone fidei
alterius: vt inde lucret 7 iuste: 7 hz
inde ptem in lucro. vtrū liceat. §. i

¶ Quero quomodo in cōmissione talis
pecunie cōmittat vsura. §. 2

¶ Quod modis variat cōtractus so-
cietatis. §. 3

¶ Done q̄ aliq̄s ponit in societate opā
tantū: aliq̄ ponit libras. 20. ad tertiā
ptem luci et dāni: hoc est ad lucrū
7 dānū. 10. libras. 20. remanētibus
semper saluis: an liceat. §. 4

¶ Quid de his qui mutant pecuniaz
ad negociādū: hoc pacto q̄ capitū
sit saluū: 7 si qd̄ lucrum interueniat
illud diuidat. §. 5

¶ Quero quando vnus ponit pecuniā
tantum: 7 alter operam: ex quibus
partibus intelliguntur socij: tam in
lucro q̄ in dāno. §. 6

¶ Done q̄ in diuisione societatis post lō-
ga tempora: 7 multos labores p̄ce-
dentes non inuenitur nisi solū ca-
pitale saluū: an totū ipsum capitale
debeat habere idē ille q̄ ipsū posuit
an dō debeat aqualit̄ diuidi. §. 7

¶ Done q̄ ipsū capitale est perditū vel

diminutū aduersa fortuna: nūqd̄
ille qui ponit operaz teneat aliqd̄
cōferre ei q̄ posuit pecuniā. §. 8

¶ Done q̄ in societate vterq̄ ponit mi-
xtim pecuniā 7 opā: si vn⁹ maiorez
pecuniā q̄ alter: nūquid ptes luci
erunt equales. §. 9

¶ Quero exēpla de damnis. §. 10

¶ An dāns pecuniā mercatori vt de lu-
cro pte hēat cōmittit vsuram. §. 11

¶ Done q̄ pactū est inter duos q̄ vn⁹
ponit mille alter opaz: de his mille
parū restat casu fortuito: vn⁹ opari nō
vult opā ponere: vel rē suā que ma-
gna est cum re socij que parua est
quid iuris sit. §. 12

¶ Done q̄ duo sūt socij omnīū bonoz
puta fili⁹ legitim⁹ 7 spurius modo
pater instituit filiū legitimū heredez
q̄rit vtz aliqd̄ acq̄rat spurio. §. 13

¶ Done q̄ plures sunt socij omnīū bo-
noz vn⁹ istorū ex v̄saria prauitate
quesiuit multa: et cōcauit socio vel
fratri. §. 14

¶ Done q̄ ego 7 tu contraxim⁹ socie-
tatem duraturaz quinquēnio: hoc
pacto q̄ ego ponaz mille: 7 tu opā
deinde casu fortuito āte q̄nquēniū
perierunt: nunquid ego cogar ite-
rato ponere. §. 15

¶ Nūquid ille qui debet ponere opam
puta nauigando: vel circūcirca ne-
gociādo debeat ponere istā opam
suis expensis. §. 16

¶ In quot casib⁹ possit q̄s dare pecūiaz
suā: 7 inde recipe lucrum. §. 17

¶ Duo alij pulchri casus in societate. §.
eodem.

¶ Assura quinto in cōtractu
locationis.

Quō cōmittit̃ vsura in hoc cōdū. §. i
Nota differentia contract̃. §. 2. 7. §. 3
De nautico fenore. §. 4
An rductor tēat̃ de cāu fortuito. §. 5
An locator teneat̃ remittere mercedē
 conductori. §. 6
In quot casibus inquilinus potest ex
 pelli de domo p̃ ipsū cūducta. §. 7
Vsura sexto in cōtractu
 pignoris.
Atrum tenens aliquam rem pigno
 ratam teneat̃ eam restituere cum
 fructibus si sibi soluitur capitale pro
 quo fuit pignozata. §. i
Done q̃ quis pignozat equū p mu
 tuo sibi facto: 7 soluit cibaria eius: 7
 ille cui pignozatus est vrit̃ equo ad
 negocia: an est vsura. §. 2
Alius pulcher casus similis. §. 3
Vsura septimo in contractu p
 mutatiōis in arte numulariorū
Atrum ars campozia sit licita. §. i
Quot modis dicit̃ pmutatio. §. eodē
Quare campoz potest recipere lucrū
 pmutando pecuniam. §. 2
Done q̃ quis dat marcham argēti
 pro alia marcha soluenda in certo
 termino: an sit vsura. §. 3
Done q̃ aliquis habēs pecuniā quā
 timet tempore futuro minorandā
 suo pretio fm̃ statuta terre: et ideo
 non vult eam dare mutuo nisi red
 dat̃ sibi in equali pretio in quo est
 tempore mutui: an liceat. §. 4
Done q̃ deposui pecuniam apud cā
 psozem sine aliquo pacto: q̃ cāpsoz
 cum dicta pecuniā fuit multum lu
 cratus: 7 soluit mihi pecuniam cuz
 io. pro. 100. an sit vsura. §. 5
Done recipit quis pecuniam vehedā

ultra mare: 7 ibi reddendam certo
 pretio constituto: an sit vsura. §. 6
Quero campsoz cambiēdo recipit
 vnum denariū pro florenō: vel in
 distantī loco facit pecuniam nume
 rari: 7 ego hic do: an sit vsura. §. 7
Quid de campsoze qui accipit aliqd:
 vt pecuniam quāz sibi hic soluo fa
 ciat alibi numerari. §. 8
Vsura octauo quātum ad
 restitutionem scz quid resti
 tuendum sit.
Atrum quis teneat̃ ad restitutionez
 vsurarum. §. i
Atrum quis teneat̃ rem eandēz nu
 mero restituere. §. 2
Atrum sufficiat q̃ quis non restituat
 plus q̃ accepit. §. 3
Atrū homo teneat̃ restituere ea que
 legitima mercantia lucratus est de
 bonis vsurariis. §. 4. 7. §. 5
Atrum vsurari⁹ teneat̃ ad dānū qd̃
 incurrit ille a quo ṽsal extorsit. §. 6
Vsura nono q̃ntum ad restōnē
 cui faciēda sit.
Cui d̃z fieri restitutio vsurarū 7 casus
 in quibus non debet fieri ei a quo
 sunt extorte. §. i
Done q̃ platus ecclesie iniuste s̃b̃xit
 cui fieri debet restitutio. §. 2
Done q̃ christianus recepit vsuras a
 iudeo cui restituet. §. 3
Done q̃ est culpa ex pte accipiētis et
 dātis: sed tñ est sine iniuria alicui⁹.
 vtrū accipiēs possit retinere. §. 4
Sz quid si pecūia data sit symoniace
 in iniuriam ecclesie. §. 5
Vsura decimo. scz quis teneat̃
 ad restitutionem.

Quero

¶ Quero an notarij qui scienter officie
 instrumenta super usuras teneant
 ad restitutionem. *§.* i
¶ Quid de plat. sigillatib⁹ et subscribiti-
 b⁹ se in instrumentis v⁹ariis. *§.* 2
¶ Quid de his q⁹ tēpore messu⁹ vel vin-
 demiarū emūt vilius frumenta: et
 vina: vt vendant charius. *§.* 3
¶ Quid d⁹ mercatorib⁹ q⁹ ea itētoe emūt
 mōetas: et alias res venales. *§.* 4
¶ Done q⁹ usurarius emit predium de
 pecunia usuraria: et donat rem illā
 alteri: et postea fit non soluendo.
 vtrū ille qui soluit usuras possit cū
 effectu petere rem emptā de usuris
 ab ipso possessore cui donata est: et
 vtrum ille in foro penitētie teneat
 restituere. *§.* 5
¶ Quid si talis possessio pueniat ad illū
 q⁹ soluēat usurā et cā lucratua. *§.* 6
¶ Quid de heredib⁹ usurarij. *§.* 7
¶ Qui si alē heredū fact⁹ ē nō soluēdo:
 nūqd alter tenet insoludum. *§.* 8
¶ Quid de illis dōis q⁹ multa recipiūt
 a iudeis usurariis per vim. *§.* 9
¶ Quid de genero raptoris vel usurarij
 nūqd pōt accipe dotē a socero. *§.* 10
¶ Quid de creditore nūqd pōt accipere
 qd sibi tenet ab usurario. *§.* 11
¶ Quid de seruitorib⁹ usurarioz q⁹ eis
 seruiūt in officio fenerandi. *§.* 12
¶ Quid de eo qui cūm vellet alicui mu-
 tuare pecuniam gratis induxit me
 q⁹ nō mutuarē nisi sibi v⁹is. *§.* 13
¶ Quid de eo qui consuluit alicui vt fe-
 neret. *§.* 14
¶ Quid de eo qui pecuniaz dat amico
 vel p⁹laguineo gratis vt fenet. *§.* 15
¶ Quid de eo qui contrahit societatez
 cū alio ad fenus exercēdū. *§.* 16

¶ Quid de eo qui mutuat pecuniā usu-
 rario ad p⁹icipatōz lucris v⁹az. *§.* 17
¶ Quid de eo q⁹ pecuniā deponit apud
 usurarios. *§.* 18
¶ De usurario intentionario. *§.* 19
¶ An mutans secundario sub spe aliqd
 habendi peccet: et teneat ad restitu-
 tionem. *§.* 20
¶ Atz creditor cui ex charitate mutuā
 ti debitor aliqd vltra sortem stulit
 nō volūtarie: sed ne indiscret⁹ repu-
 tetur vel de cetero nō inueniat mu-
 tuatē teneat ad restōnem. *§.* 21
¶ Quid si non sit corrupta intentio cre-
 ditoris debitor tamē ppter mutuū
 acceptū vel vltius retinendū dat
 ei aliquid: nūquid creditor tenetur
 restituere. *§.* 22
¶ Quid de illis q⁹ adueniente solutiōis
 termino nolūt dare dilatiōez debi-
 tori qui iuramento astrictus est sol-
 uere: nisi data ei pecunia: vel equi-
 pollenti. *§.* 23
¶ Nūqd clerici v⁹as q⁹s hūerūt de reb⁹
 ecclesie restituere possūt. *§.* 24
¶ Quidaz consuluit q⁹ feneraretur: vel
 dedit alicui pecuniam gratis vt fe-
 neraret: nūqd iste tenet insoludum
 ad restitutionem. *§.* 25
¶ Vtrū vxor teneat ad restōnem pro
 marito defūcto v⁹ario. *§.* 26
¶ Vtrum vxor viro viuente: et ipso
 ignorante possit restituere. *§.* 27
¶ Vtrum vxor et familia teneantur ad
 restitutionem eorum que cedūt in
 vsum vite eorū. *§.* 28
¶ Quid d⁹ recipiētib⁹ ab v⁹ariis munēa
 elemosinas et oblatōes. *§.* 29
¶ Quid de vxore usurarij qui quicquid
 habet est de usura. *§.* 30

Quid de curatore et tutore q̄ dāt pecuniā pupilli vel adulti ad vřā. §. 21
Quid de seruientibus ⁊ mercenariis usurariō: ⁊ de euentibus ⁊ uendentibus ab eis. §. 22
Atrū fautores vel retinētes vřarios in terra sua teneāt ad restōnē. §. 23
Quid de illo q̄ mutuauit nomine alieno ad vřuram. §. 24
Quid de tutore ⁊ curatore. §. 25
Quid de illo q̄ gerit negociū alienū ⁊ sine mādato ei⁹ fenerat ad opus illi⁹ cuius negociū gerit. §. 26
Quid de illo q̄ bona fide rogat vřariū ad instātiā paupis: vt illi mutet. §. 27
Quid de ciuitatib⁹ ⁊ collegiis dātib⁹ pecuniā ad vřuram: nūqd omnes tenent ad restōnem. §. 28
Sed nūqd oēs tenent in solidū. §. 29
Quid de regib⁹ ⁊ aliis dñis q̄ cogūt debitores soluere vřas. §. 40
Alura vñdecimo qñ. l. f. debeat fieri restitutio.
Quero quando debet fieri restitutio vřarū. §. i
Done q̄ aliq̄s non potest restituere sine grādi dispendio suozū bonozū forte q̄a non inuenit qui velit bōa sua emere: vel q̄a ille cui restitutio fienda est nimis distat: nec hēt qui velit ad eū deferre pecūiā. §. 2
Done q̄ ille qui debet restituere est multū indigens. §. 3
Atrū sufficiat vřurario in piculo mortis existenti condere testm̄ sup restitutiōne male ablatozū. §. 4
Quid si is qui vřuras extorsit ad inopiam deuenerit. §. 5
Quid agendū sit in foro penitentiali

de tali inopi. §. 6
Quid si q̄s det vřurario modū bladi pro vřura: q̄ modo valz. io. ⁊ post añū valet. 20. nūqd vřurari⁹ teneat restituere modūz bladi illi q̄ dedit in valore in quo modo est: vel quo fuit quando dedit. §. 7
Alura duodecimo. scz. q̄tū ad locū vbi debet fieri restitutio.
Quero vbi debet fieri restitutō male ablatozū. §. i
Alura tertiodecimo q̄tum ad ordinē ⁊ modū restituēdi.
Atrum restitutio vřarū debet fieri publice vel priuate. §. i
Atrū prius sit fienda restitutio male ablatozū: q̄ solutio debitorū ⁊ legatozū. §. 2
Atrū pri⁹ restituēda sūt male ablata q̄ soluenda debita. §. 3
Atruz fienda sit restitutio pri⁹ vni q̄ alteri. §. 4
Quid si hereditas non sufficiat ad satisfaciendū omnib⁹: nūqd satisfaciendū sit primo venientib⁹. §. 5
Alura quartodecimo quātuz ad penam vřurariō.
Quero de pena vřurariō. §. i
Quid si certum est ⁊ notoriūz aliquē fenestrem pecuniā eregisse: ⁊ constat q̄ debitores qui soluerunt: nō remittunt: sed repetere non audēt ppter potentiam exactozū. §. 2
Alura quintodecimo quātum ad accipientem.
An licitum sit recipere ad vřurā. §. i

Finit Tabula vřurarum.

Incipit

Incipit tabula excommunicationū.

- E**xcommunicationes maiores, excommu-
nicatio p^o de psonas ecclesiasticas. .i.
Quicumq; gerit se p papa non elect^o
a duab^{us} partib^{us} cardinalū cū oib^{us}
consentientib^{us} sibi. .s. .i.
Episcop^{us} grec^{us} nō obediens latino p
quē fuit deputatus. .s. .2.
Quicumq; clerici audiūt leges vel phy-
sicam. .s. .3.
Clerici qui manifestis vsurariis alieni
genis ad fenus exercēdū domum
locant. .s. .4.
Clerici et quicumq; alij qui in cimiteriis
corpora sepeliunt tpe interdicti. .s. .5.
Clerici religiosi et moniales cōtrahē-
tes matrimonium. .s. .6.
Cleric^{us} hās officiū viceromit^{is}. .s. .7.
Clerici et religiosi inducentes ad vo-
uendum vt sepulturas apud eccle-
sias suas eligant vel electam non
mutent. .s. .8.
Clerici qui sciēter hereticos et eorū
fautores tradunt ecclesiastice sepul-
ture. .s. .9.
Sacerdotes absoluentes ab excommu-
nicationib^{us} per pcessum Eugenij
quarti promulgatis. .s. .10.
Contra religiosos. .s. .2.
Religiosi qui exeūt claustrū suū ad
audiendum physicā vel leges. .s. .i.
Religiosi professi qui temere habitū
suū dimiserint. .s. .2.
Religiosi religionū abolitarum reci-
pientes aliquē ad suū ordinē. .s. .3.
Religiosi mendicantes qui de nouo
recipiūt loca sine licentia sedis apo-
stolice. .s. .4.
Religiosi qui quouis modo retrahūt

- audiētes a solutione decimarū. .s. .5.
Religiosi qui pntib^{us} sibi nō faciunt
sciētā de decimis soluēdis et pdi-
catores requisiti nō predicātes. .s. .6.
Religiosi q^{ui} decimas ecclesius debitas
sibi appropriant siue alio modo de-
fraudent. .s. .7.
Inventores nouarū religionū vel ca-
pientes ipsarū habitum. .s. .8.
Religiosi qui non seruant interdictū
q^{uo}d ecclesia matrix seruat. .s. .9.
Fratres minores recipientes fratres
vel sorores de tertio ordine ad di-
uina tempore interdicti. .s. .10.
Monachi vel regulares canonici tñs-
ferentes se ad curiam romanā vt
prelatis suis aut monasterio dānū
inferant. .s. .11.
Monachi infra septa monasteriorū
suorum tenentes arma sine licētia
abbatis. .s. .12.
Mulieres que begine vocantur et eas
fouentes. .s. .13.
Religiosi quicumq; q^{ui} absq^{ue} licētia ppiij i
cerdotis solēzāt matrimonia, sa-
cramenta eucharistie conferunt et
extreme vñctionis. .s. .14.
Religiosi qui excommunicatos a cano-
ne absolunt. .s. .15.
Religiosi inducentes aliquos ad vouē-
dū vt eligant sepulturas apud eos
vel electas nō mutent. .s. .16.
Religiosi q^{ui} tpe interdicti sepeliūt corpo-
ra i cimiteriis aut excoīcatos publi-
ce aut vsarios aut interdictos. .s. .17.
Religiosi cōtrahētes mñmonij. .s. .18.
Religiosi qui tradunt hereticos eccle-
siastice sepulture. .s. .19.
Religiosi mendicantes qui tñseunt
ad aliq^{uod} ordinē monachalē. .s. .20.

- Religiosi qui procurarent usurari per aliquem patronatum custodiam aliquis vacantis ecclesie. §. 21.
- Abbas vel prior faciens verberari aliquem clericum per laicum. §. 22.
- Contra impugnatores fidei. §. 23.
- Quicumque incidit in heresim iam dānam vel nouam adinuenit. §. 1.
- Officialis secularis qui cognosceret de crimine heresis. §. 2.
- Inquisitores hereticorum non recte exercentes officium suum. §. 3.
- Inquisitores hereticorum qui quouis modo extorquent pecuniam a quibusuis sub pretexto officij sui. §. 4.
- Qui per assassinos quempiam christianum interfici fecerit. §. 5.
- Quicumque hereticis et viciosis arma seu presidia ministrant. §. 6.
- Portantes arma seu vedentes contra christianos piraticis saracenorum aut quibuslibet aliis impendentes auxilium consilium in dispendium fidei sancte. §. 7.
- Ordinati ad ordines per schismaticos aut ab eis recipientes ecclesiasticas dignitates. §. 8.
- Contra impugnatores ecclesie et ministros eius. §. 4.
- Qui dicit romanam ecclesiam non esse caput omnium ecclesiarum nec ei tamquam capiti obediendum. §. 1.
- Qui icedit vel fragit ecclesiam vel locum religiosum vel que in eis sunt. §. 2.
- Incediarii aliarum rerum quam ecclesiarum. §. 3.
- Facientes statuta seu obsequia vel fuari mandantes contra libertatem ecclesie. §. 4.
- Quicumque de nouo usurpat custodiam vacantium ecclesiarum vel priorum locorum. §. 5.
- Offendentes quouis modo romipetas et peregrinos romam accedentes. §. 6.
- Facientes litteras domini pape vel falsis vrentes scienter. §. 7.
- Impugnantes litteras pape ante coronationem. §. 8.
- Insecutores cardinalium vel eorum participes. §. 9.
- Officiales qui non fecerint obseruare ea que statuuntur de insecutores cardinalium. §. 10.
- Insecutores episcoporum quouis modo insecutoribus prebentes assensum. §. 11.
- Imponentes ecclesiis vel clericis exactiones aliquas vel grauamina. §. 12.
- Compellentes prelatos seu capitula seu ecclesiasticas personas ad submitendum se laicis vel alienandum bona immobilia et usurpantes. §. 13.
- Quicumque exigunt datum ab ecclesiasticis personis. §. 14.
- Domini temporales qui subditis interdiciunt ne personis ecclesiasticis aliquid vendant vel obsequia exhibeant. §. 15.
- Iniciens manus violentas in clericum vel religiosum vel conuersum. §. 16.
- Impedientes ne victualia adducantur ad curiam romanam. §. 17.
- Quicumque detinet vel inuadit hostiliter ciuitates et insulas curie romane subditas. §. 18.
- Quicumque quouis modo offendit recurrentes ad sedem apostolicam aut procuratores eorum super causis et negotiis aliquibus. §. 19.
- Facientes pactum vel ex pacto recipientes aliquid per aliquam iusticiam vel gratiam obtinenda in curia romana. §. 20.
- Euntes ad terram sanctam sine licentia sedis apostolice. §. 21.
- Recipientes in curia romana litteras pape ab alio quam a vicecancelario vel a papa

- a papa vel bullatoribus. *§.* 22
- ¶** Quicunq; dederint licentiam grauā di illos q; inias excoicationis ptulerūt vel quoz occasione platee sūt vel ipsas obseruantes. *§.* 23
- ¶** Concedentes repelalias contra ecclesiasticas personas. *§.* 24
- ¶** Quicunq; ipedit officiu delegati vel iudicis ecclesiastici v; ipetratoris litteraz dñi pape sup causis que de iur spectāt ad for; ecclesiasticū quominus libere iusticiā obtineāt. *§.* 25
- ¶** Dñi tēporales pcellentes clericos reassignare sua beneficia. *§.* 26
- ¶** Con ipugnatores religionū. *§.* 27
- ¶** Blasantes i scriptis declarationē inicolai tertij sup regulam fratru; moniorum. *§.* 28
- ¶** Ingridiētes monasteria monialū ordinis p̄dicatoz ex cal; excessos. *§.* 29
- ¶** Ingridientes monasteria monialū sancte Clare sine licentia pape ex cal; excessos. *§.* 30
- ¶** Qui iecerit man; violētas i religiosū religiōis approbate vel ouerluz vel nouiciū: 7 mandans seu ratum habens suo nomine factum. *§.* 31
- ¶** Impediētes in officio suo uisitatores monialium. *§.* 32
- ¶** Doctores vel magistri qui sciēter docent dimittentes habitum. *§.* 33
- ¶** Contra impugnatores sacramentorum 7 pmo baptismi. *§.* 34
- ¶** Recus rebaptizans baptizatum a latino 7 lauans altare in quo latin; celebrauit. *§.* 35
- ¶** Matrimonij
- ¶** Conhentes matrimonia sciēt in gradib; 7 sanguinitatis. *§.* 36
- ¶** Penitentie

- ¶** Exorquētes aliquo mō absolutionē a suspensione 7 cetera. *§.* 37
- ¶** Eucharistie.
- ¶** Compellentes celebrari in loco interdicto 7 cetera. *§.* 38
- ¶** Con ipugnatores sepulture. *§.* 39
- ¶** Qui corp; alicui; defuncti iciderit vel decoxerit p ossib; tñsferēdis. *§.* 40
- ¶** Qui sepeliūt corpora tpe interdicti aut publice excoicationis vel iēdēol. *§.* 41
- ¶** Clerici 7 religiosi q; iducūt ad vouendū d; eligēdo sepulturā apd eol. *§.* 42
- ¶** Sepeliētes hereticos 7 defensores 7 fautores eorum. *§.* 43
- ¶** Contra impugnatores electoz 7 malos electores. *§.* 44
- ¶** Trauantes per se vel per alios electores vel amicos eorum. *§.* 45
- ¶** Qui loq; secrete vel mittit alicui cardinali occasione electionis pape qñ sunt inclusi. *§.* 46
- ¶** Rectores 7 officiales q; nō seruant cōstitutionē. *§.* 47
- ¶** Dirigentes moniales in electionib; nisi abstineant ab his p que possēt inter eas discordia ori. *§.* 48
- ¶** Eligētes vel noiantes imperatorem pncipē aut quēuis alteri; potestati seu dignitatis in ppetuū seu ad tps in senatore romanū seu vltra annū 7 obediētes eis: 7 electi si cōsenserit 7 fautores eoz. *§.* 49
- ¶** Con ipugnatores gratie spirit; sancti. *§.* 50
- ¶** Dis symoniac; quocunq; modo. *§.* 51
- ¶** Faciētes pactū vel p missionē p aliq; grā aut lris obtinēdis a se. apo. *§.* 52
- ¶** Quidam casus speciales. *§.* 53
- ¶** Magister vel scholaris tractans cum aliquo ciue bononiē. d; rductione

- hospiti non requisitis inquilinis. *f. i*
- Q**uando papa aliquem excommunicauit nominatim solus absoluit. *f. 2*
- Q**uando quis participat cum excommunicato in eie dādo auxiliū et cetera. *f. 3*
- P**rocurans quod conservatores privilegiorum dati se intromittant de his que non licet eis. *f. 4*
- I**ngens aliquem casum propter quem aliquis iudex vadat ad aliquā mulierem pro testimonio. *f. 5*
- Q**ui absolutus fuit in mortis articulo si adueniente sanitate non se repūtat ei a quo fuerat absolueudus. *f. 6*
- Q**ui absolutus est a sede apo. vel a legatis et iniungit ei quod se repūtet ordinariis vel aliis susceptur penitentiā et offensas satisficiat si non fecerit cum commode possit. *f. 7*
- R**edtores ciuitatū et officiales qui statuta faciunt per que quis compellatur soluere vltimas et cetera. *f. 8*
- E**mines pirate et latrunculi marini et receptores eorum. *f. 9*
- I**mponentes noua pedagā in terris suis. *f. 10*
- E**xcommunicatus a legato pape post annū a solo papa potest absolui. *f. 11*
- Q**ui impedit sequestrationē fructuum illius qui beneficium ante per triennium non possederat lata contra ipsum sententia in curia. *f. 12*
- E**xcommunicatio secundo. de eo qui gerit se pro papa non electo a duabus partibus cardinalium. *f. 1*
- Q**uid si cardinales dent potestatem nunciandi papā duobus vel tribus. *f. 1*
- Q**uid si assentiunt in illum qui gessit se pro papa cum non esset a duabus partibus electus. *f. 2*
- A**n papa possit eligere sibi successorem. *f. 3*
- A**n alij cogantur si vnus vel duo non lunt compromittere. *f. 4*
- A**n electus a minori parte gerens se pro papa vitet excommunicationē. *f. 5*
- A**n in numero duarum partium computetur electus. *f. 6*
- A**n cardinales possint tollere talem constitutionē et aliter ordinare. *f. 7*
- Q**uid si papa sit hereticus. *f. 8*
- Q**uid si symoniacus. *f. 9*
- Q**uid si bigamus. *f. 10*
- A**n vxor possit petere electū in papā. *f. 11*
- Q**uid de infante. *f. 12*
- Q**uid de laico. *f. 13*
- Q**uid si non sit canonice electus. *f. 14*
- Q**uid de intronizato per seditionem vel ingenium. *f. 15*
- D**e episcopo greco deputato per episcopum latinum. *f. 2*
- A**n ciuitas habet populū diuerse lingue non propter hoc habebit plures episcopos: sed episcopus prouidebit viros idoneos. *f. 1*
- A**n episcopus grecus non obediens latino sit ipso iure excommunicatus. *f. 2*
- R**atione loci potest vnus episcopus preesse alteri. *f. 3*
- A**n de iure possit vnus episcopus alium sibi vicarium constituere. *f. 4*
- A**n talis vicarius habebit iurisdictionē ordinariam vel delegatam. *f. 5*
- D**e clericis personatus habentibus qui audiunt leges vel physicā. *f. 3*
- Q**uid est personatus. *f. 1*
- Q**uid de his qui habent beneficia quibus est cura animarum annexa. *f. 2*
- Q**uomodo intelligitur nisi infra duorum mensium spatium. *f. 3*
- Quomodo

Quō faciūt p̄dicti cū leges sint vtilēs
et ecclesia eis vtať in iudicādo. §. 4

De locantib⁹ domos suos vsu
rariis publicis alienigenis. §. 4

Quōd hec constitutio facta est p̄pter flo
rentinos et alios vide ibi. §. i

Ad hoc vt hec cōstitutio habeat locū
requirit vt nō sit inde oriūd⁹. §. 2

Qui dicat⁹ vsurarij manifesti. §. 3

Quis dicat⁹ oriūd⁹ in ciuitate. §. 4

Quid si talis sit oriūd⁹ i vna ciuitate
et tamen in alia ciuitate eiusdeꝝ do
mini permittitur habitare. §. 5

Queritur quando currat tempus tri
um mensium. §. 6

Quid si vn⁹ simplr dñiciat dñō. §. 7

Quid si locauit vsurario quē vsurarium
igrabā vel nō locauit ad exercendū
fenus. §. 8

Quomodo intelligit⁹ hec clausula.

Nel alio titulo concedat. §. 9

An expulsis vsurariis terre erunt inē
dite. §. 10

De his qui tempore interdicti
sepeliūt corpora in cimiteriis. §. 5

Nota q̄ intelligit⁹ de quocūq; masu
lo semia. clerico. laico. religioso. §. i

Nota q̄ intelligitur de cimiteriis ab
episcopo solemniter benedictis. §. 2

Nota tres rationes qualiter corpora
sepeliuntur in cimiteriis. §. 3

Quid si sepeliāt i āpliatōe cimiterij. §. 4

Quid si sepeliant corpora clericorum
seruantium interdictum. §. 5

An tpe interdicti liceat sepelire in qua
tuor festiuitatib⁹. s. natiuitatis dñi.
pasce. pentecostes. et assumptionis
virginis Marie. §. 6

Nota q̄ intelligitur d̄ excommunicati.
maiori excommunicatione. §. 7

Quis dicatur publice excoīcat⁹. §. 8

Quando quis tempore interdicti se
pelit excommunicatos vel interdōs
necessaria ē cimiterij rēoculatio. §. 9

S quis esset occulte excommunicatus
et sepeliens sciret nō est locus huius
pene. §. 10

Quis dicatur vsurari⁹ manifest⁹. §. 11

Quid si in tali appareant signa vitii
onis: an poterit sepeliri. §. 12

Quid si sepeliens ignorabat illū quē
sepeliuit vsurariū vel excommuni
catum et cetera. §. 13

Quid de portantibus ad sepulchra:
vel mittentib⁹ funus aut fodien
tibus sepulchrum seu prelati et de
ricis ecclesiarum illarum in quib⁹
sepeliuntur. siue de portantibus ce
reos et cruces: similiter de dicētib⁹
officiū supra funus. §. 14

Qui dicant⁹ nominati interdicti. §. 15

Quid de sepeliente publice excommu
nicatum: nominatum interdictum
et vsurarium manifestum tempore
interdicti. §. 16

An tales sepulti d̄beāt exhumari. §. 17

Quibus debet fieri satisfactio. §. 18

An hec pena habeat locum in sepeliē
tibus eos in aliis casibus. §. 19

An excommunicatis minori excommu
nicatione neganda sit ecclesiastica se
pultura. §. 20

De clericis i sacris et religiosis
d̄bentib⁹ matrimonium. §. 6

Quid si coacte contrahāt: an incurrāt
in hanc penam. §. i

Quid si contrahat sed non s̄sumit. §. 2

Quid si contraxit solum sponsalia p
verba de futuro. §. 3

An intelligat⁹ de religiosis professis

tacite vel expresse .s. 4
Quis dicatur tacite p̄fessus .s. 5
Quid si quis contraxit cum moniali
 ignorans eam esse monialem .s. 6
An tales possint absolui ab ep̄o .s. 7
An papa possit dispensare vt existens
 in sacris contrahat .s. 8
De clerico qui habet officium
 vicecōitis vel p̄positi seclari .s. 7
In sacris constitutus non p̄t habere
 officium aliquod temporale .s. i
Quid de constitutis i minorib⁹ .s. 2
Quid de officio annexo dignitati
 sue .s. 3
An sit canon late sententie .s. 4
Contra religiosos
De religiosis exeuntibus clau
 strum vt audiant leges vel phy
 sicam .s. 8
Quare facta sit hec prohibitio .s. i
Quid si non exeant claustrum sed stu
 deant aut legant in claustro .s. 2
Quid si vadit ad audiendum vt hono
 ret amicū suū in principio studiū .s. 3
Quid si vult continue exire vt hono
 ret ipsum .s. 4
An persona ecclesiastica possit aliqui
 bus sociis priuatim legere vel audi
 re leges in claustro .s. 5
Quando incipit cursus duorum mē
 sum .s. 6
Quid si post exitum mutato p̄posito
 vadit ad theologiā .s. 7
Quid si destiterint infra duos mēses
 postea iterato ceperint .s. 8
Quid si tantum tempus fluxit de du
 bus mensibus vt non possit infra
 duos mēses redire ad claustrū .s. 9
Quod monachi non possunt studere i
 scientia humana .s. 10

An hec pena habeat locū in tacite vel
 expresse p̄fessus .s. ii
Confaciētes sunt puati spe p̄motiōis
 ad dignitates nō ad ordines .s. iz
Quid si quis accedit ad studiū theolo
 gie sine licentia 7 cetera .s. iz
Quid si p̄lat⁹ religioso studioso 7 do
 cili nolit dare licentiā studēdi .s. i4
De quo p̄lato intelligitur .s. 15
Quid si abbas vult accedere ad studia
 sine licentia alicuius .s. 15
Quid si vadit ad studendū sine licētia
 p̄lati s̄ non dimittit bitū vel econ
 trario .s. 17
De religiosis q̄ temere habitū
 sue religionis dimiserūt .s. 9
Quid si portet bitū s̄ absconsum .s. i
Quare dicitur temere .s. 2
An i lectulo debeat deferri habit⁹ .s. 3
De fratribus cassate religionis
 q̄ de nouo aliquē recipiēt .s. io
De religiosis medicatib⁹ q̄ do
 mos vel loca de nouo recipe
 rent .s. ii
Quō intelligit istud de nouo .s. i
Quia dicit sine licētia pape an iuffici
 at licentia legati a latere .s. 2
De religiosis dicētib⁹ aliqua vba vt
 retrahāt a solutione decimarū .s. iz
Ad hoc vt hec pena habeat locū duo
 requiruntur vide ibi .s. i
Intelligit hec pena in omnib⁹ q̄bus
 cūq; s̄monib⁹ puati seu publici .s. 2
Hec pena non se extendit ad clericos
 seculares .s. 3
De religiosis qui p̄sistentib⁹ sibi
 nō faciūt p̄ciaz de decimis .s. iz
An sint absoluedi reuētores decima
 rum si qui inueniantur .s. i
Nota de predicatorib⁹ requisitis non
 predicantibus

predicantib⁹ ⁊ de eoz pena .s. 2
An teneant talia p̄dicare clericis .s. 3
An teneat si nō fuerint requisiti .s. 4
Quid si requirūt in aliis temporibus
 q̄ in contentis in textu .s. 5
Quō tenentur informare populū qua
 liter teneatur ad decimas .s. 6
Qui sūt isti a quibus p̄nt requiri .s. 7
De religiosis qui decimas eccle
 siis debitas vsurpant .s. 14
Hec pena nō habet locum in clericis
 secularibus .s. i
Hec pena comprehendit etiam femi
 nas religiosas .s. 2
Hec pena intelligit in decimis eccle
 siis debitis sed si aliis priuatis p̄so
 nis deberet nō hz locū .s. 3
A quibus offēciis sint suspensi contra
 facientes .s. 4
De religiosis nō seruātib⁹ inter
 didū qm̄ matrix ecclesia fuit .s. 15
Hac constitutione non ligant clerici
 seculares .s. i
An intelligat de interdīdo a iure .s. 2
Pone q̄ matrix ecclesia tale interdīdū
 vult obfuarē an religiosi nō obser
 uantes sint excommunicati .s. 3
Que sit matrix ecclesia .s. 4
Quomodo intelligitur matrix ecclesia
 obseruare interdīdū .s. 5
An ecclesia metropolitana dicat ma
 trix quo ad interdīdū toti⁹ ⁊ vicie
 ita vt religiosi non obseruantes li
 gentur hac pena .s. 6
Quid si sit interdīda villa vel castruz
 nō hñs matricem ecclesiam .s. 7
Quō intelligant religiosi si scire qm̄ ma
 trix ecclesia seruat interdīdū .s. 8
Quid si interdīdū sit nullum ⁊ ter
 appellationem .s. 9

Quid si matrix ecclesia nō seruat vbi
 est seruandum an religiosi teneat
 seruare .s. 10
Sed quid si episcop⁹ mandat seruari
 ⁊ capitulum mandat strariū .s. 11
Nota penas quas incurrunt .s. 12
De fratrib⁹ minoribus recipiēti
 b⁹ ad diuina frēs d̄ t̄tio ordie .s. 16
Quid si alij religiosi vel clerici eoz re
 cipient .s. i
Hec pena habet locum nō obstatibus
 quibuscūq; p̄uilegiis .s. 2
Quid si fratres minores recipiāt eos
 sed non in suis ecclesiis .s. 3
Isti de tertio ordine gaudet p̄uilegio
 clericali .s. 4
De monachis ⁊ canōicis regu
 larib⁹ q̄ t̄sserūt se ad curial p̄n
 cipum .s. 17
Hec pena hz locū in eis q̄ habent ali
 quam administrationē .s. i
Duo req̄rūt ad excoicationē hac .s. 2
Quid si intrant curiam animo dani
 ficandi ⁊ tñ non damnificant .s. 3
De monachis q̄ sine licētia abba
 tū .j. monasteria tñt arma .s. 18
Hec pena non extendit ad regulares
 canonicos .s. i
Quid si tēant arma ex mōasteriū .s. 2
Quid intelligit nomine armorū .s. 3
Quid si teneant arma non ad offen
 sam sed ad alium vsum .s. 4
An clerici portatē arma peccent mor
 taliter .s. 5
De religiosis ministrantibus sacram
 ta eucharistie absq; licentia p̄p̄ij
 sacerdotis .s. 18
An credat religiosus prochiano dicēti
 se habere licentiam .s. i
Quid de secularibus mercenariis ⁊

similib⁹. §. 2
¶ An sufficiat licetia⁹ prochialis q⁹ nodu⁹
 est presbyter. §. 3
¶ An sufficiat licetia vicarij qui gerit cu⁹
 ram ordinaria⁹ illi⁹ ecclesie prochia⁹
 lis et est constitut⁹ ab episcopo. §. 4
¶ An sufficiat licetia dyocelani. §. 5
¶ Quid si prochian⁹ dicat do tibi licen⁹
 tiam vt recipias a quo vis. §. 6
¶ Quid si prochian⁹ dicat do tibi liceti⁹
 am vt des sacra meis scditis. §. 7
¶ An religiosi offeretes sacramenta baptis⁹
 mi incidat excommunicatione. §. 8
¶ Quilibz sacerdos pot⁹ sibi assumere quencuz⁹
 i adiutoriu ad tps⁹ sui cui⁹ q⁹ lnia. §. 9
¶ De religiosi⁹ q⁹ absolunt excomu⁹
 nicatos a canone. §. 20
¶ An religiosi absoluentes a snia lata ab
 homine incidat i excoicatione. §. i
¶ Qui sut isti cas⁹ i qb⁹ pnt absolue. §. 2
¶ Quid si religiosi hnt privilegiu vt pos⁹
 sint absolue a casib⁹ i iur⁹ positil. §. 3
¶ Que sunt iste sententie a quibus non
 possunt absolue. §. 4
¶ An prelati collegiatay ecclesiaz pos⁹
 sint facere statuta sine consensu epi vl⁹
 capituli cathedralium. §. 5
¶ Quid si absoluant socium vel religio⁹
 sum a prediis. §. 6
¶ An absoluti incidant tanq⁹ participā⁹
 tes in crimine. §. 7
¶ Pone q⁹ frat minor absoluat pculso⁹
 re clerici no a snia excoicationis s⁹ a
 peccato: nuqd ligat hac pena. §. 8
¶ An pcuries clericu et ingrediens reli⁹
 gione possit absolui. §. 9
¶ An sacerdos absolues aliq⁹ ab illis pec⁹
 catis a qb⁹ n pot peccet mortali. §. 10
¶ De clericis secularib⁹ et religio⁹
 iducetib⁹ ad vouedu iuradu vl⁹ p

mittendu de eligendo sepulturaz
 apud eos. §. 21
¶ Nota si confactum fuerit talis electio
 erit irrita. §. i
¶ Quid si inducant ad iurandu et ce. s⁹
 inducunt vt eligant. §. 2
¶ Quid si iducant ad vouendu et ce. de
 eligendo sepulturā apud non suaz
 ecclesiam. §. 3
¶ Quid si q⁹ p⁹io motu iuraret vel vo⁹
 ueret. §. 4
¶ De restitutione facienda ab illis qui
 illicite sepeliunt. §. 5
¶ Quare ex delicto vnus taliter extrafa⁹
 ciētis tota ecclesia patiat⁹ oanū. §. 6
¶ Quid si ecclesia cui⁹ cleric⁹ sic deliq⁹ e⁹
 prochialis sepeliendi. §. 7
¶ Quid si ecclesia apud qua de iure de
 bebat sepeliri erat interdicta. §. 8
¶ An illa que debebant restitui ecclesie
 in qua debebat de iure sepeliri si n
 fuisset interdicta debebunt ecclesie
 ad quam corp⁹ transfertur. §. 9
¶ Quid de viatorib⁹ decedentib⁹. §. 10
¶ Pone q⁹ quis in ecclesia no poterat
 sepeliri: q⁹ ciuitas erat interdicta et
 alibi sepultus est de facto et multa
 oblata sunt ibi: an illa ecclesia debe
 at habere illa vel prochialis de illis
 quartam. §. 11
¶ De quocūq⁹ qui incidit in here⁹
 sim ia dānata vel noua adinue
 nit et gñali d⁹ quocūq⁹ hrtico. §. 22
¶ Quis dicat hereticus. §. i
¶ An hrtici possint reconliari post mor⁹
 tem. §. 2
¶ Quis dicat hrtic⁹ p⁹pe dubiu fidei. §. 3
¶ An iudei sint excoicati tāq⁹ hrtici. §. 4
¶ An heretici occulti sint excoicati. §. 5
¶ Qui dicunt credetes hereticor⁹. §. 6
 Quid de

Quid de audiētib⁹ sermones ⁊ pre
 dicationes eorum. f. 7
Qui dicantur receptatores eoz. f. 8
Qui dicantur defensores eoz. f. 9
Qui dicant⁹ fautores eorum. f. 10
Altz q̄s dicat⁹ fauē h̄ricis ⁊ bis. f. 11
De dominis t̄palib⁹ q̄ cogit⁹
 de officio inquisitionis. f. 22
De inq̄sitorib⁹ q̄ quomodo
 omittūt p̄cedē ⁊ h̄ricos. f. 24
Quid si omittat timore vel p̄pter vi
 tandum scandalum. f. i
Quis dicat⁹ suspēd⁹ ⁊ p̄ quā suspitio
 nē pōt cōtra quempiā p̄cedi. f. 2
Quid si vacat sedes apostolica: an pos
 sit abselui a collegio cardinalū. f. 3
En pene suspensio nis ⁊ excoīcationis
 ligent oculos. f. 4
De inq̄sitorib⁹ q̄ extorquet p̄
 cunias ratione sui officij. f. 25
Quantū debent satisfacere. f. i
De his q̄ mandant christianos
 occidi per assassinos. f. 26
Qui dicantur assassini. f. i
Quid si mandat occidi iudeos vel pa
 ganos. f. 2
Quid si mandauit quis occidi christi
 anos ⁊ re integra reuocauit. f. 3
De scismaticis ⁊ qui inuoluntur
 eoz ordinationib⁹. f. 27
En ordinatus a scismatico recipiat ca
 a dorem. f. i
En suspensio p̄cedat in infinitū. f. 2
Quis dicat⁹ p̄prie scismaticus. f. 3
Atrum sint heretici ⁊ incurrat penas
 hereticorum. f. 4
Atrum oēs scismatici sint excoīcati. f. 5
Que dīa sit it̄ scisma ⁊ heresim. f. 6
De ferentib⁹ ferrū arma ligna
 muna ad impugnādū xpianos. f. 28

Quid si huiusmodi sunt delata sed ea
 intentione vt impugnentur. f. i
En sit alia pena vlt̄ excoīcatione. f. 2
Quid p̄tineat appellatiōe armoz. f. 3
Quid d̄ his q̄ exercēt gubernationē i
 piraticis nauib⁹ saracenoꝝ nō con
 tra xpianos. f. 4
De fractozib⁹ seu incendiariis ec
 clesiarum ⁊ aliorum locoz. f. 29
Differētia int̄ incendiarios ecclesiaz ⁊
 religiosoz locoz ⁊ aliaz rez. f. i
Qui dicantur incendiarii. f. 2
En ille qui h̄z ins indicēdi bellū iustū
 incendiari⁹ dicat⁹ vel q̄ ei⁹ noīe incē
 dit. f. 3
Quid de illo qui incendit p̄piaz do
 mū vel segetem. f. 4
Quis dicatur fractor ecclesie. f. 5
En fractor occultus sit excoīnicat⁹
 ipso iure. f. 6
En sacrilegi sint excoīnicati. f. 7
Quid si aliquis omittit in ecclesia ali
 quid enorme. f. 8
En quo debent denunciari tales. f. 9
En vigore consuetudinis tales sint ex
 coīnicati. f. 10
En excuset metus vel coactio quociūq̄
 p̄ditionalis. f. 11
De statutib⁹ ⁊ libertatez eccle
 sie. f. 30
En scriptores consilij retores ⁊ ceteri
 sint ipso iure excoīnicati. f. i
Querit quando dicat⁹ negligētes in
 delendo. f. 2
Quid si certificat de nocte vel in die
 festo qm̄ consilij generale nō pōt fieri
 vel certificat dū ē infirm⁹. f. 3
Quid si consilij⁹ dedit cōtrij⁹ consilij. f. 4
En liget vniuersitas p̄pter statutum
 factum per aliquos. f. 5

- Q**uid intelligit fieri contra libertatē ecclesie. **f.** 6
- A**n imperatores et reges contrafaciētes ligentur hac pena. **f.** 7
- Q**ualiter debāt idonee cauere. **f.** 8
- Q**uid si fiat cōn particulares vsuetudines aliqz eccliaz vñ psonaz. **f.** 9
- Q**uomodo intelligatur fieri contra libertatem ecclesie. **f.** 10
- S**tatutum factum per laicos non coartat clericos. **f.** 11
- A**n trū violatores nō tm ecclesie s etia imunitatis sint ipso iur excoicati. **f.** 12
- A**n clerici vel scholares ad sua filia possint in ecclesia congregari. **f.** 13
- A**n ordinarij possint dare licentiam laicis cōn imunitatē ecclesie. **f.** 14
- Q**ue sint vetita in ecclesiis fieri. **f.** 15
- A**n cōnā facti in ecclesia teneāt. **f.** 16
- Q**uid si fieret statutum q non posset ecclesiis donari. **f.** 17
- Q**uid si fiat statutū generale qd veniat includere clericos. **f.** 18
- D**e his qui vsurpant sibi custodiā vacantiū eccliaz. **f.** 21
- A**n mulieres que hoc facerent sint excoicate. **f.** 1
- Q**ue dicantur regalia. **f.** 2
- Q**uando dicatur de nouo. **f.** 3
- Q**uō dicatur talia pcurare. **f.** 4
- C**lerici p tpe quo nō defendunt ecclesiam puent recipere phibet. **f.** 5
- Q**uid de illo qui iusto titulo dz hēre custodiā vacantis ecclesie. **f.** 6
- D**e falsificatibz lras dñi pape. **f.** 22
- Q**uid si falsitas est ita latēs q videri etiā a perito nō possit. **f.** 1
- A**n impetrās litteras dñi pape tacita xitate vel suggesta falsitate sit ipso iure excoīunicatus. **f.** 2

- Q**uid d illo qui vtitur litteris apostolicis s alio nomine impetratis. **f.** 3
- Q**ui sunt modi falsificadi litteras papales. **f.** 4
- A**n iueniēs lram dñi pape cui efficia iam expirauit ludo nō intētiōe vtendi litterā male formatāz reformat vel pundum. **f.** 5
- D**e isecutoribz cardinaliū. **f.** 23
- N**ota decem et nouem penas contra isecutores cardinalium. **f.** 1
- Q**uid si quis percuteret cardinalem se defendendo. **f.** 2
- M**ultis modis dicitur quis deliquerit hostiliter insequendo. **f.** 3
- Q**uid si receptor isecutoris cardinalis sit sanguineus receptati. **f.** 4
- Q**uid si q talē isecutionē habuit ratā tm nō fuit nomine eius facta. **f.** 5
- D**icit h q ci edificia debet dirui: qd si habuerit cōmunē domū. **f.** 6
- Q**ue dicant vicine ciuitates. **f.** 7
- Q**uomodo dicat cauere idonee. **f.** 8
- Q**uid si xpiani nihil possideant ultra mare quo tales debet pgere aduri penitentiam. **f.** 9
- Q**uomodo intelligatur quis dare auxilium et fauorem. **f.** 10
- D**e rectoribz ciuitatū q nō puniunt isecutores cardinaliū. **f.** 24
- D**e isecutoribz epoz et c. **f.** 25
- N**ota decē penas eoz. **f.** 1
- A**n he pene habeant locū in psequēte epm qui renunciauit epatui. i. loco nō ordini. **f.** 2
- A**n habeat locū hec pena in psequēte electū nōdum consecratum. **f.** 3
- Q**uid si q pcutit epz se defendēdo. **f.** 4
- Q**uid si q mādauit talia fieri et tam nō est secutū maleficiū. **f.** 5
- Q**uid si

Quid si ista nō sunt facta eius nomie
7 is ratū habuit. *f.* 6

Quid si advocat⁹ vult talē defendere
in iudicio. *f.* 7

An psecutorz filij q̄ inhabiles sūt ad be
neficia obtinēda in tali dyocesi sint
habiles in alia. *f.* 8

An tales pūct bñficiū iā cōtētis. *f.* 9

Quid faciēdū de illis candelis cū q̄b⁹
sunt excōmunicādi. *f.* 10

Quomodo intelligat⁹ mode posse
se repñtare se. apo. *f.* 11

An in hoc credatur absoluto. *f.* 12

An credatur in foro penitentiali. *f.* 13

An capies equū p̄ quē equitat vel res
quas s̄ se portat excōicar⁹ sit. *f.* 14

An hic facta satisfactioe abolit⁹ sit
interdictū civitatis. *f.* 15

An soci⁹ excōicar⁹ teneat evitare sociū
excōmunicatū. *f.* 16

Dans p̄siliū iurrit excōmunicationē

De quo p̄silio intelligit⁹ hic. *f.* 17

Quomodo dicat⁹ civitas delinquere
i ep̄z vt interdictū s̄ iaceat. *f.* 18

Si quis insultant aliquē s̄ porticu: an
dicat⁹ insultasse ad d̄m. *f.* 19

De exigentib⁹ 7 extorquetibus
talas vel collectas a clericis. *f.* 20

Quid si non exigūt ab inuitis: sed cle
rici sponte solvunt. *f.* 21

Ecclēsiastice persone non debent gra
uari angariis. *f.* 22

Quid de fratrib⁹ tertij ordinis sancti
francisci 7 huiusmodi. *f.* 23

Quid si occurrit necessitas nec t̄p̄s su
lendi papam vtrum si grauetur ec
clesia incurrant he p̄nc. *f.* 24

Que dicant⁹ expeditiones. *f.* 25

Que munera seu collecta subeat eccle
sia. *f.* 26

De quo habet rector talis satisfacere
anteq̄ absoluat⁹. *f.* 27

Quid si novus successor operā dedit
q̄ s̄ dānū emdarz: s̄ nō pōt. *f.* 28

De his qui p̄pellunt platos seu
capitula ad s̄mittēdū laicis vel
alienādū bona imobilia. *f.* 29

Hic exprimitur causa quare hec p̄stitu
tio facta sit. *f.* 30

Hec p̄hibitio iolū h̄z locū i reb⁹ imo
bilib⁹ 7 iuribus ecclesie. *f.* 31

Jura incorporalia inter imobilia in
dicantur. *f.* 32

Modi s̄missiōis prohibite in textu
numerati. *f.* 33

Pena platos 7 clericor⁹ p̄faciētiū. *f.* 34

Propter delictū domini terra potest
interdictio subiici. *f.* 35

De exigētib⁹ pedagia 7 guida
gia a p̄sonis ecclesiasticis. *f.* 36

Quid significant pedagium tribut⁹
ved gal census pensio. *f.* 37

Clerici imunes sūt i reb⁹ q̄s nō dese
rūt cā negocij: s̄ si cā negocij dese
runt imunes non sunt. *f.* 38

Cui d̄z satisfieri d̄ tali t̄nsgressiōe. *f.* 39

An p̄ptores redditū clericor⁹ vel rez
eisdem p̄uilegiis vti possint. *f.* 40

Quis dicat⁹ p̄prie negotiator. *f.* 41

An clerici teneat⁹ vedēdo fruct⁹ de p̄
bēda si fiat statutū q̄ si q̄s vedat te
neat⁹ d̄ar duos d̄arios regi 7 c. *f.* 42

De his qui p̄cedūt rep̄salas p̄
p̄sonas ecclesiasticas. *f.* 43

Nota penas tā p̄cedentiū i ep̄salas q̄
vrentium contra tales p̄sonas. *f.* 44

An hec pena habeat locū si cleric⁹ p̄n
cipalis debitor cap̄t⁹ ē cui⁹ occasio
ne rep̄salas sunt p̄esse. *f.* 45

Que sunt p̄e s̄one ecclesiastice cōn q̄s

nō debet cecidi reprefalie .f. 3
¶ An possit cecidi p cedito clia vni^o di
ocelū p̄ clicos alit^o dyocelis .f. 4
¶ An p istā decretalē corrigat illud .c.
quo cecidit reprefalie qñ ciuitas vidi
care negligit qd a suis i xbe fēz ē .f. 5
¶ Quid si .j. mensem fuerit ecclesiastica
piona pro alio pignozata .f. 6
¶ De impediētib^o officiū cuius
cunq; iudicis ecclesiastici .f. 40
¶ An trū talis pena sit in p̄uata p̄sona ⁊
quid de clerico sic agente .f. i
¶ Que sunt cause que sp̄dant ad foruz
ecclesiasticū .f. 2
¶ De p̄pellētib^o reassigre bñficia
⁊ d̄tinētib^o citatos romā ne va
dāt .f. 4i
¶ Quid si q̄s ētinz laicū citatū romā .f. i
¶ Quid si essent alibi citati .f. 2
¶ Quid si citat^o pcurat se capi p̄ platur
ecclesiasticū .f. 3
¶ Quid si detineat mulieres reglēs .f. 4
¶ Ad penam excomunicationis icurre
dam sola captio sufficit .f. 5
¶ An tales qui p̄uāt bñficiis obtētis: eti
am ad obtinēda sint inhabiles .f. 6
¶ Iste suspensiones sunt sciēde q̄a etiaz
occultos ligant in foro p̄niali .f. 7
¶ De p̄cutiente religiosū vel con
uersum .f. 4z
¶ An conuersi ecclesiaruz seculariū gau
deant tali priuilegio .f. i
¶ Quid si quis percutit vnum de fr̄io
ordine sancti Ifrancisci .f. 2
¶ An mandās occidi clericum ⁊ mori
ens añ reuocationē tūc icurrat ex
cōicationē qñ nūci^o mādatū exeq̄t .f. 3
¶ Qualit̄ itelligat enozmis iūcto .f. 4
¶ De impediētib^o officiū visitatoruz
monialiū seu canonicarū .f. 43

¶ An debeat p̄cedere monitio ipedimē
tū vel econ̄ vt sit loc^o huic pene .f. i
¶ An sufficiat monitio generalis .f. 2
¶ De doctozib^o q̄ sciēt docēt illos
q̄ dimiserūt hitū sue r̄ligiōis .f. 44
¶ Quid si monach^o habet domū iuxta
scholas ⁊ audit in domo sua .f. i
¶ Quid si monach^o non vult exire: an
possit expelli ex scholas .f. 2
¶ Quid aget doctoz si n̄ pōt expelli .f. 3
¶ De strahētib^o matrimoniū in
gradu sanguinitatis .f. 45
¶ Quid si q̄s d̄bat cū h̄nte maritū vel
iudea vel pagana vel cognata spi
rituali vel legali .f. i
¶ Quid si q̄s d̄bat .j. ḡdus sangui
natis vel affinitatis cū disp̄satione
pape .f. 2
¶ Quid si q̄s d̄beret ignorāt i grantia
facti p̄babilī nō affectata .f. 3
¶ Quid si q̄s ignorabat ius vsq; ad quo
rū ḡdū extēderet p̄hibitio .f. 4
¶ An ambo ligēt si solū vn^o strahētuz
scienter straxit .f. 5
¶ Quid si i grāt d̄xit a p̄ncipio postea
superuenit notitia .f. 6
¶ Quid si d̄xi cū ea quā credebā san
guinea: in v̄itate nō erat .f. 7
¶ De his qui per vim vel metum
extorquent absolutionē ab exco
municatione .f. 46
¶ Quid si iusta erat excoicatio .f. i
¶ De q̄ susp̄sione loquat̄ hic text^o .f. 2
¶ Quid si excoicatio ē p̄ metū extōta .f. 3
¶ Quid si quis intulit metū tñ iudex p̄
ter h̄ noluit absoluerē .f. 4
¶ Quid si nō excomunicat^o intulit me
tum: sed alius .f. 5
¶ An in p̄dicto casu excoicāt^o ⁊ ce. icur
rit h̄ac penam si ali^o p̄ eo vel eius
nomine

- nomine metum intulit. §. 6
- Q**uid si absolutor qui per metū absoluerat postea ratū habuit. §. 7
- Q**uid si quis non inferat metū in corpore s; p penā amissionis rez. §. 8
- Q**uid si spulit per vanū metū. §. 9
- Q**uis dicat iust? mer? §. 10
- Q**uō cognoscat vtrum metu publice potestatis aliquid gerat. §. 11
- A**n metus cōminate excōis sit censendus iustus. §. 12
- S**icut requiritur metus q possit cadē i cōstātē viz ita reqrit vol? q possit cadere in prudentissimum. §. 13
- D**e spellentib? celebrari in loco interdicto. §. 47
- Q**uid si episcopi cōpellant. §. 1
- D**e quo in dicto h loq? text? §. 2
- Q**uid si occultum est q locus sit interdictus: tamen cleric? scit. §. 3
- Q**uid si prohibeat ex cōicator exire nō a missa s; ab aliis diuinis officiis. §. 4
- D**e qua admonitione loquit? tex? §. 5
- Q**uid si faciūt celebrari in suis oratoris. §. 6
- A**n tpe in dicti possint cāpane puluari propt? p dicationē vel capitulū congregandum. §. 7
- I**n publice excōicati et in dicti si moniti nō exeūt cū diuina celebrat? aliam incurrunt excōmunicationē. §. 8
- A**n ligatus plurib? sententiis possit vna absolutione absolui. §. 9
- D**e sepetiētib? hereticos. §. 48
- D**e grauantib? electores eo q noluērunt eligere eos pro quib? rogati sunt. §. 49
- Q**uid si episcopi hoc faciant. §. 1
- Q**ue dicantur p sone ecclesiastice. §. 2
- A**d quos spectat electio d iur cōi. §. 3

- A**n preces inducant symoniam. §. 4
- S**alus specialis in quo percuties laicū est excōmunicatus. §. 5
- A**n grauantes eos qui noluerunt presentare illum pro quo rogati sunt sint excōmunicati. §. 6
- D**e mittētib? cardinalibus in clauū positis gratia electionis pape nūciū vel epistolā. §. 50
- D**e rectorib? ciuitatū in qb? fuerit celebranda electio pape qui nō faciūt seruari cōstitutionē ordinatam. §. 51
- M**ortuo papa rector ciuitatis illi? v3 prestare iuramentū q ordinē illius cōstitutionis obseruabit. §. 1
- P**enas quas incurrit si non facit diligenter obseruari. §. 2
- D**istricte precipit? prelati ecclesie et p dicatorib? vt exhortent? clez et populū p electione pape orandū. §. 3
- Q**ue sunt illa ad que tenet? dñs ciuitatis in qua morat? papa facere obseruari. §. 4
- Q**d cardinales in electione pape nō citantur: sed expendantur per decē dies: sec? in aliis electionib?. §. 5
- A**n si cardinales aliq sint ita abientes q nō possent veni? infra terminū .io. diez. Alij statim an pstatū tēminū possint ad electionē pcedē. §. 6
- A**n aliq cardinalis nō debito tpe expedit? possit agere de cōceptu. §. 7
- Q**uid si isti presentes essent pauciores qz tertia pars. §. 8
- Q**ue sit necessitas q cardinalis possit habere duos fuitores in clauū. §. 9
- A**n cardinalis p infirmitatē possit voci renunciare et rediens iterum admittatur. §. 10

¶ An cardinalis veniens post diem in
 cluſure octauū teneatur vitaz ſicut
 alij agere in pane ⁊ aqua .ſ. ii
¶ Ubi debeāt uenire cardinales quā
 do papa moritur in mari .ſ. iz
¶ Quid ſi electio pape ſit facta in ciuita
 te interdicta .ſ. iz
¶ Cardinales tenēt eligē idoneū .ſ. i4
¶ Quid ſi laicū illitteratū eligāt .ſ. i5
¶ Nota cautelam adhibendam circa cō
 clauſuram .ſ. i6
 de his qui vocantur ad dirigen
 das moniales ⁊ ce .ſ. 52
¶ Qui ſunt iſti q̄ poſſunt incurrere hāc
 excomunicationem .ſ. i
¶ Quid ſi vocarentur mulieres contra
 facientes .ſ. z
¶ Iſta pena etiam ſe extendit in electōe
 illaz que viuūt ſicut canonici ſecu
 lares .ſ. z
¶ De electoribus ⁊ electis ad regim
 inis romę .ſ. 53
¶ Ratio quā facta ſuit hec conſtitutiō .ſ. i
¶ Pene quas tales incurrunt .ſ. z
¶ Cives romani poſſunt eſſe ſenatores
 dūmodo non ultra annum .ſ. z
¶ De magiſtris ⁊ ſcholaribus bo
 nonienſibus adducenſibus hoſpi
 tia alioꝝ ante adductionis tēpus
 ſine licētia ipſoꝝ .ſ. 54
¶ An locatores incidant in hāc excom
 municationem .ſ. i
¶ An hec conſtitutio aſtringat locatorem
 ad locandū ſecundo āno .ſ. z
¶ An hec conſtitutio in alijs ſcholarib⁹ ſit
 ſeruanda ſicut bononie .ſ. z
¶ An ſufficiat episcopo bononie facere
 legi per ſcolas .ſ. 4
¶ An hec conſtitutio ſit late ſnie .ſ. 5
¶ An hec conſtitutio extendatur ad ſcri

ptores .ſ. 6
¶ De participante cū excoicato a
 papa in diuinis .ſ. 55
¶ Quinq; requirunt ad hoc: vt hec pe
 na habeat locum .ſ. i
¶ De participante cum excoicato
 nedū a papa: ſed a quocunq; in
 crimine .ſ. 56
¶ Hoc intelligit de excoicato poſt lata
 ſententiam .ſ. i
¶ Quid ſi participat in locutione orōne
 dormitione .ſ. z
¶ Iſtic intelligitur de conſilium dante
 directe .ſ. z
¶ De his qui procurant q̄ ſerua
 tores dati ſe intro mittat de his
 que eis non licet .ſ. 57
¶ Conſeruatores dāt a papa: ⁊ ſolū co
 gnoscunt de manifeſtis iurijs .ſ. i
¶ Qui dicantur conſeruatores .ſ. z
¶ Quid ſi negetur offenſa notoria .ſ. z
¶ An conſeruatoꝝ poſſit punire offenſā
 inferendam .ſ. 4
¶ Quid ſi ppter ignorantiam ſe intro
 mittunt de nōn manifeſtis .ſ. 5
¶ An tales contrafacientes ſint etiā ſu
 ſpenſi a beneficio .ſ. 6
¶ An alius q̄ papa poſſit dare iſtos cō
 ſeruatores .ſ. 7
¶ De eo q̄ ſingit aliquē caſū ppe
 queꝝ index vadat vel mittat ad
 aliquā mulierē p teſtimōio .ſ. 58
¶ Quare ſuit facta iſta conſtitutio .ſ. i
¶ Quid ſi volentes ire volunt .ſ. z
¶ Quid de matre tutrice filioꝝ .ſ. z
¶ An hec pena habeat locum in iudice
 laico .ſ. 4
¶ Si quis procuratoꝝ vlt pars nominat
 aliquā mulierē in teſte ad finē hūc:
 vt index vadat vel mittat ad eam
 eſt

est excommunicatus. §.

5

An eo ipso q quis fingat contra istaz
cōstitutionē sit excommunicat⁹. §. 6

De eo qui absolutus fuit in arti
culo mortis cessante causa vt pre
sentet se illi a quo fuerat absol
uendus. §. 59

Quomodo intelligitur omode. §. i

Propter iustum impedimētū potest
quis absolui ab alio q̄ ab eo a quo
fuerat absolvendus. §. 2

An illa absolutio que conceditur pp̄
iustuz impedimētū ⁊ cetera habeat
locum in excommunicatis alia rōne
cōiūda q̄ per manū iniectionez. §. 3

Eum quis absoluitur ab excommunica
tione debet satisfacere iuxta propi
as facultates. §. 4

Atrum legati de latere possint absol
uere iniicientes manus violentas
in clericum. §. 5

An in aliis casib⁹ reſeruatis pape pos
sint legati absoluere. §. 6

An absolutio ab excommunicatione possit p
procuratorem peti. §. 7

De rectoribus ciuitatum qui fa
ciunt statuta per que quis com
pellatur soluere vsuras. §. 60

Paria sunt aliquid facere per viā ⁊ di
rectam vel indirectam. §. i

Generatores debent compelli ad pro

ducendum in iudicio libros rationū
per cenſuram ecclesiasticam. §. 2

Quod predictus casus est specialis in
quo quis compellitur producere ra
tiones contra se. §. 3

Quod appellatione ecclesiastice cenſu
re intelligitur excommunicatio suspē
ſio interdictum. §. 4

Quid si dicat vsurarius vel heres su
us se non habere libros rationum
vel perdidisse eos. §. 5

Quid de herede vsurarij qui non scri
psit rationes in libro. §. 6

Juramentum factum super seruando
iniquo statuto non valet. §. 7

Quid de statuto qd est bergomi. §. 8

Quid si fiat statutum q nullus pro
vsura recipiat nisi duos denarios
pro libra in mense. §. 9

Excommunicatio tertio.

Quidam casus in quibus percutiens
clericum excommunicatus est. §. i

Explciunt tabule operū vtilissimoz
s. restitutionum vsurarum. ⁊ excommu
nicationum reuerendi fratris Franci
ſci de platea bononi. ordinis minoruz
peritissimi in vtroq̄ iure ac in sacra
theologia.

Incipit op^{us} restitutionū vulissimū
a reuerēdo in Christo patre fratre
Ifrāscō d platea benoniēse ordinis
minoz diuiniq; vbi predicator exi
mio editum.

Restitutio primo.
Quia restitutio sit
de necessitate salutis.
Rūdeo fm Sco.
i quarto. di. 15. ar.
2. q. 4. Si. i. p. n. q.
hic: qā sicut auferre alienū ē peccatū
mortale: et cōtē preceptū diuinū ne
gatiuū. s. nō furtū facies. ita et tenē
alienū. Et ideo sicut necessariū est
suare precepta negatiua: ita necessa
riū est nō tenē alienū iūto dñe: et p
pñs: vel adu statim reddē: vel statiz
velle reddē cū fuerit oportunitas.
Unde est restitutio necessaria: vt pl
quedā satisfadionis: nec generalit
accipiedo satisfadionē nec spāliter.
Generalit enim accepta reddit pro
peccato equalens ei in quē peccat.
Non sic ista restitutio: quia absq; oi
restitutione pro peccato posset reddi
proximo qd suū est: sicut in mutuis
reddis creditori absq; omni satisfi
dione ptinente ad reconciliationē
peccatoris. Cōsimilr nō ē satisfadō
spālis que est tertia pars penitentie:
quia de congruo requirit restitutio
ante omnē partem penitentie: sicut
cessatio volūtatis in adu vel facto a
peccato. Sed satisfadō que est tertia
pars penitentie nō requirit añ alias
duas partes pñeimo sequit contri
tionē et cōfessionē vt iniūda a sacer
dote. Restitutio enim non iniūgit

a sacerdote: sed a lege diuina: et est
simile in aliis peccatis si teneretur
Adulterā restituere viro suo: nō est
nisi cessare a peccato: vel a tñsgressi
one hui^{us} precepti. non mechaberis.
Et illud precedit omnē partē pñe
accepte: et ideo sicut tenēs adulterā
non est capax pñe sed irrisor: et ideo
si talis veniat ad pñiam addit pecca
tum peccato. Ita et detinens alienū
voluntate et facto: dū talis non est
capax alicuius partis pñe. Ihec ipse
ad litterā. Concor. Pandu. in 4.
di. 15. et Asten. in sum. li. 5. ti. xix. di
cens q restitutio ē de necessitate sa
lutis: qā est adus iusticie cōmutatiue
Ad obseruandū autē iusticiā omnes
tenēt. Ideo quilibet teneat ablate
iniuste ad restitutionē. Unde Aug.
in epistola ad Macedoniū. et habet
i. 4. q. 6. c. i. non remittitur peccatū
nisi restituat ablatū: si restitui potest
Ihec Aug. Et si non potest restitui
debet redditio fieri in equiualentis: si
sit possibile. c. ne lite pendente. c. 2.
Si nō equiualens reddi nō possit:
teneat qui damnu intulit restituere
qd potest ad arbitriū bonoz viroz
Ihec ille. Quid si precipit a pñessore
vt statim restituat. Rūdet Ifran. de
mar. in quarto. q si non facit: mor
talit peccat: quia preceptum de non
retinendo rē alienā obligat semper
et ad semper.

Restitutio secundo. s. quis teneat ad
eam. Quero quis teneatur ad resti
tutionē. Rūdeo fm Sco. in 4. di.
15. et fm Ric. ibidē: q dānificans: tā
pñcipalis q; fautor tam bonorum
anime q; corporis q; fortune et fame

i

Unde primo videtur de damnificanti-
bus in bonis anime. Secundo de damni-
ficantibus in bonis corporis. Tercio
de damnificantibus in bonis fortune.
De restitutione damnificantium in
bonis anime.

20 Quid si aliquis retrahit aliquem a re-
ligionis ingressu. Respondet **Seco.** in 4.
di. 15. ar. 3. q. 1. in pñ. q. si abstrahit
aliquem iam obligatum ad religionem:
intelligo obligatione professionis:
tenet ad restitutionem. scilicet agere q. ille
redeat. Sed si aliquem dispositum ad
intrañdum retrahit ne intraret: quia
interest inter habere et ppe esse: non
tenet ad tantam restitutionem religioni
ad quantam si fuisset in religione: sed
tamen ad aliquam restitutionem: ut puta
ad aliquam inductionem alius equiva-
lentis ad ingressum istius religionis
et hoc intelligendum est si aliquem retrahit
intentione damnificandi religionem.
Si autem intentione consulendi utilitati
prope sine fraude: non tenet religioni
sed in primo casu. Et hoc tenet plene
quam retrahit: ut in persuasionibus et aliis
bonis spiritualibus et equipollentia
bonis illis in quibus illum retrahendo
damnificavit. **Concor.** **Asten.** in sum.
li. 5. ti. 29. Tunc facit animo damni-
ficandi: quando ingrediens volebat legare
bona sua religioni. **Itē Ric.** in 4.
di. 15. ar. 5. q. 4. dicens q. retrahens
utilem personam religioni ab ingressu
eiusdem intentione damnificandi reli-
gionem: tenet illi religioni ad interesse
ad arbitrium bonorum virorum. Si autem
hoc faciat non propter hoc: sed ut consulat
utilitati sue sue temporalis sue spirituali
non suggerens aliquod fallum nec in

fraudem: non tenet religioni ad aliquam
restitutionem: sed persone cui profectum
spirituale impediunt. tenet in spiritualibus
facere restitutionem quam potest. **Ifrā.**
vero de mar. in. 4. dicit. Quid de
illo q. impediunt aliquem ab ingressu
religionis. Respondet q. tenet eum efficaciter
inducere ad hoc ut melius a quo re-
xit eum. Sed si quis exire faciat aliquem
personam de religione: vel impediatur
ingressum dicit q. d. seipsum dare
pro illo: vel procurare equivalentem:
vel facere quod in se est.

De his qui induxerunt aliquos ad
peccatum.

3 **Itē** inducens aliquem ad peccatum
consulendo: suadendo: rogando et cetera
teneat ad restitutionem. Respondet **Seco.**
ubi s. ar. 2. q. 1. q. sic. modo sibi pos-
sibili. scilicet inducendo eum ad penam effi-
caciter et ad actus virtuosos. et si sola
inductio non sufficiat: quia facilius est
puertere: quam convertere: tenet et per se
oratio: et per aliorum orationes procuratas
impetrare sibi conversionem: et per alios
persuadores efficaces: dum tamen illis non
prodat peccatum occultum alterius. Et
per hoc patet quantum peccatum est et
periculum: alium sollicitare et inducere ad
peccatum: quia potest vix digne restitu-
ere: cum voluntate iam allecta ad peccatum
vix possit persuasionibus et aliis multis
viis reducere ad virtutem. Ratio huius
satis patet: cum virtutis bona sint maxima
sz **Aug.** primo retractationum. Plus
damnificat qui in istis damnificat: quam
in quibuslibet aliis. Et per omnes plus im-
iusticia tenet ad restituendum primo
quantum sibi possibile est. **Idem Asten.**
li. 5. ti. 29. qui querit utrum damnificat
aliquem

in bonis anime teneat ad restitutionem. Et rñdet q sic multo magi q dñificas in bonis corporis vel in bonis extiorib: q̃a bona anime sūt multo meliora illis. *¶* In. 6. q. i. c. sūt plurimi. dñ. multū dāna morum dī stāt a dānis rez t̃paliū: cū ista sint eē nos: illa nō in nobis sint. *¶* Nullū autē dñificare aliū potest in bonis anime nisi dispositiue. s. cū inclinando vbo vel exēplo ad peccandū. Et ideo talis teneat ad restitutionē. s. cū disponēdo put pōt ad bonū: bono vbo 7 exēplo p eo orādo vel orōes p eo impetrādo. *¶* Idē Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2.

4 Quid de illo qui attentat pudicitiam. i. castitatem alicuius mulieris: interpellādo eā de luxuria: 7 ei p̃sua dens blando sermone pollicēdo ei maria 7 montes. Rñdet Jo. de pla. insti. d. iniuriis. s. iniuria. v. siue cui? q̃ teneat ei adione iniuriar: 7 viro ei: q̃a ei? pudiciā corūpere tētat. Similit̃ insectās mulierē 7 post eaz vadens: quocūq; vadat teneat ei iniuriar: q̃a p̃p̃t assiduā ei? frequentia 7 insectationē infert mulieri multaz in familiā: vt. d. s. iniuria. 7 est tex. in .l. itē apud labeonē. s. appellare. 7. s. aliud. Sec? si nō frequēnt insectet: sed aliqñ grā solacii 7 ludī honesti: Et hoc verū qñ interpellat de luxuria mulierem honestā. Sec? si veste meretricali esset induta: q̃a tunc eaz appellās 7 insectās nō teneat iuriar d. l. itē apud labeonē. s. si q̃s ṽginē. ff. de iniuriis.

5 Quid de illo q vitupauit aliquem iniuste. Rñdet Asten. vbi s. s. 3. Tho.

q̃ sicut dignitatē p̃sone ei? in op̃m one hominū maculauit p illationē otumelic: sic reparz eā per exhibitionē reuerentie

6 Virū seducēs vel deflorās virginē teneat ad restitutionē eaz ducendo vel dotando. Rñdet Ihosti. in sum. in ti. de matrimonio. s. rubrica q̃liē strahit ver. hec in iudicio. q̃ vbi cā decipiēdi 7 tñ carnalē copulā extorquendi p̃sensit aliquis in aliquam: si deceptor vult verā agere p̃niam necesse habet illā sine f̃dione aliqua ducere in vxorē: vel si hoc nō potest facere debz ei dare viz vuenientem vel aliā satisfacere fm Rai. in. c. i. 7 z. de adulte. 26. q. 2. tria. Concor. Alexander de ales in. 2. tractatu de stupro. Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. Concor. Jo. de pla. insti. de publicis iudi. s. itē lex iulia. dicēs q̃liter puniat stuprū de iure canonico dñt q̃ mulier nō puniē: s. stuprās ṽginē cogit eā dotare: 7 in vxorē recipere si ipsa 7 p̃r ei? velit. al si nolit cogit solum eā dotare iux ipsi? stupratoris facultatē 7 puelle dignitatē: 7 hita cōsideratione quātū plus rōne deflorationis datura ē alteri viro: aut si stuprator noluit eā recipere in vxorē tunc ṽberib? castigat? a iudice put ei visum fuerit: ac etiā excoicatus de trudas in monasteriū adur? p̃niam. Hec omnia habēt. c. i. 7. z. de adul. Et nō q̃ l3 hec sit pena legi veteris tñ fm Sco. qñ lex noua r̃cordat cū lege veteri est f̃uāda. Hec dñt in. 4. di. 15.

7 Virū confessor q̃ de facto absoluit aliquē quem de iure absolvere non

poterat: teneat ei ad restitutionem. s. notificando qd cu absoluere n potuit. Rndet *Quil.* q sic: 7 peccat mortalit fm *Ric.in.4.di.28.ar.2. q.5.*

8 *Q*uod dñificas aliquē in bonis aie vel corporis ex fraudolento filio teneat ad restitutionē. Rndet *Ric.i.4.di.15.ar.5.q.2. q. sic.* Et dicit qd appellatione fraudolenti filii contineat malū filiū datū ex ignorātia: quū bonū filiū dare crederet: si homo debitā diligētia nō adhibuit ad sciendū: quia ignorātia cōsa ppe doli est. di.i.c.sepe.

9 *Q*uid de clerico q teneat ad officiu 7 ex negligētia vel lascivia illud pretermittit: an teneat ad restitutionē. i. vt redicere tēat: cū dñificauerit se in bonis anime. Rsten. li. 6. ti. 21. dicit fm *Henricū* q si aliqs dimittat aliquā horā ex industria sine necessitate: mortalit peccat. sec⁹ si ex obliuione. Qñ tñ illā negligētia recolit: teneat supplere vel illud qd omisit vl equalit. Sed pñū cōdo meli⁹. Inno vero in. c. i. d celebratione missarū dicit. Nideat qbusdā q siue ex necessitate siue ex volūtate: vel etiā ex negligētia accurata premitat cleric⁹ officiu ad qd tenebat: nō qd vltim⁹ peccet si officia omitta nō redicit: s pñia ē ei indicēda de peccato omittiōnis. Tñ satis est ueniens q sacerdos in eo ei pñiaz imponat: in quo deliquit. s. in dicēdo eadē officia que omisit. s. si in hoc nō crederet ei pscere mutabit ei in aliā pñiam. Idez dicit *Hostien.* Nisi esset tanta multitudo officii reficiendū qd quasi esset impossibile reficere. ff. de re. iudi. l.

impossibiliū. ex de pacti. c. fi.

10 *Q*uid de illo q fecit pñiam sibi iniū dā in peccato mortali: vel ieiunauit in peccato mortali vel pretermisit ieiuniū vel premissit audire missam vel fregit qdragesimā: an teneat ad restitutionē reficiēdo omnia ista: 7 an sit sibi iniūgēdū p pñia q reficiat Rndz *Ric.in. pmo. sui quolibz. q. 20 qd nō.* Concor. *Seco.in.4. di. 15. tra. ctans de pñia. i. de satisfactione scia in peccato mortali. 7 dicit qd nō pōt satisfactio extior fieri d vno peccato ita q remaneat ille satisfaciēs in alio peccato: 7 pbat qā placaret deuz: 7 tñ esset inimic⁹: 7 quo ad hoc oportet satisfactioes esse diūdas in volūtate saltē bitualit: lz nō in effectu nec in volūtate tūc adualit. Sz ista snia vñ nimis dura cōn peccatores: 7 occasio maioris obstinationis. Si eni vere iste hodie penitēs 7 humiliter recipiēs satisfactiōē: puta ieiunium triū diez: cras reciduet in peccatū mortale 7 de illo nō penitēs sū die ieiunat qā sibi ipositū est. Si dicas qd ieiuniū istud se diei nō est aliqua satisfactio extior magna est occasio inducēdi hūc iā lapsū vt sū die non ieiunet. Et p dñs addat nouū peccatū mortale: quia tñsgrediendo pñia a sacerdote receptā: vñ peccare mortalit: cū sit tñsgressio precepti ecclesie 7 vicarii dei i isto adu. Ex hoc possz formari talis ratio si post lapsū 7 añ pñiaz nouā nō exētur pñiaz pñinā sibi impositā: peccat mortalit nouo peccato. Igit si exētur bñ facit: qā facit adū obediētie: s nō facit adū obediētie: nisi inquātū illud ipositū est sibi*

est sibi ut pars satisfactionis. Ergo
dico sine preiudicio quod qui semel se
penitet et recipit penam vel satisfactionem
non indignam sibi impositam ab ecclesia:
clauis non errante. Quotumque postea
recidit non tenebit nisi ad illam
unicam satisfactionem implendam et si eam
impleat in caritate melius est: quia non tamen
solvit penam sed meretur. Sed si impleat eam
voluntarie ex caritate solvit penam: sed
non meretur gratiam. Si autem ipsa a deo
exigatur ex caritate solvit quidem penam
sed ipse non soluat. Et in primo quidem
est satisfactio simpliciter: quia reconciliatur
et placatur. In secundo autem est satisfactio
quia voluntaria redditio: sed non simpliciter:
quia nec reconciliatur nec placatur. In tertio
est satisfactio vltima quam non exigit ulterius
pena. Ex hoc membro sequitur quod si
magna parte satisfactionis impositae
expleuit in peccato mortali: et post
iterum penitet de peccato non est iterum
imponenda satisfactio pro primo peccato
de quo satisfecit sed ex caritate. sed tantum
de novis peccatis que fuerint causa
quod satisfactio fuerit mortua. Et si ar
guitur fuit mortua: quod non fuit satisfac
tio. non sequitur nisi in tamen quod non est sa
tisfactio reconciliatur et placatur in ami
citia. Et si arguas igitur non est satisfac
tio non sequitur quia sufficit deo quod aliquis
voluntarie soluat penam debitam ad
punctionem peccati commissi quia sufficit
quod multo magis videtur satisfactio: quod
propter in actibus humanis. Si enim alicui
offense in regem correspondeat poenitentia sed
legem abscondit manet et isti etiam in
iusto abscondit manet satis patitur: et regi
satisfecit sufficienter quia secundum iusticiam non
debet ab eo exigere vltiorem penam: et tamen non

recipit eam in gratiam et amicitiam. **Ad hoc**
magis possit sufficere pro punitione culpe
si aliquis debitam sibi penam infligeret
sed non ad gratiam vel amicitiam iudicis
offensi. Ex tertio membro posset dici
quod si talis propter novum peccatum in quod
recidit dānaretur auctoritate tota penam
sibi impositam compleretur puniret in infer
no temporalis pena correspondente illi
que non fuit hic soluta post aliquod
tempus non puniret aliquam penam pro illis pec
catis pro quibus fuit ista pena imposita
sicut et de veniali: quia moriens in pec
cato mortali simul cum veniali non pu
niret eternaliter pro veniali ut dicitur
inferi: et eodem modo in proposito ex quo
enim habet plenam iusticiam punitionem semel
est imposita pena temporis istius de pec
cato de quo penituit vere: nunquam isti
pro isto peccato debent nisi pena tem
poralis et ista soluta: nulla. sed debet.
Quid de sacerdote. **A**struunt sacerdotes
qui promittunt dicere 20. missas viduas
sive appellatas beati Gregorii decem
personis separatim: satisfaciatur dicendo solum
20. an hoc teneatur dicere pro quolibet
istorum decem quibus promittunt dicere 20.
et si dicat solum 20. pro omnibus decem
teneatur ad restitutionem et satisfactionem
et supplementum aliarum omnium: quasi
dānificatur in bonis anime istos quibus
promittit vel mortuos eorum. **D**ñs
Bona. in 4. di. 45. ar. 4. q. 2. dicit
hanc questionem querens cui magis plene
suffragia: an ei qui magis meruit: an
ei pro quo spiritualiter fuerit. et respondet quod aliquo
rum opinio fuit ut prepositum quod suffragia
ecclesie sive spiritualiter sive generaliter facta:
magis plene ei qui magis meruit: et po
nunt expleti sicut si candelam accendat

ii

corā dūte nō tñ p̄bet sibi lumen: s̄
etiā aliis: 7 eis qui melius vident
mai⁹ lumē p̄bet. exēplū etiā ponunt
in lēctione que tñ valz si legat oib⁹
in cōi q̄tū si in spālī: 7 plus valet assi
stenti qui meli⁹ intelligit etiā si pro
alio legat spālī qui min⁹ intelligit
Si ḡ ita est i lumine creato multo
magi in sacro: etiā si ita ē in lēctione
quō nō in orōne: absq; dubio ita vi
cunt. Et si obiciat. cōis mos ecclie
rūdet q̄ hoc qđ spālī ecclia magi
facit p aliquo: nō est p̄ hoc q̄ ma
gis illi p̄sint sed quia libenti⁹ facit
homo p eo quē diligit spālī: 7 ma
gis animat ad faciēdū. Nū si istud
esset notū simplicib⁹ nō ita libenter
facerent suffragia. Sed istud nō cre
do: quia sicut dicit Aug⁹. de cura p
mortuis agenda. q̄ sepultura valet
in loco sancto p̄ orōne sanctorū q̄
orāt p eo ad cui⁹ tumulū memorat
amplius suffragia sunt ad solvendū
penā siue reatū s̄ plus est satisfacere
pro debito multoz q̄ vni⁹ 7 facilius
satisfit p debito vni⁹. ḡ plurib⁹ indi
gent suffragiis duo q̄ vn⁹ sol⁹. Si
ḡ diuidūt inf eos vterq; habz min⁹
ḡ nō videt q̄ eq̄liter se extendāt ad
omnes. Et ideo dicēduz q̄ illud nō
est simile: q̄a ibi lumē totā spēm rei
in se defert ad oculū: 7 simili lēctio
totā similitudinē vocis: s̄ nō sic est i
solutione sicut est in aspectu 7 cōside
ratione: q̄uis enī duo creditores eq̄
liter possint 7 simul videri vnū aux
nō tñ potest eq̄lit solui duob⁹: sic in
telligendū est in pposito qđ p suffra
gia fit. Nū refert. Altrū fiat pro plu
rib⁹ an pro vno: 7 ideo distinguēdū

est hic q̄ suffragia ecclie aut fiunt
in cōi: aut in spālī: si in cōi p̄sint ei
magi qui magi meruit 7 prodesset
aliis cōditionib⁹ parib⁹: q̄a nō tantū
dignitas: s̄ etiā necessitas cōsiderat:
7 sic p̄bant p̄me rōnes. Si autē fiat
in spālī: ei magi p̄sint p quo fiūt: 7
sic p̄bant omnes rōnes sequentes.
Concor. Ric. in. 4. eadē vi. 7 ar. 7
q. q̄ dicit. Altrū suffragia facta pro
plurib⁹ tantū p̄sint cuilibet quantū
si fierent pro illo solo. 7 rūdens ad
istā qōnē dixit ppositiū 7 sui seq̄ces
q̄ suffragia facta p plurib⁹ tantum
profunt cuilibet q̄tū si fieret pro illo
solo: nisi q̄ sibi maior reuerētia fierz
sicut accensa candela p pluribus 7
lēctio lēcta p plurib⁹: tantū quēlibz
iunāt quātū eū iunaret: si p illo solo
candela accēderet vel lēctio legret
Sicut enī spirit⁹ existēs in qualibet
parte sui loci cuilibz tñ p̄s est totus
sic spūale bonū plurib⁹ cōcatū a quo
libet totū habet. alias enī recipienti
multos ad p̄icipationē bonoz suo
ruz: sua bona opa essent min⁹ vtilia
qđ falsum est: cū talis receptio opus
sit caritati. Alii dicūt cōtrariū q̄a si ita
esset: vt dicit opinio p̄dicta: ille qui
pro vno defundo tenet dicere vnā
missaz 7 vnā p alio si diceret vnā
pro illis duob⁹ cuilibet solueret illō
ad quod sibi tenet. Ideterea bonū
finitū quod sufficeret ad plenariā li
berationem vni⁹ aie de purgatorio
sufficeret ad purgationē oīuz aliaz
ad equalē penā obligataz. Idetēa
cōsuetudo ecclie essz inutilis que suf
fragia aliqñ facit p spālīb⁹ personis
que oia falsa sunt. Itē p hac opione
facit. 17.

facit. i. 7. propositiones de causis. ois
 virtus vnita plus est infinita q̃ virtus
 multiplicata. i. vehemetioris est virtu-
 tis: vt pz in cometo. Ergo suffragiū
 comunicatū plurib⁹ minoris est vir-
 tutis respectu cuiuslibet q̃ si ad vnū
 solū esset unitū. Tenēdo g̃ hanc opi-
 nionē quā tenet ipse Ric. non obstat
 si dicas q̃ cū plura sunt suffragia p
 diuitib⁹ q̃ p pauperib⁹ melioris cō-
 ditionis essent diuites q̃ pauperes
 cō illud Math. 5. Beati pauperes
 spiritu 7 cetera. quia rñd idem Ric.
 q̃ suffragia p sunt defunctis 7 p viā
 satisfactōis 7 solationis: eo q̃ p
 caritatē amunē q̃libet de bono alte-
 ri solat. Primo mō suffragia scā
 puta p viā satisfactōis spālī p vno
 tm̃ mag⁹ p sunt illi q̃ aliis: imo aliis
 nō p sunt de lege coi. Scdo modo
 adhuc mag⁹ p sunt illi q̃ aliis si ca-
 ritatē habet equalē: q̃a ceteris parib⁹
 mag⁹ gaudet q̃libet de bono suo q̃
 alteri: tm̃ ali⁹ pōt tantā caritatē ha-
 bere q̃ plus solat de suffragio qd
 fit p alio q̃ ille p quo fit. Quod g̃
 arguis q̃ melioris additionis essent
 diuites q̃ pauperes cū plura suffragia
 fiant p eis. Dico q̃ nō est incōueni-
 ens pauperes simpliciter esse melioris
 additionis q̃ diuites: q̃uis diuites i
 hoc melioris additionis sint iux illd
 prouerbioz. i. 2. Redēptio aīe viri:
 diuitie sue: q̃uis fm glo. ibi p diuiti-
 as bona opera itelligat. Itē nō ob-
 stat Jero. de p̃se. di. 5. c. nō medio-
 cris. vbi dī q̃ cū p centū aīab⁹ psal-
 mus vel missa dī nil min⁹ q̃ si pro
 vno quolibet ipsaz diceret accipit.
 q̃a rñdet Ric. dicens q̃ vbi Jero

nimi debet intelligi de valore p viā
 solationis vt dicit qdā. Sed tamē
 adhuc nō vī vez q̃a plus gaudet q̃z
 de bono pprio q̃ alioz. Dicit g̃ q̃
 referēdo alioz opinionez ibi loquit
 Jero. Itē non obstat q̃ bona glorie
 plurib⁹ comunicata nō minuit singu-
 lis. g̃ a simili nec bona g̃tie. Suffra-
 gia autē bona g̃tie sunt. g̃ q̃a rñdit
 idem Ric. q̃ nō est simile: q̃a gloria
 respicit oib⁹ vnū bonū cōe 7 p̃ns: s̃
 suffragiū gratie respicit reatū pene
 in singulis diuersuz. Ad exēpla autē
 que p prima opinione adducebant
 rñdit q̃ nō valēt: q̃a lumen cādele 7
 vox doctozis se comunicat p nature
 necessitatē: sed suffragia comunicat
 per suffragātis intentionē. Ad illud
 etiā qd tactū fuit in qōne. s. q̃ recipi-
 enti multos ad p̃ticipationē bonoz
 suoz: sua bona opa min⁹ essent vti-
 lia. dicēdū q̃ nō sequit: q̃a pl⁹ fert
 sibi illud opus caritatis in bona sua
 comunicādo q̃ sibi dectat etiā quo
 ad pene sue remissionē de fructu bo-
 noz suoz: comunicatoz: 7 bona etiā
 sic comunicata faciēti ea in nullo sūt
 min⁹ vtilia s̃ mag⁹ quo ad augmē-
 tū p̃mii in vita eterna. hec Ric. Itē
 nō obstat fm Bona. q̃ oblatio p̃ci
 in cruce eq̃līe prosit: ac si esset oblata
 cuilibet p se: 7 tm̃ pdest cuilibet q̃tū-
 meruit. g̃ oblatio sacrificiū in altari
 pari rōne: cū sit illius oblationis me-
 moriale: q̃a rñdit idē Bona. q̃ q̃uis
 idez sit: nō tamē vtrobiq̃ vniformit̃
 opat. Itā in cruce effusus fuit p̃ciū
 in oimoda plenitudine: s̃ in altari
 hēt effectū determinatū: cū quotidie
 assumat 7 pp̃ hoc p̃ma oblatio. s. i

cruce non iterat: s. fa iterat: et ideo illa
 non valz rō: qā pcedit ac si esset eq̄lis
 effcā: et itez illa p oib⁹ ē oblata. hec
 autē spālī pōt fieri. Nec obstat illd
 Jero. q. cū p centū aiab⁹ psalm⁹ vel
 missa dicat nil minus q̄ si pro vno
 quolibet diceret accipit: dicēdū enī
 q. Jero. sicut pz ex adductis loquit̄
 q̄tū ad meritū faciētis: nō quantūz
 ad vtilitatē ei⁹ p quo fit. hec Bona.
 Concor. Tho. in. 4. di. 45. l3 archi.
 alī dīcat in. d. c. nō mediocrit̄. i. gl.
 12 **Q**uid de dñis spālīb⁹ qui dānādis
 vltimo supplicio denegāt sacramētū
 pñie: et eos sine p̄fessione occidi faci
 unt. Rndeo p̄cipit eis ne hoc faciāt:
 sed petētib⁹ pmittāt cōfiteri et p̄cipi
 tur ordinari⁹ vt eos moneant et si
 necesse fuerit ecclesiastica cēsura cō
 pellere nō emittāt. alia autē restitu
 tio hic fieri nō pōt: nisi q. crit anima
 taliū dñoz p aia talit occisoz sine
 pñia vt in. c. i. de peni. et remis. i. de.
 De restitutione dānificatiū i bonis
 corporis.

13 **Q**uero ad qd teneat dānificās
 aliquē i bonis corporis. Rndit
 Sco. in. 4. di. 15. q. aut intulit vlti
 mū dānū. i. mortē: aut dānū aliqđ
 cū vltimū. i. cū mortē. et illud est du
 plex. s. remediabile et irremediabile.
 exēplū homicidiū est irremediabile
 et mutilatio: qā impedit ex toto actū
 humanū q. p̄petit homini fm illud
 mēbrū: puta abscidit manū dextram
 Remediabile siue curabile vt vulne
 ratio vel alia lesio curabilis. Si in
 mutilatione: hoc dupliciter vel quia
 enormis que ex toto ipedit aliquem
 actū humanū q. p̄petit hōi fm istam

partē amputatā: vt in amputatione
 man⁹ dextre vel nō enormis. i. non
 ipediēs actū humanū: vt ē āputatio
 digiti vlt⁹ partis ei⁹. Rdo pmo dāno
 .i. vite ablatione regularit̄ in multis
 coitatib⁹ statuta est lex talionis. i. vt
 homicida moriat⁹ et rōnabilit̄ qā hoc
 nō solū p̄petit legi Moisi: s. etiā nālī
 rōni et approbatū et cōfirmatū in lege
 euangelica Math. 26. Omnis qui
 gladio occidit: gladio pibit. et p cōs
 vbicūq. lex talis de vita p vita red
 dēda est statuta iuste. de hoc Rodo
 vt dīc. Asten. in sum. li. i. ti. 22. q. 4.
 in pñ. de hoc etiā in sum. cōfessoz li.
 2. ti. 6. q. 2. d3 homo patiet̄ soluere
 istā penā: q. si alī nō sit sibi statuta
 null⁹ d3 sibi inferre mortē: qā null⁹
 d3 ē homicida sui sine spālī p̄cepto
 dei: s. expedit sibi q. exponat vitam
 suā in omni cā iusta: vtpote contra
 inimicos ecclesie et p restitutione fa
 cienda illi cui⁹ vitā abstulit: q. si tāta
 restitutionē nolit facere: nō pōt oio
 esse immunis sine restitutione. Sicut
 quidā fatui absoluit homicidas nō
 eis ostēdentes restitutionē nēcio icū
 bētē: q. facili⁹ possit p̄nsire hōicida
 q̄: vt ita dicā bouicida et canicida:
 quia si occidisset bouē p̄mi sui vel
 canē nō absolueret sine restitutione
 Tenet̄ q. ad restitutionē spālē faciē
 dā equalentē vite quā abstulit sicut
 pōt esse equalētia in talibus nec hoc
 solū: s. si infectus sustētabat aliquos
 .i. patrē et matrē vel p̄p̄quos tene
 tur interfector omnib⁹ illis ad tantā
 restitutionē q̄tā illis abstulit p inter
 fedionez illi⁹ p̄fone: et qā vix possit
 aliquis digne recōpēlare p actiones
 illud

illud quod abstulit homicida etpe
 diret simplicit anime talis q soluet
 per passiones volutaras vel patiet
 susceptas vt. s. occidat p homicidio
 ideo optime a comunitatib⁹ pui
 sum est vt occides occidat. **Ide Ro**
 vt dicit **Asten.** in sum. li. i. ti. 33. q. 4
 in pn. 7 de hoc etiā in sum. con. li. 2
 ti. 63. q. 3. In alia dō dānificatiōe
 in corpore. s. in mutilatione enormi
 vel non enormi cūmūē non est sta
 tuta in ecclesia restitutio nisi pecuni
 aria: 7 illa dō correspōdere nō soluz
 dāno qd incurrit qd p mutilationē
 pro toto tpe futuro quo viur⁹ esset
 qd mēbro isto absciso: s. etiā expēlas
 expositas in curatione. et de iniur. 7
 dam. da. c. i. 7 sumis exo. c. zi. vbi dī
 Si pauerit alter primū suū: 7 ille
 mortu⁹ nō fuerit s. iacuerit in lecto:
 qui pauerit: opas ei⁹ 7 expēlas in
 medicos restituat vlt placationem
 ipsi⁹ legi que req̄reret etiā si nō esset
 talis mutilatio. Itē dō correspōdere
 restitutio solationi ipsi⁹ afflicti: qā
 ppetua est sibi desolatio de tali mu
 tilatione. **Idl⁹** enī est pōderāda mu
 tilatio paupis q̄ diuitis: qā magis
 indigebat parte abscisa ad victum
 necessariū acquirendū: quia plus fu
 isset vltus pte illa ad sibi necessaria
 procuranda. Itē ex alia parte sit aliq
 dditio pponderās. s. dignitas plone
 s. hoc paz ē respedu pme dditionis
Concor. Lan. in. 4°. di. 15. qui dicit
 q dānificās aliqūē in mēbro corpo
 ris: puta mutilādo: tenet ad restitū
 tionē p cura medici p̄soluēda p vi
 du assequēdo quo caret p̄p mēbrū
 mutilatū toto tpe vite sue. vt in. c. i.

de iniur. 7 dam. da. 7. ff. ad. l. acqui.
 l. qua adione. Itē tenet ad solati
 one afflicti: 7 q humiliet se sibi. vide
 etiā de hoc **Asten.** in sum. li. 5. ti. 29
 qui allegat dictū **Sco.** Itē dicit spe.
 in ti. de iniur. 7 dam. da. s. sequit. 7
 s. nūquid dices. Sed nūqd p libero
 hoie occiso pōt agi acq̄ilea. **Rndeo**
 sic: 7 cū libez corp⁹ non recipiat esti
 mationē. vt. ff. si qua. pau. fe. di. l. pe
 agef ad mercedes medicorū 7 alias
 expēlas factas in curatione. **Asten**
 etiā estimatio operaz qd⁹ pat occisi
 caruit 7 cariturus est: aut estimatio
 libertati. vel cicatricū vel mēbroz ei⁹
 ff. de iniur. l. ex hac lege. 7 ff. de his
 qui deiecerint vel effuderint. l. si.
Concor. Ric. in. 4°. di. 15.

Quid si statim obiit nec aliqūē ipse i4
 in medicis fāte sunt. **Rndet idem**
Spe. vbi s. q tunc estimabūtur ope
 quib⁹ pater occisi caritur⁹ est: vel si
 pater occisus ē: estimabit heres opas
 illas quas amisit 7 habere potuit tē
 pore vite sue: puta quia erat cerdo
 vel pellipari⁹ vel mercator vel aduo
 catus.

Quid si nullā habuit artē. dicit idē i5
 vbi s. q estimabit iteresse. vt ar. ff.
 de libe. cā. l. si. 7 ar. ff. de vsu. l. arbo
 rib⁹. s. de illo.

Sed vsq ad quod tēp⁹ estimabūf i6
 opere qd⁹ caritur⁹ est. **Rndit idem**
 q vsq ad tēp⁹ quo verisimilit ē illū
 occisūz viuere potuisse iux estimatio
 nem legi. ff. ad. l. fal. l. i. l. hereditatū
 pputatione. 7 ff. de tñfacti. l. cū hi.

Sed quid si quis occiderit i necessi i7
 tate ienitabili. i. gfa sue defensionis
 mortē aliē euitare nō valens suum

occidit vel mutilat iuasore. Rndit sic
tex. dicit i de. i. de homicidio: q nū
lam penā iurrit nec irregularitatē:
7 dicit ibi glo. vt qā sic artatus erat
q fugere nō poterat: nec se clamore
vel aliē iuare: nā defensio siue pū
latio iūrie est de iure nālī: vt insti. d
iure nālī gentiū 7 cūili. s. ius autē
gentiū: dūmō fiat cū moderamine
inculpate tutele: quod moderamen
distit circa tria: videlz in fadōz qū
tate. in tps cōgruitate. 7 in necessita
tis euitabilitate fm glo. in. l. i. c. vñ
vi. pmo q in fadōz qualitate d
esse paritas: vt equa lance 7 equo
modo 7 adu cōgruenti resistat. An
offensus sine armis nō potest cū ar
mis offendere nisi aliud suadeat vi
riū inequalitas. An si pugn' vnus
pl' potest qz cūsis alteri: licitum est
ense percutere: vt ibi vult glo. ff. de
penis: qā defectū viriū pōt supplere
cū iuuamine armoz. psumit enim
iūuēis potētior sene siue adolescēs ad
labores corporis supportādos. l. aut
datū. s. qz cūq. Et ibi loquit glo. ff. d
penis. 7 de renūtiatione. c. i. 7 sanus
potētior infirmo. E. de men. val. l.
i. li. ii. Quid si quis insultauit me
cum baculo 7 ego eū peremi cū gla
dio: an puniar. Bal decidit p theori
cam glo. d. l. i. c. vñ vi. q aut insul
tat' poterat se aliter defendere: 7 pu
nif: aut nō poterat: 7 tūc nō punif.
Et eodē mō dicit de eo qui insulta
uit me sine aliquo genere armorū
volens mibi dare maxillatā manu
vacua: ego ne h accideret: cū non de
beā expectare me pū percuti. vt dic
glo. in. d. l. i. cū gladio pemi: nam si

poterā me aliē defendere tē punior
quia nō seruauī modū defensionis
h fuit excessus nimis vltra terminos
defensionis 7 vindictā assumpli. Si
autē stet q aliter euadere nō poterā
quā cū vituperio pcuteretur: 7 tūc nō
punior. Nā si hoc licet ppter res de
fendendas: vt. d. l. i. multo forti' ppter
psonā 7 corp' nostrū quod ē digni'
vt. l. in seruoz. s. si. ff. de penis. In
dubio autē. An potuerim me aliē
defendere. psumit q sic inē pares:
sec' inter impares ppter inequalitatē
viriū: vt d idū est. An multe circū
stantie ponderāde sunt: vt aliter nō
in. d. l. c. de sicariis. Sed quero an
quis teneat aufugere. Rndet q sic:
cum sibi nō nocet 7 alteri pdest. l. z
s. itē variis. ff. d aqua plu. ar. Ifallit
vbi infert violētia circa res ad eaz
occupationē vel destructionē. quia
fuga traheret secū periculū circa res
l. z. s. si quis aut. ff. de ui 7 ui. arma
7. l. i. c. qñ liceat sine iudi. se vindi.
Secūdo fallit ubi infert violētia circa
psonas: 7 fuga effz periculū allatura
puta quia inimic' est sibi ad spatulas
7 vtendo tergū ad fugā posset de
facili vulnerari. ff. ad. l. acq. l. sciētia.
s. qui cū aliter. Ter tio fallit quādo
fuga importat piculū honoris: quia
honor ē oī lucro pferend'. l. iulian'.
7 in glosa. ff. si quis omīssa cā testi.
Dixi hō q moderamē distit i tps
cōgruitate: nā d incōtinēti flagrāte
adhuc maleficio violētie: inuasor re
pelli. l. z. s. cū igif. ff. de vi. 7 vi. ar.
7 hoc est vez d violētia illata psonē
in qua videt fieri ad defenzā: ne ite
rato pcutiat si fiat incōtinēti. l. si ex
plagis

plagis. *§. tabernari. ff. ad. l. acq. 7. c.*
olim. de resti. spoli. Si autē fiat rixa
separata 7 sic nō incōtinēti: tūc vī fieri
ad vindictā: ideo nō licet. vt nōt gl.
in *hbo* repellere. in. c. significasti. de
homicidio. Si tñ p̄cussus insequat̄
p̄cussorē fugiētē: 7 cū p̄cutiat mitius
punit̄. *§. tāq̄ culpabilis: nō tāq̄ do-*
losus: quia difficillimū est iustū obtē-
perare dolore. l. si adulteriū. §. ipera-
tor. ff. de adul. Sed quero cū nō de
beā expectare me p̄cuti: cū nullo re-
medio tollat̄ illata p̄cussio: vt nōt i
l. si quis puocat. §. de appellati. 7
l. in bello. §. fieri. ff. de capti. An de
beā expectare aliquē actū fieri ab of-
fendente. glo. dicit q̄ sic. in. d. l. i. vt
armis insultari clamore 7 minis ter-
reri. Nā oīa ista preuenire nō possū
quia inceptor rixe est ille qui potest
ip̄one offendi. l. si ex plagis. §. taber-
nari. ff. ad. l. acq. An aut̄ mine sint
sufficiētes aliter sufficiēs met⁹ terror
glo. tāgit in. l. met⁹. ff. ex quib⁹ cau.
maio. 7. is. q. 5. c. i. 7 bar. in. l. metū.
§. eo. dicit q̄ sic: si est homo q̄ plue-
uit exequi factō: aliē nō vt sic ex per-
sonis hominū facta pensē. l. i. §.
si quis impator male. Bal. dicit q̄
h̄bis cōn̄ h̄ba ē resistēdū: nō ad ma-
nus 7 ferrū veniēdū. Ad qd̄ facit qd̄
nōt spe. in. ti. de accusa. §. iste. h̄. qd̄ si
vocaui te latronem 7 hoc nisi mora
esset periculū allatura: vt quia forte
minator expectabat focios veniētes
quib⁹ resistere nō potuisset: quia tūc
licet aī tēp⁹ occurrere. l. i. §. qñ li. ff.
in. vindi. 7 ceta. Dixi tertio q̄ mo-
deramen consistit circa necessitatis cui
abilitatē: nā moderate 7 ad defensi-

onē dicit̄ fieri qd̄ ex necessitate fit:
vt. d. l. sciētia. §. quia cū aliter. ff. ad. l.
acq. nec curam⁹ equalitatē vbi non
possum⁹ euitare necessitatē. Nā ne-
cessitas facit delictū p̄babile 7 excu-
sabile qd̄ aliter nō esset. ff. de manu.
testa. l. qui potuerūt. cessante enim
necessitate: dī poti⁹ offensio vel vin-
dicta q̄ defensio. vt inuit gl. in dīca
l. z. c. vñ. vi. In dubio autē: an q̄s
intelligat̄ p̄cutere ad defensam vel
vindictā. dicit bal. i. d. §. tabernari⁹.
q̄ scilicet dū es in actu p̄cutiendi per-
cutio te pus: 7 tunc est ad defensam
Sec⁹ si p̄cutio etiā incōtinēti postq̄
me percussisti: q̄a tūc dī ad vindictā
nisi facerē ne iterato percuteres. Si
h̄o nō apparz que percussio p̄cesse-
rit: in dubio p̄sumit̄ culpa ei⁹ qui p̄-
uocauit. l. i. prouocauit. §. cū arietes
ff. si quadru. pau. se. di. Et ibi dicit
Bal. q̄ insultat⁹ in dubio p̄sumitur
fecisse ad sui defensionē: p̄ quo vide
glo. in. c. significasti. el. 2. de homi-
cidio. 7 p̄ Inno. in. c. si h̄o. de sniis
excoicationis. Et adde q̄ vbi est lici-
ta offensio est illicita defensio. s̄ dī
equo animo tolerare: vt in glo. tenz
in l. vt vim. ff. de iurciuran. 7 hoc est
clarū vbi inferē a publica persona.
vt a iudice vel executore iusticie suā
officiū exercētē. l. qui restituere. ff. de
rei ven. 7 l. si quis missus. ff. ne ius
fiat ei. 7 l. nō videt̄. §. qui iussu. 7 in
glo. ff. de regl. iū. 7 ideo licite captū
a familia potestatis ricalcitratē 7 re-
sistentē licet familie in s̄sidiū occidē
l. si seru⁹. §. de his qui ad ecclesiam
sfugiūt. 7 l. quēadmodū. §. 4. ff. ad. l.
acqui. Idem etiā vbi insertur licite

a priuata persona: ideo nō licet filio resistere patri corrigenti: nec seruo dñio. l. nec quanq̃. §. minari. ff. de offi. pcon. 7 lega. **C.** de emendatice seruoz. 7 de emenda pximi. l. i. nisi esset nimia seuitia: q̃a tunc licet eis officiū iudicis implorare si fiat seuitia cōi officiū pietati. §. de his qui sunt sui vel alieni iuris. §. si. **Itē Alex.** de ales in tertio sup illo pcepto. nō occides. dicēs q̃ qdā distinguūt necessitatē euitabile 7 inuitabile. Si sit necessitas euitabilis q̃ possit aliunde euadere: nō occidēdo: 7 occidat est homicida. alias sec⁹ put dicit **Aug⁹** sup **Nath.** cū aliquis ab homine occidit multū distat: utrū vlciscendi cupiditate fiat sicut fit ab inimico: vel iniuste aliquid auferendi sicut a latrone vel obediendi ordine sicut a iudice: vel euadēdi vel s̃ueniēdi necessitate. pmo casu hōicida ē. 2º. nō.

18 **¶** Quero cū in crimine lese maiestati. ex sola scia quis teneat vbi reuelauerit vt. l. quisquis. **C.** ad l. iulīā. maiestatis: **Donec** q̃ quis sciat tñ nō pōt probare an eū puniēs sit homicida. **Rendz Jo.** de platea insti. de publici. indi. §. publica autē iudicia. q̃ sic. naz illud quod dī q̃ ex sola scia quis tēf intelligit qñ scia est p̃babilis p. l. q̃ accusare. **C.** de edendo. **Ad** quid enī tenet quis reuelare quod nō potest probare: certe nemo tenet se s̃būcere tormētis que hoc casu dilatori infliguntur. l. 2. **C.** ad l. iulīā maiestatis nec s̃būcere se squalori carceris. **C.** d̃ accusa. l. si. **Nulla** enī est culpa in dī scrimine vite se nō ponere: vt voluit glo. in. l. neminē. **C.** de infamib⁹. q̃

§. solū audiuit 7 non reuelauit quia probare nō poterat imunis est a de liato per textū in l. nostris. in fi. **C.** de calūnia. 7 idē dicit **Aluissē Bal** in quodam suo cōsilio quod incipit. Quāq̃ ablata sint multa 7 pulchra: qui dicit. **Assessores** euntes per officia: 7 occidētes homines ppter solū non reuelare secretū nō p̃babile oēs sunt homicide: 7 per cōs tenent ad restitutionē: de qua s̃: quia vilis videt velit vel nolit auris audit velit vel nolit: quia sensus 7 primi motus nō sunt in ptate nra: vt nōt glo. in l. i. §. ius nāle. ff. de iusti. 7 iu. in vbo coniugatio.

19 **¶** Quero an seditiones 7 aspirationes que sunt tota die in ciuitatibus: vbi sunt partialitates: p quas aspirationes vna pars aspirat aduersus aliā deponēdā 7 statū assumēdū cadāt in crimen lese maiestatis vt sic bona publicē: 7 alie pene. dēa. l. quisquis. **C.** ad l. iulīā maiestatis vdicēt sibi locū. glo. voluit q̃ sic in l. fallaciter. **C.** de abolu. in vbo p̃dita. alia glo. voluit cōfiriū in. l. 2. ff. eodē in vbo in vrbe. **Salicet⁹** acordat i. d. l. fallaciter. q̃ si hoc sit vt cruat ciuitas de subiectione imperii vel pape: tunc ē crimen lese maiestatis: Si autē fiant propter deponēdū regētes: tunc est crimen seditionis: qd̃ l̃ sit capitale nāliter vel ciuilit̃er fm additionē psonaz vt nōt in. l. i. **C.** d̃ seditio. tamē non infligit omnes penas pro crimine lese maiestatis ipositas: nisi fieret in vrbe romana. vt in. d. glo. 7 ibi per **Andream** de perusio.

20 **¶** Quid autē si quis mittit pditionē cōi vnū

con vnū ex istis tyrānīs italiē qui ho
die regnant: nūqd habeat locū pena
lese maiestatis. Rndet idē vbi s. aut
nō recognoscit supiorē: 7 nō habet
locū: 7 de eo vt de principe est iudi
candū. ar. eoꝝ que notāt doctores i
l. hostes. ff. de capti. Aut recogno
scit vt quia est vicari⁹ imperiū: 7 tūc
lꝫ crimē lese maiestatis habeat locū
l. i. s. cui⁹ ne opera. ff. eo. nō tñ pena
incapacitatis extendit ad filios vt
d. l. eoꝝ. fm saly. in d. l. quisquis. C.
ad l. iulīā maiestati.

zi **Q**uid de legib⁹ statuētib⁹ fures oc
cidi. Rndz Sco. in 4°. di. 15. q. sunt
iniuste: 7 per oīs occidētes sunt ho
micide. Ad argumentū scoti vicēdū
q. lex vet⁹ penā talionis dedit: s. lex
euangelica nullā statuit penā. Rer
autē naturalis penas statuit: 7 ideo
lex euāgelica nō punit illū: s. lex na
turalis: 7 hoc est quod dicit nouis
superueniētib⁹: que p̄tinet ad legem
nouā. vetera p̄uicetis: que idicāt lex
vet⁹: 7 comedetis vetustissima vete
rum. i. vt emini quibus p̄tinent ad
legē naturālē. hec sententia habetur
in. z. p̄petri. Jo. di. 39. in 7. p̄cepto
vbi tenet q. licet occidere furē. Raz
fm q. habet in 22. q. 5. c. si nō licet.
Et intitulat Augl. in p̄mo de ciui.
di. qui dicit q. his exceptis quos lex
iusta generaliter vel specialiter iubz
occidi: quisquis hominē occiderit cri
minis reus erit. que aut sit lex iusta
ipse determinat in libro d. libero ar
bitrio: q. breuiter nulla nisi que: vel
que descendit a. l. diuina: sicut p̄cluss
iones p̄adice a principiis p̄adiciis:
vel que p̄cordat legi diuine: vel ad

min⁹ nō discordat de materia. vide
per ihosti. in lum. li. i. ti. 22. q. 4. in
p̄n. qui allegat Rodonēlez. Itē vide
in lum. con. li. 2. ti. 6. q. 3. Ad p̄posi
tum lex diuina absolute p̄hibuit ho
minē occidi: 7 nulli licet inferiori in
l. superioris dispensare. Er go nulla
lex positua cōstituēs hominē occidi
iusta ē si in illis casib⁹ statuatur: in q̄b⁹
de⁹ nō excipit. Excipit autē in multis
vt patet in exo. s. blasphemia homici
dio adulterio: 7 multis aliis. Hoc vñ
videt nisi furto adiūdū fuerit homi
cidū vel in reuel in p̄sumptione vel
p̄tēpt⁹ iudici. vel frequētia: vel huius
modi: tē videt posse occidi: vt ponit
gl. p̄uēbioꝝ. 6. sup. xbo 7 liberabit
se. null⁹ igit iuste lꝫ legē occidit vbi
si lex positua isligit homicidiū: si nō
excipit ille casus a dō p̄hibēte homi
cidū: imo lex diuina voluit furē pu
niri pena pecuniālī 7 nō pena mort.
Concor. Randul. 7 etiā lex humana
ciuilis. s. generalis: nisi in frangente
pacē 7 stratā: qui pōt etiā p̄ quinqz
solidis suspēdi. vt in decima collati
one de pace tenēda. s. si quis quinqz
solidos.

Quid de p̄posito liātoꝝe siue spicula 22
toꝝe cui p̄cipit interficere lata snia p
iudicē. Rndz Alex. de ales vbi s. q.
si sentētia iudicis exp̄mat erroꝝe vel
iniusticiā nō tenet eū interficere: sed
tenet facere qd in se ē ut liberet ino
cētē. quod si nō possit credi nō pec
care. tūc enī iputabi⁹ iudici nō p̄posi
to: 7 in hoc casu ualet illa auctoritas
Ille facit cui⁹ auctoritate sit. Augl. i
li. i. de ciui. dei. Non ille occidit qui
ministrū oꝝ iubēti sic adminiculū

gladii. 22. q. 5. miles: ubi dicit glo.
sup. & bo imperii. q. ratione mādati
exculatur aliquis etiā si cō sciētiaz
faciat. ex de offi. de. iudi. pastoralis
§. quia vero.

22. **Q**uid d. dominis terraz q. excecant
vel mutilāt homines ppter leprozes
ceruos: 7 huiusmodi animalia: que
capiūt cō eoz volūtātē. Rndz. **A**stē
in sum. li. 5. ti. 29. q. mortaliter pec
cant: 7 si faciunt libidine vidide aut
amore huiusmodi animalū: aut libi
dine venandi huiusmodi animalia
que nulli sunt hominis: aut si ppter
vnicū adū hoc faciāt: cū nō debeant
ita seuerē pcedere: nisi cō puetos
ad talia. **C**redo etiam q. si sit puetu
do loci illi: q. p vno adū infligatur
tanta pena puetudo est iniqua: nec
obs ruanda: 7 obseruantes ea morta
liter peccant.

24. **Q**uid si de domo tua deiectum vel
effusum est aliquid ppter quod paf
me mortuū est vel corp meū debili
tatum: an mihi tenearis ad expēsas
medicor. Rndz. spe. in ti. de iniur. §.
sequit. **Q**uid si de domo tua. q.
sic pte possum petere operas quibus
carui 7 caritur. sū: vt. l. i. §. i. 7. l. pe.
ff. de his qui deie. vel effu. 7. ff. de
acti. 7. obli. l. ex maleficio. §. is q.

25. **Q**uid si equ tu calce me percussit:
an tenearis mihi in expēsas medi
cor. vide. j. §. 156.

26. **Q**uid si quis pecunia accepta remit
tat iniuriā nunquid intelligatur re
misisse adionē iniuriar. Rndz. spec.
in ti. de accusatore. **Q**uid si vulne
rat. q. nō: quia ex iniuria due nascū
tur adiones: 7 acto de vna pōt agi

de altera: vt. ff. de edicti. fur. l. si pro
fure. §. i. 7. ff. de iniur. l. petor. §. si. vñ
imittit actio iniuriar: nō autē expēle.
27. **Q**uid si aliquis paret aliquē
iniuste in seruitutem redigi. **R**ndet
Asten. li. 5. ti. 22. fm **R**ic. q. dānifi
cans aliquē iniuste in sua libertate. l.
iniuste pcurado eū in seruitutē redi
gi: tene se facere seruū pro eo si non
potest eū aliē restituere libertati: nisi
forte esset talis editio persone que
intulit dānū: q. hoc nōbilitē redun
daret in cōis boni pēiudiciū quo ea
sū nō tene se facere seruū: quia vt
dicit. ff. de regl. iur. libertas inestima
bilis res est.

Quid de medico imperito ex cuius 28
culpa ignorantia vel negligētia mo
ritur infirm. vide. j. §. 89.

Que restitutione dānificatiū i bonis
7 pmo de restitutione raptor.

Restituere tene manifest 29
raptor 7 si restituat vel de
restituendo caueat in vita
vel in morte ad pñiam 7 ad sepultu
rā admittit. **S**ed si in vita cauere
nō vult cū tñ possit: 7 in morte non
pōt. **C**lerici illi sepulture interesse nō
debēt: nec elymosinā accipere. aliter
clerici cōfaciētes vel eius criminis
participes sunt deponēdi ppetuo ab
ordine 7 bñficio irrecupabiliter: qd
intelligit sine licētia pape 73 **A**nto.
de but. hec habēt p ter. in. c. 2. ex de
raptorib. **R**nd. §. fm **A**nto. d. butrio
q. nō satisfaciēti de dāno rapine vel
securitatē nō pstanti in horore deli
cti denegat sepultura nō solū illius
peccati: s. alioz pñia: quia nō remit
tit peccatū nisi 7 ceta. 7 illud **J**acobi
desleat

desleat peccator et cetera. Circa quod
crimen nota tres casus: quia si raptor
durat in otumacia satisfaciendi usque
ad mortem: et penitentia sibi denegatur
quousque in vita perseverat in otumacia.
In articulo autem mortis paratus est
satisfacere vel cauere: et tunc non dene-
gat ei penitentia: nec corpus Christi:
nec sepultura: penitentia tamen non est ex
toto fructuosa. quantum ad penam temporalem
purgatorii: Clerici non debent interesse
sepulture: nec elemosinas ab eis re-
cipere. Et ex isto nota intellectum re-
gule. Non remittitur peccatum. et cetera.
Quia autem non restituit quia non vult et
procedit regula: aut quia non potest:
et sic eius cessante culpa dimittitur.
Tertius casus est quando fuit in culpa et non
restituendo in vita: et non potest in morte
dum tamen iterum remittitur peccatum quo
ad penam eternam: non quantum ad penam
temporalem purgatorii: nec quantum ad
penam ecclesie: quia eius sepulture cle-
rici interesse non possunt. vide Alex.
in. 2. Concor. Non. i. super. i. de raptoribus

De restitutione furis et cetera.

30 **R**estituere tenetur fur re cum
fructibus preceptis: et qui precipi
potuissent: et si res pereat:
perit sibi: et ad restitutionem tenetur. isti
de obli. que ex delicto nascuntur. §. furti
et l. in re furtiva. ff. de p. d. furti. et per
furto manifesto tenetur fur ad quadruplum.
pro non manifesto vero ad duplum: ut
insti. de obli. que ex delicto nascuntur
§. furti pena. que pena etiam de iure
canonico peti potest licite. i. 4. q. 5. c.
si. in gl. vlti. nisi sit furtum domesticum
a filio patri factum: vel ab uxore mari-
to: ut. ff. de penis. l. respiciendum. §. furta

domestica. et l. si quis uxori. §. i. et 2.
ff. de fur. In foro tamen scientie sed doc.
quis tenetur stare et tenetur quod sibi restitu-
atur simpliciter cum omni damno sibi ex ta-
li furto secuto.

21 **S**ed utrum necessitate famis vel nu-
ditatis liceat furari. gl. dicit quod sic in
c. 2. ex de fur. sicut licet occidere cum
se aliter tueri non potest. ut in de. i. de
homicidio. Hoc enim casum necessitatis
multa alia prohibita excidunt: et precipue
usus reipublice. tali enim tempore omnia sunt
communia de iure naturali et civili: ut insti. de reipublice
diu. §. i. et 2. et non. 44. di. sicut hi.
Unde talis non dicitur in dolo qui
vititur re communi: quia poterat credere in
tali necessitate dominum promissum et
peccaret mortaliter si negaret. ut. d.
c. sicut hi. 28. di. pasce. et si casu mo-
nachus potest facere elemosinas sine li-
centia abbatis. Concor. Ric. in. 2.
di. 7. ar. 2. q. 4. addens quod nullum
ius positum posset statuere quod tempore
necessitatis non liceret furari: quod tamen
proprie furtum non dicitur: quia furtum est
detractio rei aliene. tempore vero ne-
cessitatis detrahitur res facta propria iure
naturali quod fortiter est positum: quia
est immutabile: ut insti. de iure naturali
§. si naturalia quidem. nam ius naturale
potest tollere positum: sed non e contrario
Concor. Monal. et addit quod si necessi-
tas non esset magna restituere debet
et agere penitentiam de furto. ex de furti.
c. si quis. in glo.

22 **U**trum liceat furari causa pietatis re-
usurarii vel auari ut infiat elemosi-
na. Respondit Alex. i. 2. i. tradatu huius pre-
cepti: quod furari alienum ut de furto sci-
ueniat aliis peccatum est. Illa vero

ponit. d. **J**ohel exēplū i. d. s. tua grā
dices puta cū scires eū cui mutuabā
facultatib⁹ labi tu causā tui lucri ido
neū fore affirmasti cōsulēdo: vt mutu
arē quod dicit. **N**otādū cōn p̄sone
tas qui sepe fraudulēter inducūt ad
emendū 7 vendendū sui lucri causa
nā tenet d̄ suo cōsilio fraudulēto. l. fi.
ff. de p̄sonetis. **I**tē in eo qui cōmoda
uit vasa vitiosa 7 fraudulēter cōsuluit
vt ponerē vinū in eis: 7 hoc fecit aio
vt destrueret vel effunderetur. vt. ff.
cōmodati. l. in cōmodato. **S**tantē nō
sit fraudulētū cōsiliū datū in p̄dib⁹
nō tenet cōsulēs: si bona fide cōsuluit.
Itez si aliquis volebat alicui legare
vel donare i testamēto: vel aliud be
neficiū facere: 7 ego odio vel inuidia
mot⁹ cōsului 7 p̄suasi ne legaret vel
faceret tale beneficiū: 7 ex h̄bis meis
mot⁹ est nō facere qđ sine h̄bis meis
fecisset: teneor ad restitutionem s̄m
fratrē aluaz p̄ tex. in de. religiosi de
p̄uilegiis. **I**n maleficiis autē semper
est fraudulētū. 7 ideo tenet cōsulens
nō tñ illi cui cōsuluit: s̄ cōn quē cōsili
um dedit. **N**ā si cōsuluit occidi ho
micida est. 50. di. si quis viduā. 7 de
homicidio. c. sicut dignū. 7 ibi vide
plura p̄ Inno. **I**tē si cōsuluit seruo
vt fugeret vel furtū faceret tēf furti
vel serui corrupti. ff. de seruo corrup
ti. l. i. s̄ p̄suadere. **I**tē si cōsuluit vt mibi
fieret iniuria: tenet mibi adione iuu
riaz. de pe. di. i. nō solū. idē vbiq̄
cadat nomē maleficii. hec gl. in. d. c.
null⁹. **I**tē cōsiliariū ciuitatū quoz cō
silio ep̄s bānīt vel p̄cutit vel p̄secu
tionē patit in de. si quis suadētē. de
penis. **I**tē cōsiliariū ciuitatū i qđ sūt

statuta qđ vsure soluāt: vel solate n̄
repetāt. vt in de. ex graui. de vsis.
7 ideo beati sunt illi cōsiliariū hodie
nis tpib⁹ de quib⁹ dici pōt. **B**eatus
vir qui nō abiit in cōsilio ip̄ioz: vel si
vadit nō cōsentit: more illi⁹ **J**oseph
iusti: de quo dicit: hic nō cōsenserat
cōsilio 7 adib⁹ eoz: s̄ heu pauci sunt
i dūiūt etiā qñq̄ cōsiliariū in pl⁹ qđ
p̄ncipalis delinquēs. 86. di. tanta.
vbi redarguit p̄sbi qđ die dñico ante
celebrationē exarabat messes 7 p̄cit
ei rōe senectutis: 7 cōsiliariū excoicāt
Itē cōsiliariū ciuitatum in quib⁹ sūt
statuta cōn libertatē ecclesie vltra ex
communicationē tenet ad dānū: qđ
tñ incurrūt si volūt absolui: vt in. c.
noui. 7. c. grauē. de sen. exco.

Consensus. i. qñ quis cōsentit furi i
furto alias nō furaturo exp̄sso cōsen
su sine quo dānificatio nō fuisset se
cuta. 2. q. i. notū sit. vbi v̄ qđ faciētē 7
cōsentientē par pena cōstringit puta cū
a p̄sde peteret licetia ip̄une furandi
cōsentit. **N**ā p̄mo ad ro. **Q**ui talia
agūt digni sūt morte nō solū qui fa
ciūt: s̄ qui cōsentiūt faciētib⁹. i. quoz
auctoritate delinquit. vt nōt glo. in
. d. c. notū. 7. 82. di. si quis. vbi d̄r. si
quis ep̄s fornicationē p̄sbroz oya
conoz p̄cio vel p̄cib⁹ interueniente
cōsenserit ab officio suspēdat. **E**t ido
qui cōsentit aliquē spoliari iniuste 7
eiici ab ecclesia sua tenet ad p̄curati
onē vt restituat. vt in. d. c. notum.
Itē cōsecrās 7 cōsentiens consecrari
a symoniacō est suspēsus. i. q. i. de ce
tero. **I**tē incestuosi 7 eis cōsentientes
sunt ifames. 2. q. 4. cōsanguineoz.
Itez raptōres facultatum ecclesie 7

pleniētes tenē. i. 7. q. 4. omnes.

36 **R**alpo. i. adulator qñ in tm laudat
7 strenuū reputat rapiētē vel iuste
aliis dānificātē: 7 sibi se familiarem
exhibet qđ multū p̄babiliter p̄sumit
qđ ex hoc mot⁹ fuerit dānificans ad
dānificādū: vel ad nō restituēdū dā
nificato quod intēdebat restituere:
qđ talis adulatio est qđā plenus. qđ
di. si inimic⁹. nā vt dī i. l. i. p̄sua dē.
ff. d. seruo corrupto. nō opz laudādo
augeri maliciā. **Et** **Isaie. 9.** **Et** erūt
qui beatificāt populū istū seducētes:
7 qđ beatificāt p̄cipitati.

37 **R**ecursus. i. ille apud quē later latro
cū spoliis: 7 dūmō habeat spolia in
potestate sua tenet illa restituere nō
dñō. nec ē crimine p̄ditionis reclar
guēd⁹ si spolia furto habita restituat
imo poti⁹ exequit quod iusticia req̄
rit: nec ex hoc fidē violat: qđ in turpi
voto dñi rescidit fides: vt dicit **Isaia**
imo si illa recipet cū aio p̄seruādi fu
ri: vel sibi ipsi esset furti p̄iceps 7 re⁹
mortis fm legē humanā: p̄pter qđ
necesse habet illa restituere qđ itelli
gim⁹ esse sine p̄ditione persone 7 si
imineret aliquod periculū sibi vt si ti
meret ne crimē furti sibi iponeretur
posset illa p̄mittere p̄sone ecclesie. s.
sacerdoti s̄ sigillo cōfessionis ad re
stituēdū. p̄ hoc **Isa. 3.** **Rapina pau**
peris in domo vestra. **hec Alex. de**
ales. Concor. Ric. vbi s̄. dices qđ ille
ad quē est dānificatiū recursus sicut
ad patrociniū p̄stātē. 2. q. 3. qđ cōsen
tit. vbi dī. qui cōsentit peccātibus 7
defendit aliū deliquentē maledictus
erit apđ deū 7 homines: 7 corripies
inreparatione seuerissima. **Inc** etia

quidā sanctissim⁹ pater ait. Si quis
peccantē defendit acri⁹ qđ ille qđ pec
cauit coherceat. 7. 24. q. 3. c. qđ alio
ruz. dicit. qui alioz defendit errorē
multo est dānificabilior illis qđ errāt
qđ nō solū ille errat: s̄ etiam erroris
aliis offendicula p̄parat. **Inc** nō ē s̄
glo. in de. i. de penis. qđ est quidam
defensor. i. autorizator delicti: 7 talis
gravi⁹ punit⁹ qđ agēs d̄ officio dele.
. c. i. **Est** alius defensor qui etiā post
delictū defendit: puta ipediendo ne
delinquentis ad iudicē veniat exami
nād⁹: vel puniēdus. 7. q. i. si custos
facit. 2. q. 5. per totū. vel ne fiat exe
cutio de off. dele. ex lris 7 in. c. felici.
post p̄ncipiū ibi postea receptauerit
vel defensauerit. de penis. li. 6. dicit
tñ ibi gl. qđ nō intelligit si defendit
ne ledat a priuato se vindicare volē
ti: vel consanguineis ei⁹. **Itē** de illo
qđ celat rē furtiuā p̄pter qđ ipeditur
restitutio fm **Donal.**

38 **P**articipas. i. qui iheredo dānū assi
stit coadiuuās dānificātē participat
in p̄da: qđ talis maximū p̄stat fauo
rem. 22. q. vlti. si quattuor. ex de ho
micidio. c. sicut dignū. s̄ illi autē. **hec**
Ric. Inc **Isa. p̄mo.** p̄nceps tui ifide
les 7 socii sup. 7 psalmus. si videbas
furē currebas cū eo. **Inc** estās qđ opē
7 auxiliū furto tenet furti: vt insti. d̄
obli. que ex delicto nascūt. s̄ interdū
. l. is qui opem. ff. de furtis. 7. l. nihil
interest. de sicca. puta fm. dñm **Jo.**
in. d. s̄. interdū cōmodat sc̄alas vel
ferramēta ad furtū faciēdū sine qđ
factum nō fuisset. **Inc** tñ qđ soci⁹ deli
cti dicit duob⁹ modis fm gl. in de.
. i. de penis. nā qñqz plures sūt socii
quoz

quorū nullus est principalior: quāquam tam
vni est principalis alter cooperans.
Quid si plures raptores sunt qui pares
quā nullus inducit alium ad eundem: nec
est dominus aliquis alterius: si quilibet per se
vadit. Rndz. *Donal. in sum. i. edatu*
restitut. q. si vadit insimul: quā unus
exercit: quilibet tenet in solidum: quā vni
sine aliis non auderet ire vel non possit
dānum inferre: quā in tali casu quilibet iu
uat alios: et facit eos fortiores: et sunt
quasi squame sese premittentes: et omnes
sunt cooperatores. ar. ex homicidio
c. sicut dignus. Si vero non iuerunt si
mul: si quilibet per se faciebat dānum non
prouocās alios ad dānum dādū: tunc
tenet quilibet pro eo quod facit: vel forte in
vtriusque casu posset tolerari quod quilibet
satisfaciat de his que habuit et educat
alios pro posse ad satisfaciendum. huius
opinionis fuit *Inno. in. c. sic dignum*
de homi. Sed quod primo dictum est tutius
vtriusque et hoc intelligitur quā vni sine alteri
adiutorio vel societate dedisset dānum
alioquin ex eadem equitate. Idem est dicē
dum in eodem casu cum exercit: aliquis qui
fuit vni domino facit rapinam. scilicet quod quilibet
de illo exercitu excepto principali domino
tenet pro illa parte dāni quā intulisset.
Certum est enim quod dominus qui actor est princi
palis in solidum tenet.

26. *Quid.* i. ille qui videt alium dānificari
iniuste et scit quod verbo suo sine periculo
suo facere posset ut subueniat iniuriā
patiēti et tacet. *Al. puerbior. 24.*
Erue eos qui ducunt ad mortem: et qui tra
hūt ad iteritū liberare ne cesses. *hec*
Ric. et Alex. de ales. Al. 26. q. 2. de
puellis. dicunt eos qui rapiunt puellas
coopantes et coadiuantes raptoribus

deceunt sancta synodus: ut si quidem
clerici sunt decidat a proprio gradu: si
vero laici excoicent. Coadiuare enim
est scire reatum cui potest prouideri: et clau
dere oculos fingendo non videre sicut
faciunt officiales. Quero vtrum teneat
quod defendere proximum. *tex. Ambro. in*
li. i. de offi. et trisuptiue. 22. q. 2. non
inferenda. dicitur. quod enim non repellit a loco
suo iniuriā si potest tamen est in vitio quod ille
qui fecit. *Al. sanctus.* Moyses cum vidisset
hebreum ab egyptio patiēte iniurias se
defendit: ita ut egyptium prosterneret:
atque in arena absconderet. Item *Ana*
stasi ad *Damali. 22. q. 3. c.* qui potest.
dicunt. qui potuit obuiare et perturbare
pueros et non fecit: nihil aliud est quam
fauere: nec caret scrupulo societatis
occulte quam manifesto facinori desinit
obuiare. Item *Aug. 22. q. 3. c.* ostendit.
dicunt. ostendit propheta in psalmo ubi
dicit. eripite pauperem et egenum de ma
nu peccatoris liberate: nec illos imu
nes esse a scelere qui promiserunt principibus
Christum interficere cum pro multitudine
timeret et possent illos a facto et se a
consensu liberare. Qui desinit obuiare
cō possit consentit: et qui iurat non nocere
intelligitur iurare quod prohibebit ne ali
noceat. *ut. ff. locati. l. in lege. et ff. de*
re. ob. l. in illa stipulatione. et not. gl.
22. q. 5. c. de forma. de hoc tamen vide
quod liter intelligatur in. 5. primo.

40. *Non obstat.* i. ille qui non obstat dānifi
catis iniuste cum possit: et sibi ex officio
incubat et manifesta sit sibi iniuria. *82*
di. error. quod negligere cum possis pertur
bare pueros nihil aliud est quam fauere:
nec caret scrupulo societatis occulte
quam manifesto facinori desinit obuiare

et de homici. c. sicut dignū. §. illi autē
 vel fm **S**co. nō obstrās faciēdo resti
 tui ablatū: cū sibi ex officio peteret.
 vñ. 82. di. c. i. dñ. Si q̄s ep̄s fornicā
 tionē p̄broy diaconoy: vel crimen
 incest⁹ in sua prochia p̄ce vel p̄cio in
 terueniēte cōscribit: vñ omissū aucto
 ritate officii sui non ipugnaverit ab
 officio suspēdat. 7 i. c. de re. ca. di.
 dñ. Cōsentire vñ errātū q̄ ad resecāda
 que corrigi debēt nō occurrerit. Et
 ideo nō defendēs clericū cū ad eius
 officiū pertinet ne p̄cutiat incidit in
 canone: q̄a fauere vñ q̄ cū possit: desi
 nit manifesto facinori obuiare. dñ sen
 ex. q̄ti. 22. q. 5. administratores. Sz
 vñ q̄s teneat defendere primū si
 nō sit i potestate cōstitut⁹. glo. in. c. n̄
 inferēda. 22. q. 3. vbi dñ. q̄ nō repellit
 iniuriā a p̄mo si pōt tā i vitio ē q̄
 ille q̄ facit. Exponit si pōt. i. si ē i p̄a
 te posit⁹: alias nō tēf. 22. q. 4. forte.
 in fi. Si enī q̄libz teneat aliū defen
 dere: q̄ si aliq̄s recipet pecuniā p̄ de
 fensione alicui⁹ teneat eā restituere
 qd̄ n̄ ē vez. vt. ff. q̄ met⁹ cā. l. metū.
 §. sed l. 7. ff. de dona. l. si pater. §. i.
 Quilibz tñ licitū est defendere aliū: si
 vult. vt. ff. q̄ met⁹ cā. l. 5. 7 part⁹. Ar
 chi. in. v. c. nō inferēda. dicit q̄ pōt
 defendere si vult. i. siñ peccato: s̄ nō
 teneat: si non est in p̄tate posit⁹: nec
 obstat qd̄ hic dñ de Moyse q̄ defen
 dit hebreū ab egyptio oppressū nō ē
 tñ argumētū a minori quasi dicat si
 Moyse hoc faciēdo nō peccauit qui
 ad hoc nō tenebat: multo plus q̄ po
 testatē habet. vide qd̄ nōt Inno. de
 sen. ex. si ho. Sed vñ q̄ q̄libz teneat
 alias crudelis ē. 22. q. 4. ipsa pietas.

vbi dñ. Itē si duo aliq̄ in vna domo
 simul habitaret quā certissime scire
 m⁹ ruiturā: nobisq̄ p̄nuatib⁹ illud
 nollēt credere: atq̄ in ea manere p̄si
 sterēt. Si eoz inde possem⁹ erucere:
 vel iuitos q̄b⁹ illā ruinā p̄demōstra
 uim⁹ vt vlti⁹ redire s̄ ei⁹ periculo
 nō auderēt: nisi facerem⁹: puto non
 imerito crudeles iudicaremur. Nec
 sunt vba Augustini ad Bonificiū.
 Alex. de ales in. 2. in tractatu iudici
 aliū p̄ceptoy dicit q̄ l. 3. Moyse hoc
 fecerit ad defensionē ipsi⁹ israelite: n̄
 tñ excedere debebat modū. Excess⁹
 autē fuit in occidēdo: qd̄ p̄ 3 p̄ Augu
 loquētē de Moyse 7 Petro: q̄ dicit
 Alterq̄ nō detestabili imanitate: s̄
 emēdabili animositate iusticie regu
 las excessit. Si q̄ peccauit Moyse
 cū adhuc nullā legitimā p̄tate gerēt
 nec diuinit⁹ acceptā: nec humana so
 cietate ordinatā. An̄ Math. 23. Dis
 q̄ accepit gladiū gladio peribit. Acci
 pere enī gladiū vñ cū nulla ē cōstitut⁹
 iudiciaria potestate. An̄ Aug. conē
 faustū. Ille vñ gladio q̄ nulla supi
 ore ac legitia p̄tate vel iubēte vel cō
 cedēte in sanguine alicui⁹ aiat. Nō
 ob. dictū Ambrosiū in. v. c. nō inferē
 da. q̄a rñdz Alex. q̄ l. 3 n̄ peccauit de
 fendēdo hebreū: peccauit tñ modum
 excedēdo.

¶ Nō manifestās. i. ille q̄ iterrogat⁹ 41
 a iudice vel ab alio: ad quē ptinet si
 sciat illū q̄ res acceptas iuste detinz
 7 celat sciēter: cū tñ sciat se posse sine
 vllō periculo suo rñdere v̄itatē. cñ. d.
 furt. c. q̄ cū fure. d. q. 2. quisquis. vbi
 dñ. vterq̄ re⁹ est: 7 q̄ v̄itatē occultat
 7 q̄ mēdaciū p̄fert: q̄a ille p̄desse nō
 vult

vult: et iste nocere desiderat. hec Ric
Idem **S**co. **N**ō manifestas. i. requisitus
in iudicio ubi posset finaliter restitu
res dñō suo: et tñ dīcedo vītātē non
iminet sibi piculū sui stat⁹ vel psonē:
et q̄libet p̄dīdoz tenet in solidum.
Nō tñ restituēte alii nō tenet resti
tuere dānificato. **S**z si p̄tē aliquā ha
buerūt restituere tenet illi q̄ totum
restituit fm **R**ican. 4. di. 15. et **S**co.
ibidē. **N**ō q̄ q̄s tenet indicare furez
vt. d. c. q̄ cū fure. ubi dīr. nō solū fur:
s̄ ille re⁹ tenet. q̄ furī p̄sca querente
possessore nō idicat. **Q**l. et **I**nno. ad
ducūt multas cōcordātiās. **S**ed an
peccet q̄s accipiēdo pecuniaz: vt indi
cet cū ad hoc teneat. **R**endet **A**n. de
bu. q̄ de iure civili pōt recipe: let⁹ de
iure canonico fm **I**hōsti. qui dicit q̄
l3 fm leges nō opellat indicare furē
iudex pōt tñ ex officio ipsū opellere.
ff. de offi. p̄s. l. 2. in. fi. **I**tem h3 canōes
nō d3 indicare ubi adest piculū mor
tis. iz. q. 2. ne q̄s. **S**z tñ fm vtrūq3
ius: facta indicatione recipe p̄ciū ḡtū
oblatū: vt in. c. dilect⁹. c. d. symonia
Idem dīc **A**n. de bu. q̄ nō tenet idica
re furē: si ē in periculo mortis aut de
trūcationis mēbri si indicetur et hoc
maxime in clerico. **E**t hoc patet ad
sensum. **A**d hoc faciūt nōta in. c. dile
ct⁹. de testib⁹ cogēdis.

De restitutione emētū et de preda
furto vel rapina.

42 **R**estituere tenet emētes de
rapina in q̄b⁹ sic p̄cedendū
est fm **M**onal. in sūma. in
tractatu restitū. **Q**uia si scit vēditorez
iuste et iusto bello habuisse: licite po
test emere: nec tenet restituere durā

te bona fide. **Q**ui hō nesciebat de in
iusto bello: s̄ credebatur p̄babiliter. nā oēs
vicini sui vel maior: p̄s ad min⁹ sapi
entes credebāt: ita put sibi ēptori vi
debat: iste sibi nō tenet durante hac
bona fide: s̄ si postea sciat: restituere
d3 et rē et fruct⁹ extātes. **D**e asūptu
eni nō tenet bona fide durāte. **S**imi
lit si iudicialiter. i. auctoritate et p̄ sniaz
iudicis restituerit pōt auctoritate vī
a vēditore etiā iusto p̄ciū petere. iz. q.
. 2. vlt. rane. **S**i hō simplr sine aucto
ritate iudiciaria i p̄nialī restituerit te
net vēditor i p̄nialī iudicio ad itē: eē
s̄ et in iudicio cāz nō poterit ad hoc
cogi. ff. de ēpti. l. si rē. et ex de emp. et
vēdit. c. si vēditori. **I**tem qui emerūt
de rapina. **E**t in iudicio aīe dicunt
illud fecisse ignorāter. si fuit igno
rātia iuris nō excusat i hoc casu. si igno
rātia crassa et supina. s̄ q̄a oēs vicini
vel p̄ maiorī parte vel etiā pauciores
s̄ sapiētes dicebāt illud bellū esse ius
tū et cōm deū vel forte q̄ ecclesia p̄bi
bebat vel excoicabat publice auctorē
et p̄ticipes ipsi⁹ belli: tenet ad restitu
tionē. iz. q. 2. q̄ et humanis.

Quid de p̄dā emētib⁹. **R**endet **I**hōsti. 42
in ti. de peni. q̄. q̄b⁹. et q̄d de p̄dā. q̄
si quis emat sciēt vel credēs p̄babiliter
q̄ p̄dā sit: tenet idistide: nec liberat
vēdēdo: nec q̄litercūq3 alienādo: nec
amissione: vel morte rei: vel aliquo
alio casu iterueniēte quo min⁹ tēat
restituere p̄ciū fm q̄ pl⁹ valuit ex
quo emit vel plus vēdidit q̄ emerit
vel tpe p̄dā valuit et q̄dqd ex re hūit
vel habere potuerit nullas expētiās
deducēdo: q̄a talis p̄dādo rē alienā
furtū omittit: et fur semp in mora ē.

ad hoc. **E**. de furtis. l. 2. r. ff. de furti.
l. q. iumeta. ff. de edi. sur. l. in re sur
tina. ff. de como. l. si vt certo. **S**iterdū
E. de rei ven. l. certū. r qd dīdū est
de pmo ēptore: idēz intelligas de ho
tertio r millesimo: qā si p plures ma
n^o ābulauerit idē iuris erit. ff. de mi
no. l. si vbi. ff. de peti. here. l. si lege.
S siue aut. **S**i autē scit q d iusto bel
lo ē: oio exat: cū a dō dño emat.
Idē dicit **Donal.** in suz. in. tractatu
restitutionū addēs: q p cū qd dedit
nō pōt rpetere ab eo. cui⁹ est res nec
expēlas q s ibi fecit r omnē vtilitatē
quā ex illa re habuit tene⁹ restituere
r si restituat rē deteriorē q ad ipsuz
puenit nō liberat. **S**imilit^r si i aliquo
medio tpe res fuit melior q fuit tpe
ēptionis siue cū postea vēdidit aleri
ci⁹ qd pluris fuit: estimatio erit faciē
da s d maiorē estimationē toti⁹ tps
medij. vt dīda. l. qui iumenta.

44 **Q**uero quid si ēptor hoc nesciebat
probabiliter: tñ hoc credebatur: puta q
omnes vicini sui vel maior ps r ma
xime sapiētes r honesti hoies ita cre
debāt: durāte hac bona fide non tēf
S tene⁹ si postea audierit vītātē: r
cur et alias cauti⁹ negociari. **E**. de sur.
l. 2. **E**t si iudice sentētiātē restitutio
nē fecerit: pōt agere cō venditorē vt
ipsū seruet idemnez. iz. q. 2. **A**ulteri
ane ecclesie. **S**i aut hoc faciat ad pre
ceptū sacerdotis in foro pnia li i eo
foro iducend⁹ est venditor: vt ipsū
indēnez seruet. **S**i in foro otentioso
ipsuz nō poterit ēptor ouenire. ff. de
encl. l. si rē. c. si. de pēbenda empti.

45 **Q**uid si sciebat factū emptor: si igno
rabat ius: vel ignorātia facti ductus

crassa r lupina nō ptabili rez raptā
emerit. **R**endet **I**hosti. vbi s. q tene⁹
in iudicio aie ad restitutionez. d de.
ex. mil. c. apostolice. **D**icit aut ēssa
r lupina ignorātia qñ coit alij vicini
dicebāt r credebāt q res essz d pda
r de bello iniusto. ff. de r. sigl. l. late
culpe. vel qñ ecclesia hoc phibebat r
tales publice excoicabat: vñ nō exco
icāt emptor tali i grātia dūct⁹. iz. q. 2
q r humanis. i. 6. q. i. li cupis. d ordi
ab epō q resignat epātū. c. i. s. fi. r. c.
2. **E**t si de s nihil cogitabat qñ emit
nec in q fuit qñ potuit in culpa est.
Idē **Donal.**

Quid si raptor idemq donator 46
vel venditor satisfecit plenarie d pda
data vel vendita. **R**endet **I**hosti. vbi s
Donatariū vel emptorez liberatū.
Alex qd quid habz de lucro. r pcepit
an restitutionē factā d i vsul paupū
errogare vbi fuit male fidei. ar. i. 4. q
5. q habetis. r. s. se. r fm **I**Rai. hoc in
telligi pōt de filio. **I**nā purgatū est
vitiū ex quo dicit plenarie satisfactū
quo ad rstitutionē faciēdā vel si alqd
deē quo ad rstitutionēz rstitutionē ē dā
nū passo. vel dic q etiā vbi plenarie
satisfactū ē: sibi talis pnia iniūgēda ē
vt puniatur in eo in quo deliquit d
tep. ordi. litteras. **E**t vt pnia sibi in
otrarū iniūgat. **I**dē **Donal.** in suz.
in tractatu restitutionū. r cetera.

Quid si quis emat rē de pda sciēter 47
tñ hoc facit bona fide nō vt lucretur
s vt ipsuz restituat dño recepto p cō
r iūesse suo: cū alias dñs rē suā recu
perare posset nullo mō vel nō ita de
facili. **R**endet **I**hosti. vbi s. q talis nō
omittit furtū. ff. de furtis. l. fallius. s.
i. imo

45
i. imo vtiliter gerit negotium eius. Et ideo totum poterit recuperare pretium et interesse suum etiam si res sine culpa sua perimatur vel amittatur: ut tamen quiddam precepit ex tali re vel occasione ipsi totum compensetur usque ad quantitatem curreret secundum Ray. ar. ff. de negot. gest. l. si an ultro §. 2. de actio. cum delicti §. si. Idem Monal. qui addit breuiter dicendo quod quiddam sibi adest ex illa re: ut pensio mercedis fructus et si teneatur restituere. et quiddam sibi abest potest repetere. Et est ratio quia gerit vtiliter negotium illi cuius est.

46
Quid si non potest repiri dominus: vel nescit ubi sit. Respondet Iohanni. ubi scilicet quod debet pauperibus erogari: et hoc etiam publice fiat permissio bano in ecclesia: et diligenter inquisitione facta: ut ois suspitio euitetur de clandestinatione: cum nubitione et quod mirionum accipi possunt. c. cum in tua. et si hoc facto non inueniatur cuius res sit liberabitur dādo pauperibus. s. per aia illius cuius res est: quia in hoc vtiliter gerit negotium suum. ar. iz. q. 2. quatuor. circa si Idem Monal. dicens. Sed quiddam si fecit diligenter inquiri postquam emit rem bona fide. Inquiri dico ut restitueret rem domino et non potuit inuenire cuius esset res: commulcedum est ei imo de necessitate dicendum quod quiddam illa res valet ultra id quod sibi debetur eroget in pias causas per aia illius cuius res fuit: et hoc fiat publice ut euitetur ois suspitio: et erit liberatus.

47
De restitutione comedentium de rapina usura vel furto.

49
Restituere tenetur secundum Alex. et Ales in 4. in tractatu restitutionum. qui comedunt vel in alios usus auertunt aliquid de usura furto vel rapina sciunt siue sint religiosi siue alij

Et similiter si dubitet an sint huiusmodi ne committat se discrimini. Iohannes enim per regulam quod quicumque habet scientiam de re quod sit aliena tenetur illam restituere pro hoc facit Thobie. 2. c. videte ne furtum nobis sit. quia non licet aliquid ex furto edere vel tringere. Idem Iohanni. qui dicit Quid de comedentibus de preda siue recipientibus ex dono siue scientes siue ignorantes: si postea audiunt veritatem. Respondet in tit. de peni. §. quibus. et. quod de his quod quatenus habuerunt tenentur restituere. si licet certum per l. si. et me et ticiu. ff. de iudic. inde. l. nam hec natura.

50
Sed quiddam de his qui inde comedunt et induunt. Respondet idem ubi scilicet. Videtur quod vxor et familia qui non habent vnde aliiunde viuunt excusentur: dum tamen peccato non consentiant: si raptorem ad restituendum inducant: et corrigendum. ar. i. q. 2. quoniam multos. ex de sen. ex. iter alia. 7. c. si non. Et hoc dicit Ray. vix esse si spes sit de correctione et cum moderamine tali: ut per hoc non subtrahatur facultas restituendi spoliatori in totum vel in magna parte: ar. 2. q. 6. auctoritatem legum. §. illud.

51
Quid de predicatoribus. Respondet idem ubi scilicet. quod qui gerunt negotium expoliatorum in hoc casu propter hoc excusantur. ex de sen. ex. c. cum voluntate. i. Rensio. §. i. et cum modificatione tamen que prime dicta est §. §. primo. de vxore. Socor. Monal. dicens. Item quicumque accipit de rapina ex dono vel comedendo vel bibendo: vel in alios usus necessarios: ut vxor raptoris et ceteri de familia tenentur de omnibus que sic accipiunt: vel expendant nisi in casu cum agunt spoliatorum negotium monendo et inducendo ipsos raptorem posse ad restituendum: quia tunc non tenentur

qm̄ q̄ alteri^o negotiū gerit utili^o etiā
 ignorātis 7 abūtis licite recipit expē
 sas siue secuta fuerit utilitas siue nō.
Nā p̄dicatores q̄ vadūt ad raptorel
 vt eos inducāt ad p̄uiaz in generali
 p̄dicatione: aut in p̄uasiōe sp̄ali a
 restitutione faciēda excusant si come
 dūt apud illos: maxime si comestione
 nō possūt apud alios inuenire. ii. q. 3.
 qm̄ multos. 7. ff. de negl. gest. l. 2. 7
 et de accu. ex parte. de sen. ex. c. cum
 volūtate. 7. p̄dicatores. Et hoc itelli
 gas qm̄ habet spes x̄abilis de corre
 ctione raptoris: vel p̄p̄t eoz expēsas
 ipsi raptori nō s̄trahat in toto vel i
 magna pte facultas restituēdi. ar. 2.
 q. 6. c. anrioz. 7. illud. Alex. de ales.
 in. 2. in tradatu de p̄p̄tate scie.
 dicit q̄tū ad vxorez q̄ q̄uis mulier
 sit s̄cēda viro suo in his que p̄tinēt
 ad thoz fm̄ q̄ dicit ap̄stol. i. cori.
 7. c. mulier nō habz potestātē corpis
 sui: s̄ vir tñ nō d̄z cōicare viro in his
 que sunt in cōtumeliā creatoris. Nā
 abstinere debz a re fenebri 7 lucrari
 ope manuū suaz: vel querere sibi ne
 cessaria a parētib⁹ v̄l aliqñ ab aliqb⁹
 bonis viris medicare. Si x̄o cogēt
 eā ad vtēdū bonis illis illicite acq̄si
 tis pōt d̄mittere eū ad tēp^o quo ad
 thoz p̄pter casū fornicatiōis sp̄ualis
 nonal. i. sum. in x̄. restituere. tēncē
 q̄libet i solidū. dicit. Itē vxor 7 fami
 lia qm̄ nō habet spes de correctione
 raptoris vel viderit eū x̄gere ad ino
 piā 7 fieri nō soluedo: tūc si sūt ibi ali
 qua de iusto de illis sepatim̄ potest
 expēdere 7 comedē: alioqñ de rapia
 i. de ipsa re rapta i specie vel de oue
 rapta vel capra: vel d̄ fetu ei⁹: etiam

nato vel cepto apud raptore nullo
 modo comedat: nisi sit casus vltime
 necessitatis. Si aut sit res ēpta de re
 rapta poterit in comedē etiā line ca
 su vltime nēcitatē cū p̄posito eā resti
 tuēdi: uel aliūde sibi vidūz querat ab
 amicis 7 p̄sanguineis suis uel laborā
 do manibus suis: uel alio quoqz mō
 honesto: tñ nec reputat quātū ad s̄
 inhonestū querē in tali casu elymosi
 nas hostiat. m. Similit̄ dicēdū est si
 sunt ibi aliqua d̄ iusto: s̄ ita mixta q̄
 nō possūt discerni: uel h̄ possunt d̄is
 cerni marit⁹ iniquitate plen⁹ nō p̄mit
 tit eā comedē nisi de reb⁹ raptis. Si
 tñ mixta sūt licite pōt comedē nisi d̄
 reb⁹ raptis si marit⁹ ē soluēdo: dū tñ
 habeat in mēte 7 intēdat comedē d̄
 licite acq̄sitis: que sunt mixta. Si aut
 non ē soluēdo q̄a q̄tquid habz non
 sufficēt ad satiffactionē: tunc idē dicē
 dū ē quod i p̄cedēti casu: qm̄ nihil h̄z
 nisi d̄ rapina. Item qm̄ nihil inuenit
 uxor apud uirū nisi d̄ rapina: tunc ne
 moriat fame s̄best ei triplex auxiliūz
Anū est si pōt habere d̄ dote quam
 pōt recupare etiā cōstātē matrimōio
 qm̄ uir x̄git ad inopiā. Scdm̄ reme
 diū ut denūtiēt talibus amicis q̄ ei
 suadeāt q̄ possūt p̄desse 7 nō obesse
 7 si necesse ē pōt adhibē epūm ut cō
 pellat eū pascē ipsam de iusto. 2. q. i.
 si peccauerit. 22. q. 5. hoc uidet̄. ex d̄
 iureiur. c. quēadmodū. uel tradat ei
 sp̄saliū: uel partē uel cōmittat alicui
 p̄sone honeste que d̄ honesto lucro
 pecunie que fuerat data in dote de
 qua negotiabit illa p̄sona cui cōmit
 tet 7 p̄uideat ei. ut c̄ de pigno. c.
 ex litteris. 7 in. c. p̄ uestras. d̄ dona.
 p̄pter

propter nuptias. Tertiū remediū ē
q̄ si est in arto. posito q̄ nec iueniūz
q̄d comederz etiā p̄ elymosinā: nec
posset vltius sine periculo s̄sistere
seu sustinē nēcitatē famis: tūc si aliū
nō hēret: 7 de rapina 7 de aliis vn
diqz viuē possz: q̄a nēcitas nō habet
lege. ex. de regl. iiii. c. qd nō ē. 7 d. oie.
vi. i. sicut. Itē qdquid expēdit vxor 7
familia de reb⁹ raptis doceat: 7 i aio
proponat firmiter q̄ qz cito poterit
etiā necessitate coacta quicquid ide
expēderit restituere. In omni tñ ca
su tenet vxor debitū reddē viro: nisi
s̄sit aliud ipedimētū. 22. q. 5. si dica
tur. Dicūt tñ qdā q̄ vxor ienei ato
ris vel raptoris nullo mō dz come
dere de vsura vel rapina: nisi habeat
vñ restituere possit: 7 tūc comedere
pōt cū p̄posito restituēdi imo pl⁹ dz
dimittē cohabitationē viri: cui coha
bitare n̄ dz si eā p̄pellit peccare. Qd
enī dicit apostol⁹. mulier nō hēt po
testatē sui corporis: s̄ vir. Aug. ē: q̄ l3
nō cohabitēt tenet tñ debitū reddē
viro p̄ loco 7 tpe. Et si dicat q̄ vxō
nō dz dimittē virū nisi cā fornicati
onis. dicēdū q̄ hoc intelligit fm gl
nō solū de fornicatione corporali. sed
etiā in sp̄iali: que ē in omni peccato
mortali. Tenet autē mulier obedire
viro saluo dñio sūmi sp̄sī. Idē dicē
dū de familia eorūde: q̄a nō debz co
medē: nec stipēdia recipe de rapina
vsura 7 furto.

52 **U** De restitutōe acq̄sitoz p̄ meretriciū
Trū acq̄rēs aliqd p̄ fornicā
tionez puta meretrix mere
tricādo teneat ad restitutio
nē. Rndet Alex. de alcs in. 4. in tra

datu restitutionū. q̄ q̄ fornicādo ali
qd acq̄rit iur possidz qd acq̄rit. Dic
etiā Aug. q̄ meretrix turpis agit q̄a
meretrix: s̄ nō turpis agit q̄a recipit.
An l3 acq̄rat meretrix meretricādo
nō tenet restituere: q̄a n̄ omittit frau
dē acquirendo. Recipit enī p̄ciū sui
corporis locati ad fornicationez ppe
trādā. Nō tñ l3 facē publicā oblatio
nē. vñ de uterono. 22. Non offeres
mercedē postribuli: nec p̄ciū carnis i
domo dñi dei tui. Quidqd illud est
quod voueris abominatio est apud
dñm deū tuū. Nō tñ fm eūdē vbi s̄.
q. vi. Dis oblatio acq̄sita p̄ meretri
ciū est abominabilis dñio. s̄ publicā
oblatio que fit cū scādalo. Illa enim
abominabilis est sicut si meretrices
traherēt currū ad fabricā ecclesie vel
darēt panū sericū vel fenestrā vitreā
in ecclesia: talia nō dz ecclesia recipe
a gregatione meretricū ne videat
approbare op⁹ eaz: s̄ p̄uatas elymo
sinas dare paupib⁹ de pecunia sic ac
q̄sita licitū est: vt offerre candelas 7
huiusmodi licitū ē eis. Vide Ric. in
4. di. 15. ar. 5. q. 8.

53 **D**onal. 2o in sum. in tractatu resti
tutionū. in h. restituere tenet in casu
querit. Quid de muliere que recipit
pecuniā p̄ opere carnali. 7 rndet si
recipit ab aliquo d reb⁹ p̄p̄is non
ecclesiasticis nō tenet restituere. Si sit
monialis cui datū ē: nec acq̄rit sibi: s̄
acq̄rit monasterio qd sic accepit. ho
nestius tñ ē q̄ monasteriū nō retine
at: s̄ eroget in pios vsus. Si autē a
clerico seculari datū ē de reb⁹ ecclie
faciēda ē restitutio ecclesie: s̄ q̄ dicūt
magistri nisi ep̄s velit dispēlare cū

illa que recipit q̄ retineat illud si secularis est mulier aut cū monasterio si regularis. Si autē accepit a p̄sona regulari de reb⁹ monasterij qđ p̄su medū est nisi d̄ contrario estet. **D**istingue q̄ aut recipit ab hūte admistratiōe: aut a simplici claustrali. **I**n p̄o c. lu faciēda ē restitutio monasterio vel p̄oratu: vel administratori d̄ cui⁹ bonis datū est: ⁊ pōt fieri restitutio eidē p̄sone que dedit si adhuc remaneat in admistratiōe illa maxime si iā credat̄ correct⁹: vel secur⁹ est q̄ ei nō reddat̄: s̄ fiat qđ dictū est. **S**i tñ tali nō correcto facta est restitutio libera ē que accepit. **S**i autē amor⁹ ē ab admistratiōe illa: aut si claustralis sit simplex qui dedit: faciēda est istitutio monasterio vel p̄oratu vel administratori: nec liberat̄ si soluerit illi qui dedit: nisi tūc demū ducrum sit in vtilitatē monasterij p̄orat⁹ vel administratoris: nec poterit retineri a monasterio regularis mulieris huiusmodi qđ accepit a regulari alci⁹ loci nisi de cōsensu abbatis ⁊ quē⁹ si magnū fuerit donū: aut abbatis solius: si parū aut mediocre. **S**i autē dictū est de reb⁹ talit̄ datis a p̄sonis regularib⁹: idē intelligas de rebus datis p̄sonis secularib⁹ ⁊ laicis qui sui iuris nō sūt: sicut est seruus ⁊ fili⁹ familias qñ donat ob talē cāz d̄ reb⁹ etiā peculiaribus nisi illaz rez ita liberā hēat admistratiōē q̄ q̄i p̄af familias possit disponere de eisdem. **I**te qđ dictū est de moniali respectu viri regularis teneas e contrario qñ vir regularis recipit aliquid a muliere regulari. **C**on. hēc in restitutioni

bus sancti Bernardini sermone. 29 ar. 2. c. 2. vlē mediū q̄ quocūq̄ pecunia data sit d̄ dari illi in cui⁹ iuriā data est.

Quid d̄ seculari q̄ recipit pro opere carnis a iungata. **R**endet idē vbi s̄ q̄ restituere debet marito: si illa dedit de reb⁹ dotalib⁹ aut cōib⁹. **S**i autē de reb⁹ parafrasnalib⁹ vbi de cōsuetudine hēnt mulieres parafrasnalia aut si mulier soluta sui iuris dedit amasio aliqd de reb⁹ p̄p̄is l̄ honestū sit q̄ illud expēdat in pias cās nō tamē credēdū est q̄ teneat nisi velit. poterit etiā restituere ei qui dedit: qđ meli⁹ videt̄ si peniteat vel egeat.

Sed nūqd regularis p̄sona poterit auctoritate p̄pria qđ accepit p̄ carnali ope vel qđ habuit de furto vel rapina restituere. **R**endet idē vbi s̄ q̄ si cuiq̄ p̄petit date rei restitutio vel repetitio. **D**istingue q̄ si extat adhuc res data penes illū cui data ē: s̄ nō audet aut timet aut nō pōt impet̄re q̄ fiat restitutio p̄ plātū collegij: tūc restituat auctoritate p̄pria s̄m formā supradictā etiā p̄dicēte plato q̄a pl⁹ est obediēdū deo q̄ homini. **S**i autē nō extat: q̄a iā cōsupta est: tūc inanis ē actio quā excludit inopia debitoris. **S**i autē nō est cōsupta penit⁹: s̄ ouersa est in vtilitatē monasterij: vel habet aliquid qđ p̄pauit ex re sibi data si nō potest aut nō audet aut timet ipet̄re q̄ fiat restitutio p̄ plātū gerat bona fide negotiū monasterij restituendo cui debet sicut dictū est: vel si fuit datū d̄ bonis ecclesie secularis ipet̄ndo dispensatiōē epi q̄ possit retineri a monasterio vel erogari in pios vl⁹ nō tā

non tamē cōdicente plato hoc fiat
prop̄ bonū obediētie nisi sit illa res
p̄pata de pecunia ecclesie aut p̄sone
p̄uilegiatē in h̄ q̄ tūc rē emptam de
sua pecunia possit uēdicare: sicut mi
les ⁊ pupill⁹: in quo casu etiā cōdi
cente prelato pōt eā restituere si eaz
habet: vt dictū est d̄ re adhuc extāte
penes eā p̄sonā que accepit.

56 **Q**uero quid de filiis illi⁹ qui viuēte
v̄rore sua duxit aliā tā ip̄lo q̄ supra
dicta sciēte impedimentū de filiis in q̄
suscēptis de h̄o matrimonio illo: nū
q̄d possunt succedere in hereditate
patris ⁊ an teneāt totū restituere fi
liis p̄mi matrimoni aut aliis veris
heredib⁹. R̄ndet idem vbi s̄. q̄ si pre
scripserūt eā bona fide nō tenent ali
q̄d restituere maxime si adhuc post
p̄pletā p̄scriptionē retinēt bonā fidē
Si aut nō est p̄leta legitima p̄scrip
tio tenēt totā hereditatē cū fructib⁹
male fidei. Alump̄tis restituere q̄tū
cūq̄ oportet eos indigere vel men
dicare nisi q̄tū facit eis datū vel re
missum a veris heredib⁹ ⁊ hoc q̄n
parati sunt huiusmodi possessores si
ne dolo ⁊ fraude totū eis restituere
si velint recipere.

57 **Q**uero quid de adultera que xcepit
filiū ex adulterio qui fili⁹ putatiuus
mariti defraudat v̄x heredē heredi
tate an teneat ad restitutionē. R̄ndz
S̄co. in 4. di. 15. q. 2. ar. pe. q̄ circa
hec diuersa est sententia. Vno mō
q̄ ipsa habz reuelare crimē suū filio
suo spurio ⁊ inducere eū ad dimittē
dā hereditatē h̄o heredi: q̄a iniuste
occupat cū ipse n̄ sit heres. Alij dicūt
q̄ min⁹ valet q̄ debet reuelare cl̄pā

suā marito: vt assignet hereditatem.
vero heredi quod licitū est s̄m iura
imperialia nisi testās primo in testō
instituit heredē. Cōn p̄mā determi
nationē arguit sic. q̄a aut fili⁹ credit
matri aut nō. Si aut crederet nō est
probabile q̄ p̄pter hoc dimitteret he
reditatē q̄a pauci inueniūt ita p̄fēdi
q̄ p̄pter iustitiā seruandā in foro dei
dimittāt magnas possessiones qual
possunt tenere iure exteriori. nec pōt
hoc mater p̄sumere: nisi multū p̄i⁹
expta fuisset volūtātē filij sui: nō aut
debz se exponere certo periculo dif
famationis apud filiū suū p̄pter incer
tā correctionē filij: si vero nō credit:
tunc sequunt̄ duo mala q̄a ⁊ ipsa tē
est infamata ⁊ ipse tenet hereditatē
ut prius ⁊ cetera. Cōn s̄am determi
nationē arguiffic: q̄a si dic̄ viro p̄mo
se diffamat ⁊ se exponit piculo mor
tis ⁊ maritū periculo v̄roicidij quia
talis posset esse zelotip⁹: vt sūt multi
q̄ ipsam occiderēt vel saltē perpetuo
haberēt odio ⁊ a se ⁊ ab actu coniūgij
depellerēt. Ad ista mala diffamatio
nis mortis vel saltē odij vel discor
die que sunt valde p̄babilia videt̄ ut
in plurib⁹ euētura nō debz se mulier
exponē p̄pter incertū bonū heredita
tis restituēde. Et p̄ter hoc in terris
vbi p̄mogenit⁹ vniuersaliter est h̄s
pater si credēt v̄rozi nō posset aufere
a spurio hereditatē nisi in foro publi
co p̄baret eā talē. ⁊ tūc oporteret
mulierē diffamari nō tm̄ apud mari
tū: s̄ apud totā patriā. Dico ergo q̄
mulier dz laborare q̄tū potest quo
ad hoc vt reddat hereditas h̄o h̄rdi
q̄tū in se est. Dico etiam q̄ nō debz

se diffamatiōi exponē; s; et aliis cāis honestis filiū spurū q̄tū potest inducere: vt dimittat hereditatē. **Unde** mod^o honest^o est: vt itret religionē: al^o vt fiat clericus: et recipiat bñficia ecclesiastica et his q̄i sufficiētib^{us} etē^o hereditatē dimittat alij fratri layco remanētī in seculo. **Sed** si per nullā honestā p̄uasiōē pōt mater flectē^r cor filij spurij vt dimittat: nō videtur q̄ debeat se p̄dere illi: q̄a nō ē certa q̄ talis ip̄eruasibilis ab ipsa et aliis honestis personis p̄pter illud flectē^r imo fort^o et tenaci^o teneret accipiēs ne per talē dimissionē nōrēt spurij intamia. **Et** talē notā multū cauēt male nati: et tūc oīz m̄l^r laborare aliū de restitutionē fieri vero heredi q̄tū pōt et cōrēpōdētia iusticie q̄a si dico q̄ teneat restituere equiualens toti hereditati quia multū differt habē et prope esse. **Iste** enim nunq̄ habuit hereditatē l^o p̄p̄e fuerit s̄m iusticiaz. **Et** ideo min^o q̄ equiuales hereditati sufficit sibi pro restitutione: et illud min^o determinet arbitrio boni viri. **Vide** tñ q̄ sibi debeat puidere de vidu honesto et vestitu si fuerit hereditas pinguis vt possit sufficere heredi ad duplū vel ad triplū istius. q̄ si nec hoc possit esse, faciat quod dicē^r in. c. 7. et. de solu. **Oldard^o. Concor.** **Andul. in 4. di. 15. et Ric. in 4. di. 15. ar. 5. q. 4.**

58 **Q**uid si mulier habet filiū vel filios de adulterio occulto: pōt ne facere eos heredes saltē in partē hereditatis sue cū legitimis filios nō habeat vel si habet: nūquid possunt de consensu eorū quasi legitimi admitti ad por

tionē hereditatis. **Similiter** q̄tum pōt ipsa vel quicunq̄ alienare de hereditate sua. **Rendz Monal. vbi s. ad p̄mū s; iura scripta pōt quilibet siue exnēū dū tamē nō sit turpis vel p̄lo na indigna: siue vnū de filiis quem maluerit heredē instituere in totum vel i partē reseruata legitima liberis suis. **Sed** aliud est de consuetudine in aliquib^{us} locis. **In** qōne q̄ p̄posita retinenda est consuetudo regionis. **Naf** etiā de consensu legitimorū filiorū vel heredū aliorū pōt facē legitimis filios suos coheredes. s. legitimorū nisi repugnet consuetudo loci.**

De restitutione dotis.

Quero an mulieri adultere cui^{us} occasiōe facta ē separatio cohabitationis teneat vir: vel ei^{us} heredes reddere dotē. **Rendet Jo. de platea insti. d. publicis. iudi. s. itē lex iulia. q̄ nō: q̄a mulier p̄bato adulterio perdit dotē que cedit lucro viri. l. si dotē. s. de iure dotiū. et l. luti. ff. solu. ma. et in. c. plerūq̄. de dona. iter virū et vxor. **An** autē h̄rdes viri possunt obicere vxori adulteriū et per m̄s dotis amissionē sicut ipse vir: d. hoc sunt opiniones. **Vide** oīz Anto. de bu. in. d. c. q̄cunq̄.**

Quō q̄n dos oīz restitui. **Rendz Jo. de pla. insti. d. actionib^{us}. s. fuerat antea. q̄ si dos consistit in pecunia maritus vel ei^{us} h̄rdes h̄nt dilationē āni. **Si** autē consistit in mobilib^{us} oīz restitui icōtinētī post solutū ma. dicto. s. fuerat. et l. i. s. exadio. s. d. rei vxor. actione. **Et** si h̄rdes mariti vel ali^{us} obligat^{us} ad restitutionē nō restituat. s. dicta t̄pa tūc post morā immobilib^{us} tē^o etiā ad fructus**

fruct⁹ vt. d. s. exadio. 7. l. fruct⁹. solu.
ma. fm solutione. l. diuortio. ff. solu.
ma. **Sed** in reb⁹ mobilib⁹ vel incor
porabilib⁹ que hoc casu loco mobiliu⁹
contine⁹ et alias faciāt tertiā spēm per
se. l. mouentiu. ff. de. v. sigl. tenet re
stituere eas 7 viuras earū estimatio
nis vsq⁹ ad tertiā cētesime que sunt
33. 7 tertiā pro centenariio 7 hoc de
iure ciuili. vt. d. s. exadio. s. de iure ca
nonico quo phibent⁹ viure solū pōt
petere interesse qd⁹ incurrit post morā
fm Jo. an. in. c. salubriter. de viuris.
Et attende diligēte q⁹ l3 maritus
vel ei⁹ hīs habeat dilationē: vt non
tēat restituere mobile nisi. j. annum
s. solū post vt sunt naues iumenta 7
similia. tñ fruct⁹ percepti ex dictis re
bus mobilib⁹: vt pensiones nauium
7 iumentoz 7 cetera. non lucraf⁹: s.
interim h3 modū medij tps 7 tēat
restituere vna cū reb⁹ post anū. **Sec⁹**
in eo qd⁹ lucraf⁹ cū pecunia quā debz
restituere pro dote: qā illud lucrum
sibi acqrit 7 non restituit: 7 ita intel
ligit Saly. 7 Ange. in. d. s. exadio.
**Bar. in. l. si cōstate. s. quotiens. ff. so.
ma.** Itē attende q⁹ l3. j. anū maritus
7 ei⁹ hīdes nō tēcat restituere res
mobiles datas in dote: tñ tenet iter i
j. anū alere vxorē si nō h3 vñ se alat
Et nōt in. d. s. exadio. **Et** hoc casu
cū hīdes dicat⁹ quodā mō sustinere
onera matrimonij ppter pstationez
alimētoz lucraf⁹ fruct⁹: vt est glo.
nōbilis 7 ibi p **Bar. in. l. diuortio. ff.
so. ma.** qd⁹ tamē ibi intelligit **Val.**
vsq⁹ ad dēcentē q̄titatē alimentoz
7 ab inde s. debent fruct⁹ restituere
vxori. ar. l. si. ff. de pe. he. 7. l. insulam

s. fruct⁹. ff. so. ma. **U**imitauit tamē
hoc quod dictū est s. q⁹ tenet p̄stare
alimenta si nō h3 vñ aliūde se alat.
Hoc vez si heres tñ h3 qd⁹ prestare
possit. **Si** aut nō habeat nisi q̄tum
sufficiat sibi soli. tūc omnis ordinata
caritas incipit a se ipso. l. p̄ses. C. de
serui 7 aq. du. **Et** hoc vult glo. l. par
uula in. l. si maritus. s. illud. ff. so. ma.
nisi hīs esset artīfex. vt aliūde possz
sibi querere victū vt volunt alia glo.
in dicta. l. si maritus.

Sed cui d3 dos restitui. **R**ndet idēz **Si**
vbi s. q⁹ qñ mulier ē sui iuris 7 dat
dotē vel etiā qñ ē in potestate 7 dat
dotē aduenticiā: tūc debz sibi dos re
stitui 7 ipsa ē illa que agit in iudicio
pro dote etiā sine cōsensu patris vt
tenet glo. in auct. q⁹ locū. C. de colla.
7 in. l. z. in pñ. ff. so. ma. **Et** idem in
dote aduenticia sibi donata a patre
que donatio valet fauore dotis: cal⁹
est in. l. pomponi⁹ philadelius. ff. fa.
hercis. **Si** autē pater dat dotē p̄fedi
ciā p filia i potestate: tūc ē cōis actio
patris 7 filie nec vnus pōt p̄iudicare
alteri. **Post** talē acquisitionē pater
tñ bene h3 exercitiū actionis cōsensu
filie que semp p̄sumit cōsentire nisi h3
iustā cām cōdicendi. l. z. s. volunta
tem. ff. so. ma. **Et** postq⁹ filia est scā
sui iuris morte patris vel emancipati
one vñ etiā si fuisset exheredata actio
de dote in totū solidat⁹ in psonam
filie etiā si pater sibi soli fuisset stipu
lar⁹ vt tenet gl. in. l. vna. s. videam⁹.
C. de rei vro. actione. **Si** autē exne⁹
dat dotē p muliere tūc in dubio ac
qrit⁹ actio mulieri nisi fuerit pactus
vel stipular⁹ sibi reddi. **Et** intelligit

ei⁹neus ois qui nō habz in potestate
Et iō si pater dat p filia emācipatā
pater censet ei⁹neus 7 acquirē actio
filie nisi fuerit pad⁹ vel stipulatus vt
dida. l. vnica. §. accedit. 7. §. extraneū
de re. vro. adl.

62 **Q**uid si fund⁹ estimat⁹ dat⁹ est in
dotē. Rndz idē vbi s. q⁹ talis estima
tio facit emptionē 7 tñfert periculū
in maritū: nec pl⁹ tenet ad fundum
s ad estimationē. l. plerūq⁹. §. si autē.
ff. de iure do. 7. l. estimate. ff. so. ma.
Et ideo si mulier cui⁹ vñu attriuit ve
stes dadas in dotē: tñ marit⁹ tenet
reddē ei⁹ estimationē. l. mortis. §. res
in dotē. ff. de dona. cā mortis. Sec⁹
si nō fuerunt estimate. vt dida. l. ple
rūq⁹. in pñ.

63 **Q**uero pene q⁹ quis recipit vxorez
simpliciter nulla habita mētiōe do
tis: an postea possit cogere patrem:
vt cōstituat sibi dotem fm additionez
psonaz 7 q⁹titatē sui patrimonij: pro
ut pōt pater cogi facē officio iudicis
añ matrimonij. l. que liberos. ff. de
ritu nu. 7. l. si. §. de dotis pmissiōe
vel si pater est abās 7 ipedit⁹ iudex
cōstituit dotē. l. pfectitia. §. si 7 si ppo
nas. ff. de iure doti. Rndz idē vbi s.
q⁹ gl. vult q⁹ sic. in. l. obligamur. ff. d
actiōe 7 obligi. §. 3. bar. cōñ. rō quia
cū sit nupta cessat cā ppter quam p⁹
cogebat. s. vt nubē posset: 7 est casus
in auct. de nup. §. si quis sibi potestate
cōstitut⁹. collatione. 4. Dicit tñ bar.
q⁹ si filia se maritaret 7 dotem pmit
teret eo q⁹ pater eā nō maritabat q⁹
tunc posset pater cogi. l. si filius. ff.
ad mace. 7. l. 7 ideo. §. si. ff. d i rē hñl.

64 **S**ed nunqd marit⁹ possit. expellere

vxorē remittēdo eā ad domū patris
exquo pat⁹ nō soluit sibi dotē pmissā
Bal. dic⁹ q⁹ sic. l. si donatur⁹. ff. d adi
ob cām. qā marit⁹ nō dz decipit nec
vxorē hēre sine dote. 20. q. 5. nulluz
sine dote. 7 allegat gl. quā dicit hic
innuere in auct. de nō eligē. secū nu
bē. §. si. collatione pma. 7 addit tex. i
.c. per vestras. de dona. inter viz 7
vro. ibi q⁹ vxorē suā a se repulerat vbi
videtur casus.

65 **Q**uid de viro q⁹ recipit filiā raptoris
vel vñurarij in vxorē q⁹ nihil habz nisi
de malo acquisito. Rndz Alexander
d Alexandria fm quosdā q⁹ dotē quā
accipit cū filia nō tenet reddē si non
crassa vel p⁹babili ignorātia ē dūd⁹
qā credebat socerz nō esse vñurarium
aut pter illā dotē habere sufficiētia
ad restituēdū. Tu vero dic q⁹ exquo
scit q⁹ dos accepta erat necessaria ad
soluēdū alia debita reddere tenet
nec potest talē dotē cū bona p⁹ciētia
retinē: si certi sunt hi quib⁹ p⁹us debe
bat qā de reb⁹ alioz nullaten⁹ fm
deū potuit illa dotari. Si tñ vxor ei⁹
nō pateret illā reddi: tñ forte suffic
illi q⁹ ipse nō p⁹ciat de bonis illis.
Rstensis in sum. tenet p⁹ma opionez
libro. 2. ti. 4.

De restitutione bellatium.

66 **I**n capta in bello sūciat re
stitutioni. Rndet Donal. i
sum. q⁹ non tenetur nec pñ
cipes: nec milites si bellū ē instū. i. di
ius gētium. 22. q. 7. si de reb⁹.

67 **B**ellū autē ad hoc vt dicat iustum
req⁹rit qñque. s. psonā. rē. cāz. animū
7 auctoritatē. Primo psonā. s. vt sit
psona cui liceat bellare. s. secularis nō
ecclesiastica

ecclesiastica cui nō licet sanguinē fundere. **zz. q. 8. clerici. 7. c. his. nisi i necessitate inuitabili. Res. s. vt fiat p reb⁹ repetendis vsque quo sit ei satis factū de oi dāno iniuste ab hostibus illato ar. zz. q. 2. c. i. 7. q. 3. fortitudo 7. q. 8. si nulla. Causa. s. necessaria p defensione. et de resti. spo. olim. cuz causa sit licita. Anim⁹. s. vt si ex odio vltione vel cupiditate: s. ad correctio nē vel ppter caritatē iusticiā 7 obedi entia. **zz. q. i. qd culpaf. 7. c. militare vbi dī. Militare nō est delictū. s. ppter pdā militare peccatū est. s. vt p bellū par querat. Auctoritas supioris. zz. q. i. qd culpaf. 7. q. 2. c. i. Dicit enīz imperator. Nulli ppius nobis insciis atq icōsultis quorūlibet armoz mo uendoz copia tribuat. Et vt armoz vltus inscio principe interdict⁹ sit. l. i. li. ii. Itē hosti. in sum. in ti. de peni. s. quib⁹. 8. quid de rapina 7 pda. qui addit q fieri potest etiā cū aucte ecclesie pcpue vbi pugnat pro fide. Concor. etiā Alex. de Alexādia. vidē bellū. Et si aliquod pēdictoz qn que defuerit dicet bellū iniustū. s. m. Monal. Idē addit Jo. de pla. q iu stū bellū est quod indiat imperator vel papa vel sui legati vel officiales quia aliqui se rebellauerunt imperio vel ecclesie vr nōt bar. in. l. hostes. ff. de capti. 7 insti. de adi. s. rursus. in glo. 7 quidquid capis in isto bello ef ficitur capientis. vt insti. de rez. vi. s. itē ea. nisi capiātur viciis hostib⁹: qā tūc capta debēt poni ad butinū: vt distribuant inter milites s. m. me rita. vt. l. ius militare. ff. d. capti. 7 in c. ius. gen. vi. i.****

Sed si quid pēdictoz qnq defuerit: 68 nūquid tenebit restituere quicquid adept⁹ est de huiusmodi bello ille q mouit illud. Rndet idem Monal. q quis bellū nō sit iustū ex cā 7 ex aio 7 ex persona 7 ex auctoritate si tñ res s. s. s. i. qā p reb⁹ repetēdis factum sit: nō teneb⁹ qui mouit bellū restituere quod ibi cepit nisi ceperit vel dānifi cauerit aduersariū suum vltra q ipse aduersari⁹ habuerat vel dānificaue rat iniuste de bonis mouētis sibi bel lū: 7 hoc est dicendū s. m. iudiciū fori penitētiā vbi habet locū opelatio etiā vt liquidi ad liquidū que nō hz locū in foro otentioso. Unde si qs i foro pñali cōteatse p furtū habuisse decē d reb⁹ illi⁹ qui manifeste abstu lerat ei decē facē cōruit 7 bñ iudex penitentionari⁹ recōpensationem nec iniungat ei restitutionē illoz decēz nū aduersari⁹ ei⁹ postmodū restituere ei io. ablata. Iniunget ei tñ pñiaz de furto omissio. Concor. hosti. vbi s. q dicit. hoc tñ teneas q is q iuste pugnat nō teneb⁹ ad restitutionē pde s. fit capiētis. vi. i. iul. gē. zz. q. 7. Si de reb⁹. 7 hoc intelligas siue capiat de reb⁹ iniuste pugnātis siue vasallo rum siue hominū suoz quouq iuste pugnāt de debito suo vel iuria: vel offensa illata vel dāno dato sibi vel suis 7 itereffe suo sit iux ppiā 7 sanā cōsciētia plenarie satisfactū vel donec hostis parat⁹ sit satisfacē vel iuri pe ritoz offerat. Illos autē intelligas suos qui plus hominē q deū timētes sequūt dñm suū in bello illicito cō illud quod legif. ii. q. 2. iulianus. 7. c. dñs. Alios autē qui ei non prestant

adliū auxiliū vel fauorē nō credim⁹
puniendos. quia penā suos nō debz
egredi auctores. ex. de his que si. a
maio. p. ca. c. quesuit. 56. di. satis p
xlii. de Astiutionib⁹. c. cognoscetes.
i. q. 4. c. i.

69 Quod autē didū ē illos teneri q̄ dñz
in iniusto bello sequūt intelligas qñ
de hoc certi sunt vel p̄babiliter cre
dūt iniustū esse bellū maxime vbi ec
clesia hoc p̄hibebat ⁊ tales excommu
nicabat. Si x̄o certi essent vel p̄ba
biliter crederēt q̄ iustū essz in nullo
tenerēt nisi forte haberēt corruptaz
cupiditatis intentionē: s̄ hoc reputo
periculosum quia sola sciētia nō fac
iustū bellū: imo auctoritas iuris vel
iudicis est q̄tū ad hoc pertinet req̄
renda. hec iboisti.

70 Quid si p̄babiliter dubitat utrū iu
stū vel iniustū. Rendet idē vbi s̄ q̄ ad
huc p̄pter bonū obedientie excusat.
22. q. 1. qd̄ culpaf. fm Ray. Hoc di
cas ⁊ uz si inq̄suit q̄tū potuit ⁊ peri
tiores s̄sult ⁊ semp̄ dubi⁹ remāsit:
alioqñ affectator ignorantie sicut n̄
expers sciētie puniet ex de dan. des.
cū inhibitio. s̄ si quis x̄o. s̄ nec excusa
tur p̄pter timorē amittēdi feudū vel
incurrēdi dānuz aliud a dño tpali
22. q. 5. ita ne. l3 met⁹ culpaz i partē
attenuet quo ad p̄niaz iniūgendam
certa ieiunia ⁊ orōnes ex q̄ met⁹ cā
. c. sacris. s̄ auctoritas iuris vel iudicis
requirit. Albi q̄ habet auctoritas iu
dicis dici potest q̄ si iudex errauerit
ad pugnātis tñ sciētiā recurratur
⁊ in hoc potest habē locū distinctio
dicta in foro p̄niali. Sec⁹ in p̄tioso
nisi error aperte detegere⁹ suo tpe.

vt patet in his que nōnt de sen. ⁊ re
iudi. s̄ rubrica q̄ ei⁹ spēs. hec iboisti.
Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4.
dicens q̄ illi qui in guerris scienter
instrunt dāna inocentib⁹ tenēt illis
ad restitutionē. Illi autē in guerris
inocentes nō sunt q̄ hñti iniustū bel
lum fauēt direde vel idirede de pso
nis vel reb⁹. hec Ric. vide. j. s̄. 72.
⁊ 82.

71 Sed nūqd̄ hī qui sequūt tenent in
solidū. distingue utrū sciret p̄dā cō
mitti debē vel ignoraret: tñ timētes
a p̄dā nō abstinerūt: imo alios ad
iuerūt: ⁊ tales etiā hī qui s̄ilio vel
auxilio vel adulatione vel detracti
one seu cā simili induxerūt tyrānuz
ad p̄dā faciendā vel guerrā mouē
dā iniuste tenēt in solidū: si p̄pter s̄
sciunt vel credūt q̄ tyrān⁹ ad hoc sit
induct⁹ alias factur⁹ vel nō facturus
tñ quo ad id q̄ plus fecisse creditur
ex tali instigatione. ar. de homici. c.
sicut dignū. i. 7. q. 4. omnes. ⁊. q. 2.
votū. 82. di. c. error. ⁊. c. facientis. Si
vero sciūt vel credūt q̄ p̄pter hoc ad
huc nō fuerit mot⁹ nō p̄pter talia pl⁹
vel min⁹ fecit: tñ nō tenētur nisi in
q̄tum ad eos puenit vel de his expē
derūt ⁊ in quātū dānū dederūt p se
vel familiā suā direde vel occasiona
liter. ad hec de sen. ⁊ re iud. c. cū aliq̄
bus. el p̄mo. ⁊ ex de eta. ⁊ q̄li. c. tuā.
ii. q. 2. qm̄ multos. ff. si cer. pe. l. si ⁊
me ⁊ ticiū. ex de iniu. c. si. hec iboisti.

72 Quid si neuter raptorū dñs erat nec
vn⁹ magl̄ aiauit aliū q̄ aliū ipsum
s̄ simul uenerūt de faciēdo tali in
sultu vel tali rapina s̄mittēda. Rendet
idē vbi s̄. q̄ q̄libet tenēt in solidū.
Sed nūqd̄

73 Sed numquid omnes qui sequuntur etiam si unus solus potuisset per se hoc facere teneantur in solidum. Respondet idem quod sic: ut probatur aperte. ff. ad l. acq. l. si ita vulnerat. §. si. 7. ff. arborum furti cesari. l. si plures. ff. de fur. l. vulgaris. 7. ff. si quis testamento liber esse iustus fuerit. l. i. Alii tamen dicunt quod sufficit quod quilibet pro parte sua satisfaciatur: sed primum non solius tutius est sed verius.

74 Sed pone quod guerra fuit inter duos milites vel principes 7 hinc in milia damna data sunt: 7 postea facta est pax inter ipsos 7 omnia hinc inde data remissa sunt: nunquid hec remissio extenditur ad homines utriusque? Respondet Hostiensis in sum. in ti. de peni. quod non videtur: nisi esset de consensu eorum sic facta. ar. C. de tñs. l. i. 7. l. transactionis placitum. 7. l. pñs. 7. l. ubi pactum. ex de maio. 7 obe. c. si. ff. de tñsac. l. 2. 7. l. qui cum tutoribus. 7. l. nulli. ff. de pactis. l. vnus. §. pacta. 7 in sum. 7. l. si uenerit. Aliter ubi forsitan alibi aliter non possit haberi pax. Ibi enim utriusque partis gerit negotium utriusque. 7 sic potest intelligi. ff. de pactis. l. uent. onus. Aliter quomodo possit remittere ius hominis mei cum nec possem ab eodem tantum extorquere sine rapina: hec Hostiensis.

75 Quid de seditis mouentibus bellum ex imperio dominorum suorum. Respondet Donal ubi §. quod seditur quod mouet bellum pro domino sibi mandante 7 scit bellum esse iustum non tenetur ad restitutionem eorum que accepit ab hostibus iuxta editum domini: nec peccat nisi habeat corruptam intentionem pro cupiditate vel odium vel similia. Si autem sciebat bellum esse iniustum tenetur restituere: quia plus timuit hominem quam

deum. Si homo dubitabat utrum bellum esset iustum siue ratione persone siue rei aut cause aut auctoritatis. Ex his enim omnibus causis posset bellum esse iustum ut dictum est §. eadem parte. §. i. ubi tractat de bello iusto vel iniusto non tenetur. An si vasallus ducis vel comitis uocatus ad bellum mouendum ab eodem comite vel duce contra hostem suum contra quem non licet ei auctoritate propria mouere bellum excuset vasallus si dubitet utrum idem comes uel dux habeat auctoritatem a rege super hoc: excuset enim propter bonum obedientie licet forte peccet contra deum ibi male participando. 22. q. i. quod culpatur aliter culpatur. Sed nunquid similiter excusantur amici 7 cognati mouentibus bellum qui non sunt ei subditi 7 milites etiam seruientes stipendiarii 7 extranei si credebant iustum esse bellum Respondet idem ubi §. quod non: quia non excusat bonum obedientie sicut seditos: nec debent se committere discrimini 7 in dubio ut inueniat aliquem in preiudicium alterius. quia sicut dicit Ambrosius. si non potest alicui subueniri quin grauetur alter: commodius est neutrum iuuari quam grauari alterum. i. 4. q. 5. denique. Nec est simile de aduocato quem excusat bona fides quod diu credit esse iustam causam quam fauet 7 in veritate sit iniusta: quia ibi est iudex superior qui causam examinat 7 iudicat de allegatis. In bello homo siue guerra uiribus corporalibus negotium nititur non propter rationem diiudicatis.

76 Quid de his que rapiuntur in ecclesiis aut de bonis clericorum aut ecclesiarum que sunt in terra illius contra quem iustum geritur bellum nunquid qui rapiunt ea tenentur ad restitutionem. Respondet idem

vbi s̄ q̄ sic nisi auctoritate plati eccle
siastici hoc fiat. **Q**uid de illis q̄ fru
giūt ad ecclesiā imminentib⁹ hostibus
⁊ ibi capiunt ab eis: nūq̄d capient es
debēt eos dimittere liberos. Rendet
idem vbi s̄ q̄ sic nisi incastellauerint
ecclesias: aut inde ipugnauerint ho
stes. **I**n hoc enim casu cū ipsi imuni
tatē ecclesie violent ipugnando non
debēt gaudere immunitate ecclesie. Si
militarē dicēdū si ibi reponāt victua
lia sua de quib⁹ sustentat in ipugna
tione hostium suoz. s. q̄ si rapiat ab
aduersariis iuste bellatib⁹ nō tenēt
ad restitutionē: ⁊ forte si peccāt etiā
rapiendo.

77 **I**te quid de illis qui incēdunt eccle
sias in bello iusto: nūquid tenent d̄
dāno dato. Rendet idem vbi. s. q̄ si
nō sunt incastellate ⁊ hoc fiat ex p
posito tenentur. Si autem sunt inca
stellate aut si non ex proposito in
cendantur: s. casu dū illi iuste bellan
tes pstant operā rei licite dū icēdūt
machinas hostiū aut castrū aut villā
quā alias nō possunt expugnare cō
mode: dicendum est q̄ non tenent.

78 **A**ltru⁹ sacrilegis: regib⁹ indicētib⁹
bellū teneant sediti milites obedire
Rendz Alex. de ales in. 2. in tractatu
iudicialiū pceptoz: q̄ vir iust⁹ si sub
homine sacrilego militet recte pōt il
lo iubēte bellare si vere pacis ordinē
seruans q̄ sibi iubet videt nō esse cō
dei pceptū: vel vtrū sit certū nō ē. Et
ideo legio thebeoz poti⁹ voluit mo
ri q̄ iubente sacrilego imperatore p
sequi christianos vt legi in legenda
Mauritij ⁊ socioz ei⁹. **A**n Aug. cō
manicheos. Si humana cupiditate

bellū geritur suple a p̄ncipe nō nocz
sanctis. i. seditis in quo nō hz quisq̄
ptatē nisi a deo siue linēte siue iubēte
Quero an occupata hodie p p̄ncipes 79
christianos inter se bella ⁊ guerras
propa auctoritate vel temeritate mo
uentes ⁊ q̄ vn⁹ q̄ete ⁊ pacifice possi
det ⁊ ab antiquo possedit aliqui de
nuo violenter occupāt: an licite tene
ant. Rendet An. de bu. in. c. q̄ super
his. c. de voto. fm. **H**osti. q̄ n̄ vidz
q̄ iuste teneāt: nec videt q̄lter ofesso
res eoz peccata quāq̄ notoria palpi
tent ⁊ dissimulēt: nec q̄lter ab eisde
castra ⁊ possessiones ⁊ alias elymo
sinas scient accipiant ⁊ absoluāt: ⁊ p
cōs nō vidz qualis in italia prescribi
possit. d̄ p̄scrip. c. si. vñ dic. **C**aveāt ⁊
sibi cōsulāt: vñ timēdū ē ne cateruati
ad inferos innumerabiles populos
secū trahant. 40. di. si. papa. **D**enice
ant ḡ ⁊ quod sciūt esse alenum resti
tuāt. i. 4. q. 5. per totum. ⁊. q. sexta. c.
.i. si volūt per verā p̄niaz reparari. d̄
sum. trinitate. c. i. g. sacrum.

Quid de comitib⁹ nostris qui tota 80
die sine auctoritate p̄ncipis arma
sumūt ⁊ sumi faciūt ⁊ vasallos p̄pri
os exhereditāt. Rendz idē **H**osti. in ti
de treu. ⁊ pace. s. quid si iustum. **N**ō
dubito quin ad restitutionē teneāt
nisi fuēt iuris ordinē qui ē: vt si vasal
lus vult stare iuri audiat. si otumax
ē impugnet: qd̄ pōt fieri auctoritate
iuris vel indice p̄cipiēte. ff. d̄ rei vē. l.
q̄ restitue. **N**ulli enī licz arma mouē
ad aliū ipugnandū s̄n auctoritate iuris
vel iudicis. alif penā incurrit cū intel
ligat violentiā iſerre. ff. q̄ met⁹ cau. l.
extat. Si ḡ dñs q̄ immediate s̄bē p̄ncipi
de uasallo

de vasallo ppro querat et uellet tu
tiorē pte eligē. l. quo ad animā: plu
lo q nō dicat sibi ius: s. vel auctori
te pncipis gladium assumat vel ad
dyocelanū vasalli recurrat ad cuius
monitionē si obedire noluerit exco
municabit rōne peccati. ex de iudi. c.
nouit. et de maio. et obe. c. solite. de
cen. l. c. omnis anima. et si p anū ste
terit excoīcat? extūc dyocelan? ipsuz
et res eius exponet. hec hosti.

81 **Q**uid de istis bellis indictis quoti
die ab vna ciuitate alteri sine auctori
tate pncipis. Rndz Jo. de pla. insti.
qui. mo. ius. patri. po. sol. s. ab hosti
bus. qui dicunt latrūculi: ideo ab eis
capta sibi acēt restitutioni. vt. l. qui a
latronibus. ff. de testa.

82 **Q**uid de istis partialib? ciuitatū qñ
vna pars expulsa indicit bellū ciuitati
Rndet idem vbi s. q nō dī bellū: sed
dissensio ciuili ex qua reipublica le
dit: et ideo in tali bello nō habēt locū
statuta de bello licito. l. si quis in ge
mina. s. in ciuilibus. ff. de captiuis. et
ideo i eo capta sibi acēt restitutioni.

83 **Q**uid de istis socialib? gentiū armo
rū q ad suū libitū discurrūt tēritoria
ciuitatū faciēdo redimē. Rndz idē q
latrones sunt. et de oībus p eos omī
s tanqz latrones puniēdi sunt. vt. l.
hostes. ff. de captiuis.

84 **Q**uid de his que recuperant ab ho
stib? p milites et stipendiarios. Rndz
Jo. de pla. insti. qui. mo. ius. pa. po.
soluit. s. si ab hostib? q debēt i pōtio
statu rponi: vñ bestie ablata p hostes
et a nostris stipendiariis recuperate de
bēt restitui eis quoz pmo erāt. l. sic
liberis. et l. ab hostib? l. z. ff. de capti

Et hoc vez ē in reb? que habēt post
liminiū qd est ius quod debet capti
uis postq a captiuitate liberati sunt
sicut sunt equi naues onerate currus
et boues et alia ppter vsum belli pata
de quib? l. z. et l. i. ff. de capti. Itē fal
lit in armis recuperatis que nō restitu
unt illis qui amiserāt: q vituperose
amittūt. l. i. ff. de capti. s. in reb? ho
stū captis distiguit. aut sunt res im
mobiles et debēt publicari. nō autē
efficiūt capietū. l. si captiū. s. expulsi
ff. de capti. Si sunt res mobiles effi
ciunt capietū. l. si quid in bello. ff. d.
capti. nisi capiat viciis hostib?: q tūc
debēt distribui fm merita vt dictūz
est supra. s. 6.

85 **Q**uero an in iusto bello nō solum dē
principale inturiatē sit licitū pugnā
ipsuz et psonas suas capiedo s. etiam
vasallos et sēditos ac plices et cū dē
iusticiā adiunātes. Rndet Inno. in
.c. sicut. de iureiu. q aliq dicit q sic
ar. de offi. dele. c. i. Alij dicūt q pnt
qddū sunt in actu belli nō aliter si pu
guant cō mouentē bellū vel nisi d
rebus eoz: puta si in castris vel edifi
ciis aliis lederentur.

86 **A**ltū ille qui recuperat rē sibi sētractā
furto vel violentia vel equipollentē
furtiue vel violēt teneat ad restituti
onē rei quā sic recuperat. Rndz Alex
de ales in. 4. in tractatu restitutionū
sine pūdicio opinādo iux aliquoz
sentētiā q cū aliq furtiue vel violēt
recuperat rē nō suā: s. equipollentē rei sue
si hoc incōtinēti fiat. s. sine ispellatōe
tpis nō teneat ad restitutionē rei illi?
nisi fur vel raptor restituat illud qd
abstulit ei. qa licitū ē vim vi repellere

incōtinēti. Exēpli grā. Aliq̄s aufert
aliū equū suū vel furat: ille cui ablat⁹
est equ⁹ inlur git statim in eū ⁊ cum
nō possit ei auferre equū quē spolia
tor abstulit illi: aufert illi suū. In hoc
casu nō tenet ad restitutionē nisi fur
vl raptor restituat illi quod abstulit
nisi forte melior fuerit eqn⁹ spoliato
ris q̄ spoliati: q̄a tūc tenet ad restitu
tionē tanti q̄tū valet plus seu pualz.
q̄ aut possit recuperare rē suā incōtinēti
rapiēdo vel eqpollentē rei sue videt
p simile sumptū in. l. deuteronomij.
iq. vbi loquit q̄ cū aliquis nō de in
dustria interfecerit aliquē p̄pinquus
ocasi impune poterit incōtinēti occi
dere occisorē: vñmō dolore stimulet
lz prior occisor nō fuerit reus mortis
Multa enī p̄petrata instante dolore
remanent impunita. que si cessante
dolore fierēt essent puniēda: vñ spoli
at⁹ re sua si incōtinēti manente do
lore ex dāno sibi illato recuperet rē
sibi furtiue vel violēt s̄tractaz furto
vel rapina rei equipollētis facta spo
liatori: nō credo q̄ teneat ad restitu
tionē. Sed si tpe interpellato cessa
ret dolor nō videt mibi q̄ posset cū
reda sciētia rē suā recuperare furto vl
rapina rei eqpollētis. q̄a hec res nūq̄
fuit sua: s̄ p iudiciū rē suā dz recupar
Si & rē p̄p̄uā recuperet furto vel ra
pina vel violētia nō tenet ad restitu
tionē. Nō obstat q̄ nemo dz sibi fa
cere ius cū nō sit iudex: q̄a r̄ndet idē
q̄a homo dī p̄pter c̄seruationem rei
publice. Periculū enim maximū im
mineret reipublice si quilibz faceret
sibi ius. Nō vbi nullū piculū iminet
reipublice vtpote q̄n aliquis sine oi

scādalo recuperat rē sibi ablatā. bñ licz
sibi facē ius nec tenet ad restitutionē
Sic s̄z modū p̄dictū dicendū est ad
p̄dicta iux̄t iniam iurisperitoz q̄ s̄z
diffinitionē illoz q̄ sunt iurispiti in
iur̄ diuino pōt dici q̄ q̄ sine scādalo
rē suā latēt vel p violētia accepit vel
rē equipollētē rei sue n̄ tenet restituē
q̄a simplicit̄ nō facit furtū. Et si dica
tur q̄ s̄tractat rē alienā dicens q̄ nō
vt alienam.

De famulo furtū s̄trahente a dño
propter mercedē negatā.

Quid de illo q̄ seruiuit dño 87
fidelit̄ ⁊ dñs n̄ vult ei reddē
mercedē suā ⁊ furat dño eq̄
ualēs mercedi sue: an teneat ad resti
tutionē. R̄ndet Alex. de ales vbi s̄ q̄
nec tpe negat mercedis nec post li
citū est ei spoliare dñm suū q̄a nihil
q̄ dñs habeat est vel fuit seruētis.
neq̄ ipse seruēdo ⁊ iā cōpleto serui
tio efficit q̄d suū est: s̄ q̄d suū esse de
bebat. Causa enim efficiēs meritoria
nō est & ⁊ p̄p̄ie cā mercedis quam
meret: s̄ ipse dñs vel reddēs merce
dē: sicut tū aliq̄s p caritate meret vi
tā etnā: nā ipse nō ē p̄p̄ie causa vite
etne: s̄ deus qui eā dat: nec est simile
Josue. 8. vbi dicit q̄ filij israhel cepūt
ciuitatē Ay p infidias. vt dicit Muzl
Cū q̄s iustū bellū suscepit: vtrū apta
pugna an infidiis vincat nihil ad rē
ptinz: q̄a dñs iā cōtulerat terrā p̄mis
sionis filij isrl. Itē n̄ ob. cro. iz. q̄ filij
israhel postulauerūt mutuo ab egypt
tijs aux vel argētū ⁊ nō reddiderūt
eis: q̄a fuerūt serui egyptioz: nec ha
buerūt mercedē: q̄a illud p̄cepit dñs
cui⁹ maxime erāt res egyptioz. vñ
t̄stulit

tristulit omniū eaz. Idē Ric. in 4. di.
15. q. dicit q peccat in mō recipiendi:
l3 nō ad restitutionē teneat. i. 4. q. 5.
nō sane. Concor. Asten. in sum. li. 5.
ti. 29.

De restitutione acq̄sitorū in ludo.

88

Quero an acq̄sita in ludo s̄b
iaceant restitutioni. Rndet
Ric. in 4. di. 15. ar. 5. q. 8.
q qdā ludi sunt ita phibiti q tñ nō
p̄cipit̄ restitui hōi qd lucrat̄ s̄m legē
illi ludi sicut sūt torneamēta. Unde
illi q lucrat̄ tali ludo q̄uis peccet ⁊
quia faciūt dē phibitionē ecclesie tñ
restituere nō tenent̄. Sūt ⁊ alij ludi
prohibiti ita q etiā p̄cipit̄ restitui il
lud qd ludēs tali ludo lucrat̄. cuius
modi est lud⁹ aleaz ⁊ taxilloz. Et
q tales sint ludi phibiti habet̄ di. 25
ep̄s. ⁊ ff. de allea. p totū. ⁊ in auct. d.
sanctis edis. s̄. interdiximus. ⁊ ex de
vita ⁊ honestate clericoz. i. c. clerici
officia. in tex. ⁊ glo. Nō tñ est phibi
tū ludē nisi ex cupiditate ⁊ p omni
conuiuio faciendo. ff. de al. l. vltima.
q i iunio vscēdi cā ponit̄ i eadē rē
familia ludē p̄mittit̄. Qd aut ludēs
restituere tēat̄ qd lucrat̄ in ludo alle
az vel taxilloz s̄m q phibit⁹ est in
d. c. ep̄s. ⁊ glo. ⁊ ff. de alle. l. vlti. i.
vidēo. c. clerici officia. in gl. Qd aliq̄
sic esse credūt itelligēdū. s̄. q p iudicē
ad restituendū pōt de iure p̄pelli: s̄
tñ p sniam iudicis nō p̄pelliē restitui
ere nō tenet̄. q̄a talis restitutio p̄cipi
tur in penā lucrantiū tali ludo: nec
iura ad hoc allegata dicūt q teneat̄
restituē ipso iure: sed q ab eo pōt de
iure peti. Aliq̄s enim qñq̄ aliquid li
cite retinet anq̄ p sniam dimitte cō

pellat. qd tñ p sentētiā iuste latā re
stituere p̄pelliē. electio enim excoica
ti minori excoicatione non est in ita
ipso iure. tñ est irritāda. ex d. de exco.
s̄. si celebrat. Intēficiēs etiā hominē
iniuste pōt p iniaz iuste p̄uari hōdita
te: s̄ tñ an sentētiā n̄ tenet̄ illā dimit
tere. Quis tñ opinio que est securior
tenet q eo modo q lud⁹ taxilloz ē
prohibiti⁹ homo tēc de iure ad resti
tuendū illd qd lucrat⁹ est p talē ludū
q̄a nō tñ phibet̄ ille lud⁹ sed etiam
acq̄sitiō lucri p talē ludū: q̄a tñ vt ali
quib⁹ p̄babiliter v̄r talis restitutio n̄
p̄cipit̄ p ius canonicū: s̄ tñ mō per
ius ciuile: nō videt̄ q ad hāc restitui
tionē sint obligati d̄ nēccitate: nisi illi
q de iure legib⁹ s̄sunt imperialib⁹:
nisi alibi sit talis restitutio p osuetudi
nē approbatā. Videt̄ tñ aliis p̄babi
liter q talis restitutio p̄cipiat̄ ip̄sitate
in iure canonico: q̄a leges impiales
non cōfirias iuri diuino nec abroga
tas p ius canonicū nec p aliquā cōriā
osuetudinez rōnabilē iura canonica
obseruādas decreuerūt. io. di. de ca
pitulis. in .c. quis autem. ⁊ duob⁹. c.
his imediate sequētib⁹. Itē Ihoſti. in
ti. de pe. s̄. quib⁹. s̄. s̄ ⁊ sunt. addit di
cens. Sed ⁊ sunt persone q̄b⁹ est in
distinde restituendū quidquid ab eis
in ludo lucratū siue extortū est. puta
furiosi p̄digi minores. i5. anis ⁊ ma
xime pupilli. itē mentecapti sur di ceci
⁊ ppetuo morbo laborātes: q̄bus tu
tores ⁊ curatores dati sunt: ⁊ sic p se
etiā p̄pria nō libere admistrāt. ff. de
postu. l. i. in fi. ⁊ l. 2. ⁊ isti. de cura. i.
Rnsō. Idē de monacis ⁊ claustrali
bus. ar. 12. q. i. nolo. ⁊ c. non dicatis.

et de testa. mo. c. cum ad monasterium.
Idem in vxore ludente res mariti: et in
filio familias ludente res paternas:
et in administratore ecclesie ludente
res ecclesie que pauperum sunt: in quibus
omnibus tutori vel curatori abbati ma-
rito patri ecclesie est restitutio facienda
Ray. autem distinguit. vtrum aliquis
ludens voluntarius ex cupiditate amiserit
et talis non potest repetere et si lucretur
saltem in iudicio anime tenetur resti-
tuere. Vel coactus inuitus et attractus.
vel per nimiam oportunitatem inductus
et si talis amittat potest repetere et si lucrum
non tenetur restituere. debet tamen pau-
peribus erogare. Et idem dicit de illo
qui cum infirmus esset causa recreationis mo-
dicum lusit dum tamen alium inuitum non opule-
rit. Et secundum hanc distinctionem dicit
Hostiensis. iura et opiniones supradictas
posse ad plenam reduci. ar. ad hanc
di. i. 4. q. 5. non sane. ex de symo. dile-
ctus. el. i. ff. si quadrupes pauperie se-
cisse dicat. l. i. §. cum arietes. C. ad l. iulii
am. de vi. publica vel priuata. l. quoniam
multa. 7. ff. ad l. acq. l. si ex plagis. §.
tabernari. Alex. 80 de ales in 4. in
tractatu restitutionum dicit quod alleatores
nisi fraude imisceant in ludis suis non
tenentur de stricto iure ad restitutionem:
pactum interuenit in partes quod utriusque
parti placet et obligatio addita. An
secundum pactum illud et obligationem additam.
nec ille qui amisit potest de iure repetere
nec ille qui lucrat est tenetur restituere
et quia antiqua iura iubent illud resti-
tui et cedere actionem repetendi: magis
videatur esse civilis satisfactio et pena pro
peccato quam obligatio ad restitutionem.
Non est enim honestum huiusmodi lucrum

nec honesta occupatio in talibus: imo
sepe multum danosa efficit reipublice
cum ratione ludum distrabant possessiones
et exheredentur successores et posterum.
An et Justinianus dicit quod alleatorum usus
prodit in lachrymas. An ad cohabi-
tationem mali sequentis data est illa lex
de alleatoribus? sicut et in foro principaliter
iniungitur sepe satisfactio pecuniaria
non solum eis qui lucrati sunt: sed etiam eis qui
amiserunt: ut reprobamur in honesta occu-
patio et malum subsequens. Sco. 80 i. 4.
di. 15. dicit quod illa lex vltima. de alleatori-
bus que permittit repeti perditum in ludo
et per omnes restituere ligat solum illos qui vi-
uendo pollitice subsumunt legi imperiali
qui forte nulli sunt hodie: quia ubi lex
illa. scilicet imperialis precipue placuit habere
locum municipia iudicant imperialibus
ut patet in italia.

De restitutione notariozum.

q. Quid de notario qui danificat 89
aliquem propter eius imperitiam.
Respondet dominus Jo. de pla. insti-
tute obli. que ex quasi male. na. in pn.
quod tenetur ad interesse partis ut. l. si. C.
de magistratibus queniendis. hinc est
quod tenetur iura scire saltem ad eius officium
spectantia ut a contrariis illicitis se absti-
neant. ut notat gl. in l. generali. C. de
tabula. libro. io.

Quid si faciat falsum instrumentum 90
dicit quod multo magis puniatur. ut insti. de
publicis iudi. §. ite lex cornelia. de fal-
sis. ubi imponitur pena mortis seruo et
deportationis et publicationis bono-
rum libero homini qui sciens falsum
testamentum vel instrumentum scripserit si
gnauerit recitauerit vel signum adulteri
nuz iposuerit: ubi vide plura pulchra
per dominum

p dñm Jo. 7 in. l. apertiores. Et de
exac. tributoz. li. io. vbi dicit q exa
ctores tributoz tenet scribere nomen
soluētis mensē 7 diē 7 q̄tū soluit
7 ex qua cā: vt. l. i. Et de apo. publici.
aliter incurrunt magnū dānū 7 ma
nus amputationē: vt in auē. de mā.
pñ. s. coges. colla. z. Et eadem pena
punit etia nōius scribēs cōdā alie
nationis phibite vt in auē. de phi.
feu. alie. p frede. c. imperialē. s. scriba
ho. colla. io.

91 **Q**uid de aliis artificib? cuiuscūq ar
tificij asserentib? se pitos in arte sua.
Rendit idem insti. de obli. que ex q̄si
male. na. q tenet si aliquē ignorātia
ledāt. l. si. s. i. 7. z. ff. si. me. fal. mo. di
7 nōt gl. i. l. si q̄s fūdū. s. cell. ff. loca.

De restitutione medicor.

92 **E**quit de restitutione me
dicor. vñ dīc tex. isti. ad. l.
acq. s. pterea si medicus. q
medic? curā egri dereliquit vl male
secās egri ē in culpa: 7 ideo. l. acq̄lea
tenet ad restitutionē aliter estimati
onē fm q̄ti plurimi valuit. j. anum
Cōcor. l. q̄a actionē. s. si. cū. l. se. ff. ad
. l. acq. 7 nō. fm Jo. de pla. in. d. c. p
terea si medic?. q culpa omittit ante
factū nō puidēdo: 7 in ipso facto vt
male secādo: 7 post ipsū factū: vt de
reliquēdo egri. vt. d. s. pterea. 7 nōt
glo. in. l. idem iuris. ff. ad. l. acq. An
nō fm eundē q medic? dereliquēdo
curā egri est in culpa saltē leui vel le
uissima: fm q infirm? erat in ouale
scētia: 7 sic derelinquēdo videt pber
causam mortis: 7 ideo punit. Si aut
medic? gratis curabat dicit gl. i. d.
. l. idem iuris. q tenet de culpa leui

ad similitudinē gestoris negotioz.

Ite nō fm eundē q impitia medici
anumerat culpe. vt. d. s. pterea. 7. l.
si quis fund? s. cellus locati. 7. ff. de
re iudi. l. impitia. 7 per dy. de regl.
iuris in. c. nō est sine culpa. 7 ibi gl. i.
q. i. c. nō ē putāda. in fi. z. q. di. c. si. ex
de eta. 7 quali. c. ad aures. de homi.
. c. tua. Et hoc vez in medico 7 iudi
ce 7 quocūq artifice asserēte se pitū
in arte sua: q̄a tenet nō solū de dolo
7 lata culpa: s. etia de impitia: 7 ideo
medic? impit? tenet de sua impitia:
vt in iurib? allegatis. 7. l. illicitas. s.
sicuti. ff. de offi. pñ. q̄a impit? medic?
reputat p nō medico. vt nōt. in. l. q
si nolit. s. mācipiū. ff. de edili. edicto.
Et fauore publice vtilitatis medic?
semel approbat? pōt reprobari si nō
est sufficiens. l. h. 7 reprobari. ff. d. exca
tu. Similit? iudex eo ipso q locat se
pro iudice 7 assessore vī asserē se peri
tum. 7 ideo tenet. vt. l. si iudex. ff. de
variis 7 exor. cog. 7 nōt glo. in. l. z.
. ff. q q̄sq iur. q̄nimo rōne asserete
pitie lata culpa cōpatur dolo. vt. l.
ad omētariēlez. ff. de custo. reor.

93 **Q**uid de medicis qui gfa lucri ptel
lant morbos infirmis de q̄b? diceñ
q absq̄ dubio ad restitutionē tenet
q̄a si medic? bonoz fortune. i. iudex
7 aduocatus ex ptellatione litis tēf
ad restitutionē petēdo supfluas dila
tiones multo mag? ptellās infirmi
tatē i detrimētū corporis infirmātis.

94 **Q**uid de medico impito. Rendz ho
sti. in sum. in ti. de pe. s. quib? h. tēf
etia iudex. q medic? impit? tenet ad
restitutionē. ex de eta. 7 quali. c. ad
aures. 7 is q talē sciēt eligit d culpa

ipſi tenet de officio. **A**rchi. c. ea que
Item idē **H**osti. in ſum. in ti. de homi
 cidio. §. pe. v. ideo l3. dicit ſic. **I**deo
 licet medico imputeſ culpa añ factū
 puta q̃a itromittit ſe de medicina cū
 ſit idiota: ⁊ culpa in ipſo factō: puta
 quia licet diſcret⁹ ſit in arte: nō tam
 ſequit⁹ traditiones artis: ſi capitaneā
 volūtate: ⁊ culpa poſt factū: puta q̃a
 perit⁹ erat: ⁊ traditiones artis ſeq̃t⁹:
 ſi nō adhibet diligētiā circa cuſtodia
 infirmi: ſi tamē neq̃ añ ſa tū neq̃ i
 factō neq̃ poſt factū in culpa depre
 hēdaſ: nō imputaſ ei ſi infirm⁹ elīſ
 fatuitate ſua: vel auaritia vel caſu for
 tuito moriaſ. **R**ecurrat g̃ q̃libet me
 dic⁹ ad ſciētiā ſuā vt ſ de eta. ⁊ q̃li.
 c. ad aures. ⁊ de homi. tua. ff. de offi
 p̃ſi. l. illicitas. §. ſicuti. ff. ad. l. acq̃. l. id
 iuri. ⁊ inſti. ad. l. acq̃. §. i. impitiā. **S**ed
 in hoc caſu p̃pter q̃ue ſcandalū inter
 diceſ ei executio: q̃uiſ nihil delique
 rit. ex de homi. c. ex litteris. **E**ſt etiā
 oſiliū **G**of. q̃ p̃moti ⁊ maxime pro
 mouēdi ad ſacros ordines ab opere
 practicali ⁊ potiſſime chirurgico q̃ in
 ciſionem ⁊ aduſtionē requirit abſti
 neāt. ex ne de. vel mo. c. ſententiam.
 de homi. c. tua nos. cū in nullo vacil
 lare debeat ſciētiā p̃mouēdi. zz. di
 layci. hec **H**osti.

De reſtitutione acquiſitoꝝ p̃ litigiū
 95 **Q**uero an male acq̃ſita p̃ liti
 giū ſubiaceāt reſtitutioni: ⁊
 p̃mo q̃d de accuſatoꝝ ⁊
 denūciatoꝝ criminū. **R**endit **H**osti
 in ti. de peni. §. q̃b⁹. v. q̃d de denūti
 atoꝝ. q̃ ſi calūnioſe hoc fecerint te
 net⁹ ad reſtitutionē dāni dati. **I**tem
 tenet⁹ p̃niaz agē ſi ex odio ad hoc p̃

cedāt: q̃a ex caritate debet talia p̃ce
 dere. zz. q. 5. p̃dē. zi. q. 5. c. nō vol. ⁊
 .c. ſi peccauerint. §. q. 3. c. i.

Item ſm **D**onal. crimen occuſſionis 96
 omitterit: ⁊ tenet⁹ ad reſtitutionē qui
 pecunia accepta deſiſtit ab accuſatio
 ne. in ſum. in tractatu reſtitutionū.
 vel qui accepit pecuniā vt accuſaret
 tenet⁹ ad reſtitutionē ei in cuius inu
 riam; vel ei qui dedit: quando non
 turpiter dedit. i. q. i. iubemus.

De reſtitutione iudicis.

Quid de iudice qui dolo ſeu ipudē 97
 tia. i. ignorātia ſua iniquā ſentētiā
 tulit. **R**endz **D**onal. q̃ tenet⁹ ad totū
 intereſſe illi qui ex tali ſentētia leſus
 eſt: niſi poſſit inducē illū p̃ quo ſniaz
 tulit ad plenā ſatiſfactionē leſo. **C.** d.
 pena iu. q̃ ma. iudi. l. vlti. ⁊. ii. q. 3. q̃
 tuor. **E**t ſm leges multas alias pe
 nas oꝝ ſuſtinē. **D**ebz etiā ⁊ tēſ p̃p̃
 ipudētiā ſuā reſtituere leſo ſm leges
 ad arbitriū boni viri iudicatis. ff. de
 variis ⁊ exor. cog. l. vl. ⁊ inſti. de obli
 que ex q̃ſi ma. na. in p̃n. q̃d intelligit
 dñs **J**o. de pla. vez niſi parſ appella
 uerit ⁊ ſuccubuerit. q̃a tūc nō tēſ. l. a
 proconſulib⁹. **C.** de appellati. **I**n iudi
 cio etiā aie tenet⁹. q̃a fuit in culpa: cū
 ſciuit vel ſcīre debuit ſe inſufficientē:
 ⁊ tñ iudicare talē cāz p̃ſumpſit. **S**ed
 hoc ṽr quibuſdā q̃tū ad iudices dele
 gatos ad min⁹ q̃b⁹ delegant⁹ cāe ſci
 enter a papa p̃ eo q̃ ſunt boni viri:
 l3 iuris ignari: nō enī ṽr q̃ iſti teneā
 tur ſi ferūt iniquā ſentētiā: oū tñ hoc
 faciāt bona fide: ⁊ de oſilio peritoꝝ
 aliter bene tenet⁹: ſi i reārendo oſiliū
 fuerūt negligētes aut culpabiles. **I**tem
 dicit **H**osti. vbi ſ. v. tenet⁹ etiā. vbi
 ſic dicit

95
sic dicit. Tenet etiam iudex vel assessor
qui se sentiebat impia: et se de iudicio
intromittit. insti. de obli. que ex qñ
male. na. i. rubi. negligentia.

De negligentia iudicis Rubrica.

98 **S**ed quid si sufficiens est quo
ad scientiam si vellet libros re
uoluerit et studere: si ha negli
gens est et non vult studere: ita quod quæ
debetur condempnare absoluit vel econverso
Rendet. Donal. ubi s. quod tunc si omit
tit aliquid de contingebat: dando opaz
rei illicite: mitius tamen agendum est cum
isto quam cum illo qui dolo fecit.

99 **S**ed quid si recipit pecuniam ut inique
iudicet. Rendz quod tunc tenet restituere:
non tamen ei qui turpiter dedit: si ei in cuius
iniuriā accepit. i. q. i. iubem. et ar. i. 7
.q. 4. si quis in atrio. ff. de calu. l. ge
neraliter. Galind. Idem Alex. de ales
qui de hoc tractat in tertio in edatu
iudicialium preceptorum.

100 **S**ed quid si accepit pecuniam ut bene
iudicaret aut simpliciter ut iudicaret.
Rendet. Donal. ubi s. quod cum ex officio
suo teneat iudicare bene et iustis tur
piter accepit: et crimen concussionis com
mittit. Crimen enim concussionis est:
cum quis in officio constituitur extorquet ali
quid per metum a subditis: aut quoniam non
vult facere ad quod tenet nisi pecunia si
bi data: aut cum aliquis officialis aut mi
les vel sibi constituta stipendia extor
quet contra illud. Estote contenti stipen
dium vestris: et teneat predicti ad restitu
tionem. Idem Hosti. ubi supra.

101 **S**imiliter si accepit pecuniam ut non
iudicaret: vel etiam ut male iudicaret
.i. q. i. iubem. ii. q. 3. l. 3. i. 4. q. 5. non
sane. ex de symo. nemo. et c. dilectus

li. i. et tenet restituere illi qui dedit si
bona intentione dedit. s. ut ius et eq
tate sibi seruariet. ut. d. c. sane. et c. di
lect. Si vero dedit ut animam iudicis
sibi mala intentione inclinaret: non
tenet illi si pauperibus: vel illi in cuius
iuriā data fuit talis pecunia restituere
da est: ut dicto. c. non sane.

Item tenet iudex ad litis estimationem ior
ei qui per ei negligentiam lesus est: quando
nullo modo noluit suam ferre. 22. q.
2. dñs. et q. 5. administratores.

Item si iudex per imprudentiam assessor ior
ris male iudicauit ignoranter: erit ex
cusatus: et erit culpa assessoris: qui pro
scientiam precipue eligi debet. quod quisque iur.
l. 2. Idem Hosti. si iste assessor ab om
nibus iustis et peritis credebatur et ipse tunc
Item tenet officialis qui habet certos
redditus assignatos quicquid a litiga
toribus extorquet. 86. di. non sane. 22.
q. i. militare. Secus tamen si non habet sti
pendium sibi assignatum. i. 4. q. 5. non sane

Quid de officialibus iudicibus qui incitant ior
iudicem ad iniuste iudicandum ex certa scia
et contra conscientiam. Rendet Hosti. ubi s.
quod tenentur ad restitutionem.

Quid de iudicibus et aliis secularibus ior
administratoribus qui negligunt facere ius
stitiam et defendere oppressos ecclesiasti
cos viduas et pupillos. Dic quod ipso
iure sunt excoicati post tertiam moniti
onem: nec possunt absolui nisi prius
de dano satisfaciatur: ut dicit tex. iuncta
glo. in. c. administratores. 22. q. 5. vi
de. j. c. ceterum quadragimum sextum.

Quid de iudice qui omittit condempnatio ior
ne expensarum. Rendz Jo. de pla. in. l.
obseruare. C. de decurio. li. io. quod tunc
de suo refundere eas parti. l. propter adu

¶ Sin autē alterutra. **C.** de iudiciis. 7
in gl. 7 in. d. l. obseruare. qđ itellige
si fuerūt petite. aliter ius perit causa
negligentie. s. partis nō petētis 7 iu
diciis nō cōdēnatis: melior est cā que
niēti. l. si seruū. s. si seq̃. in fi. ff. de v.
obli. **Pōt** tñ cōdēnare si vult: l. 3 nō sit
petitū: cū hoc emergat post litē cōte
stata: 7 sic ad ei⁹ officium expectet. l.
ediles. s. sciēdū. ff. de edilio edicto.
Quid d iudicib⁹ faciētib⁹ barataria
dic qđ debent puniri. l. iulia. repeten
darum. vt insti. de publicis iudiciis. s.
sit p̃terea. vbi vide plene p dñz Jo.
de platea.

- De restitutione aduocatoz.**
- 107 **Q**uid si aduocat⁹ fuerit in
culpa qđ nō erat idoneus:
puta erat de personis p̃hi
bitis aduocare. vt religiosus vel in
sacris. **Rēdet** **I**so. in sum. ti. de pe
nitē. s. absq; aliter quib⁹. v. qđ de ad
uocatis. qui in hoc casu non credit
qđ teneat ad restitutionē illi a quo ac
cepit salariū si aliter diligēt officium
suū exēq̃: nec in culpa sit amissionis
cause: s. aliē est ei iniūgēdū vt illud ex
pēdat in pias cās: 7 s̃beniat pecca
tori orōnib⁹ 7 suffragiis ecclesie: 7 il
loz qđ elymosinā recipiunt. ar. i. 4. q.
5. nō sane. i. 2. q. 2. glā epī. 7. c. aux.
108 **Sed** quid si recipit imoderatū p̃tūz
sui salariū. **Rēdz** idē vbi s qđ illd pl⁹
tenet restituere illi a quo pl⁹ exto: sit
109 **Quid** si p̃ ignoratiā vel negligētiā
cliētul⁹ suus amisit litez. **Rēdet** idē
vbi s qđ tenet restituē salariū 7 dānū
qđ ad hoc cliētulis suis incurrit. ar.
ff. ad. l. acq. l. idem iuris. 7 de eta. 7
q̃li. c. ad aures. **Itē** si p̃ cauillationez

abstulit aduersario suo bonaz cāz vel
ipsam cōuauit vel i aliquo petēdo di
lationē supflua: vel allegādo falsa cō
fessionē vel faciēdo positionē duplicē
vel cauillosam: vel p̃ instructionē fal
si testis: vel qđ induxit cliētulū suū ad
vitatē negādā tenet in solidū quo
ad vez interesse. **Concor.** **Donal.** in
sum. in tractatu restitutionum.

Itē tenet aduocati de dānis origen iio
tib⁹ eoz dolo 7 fraude: puta qñ vo
lūt impedire admīstrationē alicuius
tutoris faciūt cū accusari de suspecto
scientes qđ lite cōtestata in cā suspitio
nis imēdiate iēdicis tutori admīstra
tio a lege. vt. ff. de solu. l. qđ si forte. 7
insti. q̃b⁹ mo. tute. l. si. s. desinūt. **Itē**
tenet ad restitutionē parti aduerse.
d̃ omni dāno illi aduocati qđ instruūt
cliēticulos suos negat vitatē: 7 fallū
rūdere. de q̃b⁹ vt dic gl. i. c. i. de cōf.
li. 6. 7. 50. di. sepe. que etiā dicit qđ so
lēt aduocati dicē cliētulo si hoc cōfi
teris pdes cām: nec dicūt pdes aiam
si negaueris. c. de symo. c. Matheus
Itē qđ petit supfluas dilationes 7 ter
minos: de q̃b⁹ dī p glo. i. c. statutūz.
s. si de rescript. li. 6. vbi dī. cōsueūt
aduocati sua dolositate 7 ipitā nesci
entes aliter partes iuuare dilationes
iuris petere ad testes vlē marinos
vel ex p̃uiciam pducendos. 3. q. 3.
spatiū. **Alī** pōt iudex si de malicia p̃
sumit. s. vt id fieret cā p̃telladi nego
tiū suū sacramentū exaggerē: s. si iura
bat videbat dāda dilatio. **Cōsueue**
rūt iudices 7 aliter puidē fm formā
decretalis. de fideiussorib⁹ cōstitutis
s. ibi cōmittē receptionē testiū rēpta
cautione ab illo qđ vadat vel mittat
ad videndū

ad videndū illos iurare. Super quo
vide quod ibi nō ē: hodie puto meli⁹
prousum per hanc litteram. Si enī
dicit ps habeo testes vltimarios ⁊
iudex rñdebit parat⁹ sū illos citare ⁊
expectare: deponē salariū p expēsis
testiū in eūdo veniēdo stando: qđ si
facere nolet cāz non differet iudex.
Quid de illis aduocatis qui sequūt
doctrinā sathane positā a Spe. in ti
de aduocato. §. nequē. ⁊. §. lequē. ⁊
§. vtriusq. vbi describit cautelas qđ
debent habere aduocati: tam actoris
qđ rei: ⁊ qđ vtriusq. partis: lz in fine
dicat qđ hec doctrina salutē anime
nō informat: imo sicut dicit psalmus
qui malignatē exterminabūtur. Alī
dicit Alulo qđ ppareat in termino si
delit: ⁊ se iurib⁹ ⁊ nō fraudib⁹ tueat.
Tū pmo dat doctrinā dicens qđ ad
uocat⁹ actoris habeat astutiā serpētis
ne alteri⁹ insidiis supplāte. 6. q. 1. ex
merito. in fi. 16. q. 1. si cupis. imo po
tius habeat vulpinā simplicitatem.
Ostēdat enim se simplice: ⁊ sic aduer
sarius ei⁹ eū min⁹ verebit: ⁊ cō eū
parū sibi pvidebit. Si enī eū astutiū
estimaret: sollicit⁹ esset ad vulpiculā
capiēdā. ex de purga. cano. inter sol
licitudines in rubri. iux illud. Da oc
casionē sapiētī: ⁊ sapientior erit. 22. q.
3. vide in fine. Item sit caut⁹ tanqđ
inops specialiū: semp stet in genera
lib⁹: vt sic simplicitas pteadat: ne ei⁹
intētio cognoscat. ff. d. iure fisci. l. ita
Item vtaf ⁊ ambiguus ⁊ duplicib⁹
sermonib⁹: tanqđ pxiōz ignar⁹: vt
possit ad diuersos trahi sensus. 37.
di. relatū. Ille enim dicit. Regīnaz
interficere bonū ē timere nolite. Et

si omnes pfererint ego non pēdico
Ihec enim verba possunt ad bonū ⁊
ad malū retorqueri intellectuz: ⁊ tūc
accipētur vba pro eo: ⁊ eius stabitur
intentioni ⁊ interpretationi. ff. de in
diciis. l. si qđs abigua. ff. de h. ob. l. i. iē
stipulatē. §. i. Itē caueat ne alleget pu
blice lege pro eo expresse facientē: s
eā iudici cū necessitas fuerit ad aurē
dicat: ⁊ per eam ipsū informet: ne ad
uersari⁹ cō illā sese valeat rñsionib⁹
premunire: qđ nihil tā indubitātū ē:
qđ nō recipiat quādā sollicitā dubita
tionē i auē. de tabellio. §. si h. o. colla.
4. Itē caut⁹ sit ne aliquid corā iudi
ce reuocet in dubiū: ⁊ sup hoc faciat
iudicē pro eo interloqui: ne re⁹ cū po
stea valeat reculare. In causā crimi
nali cauti⁹ pcedat. Debet enim ad
uocat⁹ accusatoris pmedare psonā:
in quam crimē dī esse pmissuz. ar. ff.
de re mi. l. omnes. §. i. ⁊ equalitē: ⁊ qđ
ter potestates debet esse speculū suc
cessorib⁹. A. de priua. car. l. i. ⁊ qualī
facilitas venie in centiū tribuit deli
quendi. c. vt clericoz. de vita ⁊ hone
de. Quantū aut ad aduocatū rei dic
qđ in primis officiū eius est cām exte
nuare: fugere: ⁊ differre in auē. de li
tigio. §. omne col. 8. sic tñ fugiat: ne
cō eū ex nimia fuga iudex psumat
3. q. 9. decernim⁹. Itē die termini
nō ppeat manē: s sinat aduersarium
puenire: ⁊ tādū expedare: donec te
dio affec⁹ recedat: ⁊ tūc veniat: vel
saltē vltima hora diei iudice p tribu
nali sedente: qđ tota dies ei cedit nisi
dictū sit vt hora certa diei ppareat.
insti. de h. ob. §. iudicē. Et si viderit
aduersariū abntē pōt tēpestine venir

et euz iudici accusare: et postquam venerit
recidere. **I**n adore recedente: vel si
ultima parte dici venerit premissa
et mora qualitercumque excusatione omni
det se volutarie parare: et paratum in
causa procedere: et de dilatione dolere
ut sic iudici placeat: et non puoret. **S**i
vero actor instet sedeat advocatus rei: et
taceat: et se dormire fingat: sic saga
ces sepe faciunt advocati. **E**t cum iudex
dixerit ei rinde obediatis: tunc lente et pi
gre surgat quasi excitatus a sono: et sup
plicet iudici per audientiam benigna: de
inde inuicem commendet: et quantum poterit
blandiatur ei. **I**tem sit cautus: ut si per se sen
tentiam contra se ferri: non adsit eo tempore
quo fertur. **A**d quid autem teneant tales
falsi: et cavillosi advocati: ex dictis in
precedenti. **S**ed reprehendi poterit. **I**tem sit cautus
ut a conspectu iudicis sine advocato
adoris non discedat: ne ille aliquid in
eius absentia proponat quod iudicem
movere possit.

De restitutione testium.

Quid de testibus corruptis.
Respondet **I**heronimus. ubi est quod si per
dictum ipsorum falsum aliquod partium
amiserit causam suam tenetur ad restituti
onem faciendam ei qui damnificatus est. ar. i. 7.
q. 4. si quis in atrio. ff. de calumnia. l. ge
neraliter. §. illud. i. q. i. iubeamus. **S**i autem
recipit propter testimonium vix ferendum
teneat hoc pauperibus erogare: nam et ve
nalia testimonia: sicut et iudicia vena
lia prohibentur quibus testis expensas suas
moderatas recipere possit. **S**oncor.
Dona. li. su. i. v. restitutio. et i. v. testis
dicens quod testis falsum dicens preter
penam falsi teneat in iudicio anime ad
omne interesse parti: quam suo testi

monio lesit. ar. ex de testi. sicut et **R**ic.
in. 4. di. 15. dicit quod testi non licet ven
dere testimonium: quia quilibet interroga
tus loco et tempore teneat testimonium
veritati prohibere: aliter est symoniacus si
recipit aliquid pro veritate dicenda. **S**ed
advocatus poterit vendere patrocinium suum et
iurisperitus consilium suum: quando a iudice vel
a curia non recipiunt salarii suum pro quo
ad ista adhibenda teneantur: nec poterit dici
quod isti vendant iusticiam et veritatem: sed labore
suum et sollicitudinem. **A**lex. vero dicit quod
solum est symonia facere testimonium pro
pecunia in causis ecclesiasticis: et a per
sonis ecclesiasticis: in aliis vero grane
peccatum.

Quoniam testis possit recipere sumptus ne
cessarios. **R**espondet **A**lex. de ales in 2. **ii**
tractatu iudicialium preceptorum quod aliud
est pro testificatione munus accipere: aliud
sumptus necessarios percipere. **P**rimum
enim nephas est et pernicatio veritatis
Unde **D**re. **S**i spes muneris subtra
hiat veritatem a professione iusticie recedunt
Ubi dicitur de iusto. **Q**ui excutit manus
suas ab omni munere ille in excelsis
habitat. **E**t idem de iudice. i. 4. q. 5. non
sane. **U**bi **B**eda super **M**arcum. **A**bierat
Judas ad summos sacerdotes: et consti
tuerunt illi pecuniam dari: dicit cum pro
muneribus falsum contra quolibet testi
monium dicunt: quia profecto veritatem pro
pecunia negant: quasi dominus pro pecunia
vendunt. **I**pse enim dixit. **E**go sum
veritas. **S**ecundum vero licitum est. si sumptus
necessarios percipere in predicto casu cum
oportet ad locum remotum pro testimonio
ferendo procedere. **N**emo enim testis propriis
sumptibus militare. **E**t ideo dicitur in de
cretis. 4. q. 2. c. veteris. et 2. q. 2. non
licet

licet. **I**dem quos fuerint postulati su-
ptus operetes ministrare: etiam si in pe-
cuniaria causa sint testes ab altera parte
producendi sumptus dico i cuncto stado
et redeundo. **S.** de testib. l. qm. et not
glo. in c. statutum. §. si. de rescriptis. l.
6. imo nedum sunt: sed etiam mercedem
dicere debent: si stetit occupatus pro testimo-
nio reddendo: et amisit opas suas de
habere. ut not. Ja. butrigari. in l. si
qm. **S.** de testib. ubi dicitur. In eo opus
pro alienis modis suas invenire dif-
ficultates.

ii3 **S**ed cui reddet testis pecuniam quaz
accepit ut testimonium ferret. Respondet
Donal. h3 quosdam non restitui ei qui
dedit: quia ut testis corrumpere voluisse.
ar. ff. de adi. ob turpem causam. l. 2. Et alij
dicunt contra. si non dedit eo animo ut
testis corrumperetur: sed ut sibi iustitia obser-
vetur ar. l. 4. q. 5. non sane. ex. de symo-
nia dilectus.

ii4 **T**estis qui noluit manifestare
veritatem propter quod pars danti incurrit
tunc ad restitutionem. vide ubi §. 40
De extorquentibus elemosinas
per mendacium vel ipocrisim.

ii5 **U**trum qui simulatione re-
ligionis aliquid acquirit sic
facit ipocrita teneat ad restitu-
tionem. Respondet Alex. de ales in. 4. in
tractatu restitutionum quod sic. et ratio huius
est quod ille qui dat aliquid ipocrite que-
rit estimat bonum et religiosum: non dat per se
loquendo ipocrite: sed interpretatur viro
religioso. **N**on non transferunt dominium rei
date ad ipocritam. **N**on ipocrita non
est possessor iustus rei date: sed usurpati-
ue: et invito domino. ergo rei aliene dator est
propter quod tenetur ad restitutionem. **N**on

obstat quod ille cui offert prebendam ab episcopo
qui credit esse bonum: licet non sit: non tenetur
ad restitutionem: quia respondet idem quod non est
simile: quia licet ille qui offert illi prebendam
credat illam esse castam: tamen ille cui offert
fraudem nullam committit: propter quam illi
offert: quia non simulat se castum tali inten-
tione. **N**on licet ingrediens sit malus: ut
puta fornicator: licet est ingressus in
prebendam: unde non tenetur restituere: sed acquires
aliquid per ipocrisim teneat: quia ingrediens
est vitiosus: et vitiosus ingressus: quia
fraude et dolo ingreditur: sed si ingrediens
propter fornicationem: sicut si episcopus ma-
trē vel sororem clericum cognosceret: et ob
hoc ei daret: tenetur clericus resignare co-
gnita veritate. **U**trum si dives manien-
do se pauperem acquirat aliquid teneat
ad restitutionem. Respondet idem Alex. ubi
§. quod teneat ad restitutionem eius: quod
per simulationem acquisivit: sed non tenetur
restituere ei a quo accepit: quia ille me-
ritum habet apud deum qui dedit intuitu
pietatis: et paupertatis: sed teneat dare
pauperibus: quod ille dedisset si non errasset
si offert illi qui sunt. **N**on ob. de Jacob
qui sustulit primogenitam Esau fraudu-
lenter: quia respondet idem Alex. ubi §. quod non
fuit ista fraudulencia sonans in malum.
Dixit enim Jacob surripi primoge-
nitam Esau tanquam violenter possessorem:
quia dominus contulerat primogenitam Jacob
quod intellexit Isaac confirmando be-
nedictionem dicens: et eris benedictus.
Quid de medicamentis validis: qui fin-
gunt se infirmos: et sicut dicit glo. in
l. i. de mendicantibus. va. li. ii. possunt fingere
cum herbis et aliis medicamentis de-
formitates membrorum et egritudines
corporum. Respondet dominus Jo. de platea quod

inspicēda est editio eoz: vt si eis fue-
rit corporz integritas: ⁊ ānoꝝ robu-
stas: eoz inertia sine vlla miseratione
puniat hoc mō. vt si fuerint serui sū-
dunt dominio accusatoris: si vero li-
beri efficiunt ei⁹ coloni ascripticij: ⁊
hoc qñ fingunt infirmitatē. S; qñ ē
est valid⁹: ⁊ nullā fingit infirmitatē:
tūc si est forensis expellit: ⁊ ad suas
remittit partes: si autē est de vrbē d;
pellit ad opa ⁊ artes: ⁊ exercitia pu-
blica operanda. vt. d. l. i. ⁊ in auct. de
questore. §. si vō iuris. colla. 6. Nam
vt dicit ibi glo. cū sint robusti ⁊ sani:
auferūt panē de debilib⁹ ⁊ infirmis
⁊ per cūs tenent ad restitutionem.
Siuriēt enim panis viriliter tollit:
vt eius inertia cohibeat. §. q. 5. non
omnis: ⁊ vt dicit glo. super Mathe.
Iusti feceris si iniuste petentē corre-
xeris: q; si ei quid dederis. Unde de
editionib⁹ elymosine ē glo. 86. di. n.
latis. ⁊ in. c. quiescamus. 42. di. simi-
liter puniunt hospitalarij lādi Jo.
qui mittunt laycos ⁊ illiteratos p
questis: ⁊ falsi questuarij. vt in. c. tua-
rū. ex de pui. vbi dicit tex. **N**ex quia
priuilegiū meret amittē: qui pmissa
sibi abuti⁹ potestate fraternitati tue
mādam⁹: quaten⁹ si quos clericos
aut laycos a didis fratrib⁹ p colligē-
dis elymosinis cruce falsē signatos
inueneris: his a quib⁹ ipsos missos
esse ostiterit per totā puinciā tuam
exhortationis officium interdicas: si
layci fuerint excoicationis mucrone
pcellas: si clerici ab officio bñficioq;
suspēdas: nullo prius priuilegiū bñfi-
cio vel apostolico remedio pualēte.
Et in clemen. de peni. ⁊ remis. dicit

Abusionib⁹ quas nōnulli elymosina-
rum questores in suis pponūt pdica-
tionib⁹: vt simplices decipiat: ⁊ aux-
sibili vel fallaci poti⁹ ingenio extor-
queat: ab eisdē aiaz cedat periculū ⁊
scandalū plurimoz viaz put est pos-
sibile precludē cupiētes iux statutum
cōsilij generalis duxim⁹ phibēdū di-
stricte: ne questores ali⁹ nisi aposto-
licas vel dyocesani epi litteras exhi-
buerint: quolibet admittant: nec p-
mittant cū solū ipsis pputat indulgē-
tias sibi cessas insinuare populo: ⁊
caritatiua subsidia postulare simplicib⁹
ab eodē populo nullaten⁹ ipsi poplo
pdicare: nec aliquid exponē: q; qd in
litteris cōtinet: supradictas litteras q;
apostolicas dyocesani epi: ne qd frau-
dis cōmitti valeat p easdē aiazq; admit-
tant questores ipsos examinēt dili-
genter. **A**d. hec cum aliqui ex huius
modi questorib⁹ sicut ad nostrā audi-
entiam est perlatū nō solū multa te-
meritate audacia ⁊ deceptione mul-
tiplici aiaz indulgētiā populo mo-
tu suo ppro de facto cedat: sup vo-
tis dispēlant: a punitis ⁊ homicidiis
⁊ aliis peccatis sibi cōfiteētes absoluāt
male ablata incerta: data sibi aliqua
pecunie quātitate remittant: tertiaz
vel quartā partē aliis de penitentiis
iniunctis relaxent: aias tres vel plu-
res parentū vel amicoꝝ illoꝝ q; ely-
mosinas eis cōferūt de purgatorio:
vt asserūt mēdaciē ⁊ abstrahūt: ⁊ ad
gaudia paradisi perducūt. bñfactori-
bus locoz quoz questores existunt
remissionē plenariā omniū peccato-
rum indulgeant: ⁊ aliqui ex ipsis eos
a pena ⁊ culpa: vt eoz vbis vtamur
absoluant

absoluant. Nos abusus huiusmodi p
quos censura vilescit ecclesiastica: 7
clauū ecclesie auctoritas deducit in
cēptū: omnimode aboleri volentes
ea per quoscūq; questores fieri vel at
tēptari de ceto districti iubem: oia
7 singula pūilegia si qua super pmissis
vel eoz aliquo sint aliquib' locis
7 ordinib' vel personis questorum
huiusmodi quocūq; excessa: ne ipsoz
p̄textu sit eis mā talia vlti' pūmē
di: auctoritate apostolica quantū ad
pmissa penit' reuocātes. Questores
aut qui deinceps in premissis vel ali
quo premissoz deliquerint: vel aliis
etiā quibuscūq; suis pūilegiis abusi
fuerint: sic per locoz ep̄os puniri vo
lum: nullo p̄suis pūilegio i hac pte
suffragāte. Et in. c. cū ex eo. de sen.
exco. dicat. Qui aut ad querēdas ely
mosinas destinantur modesti sint 7
discreti: nec in tabernis: aut aliis lo
cis incongruis hospicē: nec iutiles
faciant aut lūptuosas expēsas: cauē
tes omnino ne false religionis habi
tum gestent.

Aittera quam debet habere
hospitale sancti Johannis.

Ite ibi expm̄is forma littera
rū quā debēt habere ab ep̄is
.i. talis. Quoniā vt ait apo
stol' oēs stabim' añ tribunal Chri
sti recepturi put in corpore gessim':
siue bonū fuerit: siue malum: oportet
nos diē messiois extreme misericor
die opib' puenire: ac eternoz ituit'
seminare in terris: quo reddēte dño
cū multiplicato fructu recolligere de
bem' in celis: firmā spez fiduciāq; te
nentes: qm̄ q̄ parce seminat: parce 7

metet: 7 q̄ seminat in benedictiōib':
de bñdictionib' 7 metet vitā eternā.
Cū igit ad sustētationē fratrū 7 ege
noz ad tale cōsuetū hospitale p̄prie
nō suppetāt facultates vniuersitatē
vestra monem' 7 exhortamur i dño
atq; in remissionē iūgim' vobis pec
catoz q̄ten' d' bonis vobis a dō colla
tis pias elymosinas: 7 gta eis carita
tis sēdicia erogetis: vt p s̄bventionē
vestra ipsoz inopie cōsulat: 7 vos p
hec 7 alia bona: que dño ispirāte fece
ritis ad etna possitis gaudia puenir'.

De restitutione facientū elymo
sinas de alieno.

Quid de datis per ipocrisis ii7
7 pmo an faciētes elymosi
nā de alieno cōmittāt furtū
Rendz Alex. de ales in tertio i ēdātu
nouī p̄cepti q̄ sic: 7 p̄hibet p illud p̄
ceptū. Altrū monac' vel alius religi
osus possit facē elymosinam. Rendet
Hosti. in sum. in ti. de peni. s. quib'
d. qd de faciētib'. videt q̄ nō: quia
nō volūtātē: nec p̄prium habet. iz. q. i.
nolo. 7. c. nō dicatis. 7 hoc vez est d'
puro claustrali nullā administratio
nē vel nullū officiū hñte: nisi hoc face
ret de licētia abbatis de reb' cōibus
i6. q. i. placuit. c. monaci. de postu. c.
ex parte. de cōse. di. 5. nō opz. vel nisi
videat hominē ad mortē elurientē:
tūc enim hoc pōt facē de licētia sū
mi abbatis. i. dei. 88. di. pasce. 7. c. nō
satis: q̄a in tali casu omnia sūt cōia.
47. di. sicut hi. nō obstāte etiā cōdi
tione abbatis inferioris. ii. q. 3. q̄ re
sistit. 8. di. que cōm mores. Si vō ad
ministrationē habz: tūc nō solū pōt:
sed debz quidq̄ superest pauperib'

erogare. ii. q. i. q. a. tua. in fi. 7. c. aux
86. di. nō satis. 47. di. sicut bi. i6. q.
.i. qm quicqd. Sed quid si religiosus
accedat in schol vel aliter in peregrina-
tionē vadit de licētia abbatis: nū
quid pōt facē elymosinā. Rndet idez
vbi s dīcas q sic: qā eo ipso q abbas
licētiavit ipsū: videt cessasse q faciat
7 omnia bona que honesti scholares
pēgrini facē pūuerūt. ar. ff. de pēti.
.l. ad rē mobilē. 7. l. ad legalū. de of.
dele. pterea. ff. de iur. i. l. z. ff. d iudi.
.l. si lōgi. ita tñ q moderate s faciat
ii8 **Q**uid d vxore: nūqd sine licētia viri
pōt elymosinā facē. Rndet hōstiē.
vbi s q si habz res parafrenales 7 p-
prias pēter dotē pōt inde facere ely-
mosinā etiā viro iuito. C. de pac. cō-
uen. l. hac. lege. Sed 7 de qbusdam
reb? viri. l. de pane 7 vino 7 similib?
que bono 7 approbato more pūue-
runt ad dispēlationē vxoris pertinē:
pōt tēpate dare p deo formans sibi
pōciētā: q marit? debeat hoc gūm
habē: licet forte hoc phibuerit aliqñ
marit?. Solēt enim mariti phibere
talīa ad terrore: 7 sic vt si nō in toto
tñ tempet se a tanto. potest etiā sibi
formare pōciētā ex qualitate paupis
de quo credit q si marit? eū videret
ei porrigeret. ar. insti. de obli. que ex
deli. na. g. placuit. s 7 de licētia viri
hoc pōt 7 debz facere indistinde. Si
aut modis omnib? credit q marito
dūplicēt si daret: nec pōt suā pōciētā
formare: tūc doleat: qā dare nō pōt.
Nullaten? tñ det cū scādalo mariti.
Sic intellige. zz. q. 5. q. deo. Et hoc
est vez nisi viderit paupē fame mo-
rientē. tunc enim posset elymosināz

facē de licētia sūmi sponsi: sicut dixi
s de monaco. Et nō q sicut de reb?
mariti nō possūt vxores dare elymo-
sinā: sic nec de reb? dotalib?: qua-
rum domin? ē marit?. C. de rei. ven.
.l. dote. 7. C. de iur. do. l. in reb?. Itē
caueant vxores a mendacio. s. ne cū
dederint mentiant dicentes se non
dedisse forte ppter metū viroz: ne i-
tpalē eterna quā meruerāt retributio
mutet. sicut legiē d obstetricib?. zz.
.q. z. si qualibet.

Quid d filiofamilias. Rndet idē vbi ii9
s q de castrensi: 7 quali castrensi pe-
culio petest facere elymosinā. Nam
quantū ad illud paterfamilias cēfē.
ff. ad mace. l. i. g. fi. 7. l. z. C. de ino.
testa. l. si. De aduēticio aut 7 pfecti-
tio qūis primū suū sit quo ad p-
prietate: vñ dō quo ad spem successoris
7 sic intellige q quodāmō domin?
rez paternaz etiā viuente patre in-
telligi. insti. de rez quali. 7 differē-
tia. g. s 7 sui non pōt nec debz facere
elymosinā: nisi sicut s dixi de vxore
7 monaco 7 aliis casib?: in quib? pōt
aliter donare quos nōui de dona. g.
quis possit. v. qd dixi. Qui casus sūt
quatuor. l. si iusta rōne mor? cā mor-
tis donet: si habet peculū castrense: vñ
quasi: si habet liberā admīstrationē
peculij pfecticij: 7 hoc ipsū spāliter ei
cessum sit. Itē vbi est fili? comitis:
vel marchionis: vel senatoris: aliter
nō: quātūcūqz magn? sit 7 discretus.
ff. de dona. l. filius fa. in pñ. 7. g. i. 7.
zz. Nā etiā si vouit elymosinā dare
de pfecticio peculio pōt dare pside-
rata patris voluntate: 7 elymosine
qūitate: vt nōt idē hōsti. in ti. de
voto. g.

voto. s. quis vouere. v. quid g. si vo
uerit. **Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 2.**
q. 6. dicens q. ordo naturalis exigit
vt inferiora a superioribus regulentur: et ideo
illi qui sunt sub aliena potestate constitu
ti de his in quibus aliis subiungunt ordi
nare non debet aliter: quam eis fuerit a su
perioribus commissum: et quia nullus homo est
alij subditus: quantum ad interiores intelle
ctus et voluntatis actus: nisi soli deo:
ideo de illis bonis orando: et corde
remittendo iniuriam omnibus elemosinam
facere licet: quia monachus proprium non habet:
ideo de bonis exterioribus non potest
facere elemosinam sine licentia abbatis
expressa vel probabiliter presumpta: nisi
dispensatio aliquorum bonorum monaste
rii sibi sit ab abbate commissa. tunc enim
de illis potest facere moderatas et rationa
biles secundum proportionem bonorum que sibi
commissa sunt ad dispensandum: quia etiam
vir est administrator bonorum: tanquam mu
lieris caput: ideo non debet dare mu
lier elemosinas sine consensu viri expresso
vel presunto: exceptis omnibus elemosinis
et paruis per operationem ad possessionem
eorum: nisi preter dotem que ordinatur ad su
stentanda matrimonii onera: habeat
aliquas res: vel ex proprio lucro: vel per
aliud licitum modum: tunc enim de illis in
requisito assensu mariti potest facere ely
mosinas moderatas. **Item** filij autem fami
lias proprias possessiones non habent
nec etiam seruitimo serui sunt possessi
dominorum: ideo facere elemosinas non
debet: nisi forte aliquas modicas de
quibus possunt presumere quod patri
vel domino placeat: nisi aliquorum bonorum
esset eis a patribus vel dominis dispensatio
commissa. **Omnes** tamen predicti licite de

bent et possunt in casu necessitatis
extreme indigentibus subuenire et assen
su superiorum non habito expresso vel presunto.

Item fur faciendo elemosinam de re ideo
furtiua liberetur a restitutione. **Respondet**
Alex. in. 4. in tractatu restitu. q. non:
imo plures peccat quam si apud se reueruatur
Item non licet ei eam dare: ne se reddat
ipotentem ad restituendum. **Ecclesiastici**
. 24. Qui offert sacrificium de substantia
pauperis: quasi qui victimat filium in con
spectu patris. g. peccat mortaliter da
do rem alienam vel furtiuam: quia ipotentem
se reddit ad restituendum. **Item** per ipsum
non stat: quin pauper cui abstulit rem suam
moriatur fame: et ob hoc paratur homici
dae. **Item** sequitur. panis egentium vita
pauperis est. et qui defraudat illum: homo
sanguinis est. **Item** peccat fur vel latro
si dat rem furtiuam. **Peccat** etiam mor
taliter accipiens eam gratis: nisi valde
sit ei necessaria: ut puta in ultima ne
cessitate: quia dat occasionem peccati
mortalis ipsi furi. **Et** ideo tenetur eam
restituere domino cum conscientia furis. et tunc
uterque liberatur.

Item licet furari causa pietatis rem ideo
usurarii vel auarii: ut inde fiat elymo
sina. vide s. 5. 2.

**De restitutione acquisitorum per ma
los artifices.**

Quero an acquisita per ma
los artifices subiaceant restitu
tioni. et primo queritur. **Item** hosti.
in sum. in ti. de peni. s. quibus. v. quid
ergo. dices. **Quid** ergo faciat sacerdos
de pellipariis: sutoribus pictoribus mer
catoribus et similibus: qui vix vedunt sex
minutas aliquarum rerum: quando septies me
tiantur vel decierent: et multis aliis

modis isti peccat: nō de consuetudine:
s de longissima corruptela. Rn^o ad
hoc dicēdū: q̄ quotiens talis mēda
ciū scienter dixit: mortaliter peccauit
7 quotiens per mēdaciū primū suū
decipit: vel carius q̄ debet vendit:
ad restitutionē tenet. Si autē ingrater
mentit^r est: vel ex improviso: q̄a lin
gua labilis est: vel etiam scienter hoc
intendit: 7 scit illud sibi prodesse: vt
sic seruet se indemne: 7 primo non
obesse: q̄a satis valet res p̄ciū qd̄ dat^r
7 sic nō est deceptio in valore nec in
re: q̄a non vendit vnā rē p̄ alia: nec
aliquo alio modo: tunc pōt dici veni
ale: 7 sic pōt intelligi. 22. q. 2. p̄mum
fm Ray. Meritū ex quo aliq̄ due 7
de consuetudine mentit^r: q̄cquid dicat
Ray. ex equitate 7 benignitate: tñ d̄
vitare mortale dicit^r: sicut 7 ebrietas
si assidua sit mortale ē. 25. di. 5. alias.
Si d̄o iurat 7 deierat: mortalit^r pec
cat aliq̄: 7 aliq̄ venialiter s3 q̄ no
taui de iureiur. 5. qui pena. An iacer
dos v3 tales in viā rectā dirigere: 7
inducē quātū pōt: vt recto fine labo
rent: 7 rectā intentionē habeāt: 7 sū
omni fraude officia sua exerceant bo
na fide 7 consule talib^r: q̄ de licētia sui
epi scirent q̄tū possunt vendere vel
lucrari in mēsurā bladi vini 7 similia
vel quantū pro libra possūt ultra q̄
emerunt vendere in recōpensationē
laboris 7 expēsar^r: 7 si sic venderent
sine mendacio ipsos credere esse in
tuto quo ad peccatū negotiatōis. ar
d̄ p̄thē. emp. c. i. 7 d̄ voto. c. i. 7 c. ma
gne. 5. si. io. q. i. regēda. 7 sic possum^r
intelligi. 88. di. fornicarij. Hi autē qui
hoc n̄ faciūt sine periculo vix euadūt

Et sic pōt intelligi qd̄ dicit Leo. dif
ficile esse inter emētes 7 vendentes
omertū nō interuenire peccatū. de
peni. di. 5. qualitas. 7. c. sequentib^r.

De restitutione et cor^r 7 symoniacor^r.

Quero quid de illo q̄ recipit **iz**

bñficiū symoniace scienter

Rndet Bonal. in sum. sua

in d. symoniacus in ordine: q̄ qui re

cipit bñficiū symoniace scienter: sec^r

si ignoranter: tenet renūciare bñficio

7 restituere oēs fruct^r p̄ceptos 7 qui

p̄cipi potuissent a possessione sufficiē

ti diligētia. i. 4. q. 6. si res. ex de resti

spoli. grauis. Generaliter enīz possi

dens sine titulo tenet ad omnia dā

na 7 lucra percepta 7 p̄cipiēda. ff. de

re mili. l. si nauis. 5. generaliter. Et

vocat^r hic ti. iustum initium vel causa

possidēdi: vt emptio venditio dona

tio 7 similia. Similiter si habet talē

titulū qui p̄ nō titulo est hñd^r: vt qui

turpiter conē legū interdīda merca

tus est: vt si quis dolo vel metu idu

cat aliq̄ ad vendendū vel dandū

sibi aliquid. 5. de agri. 7 censu. 7 co

lonis. l. quēadmodū. 7. ff. qd̄ metus

causa. l. si part^r. qui fruct^r restitui de

bent deductis expēsis. Itē intellige

de fruct^r ib^r quos nō expēdit in vtili

tatē ecclesie: s in alios vsus: nā 7 qui

depredādi animo. i. dānificandi vel

furandi: siue alio modo ad negotia

mea querēda accessit: habet con me

actionē negotior^r gestor^r: nō in illō

quod sibi abest: q̄a improbe ad nego

tia mea accessit. S3 in quo ego locu

pletior fact^r sum. ff. de nego. l. si pu

illi. 5. si 7 si quis. Similiter dicas d̄

illo quo sciente 7 sciente cōmissa

fuit

fuit symonia: vel statim cū sciuit nō
renūciavit. ex de symo. c. de symo. 7
c. sicut. circa fi. Alias si esset bone fi
dei possessor. i. quia ipso nesciente cō
missa est symonia: 7 diu possedit be
neficiū: s post statim cū sciuit renūci
avit beneficiū: tenet tūc dñō rei non
de psumptis: s de extatib' tñ. c. de
rei ven. l. certū. Et hec est pena cleri
corū. Rayci hō debēt excoicari. i. q. i.
reperiunt. 7. c. si quis episcopus.

124 Quid d symoniaci i ordie 7 digni
tate. Rndet idem vbi s q suspensus
est: nec habet executione: 7 ideo qd
quid facit gerendo officiū dignita
tis decipit animas subiectoz. ex de
ele. dudū. el. 2. 7 idem dicas in bene
ficio aīaz habēte: quia de his duob'
idez iudiciū est habēdū: vt. d. c. dudū
7 ar. ex de filiis p̄bzo. c. fi.

125 Quid sciendū de pecunia symoniace
accepta. Rndet idē vbi s q restituē
da est a symoniaci: 7 quicqd symo
niace accepit illi ecclesie in cuius ve
recūdia fuit accepta: maxime si pecu
nia illa de reb' ecclesie fuit: nisi esset
monac' symoniace recept' in primo
monasterio: 7 ppter hoc tñsserat ad
aliud: qā tunc hō monasterio huius
modi pecunia dari debz quo ad vsu
fructū: vt sicut habet onus: ita habeat
emolumentū.

126 Quid de recipiente simplex bñficiū
symoniace. Rndet Monal. vbi s q
tam dans q recipiēs si est occultum
est suspensus ipso iure quo ad se: sicut
quilibet in peccato mortali cōstitutus
i. q. i. sacerdotes. si hō notoriū ē de
iure vel d facto: suspensus est quo ad
alios. ex de tempo. ordina. c. 5. Inā

7 accusat' de symonia phibet exēq
officiū suū accusatione pendēte: maxi
me si ē infamat'. ex eo. ti. c. accusatū.
alias secus. 6. q. i. s. vtrum. in pn. 7
ar. 2. q. i. in p̄mis.

127 Quid de prelatis 7 aliis clericis te iz
nētib' administrationē ecclesiasticā
7 male admistratib': nunqd tenent
ecclesiaz reddē indemne. Rndet hō
sti. in ti. de peni. s. quib'. h. quo. q sic
in. c. q sicut. s. fi. de ele. 7 hoc intelli
gas siue prelat' de reb' ecclesie expē
dat in meliorationē p̄prij p̄monij:
vel etiam ppter nimia diligētiā p̄prij
oz negotioz neglexit negotia eccle
sie procurare: 7 sic ecclesia ē passa dā
nū: s 7 de culpa seu negligētiā p̄u
ratoris sui seu vicarij videt teneri de
officio. Archi. ea que de sta. mona. cū
ad mona. s. i. ff. de custodia 7 exhibi
tione rez. l. fi. Sed 7 si de suo aliqd
expēdit in negotiis ecclesie: illa pōt
recuperare: vel etiā heres suus: vt sic
fiat quedā cōpensatio hinc inde. 2. q.
7. latoz. iz. q. 4. ci. 7. 2. 7 d reb' eccle
sie nō alie. c. eps. Hoc autē intelligas
qn̄ grauis est lesio: vel etiam quo ad
alienationē vel diminutionē rerum
imobiliū: vel mācipioz ecclesie: vel
etiā reddituū suoz. Nec enim phi
bet p̄latis quomin' possint de fructi
bus 7 perceptis redditib' quos suos
faciūt aliqua erogare.

128 Quid d his qui donāt sua ihonestis' iz
mulieribus vel mimis vel ioculato
rib' ppter peccata que cōmittunt vel
propter carnalitātē vel fauorē seculi
Rndet idem hōsti. vbi s q peccant
mortaliter. 86. vi. donare. 7 tenent
restituere ecclesie: si p̄prij habēt. De

his autem qui talia receperunt: non est
dubium quod tenentur ad restitutionem. 24. q.
6. si res. Si vero causa elemosine: et suste-
nationis nature tribuat: non peccant:
nec tenentur ad restit. dum tamen absti-
neant alias a peccatis. 86. di. pasce.
12. q. 2. sulo. 7. c. gloria epi. 47. di.
sicut hi. et hoc maxime causa hospitalita-
tis licet quando casu fortuito veniant: nec
alias que comederent de facili inuenirent
ar. 42. di. quiescam. 11. q. 3. quoniam multos.
129 Sed cui fiet restitutio ab istrione vel
meretrice qui non debuit hoc recipere
propter peccatum committendum: nunquid
restituatur illi qui dedit. Respondet idem ubi
est quod non: sed successori suo vel superiori: qui
hoc in utilitate ecclesie expendat. ar.
17. q. 4. si quis in atrio. de offi. or.
c. cum vos. de cle. diu. c. diuersis falla-
cis. in fi. Nec ob id decem in c. tua no-
bil. si. et per textum. quia illud intelligitur
quod is qui tenetur ad restitutionem non acce-
perat a clerico illud quod tenetur restitui. et
sic non erat clericus participes in delicto
sed ubi est participes: non fit ei restitui. ut
puniat in eo in quo deliquit. ut in c.
pastorali. de iure patro. et de tempo.
ordi. c. litteras. Donal. et in tracta-
tu restitui. sic dicit. Restituere tenentur pre-
lati ecclesiarum et alij clerici bona ecclesi-
astica pauperibus debita: que non sumunt
in vius illicitos dando ea meretrici-
bus et istrionibus: vel similibus turpibus
personis. Similiter dando ea sanguini-
ceis potentibus: non propter nature suste-
nationem: vel aliam licitam causam et honestam
sed ut faciant eos diuites nobiliter ultra
statum conditionis generis eorum vel pare-
ntele: ut cum epi et alij clerici de humili
genere nati sanguineas suas maritarentur

baronibus: et similia. et hoc quia: contradicuntur
re alienam inuito domino. Bona enim ec-
clesiastica pauperes sunt secundum hieronymum. et
Augustinum. 16. q. 1. quoniam hoc quod dicitur. 22. q. 7. quod
autem. 7. q. 8. uenior. 7. 12. q. 1. c. vlti.
Sed nunquid tenentur hanc restitutionem 120
facere de bonis patrimonialibus: si ea
habent: aut sufficit quod illa faciant de fru-
ctibus ecclesie: quos iam habent vel ha-
bituri sunt. Respondet idem ubi est quod cum hoc quod
super eorum vltimis de potentibus ecclesiarum de
beatur pauperibus ut dictum est: non sufficit
facere restitui. de talibus fructibus ecclesiarum
cum habeant bona patrimonialia vel alia
unde quod de ecclesia acquisita nisi quate-
nus subtraxerint sibi de necessariis: vel
quicquid expenderet circa utilitatem eccle-
sie de bonis patrimonialibus: aut alia
de quod per ecclesias acquisitis. Item mere-
trices. istriones et alie turpes persone
predicte: que pascuntur de bonis ecclesie: et
etiam sanguineis: quia ut dictum est vitia-
tur nobilitas ultra statum sue conditionis:
ad restitui. tenentur eorum que habuerunt de
bonis ecclesie: nisi predice persone receperit
causa elemosine quando in necessitate erat.
14. q. 3. si res aliena. 86. di. pasce. Di-
uites vero et potentes similiter tenentur: quando per
fraudes vel minas vel inopinitate
nimiam vel alias recipiunt sine iusta causa:
secus tamen si propter necessitatem vel hospitabi-
litate recipiunt. ar. 11. q. 3. quoniam multos.
7. 42. di. quiescam. Similiter si sunt
boni meriti honesti et spirituales viri
plertim quia iam impederunt ecclesie
suum seruitium: vel defenderunt eam contra
predones: vel persisterunt patrocinium
in causa vel dederunt de propriis bonis
et similia. Talibus enim tenetur ecclesia repen-
dere vicem. 12. q. 2. quicquid. 7. c. scias
Item

Item nota qd hec resti. debet fieri ec-
clesie cui sic iniuriose ablatu e: vel et
am eiusde loci paupib: si hoc expedi-
re videbit penitentiario: si tñ super
talib: disponedis habeat potestatem
ar. i. 7. q. 4. si quis in atrio. Et hoc
ueniens est qd paupib: def cum indi-
geant: et ecclesia abudet: alioquin si
ecclesia pauper est: meli' est qd in uti-
litate ecclesie conuertat.

121 **Q**uid de pñatis ecclesiarum qui pñra-
tionē vel seruitiū aliquod impendūt
legato vel aliis qui pl' sibi extorquet
sūditis qz soluat. Rndet Donal. vbi
s qd sic extorta restituere debet: et tan-
tūde paupib: erogat et si superior cui
querela pponitur negligēs fuerit in
executione huiusmodi statuti debet
puniri. ex de imu. eccle. qd pleriqz.

122 **Q**uid de clerico cui epus ofert bñfi-
ciū: qd cognoscat carnalit matrē vel
sororē ipsi' clerici. vide s. 7. i. 5.

De restitutione suspensorum.

123 **Q**uero an cleric' suspensus
ab officio teneatur ad resti.
bñf. cñ et fructuum: quos tpe
suspensionis suscepit. Rndet Hosti. i.
ti. de suspensionib: s. si. qui incipit.
Quis sit effect'. qd sic. vt in. c. de di-
uersis fallaciis. de cle. cōiū. et de cle.
pe. c. si. de supplē. negli. plato. c. lras.
Sed nūqd suspēsus ab officio intelli-
gat suspēsus a bñficio. Rndet Inno.
qd sic. c. si quis pñbz. 7. q. i. 7. ii. q. 3. c. si
epo foret. si. di. eos. in. c. pastoralis.
vbi hoc dicit de appel. glo. in de. cu-
pientes de peni' in v. suspensi. Intel-
ligit hoc vez: qñ ex magno crimine
vel ex magna causa suspēditur: vñ qñ
atēnit suspensionē: nā qñ suspēso fit

ex leui causa: vt ppter infamiam vel
scādalu: et tunc nō strahet ppter bñ
bñficiū qd ex magna cā strahi dñ
.i. 6. q. i. inuentū. Haru autē crimē
dicit qñ dubitatur an sit mortale: et
ibi vide multos casus suspensionis:
quos glo. enumerat. et multos casus
suspensionū papaliū. vide per Hosti.
in ti. de suspētionib: s. si quis possit
dispēlare. v. sunt alij casus. Concor.
Dof. cū Jo. an. i. qd nō suspēdit a bñ-
ficio: qñ est suspēsus ab officio: nisi
sit ex magna causa ab officio suspē-
Hosti. etiā in sum. de cle. exco. mini-
strate in. si. v. puniat. dicit qd dormi-
entes in sentētia exco. et suspensionis
bñficia que acqñt tenere nō possūt:
nisi cum eis misericorditer fuerit dispē-
latū. et est ratio quia bñficiū ratione
officij ofert. si. di. c. si quis a mō. 7. c.
si quis sacer. 7. c. eos. ergo nō potest
eis dare bñficiū: qui nō possunt facē
officiū: quinimo nec fructus bñfici-
orum suoz antiquoz percipere debēt
quādū in sententia dormiunt: quia
nō sūcunt: nec percipere debz bñficiū:
qd nō facit hūitū. ex d. appel. c. pasto.
s. si. 22. di. c. pter hec.

124 **Q**uero an ipediens aliquē a pñcanti
one alicuius bñficii teneat ad resti.
Rndet Sco. in. 4. di. 15. qd tenet re-
stituere bñficiū nō totū: quia multū
inter est inter habere et ppe esse: s. ali-
quam portionē correspondētē alicui
parti valoris bñficii. Et hoc si dirēte
abstulit sibi bñficiū intētionē dānifi-
cādi eū. si autem dirēte. s. pcurādo
sibi ipsi: et cū hō dānificādo aliū itēde-
bat puidē sibi. et sic pcurat sibi: et per
dñs alius pter intentionem istius

dānificet: ille ad nihil tenet illi. quia
l3 vnicuiq3 sibi puidē alio neglecto.
ff. de noui ope. nunci. l. 2. vbi dicit
q3 si pscindo venas etiam in fundo
meo per quas deriuabatur aqua ad
putei alterius nocēdi intētiōne tene
or sibi ad resti. damni: s3 si hoc facio
sine fraude: et intēdēs plulē vtilitati
proprie: vt q3a mihi vtile ē facē muz:
qui non pōt vueniē fundari sine p
scissione illaz venaz nō dānifico illū
quia ius habeo faciendi vtilitatem
meam in fundo meo. vt. ff. de re iu.
l. nemo dānū facit: nisi is qui id fac
quod facē ius nō hēt. iste aut h3 ius
sibi pcurādi bñficiū seruatis circūstā
tiis iustis et honestis. Concor. Ric. i.
.4. d. i. 15. ar. 5. q. 4.

135 Qui violēter occupat bñficiū cū cura
seu sciēt se intrudit in eo est ipso iur
puat^r bñficio: similis qd cum cura ha
bebat: et ideo occupātes p̄pria temeri
tate psonat^r aut alia quēcūq3 bñficia
ecclesiastica ipso iure sūt puati omni
iure: si qd in i3s habebāt: et ideo tēf
tā ad bñficioz restitutionē: q3 fructu
rum. tex. est in. c. eum q bñficiū. de p
ben. l. 6. Si g habeat ecclesiāz cura
tā: et postea violēter occupet simplex
bñficiū: nō vacat p̄mum: s3 p̄dit ius si
quod habeat in sō. S3 quid si habz
curatā ecclesiā: et vi occupat p̄bendā
vl simplex bñficiū: cui est ānexa eccle
sia curata: nūqd vacat p̄ma. dicit q3
nō: s3 p̄dit ius si quod habet in secun
da. hec glo. in. d. c. eū qui.

136 Sed nunquid reconciliat^r fruct^r me
dij t̄pis quo excoicatus extiterat recu
perabit. Rndet idem Hosti. vbi s3 q3
n̄siliat nec regressio iuris postlimini

restituē stipēdia ei^r t̄pis quo apud
hostes fuit. **E**. de re mili. l. stipendia.
li. 12. Omnia p̄dicta ponit etiā Hosti
in ti. de sen. ex. s3 quis sit effect^r. et ad
dit q3 clerico excommunicato et suspēso
fruct^r medij t̄pis quo excoicatus vel
suspensus fuit: restitui possunt ex grā
nec debz tū de facili fieri. ne p̄tēnāf
rigor canonice discipline. ar. 50. di.
.c. i. de vsue. c. cū iter nos. et de p̄cessi
p̄ben. c. q3a diuersitatē. Si autē iusta
appareat sentētia: tūc sūt ei restituēdi
.7. q. 5. super cās.

137 Quid de his qui steterūt in sentētia
lōgo t̄pe. Rndz idē vbi s3 q3 si steterūt
lōgo t̄pe: puta biēnio vel triēnio: vel
etiā āno p̄nt oibus bñficiis sup̄scri
ptis perpetuo spoliari. ad hoc de de.
exco. minis. c. postulastis. et ex de de
ciu. c. diuersis. ex de de. nō resi. c. ad
hec. ii. q. 3. rursus. et c. quicūq3. d. pe.
.c. si. et ex de here. c. excoicam^r. s3 i. et
.2. et s3 credentes. et tales. nec eligere
p̄nt nec eligi. de vsue. c. cū dilectus.
s3 quia nobis. de elec. c. cū inter. de
eta. et quali. c. cum bone. de p̄cessio.
p̄ben. c. quia diuersitatē.

138 Quid de p̄ferētib^r talib^r bñficia sciē
ter. dic q3 a collatione suspēdūt: do
nec super hoc veniā mereāt: vt puni
ant in quo deliquerūt. vt in. c. postu
lastis. de de. exco. mi. Sed per quez
merent veniā: et dispēdari possunt.
dic p̄ superiorē nisi forte hac de causa
in plilio suspēsus esset. s3 quia p̄tulissz
bñficia talib^r: quia tunc a solo papa
posset dispensari ar. de elec. nihil de
p̄ben. graue.

De restitutione religiosoz.

139 Quid an monasteriū restituē
teneat

teneat res quas expresse donauit igre
dies tpe sui ingressus: et postea egre
diat: dummodo tpe donationis fuerit
bone fidei possessor. Rndet Monal.
in tractatu resti. in h. restitutio furti
facienda est. q. nō: nisi gra facē vellz
ar. i. z. q. 2. nulli liceat. 7 ex. de condi.
apposi. c. vez. 7 in auē. de mona. si
ho. si si huiusmodi res tacite: 7 nō ex
pse donate ad monasteriū peruene
rūt: tūc sequit psonā: que si egredit
res huiusmodi secundo monasterio
dari debet: qd etiā dicēdū est de cleri
cis: qd ecclesiis aliqd donat. ar. ex de
de. i. u. c. quod a te. vbi de hoc in gl
i. 6. q. 5. de lapsis.

i40 Quid de religiosis qui obligauerāt
aliquid in seculo restituere. Rndet
Monal. in sum. in tracta. resti. in h.
restituere tenet in casu. si ite nunqd
q tenent petere veniam de damno
dato per se vel per interpositā psonā.
i41 Quero an regularis possit restituere
per se 7 ppria auctoritate quod acce
pit pro carnali opere: vel de furto: vl
rapina. vide s. s. 53.

De restitutione dñoz tpaliū.

i42 Quid an male acquisita p
dños tpales staceāt restitu
tioni. Et pmo quid d taliis
quas iniuste exigūt ultra antiquum
statutū 7 ordinationē. Rndet Hosti.
in ti. de peni. s. quib. h. quid de que
stis. q. tenet ad restitutionē si violē
exigunt. i. 4. q. 6. si res. sec. si seditus
sponte offerat: nō exat tacite vel ex
presse sine fraude 7 dolo. ar. i. 8. di. d
eulogiis. i. q. 2. placuit. licet etiam in
honeste exigere: honeste tñ recipi
ff. de variis 7 exor. cog. l. 2. s. e. qdē

res sanctissima. 7. c. dilect. ex de sy.
.c. 7 si questiones. s. si. Concor. 190.
in sum. in tractatu restitutionum.

Sed quid si difficilis sit restitutio: qd i43
forte tot exegit dñs vel pdecessores
sui: q. si videret qd habz nō sufficēt
ad restitutionē. Rndet idem vbi s. q.
scripsit Ray. q. pōt ei mederi. s. q. re
mittat hoib. i. recōpensationē aliq. ser
uitutē ad quā tenet ei in ppetuū: vel
ad temp. ad aliquā certā imunitatē
seu liberalitatē: vel faciat inde aliqd
hospitale: vel aliā elymosinā cū vlen
su 7 voluntate dāna passoz vel succes
soz eoz. Concor. Monal. vbi s.

Sed an possit dominus aliqd exigē i44
a seditis. Rndet Monal. vbi s. q. sic
puta p defensione patrie cum iuste
inuadit ab hostib. Ad hoc enim te
nent omnes nō solū res suas iparti
ri: s. etiā corporaliter laborare muni
endo se in castro vel ciuitate: 7 vigi
lare: vt sic seipsos 7 res suas saluent.
24. q. 2. fortitudo. ex de imuni. eccle
.c. peruenit. Similiter qñ dñs mari
tat filiā suā: aut filiū facit militē: ut
releuat feudū suū: vt auget nouū feu
dum parando: 7 cū talia videant
respicere modū seditoz p eo: q. cū
domin. maritat filiā acquirit sibi
amicos: 7 augēdo feudū fit ditior: 7
inde meli. pōt post parē seditis: q.
ante: 7 cū facit filiū militē potērior ē
ad defendēdū terrā: dicūt quidā q.
nō sūt dānādi q talia exigūt vbi oti
tutū ē vel sūetū: si tamen ad arbitri
um exigi sūeuit cū moderamine exi
gatur. Item potest recipere dominus
a seruis suis: 7 petē auxiliū moderatū
cū vadit in exercitū seu bellū iustū p

expensis ibi factis. Similit' qñ in eodē exercitu capet: similiter qñ vadit ad principē: et pcurat pacē sūditōz cōseruare: et p aliis similib' causis pōt petere vt dictū est moderatū auxilium sine violentia tñ. ar. io. q. 3. vñio. circa mediū. et de censu. c. cū apostol'.

i45 Sed nunquid dñi auferētes res cōtribanū portatas tenēt restituere illis a quib' ablate sunt. Rndet Donal. qñ nō. si statutū vel edictū factū, fuit cūz cōsilio regentiū ciuitatē: et p cōi vtilitatem: nā in talib' amittēdi nō ppetit repetitio: et p cōis accipiēs reddere nō tenet qā melior est cōditio possidētis tñ facerēt melius quo ad eū si redderent ne ex auaritia videāf rape.

i46 Quero quid de dñis q̄ exigūt a sūditis talias et quest'. Rndet Donal. vbi s̄ q̄ si exigūt a sūditis talias vel quest' que sibi et aīcessorib' suis soluta sunt ab antiquo: si hoc scit et pba bilit' credit q̄ ex iusta causa iposita fuerunt et soluta licite exigē possunt: si tñ nō scit nec credit: q̄ ex iusta causa tunc non debēt exigere: s̄ restituere debēt si possunt: qd cū mala fide receperunt. i4. q. 6. si res. Sed quō h̄ sciri potest. Rndet idēz q̄ pōt sciri: si super hoc cōfessū est istrumētū: si etiā ita seruātū est a tpe a quo non extat memoria: s̄m quosdā psumendū est: q̄ ex cā iusta fuerint imposita. ar. iz. di. illa. qd satis credēdū est nisi violēta psumptio sit in contrariū: presertim cū dicat q̄ in longissimis prescripti onib' non oportet probare titulum: s̄ ex lapsu tps psumit titul' interuenisse qui allegat.

i47 Quid de dñis exigentib' pedagia

et tholonca antiqua. Rndet Donal q̄ licite exigere possunt si sunt a pncipib' vel regib' imposita ppter defensionē strate vel maris: dumodo extētes faciant illud ppter qd fuerunt imposita. aliter nō. si nō nescit a q̄b' fuerunt imposita: credit tñ q̄ ab illis q̄ potuerūt ppter defensionē patrie vel pro alia simili cā fuerūt instituta: vel si non cōstat de causa: extat tamen cōsuetudo cuius nō extat memoria secūdū hosti. recipi possūt. Similit' idēz vidēdū est si iste nō laborat modo. nec facit expēsas: cū nō sit necesse: parat' est tamen labores et expēsas impēdere tpe necessitatis: ita q̄ nō solum qd tñ accipet expēderet: s̄ etiam vlē si erit necesse: vt quasi fieret cōpēsatio ānoz in quib' paz vel nihil expēdit ad illos in quib' oportet eū multum expēdere. Si hoc ita gesserit pura et bona fide secure recipe pōt. Concor hosti. in ti. de cēsi. s̄. ex quib'. et. sed nunquid.

i48 Sed quid si domin' noua pedagia imponit. Rndz Donal. vbi s̄ q̄ nullo mō potest occasione illoz ab aduenientib' et tñseūtib' aliqd accipe sine peccato: nisi certū sit illud a principe vel rege fore statutū ppter eminētē necessitatē aliquā de supradictis: et tūc procedat p omnia vt dictū est de antiquis. 24. q. 3. si quis romipetas. et de treu. et pa. c. inouam'. de cēsi. puenit. et. c. cum apostol'. ff. de publi. ve. di. l. vectigalia. Nā si cōformam pdictā aliqd est acceptū: restituendū ē illi: a quo iniuriōse est acceptū: si fieri pōt sinautē cū cōsilio ecclesie paupib' eroget: qd nō cō dños qui vēdūt dacium

datium baratarie et similia.

149 Quid de odēribus leges iniquas. bendet hosti. in ti. de penis. §. quib⁹. d. quid de odentib⁹. q. si sunt contra ius naturale quod in lege et in euan gelio et in ipso iure nō tenēt. 8. di. que cō mōres. et. 22. q. 7. flagitia. Idem est si layci statuāt in p̄diciū ecclesie de p̄stitu. que in ecclesia. et. c. ecclesia. et obligā in solidū statutarij p̄siliarij scriptores: et iudicantes: et ea seruantes: vel exequentes. vt. c. noue rit. de sen. ex. et. c. grauē. Idē si fiant cō ius positū ad paupes opprimē mēdos et iustitiā impediendā: et de ta lib⁹ pōt intelligi quod legi⁹ Isaie. io. Ne qui odunt leges iniquas et scribē tes iniustitiā. Scripserunt vt oppri merent in iudicio pauperes: et vim facerēt cause humiliū populi mei: vt essent inde in preda eorū: et pupillos diriperent: qd facietis in die visitati onis: et calamitatis. De longe veniē tes ad cuius fugietis auxiliū: vbi de relinquetis gloriā vestram ne in curuemini sō vinculo: et cū interfecistis cadatis. Concor. Monal. vbi s̄ qui addit q. qui odunt leges de solūēdis vsuris vel solutis nō repetendis et si milia: si aliqui dānificati sunt occasi one talis legis vel statuti: tales leges ipso iure nō valent: cū sint cō dñm. 8. di. que cō. et. 22. q. 7. flagitia. si militē tenēt in solidū qui p̄ncipez induxerunt ad odendū huiusmodi leges. Simili⁹ obseruātes mortaliter peccant: et tenēt restituere que occa sione talū legū sunt lucrati.

150 Quid si dñs tpalis nō facit id ppter quod ipositiū est pedagiu. Rndz ibo

vbi s̄ q. grauē peccat: n̄ tñ tenet ad restitutionē eius qd accepit ex tali pe dagio: dūmodo fecit ad qd tenebat nisi ostaret q. hac de causa fuisset cō cessum: q̄uis teneat ad satisfactiōē plenaria qd plus ē si in defectū iusti tie inueniat. 22. q. 2. dñs. et. 7. q. 5. admistratores. 2. q. 7. q. sine peccato in aut. vt disse. iudi. §. i. in fi. col. 9. et de appel. l. si appellatiōē. ff. de iudi. l. fili⁹. insti. d. ob. que ex quasi delic. na. l. i. Rndz si enim sententia Ray. vera esset vix aut nunq̄ aliquis peda gia recipientiū saluaretur.

151 Quid de dñs tpalib⁹ qui negligūt facere iustitiā miserabilib⁹ psonis et defendere ab oppressionibus. Dic q. sunt excōicati ipso iure post tertiā monitiōē: nec pnt absolui nisi satisfaciāt de dāno qd incurrerūt ille pio ne miserales. vt dic̄ tex. iuncta gl. 22. q. 5. c. admistratores. vbi dic̄. Admistratores plane secularium di gnitatū q. ad ecclesiarū tuitionē pupil loz et viduarū protectionē: rapaciūq. refrenationē cōstituti eē pculdubio debēt quotiēs ab ep̄is et ecclesiasticis viris cōuenti fuerint eorū querimōias attēti⁹ audiāt: et fm q. necessitas ex petierit absq. negligētia examinent et diligenti studio corrigant. q. si dei timorem p oculis nō habētes neg'i gere post hāc et tertiā monitiōem inuenti fuerint omni se nouerint cō munione vsq. ad dignā satisfactiōē p̄uatos. Unde nō cō imponentes stipēdiarios in ecclesiasticis domib⁹ vel hospitalib⁹ q. dissipāt bona paupz. **152** Quid de dñs tpalib⁹ q. vtūt malis officialib⁹ et negligūt eos corripe vel

officio puare. **D**ic q tenet de danis
 eoz sic dixi i iudiciis s. s. iio. 7. s. 209
 153 **Q**uero an sol' pnceps possit ipone
 collectas 7 supradictas. i. accersimonia
 datione p aliqua necessitate emergē
 te ad tps. Rndet dñs Jo. in. l. i. c. d.
 superindicto. li. io. q sic. imo punitur
 ali' ipones sine iussu principis. vt. l.
 placet. c. de execu. mu. li. io. Quod
 est verum quando imponunt p oc
 currenti necessitate fiscali: sed pro oc
 currenti necessitate ciuitatis: vel pro
 uincie vel alteri' municipij: ipsa ciui
 tas vel prouincia vel municipiū pōt
 sibi imponē: imo cogit si pecunia nō
 sit in omuni vt dicit glo. in. l. i. s. qb?
 ff. q cuiusq vni. no. 7. l. fi. 7. l. omniū
 prouinciarū. c. de opere publi. 7. c.
 de imu. ne. c. l. fi. 7 qd nōt Jnno. i.
 .c. grauē. de sen. exco. vbi dicit q vni
 uersitas p demnata p soluenda pena
 imponit collectā per solidū 7 libram
 vide de hac materia in. l. i. iudicioes.
 c. de ano. 7 tribu. per dominū Jo.
 7 hoc patet fm eum q ciuitas volēs
 imponere collectaz vt dēt pncipi nō
 potest de iure: tūz cessat causa occur
 rētis necessitatis: 7 cessat auctoritas
 superioris: 7 nisi esset ciuitas libera:
 que non recognoscat superiorē de q
 in. l. nō dubito. ff. de capti. alias nul
 lus pōt imponere sine auctoritate su
 perioris vt dicta. l. i. 7. l. placet.
 154 **Q**uid de dñis temporalib' qui ven
 dunt officia publica. **D**ic q tam vē
 dentes q ementes debent puniri. l.
 iulia ambitus. l. vnica. c. eo. 7 insti. d.
 publicis iudiciis. s. sunt preterea. l. in
 centum aureis. 7 est infamis. vt dca
 l. vnica. vide. j. s. 268.

De restitutione sbditoz de male
 ablatis dominis facienda.

Quero an sbditi teneant ad
 restitutionē male ablatoz a
 dominis suis quib' sbsunt. 7 p
 quid de pedagius: an def audantes
 antiqua vel noua rōnabiliter ordina
 ta teneant ad restitutionem. Rndet
 Donal. q sic: dūmodo exigētes pe
 dagia faciant illud ppter quod insti
 tuta sunt: alioquin si nō possunt re
 stitui illis quib' debetur: debent pau
 peribus erogari. Si autem nō faciāt
 illud ppter quod instituta sunt: non
 tenent: quia frangenti fidem fides
 frāgatur eidem. ar. 61. di. s. his oib'
 ex de iureiu. peruenit. el. 2. Jē caue
 ant mercatores semper mendacium
 quia si illi vt dictū est faciant quod
 suum est: 7 aliquid isti sstraherent ra
 pina vel furtum esset: vnde pōt te
 nerent eis ad restitutionē: 7 agere
 nsuper penitētiā d furto 7 mēdacio
 sicut de aliis peccatis ibi ommissis: s. si
 iniuste acciperet ille isti mercatores
 furtiue sstraherent per mēdaciū pec
 carēt ad min' venialiter ppter men
 daciū: ad restitutionē tamen non te
 nent fm quosdā. Concor. Hosti. in
 ti. de censu. s. ex quib' in fi. dicens q
 tam exigēs iniustū pedagogiū: q non
 iustū soleus tenet ad restitutionē.
 Sed nūquid defraudatib' dātū est
 inuigēdum in foro penitentie: vt sol
 uant penā quā incidunt. Rndet idē
 vbi s. dicit quidam q nec in pdcō
 casu nec in simili tētur q ad soluēdū
 emēdā penaz: nisi fuerit iudicatum
 cōi ipsum in foro cāz. quia talia nō
 debēt nisi tūc demū cū qs dēnat
 est p

est per sententiam in forma iudicii.

Unde si quis furtim asportauerit pedagium: vel inciderit alienam siluam: vel omiserit furtum: aut sacrilegium: aut similia super quibus statuta est pena corporalis vel pecuniaria per legem vel per canonem. non est iniungendum in foro penitentiali quod soluat huiusmodi penas. nisi tunc demum cum fuerit condemnatus ad illas soluendas: sed sufficit quod soluat interesse: et satisficiat ad arbitrium boni viri si iniuria intulit.

Idem dicit glo. iz. q. z. fraternitas.

157 Quid de christianis qui tempore treuge vel guerre accedunt ad partes paganorum: et portant illuc merces prohibitas: et ipsi saraceni seu pagani tenent eis fidem defendendo eos in territorio suo: et in mari a latronibus: vel piratis. Respondet idem ubi supra quod tunc debent ipsi christiani soluere eis pedagium fideliter secundum statutum vel pactum: alias tenentur eis ad restitutionem si possunt: alias debent pauperibus erogare: quia fides etiam hostibus seruanda est. 22. q. 4. innocens. 22. q. 1. noli. Et intellige de illis saracenis qui non sunt violenti possessores terrarum: quas tenent. id est qui non vi detinent terras consecratas christi in habitatione.

158 Quid si quis furetur christianos captiuos a saracenis detentos. Respondet Hosti. in ti. de peni. 5. quibus vero. 2. quid si quis. quod non tenetur. ar. 22. q. 2. dominus. 1. q. 8. ut patet. et hoc intelligas quando non est tempus treuge. Sed quid si treuga sit. Dic quod tunc tenetur restituere rem si tradita et extraditione hominis vel alterius rei

solate. et omnis damni dati. ar. 22.

q. 1. noli. quod intelligit Ray. nisi forte saraceni compellerent captiuos idcirco latrare: in quo casu eriperet captiuus in libertatem. ar. 54. di. nulla. et tunc non tenetur surripiens eum: ex quo de peccato mortali vel subuersione si dei agitur magis sit deo: quam hominibus obediendum. ii. q. 2. iulianus. 1. c. qui resistit. Quid si christianus captiuus furetur saraceno qui eum captiuum detinet. Respondet idem ubi supra quod si fuit captus dum erat treuga: quam frangebatur: et sic inuenitur in culpa. 22. q. 1. noli. et non iminebat famis necessitas: tunc tenetur ad restitutionem: si autem alias tempore belli captus fuit: vel necessitas famis iminebat cum talem teneatur saracenus pascere: non tenetur ad restitutionem secundum Ray.

159 Quid de subditis damnificatis dominos 159

Respondet Bonal. ubi supra quod restitueri tenetur subditus: sicut fur qui subtrahit de his que soluere debent domino absque voluntate domini sui. Soluere enim debet ea que inter ipsum et antecessores suos plane bona fide sine dolo et coactione conuenit sicut solz fieri: cum mansus vel ville concedunt de nouo colonis: vel aliis personis: de quo consuevit fieri instrumentum in quo ponitur census et annuus et ponunt alie seruitutes et pactiones hinc inde: et ideo omnia talia dummodo non sint turpia et contra dominum: peti possunt: et soluenda sunt. Item a libz in traditione rei sue potest ponere legem: quam vult: dummodo honesta. ex d. condi. apo. c. verum. 18. q. 2. Eleutherius. ubi tamen indiffinitum posuit

est in instrumento aliquod tale verbum collecta talia quæsta: vel similia intelligendum est quod debet eam moderate petere: inspecio onere et facultatibus scilicet creditorum. et de censu. cum apostolus. in fine. et. io. q. 2. c. fi. Si militer cum in instrumento continetur quod tali dominus potest facere taliam ad iussum: vel ad placitum: aut quando est talis consuetudo sine scripto: tunc illud iussum aut placitum moderatum est ad arbitrium boni viri inspectis facultatibus scilicet creditorum. Concor. h. o. sti. in ti. de peni. §. quibus. h. quid d. questis et talis.

De restitutione scilicet creditorum inter se de his que ad inuicem extorquent.

160 **Q**uero an scilicet teneantur ad restitutionem eorum que in se iniuste extorquent. Et primo quid de ciuibus qui collectas dimiserunt super alios. Respondet Monaldus ubi supra quod si scienter aggrauant super alios aliquem ultra quam debent: inuidia vel odio tenentur ad restitutionem ei. Si autem se vel alios alienant: peccant mortaliter: sed non tenentur ad restitutionem communitati: quia non aggrauant eam in hoc: sed inimicos. Et hoc est quando quantitas summe est a communi determinata. Si vero collecta est antiqua et debita domino temporali: et aggrauant inimicum: tenentur ei in tantum: si autem se alienant: domino tenentur in tantum. Si vero amicum alienant: tenentur similiter domino: nisi amicus prius restituerit. Si autem est collecta a do-

mino nouo iniuste posita: puta ad propriam utilitatem posita non tenentur exatores domino restituere: nisi inimico: si grauauerunt eum. preterea domino non debet obedire contra conscientiam in collecta iniusta. Item nota quod collecta fit duobus modis in ciuitate. scilicet per alios et per se. per alios duobus modis. scilicet determinate et indeterminate. determinate. scilicet quando determinatur summa a communi illis qui aliis ad soluendum imponunt: et tunc si alienant se vel amicos: nec aggrauant commune: sed inimicum tantum: et ideo tenentur tantummodo illi. In determinate vero fit: quando summa non determinatur eis sed dicitur quod imponant ciuibus decem denarios pro libra. Et tunc si se vel amicos alienant: commune defraudant: sed secundum quosdam non tenentur ei ad restitutionem: quia dicunt hoc non esse de iure diuino institutum: sed publico vel civili. scilicet propter bonum patrie: peccant tamen mortaliter propter iuramentum promissorum infra tempus quantum ad exactionem: sed non quantum ad solutionem: quia hoc modo iurauerunt sed hoc mihi non placet. Item quando fit collecta per se: fit similiter duobus modis. Primo quando debet homo manifestare iuramento quicquid habet et tunc si habet mille: et iurat se tantum centum habere: est periurus: sed non tenetur restituere: quia hec datio non est de iure diuino: ut dicunt. Similiter secundo modo fit: quando homo iurat se missurum decem denarios pro vnaquaque libra: quaz habet in archa repositam alicui ad tempus infra tempus illud

illud semper tenetur: et elapso tempore
perius est: si non facit quod iurauit
sed secundum quosdam non tenetur
ad restitutionem: quia non contrectauit
rem alienam: quoniam adhuc domi-
nium rei non recessit ab eo: et dicunt
quod hec datio non est de iure diuino:
ut dictum est. Ihec enim opinio cum
precedenti non placet mihi propter do-
lum et fraudem quam continet: que
nulli debet patrocinari secundum ca-
nones. Si autem iurauit tamen dare com-
munitatem semper ex virtute iuramenti.

161 Quid est discussoribus. i. estimatoribus
patrimoniorum qui dolo odio vel
inuidia plus et minus estimant: et pro-
ximum: et rem publicam damnificant.
Rendz Jo. de platea in dicta. l. i. §. de
discussoribus. libro. io. q. siue sit dis-
cussor ad inuestigandum et discutien-
dum: qui sint publici debitores et ali-
quem inique delectet: vel describat
esse publicum debitorem: qui non sit
vel dicat esse debitorem maioris qua-
titatis quam sit: tenetur ad restitutionem:
et ipse remanet obligatus filio in illa
quantitate in qua alium descripsit inique
siue sit discussor patrimoniorum causa
ponendi in estimio pro collecta: vel alio
grauamine reali soluendo secundum
quantitatem patrimonii cuiusque: certe
in id in quo perperam: et inique plus
estimat facultates alicuius quam valeant
ipse teneat per textum in dicta. l. i. Sa-
ueant ergo estimatori bonorum patri-
moniorum aliorum: quia tenentur ad
illud quod male estimant: siue estimet
pro collectis publicis: siue ad priuatum
modum: ut pro fideiussoribus dandis
a tutore secundum valorem patrimonii

pupilli: quia si estimator minus esti-
met: et propter hoc fideiussor minoris
quantitatis datus est. teneat pupillo. l.
fi. §. de magistra. conuenien. 7. l. i.
§. diuus. ff. eodem tit. siue sit estimator
datus ad fideiussores approbandos. l.
an sint sufficientes. l. arbitrio. 7. l. si ab
arbitro. ff. qui satis dare cogant. Et
similiter tenetur messor agri: edificij
frumenti vel vini: si dolo: vel lata culpa
inique metiat. l. si messor. §. i. 7. 2. ff.
si messor falsum modum dixerit. Et
similiter tabernarius qui in computatione
fessellit. l. si in fi. ff. eodem tit. de quo
etiam. l. 2. §. de iure filii. Abicungz
enim generaliter quis inique facit id
ad quod assumptum est a iudice vel a
partibus: ut cum notarius assumptum est
ad computationem litterarum: et male com-
putat: teneat. l. computationis. §. de
fide. instrum. Mel medicus perperaz
refert de qualitate vulnerum teneat
ut in. c. significasti. de homicidio. vel
obstetrix. de pregnatura ventris. l. i.
ff. de ven. inspi. tenent. hec ille.
Quid de malis electoribus. Rendz Jo. 162
de platea in. l. obseruare. §. de curi.
li. io. Ex quo ad officium rectoris ciui-
tatis pertinet conuocare consilium
et facere eligi officiales: et electis nun-
tiare: ut possint si expedierit appella-
re: et qui male nominauerit aliquem
sciens eum habere excusationem: et sic
eum causa vexandi vel ex odio noiat
teneat ei ad omnes sumptus litis: quos
ille nominatus faciet in causa appella-
tionis se excusando: ne ei calumnia
et temeritas transeat impunita: ut d.
l. obseruare. 7. §. de sumptuum recu-
peratione. l. unica. 7. l. i. §. de excusatione.

.ff. de vaca. munerum. 7. l. sciuerit.

.C. excusa. tutorum.

154 **Q**uid de exactorib⁹ tributorum qui plus debito exigunt. Rndet idem in .l. i. de exactoribus tributorum. li. io. q^d tenetur furti si plus debito exigunt s^{ed} terrore 7 preeminencia dignitatis vt dicta. l. etiam pro alimentis suis: 7 sue familie vel equorum. l. 2. **C.** de lucris aduocatoz. libro 12. 7 tenent in duplum ei a quo exegit. l. i. **C.** de superexactionibus. li. io.

De restitutione strahentiū.

164 **Q**uero ad quid teneant^r contrahētes. Rndz Jo. de pla. insti. quibus modis strahitur obligatio. s. i. quia si contractus celebratur gratia dantis tantum: vt in deposito: tunc recipiens tenetur solū de dolo 7 lata culpa. Si gratia recipientis tantum vt in cōmodo: tunc tenetur de dolo 7 omni culpa. l. lata leui 7 leuissima. Si g^{ra}tia vtriusq^{ue} vt i locatione: tunc tenetur de dolo lata culpa 7 leui vt. l. si vt certo. s. 2. ff. cōmodati. In mutuo autē quia trāssertur dominiuz: ideo recipiens mutuū tenetur de dolo 7 lata culpa leui 7 leuissima: 7 de casu fortuito: vt institu. quibus modis re contrahit^r obli. s. i.

165 **Q**uid de cōmodatario. Dic q^d quādoq^{ue} tenetur solum de dolo 7 lata culpa. quandoq^{ue} etiam de leui: quandoq^{ue} etiam de leuissima: quandoq^{ue} etiam de casu fortuito: vt notat glo. in dicto. s. in v. exactissima m. insti. quibus modis re contrahit^r obli. nā de dolo solo tenet: puta. si cōmodo

v^{er}ori mee vt cōpta. i. ornata veniat ad me. vt. ff. cōmodati. l. si vt certo. s. nunc videndū. 7. s. interdū. quādoq^{ue} dolo 7 culpa eius leuis. vt si cōmodo tibi ciphum: vt omnes amici inuitē ad cenam. vt. ff. cōmodati. l. in rebus. s. hec ita. quandoq^{ue} leuissima: 7 hoc generaliter vt hic. Interdum casus vt si culpa precedit dicta. l. in rebus. s. alioquin hec gl. Itē notatur secundum eundem dominum Jo. qui colligit ex textu in dicto. s. in v. nec sufficit. q^d licet re sua quis possit male vti cum in ea sit moderator 7 arbiter vt in. l. in re manifesta. **C.** mandati. tñ in deposito vel cōmodo est determinatum q^d debet adhiberi exactissima custodia 7 diligentissima: que leuissimam culpam excludit. Et ideo si quis in suprascriptis rebus erat diligentissim⁹ pariter debet esse in cōmodatis: sed si in suis erat diligentior: certe in cōmodatis debet esse diligentissimus: 7 ideo tunc debet adhibere maiore custodiā rebus cōmodatis: q^{uā}m suis. Nā tunc in suis culpa culpanda est: sed in alienis est punienda. vt dicto. s. i. 7 dicta. l. si vt certo. 7. l. in rebus. in pñ. ff. cōmodati. Sed quid quando etiam in suis erat diligentissimus: 7 non potest nisi vnā rem saluare. Rndet idem dominus Jo. q^d tunc locus est gratificationi: quia potest saluare quam vult: de quo gl. in dicta. l. si vt certo.

Sed quid si q^{ui}s vtitur cōmodo vlē i66 locum determinatum. Rndet idem vbi supra q^d in culpa est: 7 ad euz spe dat periculum. vt dicto. s. i. v. alioq^{ue} 7 dicta. l. in rebus. imo tunc omittit furtum

furtum usus. insti. de obli. ex delicto
§. placuit.

167 Quero qui dicantur casus fortuiti.
Dic q illi qui enumerantur in dicto
§. i. 7 dicta. l. in rebus. 7. l. que fortui
ti. §. de pignor. actione. Nam casus
cui resisti non potest dicitur mors
seruorum comodatorum que eius cul
pa non interuenit latronum hostiū
ue incursum quando res est comoda
ta ad peregrinandum propter pirataz
insidias: naufragium: incendium fu
gaq seruorum qui custodiri non so
lent. Sed quero an furtum optet
inter casus fortuitos. Rndet idēz vbi
supra q non. ideo non excusat com
datarium. l. cum duobus. §. damna.
ff. comoda. 7 insti. quibus modis re
contrahitur obligatio. §. si. nisi fiat a
persona domestica: de qua non suspi
cabaris: vt notat Synus in. l. i. §. de
positi. 7. l. eum qui. §. idēz scripsit. ff.
de furtis. Sed an incendium compu
tetur comodatariorum inter casus fortui
tos. Rndet idēz vbi supra q non si
incipit in domo sua: quia sine culpa
inhabitantium non oritur incendium
l. nam salutem. ff. de offici. prefeti.
vigi. sed si in domo aliena: 7 comoda
tarius rem euitare non potest: habz
regressus cōtra eum qui est in culpa
incendij vt. l. si seruus seruam. §. si for
nicarius. ff. ad. l. acquiliam. Et nōt
glo. in dicto. §. si. insti. quibus modis
re contrahitur obligatio.

168 Quid de depositario. Dic q tenet
solūmodo d dolo 7 lata culpa: 7 ma
la electio depositarij est in culpa: tam
etiam quandoq tenet depositarius
de casu fortuito. vt notat gl. institui.

quibus modis re contrahitur oblig.
§. si. Quinq enim sunt secundū Jo.
de platea que faciunt depositarium
teneri de casu. s. conuentio. i. padum
dolos. culpa. mora. obligatio. vt no
tas. ff. de positi. l. i. §. sepe.

169 Quid de bidello cui assignasti librum
tuum: 7 eum tradidit alteri an tenea
atur. Rndz Jo. de platea. dic si tradi
dit tuo socio: vel famulo tuo cōsuetō
vel alteri portanti tuum signum cui
verisimiliter credere debuit: non tēf
si autem non assignasti ei: sed simpli
citer posuisti in scholis: tūc tenet ad
similitudinem locatoris secundū. l.
dominus orreorum. ff. loca.

170 Quid de creditore pignoris. Rndet
idem vbi supra q tenetur de dolo 7
lata culpa 7 leui: quia contradus ce
lebratur gratia vtriusq. vt dicit tex.
in. §. si. insti. quibus modis re contra
hitur obligatio. 7 ideo non tenetur
de leuissima culpa: nec de casu fortu
ito: nisi fuerit in culpa.

171 Quero an inter emptorem 7 vendi
torē cadat restitutio. Rndeo q mul
tiplēx. vt patet infra in d dō emptio.

172 Quero de quo teneatur socius. Dic
q tenetur ad restitutionem damni
emergentis dolo 7 culpa sua lata 7
leui: que leuis culpa estimatur si non
adhibet tantam diligentiam in com
munibus rebus quantam adhibere
solebat in ppiis tempore societatis
vt insti. de socie. §. socius. 7. l. socius.
ff. p socio.

173 De restitutione eius qui ob cām
accepit 7 causa nō est secuta.

Restituere tenet qui accepit
aliquid ob cāz: 7 causa non

est secuta. vtruta si dedi tibi pecuniā
vt pro me ires ad sandum Jacobuz:
7 nō iusti. **Sec^o** si per te nō stetit. vt
.l. si pecuniam. ff. de condi. causa da
ta. vbi dicitur. Si pecuniam ideo ac
ceperis: vt capiam eam. deinde para
to tibi ad proficiscendum conditio tē
poris: vel valitudinis impedimento
fuerit quominus proficisceris. an cō
ditio possit: vidēdum est: 7 cum per
te nō steterit potest dici repetitionez
cessare. Sed cum liceat penitere ei q̄
dedit p̄culdubio repetetur id quod
datū est: nisi forte tua intersit non ac
cepisse te ob hanc causam pecuniam
Nam si ita res se habz: vt licet nōdū
profecus sit: ita tamen rem compo
sueris: vt necesse habeas proficisci: v̄l
sumpt^o qui necessarij sunt ad p̄fecti
onem iam fecisti. vt manifestum sit
te plus forte q̄ accepisti erogasse cō
ditio cessabit. Sed si min^o erogatus
sit: conditio locum habebit: ita tamē
vt indemnitas tibi p̄stetur eius qd̄
expendisti.

174 **Q**uid si dedi pecuniā viro cui nup
tura erat mulier. deinde non sunt se
cute nuptie. Dic q̄ ad restitutionez
tenetur. l. si mulier. ff. de condi. causa
data causa non secuta.

175 **Q**uid si dedi tibi vt seruū manumit
tas 7 nō manumisisti v̄l me penitet
anteq̄ manumitteres. Dic q̄ ad re
stitutionez mihi teneris. l. i. §. i. ff. de
condi. ob causam.

De restitutione gerētium nego
tia aliena 7 primo de tutore.

176 **R**estituere tēf tutor 7 curator

omne damnu quod pupillo v̄l adul
to processit eorum dolo: lata culpa:
vel leui negligentia. Non autem le
uissima vt. l. quicquid. §. arbitrium.
tutele. vbi dicitur. Quidquid tutoris
dolo: vel lata culpa: vel leui: siue cura
toris minores amiserunt: vel cū pos
sunt non acquisierint in hoc iudicio
venit. vt in. l. i. de tutelis. 7 rationi.
distra. dicitur. in omnibus que fecit
tutor cum facere non deberet. Item
in his que non fecit cum facere debe
ret rationem reddere tenetur p̄stā
do dolum 7 culpam 7 quantā in re
bus suis diligentiam haberet. Idem
in prelato. vt in. c. cum in officiis. de
testa. Item secundum Jo. de platea
insti. de obli. que ex quasi contractu
nascunt. §. tutoris. quando tutor fuit
negligens in exigendis nominibus
debitorum pupilli que facta sunt po
stea non idonea ad soluendum: cum
prius essent idonea tempore tutele
tenet. vt in. l. z. §. arbitrium tutele.
Item tutori imputat: 7 ad interesse
tenet si causam pupilli desperatam
ducat. §. de administra. tutorum. l.
bona. 7. l. si nō est. ignotum. 7. ff. de
administrati. rerum ad ciuitatem p
tinentium. l. quotiens. §. sicut. igno
scendum est cum illi qui bonam fidē
agnouit. vt. ff. manda. l. quint^o. hec
spec. in ti. de aduocato. §. vtriusq̄. v̄.
item etiam caueāt. Quid si quis vo
lebat legare vel donare pupillo 7 tu
tor impediuit dicens. lega vel dona
mibi. gl. ponit hanc questionem sab
batinam: 7 nō soluit in dicta. l. q̄cqd
sed dici potest q̄ tenetur pupillo ad
restitutionē. ar. de. i. de p̄ui. v̄. p̄cipiē
religiosis

religiosis: vt non impediant testato
res quin legent probialibus vel ma
trici⁹ ecclesiis. **N**on dicit frater **A**lua
rus: q⁹ alias peccant mortaliter: et te
nent ad restitutionē. **N**az hec est re
gula: q⁹ quoties quis aliquem impe
dit a consecutione alicui⁹ beneficij tēf
ad restitutionē. vbi s. s. 124.

De restitutione negotioz gestoz.

177 **R**estituere tenet negociorū
gestor omne damnum illi
cuius negocia gessit: quod
damnum processit dolo suo vel lata
culpa: vel leui: vel etiā lenissima: quā
ali⁹ diligentior erat gestur⁹. vt insti.
de obli. que ex quasi contractu. in pñ.
an autem teneat de casu fortuito gl.
ibi enumerat sex casus: in quib⁹ tene
tur in vbo obligatum. et contra te
net ad expensas quas fecit negocio
rum gestor illi cui⁹ negocia gesta sūt
fallit in plurib⁹ casib⁹ enumeratis
per dominū **J**o. ibi. et in. l. nenseni⁹.
ff. de neg. gest. l. i. **Q**uam⁹ quando p
cessit ptestatio q⁹ nō gerat. vt dicta
l. nenseni⁹. **S**ecund⁹ quando gessit
paterna affectione: vt si nutria⁹ pre
stitit alimēta p uigno vel in eum eru
diendū expēdit. l. q⁹ paterno. **C**. eodez.
Terti⁹ quādo marit⁹ gessit maritali
affectione. puta fecit expēdas in curē
do vxorē egram. **N**am focer non te
net eas satisfacere: nec opunt in re
stitutionē dotis. **N**am marit⁹ tenet
facere curare vxorem suis expensis:
nisi quando nō habet dotē: vel esset
expēsa magna ultra dotem: et vxor
haberet patrem q⁹ tenet ad hoc: vel

ipsa hz aliū d. i. alia bona ex q⁹ b⁹ possz
curari. **N**on tenet tamen marit⁹ qñ
ex culpa vxoris nō habet eam in suo
obsequio: secundum **J**aco. d. are. sed
ad expensas funeris vxoris teneille
cui remanet dos p ea parte pro qua
deuenit dos ad euz: vt. l. quia in vxo
re. **S**. d. negotiis gestis. **C**uart⁹ p⁹t
domesticam affectionem et pietatez
vt si mater expendat in faciēdo dari
tutorem pupillo. l. i. **C**. de nego. et l.
is qui. ff. eo. de hac materia vide j.
s. 224.

De restitutione sotioz.

Quid si duo sunt socij habent
rem cōmunem et alter
in ea facit expensas. **R**ndet
Jo. de platea insti. de obli. que ex qñ
contractu nascuntur. s. item si inter
aliquos. q⁹ alter tenetur contribuere
partem suam restituendo ei qui fecit
expensas de suo. vt. l. si inter fratres.
s. 2. ff. pro socio. et l. si vt pponis. **C**.
de here. pñuat. **I**tem nota secundū
eundez q⁹ vbi vnus ex socijs est rix
sus et deuius: vel non curat laborare
terram communem: vel locare do
mum communem: potest socius ac
cipere sibi partem suaz quo ad vsum
et laborare: et sibi fructus recipere. gl.
est notabilis in. l. iubemus. in vbo
diuidere. **C**. de sacro san. eccle. et alia
glo. in. l. luci⁹. ff. fami. hercis.

**De restitutione accipientis inde
bitum et cetera.**

Quid de soluēte indebitum
ignorant. **R**ndet q⁹ recipiēs

teneat ei ad restitutionem: proinde ac si mutuo accepisset ex quasi contractu ut insti. §. obligat. que ex quasi contractu nascunt. §. si. et insti. quibus modis re contrahitur obligatio. §. item si per errorem. secus si soluat scienter quia tunc donare videtur. ut. l. campan. ff. de ope. libertorum.

De restitutione damnorum ab animalibus datorum.

i80 **Q**uid si quadrupes: puta equus vel asinus tuus naturali feritate mihi damnum intulit: puta fregit vasa mea: vel vegetem: et vinum effusum est. Respondet spe. in ti. de iniuriis. et damno dato. §. sequitur. et porro. quod mihi teneris vel reficere damnum: vel dare animal pro noxa. ut insti. si quadru. paup. feci. di. i. pñ.

i81 **Q**uid si equus tuus calce me percussit: et crus fregit vel brachium: vel oculum effodit: vel aurem dentibus scidit: vel me vulneravit: propter quam plagam oportuit me dare decem medicis et alia. 10. impendi in curatione: an petere possum. 20. et opera quibus curavi et cariturus sum. Dicit spe. ubi supra quod sic vel quod decem animal pro noxa. textus est. ff. eo. l. ex. hac lege.

i82 **Q**uid si tuum animal incitavit meum: ita quod mecum animal dedit alteri damnum: an teneris. Specu. ubi supra videtur sentire quod sic. idem dicit glosa insti. si quadru. paup. feci. di. in pan. in verbo feruore. ne animal tuum moueas ad damnum dandum sui lascivia: et facilitate: siue incentiuo amore: et persecutione alterius animalis: ut si equus

tuus persequendo equam meam fragit hostium domus mee: vel mea blada imatura in terra conterit: vel aliter damnum mihi dat siue suo corpore: siue mediante alio instrumeto. ut si bos vel equus sine culpa conducentis plaustrum obtruit animal meum: vel aliud damnum dedit. ut. ff. eo. l. i. §. si autem.

Quid si bos tuus comedit herbam meam **i83** vel canis tuus carnes meas: vel porcus farinam: vel murilegus lardum vel mustela corrodit panes: an mihi teneris ad emendam damnorum vel dandum animal pro noxa. Respondet Specu. ubi supra quod sic. ut. l. quintus. §. i. ff. ad. l. acquilia. et l. qui seruandorum. §. si. de prescriptis. et. Et per Bar in. l. h. amplius. §. de his. ff. de damno infecto.

Quid si oues vel alia animalia quis **i84** mittit in predium meum: et frumentum et ordeum vel glandes depascuntur Respondet Specu. ubi §. quod mihi teneris.

Quid si per se pecora intrauerunt cam **i85** pum: et depasta sunt frumentum. Respondet spe. idem. §. quod mihi teneris. Idem Jo. de platea in. §. i. insti. ad. l. acqui. et hoc per. l. qui seruandorum. ff. de prescriptis. Sed quomodo estimabitur damnum datum in frumento dum est in herba. Respondet idem ubi supra quod vel expectabitur tempus messium ut sciatur quantum ex tanto vel simili frumento habebitur: vel considerabitur quantus fructus in anno preterito ex tanto et simili habitus est. ar. ff. ad. l. acquilia. l. acquilia si deletum. ff. de tabulis exhibendis. l. locum. §. condemnatio. ii. q. 2. nolite.

Sed nunquid dominus se liberat dando **i86 animal**

animal pro noxa. Rndet idem ubi s
q non: si ipse illud imisit: vt insti. si
quadrupes pauperiem fecisse dicat.
secus si casualiter intrauit.

187 **Q**uid si leo velus aper: quem tenes
ligatum iuxta viam publicā damnu
dedit. Rndet Spe. in ti. de empt. 7
venditi. s. nūc dicendum. 7. sed pone
ibi. quarto cōpetit q teneris per tex.
s. si. institu. si quadru. paupe. fecisse
dicat. Rnde ibi dicit Jo. de platea
Caueant ergo sibi qui tenent canes
mordaces viles vel simias: vel alia
animalia ferocia in locis publicis: q
si ledūt hominem liberum: condem
nat tenēs in expensis curationis: 7
operariū amissarū 7 amittendarum:
in quantū iudici equū videbit facta
estimatione quantū lesus viuere po
terat secūdū distinctionem etatū. vt
.l. hereditatū. ff. ad. l. falci. 7 glo. dic
in. l. ex hac lege. ff. si quadrupes pau.
fecisse dicat. Et ideo non liberatur
dando feram bestiam damnu dātē
pro noxa. vt. c. si. de iniū. 7 dāno da.

188 **S**ed pone q inuenio pecudem tuā
in mea segere damnu dātē: nūqd
propria auctoritate illā capere possū:
7 tenere: donec de damno mihi sa
tisfeceris. Rndet Spec. in ti. de acti.
7. sed pone q inuenio q non possū
capere: vt teneam quasi loco pigno
ris: donec mihi satisfadum sit: possū
tamen capere 7 tenere donec sciatur
domin⁹ contra quem agere possū.

189 **Q**uid de his qui cum iumento vel
igne malitiose apposito: vel al's ledūt
agrum vel domum alteri⁹. Rndet
Donal. in sum. in tradatū restitutio
num. in. c. de restitutione aduocato

rum. 7. item tenent ad totum dam
num. q tales tenent ad restitutionē
totius dāni. Et si volūtarie apponit
ignem non adhibuit diligētiam de
bitam: tenet in quadruplū maxime
infra annū. ex. de iniū. c. si egressus.
7 si leserit: ubi de hoc i. c. si quis. 7. ff.
de incē. l. i. Si autem animal pascat
in alieno nō damnicādo: domin⁹
nō tenet de pa. tenen. l. quoniam. s.
si. colla. io. nota tamen secūdū glo. 7
Anto. de butrio. in dicto. c. si leserit.
q dominus liberat dando animal
pro noxa.

Quid si bos alicui⁹ cornupeta erat: 7 igo
domin⁹ eum nō custodiuit: nec dili
gentiam adhibuit egressum bouem
vicini occidit. Rndz Donal. q domi
nus bouis cornupete tenet dare aliū
bouem viuum equiualem: 7 mor
tuum accipere: vt dicit tex. in. c. si bos
ex. de iniū. 7 dam. da. exoi. Intelli
gendum tamen quando dominus
sciuit cum cornupetam qd presumit
infra tres dies scire: 7 ppter hoc dic
tex. q cornupeta erat ab heri 7 nud⁹
tertius: quando 7o ignorauit: puta
quia contra naturam sui generis in
surrexit 7 contra naturam suā: puta
quia plueuit esse domesticus: tunc nō
tenetur ex edicto. l. acquilie: sed ex di
cto. l. si quadrupes pauperiem fecisse
dicatur. secūdum Hosti. 7 Goffredū
Item intellige secūdū glo. in dicto
.c. si bos. cum ille bos qui damnum
dedit aggressus est alium: 7 occidit:
sed econuerso non tenetur. i. quādo
bos mortuus incitauerat aggrediē
do bouem cornupetaz. ff. si quadru.
paupe. fecisse dicat. l. i. s. cuz arietes.

7. ff. ad. l. acqui. l. ita. **S**eu cū dubiū
 est: quia bos pmo aggressus. ff. ad. l.
 acquilia. l. scientiam. §. cum stramēta
 Et ad intelligentiam dānorum da
 toum ab animalib' nota vt ex dōis
 Ihostiensis comprehendī 7 colligi po
 test: q' duplex est actio qua tenet do
 min' animalis damnum dantis. s.
 lex acquilia. 7 hac tenet domin' ani
 malis damnum dantis: quādo cul
 pa sua aut negligentia animal dam
 num dedit: puta si te instigāte equū
 ipse dolore concitat' recalcitrauit: v'
 damnu' dedit. aut si quadrupes plus
 iusto onerata damnum dedit: vel si
 animal tuum in segetem meam mi
 sisti teneris ad totius damni estima
 tionem. **A**lia est actio que vocat' de
 pauperie qua mihi teneris: quando
 non culpa tua quadrupes damnū
 dedit contra naturam: 7 consuetudi
 nem sui generis. licet sua consuetudo
 talis sit: puta si sit equus recalcitrans
Non maior pars non recalcitrauit:
 vel bos cornupeta: nam maior pars
 non cornupetat: 7 tunc liberaris dā
 do animal damnificans pro noxa:
 licet damnum excedat quadruped' s
 estimationem. **S**i autem sit fera be
 stia: tūc dādo illud animal pro no
 xa: non liberaris: sed teneris ad toti'
 damni estimationem: quia huiusmo
 di animalia non debēt teneri in pu
 blico: siue soluta siue ligata vbi publi
 cum iter est: alias dominus tenetur
 in duplum. vt insti. si quadrupes. §.
 interdicim'. §. si. 7 nihilomin' actio
 de pauperie. i. pro damno dato locū
 habet: 7 etiam tenetur ad impensas
 i curatione factas: 7 ad operas amif

las: vel quas amissurus est propter
 debilitatē. nam prohibet quis verrē
 aprum: canem: vřsum: leonem: pāthe
 ram: 7 generaliter omne animal qđ
 nocere possit: tenere secundū Ihosti.
 in ti. de pauperie. §. quando. v. 7 no
 tandum. **I**tem colligunt' ex tex. 7 gl.
 7 didis doctoz. in. c. si. ex de iniur.
 7 damno dato. 7 per Ihosti. in sum.
 eodem ti. §. quādo. 7 in ti. de paupie
 §. quādo. 7 §. q'lis.

Quid si equus tuus insidiando mi
 lam meam olphaciat: 7 mula mea
 recalcitrās crus meū frāgit. **R**endet
 Ihosti. in ti. de pauperie. §. quādo. v.
 si vero: q' contra te agere possum de
 pauperie. vt. ff. si quadrupes paupe.
 fecisse dicatur. l. agofo.

Quid de detinentibus columbaria. 192
Rendet **A**ltē. in sum. li. 5. ti. 22. **D**icūt
 aliqui q' si non possunt teneri sine p
 iudicio 7 damno alteri': mortaliter
 peccāt: qui tenent: quidam tamen te
 nent q' columbe plus proficiāt terris
 quas frequentant stercorizando: 7
 mala semina colligendo: qđ noceant
 vnde nō videt' tutum super hoc aliđ
 affirmare.

Quid de venatorib' qui conculant
 agros 7 vineas aliorum quorum ca
 nes occidūt anseres 7 oues 7 agnos
 pauperū. **R**endet idem vbi supra. cre
 do q' tenent' restituere, estimationē
 damni vel peccant mortaliter: si nō
 restituāt: nisi ita modicum damnum
 esset: q' probabiliter nō curarent illi
 quib' fieret.

De restitutione excommunicatoz.

Utrū cleric' excommunicat' 194
 possit

possit percipere fructus sui beneficii durante excommunicatione. Rendet In no. q. nō in. c. pastoralis. de appella. per illū tex. vbi dicit. Illi prouentus ecc. merito sbrabūtur: cui ecclesie commūio denegat. Sec^o si appellaret Nam tūc nō credim⁹ q. posset nūtiari excommunicat⁹. ar. ex de sen. exco. per tuas. nec etiam beneficia sibi sbrabi debēt: imo cum ipse se nō debeat gerere p. excommunicato: et ministri p. bendari tāq. mercenarij possūt ei cōmunicare. ii. q. 7. quoniam. de sen. exco. inter. Alij tamen aliter dicunt: et est certū q. post absolutionem fructus modij temporis poterit repetere 2. q. 5. super causa. licz fuerit iniuste excommunicat⁹. Sec^o autem si iuste. ar. C. de re milita. l. cum allegatis. Ibec Inno. Concordat Hostie. vide s. si. vel. 126.

191 **S**mnis excommunicat⁹ tenet restituere si vult absolui: quia hec est vna d. conditionib⁹ requisitis ad hoc: vt q. absolui possit fm. doct.

196 **Q**uid de his qui excommunicati tpe excommunicationis acquirūt negociādo vel ex dono recipiēdo. Itē de his q. aliter illicite acq. sērūt beneficia ecclesiastica: vel castra: vel alia: et inde multa perceperūt. Rendet Hostie. vbi s. q. tenet totū restituere si animas suas saluare volūt. vt probat de eta. et quali. cū bone. de de. exco. mini. postulastis. de de. c. per inquisitionē et de preben. c. dilect. in fi. de his. que fuit a prela. et tenebat. de iure patro. cū dilect⁹. in fi. de symo. c. Mathe⁹.

De restitutione inuentorum a casu et fortuna.

Quero an inuenta a casu et fortuna sbraceant restitutioni. Rendet Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. q. rez quedaz sunt cōmunes omni iure naturali: vt volucres nō domesticę: et pisces maris: et etiam similia. insti. de rez di. 5. et quedam. et s. fere bestie. Quedam sunt vniuersitatis vt illud: quod est ciuitatis in cōmuni: vt theatra stadia et similia. vt insti. de rez diui. s. vniuersitatis. Quedam sunt pprie singulorū. vnde si quis inueniat aliquā rem de pmo modo dictis restituere nō tenet: et d. talib⁹ reb⁹ dictis: aliter dicit i dicto s. fere. Que in nulli⁹ bonis sūt naturali ratione occupati cedūt. Si q. autem res que sunt cōmunitatis aliquo casu inuenerit restituere cōmunitati tenet. Similiter rem que est alicui singularis persone: et sic intelligitur qd dicit in. 14. q. 5. si quid inuenisti. vbi dicit. Si qd inuenisti: et nō restituiisti: rapuisti: et ea. q. c. multi. dicit. Discat hoc peccatum simile esse rapine: si quis inuenta nō reddat: si sci at cuius sūt: et si cui⁹ sūt ignoret: tamē retinere nō potest: sed debet facere: quod in se est: vt sciat cuius est: quia vt dicit. ff. de fur. l. falsus. s. q. alienū. Si quis aliquid iacens in terra lucri faciendi causa sustulit furti obstrigat siue scit cui⁹ sit: siue ignorauerit. Et hoc rationabile est: quia ex quo scit re suam non esse: presupponere debz ea de iure ad alium pertinere. Si autē nō potest inuenire cuius sit illi cui incūbit cura de republica restituat. Concordat Hostie. in ti. de peni. s. quib⁹. et qd si q. inuenerit dicens. Quid si

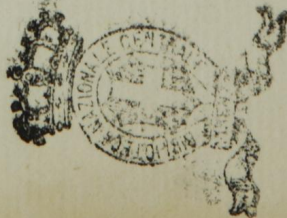
quis inuenerit pecuniam vel alia re
in via publica: vel alibi: dicat q̄ debz
facere p̄conizari: 7 i ecclesius loci illi
vbi res inuēta est: 7 adiacētū denū
tiari publice coram populo: q̄ talis
res inuēta est. Et si reperiat dominū
ei reddat: p̄mo tamen dicat ei circū
stantias p̄pter quas certificet: vtrū
vere sit dñs is qui petit: aliter forte
multi nō dñi peterent. ad hoc. ff. de
furt. l. falsus. §. qui alienū. Et si non
inuenit dñm: potest eū filio ecclesie
ipsam re retinere: 7 oret p̄ eo cuius
res est. Et hoc intelligas quādo est
pauper qui inuenit: aliter pauperib⁹
eroget. Alioquin si non restitueret
iuxta posse: fur esset. Et sic intellige
illud ihero. 7 Grego. i. 4. q. 5. si qd
inuenisti. 7 duob⁹. c. se. Concordat
Sco. in. 4. di. 15. qui addit q̄ interiz
d3 tradi publice p̄sone custodiēda.

198 **Q**uero an dñs possit prohiberi piscari
in fluminib⁹ publicis: 7 p̄petuis: sic
pad⁹ 7 rhen⁹. Rndet Jo. d. pla. insti.
de rez diui. in. §. flumina. q̄ non: si
militer nō potest p̄hiberi quis appli
care naues ad portū: 7 ligare naues
ad ripas siue ad arbores existentes
super ripis. licet tamen ripe 7 arbo
res sint publice quo ad vsū: siue sint
i omuni vsu: tamen p̄prietas ripaz: 7
arbores nate in eis sunt eoz: quoz
sunt p̄dia quib⁹ adherent. Et ideo si
ocurrūt dñs agri volēs incidere ar
bozem existentē in ripa fluminis: 7
exneus piscator vel nauta volēs liga
re nauē ad illā arborē: vlt appēdere re
tia siccāda p̄feret dñs: quia nemini
debet ius suum detrabi. vt insti. de
his qui sunt sui vel alieni iuris. §. sed

7 maior. Sed vbi occurrūt exnei: tūc
si vn⁹ p̄tendit publicā vtilitatē: 7 ali⁹
p̄uatā p̄feret p̄tendēs publicā: sed si
vterq̄ p̄tendit publicā: 7 vterq̄ p̄
uatā: p̄feret qui p̄mo occupauit h3
Jacobū butrigariū in. l. ripaz. ff. de
acqui. re. do. Sed si vterq̄ pariter oc
cupauit: loc⁹ est gratificationi vel sor
tis: sicut dicit glo. vbi plaustris inuicē
obuiantib⁹ in arta via dñ querit qd
plaustrū retrocedere debeat. l. i. §. si
iter dictū. ff. ne quid in loco publico.

Quero quid de feris bestiis piscibus 199
7 volucrib⁹. Rndet idem vbi §. sin
guloz: q̄ q̄a in nulli⁹ bonis sunt: iō
naturali ratione occupati cedunt
vt dicto. §. singuloz. 7 ideo dicit q̄
licitū est ingredi alienū fundū causa
aucupandi 7 venādī: sed si dominus
p̄uidet anteq̄ ingrediari: potest te
prohibere ingredi adeo q̄ si postea
ingrediari teneberis iniuriā: si tñ
nō obstāte prohibitione ingrediari
ad aucupandū vel ad venādū: qd
capiēs tuum efficiat: nec potest tibi p̄
dñm auferri. vt tenet gl. in. l. diuus.
de serui. ru. p̄dij. e. ff. d. acqui. re. do
. l. 3. insti. de rez diui. §. apum. licet
glo. in dicto. §. singuloz. teneat con
trariū 7 male.

Quid si vulnerasti letaliter feraz be 200
stiam: vt apum ceruum: 7 silia: 7 eā
fugietē persequeris. Rndet idem vbi
supra q̄ nō p̄pter hoc efficiat tua nisi
postq̄ eam ceperis. Et ideo interim
ali⁹ eam capiēs etiam intra laqueū
tuum. vt. l. in laqueum. ff. de acqui.
re. do. eam acquirat. insti. de rez
diui. §. illud quesitum. 7. ff. de acqui.
re. do. l. 3. §. illud. Et est ratio: vt dic
tex. in

tex. in. d. illud quesitum. quia mul-
ta accidere potuissent: ne ea cepisses
Nam inspicim⁹ qd euenire pot: qm
res est ad aliud naturalit⁹ destinata
aliter sec⁹. vt. l. i. ff. de in lit⁹ iuran. 7
in. l. si. id⁹ ea eod⁹. ff. de iuri. om. iu.
tn dic gl. in. d. illud. qd d⁹ consuetudie
venatoz aliter seruat⁹: 7 ideo standu
est consuetudini. ar. l. q si nolit. s. q assu-
dua. ff. de edi. edi.

201 Quid si apes vel volucres sint super
arboze tua vel nidi eaz. Rndet idem
vbi s. q sicut dicit tex. in. s. apiu. isti.
d rex di. apiu 7 volucru natura fera
est. Et ideo lz apes vel aues vel nidi
eaz consistat sup arboze tua: non tamen
sunt tui: donec eas ceperis. Et ideo
interim ali⁹ occupare pot: 7 apes 7
fauos mellis ibi factos 7 aues nidifi-
cates supra acqrit: nec tenet tibi furti
nec alia actio. vt. d. s. apiu. 7. l. n. ale.
s. apiu. ff. eo. 7. l. si apes. ff. de furtis.
sed bn tenet tibi iniuriar: si anq in-
traret campu tuu: vel ascenderet arbo-
rem tua: phibuiisti. vt. d. s. apium. 7.
plane: q si tamen capit post phibiti-
one: suu efficit. vt s. dictu e. sec⁹ autez
si apes a te possideat: quas tenes in
aluearib⁹ reclusas: que vadut 7 rede-
unt: vel aues quas similiter possides
que vadut 7 redeut: qa occupas eas
omitteret furtu. ff. de acq. pos. l. 3. s.
aues. 7. l. pomponi⁹. in fi. ff. fa. heres
s. exam⁹ apiu volas ex alneo tuo du-
rat tuu qdiu no aufugit aspectu tuu:
nec ei⁹ psecutio est difficilis. vt. d. s.
apiu. in his tn multu attedit consuetu-
do. vt dic gl. in. 7 bo examen. in. d. s.
apiu. insti. de re. diui.

202 Quid d aialib⁹ naturalit⁹ feris: s acci-

dentaliter factis mansuetis: vt pau-
nes: colube: apes: cerui: qui habet co-
suetudinē eūdi 7 reuertēdi. Rndet id
vbi s. in. s. pauonu. q in istis habet
locuz regula: que tā diu sunt occupa-
tis 7 possidetis: qdiu detinet animu
7 consuetudinē reuertēdi. Et postea si
unt occupatis. Et ideo cū consuetudo
inducat ex duplici actu: vt nōt gl. in
l. de quib⁹. ff. de legl. 7. l. 3. 7. de epi-
scopali audi. videt q si ista aialia nō
revertat duab⁹ vicib⁹ horis vel die-
bus consuetis: q deposuerūt aium 7 co-
suetudinem reuertēdi: 7 postea sunt
occupantis.

203 Quid de aialib⁹ naturalit⁹ mansuetis
vt gallinis 7 anseribus domesticis.
Rndet idē vbi s. s. gallinar. q quan-
tūcūq effugiat aspectu dñi possidet.
7 alio se tñsserat: tamen manet eius
7 nō acquirūt apprehēdēt: imo appre-
hendens causa lucradi ea: vel ona vl⁹
pēnas omittit furtum: 7 pot accusari
furti: vt. d. s. gallinar. 7. ff. de acqui-
re. do. l. naturalē. s. pauonu. 7. s. gal-
linar: vbi nōt gl. q etiā in vno ouo
omittit furtu: lz sit modici p⁹ij.

204 Quid de thesauro inuēto. Rndet id 204
vbi s. s. thesauros. q thesaur⁹ inuēto
ab aliquo in agro suo: vel in loco re-
ligioso vel sacro efficit inueniētis: 7
sibi totū acquirūt: s inuent⁹ in agro
alieno priuato vel publico: vel cesari.
vel ciuitatis acquirūt p medietate in-
uentoz: 7 p alia medietate dño agri
vt dic tex. in. d. s. thesauros. 7 glo. in.
14. q. 5. si quid inuenisti. 7 gl. in. d.
s. thesauros. declarat quis sit iste the-
saur⁹: 7 rndet q est pecunia ab igno-
tis dñis vetustiori tēpore abscondita

cui⁹ pecunie depositionis memoria
 non extat. 7. ff. de acqui. re. domi. l.
 nunq̃. §. thesaurus. nam si de eo ex
 taret memoria: vel quia aliquis abs
 condisset causa lucri: vel metus: vel
 custodie. improprie dicitur thesaur⁹:
 ideo nihil acquiritur inuentori: sed ē
 eius qui abscondit: vel eius heredis:
 vt dicto. §. thesaurus. ff. ad exhiben
 dum. 7. l. item labeo. ff. familie her.
 7. l. a tutore. ff. de rei vindicatione. 7
 ideo mercenarius laborans in alie
 no: 7 casu thesaurum inueniens acq̃
 rit sibi medietatem: vt dicit glosa. in
 dicto. §. thesauros. in vbo in suo. scilicet
 si non sit thesaurus: puta q̃ merca
 rius in domo alicui⁹ ncuiter empta
 inueniet pecuniam in sacculo inuolu
 tam in fenestra: quia tunc cum non
 sit thesaurus non est emptoris nec
 inuentoris: sed est venditoris vt dca
 .l. a tutore. Et ita consultum fuit flo
 rentie per plures doctores. Et atten
 de q̃ in suo licitum est dare operā
 inuenire thesaurum: dūmodo non
 arte magica: quia tunc esset fisci: sed
 in alieno non sufficit dare operam
 ad thesaurum inueniendum etiam
 de voluntate domini: sed debet esse
 inuentus casu fortuito: vt acquiratur
 inuentori dimidiū: aliter si data ope
 ra inuenitur totum acquiritur domi
 no. l. vnica. C. de thesauris. libro. io.
 Ite nota q̃ licet lapilli gēme 7 mar
 garite: 7 alia preciosa inuenta in lit
 tore maris acquirantur inuentori. l.
 postq̃ apprehendit: non ante: tamen
 hoc est intelligendum de lapillis: 7
 gemmis natis: 7 productis in litto
 re maris: secus si reperies gemmam

que cecidisset alicui illinc transeunti
 vt insti. de rerum diui. §. item lapilli
 7. §. finali.

Quid de insula nata in mari. Rndz 205
 idem vt supra q̃ in nullius bonis est
 7 ideo occupanti conceditur: sed insu
 la nata in medio flumine ē communis
 habentium predia iuxta flumen ex
 vtraq̃ parte: sed si non in medio: sed
 est proximior alteri parti est comuni⁹
 tantum habentium predia ex parte
 illa. Ager vbo a flumine diuiso circū
 datus remanet eius cuius erat pmo
 7 si flumen mutauit alieum: primus
 alieus efficitur eorum: qui circa euz
 predia possident: 7 secundus alieus
 est publicus: qui secundus alieus flu
 mine redeunte ad antiquum alieuz
 efficitur eorum qui circa eum predia
 possident. Item ager inundatus aq̃
 recedente ager remanet eius cuius
 primo erat. hoc dicit textus. institui.
 de re. diui. §. insula. Sed quō quomo
 do potest sciri: q̃ insula nata in flu
 mine sit in medio: vel ad quam par
 tem magis pendeat. Rndet glo. in
 vbo mediā partem. q̃ hoc sciri pote
 rit accepto cordulo in puncto posito
 in medio inter vtrunq̃ agrum. Et
 facit ad questionem q̃ si aliqua villa
 vel domus vel ecclesia sit inter terri
 toria duarum ciuitatum: 7 sit contē
 tio cui⁹ sit: q̃ presumatur: 7 iudicetur
 esse illius ciuitatis cui sit proximior.
 sed si non appareret cui sit proximior
 dicatur pertinere ad ambas: 7 sit cō
 munis. vt hic. 7. ff. eodem. l. deo. §.
 insula. 7. l. ticie. testores. ff. de legatis
 primo. secundum Dynum in dicto
 §. insula.

De restitutione

De restōe acq̄sitorū in naufragio.

Quid de acq̄sitis in naufragio. Rūdet Do. in sum. in tractatu restitutionū q̄ restitueduz est quicqd de ipso naufragio inuentū est: siue illud sit acceptuz de ipso naufragio: siue de mari: siue de litore. ff. de incē. rui. nau. l. si quis ex naufragio. Itē vltra restōez nō excusat a peccato mortali q̄cunq̄ surripit aliqd de naufragio: nisi ea intentiōe recipiat vt restituat ei cui⁹ est: nec excusat aliqs aliqua vsuetudine: vel statuto vel p̄cepto: cū hoc sit cōē p̄ceptū dñi. et vltra hoc est excōicat⁹: vt in. c. excōicatōi. extra de rapto. et hoc ipso facto lata sentētia s̄m Jo. an. 7 anto. de bu. s̄ expoliās nō naufragos nauigātes est excōicādus. Ande ep̄s v̄ q̄libz plat⁹ q̄ tāti criminis essz p̄iceps vel cōfētēs o3 poni. extra de accusatōe. 2. cū dilecti. Aycus v̄o nisi admonitus satisfecerit o3 anathematizari: et 24. q. 2. si q̄s de potētib⁹. et. c. illi. q̄a extra de treu. 7 pace. c. inonam⁹ etiaz s̄m leges. j. ānū in q̄druplū tñf post ānū in simplū. ff. de incē. rui. 7 nau. l. i. 7 hoc n̄ intelligas de naufragio p̄raticeo vel saracenicō: vt institutiōe noua f̄ederici ad decus: l3 nō sit i corpe decretaliū: 7 p̄dicte pene. l. de expoliātib⁹ naufragos habēt locū s̄m vocē. oēs: nō solū q̄n q̄s patiēs naufragiū in mari expoliāf: s̄ q̄n nauigat etiā p̄ alia loca: 7 nō naufragat 7 expoliāf est excōicād⁹ nō faciēdo dñaz: siue nauiget p̄ mare: siue p̄ alia loca.

De restōe dāni qd culpa ope impietia: seu negligētia alijs datum est.

Restituere etiā tenet ille cui⁹ 207 culpa ope impietia seu negligētia dānū datū ē: vel iniuriā irrogatā: nec ignorātia excusat si scire debuit ex facto suo iniuriā vsimiliter posse dtingē vel iacturā: vt in. c. si. ext. de iniurijs 7 dāno dato. Ihec culpa q̄nq̄ p̄cedit casū: vt i eo q̄ cisternā fodit: 7 ipsā aptā dimisit: 7 bos in eā cecidit: vt in. c. 2. de iniurijs 7 dā. dā. v̄l in mulione q̄ male posuit lapides in plaustro vel i rustico q̄ ignē apposuit in stipulā in die v̄toso. Et ideo talis tenet: quia q̄ cām dāni dat 7 cetera. Porro si omnē diligētiā adhibuit ita q̄ nihil omisit de cōtingētib⁹ nō tñf. ff. ad. l. acq̄l. lege q̄ occidit. s̄ in hac. 7 l. q̄ foueas. 7. l. idē iuri. s̄ ad mulionē 7. l. si seru⁹. s̄ si ex plaustro. 7 extra de iniurijs. c. si. Quādoq̄ culpa sequitur factū vt in medico qui bñ sciuit vlc⁹: 7 postea circa curā negligēs fuit. q̄n in facto vt si medic⁹ impite secauit. ff. ad. l. acq̄leā. lege q̄ actōne. s̄ si. 7. l. idē iuris. Et p̄bāt hec tria de eta. 7 q̄l. c. ad aures. 7 d̄ homi. c. tua nos. Sulpā v̄o semp intelligas: sicut vt etiā dol⁹ nomine culpe intelligat: sicut aperte inuenit. ff. ad. l. acq̄leā. l. 5. s̄ iniuria. s̄ nō ruerit q̄ vbi est culpa sit volus. Quādoq̄ tñ de culpa nō agit: quia culpa vni⁹ cū culpa alteri⁹ cōpensat. At v̄o q̄n ex vna pte dol⁹ mittitur 7 ex altera culpa dephēdit dol⁹ culpe p̄pōderat: vñ iputat illi qui se tōderi patit in loco piculoso: vbi cōsuetudie cū pilla ludebat: vñ nō tñf tonsor: et forte nec pcussor: nisi data opa illuz q̄ radebat pcusserit: sic intellige. ff. ad. l. acq̄leā. l. item si obstetrix. s̄ si. 7. l. item

nulla. 7. l. si ex plagis. §. si. Similiter
nō tñc q̄ putat arborē sup eū locuz p
quē nō est iter publicū vel puatū: nisi
data opa in trāseūtē ramū iecerit: si
iter erat 7 pclamauit n̄ tenet: vt isti.
ad. l. acq̄l. §. itez si putator. 7 d3 ita tē-
pestiue clamare q̄ trāsēs potest sibi p
cauere 7 evitare piculū f3 Jo. de pla.
d. §. itē si putator: idēq3 distinguē in
eo q̄ facit foueā cā ceruoz capiēdorū
ff. ad. l. acq̄leā. si putator. 7. l. q̄ foueas
50. di. hi qui arborē. Itec Ihosti. in ti.
de. dāno dato. §. quādo. vñ. hic autēz
culpa 7 cetera.

208 **Q**uero quō pōt exēplificari dānum
culpa cōtigisse. dic ut in reg. iur. nō ē
sine culpa. li. 6. vbi dicit. Itec nō est sine
culpa q̄ rei que ad eū nō ptinet se imi-
scet. Cōcor. l. culpa. ff. de re. iur. 7 glo
ponit exēplū in clerico iaciēte lapidez
7 ceco sagittate q̄ tñc ex dāno dato.
50. di. clerico etiā. is. q. i. §. vt itaq3. 7 i
monacho cirugico. s. de homi. c. tua.
i. Rnsio. Scire eiz d3 q̄ suuz nō est ad
alios prinē. S. vñ. vi. l. cū querebatur.
Est etiā in culpa ductor animal cui?
ductoris ifirmitate vel impitiā dānū
datū est ab aiali: quia tñc. l. acq̄leā vt
dicit tex. in. §. ipetu. insti. ad. l. acq̄leā.
Est q̄ in culpa fm Jo. de pla. q̄ ascē-
dit equū quē nō valet retinē p̄f ipo-
tētiā vel impitiā: 7 ideo tñc si aliquēz
ledat. Currēs q̄ sup equū q̄ ei? repēti
no cursu puellaz trāseūtē pemit est in
culpa: maxime si currebat p locū p̄hi-
bitū: vt p plateā vel in strata publica
gētib? plena: 7 ideo puniē: secus si in
culpa n̄ fuit: puta vt cū equ? nō bñ pe-
ret habenis: s̄ pter sessoris arbitrium
saltib? lasciuiret: 7 ipe vt ei? refrenar3

impetū freno vim intulit: equūq3 cal-
caribus stimulauit: cūq3 fracto freno
equus p̄prio relict? arbitrio curreret
festināter mulier ex obliquo infātulū
baiulās obuiauit in quā equus iniās
p̄cul abiectō sessorē puez oppressit: cū
cim nec adu nec volūtate homicidiū
ppetrauit: nec opā rei dar3 illicite nō
puniē etiā quominus possit diuina
officia celebrare. dicit tex. in. c. dilect?
fili? d̄ homi. 7. c. significasti. eo. ti. vbi
dicit q̄ si sessor sciebat equi vitium et
equū ore duz: 7 sic se nō sufficere scir3
ad ei? retētiōē q̄ tñc est in culpa per
tex. in dicto. §. ipetu. Et ideo Jo. de
platea inducit hoc ad. q. q̄ si biruarij
q̄ vadūt ad capiēdū hominē debitorē
7 post capturā p̄pter eoz ibeallitatē
7 infirmitatē eū nō valēt retinē quez
ali3 sani retinuissent tenēt ex culpa q̄a
infirmitas sua ali3 nō d3 esse nociua:
vt dicit tex. in. d. l. iuris. §. i. similiter si
iudex cōmisit alicui custodiā alicui? ca-
ptiui q̄ aufugit eo iuito tñc iudex: q̄a
mala electō fuerit in culpa vt insti. q.
mo. re. xtrahit obli. §. p̄terea. et insti.
man. §. si. s̄ nūqd liberat iudex exhibē-
do ip3 familiarē delinquētē. l. q̄ capti-
uū dīmisit aufugere. vide Bar. in. l. i.
§. si. ff. de publicanis.

Quid de eo q̄ aperuit cisternaz loco 209
publico 7 nō coopuit eam et animal
alicui? in eā cecidit 7 mortuū ē. Rnd3
Non. in sūma i tractatu restitutōnū
q̄ tñc ad restōnē vni? aialis viui vel
ad p̄ciū mortui et mortuū qd cecidit
in foueā suū erit vt dicit tex. in. c. z. et
ext de iniurijs 7 dāno dato. q̄a q̄ cāz
dāni dat dānū dedisse videt. ff. ad. l.
cor. d̄ sicca. l. nihil interest. ff. ad. l. acq̄l.

.l. qui

.l. qui occidit. §. penl. 7. l. ita vulnēat
i pñ. l. ec. si fodit in loco pñato: vt dic
glo. i. d. c. z. 7. l. q. foueas. ff. ad. l. acq. l.
z10 Sed pōe q. inimic. tu. cui forte occi-
disti patrē incēdit domū tuā mee vi-
cinā: ex quo etiā mea obusta est: quēo
vtr. tu tenearis mibi. Rñdet Spec. i.
ti. de iniur. 7. dāno dato. §. seq. vñ. si
pone. Quidā dicūt q. sic cū incēdiuz
culpa tua factū sit q. guerras hēs p. f.
homicidiū qd. omisit: ext. de iniurijs
fi. ff. solu. matri. l. in his. i. Rñso. et. ff.
locati 7. cōdudi. l. si merces. §. culpe. iō
videri cām dāni dedisse. Alber. dicit
q. in nullo teneris. Nec obstat q. oc-
casione dāni 7. cetera. Quia illud vñ
est nisi aliud mediū interueniat: sicut
hic in pposito interuenit. vt. ff. loca. 7.
con. l. q. domū. Absit enim vt ea que
ppter volūtātē nostrā accidūt. 7. cetera
zz. q. s. de occidēdis. Rota q. ignorā-
tia ascribit culpe: vt insti. de obli. que
et quasi ma. na. in pñ. tā in iudice. vt
s. §. q. 7. l. medico. vt. s. §. q. 4. in nōtio
vt. s. §. 89. q. in quocūq. artifice vt. s.
§. 91.

z11 Quid si heres vedit rē depositaz vel
cōmodatā defūcto quā tñ ignorabat
cōmodatā vel depositā. Rñdet glo. i.
.c. uiz. q. s. de reg. iur. l. i. 6. q. excusatur:
ibi enī dicit. Cū q. s. in ius succedit al-
teri. iustā ignorātie cāz cēset habere
7. ideo nō tñ ad restōez rei: s. ad esti-
mationē rei: vt. ff. depositi. l. i. in fine.
7. l. z.

z12 Quid de officiali q. negligēs ē in cer-
tiorādo se: an sui officiales bñ vñ male
gerāt officiū. Rñdz Jo. de pla. q. tñ
p delicto familie sue cōmisso ptextu
officij in quo suos preponit officiales

textus ē in. l. i. ff. ad. l. iulīā repetēdaz
7. in. l. obfuare. §. pñfici. ff. de officio
pco. et lega. eol. tñ exhibēdo liberaf. l.
si p. depositū. E. de assesso. Et rō qā
d3 esse sollicit. 7. velle certiorari an sui
officiales bene vel male gerāt officiū
7. si male gerūt puidere aliter de ne-
gligētia punif. vt in auct. vt iudi. sine
quocūq. naufragio. §. volum. vñ. sciē-
tib. col. z. 7. ceta.

z13 Quid de officiali q. negligit pñire cri-
minosos. Rñdet Jo. de pla. in. l. pñ-
pit. E. canone largitionaliū titulorū
li. io. q. debet puniri eadē pena q. cri-
minosus: nā iudex q. reptū nō iudicat
facin. regere vt cōsci. criminosa festi-
nat. l. z. in fi. E. de comer. 7. mer. 7. l. i.
de pua. car. nā est qdā tacit. cōfessus
l. placet. de excu. mu. li. io.

z14 Quid si q. culpabili negligētia dānū
dedit: puta si ignē nō cob. buit ne ad
domū aliaz vagaret. Rñdet Inno
in. c. sicut dignū. extra d. homi. q. tñ
l. acq. lea: vt. ff. ad. l. acq. l. si seru. fuuz
§. si arbustū: s. tñ in foro pñiali nō vñ
q. teneat ad emēdā dāni: s. tñ pñia ē
ei iponēda de negligētia: nō d. dāno
satisfaciēdo. ar. is. q. z. c. inebriauerūt.
Aer autē ciuilis que intēdit circa cō-
seruationē patrimonioz cōstituit q.
etiā ad restōez dāni teneret: bñ tñ fa-
temur q. si aliquo modo p ignē intē-
deret dare dānū q. etiam tūc in foro
pñiali cōdēnaret: 7. idē dico etiā si nō
intēderet: s. lata culpa est: vt si ignēz
pñceret in domū plenā stipulaz.

z15 Quid de his q. sūt in mora tradendī
res quas dare tenēt. Dic q. si peunt
tenēt ad restōz: vt in regula iur. l. i. 6.
vbi dicit. Mora sua cuilibz est nocua

Doctor ff de regulis iuris. l. in adena
 toe. §. vnicuiq. 7 glo. i. d. c. mora pōit
 exēplū puta in eo q̄ ē in mora soluēdi
 decimas: q̄a pēit piclo suo: etiā si cāu
 fortuito pēat. i. §. q. i. c. decime. **I**dē in
 cōmodatario vel depositario q̄ fuit i
 mora reddēdi rē sibi cōmodatam vel
 depositā: vt in. c. vnico de comodato
 7 in. c. bona fides. de deposito. **I**dē i
 fure qui semp est in mora. c. de furtis
 l. sbracto. **A**irca hāc tñ regulā nō. hz
 glo. i. d. c. mora. q̄ ad hoc vt q̄s dicat
 morosus requirit q̄ sciat se debē: vel
 scire debeat: itē q̄ interpellat⁹ fūit a
 die vel ab homie: 7 q̄ habuerit possi
 bilitatē dādi. **I** hoc habes. ff de re. cre.
 l. q̄ te: 7 tūc tñt morosus de casu for
 tuito. etiā si eodē mō fuisset res apud
 dñm pītura s̄m accursiū: l. 3. **M**artin⁹
 cōtra: vt notat in d. l. q̄ te. 7 pbat. ff
 d̄ lega. in. l. cū res. §. vlti. fortassis eiz
 dñs rei vēdidisset 7 apud aliū p̄sser:
 7 hoc t̄z ber. s̄. de comoda. c. vnico. 7
 d. c. bōa fides. **I**tē nota q̄ dicit mora
 sua: nā in duobus reis debēdi altero
 iterpellato: alter liberat⁹ interitu spēi
 s̄ interpellat⁹ tñt. ff de v̄s. l. mora. in
 fi. **I**tē mora fideiussoris sibi nocet nō
 reo quom⁹ liberet⁹ interitu spēi: sec⁹
 ecōrio. ff de v̄bo. obli. l. cū filius. 7. l.
 mora: 7 hoc q̄a fideiussor hz cāz a reo
 nō re⁹ a fideiussore. **I**tē notat q̄ si de
 bitor fuit in mora p̄mo soluēdi: 7 po
 stea creditor i mora recipiēdi: v̄l econ
 q̄ vltima mora nocet vt. ff de vsuris
 l. debitor. 7 vide q̄d notat d̄ decimis
 c. cū hoies d̄ mora aut et m̄plici ei⁹
 effectū plene notat. ff d̄ v̄s. l. mora.

Que de restōe fame.
Quero an infamans aliquēz

teneat ad restōez. **R**ūd̄z **I**hōstū. in ti.
 de peni. §. q̄b⁹. **A**li. q̄d de accusatorib⁹
 q̄ obligat⁹ ad restōez scz vbi p se vel p
 aliū dicit cātilenā vel libellū famosūz
 legit. **E**t in alijs locis q̄b⁹ sentit aliū
 dicto v̄l facto suo ifamatū publice re
 cognoscat erroz suū: 7 dicat q̄ ē mē
 tit⁹ p os suū ar. de purgatōe canoica
 c. inter sollicitudines. §. p̄cipias. q̄ itelli
 gas si nō ex tali recognitōne publica
 magis infamat⁹ infamat⁹: q̄ si dicat
 ego de tali facto infamauerā talē spe
 cificādo crimē: s̄ sic dicat in gñe ego
 talez ifamauerā de eo de quo ē inter
 vos ifamat⁹: bñ scitis q̄ est illd̄ sciati.
 q̄ ego hoc tāq̄ maliciolus 7 maluo
 lus inueni: 7 mēdaciū ē q̄cqd dixi: nō
 dicat fallū: s̄ mēdaciū: q̄a cōtra mētē
 dicebat p̄ximū infamādo. 7 tñ **A**um
 pōt esse q̄d dicebat: s̄ q̄d si de diuers⁹
 infamat⁹ ē 7 a diuersis: nā ibi necesse
 q̄ specificet. **I**hic dicerē q̄ ad arbitriū
 infamati: vel si grauiter arbitrarēt ad
 arbitriū iudicis debz se purgare. ar. d̄
 iu. iur. c. veniēs. 7. c. q̄ntauallis. de ar.
 c. z. f̄ 7 ab infamato tñt veniā postu
 lare ad hoc. i. 4. q. 6. si res. 7. 5. q. i. q̄dā
 7. 6. q. i. de fiores. 7. 37. di. legāt. **I**Ric
 d̄o in. 4. di. is. ar. 5. q. 2. dicit q̄ restō
 ē ad⁹ iusticie cōmutatiue: ad ob̄uadiū
 aut iustitiā oēs tenemur. **Q**uilibet q̄
 tñt ad restōz rei ablata iniuste si resti
 tuti pōt: 7 si nō pōt restitui d̄z fieri re
 stitutio in equalēti si possibile est exē.
 ne lite pēdēte. c. ecclesia sancte marie.
 si aut nō pōt reddi equalēs tñt ille q̄
 dāuū intulit restitue q̄d pōt ad arbi
 triū boni viri: 7 q̄to fama est res no
 bilior q̄z possessiōes: tāto magis teneat
 ad restōez ille q̄ aliū dānificat iniuste
 in fama

in fama q̄ ille q̄ dānificat aliū i bōis
exteriorib⁹ ceteris parib⁹. **Itē** Alex. d.
de ales in. 2. in tractatu de vitio de
ctōis. s. dices cōi: ad ipossibile nemo
tenet: in ptate autē detrahētis nō est
mutare opionē hominū malā quam
ex detractōe cepūt. **Rūdz** idē q̄ tñf
dicē bonū de eo sicut dixit malū illis
q̄b⁹ dixit malū: et ostēdat se deli q̄sse:
exquo forte mutabif opinio: sicut eiz
exhibuit mēbra iusticie huire iniquitati
ad iniquitatē: ita tñf exhibē mēbra sua
seruire iusticie i sādificatiōez ⁊ ceta: s.
itez dices: q̄s eiz pōt seire apud quos
sit fama denigrata. **Rūdz** idē q̄ apd
oēs apud quos detraxit: ⁊ alteri⁹ opi
nionē lesit q̄tū in ipso ē: tñf famā re
stituere vel resarcire.

zi **Quero** quot modis q̄s dānificz aliū
in sua fama. **Rūdz** idē vt. s. q̄ tripliciter
vno mō hū crimē iponēdo nō fuato
ordine ⁊ modis debitis: ⁊ talis si tñf
restituē famaz dicēdo se falsū dixisse.
Tenē tñ alleuiare ifamiā: dicēdo se
nō bono mō pcessisse: q̄a hoc est hūz
q̄d dixit: ⁊ tenet ei ad aliquā recōpe
lationē ad arbitriū boni viri. **Alio** ifi
dānificat aliquis aliū in fama iniuste
falsū crimē iponēdo: et tal' tñf fidelif
facere posse suū d reddēdo famā leso
⁊ tñf dicere se falsū dixisse: etiā si ex h
reddat infamis: q̄a q̄uis magis te
neat q̄s huare famaz suā q̄ alienā ce
teris parib⁹: tñ magis tenet restituē
alteri famā iuste q̄ huare p̄p̄iā famā
iuste: q̄a tñf bonū anime sue p̄ponē
bono sue fame. **Tertio** mō dānificat
q̄s aliū iniuste in fama idirecte falsū
crimē sibi iponēdo cū scz negat hūm
crimē sibi ipositū ab alio: ⁊ talis q̄uis

peccet q̄a mētē: tñ postea nō tenetur
tentione necessaria ad salutē ali⁹ resti
tuere famaz recognoscēdo crimē sibi
ipositū hū esse. **Itē** dicūt q̄dā et p̄ba
biliter q̄a cū ali⁹ nō seruauerit iusticiā
in accusādo vl' denūtiādo: ⁊ p̄posuit
q̄ corā iudice p̄ponēdū nō erat: ⁊ q̄d
p̄bare nō poterat videt esse p̄maria
cā ⁊ p̄ncipalis infamatiōis sue. ali⁹ tñ
dicūt q̄ tñf q̄ satis durū videt quia
q̄n crimē sibi ipositū ē tale q̄ suspē
dret: ⁊ filij sui exheredarēt si istd co
gnosceret publice ⁊ ceta. **Tertuz** ē tñ
q̄ tenet penitē de peccato q̄d icurrit
mētēdo. **Idē** Scho. in 4. di. 15. q. 4.
dicit q̄ in gñe pōt q̄s triplicif alium
ifamare. **Primo** mō falsū crimē im
ponēdo. **Secdo** mō hū crimē tñ occultū
nō seruato ordine iuris scz in publico
p̄ponēdo. **Tertio** mō hū crimen: sed
occultū in publico tamē sibi ipositū
negādo: q̄a in hoc negāl notat im
ponētē de calūnia. **In** p̄mo dico q̄ opz
restituere famā retractando hū suū
vl' q̄d sibi iposuit. **Et** ita in publico
sicut i publico sibi iposuit: q̄a aliter
nō seruat iustitiā in reddēdo p̄ximo
q̄d suū est. **Nō** obstat q̄ magis debet
zelare famā suā q̄ p̄xi mi: s. rectādo
se infamaret: q̄a illud est hūz ordiate
⁊ sine detrimēto fame p̄xi mi quem
ifamauit iniuste accusando. **In** secdo
dico q̄ nō tenet retractare hūz suū
q̄d p̄posuit in publico q̄a hoc faciēdo
mētēret: cū sciat hoc q̄d iposuit esse
hū: ⁊ nō tenet mentiri p̄pter q̄d cū q̄
bonū reddēdū alteri: s. tenet alio mō
licito reddere sibi famā: vtpote p̄ hec
hūba. **Nō** credatf eū talē eē: male dixi
fatue dixi: ⁊ lz hec hūba sint: tñ fatue

dixi q̄a nō seruato iuris ordie: p̄posui
 enīz in publico q̄d nō est hū publicū
 nō reputetis istū esse malū: bonus est
 q̄a quilibz p̄sumēd' est bonus: donec
 p̄bet contrariū: extra de scruti. in or-
 dine facto. c. vnico. In tertio mēbro
 dico similiter q̄ nō tenet retractare
 negationē suā qua negauit i publico
 hū crimē sibi ipositū: q̄a n̄ tñt q̄cūqz
 statiz i iudicio cōfiteri se reū nō statiz
 cōuid' tñt: tñ p̄ q̄dā hba sobria put
 didū est in p̄mo articulo restituere
 famā illi accusāti quē idirecte nōuit
 de calūnia dicēdo: nō hēatis eū p̄ ca-
 lūniatore: q̄a credo q̄ hūit bonā intē-
 tionē p̄ponēdo forte se credidit posse
 p̄bare intētū suū 7 decept' fuit. Alex
 hō de ales dicit q̄ ser sūt differentie
 detractōis q̄z q̄s tñt restituē famā.
Prima cuz negat bonū q̄d scim' ab
 aliquo factū: sicut illi dicebāt. Jo. c. 9.
 de miraclo cecī nati. Da gloriāz deo
 q̄a nos scim': q̄a hic hō peccator ē: et
 sic negabāt factū a x̄po. Secūdo cuz
 tēpore quo laudād' est aliq̄s tacem'
 sicut hēf vl. Mat̄h. de militib' q̄ no-
 uerūt rōez surrectōis x̄pi: 7 accepta pe-
 cunia tacuerūt. Tertia ē cū bonū q̄d
 n̄ potest negari p̄uertit dicēdo mala
 intētoe esse factū sicut habet. io. Ecc.
 Bona 7 mala cōuertēs insidiat: 7 in
 electis ponit maculā. Quarta cū oc-
 cultū reuelat eo in quo n̄ deberz ecc.
 .27. Qui denudat archana amici sui
 p̄det fidē. Quinta ē malī augmētātō
 ecc. ii. Ab vna scintilla auget ignis: 7
 a doloso augetur sanguis. Sexta est
 malī adinuētio ecc. ii. Attende tibi a
 pestifero fabricat enīz malū 7 ce.
 218 **N**īz aliq̄s possit reuelare malū alie'

occultū sine peccato. Rñdz idē vbi. s̄
 q̄ reuelare malū p̄mi ex fine 7 circū
 stātijs est distinguēdū. Si enīz dicat
 ei qui pōt 7 vult p̄desse 7 ordine quo
 v3: 7 quo fine opz et alijs circūstātijs
 ad alteri' correptionē 7 cautelā nocu-
 mētū: tūc bonū ē: si hō desint cōditōes
 debite p̄ q̄s trahit ad bonū: tūc reue-
 lare malū p̄mi malū est: maxie intē-
 tione detractōis: vl' cū tñt celare sicut
 est in eo q̄d fuit detedū p̄ cōfessione3
 sacramētālē: vel q̄d est tēdūz p̄ secreti
 obligationē: nisi forti' vinculi supue-
 niat. In omnib' aut̄ his cautela ma-
 xima est adhibēda ne reuelet maluz:
 cui nō est reuelādū: vel quo ordine vl'
 quo mō nō est reuelādū: 7 ita de alijs
 Potest enīz error vel libido de facili
 admisceri. Et p̄ hec pōt patere q̄ ex
 vnaqua3 pte obiectū ē. Reuelare. n.
 malū alteri' rōne detractōis: vel ex le-
 uitate: siue impetu cū est occultādum
 malū est. Et fm hoc itelligit illd ecc.
 i7. denudare amici mīsteria ē despa-
 tio anime infelici3. Item puer. Qui
 ābulat fraudulēt reuelat archana: q̄
 aut̄ fidelis est celat amici cōmissū. Re-
 uelare tñ est in casu bonū sicut cū ser-
 uat̄ ordo correctōis caritative de qua
 mat̄h. i8. si peccauerit in te frat̄ tuus
 7 cetera. Vel cū interuenit p̄ceptū su-
 prioris in his que ptinēt ad suū officiū
 cū autē sit denudatio ei cui debz fieri
 ad cautelā nocumētū q̄d pōt accidere
 vt si q̄s machinet̄ mortē alicuius vel
 h̄gis defloratōez: vñ dicit in decreti.
 Qui pōt deturbare puerfos: 7 nō fac
 nihil aliud est q̄ fauē impietati eoz.
 Nec caret scrupulo societatis occulte:
 q̄ manifesto facinori desinit obuiare.

Et Aug.

Et Augu. Qui desinit obuiare cum
possit consentit. Itē Levitici. 5. Si pec-
cauerit aia ⁊ audierit vocē iurātis te-
stisq; fuerit: q̄ aut ipse vidit aut cōsci⁹
ē nisi idicauit portabit iniquitatē suā.
zi Quero quot modis fiat detractio.
Rñdet Astē. in sū. li. 2. ti. 15. q̄ multi-
pliciter: q̄a qñq; sit v̄bis planis qñq;
v̄bis artificiosis. i. artificiose extogita-
tis: siue cātilenis: qñq; nutib⁹ ⁊ signis
qñq; etiā in scriptis q̄ dicūt libelli fa-
mosi: vt cū q̄s scribit cartā in iniuriā:
⁊ infamiā alteri⁹: et p̄icit occulte in
ecclesia vel in platea vel domo vt in-
uēta ⁊ lecta ali⁹ ifamef: ⁊ talis morta-
liter peccat. Et cōtra cōfēdores taliū
libelloz: necnō ⁊ cōt iueniētes eos ⁊
nō statiz destruētes: s̄ dolose manife-
stātes pene grauissime sunt institute
tā secūdu leges q̄ fm canones vt fla-
gellatio et excoicatio fm canones. 5.
q. 5. Qui in alteri⁹. ⁊. c. hi q̄. ⁊ si ostet
q̄s fecerit pōt accusari ⁊ deponi cū sit
gūe peccatū ⁊ accusatōe dignissimuz:
⁊ cōdenatōe. 25. di. si q̄s famosū. In
foro aut p̄iue tñt ad restōz dāni dati
si tñ ali⁹ sine h⁹ ifamatiōe n̄ icurrisset
illud dānū tñt etiā ad restōz fame: si
forte ali⁹ est ppter hoc infamat⁹: qd̄
fiet hoc mō. s. vbi publice dixit verbis
vel p cātilenā vel p se vel p aliū: v̄l ēt
vbi p̄icit libellū famosū: necnō et in
alijs locis vbi itelligit illū dē quē acta
sunt infamatū: hoc est occasiōe sui di-
cti vel facti vel signi publice ⁊ simplr
recognoscat errozē suū: ⁊ culpā p se si
audet: vel p aliū si nō audz ⁊ p posse
remoueat: vel saltē alleuiet infamiāz.
Tenef etiā secū cōponere de iniuria:
⁊ humiliter veniā postulare in p̄pria

p̄sona si audet: vel p aliū si nō audz q̄
p se postulet tacito suo noie. i. Probat
hoc. i. 4. q. 6. si rē. 5. q. i. quidam. Hec
Ray. Si tñ hō ille q̄ ifamauit ex reco-
gnitōe erroris sui magis infamaret
infamatū non dicat: ego in tali facto
infamauerā talē: s̄ dicat sic ego infa-
mauerā talē de eo de quo est inē vof
diffamat⁹: bñ scitis qd̄ est illud sciatis
q̄ ego tāq; maliciosus: et malus hoc
adinuēni: ⁊ mēdaciū est qd̄ dīxi: nō
dicat dixi falsū: s̄ mēdaciū q̄a contra
mētē dicebat p̄ximū ifamādo: et tñ
vū pōt esse qd̄ dicebat.

Qz qd̄ si de diuersis infamat ⁊ a di-220
uersis: tūc ē necesse q̄ specificet. rñdz
Hostiē. q̄ faciat hoc ad arbitriū infa-
mati. s̄ si grauit arbitrat ad arbitriū
iudicis deberet se purgare. ar. extra d̄
iur iurā. c. veniēs. ⁊. c. q̄ntauallīs. ⁊ ar.
c. 2. Hec Hostiē. Rō ḡ sanū p̄siliū pro
cōfessorib⁹: vt qñ aliq̄s infamauit pu-
blice aliquē p̄suadeat ei vt tacito no-
mine ei⁹ si ifamat⁹ ignorat euz velit
q̄ cōfessor vadat ad infamatū ⁊ arbi-
trio eius fiat restitutio et cesa.

Quero qd̄ si aliq̄s nō iposuit crimē i 221
publico s̄ murmurat indiscrete cum
alio v̄l alicubi corā multis narrat tñ
nō tāq; sibi certū s̄ sic se audiuisse. nū
qd̄ tñt restitue. Rñdz scho. vbi supra.
Rara fides ideo q̄a multi multa lo-
quūt. Et ideo dicēs se audiuisse nisi
ex mō dicēdi ostēdat aliquā maiorez
certitudinē q̄ ex cōi relatōe nō aufert
ex nā act⁹ d̄ opione illoz alioz samā
isti q̄a ⁊ si illi firmiter p̄cipiāt illuz de
quo ē p̄mo criminōsū ēē leues sūt q̄a
qui cito credit leuis est corde. ecc. i. 9.
Merūt quia a scādalo pusilloz opz

cauere iuxta illud pau. pme cor. 8. Si
primū scādalizārē n̄ māducabo car-
nes in eternū. Et iō mlti sūt tales pu-
illi leues ad credēdū malū: iō piculo-
sū ē corā eis talia audita ex relatu eis
referre: et hoc si fiat aio ledēdi illū de
quo est h̄mo nō est facile excusare q̄
n̄ sit oītra caritatē. Et p̄ dñs mortale
peccatū. Si autē faciat corā talibus ex
icōsideratōe duz ē q̄ ereat gen^o pec-
cati venialis: q̄a lingua in lubrico po-
sita est. Et q̄ nō offēdit d̄bo: h̄c pfe-
d^o est vir h̄m Jacobū. Cōcor. 1. and.
i. 4. di. 15. qui dicit q̄ q̄ dicit se aliqd
audiuisse d̄ tali nō tñt restituē: nisi sic
dicēdo ille notā infamie incurrit: q̄a
tūc tñt se dicē falsū audiuisse: et se mi-
nus caute locutū fuisse. Cōcor. 1. etē. i.
li. 5. ti. 29.

¶ Quero an accusat^o negās dū crimē
qđ nō pōt i publico pbari peccet mor-
taliter. Rñdet Scho. in. 4. di. 15. q. 4.
vī q̄ sic q̄a mētē mendacio pñcioso
reipublice que ipedit ab ei^o ipunitiōe
iusta et nocet accusāti q̄ incurrit notā
d̄ calūnia. Rñdeo iuste qđ iustū ē exe-
queris: vt dicis de uero. t. 16. Non ḡ
oī respublica oīa mala punire: s̄ que
cū hoc q̄ sūt puniēda pōt illa ptās iu-
ste punire. Alia at sūt que corā iudice
reipublice nō pñt sufficiēter pbari: et
ideo nō ledit respublica: si diuinū iu-
diciū excedat iudiciū ei^o: vt illa refue-
iudicio diuio sup que nō pōt eē iustū
iudiciū reipublice: q̄a hō videt ea que
patēt: dñs autē intuef cor peccatoz p^o
corinth. 12. Et in hoc pz solutio ar. d̄
piudicio reipublice. Et cū dicis q̄ est
pñciosū cōtra caritatē primi: qui eū
accusauit dico q̄ nō: s̄ ipse est sibi pñi

ciosus: q̄a nō eo in p̄pōit quo deberz
p̄ponē: imo deberet non p̄ponē: et iō
imputet sibi si qua infamia seq̄t quia
ipse ē cā: nō autē ille negās: q̄a defēdit
inocētiā in publico: vbi scz in publico
n̄ ē nocēs: nec hñd^o ē p̄ nocēte: donec
fuerit cōuict^o: s̄ remanz difficultas si
peccat mētendo p se. **¶** Duz videt q̄
q̄libz accusat^o i publico ab vno statiz
teneat de necessitate salutis in publico
cōfiteri. Et sic statim exponē se piclo
et in iudicio sanguinis: s̄ etiā habēdo
oculū nō tñ ad penā: s̄ ad honestatē
et inhonestū nō appaz q̄ ille honeste
et h̄m rectā rōnē debeat cōfiteri corā
tali iudicio q̄a ipse plusq̄ q̄cūq̄ alius
singularis accusās aufert sibi ipsi famā
q̄a cōfiteri cōtra se in iudicio creditur
Quid ḡ. dāda ē rñsio iuristaz: nego
narrata put narrāt: et p̄posita prout
p̄ponūt: et qđ sine mēdacio pñt dici
in p̄posito: q̄a p̄ponūt in publico: et
vt publica et publice pbāda sic ea ne-
gare pōt q̄s: si scit ea nō posse pbari i
publico q̄ si iudex vrgeat eū: vt confi-
teat p̄positū: vel vt publice neget: re-
spōdere pōt q̄ ipse rñdit sufficiēter ad
accusatōez: et sic est mod^o iurispitis re-
spōdē: nec ab illa rñsiōe vult declinā
faciet iudex ex accusāte: qđ iuris est.
Cōcor. 1. and. in. 4. di. 15. Sed nūqd
si neget intēdēs tñ negare vt p̄positū
est. s̄ vt publicū sicut facit sacerdos d̄
sibi cōfesso dicēs nihil mali scio istum
fecisse: q̄a loq̄t vt in publico audiuir:
audiuit autē eū in priuato. Rñqd iste
tenef qui sic negauit de ista negatōe
penitere. Rñdet Scho. vbi. 3. q. 4. q̄
bonaz mētū est etiā ibi culpā cogitē
vbi culpa nō est di. 5. ad ei^o et ititulaf

¶ Bre.

De. multo q̄ magis vbi dubitat an
sit culpa: 7 qualis culpa bone mētis ē
culpā agnoscē. Et iō in tali casu tutū
est post talē negationē penitē idistin
de tanq̄ de tali q̄le est: vtp̄ta s̄b tali
distinctionē si mortale est tāq̄ de mor
tali: si veniale tāq̄ de veniali.

zzz **A**ltz satisfaciendū sit detractorib⁹ q̄b⁹
mōis s̄ci pōt: cū dicat De. q̄ vocādi
sūt detractores et trāq̄lle admonēdi
eisq̄ satisfacē omnib⁹ mōis debem⁹
scientes q̄ de iudeis v̄itas dicit. In
forte scādalizem⁹ eos. Rndz Alex. de
ales in scdo in tractatu de vitio de
dōis. q̄ satisfactō accipit duob⁹ mōis
¶ Uno mō ē in remediū pprii peccati.
¶ Alio mō est in cautelā alieni. Qñ est
in remediū pprii peccati nō opz iustū
satisfacē peccatori q̄ deēbit. Qñ v̄o ē
in cautelā peccati alieni oz satisfacē 7
excidē cām scādali fm q̄ scādalu3 est
dictū vel factū min⁹ rectū p̄bēs occa
sionē ruine: si v̄o non oīo pōt s̄btrahi
occasio in ipsis detrahētib⁹ faciendū ē
h3 s̄iliū euāgelij. dixit. n. dñs dicenti
sibi: scil q̄ audito hoc v̄bo scādalizati
sūt iudei. Sinite illos ceci sūt 7 duces
cecor⁹ 7 ceca.

De restōe qua vn⁹ p alio tñf.

zz4 **Q**uero an paf teneat ex cō
tū filij facto cū ex t̄neo: si est
v̄sū in vtilitatē patris. Rndz
Jo. de pla. insti. q̄ cū eo. s̄. In rē at q̄
sic q̄tū est v̄sū i vtilitatē patris: vñ si
totū est v̄sū i vtilitatē patris i solidū
tñf paf. Si p p̄e tñf. 7 iō qñ ouertit
i rē necessariā p̄i p̄ tñf: puta si r̄cipit
pecuniā mutuo p soluendo creditori
pafno v̄o vel putatiuo vt. l. 3. s̄. in rē
ff. de in rē v̄slo. vel vt rē patris v̄l dñi

ruētē reparet: s̄et⁹ si domū exornauit
expēsis volūtarijs: q̄a n̄ dicit v̄sū nisi
ex mādato dñi fecerit: s̄ pater tñf vi
mittere auferri: si sine lesiōe dom⁹ au
ferri possit: vt. d. l. 3. s̄. si si mutua. Itē
tenet pater si recipit frumētuz ad ali
monia familie patris vel vestimenta
ppuit p familia patris: vel p se h3 cō
suetudinē patris. l. fm modū quo p̄
cōsuevit eū iduē: vt. d. s̄. i rē aut. etiā si
illud frumētū ēptū 7 repōitū i horreū
patris corruptū sit: q̄a sufficit q̄ vtilit
emit. vt. d. l. 3. s̄. idē labeo. vel si filius
mutuā pecuniā accepit p dotāda
filia sua vel sorore q̄tin⁹ auus p filia
v̄l nepte datur⁹ sit: 7 creditor hoc aio
mutuauit: vt patris negociū gereret:
vt. ff. de in rē v̄slo. l. 7 aio. s̄. si. cū. l. se.
de hac mā vide p eūdē insti. de actio.
s̄. in psonā. Quid si fili⁹ vel hū⁹ dece
pit creditore: asserēdo se velle v̄tere i
vtilitatē patris vel dñi nec conuertit.
Rndet idē Jo. q̄ nō tñf pater v̄l dñs
ēt si seru⁹ vel fili⁹ sic accipiens fuerit
cōsuet⁹ cōuertē: vt. ff. de i rē v̄slo. alias
q̄ cū eo. l. q̄ si seruus. s̄. si si sic accepit
nec caliditas 7 malitia filij vel hūi no
cere patri vel dño oz. Quid si mutu
auit frumētū patri vel marito: ex quo
nutriuit filios v̄l vxorē: an vxor 7 filij
i v̄sidiū teneat q̄li i eoz vtilitatē v̄sū
sit. Rndz idē vbi. s̄. q̄ n̄. s̄. bar. t3 p̄riū
i. l. cū is pillū tex. ff. de v̄di. ide. Quid
si mutuauit. io. filiofamilij rē patris cō
uertēdā 7 ipse lusit: decide reuiat: 7 in
rē patris ouertit: an ide m̄ teneat p̄
de i rē v̄slo. Rndz idē vbi. s̄. q̄ nō per
glo. i. l. minor. 25. anis filiofamilij. ff. d̄
mio. q̄li ex noua acq̄sitōe n̄ ex mutuo
dicat facta v̄slo: p quo facit lex. qd q̄

ff. de dona. inter viz 7 vxore. hoc dñ
 dicit Bar. in. d. l. minor. si i alio ludo
 ex ituallo vicit: sec? si icotinēti i eodez
 ludo. ar. l. pleriq. ff. de ritu nup. quēo
 an pat teneat p filio cōdēnato i iudi
 cio ex delicto soluz cōdēnatōz de sua
 legitima. Rñdz Jo. insti. de obli. que
 ex qñ dñtā. s. fili? q nō: vt est casus i
 l. si condēnam? ff. de moralib? actio.
 vide etiā p eūdē insti. p qñ psonas nō
 bis acqrit. s. fili? S; qd si pat dñt i
 decurionatū filij: dic q tñt p eo i soli
 diū de idēnitate reipublice: 7 ēt ipsius
 patris heredes: facta tñ p? excusatiōe
 de ipso filio pncipali debitorē. l. i. c. d.
 decuriōib? l. i. io. Et dicūt decuriōes
 fm Jo. a. cōsiliarij q hñt deliberare cū
 pñtib? cuiuscūqz ciuitatib? l. i. ff. d. de
 cretis ab ordie faciēdis. Quid si filius
 n̄ hñt in vtilitatē patris: s; hz peculū
 ipse filius: nūqd pater tñt de peculio
 Rñdz idē isti. qd cū eo. s. pterea. q sic
 deducto tñ p? qd patri debet. l. sed si
 dāni. s. peculū. ff. de peculi. Et hoc i
 telligit de pfectio. Similit tñt pat
 ex maleficio filij d peculio qñ peculū
 est locupletatū p ipsū maleficiū: puta
 p furtū factū a filio. l. l. s. ex cā furtia
 ff. de pdi. fur.

225 Quid de mercatorib? 7 alijs artifici
 b? q pponūt institores suis apothecis
 an ex eoz dñtib? teneat. Rñdz idez
 vbi. s. s. institoria. q sic si dñt noie dñi
 facti sūt: 7 maxie qñ i eoz vtilitatē est
 dñi. vt. l. qñq. s. i. 7. z. ff. de instito. 7
 l. z. eo. ti. vñ si scribat in li. q apd mē
 sū sui dñi Titi? hz cētū i depōito tñt
 dñs.

226 Quero an dñs 7 pat teneat ex con
 tractu gesto p seruū et filiū eoz iussu

Rñdz idē vbi. s. s. i. 7 si. q sic. vt. l. i. ff.
 q iussu: nā pater 7 dñs vidēt dñhere
 cū p aliū dñbūt: vt i reglā iuri. q p aliū
 facit: 7 dñhētes similit vidēt dñhē cūz
 pponēte qñ cōtñt cū pposito: vt. l. si
 institorē. ff. si cer. pet. Idē in exercitore
 nauis. l. i. i. pñ. ff. d. exercitoria. Idē qñ
 dñi est in vtilitatē aliquoz istoz. l. i. i.
 pñ. ff. de in rem dñso.

227 Quid de fideiussore: an pncipalis te
 neat ei ad restōez ei? qd p eo soluit.
 Rñdet Jo. de platea q sic insti. de fi
 deiusso. s. si qñ at p illū ter. S; nūqd
 fideiussor pōt soluz spēte 7 n̄ expectat
 q fiat sibi mādātū. Rñdz idē vbi. s. q
 sic: put dicit glo. i. d. s. si qñ autē. Rñā
 tenet agēscē bonaz fidē. l. idēq. s. fide
 iussores. ff. mādātū. S; qd si iudex per
 iniuriā aliqū dñauit an possit agē
 mādātū. Rñdet idē q nō: si n̄ appella
 uit. l. si p ea i fine. c. mādātū. Quero
 an fideiussor possit repetē vñal a debi
 tore qñ p eo soluit. Rñdet Jo. an. i. q
 mercuriali i reglā dñnū: qd quis sua
 culpa sentit libro. 6. p cui? itelligētia
 dñs Lau. pōit plures dñsioes extra
 ctas ex Jo. an. Prima dñsio n̄ repe
 tit a debitorē fideiussor vñal qñ soluit
 creditorū: nec aliud idebite solutum si
 obligationē fideiussoris debitor igno
 rauit. l. si qñ. ff. de negl. gl. Secūda n̄
 repetit fideiussor a dñbitore sciēte 7 cō
 tradicēte vñal suo solutas creditorū:
 nec etiā sortē vel qd aliud vñal ipē
 sū est. ff. mādātū. l. si p te. 7. l. si remune
 rādi. s. si passus. c. de negl. gl. l. si. pl?
 est eiz dñdicē qñ n̄ cōfētire: vt i. c. sicut
 tuis: de symo. 7 i. c. petr. de homi. fa
 ctus eiz fuit in gerēdo negocia debi
 toris eo inuito. Tertia conclusio non

repetit

repetit a debitore sciēte 7 patiēte: s̄ n̄
mādāte obligatōz fideiussor v̄has: v̄l
in debitū solutas vel solutū creditori
q̄a sibi imputet i hoc: q̄a se obtulit ad
soluēdū indebitū. ar. c. bona fides: de
deposito. 7 ff. eo. l. i. Repetet tñ fortez
7 debitū qd̄ soluit. **S.** mādātū. l. fide-
iussor. 7. ff. mādā. l. si remunerādi. §. si
passus. **Quarta cōclusio** nō repetit a
debitore sciēte 7 patiēte: et mādāte
ip̄z obligari tātū p̄ sortē fideiussor sol-
uēs v̄has: tū q̄a fines mādātū excessit:
vt. ff. mādātū. l. obligēter: tū q̄a ad illas
obligatō nō erat vt ff. de fideiussori. l.
fideiussor: 7. **C. e. l. 7 fideiussor.** Quinta
cōclusio nō repetit fideiussor vsuras a
debitore sciēte 7 mādāte ipsuz in oēz
cām vel simplr obligari: siue fideiubē
gñalit: q̄a i gñali mādātō n̄ includit q̄
se obliget ad idebitū sc̄z ad vsuras de
quo ēt i sp̄ali vsimilit nō mādassz. ff.
de cōdi. ide. l. si p̄are. 7 c. fi. d. officio
vica. l. i. 6. 7 c. i. gñali: de re. iud. l. i. sexto.

Sexta cōclusio nō repetit a debitore
sciēte 7 mādāte p̄ v̄his fideiuberi ip̄e
fideiussor soluēs v̄has si n̄ iurauit cre-
ditori vel interfuisse debitoris p̄pter
pignora data v̄l aliā cāz: 7 hoc i foro
iudiciali: s̄ i foro sciētie s̄z theologos
tñc debitor fideiussorē suare indēnē

Septima cōclusio q̄ repetit fideiussor
v̄has a debitore sciēte et mādāte ip̄m
p̄ v̄his s̄b noie sortis iclusis: vt ē mo-
ris obligari siue fideiubē qñ iuste cre-
dere potuit illas esse de sorte: puta q̄a
mutuabat creditor de cez ducatos: et
dixit i istrumēto de zo. p̄ q̄b fideiuf-
sor se obligauit qñ iuste credē potuit
illos esse de sorte. ext̄ de p̄sūp. c. quia
vsimilit. ff. de p̄ba. l. cū idebito. et sic

intelligit Jo. an. decretalē secūda 3 de
fideiussoribz. **Octaua cōclusio** q̄ fide-
iussor repetit v̄has solutas a debitore
sciēte 7 mādāte nominatiz pro vsuris
fideiuberi si iurauit illas soluē. **Et** hec
est cōis opio: q̄a rōe iuramēti nō pōt
fideiussor recipe cōtra creditorez v̄has
petēre: vt i. c. debitores. de iure iurā. l. 3
q̄dā dicāt hoc v̄l si nō potuit petere
absolutionē a iuramēto p̄ decretalē. i.
d. iure iurā. **Et** ita sentit ihosti. in sū.
de fideiussor. §. ad qd̄ fideiussor. 7 spe.
in ti. de fideiuss. §. i. 7. §. qd̄ de fideiuf-
sore. Alij dixerūt q̄ neutro casu a de-
bitore repetit: l. 3 tñ a creditore cui sol-
uit: s̄ p̄mā approbat Jo. an. respōdēs
ad secūda q̄ l. 3 fideiussor teneat exci-
pere: n̄ tñ ē iure exp̄ssū q̄ teneat agē
Ite fideiussor pōt omittē exceptōnez
inhonestā ex p̄sona sua. ff. mandati. l.
idē. §. gñalr: et bñ facit: vt. ff. c. l. q̄nt^o
muti^o. al̄s icipit s̄b v̄his. **Abi** dicūt q̄
bñ facit fideiussor p̄cēs pudori suo sol-
uēdo vsuras q̄s p̄misit: l. 3 i stipulatōe
non venerit 7 illas repetit. **Si** q̄ pōt
omittē exceptōez multo maḡ addōez
si talis exceptio grauaret opionē suā:
pos̄z eniz a vulgaribz de fidei fractōe
notari de iure iurā. c. tua. q̄ sibi nō ex-
pedit: vt al̄s cū ip̄se idiguerit iueniāt
creditores. **Habet** q̄ fideiussor opionē
soluēdi vel absolutōez petendi a iura-
mēto. **Ad** tertiā opionē. **Rendz** silr
q̄ hēt opionē licite repetēdi a debi-
tore ex quo licite soluit forte enim exe-
traf litē cū creditore qd̄ ē cōmēdabile
de v̄bo. signi. c. z. l. i. 6 ff. de alie. iudi.
litē si. **Et** sic bñ concordat Jo. an. l.
q̄nt^o mutius: que videbatur ob stare
Idretea nihil p̄cipuū hēret fideiussor

q̄ sine culpa soluit ad illū q̄ fuit i cūpa
Nona cōclusio repetit a debitore sciē
te ⁊ mādāre nominatiz p v̄bis fidei
iuberi ipse fideiussor v̄bal creditori so
lutas: ē t si non iurauit creditori illas
soluē: s̄ ipse fideiussor debitor indēni
tatē iurauit: vel etiā si dictā idēnitatē
nō iurauit: dūmō alīs ppter pignora
data vel aliā cāz debitori fuerit expe
diēs vsuras solui: vt. ff. mādati. l. si q̄
p eo. ⁊ sic legit i hosti. decretalē pue
nit de fideiussorib⁹. **D**ecima cōclusio
q̄ omni casu quo pōt a debitore fidei
ussor vsuras repetē d̄z itelligi si non
interuenit fraus p̄sone ad p̄sonā. l. p̄
sone se cōstituētis fideiussorē: vt facit
q̄nq̄ vn⁹ v̄bari⁹ vt alē lucref: vt nō.
de pui. c. quanto. ⁊ i. c. significāte. de
pig. p. Jo. an. **A**ndecima cōclusio q̄
omni casu quo fideiussor a debitore
v̄bas repetē neq̄t illas repetet a credi
tore cui soluit. ff. mādati. l. si fideiussor
⁊ in omnib⁹ fm Jo. an.

228 Quid de illo q̄ eximit: vel corporaliter
s̄b̄bit vel arripit vel alio m̄ fugē facit
debitore detētū tā p debito fisci q̄ p
uati. R̄ndet Jo. de pla. in. l. quotiēs
de erac. tributo. l. io. q̄ tñt illd̄ totū
q̄ ille debebat fisco vel puato vt dic
tex. in dicta. l. quotiēs.

229 Quid de occultante officialē tēpore
sindicatus vel eius officialis. R̄ndet
idem vbi. s̄. q̄ teneat in quadruplū f̄z
Bal. l. z. ⁊ Bar. E. de assesso.

230 Quero utrū vxor teneat si maritus
male administret officiū publicū. dic
q̄ nō. tex. ē in. l. vxorez. E. de decurio
li. io. naz regula est q̄ vxor nō teneat
p marito. l. ob maritorū. E. ne vxor
pro marito: ⁊ ecōuerso maritus non

teneat pro vxore nisi quādo nutrit se
cūdo nupsit nō reddita rōe: nec pui
so pupillo de tutore. l. z. E. in quibus
causis pign⁹ ta. contrahit.

Quid de vxore que fecit furtū ante 231
matrimoniu: vel etiam post per se:
vel cum viro. Et quid si vir solus fu
ratus est aliquid ⁊ vxor p̄cipauit cō
sentiēdo vel comedēdo volūtariē vel
inuite: nūquid licebit vxori de rebus
cōbus sibi ⁊ viro satisfaccere eo inuito
dānificato. R̄ndet Donal. in sum. in
ēd̄atu restitutionū in v̄bo restitutio
furti faciēda est: q̄ vbi de cōsuetudie
regionis vir et vxor cōmunicant sibi
debita ⁊ credita ex contractu vel ma
leficio: si res furtiua quam mulier s̄b
ripuit ante matrimoniū vel post ma
trimoniū sola vel cum viro: vel quia
vir solus s̄bripuit ante matrimoniū
vel post: ⁊ stat adhuc in eoz ptate d̄i
cēdū q̄ potest illaz rem restituere v̄o
d̄no eius cōtradicēte marito. Si aut
cōsumpta est: vel si vir solus furatus
est: ⁊ si mulier p̄cipauit cōsentiēdo
vel comedēdo spōtanea vel inuita pōt
vxor si vir nō cōtradicat negociū ma
riti gerēdo ⁊ se ipsaz liberādo estimā
tionē rei cōsūpte restituere v̄o d̄no
latenter de cōmunib⁹ bonis: si aliter
nō potest: nec erit furtū: quia non est
fraudulenta cōtractio nec animo lu
crificiēdi: phibēte autem viro nō est
facienda h̄ mōi restitutio f̄z quosdaz
cum ipsa nō habeat rerū administra
tionem de rebus cōmunib⁹ s̄ marit⁹
si tamen in hoc casu faceret restōnez
de reb⁹ cōmunib⁹ bona fide latenter
non est dicendum q̄ esset ei penitētia
iniungenda quasi pro mortali aut q̄
peccaret

peccaret mortaliter. i. 4. q. 6. c. fi.

232 Quero an notarii officii instrumenta usuraria teneant ad restitutionem. Rndz Alex. de alexa. q. cartarii q. soli stant pro illis qui volunt recipere mutuū ab usurario nō tenent: qui vō pro arte et lucro usurarii tenent. si tñ sic sūt coopati ad hoc q. absq. eorum coopatiōe illa usuraria p̄statio nō esset facta: inter p̄cipuos autē coopatores censendi sūt p̄ncipes q. in fauore usurarioz cogūt reddi v̄sas: aut ex quoz indebito fauore potenti⁹ usuras exercēt. Notarii vō qui scienter faciūt cartas de debito usuraz: ac si sit debitū legitimū ⁊ absq. v̄sa tenent reddere usuram acceptam quia eoz instrumentū ē efficacis coopatiū ad hoc vt usurario soluat v̄sa. Si vō in nota v̄l in instrumento factū est expressa mētio de usura: tūc nō tenent: q. tunc nō coopat: nisi vbi esset cōsuetudo per talia instrumenta cogere debitores ad soluēdas usuras usurarijs. Cōcor. giral. obdonensis. vide Archi. in. c. si q. obligat⁹. i. 4. q. 4. et i. c. sicut n̄ suo. 46. di. Et Jo. de lig. in. c. super eo. de usuris.

233 Quid si filia dote in fraudem creditorum. Respōdet Jo. de pla. insti. de actio. s. rursus. q. talis dos reuocat a creditorib⁹: ⁊ gener tenet eis ad restitutionem. ff. que in frau. credi. l. si. §. i. C. eo. l. 2.

234 Quid de viro qui accepit filiā raptoris vel usurarii in vxore. vide. s. §. 65.

235 Quid de sepeliētib⁹ usurarios. vide i. vbo exco. 2. ⁊ §. 12.

236 Quid de ministris usurarioz. Rndz Girar. obdonensis. q. si absq. omni inductiōe tradūt eoz pecuniā ad v̄sa

nec postmodū coactiue exigunt eam nō tenent fm quoidā restituere: nisi solū illa que sibi de usuris retinuissēt. Illi vō q. p̄ iudicia et litigia coactiue eas exigunt tenent: quia isti efficaciter coopant: ⁊ p̄mi sunt soluz quasi vasa intermedia ita q. absq. ipsis ille usure fierēt ⁊ parēt. Quidā tñ distinguūt de ministris: q. qdaz sūt ad vtilitatē officij usurarii destinati: ita q. apud eos residet quasi p̄ncipalis auctoritas dñi sui: ⁊ istos dicūt teneri. Quidam vō sunt ad solum actualē ⁊ manualē tributōem mancipati: ita q. ipsi non tarant p̄tiū usurarū: nec cum eis contrahit pactum de usura: q̄uis ipsis p̄sentibus ⁊ pecuniā tradētib⁹ fiat. Et tales nō tenent restituere p̄pter causaz predictam licz mortaliter peccēt. vide in vbo usura.

237 Quid d̄ pcuratore tutore ⁊ curatore. Respōdet Hostie. in sū. in ti. de v̄sis. §. si. in fine. ⁊ Hoff. e. ti. §. item qd si q. s. ⁊ Archi. in. c. sicut nō suo. ⁊ An. d̄ but. in. c. michael. extra de v̄sis. ⁊ ita dicit Lau. de pinu. in practica seruari Et dicunt omnes p̄dicti doctores q. solum tenent in subsidium ad restōnem usuraz quas extorserūt. i. qñ p̄ncipal nō est soluēdo: al̄s nō. Inno. vō i. d. c. michael. distinde tenet q. tenentur (Donal. vō dicit q. tenent qñ p̄ncipal nō est soluēdo: vel nō vult soluere. vide. j. usura.

238 De restitutiōe edificatiū in solo suo cū dāno vicini.

q Quid de his qui edificant in solo suo cū dāno vicini puta q. p̄cidit venas putei vicini que transiunt per domum edificatā

vel alteri? tollit edificiū: vel obfuscat
luminib? vicini domū. Rūdet glo. i
regula iuris li. 6. locupletari nō debz
aliqs cum alter? iniuria vel iadura:
dici solz cū facio aliqd in meo ex quo
ali? noceo aut imitto: puta trabez in
alienū parietem: 7 tūc nō licet: vt. ff. si
serui vendice. l. si testatrix. 7. l. alti? 7.
de fuitu. vbi dicit. In pariete dō tuo
si fenestram vi vel clam fecisse cōuin-
cat q̄s sūptib? suis: op? tollere 7 inte-
grū parietem restituere compellit: et
loq̄t de eo q̄ fenestram facit in piete
vicini: vt. l. in patres. 7. d. serui. rusti.
p̄dio. dicit q̄ p̄mittit q̄s aquaz ducē
de flumine publico: ita demuz si sine
alteri? iniuria illud fiat. 7. ff. de serui.
ur. p̄dio. l. si fistulā: aut nō imitto nec
op? facio in alienū: sed in meo 7 tunc
aut id dolo facio vt noceam alteri: et
tūc phibeor. ff. de aqua. plu. ar. l. i. aut
nō facio dolo: sed solum eo p̄posito:
vt mihi p̄sit: l. 3. per illud alteri noceā
7 tūc nō phibeor. vt. ff. de aq̄ plu. ar.
l. i. 7. idēq̄. vbi dī deniq̄ marcell? ait
cū eo q̄ in sūdo suo fodiēs vicini fōtē
auertit nihil posse agi: si non animo
nocendi vicino: sed suū agrū meliorē
faciēdi id facit. Nam q̄s pōt eleuare
edificiū suū vsq̄ ad celū. Ande in. d.
l. alti? dicit. Alti? q̄dem tollere edifi-
cia: si dom? fuitutē nō debeat dom?
ei? minime phibet. Cōcor. etiaz glo.
in. c. cū ecclesia vulturana. de electiōe.
in dō iniuriar. 7 in. c. nisi sp̄alis. de
auctoritate 7 vsu palij que dicit q̄ q̄s
potest vt iure suo: etiam si alteri no-
ceat: dūmō nō faciat animo nocēdi:
s̄ q̄n aliqs sibi nō pdest: 7 alteri nocz
nō debz q̄s audiri. l. in sūdo. ff. de re.

vēdica. vide. s. 7. 24.

De restitutione edificantiū in
alieno solo de sua matia 7 alijs
multis casib?.

Quid si aliqs edificat i aliēo 239
solo de sua materia an dñs
terre teneat ad restōem edi-
ficij: vel edificat i suo de aliēa materia
an teneat ad restōnez materie. Rēndz
idem Jo. de pla. insti. de rez diui. 7.
cū i suo. p. ter. 7 glo. ibi. q̄ aut q̄s edi-
ficat in suo solo de aliena materia: et
habet locū qd dicit in dicto. 7. tūz in
suo: q̄a efficit dñs edificij: cū edificij
cedat solo: nō autem efficit dñs ma-
terie. s. tignoz 7 lapidū: imo remanz
dñs qui p̄mo erat: sed licz remaneat
dñs nō tamē pōt vendicare materiā
puta tignū. i. suam trabem positaz in
edificio. etiam si edificās vellet tignū
eximere 7 sibi restituere: 7 hec ē ratio
s. ne edificiū deforme ruina: vt. d. 7.
cū in suo. 7. l. 2. 7. de edi. p̄ua. 7. l. p̄fcl
p̄uincie inscriptis ispedis. ff. de offi.
p̄fclis. sed edificās tenet ei ad estima-
tionem tigni: vt. ff. de tigno iniūdo.
l. i. sed si fecit scienter 7 mala fide tñē
furti: nō tamē tenet eximere sed esti-
mationem prestare q̄tum dñs tigni
iurauit: vel si velit domin? expectare
donec edificium ruat: poterit postea
suam materiā vendicare: si eius esti-
matōem nō fuerit consecutus. Et su-
mis hic tignuz pro omni materia ex
qua fit edificiū: vt cōprehēdit trabes
domus 7 vinee ex q̄b? fiunt p̄gulata
7 tegule domus. l. i. ff. de tigno iniū-
do. At quis edificat in alieno solo de
sua materia 7 habz locū. 7. ex diuerso
insti. de rez diui. quia domus etiam
edificiū

edificiū efficiē eius cuius est solū sicut
in precedenti casu: sed dñiuz materie
pdiū edificans: 7 ideo dirrupto edifi-
cio nō potest materiam vendicare: s;
si edificans est in possēsiōe edificij: et
dñs soli perit solū 7 edificiū: si edificā
fuit cōtinue male fidei nullam habet
exceptionē nec remediū ad aliquod
sibi retinēdū: quia est in culpa sciēter
edificādo in solo alieno ideo donare
videt. Si autem fuit continue bone
fidei sibi cōsultur opere retētiōis per
exceptiōem volū: vt nō teneat restituē
edificiū: nisi dñs soluat sibi ptiū
materie 7 mercedem magistrorū. Si
autem fuit a pncipio bone fidei 7 tpe
edificij male fidei: tūc eligit quedam
media via: vt dicit glo. in. d. §. ex di-
uerso scz qd possit tollere edificiū sine
dispendio dñi soli: vt. l. iulian⁹ scribit
si in alienā. ff. de rei vē. Aut qd edifi-
cat de aliena materia in alieno solo:
7 habet locum. l. z. de rei vē. 7 similiē
dñs soli efficiē dñs edificij: sed nō ma-
terie: ideo dirrupto edificio mā eius
revertit ad pōrem dñm siue bōa fide
siue mala edificiū fuerit cōstruētū: vt
.d. l. z. Sed interim potest agē cōtra
dñz soli ad instar tigni iniūdi: 7 etiā
cōtra edificantem. i. materiā alienaz
sūpiētē mala fide: et vno solūte
alter liberat sicut in tigno dicit. insti
de re. diui. §. cū in suo.

240 Quid si qd plantet plantā in alieno
solo. Rēspōdet idem vbi. §. si ticius
q siue qd plantet alienam plātā in
suo: siue suam in alieno: plāta efficiē
dñi postqz egit radices nō ante: et iō
nō tenetur ad restōem arboris. Item
arbor mea que est in campo meo vel

in cōfinio campī mei si agit radicem
in fundo tuo efficiē tua. Et si cōiter i
tuo 7 meo efficiē cōis: qā arbor intel-
ligit esse illius in cuius fundo egit ra-
dices. Et sic mutatiōe radicū de vno
fundo in alterum mutat 7 dñiuz ar-
boris: vt. d. §. si ticius. 7. ff. e. l. adeo. §.
si. Et hoc si arbor viuū 7 alaf ex radi-
cibus nouiter porēdit in campo tuo
Si autē viuū 7 alaf pro maiori pte
ex pmiis radicibus mei campī: tūc re-
manet mea cū a meo campo traxit
originē: lz postea aliquas radices ege-
rit in campo tuo. l. si plures. §. si. ff. ar-
borū furtiz celaz: 7 in glo. in. d. §. si ti-
cius. an ppiā auctoritate possum inci-
dere radices: quas tua arbor egit in
campo meo: vel incidere ppiā aucto-
ritate arborem tuam que pendet sup
domum meaz. Dic q cū auctoritate
iudicis possum: al's nō vt. d. l. si ples.
§. penultimo. nisi pmo tibi denūtiēz
vt tollas: 7 est consiliū vt de hac de
nūtiatiōe fiat publicum instrumētū:
7 te negligente remouere possum: et
ppiā auctoritate incidere: non solūz
qd super excurrit domū meaz: s; etiā
a stirpe 7 mecū ligna portare nemie
phibente. l. i. §. si arbor. ff. de arborib⁹
cedēdis. Et similiē edificatū in aliēo
qd pendet. s. meū nullo iure fuitur.
nō possum tollere ppiā auctoritate. l.
quēadmodū. §. si pteitū. ff. ad. l. acq̃l.
7. l. cōclauē. ff. de dāno ifecto. nisi pce-
dēte dicta denūtiatiōe vt. d. §. si arbor
Quid autem si sunt vel due arbores
vnite in eodem stipite: an appellabūt
vna arbor vel plures. Rēdet idē vbi
s. Dic si iunctura 7 cōiunctio apparz
super terram censet vna: al's censet

plures. l. si gemina. ff. arborum furtim
cesaz: et ideo tunc puniat de damno
dato in duplici arboze extra formā. l.
vel statuti.

¶ 4 Quid si seminaui in agro tuo frumē
tū meū. Respondet idem insti. de re.
diui. §. qua rōne. q. siue bōa fide: siue
mala efficiat tū: naz semen cedit solo
postq. coluit: sed si seminaui bōa fide
ope retētōis: si sum in possēsiōe possū
mibi cōsulere: vt nō pmittā te tollere
nisi soluas ptium et impēlas: vt dicto
§. qua rōne. et nō solum sata p alium
cedunt solo sed etiam semina et plāte
que ex se nascūt: diuina tamē natura
coopāte cedūt solo: vt notat glo. ff. e.
l. qua rōne. §. si. Quid autem si quis
seminat alienū semen in alieno solo:
vel plātat alienam plantaz in alieno
solo: qbus casib⁹ etiam semē et plāta
cedūt solo cōtra quem agam an cōtra
plātātem et seminatē: an cōtra dñm
soli. Dicit glo. in dicto. §. qua ratōne
q. cōt dñm soli. vnde vsus. Quicqd
plātat seris edificatur. Omne solo ce
dit radices si tamē egit.

¶ 4 Quid si scripsi i aliena carta: vñ pinxi
in aliena tabula. Respōdet idē insti.
de re. diui. §. littē. q. qualitas semper
cedit sūstātie cū sine ea esse nō possit:
vnde scriptura semp cedit carte et pi
ctura tabule: et sic liq̄dum cedit arido
ta et in pictura q̄ in carta. ff. de rei vñ.
l. in rez. §. sed et id qui. vel i scriptura:
et eaz pificat picture et dicto. §. littere
ver. sed necesse. et ver. in oibus. Ifallit
autem in vno casu. scz quādo q̄litas
est p̄ciosior q̄ ipsa sūstātia: q̄a tūc per
pualētiā qualitas trahit ad se sūstā
tiā: quia tunc plus est in man⁹ ope

q̄ materia. l. mulieris. §. pe. ff. de vbo
signi. et ideo vbiq̄ scriptura est p̄
ciosior q̄ carta: tūc carta cedit scrip̄e
et ideo cum hodie scriptura cōiter sit
p̄ciosior carta debet cedere scripture:
vt tenuit glo. ff. e. l. qua rōne. §. littere
l. tenuerit oppositū insti. d. re. diui. §.
littere. Similiter vbiq̄ pictura ē p̄
ciosior tabula trahit ad se tabulā p̄p̄
pualētiā: secus si nō est p̄ciosior: q̄a
si sit quedā pictura rudis et informis
ideo notāt tex. in dicto. §. littere. facit
mētione de nobilissima pictura: et de
vili tabula: sed remota hac pualētia
quia scriptura vel pictura sit paril vel
minoris pretij cū carta et tabula: tūc
semper cedit carte et tabule veluti siue
sūstātie: et qd dixi de pualētia itellige
de pualētia cōi nō singulari: q̄a talez
singularitatē nō cōsiderauit legislator
puta q. quis faciat sibi scribere litteris
aureis qd cōit nō sit: vnde l. tūc scri
ptura pualeat et sit p̄ciosior carta: tūc
q̄a est singularis: nihilominus cedit
carte: vt dicto. §. littere. i p̄ncipio. Itē
attēde q. aliud est in pictura rei imo
bilis: puta muri quia tūc pictura licet
sit p̄ciosior semp cedit muro: vt tenet
glo. in dicto. §. littere. Ille ergo q. scri
psit in carta aliena sciēt et mala fide:
nullo iure potest sibi cōsulere p̄ esti
matōe et solutōe scripture: nec p̄ actōz
si nō possidet: nec p̄ exceptōez si possi
det: cum donasse videat. insti. de re.
diui. §. certe. et sciēt. sed qui scripsit i
carta aliena ignorāter et bōa fide pu
tans cartam esse suaz: si possidz cartā
scriptam potest se tueri exceptōe cōtra
dñm carte eam petentē denegando
ei restituere: donec sibi soluat pretijz
scripture

scripture: si si scriptor nō possidz cartā
scriptam: sed dñs carte potest agere
extra dñm carte adione facta vt dicit
glo. in vbo bona fides. Et sic eludit
qđ si ille qđ scripsit bona fide in aliena
carta credēs esse suam: siue possideat:
siue nō possideat tenet dñs certe ei sa
tisfacere pro scriptura. Sed qđ si bōa
fide scripsisti vel pinxisti multū infor
miter et vitupose i mea carta pulchra
vel tabula: et ego nolo scripturaz vel
picturam turpissimā: sed estimationē
cartaz vel tabule an tenearis solucre
glo. in. l. non solum. ff. de rei vendi.
dicit qđ nō: si fuit bone fidei possessor:
per. l. si quid possessor. §. sicut autes. ff.
de petitiōe hereditatis: vbi dicit qđ qđ
nō debet culpari de administratione
rei quam tenet vt suam bona fide. et
sic nō debet teneri: nisi in qđtuz est lo
cupletior: sicut possessor hereditatis et
cōuēt⁹ additiōe idebiti. l. in sūma. §. pe.
ff. de cōditione indebiti.

243 Quid si qđ ex aliena materia vel sua
et ex aliena fecit materiatum: puta ex
alienis assidib⁹ fecit caplam. Rñdet
idem insti. de re. diui. §. cum ex aliena.
qđ materia cedit materiato: qđdo tale
materiatiū nō est reducibile ad p̄maz
materiam: et sic faciens materiatum
efficiē dñs materie nec tenet ad resti
tutionem eius: sed si est reducibile tūc
materiatum cedit materie: qđ materia
tūc nō dicit quodāmo assumē nouā
formam siue spēs: ex quo de facili est
reducibilis ad p̄mam materiam. Ad
hoc tamen vt materia cedat spēi siue
materiato: vt sic faciens materiatum
efficiat dñs matie. tria sūt necessaria
que ponūt in glo. in dicto. §. cum in

aliena. scz qđ faciēs spēs ex aliena mā
faciat bona fide et suo nomine et qđ nō
sit reducibilis ad p̄mam materiā: qñ
autem sunt duo facientes materiatiū
vnus bona fide: aliū mala: vel si in
diuersis materijs: vel in vna ptim est
est habita bona fides: ptim mala. dic
qđ in ea re et p̄ ea pte in qua cōcurrūt
predicta tria efficiē faciētis materiatiū
in alia re et in alia pte efficiē dñi mae
Item non solum post factaz spēm et
materiatum specificās efficiē dñs. s
etiam efficiē si spēs est in fieri. dūmō
rudis materie nomen exierit. vt dicit
glo. in. d. §. cum ex aliena. et ff. e. l. adeo
§. cum quis. Item nota ex dicto. §. cū
ex aliena. ibi fructuz ad spicas reduci.
iuncta glo. in vbo spicas. qđ frumētū
cedit specificanti. et sic trituras bladū
alienum bona fide putans suū efficiē
dñs grani. et sic fm glo. corrigi. ff. e.
l. adeo. §. cum qđ. in fi. vbi dicitur qđ
excutiens frumētū de spicis nō adiciat
nouam spēm seu formā sed que erat
latens detegit. Item nota qđ l3 faciēs
materiatiuz de aliena materia efficiē
dñs materie. tamē qđ nō est equum
aliquem locupletari cum aliena mā
tenet ad estimatiōez materie. vt dicit
glo. in. d. §. cum ex aliena. in vbo spi
cas. Item nota qđ appellatiōe mae nō
cōtinet materiatum qđ ad sui mām
nō potest reduci. vt hic. et l. l. quesitum
§. illud fortasse. ff. de le. 3. et sic videt
qđ si statutū phibet portare frumētū
extra districtum sū certa pena. qđ por
tans farinam nō icidit in penam. cū
farina nō sit reducibilis ad p̄mā māz
sed contrariū determinat Bart. in. d.
§. illud fortasse. qđ appellōe frumenti

cōtinet farina: donec sit deducta ad
effectū finalem ad quem est inuenta.
idest donec fiat panis. ar. l. sicut lana
.ff. de leg. 3. contrarium tamen tenet
gaudin⁹ in. c. de rebus vetitis. 7 albi
de rosate. secūda pte statutoz. c. 5.

244 Quid si q̄s bona fide interuit: 7 suū
vestimēto suo manicā: vel gyronem
de aliena purpura. Rñdet idez insti.
de re. diuis. §. si tamē alienaz. q̄ efficit
dñs illius purpure: liz teneat ad esti-
mationē: vt. §. primo. q̄a accessoriū
sequit nām sui p̄ncipalis: vt in. c. ac-
cessoriū. de reglīs iuris li. 6. nec curat
an accessoriū sit maioris valoris q̄ p̄n-
cipale. naz sepe amittit p̄ncipale p̄p̄
p̄ciositatē accessoriū. l. 7 in emptiōe. ff.
de cōtrahēda emp. Et hoc q̄ nobili⁹
accedat viliori: 7 est hūz quādo pōit
loco accessoriū. Si autem vilī⁹ appone-
ret loco accessoriū nobilioris: vt vesti-
mentū grossuz cā cōseruādi purpurā
tunc vestimētuz accedit purpure. Si
autem neutrū apponit gratia alteri⁹
tūc neutz alteri accedit: vt dicit glo.
in dicto. §. si tamen alienaz. Itē nota
q̄ liz dñs purpure interte alieno vesti-
mento amiserit dñum: tamen si do-
lose 7 furtiue fuit sibi s̄tracta vel ab-
lata potest agere de cōditiōe furtiua
contra surripientez. vt. d. §. si tñ alienā.
maxime si talis surripies erat sartor
qui fecit vestimētuz: vt dicit glo. que
allegat coniuncta textui: q̄ qñ totus
pānus nō est posit⁹ in vestimēto p̄su-
mit s̄tract⁹ a sartore. q̄d notat tra-
sartores: q̄a est p̄suptio cōtra eos.

245 Quid si q̄s cōfundat vnam materiam
p̄pria cum mā alterius. Rñdet idem
insti. de re. diuis. §. si duoz. q̄ cōfusiōe

querit dñum 7 cōmixtione: 7 ideo si
volūtate tua cōfundero 7 cōmiscuō
meum vinum cum tuo vel cōflauero
meū argentum cum tuo: vel meū mel
cum tuo vino: vt fiat mulsum: 7 sic est
spēs tertia per se: vel meum argentū
cum tuo auro vt fiat electrū: vel etiaz
si p̄dicta sint confusa et conflata casu
fortuito: siue volūtate dñoz in oibus
casibus istis confusa 7 cōflata efficiūt
cōia: 7 si cōflata siue sint eiusdē
materie siue diuersē: 7 siue cōfundant⁹
volūtate dñoz siue casualiter efficiūt
cōia: nisi separi possint: vt dicit glo.
Secus autem si alter dñoz vel extra-
neus siue volūtate alterius dñi cōfu-
dat: vel conflet rem suā cū aliena bōa
fide faciēdo tertiā spēm: q̄a tūc nō est
cōis: sed efficit p̄pria specificantis: vt
dicit glo.

De restōne fructū.

Quid de fructibus perceptis **246**
Rñdet idem insti. de re. di.
§. si quis autem a nō dñō.
q̄ bone fidei possessor facit fruct⁹ idu-
stiales suos: ideo eos cōsumptos re-
stituere nō tenet. Sec⁹ in male fidei
possessore: 7 ideo cōclude vna cū glo.
in. l. ex diuerso. ff. de rei v̄edi. q̄ null⁹
possessor facit fruct⁹ nāles suos. l. fru-
ctus. ff. de v̄f. ideo eos extantes dñs
vendicat a quocūq̄: sed de cōsumpti.
non tenet possessor bone fidei: nisi in
q̄tum est factus locupletior: q̄a tunc
tenet ex equitate legis: si 7 me 7 ticiū
.ff. si certū petat: sed fruct⁹ idustriales
qui exigunt industriā 7 ministerium
hominis. vt segetes lac 7 lana 7 filia
bone fidei possessor cū tñ. 7 sine titulo
facit suos 7 eos lucrat p̄pter idustriā

7 culturā

7 culturam: vt non possit ab eo aduo-
cari. scz postq̃ sunt cōsumpti: nec ad
eorū pretiū tenet: vt dicto. § si q̃s aut
a nō dñō. 7. l. bōe fidei. ff. e. 7. l. certū.
¶ **E**. de rei vendi. § si nō sunt cōsumpti
7 extant tenetur restituere vt insti. de
officio iudicis. § illorū. sed male fidei
possessor: si nō habet titulū tenetur: 7
de consumptis 7 de extatib⁹. l. pe. ¶
de condi. ex. l. 7 de p̃cipiēdis: vt dicto
§ illoz. sed si habet titulū similē tñē
de cōsumptis 7 extatib⁹ sed excusatur a
p̃cipiēdis ppter titulū: nisi in quatuor
casibus notatis in glo. in dicto. § Si
q̃s autem a nō dñō: in q̃bus tenetur
de p̃cipiēdis: etiā si habet titulū:
puta si q̃s cōpūlit aliquem per metū
sibi vendere. Itē si quis emit in frau-
dem creditorū. Itē in eo qui scienter
emit contra p̃hibitionē legis vel sta-
tuti. Item 7 quarto in eo qui sciēter
emit a fisco nō solēniter. l. i. ¶ de fide
instrumētōz. l. i. io. ff. de rei vēdi. l. § 7
ptus. 7. ¶ **E**. eo. l. si fūdū. Concor. Mo.
in sū. in d̃bo fructū dīcēs. Ifructūz
aliī industriales: vt frumentū vinum
oleum 7 similia. Alij nāles vt poma
ficis 7 similia. Ifruct⁹ nāles nō facit
suos possessor etiā bone fidei. An
tenet reddere vniuersos postq̃ ince-
pit habere cōsciētiam rei aliene. ff. de
ṽbis. l. ṽsus. Item fruct⁹ dicūtur qui
sup̃sūt deductis expensis que sūt grā
fructū querēdoz colligēdoz 7 con-
seruādoz: 7 habet locum taz in bone
fidei q̃ in male fidei possessoribus: et
etiā p̃donibus. ff. de petitōe heredi-
tatis. l. si aliqd. § fruct⁹. 7. l. plā. i. fine.
7. ¶ **E**. de fructu. 7 l. expē. l. i. in fine. nā
null⁹ casus iteruenire potest qui hoc

gen⁹ deductiōis impediāt. ff. familie
hered. l. fund⁹. ff. solu. ma. l. fruct⁹. Itē
fruct⁹ i telligūt deductis necessarijs
impensis. ff. de opi. fuoz. l. i. fruct⁹. et
ar. iz. q. 2. nobis. cū hac distindōe. tñē
bone fidei possessor. Recnō 7 omnis
violentus tenet reddere omnes qui
p̃bant ad eum puenisse. ¶ **E**. de rei vē-
di. l. si fund⁹. Si hō fuerit violentus
possessor tunc tenet restituē p̃ceptos
7 eos qui p̃cipi potuissent p̃ hos pos-
sessores. extra d̃ resti. spo. g̃uis. 7. c. cō-
querente. 7 de officio delegati. c. cum
cā. iz. q. 2. nō liceat.

Quid de asportatib⁹ fruct⁹ de cāpoz 47
alterius animo lucrandi. Rñdet idē
Jo. de pla. insti. de obli. que ex delict.
nal. § furtoz. q̃ potest accusari de
furto per illum tex. 7 hoc qñ fructus
sunt maturi. Si autem sunt imaturi
tunc tenet de dāno dato actōe legis
acq̃lee. l. si seruus seruū. § si oliuam. ff.
ad. l. acq̃l. 7. l. nauta. § in quēcūq̃. ff.
nauite cau. l. si fur descripserit. ff. de
ṽlufur. Rñ dānū distinguit a furto
q̃a furtum est amotio rei. Sed dānū
est rei destructio secūdū Bal. in. d̃. §
si oliuam.

Quid de iuasore rei alteri⁹ immobilis 248
vacat. rñdz Jo. de pla. insti. ui bonoz
raptorū. § q̃a tñē. q̃ tenet eā restituē
cū fructib⁹. l. si. ¶ **E**. vnde vi. 7 hoc si do-
lose occupauit: si autez sine dolo tñē
eam restituere sine fructib⁹. l. i. iuasor.
¶ **E**. vnde ui.

De restitutōe alienatōis i fraudē
creditorū facte.

Quid si fiat alienatio in frau⁹ 249
dem creditorū: puta debitor
donat vt creditores p̃uētur

fibi debito. Rñdz Jo. de pla. insti. de
acti. §. rursus. q. talis dōatio reuocat
7 p. n̄s accipiens tenet ad restōnem
.l. si autēz. §. simili modo. 7. l. ait p̄tor
secūdo Rñso. ff. que in frau. credi.

**De restitutione alienationis facte
per metum.**

250 **Q**uid de illo qui metu p̄pulit
aliquem ad alienādū. Rñdz
idem insti. de actōe. §. Item
actio de eo qui met⁹ cā. q. tenetur ad
restōem rei cū omni cōmoditate p̄ce-
pta: vt. l. metū. §. si. C. q. met⁹ causa.
7. l. met⁹. ff. ex q̄b⁹ cau. maio. Et req̄-
rit⁹ q. fuerit met⁹ q. possit cadere in cō-
stantem virūz scz timor mortis 7 cru-
ciat⁹ corporis: vel simul q. totū residz
in iudiciis arbitrio: vt. l. z. in fi. cū q̄nqz
legib⁹ sequētibus. ff. q. met⁹ cā. 7 est
glo. magistra. 7 ordinaria in. c. cū di-
lect⁹. extra q. met⁹ cā. Nōne ergo n̄
est sufficiēs met⁹ nisi trib⁹ concurrētib⁹
scz q. p̄sona sit potens ad minas ere-
quēdū. Item q. minas cōsueuerit ere-
qui. Item q. mine cōtineāt atrocitatē
facti de hoc est glo. i. 4. q. 4. c. i. Sed
q̄d de metu reuerentiali: puta si vxor
aliquem obligationē vel alienatōem
cōtrahat de mādato viri vel clericus
de mādato ep̄i. Idē respōdet q. insti-
tuit⁹ q. gestum est tali metu reueren-
tiali officio iudicis: vt glo. notabilis.
in. l. i. §. que honorāde. ff. quaz reruz
actio nō dat⁹: et idem si s̄bdit⁹ nō als
alienatur⁹ alienet rogatu dñi. Nam
rogamen sup̄ioris p̄ceptū est: vt dicit
glo. in d̄bo exortamur. i. cle. i. de testi
7 notat Jñno. in. c. petitio. de iure iu-
rando.

De restōe faciēda ei q. vtiliter gessit

negocium meum.

Quid si sine mādato meo sol 251
uisti creditori meo 7 me libe-
rasti soluendo nomie meo.
Respondet idem insti. de actione. §.
actionem: q. cogor habere ratum: et
obligor tibi actōe negotioz gestoz
ad restitutionē pecunie quam p me
soluisti: secus si nō vtiliter soluisti: vt
q̄a mea intererat vt nō solueres. l. cū
pecuniā. ff. de nego. gest.

Quid si tutor more ciuitatis mittat 252
ērenia nomie pupilli magistro 7 suis
coniunctis. Respondet idem vbi. §.
q. pupill⁹ tenet tutori actione nego-
cioz gestoz. l. cum plures. §. tutor. ff.
de administratōe tu. naz talia ērenia
ex quo sūt cōsuea dicūt quasi debita
vt dicit glo. in. l. i. §. sed nō nullos. ff.
de tutelis et rōi. dīstra.

Quid si tui cōtēplatōe sine mādato 253
tuo redimo ab hostib⁹ vel latronib⁹
filium tuū: vel aliam rem tuā necessa-
riam quaz redimere tenebaris. Rñdz
idez vbi. §. q. mihi teneris actione ne-
gociōz gestoz: imo in hoc casu p̄nt
viri expendere dotem p redimendis
p̄sonis necessarijs vxoris. l. si si ideo. ff.
solu. ma. nam si pater filiū captiū vī-
ecōuerso: vel alius successur⁹ redimē
negligat p̄uas successiōe: vt in audē.
si captiui. C. de ep̄is 7 clericis. de hac
materia scz negotioz gestoz. vide. §.
§. i. 76. 7. i. 77.

**De restitutione expensarū in
iudicio factaz.**

Quid de his qui temere 7 p 254
terue litigant. Dic q. tenet
ad dāna 7 interesse: taz litis
q̄ viatici. l. p̄perandum. §. sin autem
alterutra

alterutra. 7. l. sancim⁹. **C.** de iudicijs.
et insti. de pena temere litigantuz. **S.**
hec autez omnia. 7 p **Go.** an. in. c. sta-
tutu. **S.** in super. de sept. li. 6. 7 i. c. finē
litibus de dolo 7 cōtumacia: 7 p glo
2. q. i. c. in p̄mis. in d̄bo imoderatas
expensas: dñs **Go.** de pla. in dicto. **S.**
hec autem omnia: dicit q̄ ex sex cāis
litigās tenet ad expensas litis. **Primo**
rōne temeritatis. l. cum quem temē.
ff. de iudi. vt si feci citari ticiū in gñe:
cum plures essent 7 cōparuit ille quē
nolebam dicta. l. cum quem temere.
Item si feci quem citari corā iudice
incōpetenti nō adhibita p̄mo diligen-
tia videndi: an esset competēs: 7 idez
si loco 7 tempore incōpetētī: vel si vo-
caui eum in ius qui vocari nō debuit
l. i. 7 p totum. ff. de in ius. votan. **Itē**
si actor post p̄pitionē rei nō hz libellū
patū: sed petit dilationē ad p̄cedēdū
fm **Ep.** in l. i. **C.** de dilatio. **Itē** si q̄s
post apturam testiū vidit se nō habē
ius: 7 tamē p̄secut⁹ est litē fm **Sar.**
in l. si quis inficiat⁹. ff. de positi. 7 l. p̄-
perādū. **S.** sin autem alterutra. **C.** de
iudi. 7 sic patet q̄ temere vocare i ius
dicē qui nullam iustam cām erroris
habuit in sic vocādo: vt dicta. l. cum
quem temere: in glo. **Si** autē habuit
iustā cāz errori. tūc absoluit ab expē-
li. **S.** p̄. de sepa. 7 l. qui solidū. **S.** etia3
de leg. 2. **In p̄dictis** ergo casib⁹ 7 in
alijs vbi quis temere litigauit: siue sit
actor: siue sit reus: nisi doceat de iusta
cā erroris vel ignorantie p̄babilis cō-
dēnat aduersario in expensis itineri.
7 lit. vt dicta. l. cum quem temere: et
ceteris dānis. l. sancim⁹. **C.** de iudi. et
7 l. nō ignorat. **C.** de fructib⁹ et litis

expensis. **Item** in expensis cibarioz
si aduersari⁹ cōsuevit se pascē ex arte
sua a qua oportuit modo vacare. l. si
hereditas. **S.** i. ff. ad exhiben. **Et** mltō
magis tenet quis ad omnia ista si nō
temere: sed per calūniā litigasset: vt
dicta l. nō ignorat. **Secundo** tñt rōne
cōtumacie ad expensas nō solū litis:
sed ceteroz dānoz. l. sancim⁹. **C.** de
iudicijs. **Et** hoc habet locum: siue cō-
tumax fuerit: q̄a nūq̄ venit vel venit
7 recessit: vel respondere noluit: 7 hoc
siue fuerit actor: siue reus: naz post cō-
missam cōtumaciam nō auditur nisi
refectis expensis de quo vide glo. in
dicto. c. finē litib⁹: d̄ dolo 7 cōtumacia
7 p **Inno.** c. sepe contingit. de appel.
Tertio rōne retardati p̄cessus: vt si
actor impetrauit rescriptum post litē
cōtestatā cā p̄telādi iudiciū corā lon-
ginq̄uo iudice: coram quo nō p̄bauit
distulit: vel cōtumaciter se absentauit
nā cōdēnat in expēsis litis itineris et
ceteris dānis vt dicta. l. nō ignorat: 7
idem si q̄s opposuit exceptiōes friuo-
las p̄pter quas diu fuit p̄tractū iudi-
cium: 7 tandem succubuit: vt dicto. c.
finē litib⁹: et idez si appellauit ad aliq̄
interlocutoria per quam appellatiōez
negociū p̄ncipale p̄ductuz fuit extra
terminos. **J.** quos debebat terminari
l. intra vtile. ff. de mino. 7 c. cū appella-
tionib⁹ friuolis: de appellatiōe li. 6. vñ
cū quis ex cōtradictiōib⁹ 7 s̄bterfugijs
7 dilatiōibus maiorib⁹ debito datis
aduersario impedit⁹ est reprobare exe-
cutionē suam. **J.** terminū. l. si cum ip̄e
de exculatiōe tutoz. **Quarto** ratione
emēdatiōis vel mutatiōis libelli. cōdē-
nat enim mutans vel emendans in

expensis insti. de actio. §. si minus. nā tenet reficere expēlas pcuratorum ⁊ aduocatoꝝ quas fecit reus: quas nō fecissz si nō petissz plus debito. Quito rōne renūtiationis litis: vt si renūtiat liti: vt. l. postqꝫ. **C.** de pactis. ⁊. l. destitisse. ff. de iudicijs. quia cōsciētia male liti. mote credit renūtiare: vt in. c. per tuas. in fi. de symonia. Sexto ratōne victorie. **I**tem hec est regula qꝫ victꝝ victoꝝ condēnat in expēsis: vt. d. l. pꝛerādū. ⁊. l. omnes in fi. **C.** de ep̄is ⁊ clericis. in auctētica de iudicijs. §. oꝝ colla. 6. ⁊ in. c. calūniā. de penis. nisi ex iusta cā ignorātie: puta qꝫ successit in ius alteri. l. qꝫ in alteri. ff. de reg. iū. vel ex iusta cā litigādū. l. qꝫ solidū. §. etiam. ff. de le. z. et ideo qui obtinuit fñiam in cā pñcipali habet iustā cām psequēdi in cā appellatōis: ⁊ ideo liz succūbat in ea: nō cōdēnat in expēsis vt notat glo. in. l. gñaliter. §. sin autē nō rite. **C.** de rebꝝ creditis. Et adde qꝫ iudex tenet cōdēnare ptē ad dictas expēlas si sunt petite nisi iusta cā sōsit als tenet resarcire de suo: vt dicto. §. si autem alterutram. Si autem non sunt petite potest cōdēnare si vult: sz nō coartat.

De restitutione recipiētiū a psonis alienare nō valētibꝝ.

Quid de his qui recipiunt ab his qui alienare nō possūt: ⁊ qꝫbus est interdīcta bonoꝝ suoz administratō. vꝛputa a pupillo sine auctoritate tutoris. **R**ñdet idem qꝫ tenet ad restitutōnem: vt insti. qui alie. l. z. vel nō. §. nūc admonēdi. **C**oncordat **S**co. in. 4. di. 15. vicēs qꝫ dñs alicuius rei nō prohibitus a lege: vel

supiore a cuiꝝ voluntate dependet in dando potest dare rem suā alteri volenti recipere. **I**tem pbat quia ex quo per adum volūtatis fuit dñs per voluntateꝝ potest cessare esse dñs: ⁊ nō phibet aliqua cā supior istum definē ⁊ istum incipere esse dñm: igit p donationem istam fit vere ⁊ iuste dñs. **E**x hoc patet quid reqꝛit ad iustam donationē: qꝫ liberalis translatōis donatio ex pte donātis volūtas recipiendi ex pte eius cui sit donatio ⁊ libertas ex pte amboꝝ huiꝝ dādi ⁊ hꝝ recipiendi ⁊ qꝫ nulla supiore lege phibeāt iste vel ille: nec p adū alterius a quo depēdeat in ista trāslatōe: ⁊ pꝛ defectū pmi nō potest quis dare pecuniam fratri minoꝝ: qꝫ ipse nō vult esse dñs ppter defectūꝝ secūdi nō pōt monachꝝ sine licētia abbatis: nec filiꝝ familias sine volūtate patris: nec etiā clericus ⁊ in aliquo casu sine volūtate saltem contra volūtateꝝ dñi pape: vt habet extra de cēsi. c. roman. ad cuiꝝ. c. obseruationē penaz posuit **G**rego. non. qꝫ. c. est in. 6. l. z. qꝫ visitantes a visitatis nō recipiant munuscula: ⁊ si recipiūt tenet duplū restituere: als nō absoluāt a maledictōe quaz incurrūt ipso facto: vt dicit iulianꝝ quartus in suis cōstitutōibus. **I**tem hic correspōdz in trāslatōe vsus liberalis accōmodatō ⁊ habet similes leges ad hoc qꝫ sit iusta: quia requirit in cōmodate liberā volūtateꝝ in recipiente qꝫ velit recipe cōmodatā ad vsū: ⁊ qꝫ nō sit aliqua volūtas legis vel pñcipis obsistēs illi accōmodatōni.

De restōne vtentiū re alienā cōi voluntatem domini.

restituere

Restituere tenet q̄s quando
omisit furtū in v̄su rei aliene
l̄z nō in ipsa ad estimationē
illius vsus: aliter nō esset purgatum
furtum. i.4. q. 6. si res. et. 50. di. qui
sacū. ff. de furtis. l. qui iumenta. 7 iō
furtū cōmittit creditor q̄ pignore sibi
obligato v̄tis: vel alteri cōmodat: vt
insti. de obli. que et quasi deli. nal. §.
pena. 7. l. q̄ vias §. si ego. ff. de furtis.
Similiter cōmodatari⁹ vtens re ad
aliū v̄sum q̄ fuerit sibi cōmodata: v̄l
v̄ltra v̄sum ad quem fuit cōmodata
vt dicto §. pena. 7. §. placuit: vel si cō
modet rem alteri sine consensu dñi:
7 idem de fulone 7 sarcinatoze: vt. l.
fulo. 7 sarcinator. ff. de fur. Et gñaliē
vbicūq̄ est facta cōdāio rei aliene: v̄l
vsus contra volūtatem dñi cōmittit
furtū: vt. ff. de fur. l. si. et tñc ad resti.
v̄l 7 itereffe. et iō si accōmodauit tibi
equū v̄lq̄ mātūā: 7 iuisti mediolanū
p̄pter qd̄ interim nō potui expedire
mibi necessaria: et ex hoc dānū icurri
teneris ad restōem eiusdem dāni. et
hoc intellige nisi putauerit dñm per
missuz qd̄ nō p̄sumit. Est ergo cōsu
lendū in foro cōsciētie: vt notificet cō
modāti sibi rez: 7 si q̄dem ratificet: et
attēte cōtētes q̄ aliter vsus fuerit bñ
q̄dem nō tenet ad restōez. Si v̄o nō
ratificat restituat. Ibec Monal. in sū. i.
v̄bo. furtū omittit: 7 Jo. de pla. in. d.
§. pena. 7 §. placuit.

De restōe faciētū fraudē legi.

257 **Q**uando fraus fit legi vel ca
noni necessaria est restitutio
q̄ quatuor modis cōtingit
fm Mo. I. Dum de p̄sona ad p̄sonā
vt si vxor velit donare marito 7 ecō

uerso cum nō possit constāte matri
monio. extra de dona. inter virum 7
vxorem. c. vl. vbi glo. 7 si ponit aliaz
p̄sonam cui donat nō valet donatio
p̄pter fraudem. ff. de dona. inter vir
7 vxorem. l. hac ratōe §. nō tātū. Se
cūdo fit fraus de re ad rem: vt cum
p̄bitum sit ne filiofamilias pecūia
mutuet: 7 ipse aliam rez recipit fraus
fit: puta si dedisti sibi frumētū v̄l silia
que v̄deret: 7 pecuniam haberet. ff.
ad mace. l. iussu §. mutui. 7. l. 3. §. i. et
similiter in vsura: vt si do aliquaz rez
vt vendas: 7 pecuniam mutuo habeas
i.4. q. 3. pleriq̄. Item fit de cōtractu
ad cōtractū: vt si vxor que nō potest
donare viro: vt dictum est vendit ei:
vt s̄b simulato cōtractu donet nō valz
ff. de dona. inter vir 7 vxorē. l. si spō
sus §. circa. Item quarto fit de cōtractu
ad cōtractū: puta si mulier que p̄ alio
fideiubere nō potest p̄ncipalem se fa
ciat debitrice qd̄ nō valet: quia fit in
fraudem. ff. ad velleya. l. q̄uis §. si cū
essem. Et sic patz q̄ qui facit aliquid
in fraudem legis contra ipsam legē
facere videtur. ff. de legibus. l. contra
legem. 7. l. se.

**De restōe dānificātis aliū in suo
vel debitore vel animali.**

258 **Q**uero quid de occidēte alie
num seruū vel quadrupedē
Dic q̄ tenet ad emēdatōez
dāni: vt insti. ad. l. acq̄leā. in p̄nci. qd̄
hum intelligit Jo. de pla. nisi canis
fuiſſet mordens: q̄a l̄z trāscūti se deſē
dere a cane: q̄nimo tenet domin⁹ de
dāno si canem ligatum non retinet.
l. i. §. 3. canis. 7. l. 2. ff. si quadru. pau.
feci. dica. 7. l. qua vulgo. ff. d̄ edi. edic.

Item nota fm eūdez q occidēs aial
alterius nō solū tenet ad dānum rei
pēpte: sed ad omne aliud qd eius oc-
cassione secutū est: tam in pdendo qz
in nō acq̄redo: vt insti. ad legē acq̄leā
·S. illud. nō ex d̄bis. Omnis enim vti-
litas que ppter rem pemptam p̄cipie-
bat 7 in alijs rebus: 7 sic alie res p̄p̄
mortē illius deteriorate sunt habet
rō. l. inde neracius. S. in sū. 7. l. p̄inde.
·S. i. ff. ad legē acq̄leā: 7 ideo si vn⁹
ex bobus qui bene ibat ad aratrū est
occisus rōe dāni 7 interesse eo qd ali⁹
non ibat eque bene ad aratrū cū illo
nouiter empto. vt. d. l. p̄inde. S. i.

250 Quid si quis cōpellit animal alteri⁹
precipitari. Dic qd tenet: l3 suis ma-
nibus nō p̄cipitet: quia qui cāz dāni
dat dānū dedisse videt: et de hoc est
casus insti. ad legem acq̄leam. S. i. ibi
p̄cipitaretur.

250 Quid si ex misericordia dissolui ser-
uum vel debitorem alterius ligatuz
qui aufugit. R̄ndet qd tenet dānum
emēdare: vt dicit textus insti. ad legē
acq̄leam. S. i. in fine: quia nō l3 facere
elemosinā de alieno: sed poti⁹ ē spēs
furti de alieno largiri. l. si pignora. ff.
de fur. Sed dissoluens ligatū dolose
vt fugiat 7 nō soluat tenet furti quia
facit animo lucrandi alteri debitorū:
qd sufficit: vt insti. de obli. ex delict. S.
interduz. Unde notat in si. tex. dicti
·S. i. qd l3 dñō seruū suū icarcerare au-
toritate p̄pria 7 ligatum tenere: si su-
spect⁹ est de fuga: vt. l. i. C. de emēda-
seruoz: nō autem l3 sine cā cōtra euz
nimis sentire: vt insti. de his qui sūt sui
vel alieni iuris. S. si hoc tempore. Et
similiter potest pater filiū deuiū car-

cerare mancipare vt. l. 2. S. de patria
potestate. hoc idem.

**De restōe imiscētis turpitudinē i
vino alieno.**

Quid de illo qui iposuit tur- **261**
pitudinem vel herbā aliquā
vel fel: vel acetū: vel aliquid
aliud imiscuit in vino vel oleo meo:
ppter qd ei⁹ naturalis bonitas imu-
tat. Dic qd tñē ad emēdationē dāni
vt dicit tex. insti. ad. l. acq̄l. S. secundum
caput. d. deniqz.

**De restitutione dānicantis ali-
quē piciendo: vl effundēdo aliqd
de domo.**

Quid si ex domo tua in qua **262**
habitas picium vel effusuz
est aliquid qd destruxit vesti-
mēta mea. R̄ndz Spe. in ti. de iniur.
·S. seq̄. d. Quid si de domo qd mihi
tenceris. Item si tenebas appensum
aliquid ertra domū vnde iter fit: qd
nocuit tenceris ad dānū. insti. de obli-
que ex quasi malefi. nascūt. S. Stez is
ex cuius cenaculo. 7. l. ex maleficijs. S.
is quoqz ex cuius. ff. de actio. 7 obli. 7
hoc siue deiectū siue effusuz dānicā-
uerit in p̄sona vel rebus vel vestibus.
nō tamē fm Jo. de platea tenet dñs
domus qui eam locauit: vt. l. i. S. hoc
i factū. ff. de his qd dederint vel effu.
sed tenet ille qui ibi habitat cum sua
familia: siue sit domus sua p̄pria: siue
cōducta: siue gratis concessa dicto. S.
is 7 nō soluz ipse tenet: si ipse deiciat
vel effundat: sed etiam tenet de deie-
cto vl effuso a sua familia: vl ab vxore
liberis 7 seruis: vt dicto. S. item is. d.
quia plerūqz 7 insti. per quas p̄sonas
nobis acquirūt in p̄ncipio: vbi plene

tractat

tractat de hac matia: dicit qd si dānū datum est in psona trāseuntis appen dens vel effundēs tenet ad expēlas i curatiōe factas 7 ad salaria medicorū 7 ad opas quibus lesus caruit: 7 cari tur⁹ est facta estimatiōe q̄tuz viuere potuit.

De restitutōe dāni dati ab arbore vel a flumine.

262 **Q**uid si arbor mea pēdet sup domū tuā: vel cum radicib⁹ dānificat. Rñdet Spec. ubi s. h. si hō. qd teneor eam incidere: an autem possis eam incidere p̄p̄ia au dōritate. vide. s. s. 228.

264 **Q**uid si per aluuiōē fluminis terra mei agri adiciat agro tuo: an tenea ris mihi ad restitutōez. Respondet Jo. de pla. qd nō: sec⁹ si apparēter ad i ciat terra 7 arbores: quia remanerēt mea: nisi postq̄ terra sit vnita: et ar bores radicibus apprehēse: vt insti. de rez diui. s. p̄terea qd per aluuiōez. Illud ergo terre mee inundatio et p turbatio fluminis latenter applicuit agro tuo per aluuiōē. i. p̄ incremētū adeo latens: vt discerni nō possit effi cū tuū: sed si nō latenter: sed apparēf inundatio fluminis alportauit p̄rtē agri mei 7 arbori. 7 adiecit agro tuo nō acquiris tibi: sed remanet mihi vt p̄mo erat: 7 illam possum vendicare: 7 tu teneris mihi restituere: dū tamē tibi caueaz de dāno p̄terito 7 futuro 7 omnia adiecta tollā: ita qd nō tollā vtilia 7 inutilia dimittā: vt. l. hoc āpli⁹ s. alphin⁹. ff. de dāno infecto: et hoc teneris mihi restituere: donec terra nō sit vnita cum tua: et arbores radices nō egerit: de quo stat iudiciū rusticorū

tanq̄ pitorū in arte sua: vt dicit glo. i d. s. p̄terea. in hōbo longiora.

De restitutōe dānificatiū rem publicā in pecunia vel ānona.

Quid d̄ exactorib⁹ tributorū **265** 7 collectarū qui aliqd retinēt de eo qd exigunt. Dic qd te nēt ad duplū tex. est in. l. missi opina tores. s. de exacto. tri. li. io. 7 ibi per Jo. de pla.

Quid de eo qui pecuniam sibi datā **266** p̄ aliqua administratiōe publica exer cenda: vlt̄ aliquo ope publico faciēdo nō expendit in dicta administratiōe: vel opere: sed totum vel p̄tem sibi re tinet. Rñdz Jo. d̄ pla. insti. de publi. iudi. s. si. qd tenet ad restitutōez: 7 pu nit vltra restitutōem in tertia parte plus per dictā. l. iulīa. de residuis. vt dicto. s. si. 7. l. z. 7 quarta. s. sed 7 qui. ff. ad legē iulīā peculat⁹. 7. l. sacrilegij capite. s. eū quoqz. e. ti. Item in illo qd recipit pecuniam sibi datam vt cōdu ceret vel emeret aliquā rem pro repu blica. Item in illo qui recipit pecuniā publicam suo piculo trāficiendā quā in suos vsus cōuertit. l. sacrilegij. s. is autem. ff. eodem.

Quid de his qui quouis mō faciunt **267** vt annona carior vendat: puta impe diendo vel impediri faciēdo: vel de tinēdo naues vel nautas ānonā con ducentes. Dic qd tenet ad restitutōz vt ponāt eam in bono foro: ac si ille naues venissent 7 grauiter puniunt. scz pena. 20. aureorū. l. z. in fine. ff. ad .l. iulīā de ānona: 7 corpaliter etiam extra ordinem. l. ānonam. ff. de extra or. cri. Item in illo qui fecit cāpionez 7 munitionem bladorū: vt emendo

omnem quantitatem bladoz que in-
ueniri possit: et conseruado tēporibus
min⁹ fructuosus cari⁹ possit vendi. l.
ānonā. et in glo. ff. de extra or. cri. **R**
rusticis autem blada ad ciuitatē con-
ducētib⁹ bene lz emere in grosso: nō
ad hūc finem: sed ne ipsi stantes diu
ad vēdēdū ad minutuz sducatur ab
opibus rusticalib⁹. l. z. ff. de nūdinis.
Et nō solū est phibita cōuētio inter
aliquos facta d emēdo omne granū
vt postea sequētib⁹ tēporib⁹ charius
vēdat vt dicta. l. z. in pncipio ad legē
iuliā de ānona: sed etiam phibita est
conuentio faciētū monopolū. i. con-
uentionē de qbuscūqz specieb⁹ vl ma-
terieb⁹ ptinētib⁹ ad viciū vel quēcūqz
vlu per ipsos solos vendēdis i dānū
et caristiaz reipublice: casus est in lege
vnica. **C.** de monopolijs. **E**t contra
faciētes debēt omnib⁹ denudati bōis
in ppetuū mitti in exiluz vt ibi. Qui
ergo dedit aras in emptionē omniū
aromatū ciuitatis: vt ipse sol⁹ postea
cari⁹ vēdat: cū psciuerit naues odu-
cētes fore sūmerlas dicē facere mo-
nopolū in ciuitate: et incidit in dictā
penaz: vt dicta. l. vnica: et potest com-
pelli a pfecto vel ab alio officiali ad
quē spectat. l. i. §. cura cari⁹. ff. de offi⁹
pfecti vrbis: vel etiā ab episcopo illius
loci. l. si. item episcopi. ff. de mune. et
hono. cogi vendere. vt. d. §. cura cari⁹
et ibi glo. iusto ptiō statuendo fm va-
rietatem tempoz: et sterilitatez reruz
l. fi. ad. l. iuliā. de ānona. et l. ptiā rez
ff. d. l. falcidiā. **E**t si est temp⁹ necessi-
tatis et caristie cogit quis etiā minus
iusto pretio vendere. l. z. §. cū in eadē
et. et omniū. ff. ad. l. rodia. de iactu. et

ibi notat. **I**tem postquā exposuit fru-
mentum vel aliam rem venalem in
foro potest compelli: vt aliam āpius
domum reportare nō possit quousqz
vēdat. l. nemo. la secūda. **C.** de iud. et
dicto. **S**item episcopi. **I**tem p fertili-
tate in cōmuni habēda et caristia cui
tanda potest statui qz quilibet merca-
tor teneat ire vel mittere ad alienas
ptes ad emendum granum: et in cōi
vendēdum: et quilibet potest cōpelli
ad hoc mutuare pecuniā. l. vnica. **C.**
vt ne li. in emp. spe. se. excu. li. io. et ibi
glo. **I**tem potest statui ne quis vltra
indigētiam suaz emat: ne alijs res ca-
riores vel icōmoditatez hūdi reddat
l. i. **C.** de episcopali audiētia. **h**ec **Jo.**
de pla. insti. de publicis iudicijs. §. sūt
preterea.

De restitutōe abducētū filios aut
vxoem alterius.

Quid de his qui sūtrahunt 268
filios patrib⁹. **R**ūdet **Jo.** de
pla. insti. de obli. que ex delict.
nas. **S**iterdū. qz furti tenet: vt ibi dicit
tex. et pat potest eū vēdicare ad simili-
tudinē rei in qua habet dñiūm. **R**ū
quia pater in filio habet quasi dñiūz.
l. i. §. per hanc. ff. de rei ven. et pōt vē-
dicare: et per cōsequēs ille tenet resti-
tuere operas quibus pater caruit isto
tempore: vt tenz glo. ff. de furtis. l. eū
qui. §. si filius: nam filius tenet opari
patri: vel ei in cui⁹ potestate ē vt dicit
glo. in dicto. §. si fili⁹: sicut vxor tenet
opari viro. l. sicut de ope. libe. **M**atri
autem non tenet filius opari: qā nō
habet eum in potestate: et ideo mater
nō agit furti fm glo. in dicto. §. in dū
et. ff. de furtis. l. matri. **S**ed qd si fili⁹

nescit

nescit aliquid operari. Respondet ideo
quod tenet ad seruitia coia que quilibet
sciret secundum estimationem iudicis. ar. l. si
quis a liberis. ff. de liberis agnoscendis
imo habet locum pena que est capitalis
cum quis abducit filium alterius causa
puandi patrem: vt. ff. ad. l. flauiaz. de
plagiariis. l. i. et insti. de publi. iudi. §
est inter publica et dicitur plagiari secundum
dñm Jo. in dicto. §. est inter publica.
quando quis orbat patrem scienter et
dolose filio: et eum adducit ad remo-
tas partes: vt. §. eo. l. si. quasi inferens
magna plagam et dolorem patri sic or-
bato proprio filio.

269 **Q**uid de abducētib⁹ uxorem alteri?
Respondet idem insti. de publicis iudi. §.
est inter publica: quod debet puniri. l. fla-
uia de plagiariis: vt dicto. §. est inter
publica: et conuerso quando vir mulieris
abducit: et vir potest petere opas ux-
oris: si erat lucrosa: vel si non erat alia
coia. vt supra. §. proximo dictum est in
filio.

**De restitutiōe raptorū & gīnū vidu-
arum et sandimonialium.**

270 **Q**uid de raptorib⁹ & gīnum
Dic quod non possunt absolui
nisi eas parētib⁹ restituant.
26. q. i. c. pe. et ultra hoc puniri debēt
secundum leges capitis amputatiōe: et hoc
siue sit & go: siue vidua: siue monialis
vt insti. de publicis iudi. §. si autē per
vim rapt⁹. et in. l. vnica. §. de raptu.
& gīnū. quoniam in moniali: nedū pūit
rapt⁹: sed est etiam attēctatio. l. si quis
nō dicam rapere. §. de epis. et cle. sec⁹
si fuerit meretrīx: vt dicit glo. in. d. l.
vnica. Inā raptus meretrīcis non pu-
nitur hac pena. vt. l. & um. ff. de furtis.

quia coitus cum meretrice remanet
ipunit⁹. l. si vxor. §. l. in ea. ff. de adul.
nisi sit nupta: vt. l. & u. que adulteriū.
§. de adulteriis: vel dimittit a viro
animo meretrici ad. l. si mulier. §. de
adulteriis. et hec pena nō habet locum
in rapiente uxorem suam: cum detur
ei interdictum de uxore exhibēda. l. si
§. de libe. exi. nisi ante carnalē copulā
religiōē intrauerit quod potest: vt in. c.
ex publico de conuersi. coniuga. quoniam nō
possit post carnalē copulā viro inuito
vt in. c. cum causa. de raptu. tamē hz
locum hec pena in rapiente sponsam
suam de iure ciuili: vt dicta. l. vnica. &
connumerauim⁹: l. de iure canonico:
secus in sponsa volente: quia nō dicitur
raptor qui habuit mulieris assensum
vt dicto. c. cum cā. in pñ. secus si non
habuit: quia rapt⁹ est illicit⁹ coitus a
corumpēdo dictus. Unde qui rapta
potius stupro fruit⁹: vt dicit tex. 27. q.
2. c. rapt⁹. nec potest mulier rapta de
iure ciuili nubē raptorī suo: als puaet
bonus raptoris sibi a lege applicat⁹. vt
in. c. cū serui. de here. li. 6. et in audē.
de mulieribus rapti. colla. nona: nec
possunt parentes eius cōsentire: alias
incurrūt penam deportatiōis si cōsen-
tiunt: vt dicta. l. vnica. et in audētica
de rap. muli. §. illo. De iure autē ca-
nonico quod pualet in hoc casu rapta bñ
potest nubere raptorī suo: vt dicto. c.
cum cā: et c. accedēs: de raptu. et com-
pellit eam dotare 26. q. 2. c. tria. Ihec
Jo. de platea insti. de publicis iudi. §.
si autem. Quid autem si quis p violē-
tiam capit & gīnem: quā psternit in
terram: et quam carnaliter cognoscat
an puniet⁹ de raptu. Respondet idem

vbi. s. q. non: sed de stupro: q̄a rapē
est cum mulier per vim rapitur: 7 de
loco ad locum dicit: vt dicta. l. vnica
de raptorib⁹. Alex. 80 de alef in scdo
i tractatu hui⁹ vitij dicit fm qd dicit
in canone. 26. q. 2. c. si autem ex con-
traditione raptus: non est psona ra-
ptoris conueniens vnq̄ huiusmodi
copulari rapte anteq̄ vitium rapine
aboleat: sed cum illa patrie potestati
fuerit instituta 7 raptor sue rapine pe-
nitentiam egerit: 7 volūtas parentū
in vnum conuenerit non phibēt ad
innicem copulari.

**De multiplici restitutione fienda
reipublice.**

271 **Q**uid de furatibus 7 in vsus
ppios cōuertētib⁹ pecuniāz
Rūdet idem vbi. s. q. vltra
restitutionem debent puniri pena capi-
tali: vt insti. de pu. iudi. s. l. iulīa pecu-
latus. Item qui miscet ferrū vel silez
rem auro vel argento publico. l. i. in
fi. ff. ad. l. iulīā peculat⁹: vel cōmētari⁹
publicū qui partem monete publice
signat p se: 7 sibi retinz: vt. l. sacrilegij
s. qui cum. ff. eodez. Officiales ergo
publici tenētes signū florenoz: 7 imi-
scētes sigillo florenos nō bonos: et
sic ledētes rempublicā incidunt in pe-
culatū. ar. d. l. i. ff. ad. l. iulīā pecu. Item
qui dānificat rempublicā delēdo vel
aliter maculādo librum vel scripturā
publicā cōtinentē mensurā agrorum
vel viarum publicaz: vt. l. qui tabulā
ff. ad. l. iulīā peculatus. facit. l. si quis
ad quid. ff. de iurisdic. om. iudi. Item
qui dānificat simulando se creditore
fisci: 7 recipiendo pecuniā q̄tūcūq̄
puatam a debitore fisci. l. sacrilegij. s.

eo. ff. ad. l. iulīā peculat⁹.

**De restitutione vendētū officia
7 dignitates.**

Quid de vendētib⁹ officia pu 272
blica et dignitates. Dic q
tenēt ad restitutōz pecuniāz:
lz nō illis qui dederūt: sed paupib⁹ et
taliter ementes debent grauiter pu-
niri edicto legis iulie de abitu: vel. l. i
ff. ad. l. iuliam ambitus 7 insti. de pu.
iudi. s. sūt p̄terea. fm dñz Jo. ibi. vide
s. s. 154.

De restitutōe iniuriāz.

Quid de inferēte alteri in iū 273
riam. Dic fm Asten. li. 3. ti.
15. q. tenet ei ciuilit̄. i. pecu-
nialiter satisfaccere arbitrio iudicis: et
etiā potest criminaliter puniri: vt isti.
de iniurijs. s. in sū. Et ideo dicit Sco.
7 Lan. q. si quis infert iniuriā mu-
tilando aliquē pro desolatōe ppetua
tenet ei tēporaliter satisfaccere: vt. s. s.
12. 7 Ric. dicit q. si q̄s abstraxit psonā
vtilē religioni tenetur religioni ad
arbitriū bōi viri. Similiter de faciēte
libellū famosū fm Ray. addit Non
in sū. in verbo iniuriāz actio. q. licet
cordis rancorez quilibet remittere te-
neat: tamen iniuriā p̄p̄iam sine sa-
tisfactōe remittere nō tenet de peni.
di. s. c. fi. ext. de cle. male. c. i. vbi dicit
hic glo. Item fm eūdem quādoq̄ q̄s
patit iniuriā in se ipso. quādoq̄ in
filio quem habet in potestate: vt insti
de iniurijs. s. patit. Similiter ep̄s in
clericis: abbas in monacis: dñs i suo
vnde isti tales iniuriā sibi factāz re-
mittere nō possūt: q̄tū ad pecuniariā
estimatōz fm eoz supiores. ff. de pac.
l. psonam. 7 ff. de iniurijs. l. i. s. vsq̄.

7 ar.

7 ar. ex de se. et eo. c. tua nos. 7 ibi glo
insti. de iniurijs. §. seruus autem. Item
patitur quis iniuriam in vxore que si
sit filiafamilias in tribus psonis com
petit actio iniuriar. s. mulieri iniuria
passe patri 7 viro nec actio vna p alia
olumit. Sed si iniuria fiat viro actio
non datur vxori: quia vxores a viris
defendi debent: non viri ab vxorib. ff.
de iniurijs. l. i. §. 2. Item iniuriarum
actio dat sponso: si iniuria fiat spose.
ff. de iniurijs. Item apud labeone. §.
sponsu. Item dat actio heredi ppter
iniuriam cadaveri defuncti irrogata
cui heres extitit: vel si famam defuncti
fuerit lacerata. ff. de iniurijs. l. i. §. per
semetipsum: 7 non solum dat actio cot
faciem: sed contra eu qui pcurauit:
vt alius faceret insti. de iniurijs. §. non
solu. 7. ff. eodem. l. non solu. §. si mandata.

**De coicatioe fratrum facienda post
mortem patris.**

274 Quid de eo qd donat filio i
vita patris: an teneat coicare
fratribus post mortem patris
Respondet Jo. de pla. insti. per quas
psonas nobis acquirit in pn. qd si doat
filio beneficio: vel occasione: vel cotem
platoe patris tanq ex causa proxima
7 imediata: tunc censet peculiu profe
diciu: 7 tunc hoc tnt coicare fratribus
post mortem patris: secus si pater ca
rimota 7 mediata: vt si habui noticiam
cum vno dno cotemplatoe tn patris
mei qd onis: quia sibi seruui diligit me
plusq patrem meum: ideo mihi do
nauit: certe hoc erit peculiu aduentitium
hanc distinctioem facit tex. in. l. socius
q in eo. in fi. ff. pro socio. Quid si def
aliqd vni fratru ppter negociatioem

coem cum alijs fratribus. Respondet
debet illud diuidere cum eis. Si vero
def ei ppter aliqd seruitiu spale quo
sibi meruit aliqd dari non diuidet cum
alijs insti. per quas psonas non acqu. §.
2. 7. §. pterea. hoc habet i suma. Alst.
li. 2. ti. iz. ar. 5. Quid de abasiatorib?
an sibi donata teneat restituere coitati
que eos misit in ambasariam. Respondet
Bar. in dicta. l. sociu que in eo qd non.
Quid de donatioe facta sponse a con
sanguineis viri: an censet facta cotem
platione viri: vt soluto matri. restitui
debeat heredibus viri. Respondet idem
Jo. de platea vbi supra qd sic: secus in
facta a consanguineis vxoris. Eodem.
Bal. in. l. sed si plures. §. in arrogato
ff. de vulg. 7 pup. l. insti. Quid de dote
quam lucrat filius? ex forma statutoz
an dicat de peculio aduentitio: vt sic
non veniat fratribus coferendu. Respondet
idem Jo. qd sic. Quid de lucro quod
acquirat filius mercando cum pecu
nia patris: An pars que attribuitur
psone dicet aduentitium: vt non teneat
post mortem patris comunicare cum
fratribus. Respondet idem vbi. s. qd
dicet aduentitium: 7 ideo medietas lucri
cum vnus ponit rem alter industria
lucru debet esse comune. l. i. §. p socio
7. l. si non fuerit. ff. eodem. Si filius ex
centum habitis a patre lucratus fuit
alia centum: debet primo de centum
lucratis habere quinquaginta: 7 de alijs
quingenta: et de centum pro sorte
debet diuidere equaliter cum fratre:
quando equaliter sunt heredes patris
7 sic illa quinquaginta: que lucrat est
cum industria ppter psone sunt sua ppa
nec tnt diuidere cum fratre.

De restitutione heredum.
 275 **R**estituere tenet quilibet heres
 siue sit fili? siue extrane? siue
 sit heres raptoris: siue alteri?
 fm iura canonica omnia debita de-
 fundi: siue fuerint ex contractu: vt est
 emptio venditio locatio aduocatio mu-
 tuu? et similia: vel quasi ex contractu: vt
 tutela negotioru gestio. similiter siue
 fuerit ex maleficio: vt furtum rapina
 et similia: vel quasi. scz cum iudex per
 impetiam iudicat: vel cum de domo
 alicui? aliqd est eiedu vel effusum qd
 nocuit transeunti per viam: siue pue-
 nerit res illa pro qua debitum fuit con-
 tractu ad heredes: siue no: siue lis fue-
 rit cõtestata cu defũdo siue no. 16. q.
 6. si epum. extra de pig. c. ex p̃sentiu?z
 et de solutio. c. i. et de ṽfis. c. tua nos.
 de rap. c. in litteris. et de sepul. c. vlti.
 de sentẽ. exco. c. a nobis. in fi. ar. ff. de
 cõdic. fur. l. si pro fure. §. si cõdidio. et
 hoc fm **A**n. eodem ti. et Jo. et alios
 q̃plures. Item quãdo hereditas nõ
 sufficit ad debita p̃soluẽda videt qd si
 heres nõ fecit inuentariu nihilomin?
 tenet ad omnia: si ðo fecit: nõ tenet
 nisi q̃tũ hereditas sufficit. **C.** de iure
 deli. l. sancim?. Sed tamen in iudicio
 anime nõ tenet heres fm quosdam:
 nisi q̃tum hereditas sufficit. **D**istin-
 ctio tamen est inter debita et legata:
 siue relicta: q̃a debita tenet p̃soluere
 absq; detractõẽ legitime. **D**e legatis
 autem potest detrabere suã legitimã
 si tot sũt qd illis solutis legitima non
 remaneret sibi: naz in legitima pater
 nõ potest grauare filiũ suũ per legata
 ṽl fidei cõmissa: quia legitima debet
 ei iure nature: grauãt tañ et excludit

a toto cõmodo hereditatis si nõ suffi-
 cit hereditas ad debita p̃soluenda.
 similiter in legatis ad pias causas nõ
 deducit falcidia. **C.** ad. l. falcis. similif
 et in audẽtica de ecclesia. titu. §. si autẽ
 et extra de testa. c. cu esses. in glo. hec
Donal. in sũ. in ðbo restituere tenet
 quilibet heres. Quero qd sit inuentariu
Respõdet idẽ vbi supra qd scriptura
 quã debet heres fm leges inchoare.
 infra 30. dies a morte testatoris: vel
 postq̃ scit se esse heredem institutum
 et debz ibi scribere omnes res defũdi
 sũ testibus: et debet illam scripturam
 p̃ficere. j. 40. dies: vel. j. añũ si res sũt
 remote: et tunc nõ tenebitur creditorib?
 vltra id qd inuẽtu fũit in hereditate
 als si nõ fecerit inuentarium tenebitur
 insolidum.

De ordine restituendi.

Quid si creditores et legata 276
 rij simul veniant. **R**õdet idẽ
 vbi. s. qd p̃mo est creditorib?
 satisfaciendũ: sed si venerint sepatim
 liberabit heres soluẽdo per ordinem
 cuilibet venienti: siue creditori: siue le-
 gatario: dũ tamẽ nihil faciat in dolo
 vel fraude. Creditores. n. sunt q̃bus
 testator aliqd dare t̃ribat ex quocũq;
 contractu vel maleficio. Legatarij ðo
 sunt q̃bus ex mera liberalitate aliqd
 relinq̃t i testamẽto. Autũ si legatarij
 p̃ueniant creditores: et accipiat vel po-
 steriores creditores: vel si p̃ores et po-
 steriores vel potiores in iure p̃ueniũt
 creditores: postmodũ venientes non
 debent inq̃etare heredẽ: nec illos q̃
 cõpauerũt res ab eo quaruz p̃etia in
 legata vel fidei cõmissa: vel alios cre-
 ditores p̃cesserũt: nisi remãsent h̃edi
 de hereditate

de hereditate. Unde possz eis adhuc
satisfacere: sed habent tanqz potiores
in iure ius saluū contra legatarios: q
pmo acceperunt. similis 7 anteriores
creditores hnt ius saluū tra posteri
ores qui pmo acceperunt. ar. **C.** de iure
deli. l. sancim⁹.

277 Sed quid de expensis factis ab hīde
Rndet idem vbi. s. q. licet obligatio
testatoris transeat ad heredez: potest
tamen heres ante omnia deducere
omnes expensas necessarias qz fecit
in funere siue in inuentario vel testa
menti confectōe vel simili: 7 breuiter
sicut quādo debita totā hereditatem
erauserunt debet esse imunis a lucro
ita a granamine. **C.** de iure delibe. l.
sancimus. s. 7 si pfectum.

Quid pro quota pte heres teneat.

278 Quid si sunt plures heredes
Respondet idem vbi supra.
q. quilibet tenet pro pte he
reditatis. **C.** de here. ac. l. i. 7. z. **E**xci
piūt tamen quinqz casus. Primo si
aliqd idividuū ē in obligatiōe: tūc. n.
quibet tenet in soliduz: vt si testator
pmisit se aliqd opus factur: vl pmi
sit p se 7 heredē suū nō fieri quomin⁹
p fundum suū: cui ire agere liceat hic
quibz heredū erit in solidū obligat⁹
ar. ff. de vbo. obli. l. in executoribus. s.
z. Secūdo si res que debet restitui in
solidum ab vno possideat. **C.** de here
adio. l. z. 7 ff. de mo. l. sed mihi. s. heres
Tertio alimētis legatis que p volū
tate defuncti vel iudicis ab vno in so
liduz vel a plurib⁹ p pib⁹ designati.
petunt. ff. de alimentis legatis. l. z.
Quarto si testator ab vno herede le

gauerit creditor hereditario compē
sandi animo: tunc etiā heres ille vsqz
ad qritatem legati onus illi⁹ debiti
sustinebit. ff. de lega. l. secūda. cum ab
vno. Quinto i expēis funeris vxoris
que nō tātū astringit heredes p here
ditarijs portiōibus: sed etiā p por
tione que ad eum virum puenit pro
dote sue vxoris: puta ad eū puenerūt
centum: tamē 7 in hereditate sūt du
centa: 7 ipse vir tenet p tertia: et he
redes pro duabus pibus. ff. de reli. l.
quoties. 7. l. veluti.

Quero pōe q aliquis paterfamilias **279**
decedat qui habet tres marchas auri
quaz vna est furtiua: 7 dimittit eas
tribus filiis: cuilibet vnam nō deter
minans que sit furtiua: sed gūaliter
dicens vnam illarum esse furtiuam:
an qlibz eoz teneat restituē marchā:
an omnes simul ita q nullus per se:
7 videz q vltimo modo: quia nullus
obligat ad soluēdum totum debituz
patris: sed ad ptem tñf tātū: qā tātū
in pte hereditatis succedit. **R**espōdet
Alex. de ales. in. 4. in tractatu restitu
tionū. q. quilibz eoz tñf tātū restituē
tertiāz ptem. et nō valet hoc ar. qlibz
p se dubitat: an hēat marchā furtiuā
ergo quilibz cōmittit se discrimini si
nō restituit totam marchā: quia liz
qlibz dubitat an hēat marchā furtiuā
nō tamē cōmittit se discrimini si totā
nō restituit: quia restitutio debz fieri
ab omnibus trib⁹: vñ quilibz illoruz
peccat nisi portionē suā restituat: nisi
aliquis illoz totam restituat.

Quero pone q vni stat q duo no **280**
lunt restituē aliqd ex marcha illa tñf
ne tertius totam illaz restituē. **R**ndz

idem vbi supra sine preiudicio q̄ non
nō enim tenebat quilibet illorū ad
restitutionē in solidum: sed vnusq̄q̄
ad portionē suam sicut recipiunt por-
tionem in bonis patris. Si enim oīa
bona patris essent ad vñ deuoluta
estimo q̄ teneret.

Restitutio tertio scilicet cui debz
fieri restitutio.

Quero cui debz fieri restitutō
Rñdz Sco. i. 4. di. 15. q̄ dā-
nificato: si tamē sit possibile:
possibile inq̄ vt si nouit eum: et si hēt
euz presentē vel habere potest: vt sibi
mittatur sine maiori incōmodo q̄ sit
illud q̄ mittendū est esset vtile ei: et
intelligo de illo: vel de ipso vel de ali-
quibus eius propinqs si mortuus est
vel si absens est: quia presumitur lege
nature: quia iste magis vellet restōez
fieri propinqs suis. Et ideo in duob⁹
casib⁹: nec illi nec suis debz fieri restō
vt pote si nescit cui vel eo mortuo ne-
sciunt p̄pinqui. Secundo si maiores
sumpt⁹ fierent in mittendo q̄ valeat
res restituēda: et in istis casibus debz
paupib⁹ erogari vice illius: q̄a cui nō
potest tēporaliter s̄bueniri: al̄s reddi
debz spiritualiter: q̄d maxime fit red-
dendo paupib⁹ pro illo: si ergo agat
in remotis: et maior fieret sumptus in
mittēdo q̄ sit illud q̄ restituēdū est:
nō est maior sūptus ponēd⁹ i missiōe
q̄ valeat illud q̄ mittit⁹: si expēdāda
est presentia p̄sone si quādoq̄ credat⁹
haberi: nec nūti⁹ interueniat v̄ tra-
dēdū est parētib⁹: qui si nō adsint tra-
dēdū est paupibus: vniuersaliter enīz
dando elemosinaz pauperi p̄ aliquo

dat illi bonū spūale: et in hoc fit illi re-
stitutō possibilis quādo nō potest sibi
reddi bonum temporale. Concordat
Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4. Si dō nō
fieret maior sumpt⁹ debet mitti expē-
sis v̄sarij vel raptoris. ar. ff. de op. lib.
.l. ope. n. fm. Donal. Donaldus in
sūma dicit q̄ restitutio semper est re-
gulariter fienda spoliatis: vel eorum
heredib⁹ si possūt inueniri. 2. q. 1. fere
p totū: et hoc quādo spoliat⁹ fecit te-
stamētū: si aut mādauit in testamēto
distribui per executores quicquid ad
ipsum spectabat de mobilibus et de
bitis tūc fienda est executoribus eius
restitutio pro rata: et liberis eius pro
rata: et vxori p̄ rata: si ipsa et liberi de-
beant habere aliquam partē in reb⁹
testatoris: aut de iure: aut ex disposi-
tione testatoris. Si autēz contempsit
facere testamentum: tunc debet fieri
restitutio heredi ab intestato.

Quid de illo q̄ plurib⁹ tenet⁹: et vult
ptem soluere: cū totū nō possit: nūqd
potest gratificare vñ soluēdo ei inso-
lidū: an tenet singulis soluere p̄ rata
et si tñt ex cōtractu et maleficio: nūqd
prius soluēdū in hac cā q̄ in illa. Itē
nūqd anteriorib⁹ creditorib⁹ p̄ri⁹ est
soluendū q̄ posteriorib⁹: et habentib⁹
pignora vel ypotechas p̄s q̄ hñtib⁹
p̄sonales adiōes. Item inter ypote-
carios debitores quis cui p̄ferend⁹ sit
R̄spōdet idēz Donal. q̄ si creditor
vigilauit exigendo debitū in iudicio:
vel extra: potest ei debitor soluē debi-
tūz anteq̄ bona debitoris auctoritate
iudicis incipiāt possideri: quia postea
mea paria facta sūt omniū creditorū
qui nō habēt pignora vel ypotechas
vel non

vel nō sūt p̄uilegiatē persone. Item si debitor vult vni creditori g̃tificare debet illud omnibus cōmunicare: et ab eis licentiam obtinere. Similiter si vn⁹ creditor denūtiauerit alijs: ne accipiat a debitore in fraudem videtur ille v̄sari si accipiat: vbi autēz nō vigi lauit creditor exigendo debitum: nō videt q̄ debitor teneat ei gratificare iure tamen poli: et si nō iure fori excusaret: vt dicit quidam debitor si pietate motus gratificaret plurimū indigēti creditor: nō est dicendū q̄ aliqd̄ p̄uilegiū plus habeat illi q̄b⁹ teneat ex maleficio: vel quasi q̄ illi q̄b⁹ tenetur ex contractu vel quasi.

3 Quero qui sunt potiores inter creditores. Respondet idē vbi. s. q̄ ceteris parib⁹ inter creditores potiores sunt illi qui acceperunt pignora his q̄ hnt psonales actiones tātū: potiores inq̄ vt soluat eis q̄tū valet pign⁹. Inter hypothecarios autēz et creditores qui prior est in tempore potior est in iure nisi in q̄busdam casib⁹ specialib⁹ qui solēt notari. **E.** qui potior in pignore habeat. Inter eos autem qui habent actiones psonales tātū estimāt p̄uilegiati: non ex tempore: sed ex cā: ex cā videlicet q̄a fiscus et mulier in dote p̄ferendi sunt ceteris p̄uilegijs nō habentibus: similiter ex cā: quia actio tutelae et actio depositi et similia p̄uilegiatae sunt ne prius soluat qd̄ debet q̄ qd̄ debet ex alijs actionib⁹ nō p̄uilegiatis: vbi autem sunt paria p̄uilegia aut psonarū aut actionū equaliter cōcurrunt in satisfactionē faciendā: nisi de aliquo illoz p̄betur q̄ sit alteri o ferēdū fm̄ legem: que autēz dicta sūt

notari solent. **E.** de bonis aduocitate iudicis possi. Item cum restitutio est pluribus facienda. p̄mo debet fieri mulieri: quia mulier p̄feret omnib⁹ creditoribus personales habentibus actiones vel tacitas ypothecas: nam fiscus habet p̄uilegiū cum muliere: vt habet. **E.** de p̄uilegijs fisci: q̄uis fisci nō p̄ferat creditorib⁹ exp̄ssas hntib⁹ ypothecas. ff. qui potio. in pigno. ha. l. si pign⁹. et hoc habeas extra de pigno. c. ex litteris in glo.

4 Quero cui sit facienda restitutio rei furtive. Respondet Donal. in sū. q̄ facienda est ei cui res s̄brepta est: si eā habeat ex causa hōesta: vt in pignore cōmodato vel simile. ff. de furtis. l. is cui⁹. Si v̄o ille cui res s̄brepta est fur erat: nō ei: s̄ v̄o dñō est restituēda: tñ si cuiq̄q̄ illoz restituat liberatus est quādo v̄o dñō restituit eaz mediātē penitentiario v̄l alia persona religiosa caute fiat suppresso nomine furis: ita q̄ nesciat.

5 Restitutio quarto q̄do debz fieri restitutio.

Restitutio quarto. scz quādo debeat fieri. Quero quādo debeat fieri restitutio. Rndz Sco. in. 4. di. 15. q̄ nō licz aliquo tpe tenē alienū dñō inuito. i. nolente. et fm̄ rectaz rōnē nolle vel velle debēte et p̄ cōsequēs statim regulariter restitutio faciēda est. sicut statim cessādūz est ab actu cuiuslibet peccati mortalis nō tātū interius sed exterius vel nō exterius sed interius. Sed in casibus quādoq̄ licz differre restitutionē exteriorem posita iam tamē interiori. scz

voluntate restituendi cum occurrerint
circūstantie opportune. Illi autē casus
vniuersaliter cōtinēt sibi hac maxima
.s. Non licet detinere rem alienā qm̄
ille debz velle rōnabiliter eā detineri
sed in quibusdā casibz debet q̄s velle
rem suā ab alio detineri de facto po
sita iam voluntate restituēdi eaz adue
niētibz circūstātijs opportunis. dēret
enim q̄libet velle sibi restitutōem nō
fieri tūc qm̄ est in p̄iudiciū cōitatis:
vel eius cui debz fieri restitutio: quia
debet diligere bonū suū et bonū cōe:
et ita dilātōem illius restitutōis boni
utilis vt saluet maius bonū: et similiē
quādo esset infamia restituētis statiz
quia debet potius velle famā p̄imi
q̄ illud modicū cōmodū de accelera
tione restitutōis: cōsimiliter dz magis
velle vt vitet maius incōmodū p̄imi
restituētis: q̄ modicum incōmodum
suū vel nullū in illa breui dilātōe resti
tutōis. Ex his sequit̄ qd qm̄ restitutio
esset dānosa reipublice: vel ei cui faci
enda est: vel diffamatoria restituētis
vel notabiliter dānosa nō tenetur ad
statim restituēduz: sed sufficit qd statiz
ex affectu restituat cessantibz inconue
nientibz hinc inde. Et si obiciat̄ resti
tuere est actus p̄cepti negatiui. .s. de
non tenēdo alienū. Ad obseruationē
autē p̄cepti negatiui: an tūc q̄libet
semper et p̄ semper. Rñdeo qd tenere
alienū iniuste. .i. inuito dño est semp̄
p̄hibitū: et ideo semper et p̄ semper
oportz nō tenere isto modo. Sed qm̄
aliq̄s habet voluntatem restituendi p̄
tempore opportuno: ex tūc tenz dño
volente: et si nō actu licito: tamē actu
debito: quia dñs debet velle qd ille q̄

habet suū teneat illud quousq̄ possit
reddere opportune: qd si dicas dñs ē
inuitus q̄a nō vult p̄ quātūcūq̄ tēp̄
teneri suū. Rñdeo dño male et inor
dinate volente statim habere suū: et p̄
cōsequēs inordinate nolēte p̄imum
tenere: illud tenēs nō tenz iniuste: q̄a
etiā depositū de cuius restitutione
est lex strictissima potest licite teneri
dño inuito volēte inordinata. Et ad
istam p̄ticularē quādo scz debeat fieri
restitutio p̄nt reduci multi alij casus a
p̄dictis. Primus sp̄ialis quādo enim
ablatio fuit occulta nō tenet̄ ablatoz
p̄dere se: nec per consequēs p̄ se ipsū
restituere: sed p̄ aliam p̄sonāz secretāz
et fidelem: et expedit qd p̄ cōfessorem:
q̄a sibi est crimē detectū in cōfessioē
et de cuius fidelitate qd restituat fidei
sue cōmissū satis debet credi. Potest
igitur hec differri redditio: quousq̄
voluntas talis p̄sone et opportunitas
hēat. Alius casus quādo q̄s ē ipotēs
ad reddēdu: talis enim pro tunc non
tūc: tūc. n. postea cū venerit ad pin
guiorē fortunāz. sicut p̄bat̄ extra de
solu. c. oldradus. Et ibi glo. que dicit
qd illa actio non aspirat p̄ inopiaz de
bitoris s̄ sopit̄. Rñde illud inanis ē
actio quā excludit inopia debitoris s̄
ius agendi manet: sicut obligatio in
debitore s̄ sit sopita. Concor. Adul
in. 4. di. 15. q̄ enumerat q̄nq̄ casus i
q̄bus q̄s nō tūc statiz restituē. Primus
quādo est i p̄iudiciū cōitatis. Secundus
qm̄ est i p̄iudiciū recipiētis. puta si darz
gladiū furioso quo vellet se interficere
Tertius qm̄ est infamia restituētis: puta
qm̄ est fur occultus. nā dz captare tēp̄
quo sine infamia restituat. Quartus est
inopia

inopia in restituēte: q̄a inanis ē actio
quam excludit inopia debitoris: si tñ
nō extinguit sed sopit: q̄a tñc si pue-
nerit ad pinguiorē fortunā. **Quintus**
quando q̄s est in extrema necessitate
nā nō tñc q̄a tñc omnia sūt cōia: cu3
distindōe tamē posita. j. restitutio. 8
§. 4. **Alex.** hō de ales in. 4. i tractatu
restitutionū. Querit utz aliquo casu
restitutio recipiat dispēlatōz dilatōis
tēporis. **Et Rñdet** q̄ sic: utpote qñ n̄
soluēdo est: v̄l qñ nō inuenit dñs rei
furtive vel heres eius. **Idē** tñc p̄ siliū
plati potest fur vel raptor restituere rez
furtivā penes se: donec inueniat dñz
xum: et si nō potest inueniri d3 reddi
ecclesie et ecclesie siue plat⁹ potest furi
vel raptor si valde indigēs est dare:
q̄a in hoc casu efficit res illa ecclesie:
et tñc ecclesia potest dare cui voluerit
et hoc pbat p. l. que hēt numeri. 50.
vir siue mulier cū fecerint ex omnib⁹
peccatis que solēt hominib⁹ accidere
et p negligētiā trāsgressi fuerint man-
datū dñi atq3 deliquerint peccatum
suū cōfitebunt: et reddēt ipsum caput
q̄ntāq3 ptem desup ei in quem pecca-
uerūt: si autem nō fuerit qui recipiat:
dabūt dño: erūtq3 sacerdoti. si hō in-
uenit dñs nō licet raptor differre re-
stitutionē: et sine licentia dñi ipetrata
sine fraude. **Mulci** enim impetrāt cū
fraude dicētes se nō posse reddere cū
possint: et si nō possint ipetrare tenēt
statim restituē ex integro. **Ibostie.** hō
in sūma ti. de penitētijs. §. quib⁹. **Asi.**
sed que forma. **Quēit** qd si fur vel ra-
ptor nō potest statim restituē. **Et re-**
spōdet q̄ potest cum volūtate illi⁹ cui
debz satisfieri paulatiz singlis mētib⁹

vel ānis vel alijs tēporib⁹ emendare
q̄d poterit: vel componat: vel conue-
niat amicabiliter cū ipso leso siue spo-
liato eidem de suis redditib⁹ mode-
rate: ita q̄ sibi vita remaneat: quousq3
plenarie satisfactū fuerit.

Quid si imineat tale picl'm: ut is qui
tñc restituē nō potest induci ad resti-
tutionē statim faciendam: nec is cui
debz fieri restitutio ad dilatōz aliquā
concedēdam. **Rñdet** idem vbi supra
puto q̄ discretus sacerdos potest suā
consciētiam formare ex eo q̄ intēdat
gerere utiliter negociū creditoris: nā
si videt q̄ aliter non pōt recuperare in
p̄petuū: vel non ita cito: vel nō ita cō-
mode potest sacerdos recepto iura-
mēto et alia sufficiēti cautione si habē
potest dilationē concedē: et s̄ hac cō-
ditione: si hec adimpleuerit infra diē
statutū absolue peccatorem: ut si cre-
ditor q̄d ei debet recuperet: et peccator
nō recedat a p̄bytero despat⁹.

Restitutio quinto q̄tum ad modū.

Restitutio quinto q̄tum ad
modum restituēdi: ut debi-
tor apud deum et homines
satisfaciat. **Quero** utruz sufficiat vlu-
rario vel raptor in foro consciētie re-
missio sibi facta in foro consciētie ab
his quibus debet sine reali et actuali
restitutione. **Rñdz** **Radul.** q̄ triplex
fuit circa hoc opinio: vna aliquorum
theologoz dicentium q̄ non sufficit
remissio facta in foro consciētie: nisi
res actualiter offeratur a debitore cre-
ditori: et tunc si retradat et donetur a
creditorē debitor sit liberat⁹. **Et hoc**

vt appareat liberalis remissio ex pte
creditoris et liberalis satisfactio ex pte
debitoris. Secunda opinio tenet me-
diam viam: et est Jo. an. super glo. in
dicta regula peccatur. qui dicit qd aut
gerit in mentem usurarius restituere
si ille a quo extorsit vbas nolit remit-
tere: et tunc si remittit liberat? est: aut
non gerit hec in mente: et tunc licet re-
mittat non est liberat? **Unde** que scri-
psit in additōibus a Specu. in ti. de
vfuris ad fi. **Unde** dicit **Don.** in su.
Sūt aliqui usurarii qui nitunt decipe
deum qui numerata vsura et accepta
tunc exponunt eam danti credentes
qd non recipiat: quia si crederet qd reti-
neret non presentarent: at ille hecūdia
vel timore duct? nihil vl parū recipit
residuum donans eis: et isti tales dicūt
se satisfecisse: qd non est hum. **Item**
de his qui cōcordant recipiēdo vbas
oportet ergo vt postmodū de nouo
satisfaciāt ostēdēdo liberam volūtātē
Itē Alex. de ales vbi. s. restitutō. s.
Tertia opinio fuit glo. in regula iuri.
peccatum. li. 6. que dicit: hum est qd
nō remittitur peccatur: nisi restituat
ablatum: nisi liberaliter remittatur a
creditorē debitorē: quia sufficit quali-
tercūq; satisfaciāt: vt. ff. quib? modis
pig. vel ppothe. solua. l. item liberaf.
Unde **Federicus** in opere suo. c. 18.
et 22. vbi hūc passū disputauit: firmat
indistincte opinionem dicte glose. sic
dicēs qd si is cui debet restitui pecūia
vsuraria vel male ablata nō coactus
nō deceptus vel circūuentus et omni
dolo caliditate vi et metu cessantibus
etiam precibus vel seruitoz exhibitiōe
inductus pecuniam sibi debitam nō

oblatam: nec restitutione paratā vsu-
rario dimittat liberatus est vsurari?:
non tamē a peccato qd incurrit exer-
cēdo vsuras: nisi de illo peccato peni-
tentiam agat: et concludit finaliter: qd
si vsurario perseveranti in crimine: et
nō disposito ad aliquam restitutōem
et is qui debet vsuras recipe remittat
illas motu proprio: vel ad preces vsarii
liberatus est ipse vsurarius a restōe
rei: nō dico a peccato qd contraxit fa-
ciendo vsuras. **Nā** in re mala ablata
obligatur quis pene eterne p peccatū
mortale qd contraxit auferendo rem
a proximo illicite: et obligatur eidem
secūdū restitutōem ipsius rei: sicut. n.
duos offendit scilicet deū et primū:
sic duobus satisfaccere tenetur. vt ex
de vsuris. c. cuz tu. et de homi. c. sicut
dignum. et s. eos. **Hanc** opinionem
videtur etiam formare **Hostiensis** in
summa de vsuris. s. que pena. **Assi.** qd
si fenerator. et **Assi.** dicendum est ergo
ad hoc. ff. de pigno. ac. l. si rem. s. oēs
Idem Archi. de vsuris. c. 2. li. 6. vbi
super verbo satisfactū. dicit. satisfactū
accipimus quomodocūq; voluntati
creditori. satisfaciāt. **Item** **Apus** in
c. in ciuitate. eo. ti. **Et** probat hanc
opinionem. **Itē** primo in maioribus
criminibus: sicut in furto: vel rapina
re furtiua: vel rapta remanēte apud
furem vel raptorem de volūtate dñi
purgat vitium furti: seu rapine: sine
aliqua restitutione. l. si fur. ff. de vlucā.
ff. de preca. l. certe. **S. iulianus.** ergo et
in vsura que est minus: qd sit minus
probat ex genere pen. **Item** de male
ablatis: suffiat dignam facere satisfac-
tionem. c. 2. de rapto. et de vhis. qto

et c. 2.

et. c. 2. eo. ti. li. 6. de sepul. c. si. sed satis
factū intelligitur quomodoq; desi
derium creditoris adimpleatur: etia
si pecunia nō soluat: vt. ff. qui satil. co
. li. de pigno. adione. li. si rem. §. satis
factum autem accipimus: si enim cre
ditor remittit adionē sibi competētē
ex quo hoc sponte fecit sibi satisfactū
intelligitur. Item quia potest donare
post restitutionē creditor qđ est plus
vt notatur de rescrip. c. statutū. li. 6.
Ergo multo magis ante restitutionē
remittere. Item quidam sunt spāles
calus in quibus obligatis ad restōez
nō sufficit remissio: vt in. c. statutū. de
rescriptis. li. 6. et in. c. exigit. de censi.
eo. li. ergo in alijs sufficit remissio: vt
patet de de. nō re. c. i. 7. c. peccatū. de
regulis iuris. Sed dices dato qđ pri
mo satisfecit per remissionem sibi
factā quomodo potest deo satisfacē
si corde indurato in mente gerit non
satisfacere proximo: nisi sibi remittat
Sed per exemplū videbis hui⁹ argu
menti solutionem. Donec qđ creditor
male gratib⁹ tuis te inuitū 7 renitētē
compulit ad vsurarum restitutionē
auctoritate iudicis: deinde dō vsuras
illas tibi donat: nōne poterit. satisfacē
deo absq; alia restitutionē: illasq; tenē
vt tuas. Certe sic. 7 tamen qđ tū fuit
i te nō restitui: cur ego nō idem: si
est tibi facta remissio qui nō eras resti
tuere paratus: et ideo proinde est: ac
si fuisset satisfactum: ex quo sponte re
misit taciti quidez et expressi equa est
cōditio: nec refert qđ ex equipollētib⁹
fiat: ex quo enim ad duo tenebaris. s.
in satisfaciendo deo per contritionē
7 ad restitutionē proximo: 7 vltima

per remissionē sit sibi sblata remanet
sola penitentia: scilicet penitentia de
peccato: quia vsuras fecit: 7 quia non
intēdebat restituē nisi fuisset sibi facta
remissio. Donaldus in sūma in dōbo
restitutio furti facienda est: tenet hāc
opinionē dicēs.

Donec qđ aliquis quondam vsurari⁹
offert libere totam pecuniaz creditori
ostendens plenariam voluntatem euz
nō habeat: quia si crederet qđ aliquid
acciperet nō offerret: creditor autem
nihil penitus vult accipere: sed libera
liter dimittit totū: iste plenarie satis
fecit proximo: sed nō deo: 7 ideo post
modū sufficit sola contritio 7 satisfactio
deo. Unde cōsulēdū est nō contritis
vt ad minus hanc liberaz satisfactōez
proximo faciant. Concordat Astē. inā
secūdū Hosti. intelligit esse satisfactū
creditori: ex quo remisit ei ex corde qđ
tercūq; fuerit dictum: dūmodo fuerit
talit qđ remittere possit. Astē. dō in
sūma li. tertio. ti. ii. Querit quid si fe
nerator partem pecunie fenebris ei a
quo habuit vel heredi eius restituat.
7 de eius voluntate partem retineat
Respondet dicunt quidam eum nō
esse liberatū. nisi offerat totū. secūdū
dō Hoff. 7 Hosti. si hoc ex pacto fiat
liberatus non est. ar. extra de symōia
. c. veniēs. Si vero partem liberaliter
7 si sine pacto offerat 7 soluat. 7 de re
fiduo misericordiam petat. 7 creditor
liberaliter remittat liberat⁹ ē debitor
sed vltra ex certis coniecturis animi
sui motum formabit. Si. n. debitor
sit pauper 7 vsurarius diues 7 potēs
nō est presumēdū qđ creditor ex corde
remittat. sed hoc facit vt saltem illud

z

modicum habeat: et non totum perdat
Si autem sit diues et potes qui solet
tandem de suo tradere: presumi potest
quod hoc faciat ex corde. Ad hoc enim quod
restituens secundum quosdam restituat
ad salutem: duo debet ostendere ei cui
tenet. scilicet velle et posse: et ad minus
velle si non habet posse: et ita siue totum
siue parum: siue nihil recipiat creditor
absolutus est debitor. Nam aliquis est
qui habet posse et non velle: qui dicit
creditori si volueris concordari mecum
ego concordabor tecum: hoc est tibi
satisfaciam: si volueris ad voluntatem
meam non ad tuam: quia credit quod si
totum vellet recipere nihil daret: unde
creditor vult potius habere aliquid quam
nihil. Talis enim satisfactio non est sa-
lutifera: quia non satisfaciat alteri: sed
sibi. Item alius ostendit velle et non
posse: dicens libenter tibi restituerem
omnia: sed non habeo: unde nec ista est
salutifera si potest restituere: quia credi-
tor audiens impotentiam vellet vel no-
lit oportet quod absoluat eum: quia ina-
nis est actio quae excludit inopiam de-
bitoris.

3 Quero utrum remissio: ex quo semel
facta est per creditorem possit per pe-
nitentiam eius reuocari: si eum peni-
tet remisisse. Respondet Hostiensis
quod non.

4 Quero quot sunt modi satisfaciendi
Respondet Hostiensis. ubi supra quod sunt quinque
quorum primum cum pecunia libere offert
sine malitia et fitione: et hic est perfectus
Secundus cum non habet pecuniam
sed offert pignora sufficientia Tertius
cum non habet pecuniam. nec pignora
sufficientia facit tamen instrumentum:

ut postea tam ipse quam ipsius heredes
possint ad solutionem compelli quando
venerit ad pinguiorem fortunam.

Quartus est cum mediante sacerdote
vel religiosa persona fit libera et volun-
taria concordia. Ista tamen media
persona semper debet ostendere credi-
tori liberum velle et posse debitoris:
ita quod nulla sit coactio creditoris dire-
cta vel indirecta. Quintus est cum de
omni modo consensu et voluntate cre-
ditoris ponit aliquam possessionem in
manu alicuius viri honesti ex cuius fru-
ctibus processu temporis omnia de-
bita persolvantur et postea possessio redeat
ad heredes: vel ita remaneat in ppe-
tuum si debitor voluerit pro male abla-
tis incertis. Et sciendum quod licet secundum
quosdam hoc fiat de licentia episcopi:
vel sacerdotis discreti: si tamen fiat absque
libera voluntate creditoris non sufficit
ad salutem quando sciunt certe per-
sone quibus restitutio facienda est.
Concordat Donaldus in summa. in libro
restitutio facienda est ei.

Restitutio sexto quod sit restituendum

Restitutio sexto. quero quid
restituendum sit. Respondet Scotus
in 4. dist. 15. quod non solum tunc
quis ad restituendum rem ablataz ad
usum rei: sed etiam interesse et fructum
preceptum de rebus sit res ex re fructifera
non autem fructum qui provenit ex
industria utentis illa res ex hoc sequitur
quod lucrum acquisitum ex pecunia fe-
nebre non tenetur fenerator reddere.
alioquin ille qui percipet posset iuste
esse usurarius: quia recipere de sua propria
pecunia

pecunia fructū proueniētem ex indu-
 stria alterius est facere vsuraz: et forte
 ē qđ magis inducit homines ad vřā
 quia de viura lucrantes: non autem
 tenētur restituere lucrū: immo suum
 est qđ per eius industriam est acq̄sitū
 alienum autem restituēdū est. Ricar.
 i. quarto. di. is. ar. 5. q. 6. dicit ad istā
 questionem. Dicunt aliqui qđ tales
 nō tenent restituere lucrum p̄dictū:
 lucrū tamē de re furtiua: vel rapta re-
 stituere tenētur quia vsurari? dñs est
 rei quam lucratus est per vsuraz: fur
 autē non est dominus rei furate: nec
 raptor rapine. Sed contra. quicunq;
 est dominus alicuius rei: est domin?
 eius aliquo iure nō iniuria: sed rei acq̄-
 site per vsuram: vsurari? non est dñs
 aliquo iure: quia nec iure emptionis:
 nec iure liberalis donatōnis: nec iure
 locatōis. Tertū est enim qđ in locatōe
 transferē dominū rei locate: nec iure
 pmutatōis: et sic de alijs nec iure mu-
 tui: quia accipere plus pro mutuo nō
 est ius: sed iniuria: vsurari? ergo nec
 iure diuino: nec iure canonico ē dñs
 rei quam acquisiuit per vsurā. Ideo
 dicunt alijs qđ vsurarius: non solū tñt
 ad restituēdū vsurā: sed etiā qđcūq;
 lucratus est iusta mercatione de re p
 vsurā prius acq̄sita: prius tñ dedu-
 ctis laborib? et expēsis. Fur autē vel ra-
 ptoz de lucro iusta mercatiōe acq̄sito
 nō debet inde deducere: nec labores:
 nec expēsas: quia mīti? agendū est cū
 vsurario qđ cum fure vel raptore. Sz
 cōtra hec est ratio: qđ pro sterili null?
 debz exigere fructū: sed pecunia de se
 est res sterilis: nullū enīz potest parē
 fructū nisi per labores et sollicitudinez

vtentis. Ergo lucrū de pecunia quis
 exigere nō debet videt mibi. ergo di-
 cendū ad questionem qđ regulariter
 quedam sunt que habent vsufructū
 cuiusmodi sunt res quaz vsus nō est
 earū consumptio seu destructio. Et si
 quis talem rem extorserit per vsuraz
 non solum tenet ad restituēdū ipsaz
 sed etiam fruct? perceptos deductis
 laborib? et expēsis: quia tales fruct?
 sunt fruct? rerū quarū alijs dñm?
 est. Quedam autem sunt res que nō
 habent vsufructū pñcipalit? cuiusmōi
 est pecunia: lucrū enim de pecunia p
 ueniens nō est fruct? eius: sed hūane
 industrie et laboris: et ideo qđ homo
 dñm? est sui laboris et industrie lu-
 crū qđ iusta mercatiōe acq̄sinit de pe-
 cunia extorta per vsuram restituē nō
 tenet: qđ tamen pecuniā alteri? pter
 ei? absolutam volūtatem detinuit: si
 ille cui facienda est restitutio: ex hoc
 aliqđ dñm? incurrit: alijs sibi tenet
 cū restitutione vsure ad restitutōnem
 damni. Donal. vñ in sūma in vbo
 restituend? est spolia. dicit qđ in vbo
 restitutionis non tantū res ablata ve-
 niūt: sed etiaz damna et fruct? pcepti
 a violento possessore: et qui percipi po-
 tuissent si rem possedisset. Similiter
 restitui debet omnis commoditas et
 vtilitas quam habitur? fuisset eiēdus
 a dic eiēdōis sue. ff. de vi et vi arma.
 §. ex die. et §. non solū. de vbo. signi.
 l. pretor cū. z. q. i. per totū. extra de re
 stitutiōe spolia. grauis. vbi de hoc in
 glo. expēsas quas fecit repetere non
 potest: vt insti. de rerū diuisione. §. ex
 diuerso.

Quātrū debeat inungi in foro sciētie 2

q̄ quis soluat penam: puta si q̄s de fraudauit pedagiū super quo statuta est pena corporalis v̄ pecuniaria per legem vel canonez. **R**espōd3 **N**ō. in summa in verbo restituendus. q̄ non: quia huiusmodi pena etiā bāna non sunt ex iure diuino: sed humano. **I**nde tunc demum quis tenetur ad ea: cum persona per sententiam fuit condēnata: quia non ligant cōsciētia sed bursam. **C**oncordat glo. 12. q. 2. c. fraternitas. **V**ide supra restitutio. 2. §. 156.

Quero quid tenetur restituere fur. **R**espondet idem q̄ licet res furtiua pereat casu fortuito: tenetur tamen ad restitutionem fur cum sit in mora restituendi: nec liberat rem deteriorē restituendo: sed debet eam restituere cum omnibus fructibus perceptis et percipiendis: nec potest deducere expensas etiam si meliorauit rem pascēdo forte equū et furtiuū porcuū vel simile. **S**ecus autem si domum agrū et similia rapuisset: et per artificū expensas fecisset: quoniam illas deducere posset. **S**ed h3 leges alia omnia dāna et lucra percepta et percipienda restituere tenetur fur vel raptor: et secūdū illud tempus debet res estimari et restitui in quo plurimū valoris fuit. exē de restitutōe spolia. grauis. ff. de rdi. fur. l. in re furtiua. et ff. de rei vendi. l. nauis. §. generaliter. **I**tem si fur obtulit rem domino tempore congruo et loco: non tenetur tunc ex casu fortuito: quia iam purgauit moram: vt d. l. in re furtiua.

Quid de emente eam. **R**espōd3 idē q̄ qui emit ignoranter et bona fide et

publice poterit petere pretiū a venditore. 12. q. 2. vulerane: et talis potest retinere expensas quas fecit existens bone fidei possessor: circa huiusmodi rem conseruandam et meliorandam et non tenet de fructibus perceptis et consumptis durante bona fide. **S**i autem extarent adhuc teneret ad restitutionem eorum: ex quo incepit habere malam fidem. extra de resti. in integrum. c. requisit. et de rebus ec. nō alie. c. ad nostram. ff. de acq. rerū do. l. bōe fidei emptor. et de rei v̄. l. certum. **I**tem si durante bona fide emptoris res perit: vel eam alienauit in utroq̄ casu exquas ppter bonam fidem. ar. ff. de fur. l. per quas. §. vl. et ar. a contrario sensu. extra de alie. iū. mu. cā facta. c. i. et 2. **I**tem male fidei possessor tenet ad verū pretiū cū circūstantijs supradictis in re perditā: vel alienatā q̄tūcūq̄ publice emat in publico foro: nec pretiū a vero domino petere potest: postq̄ dephēderit rem esse ipsius. **S**. de furtis. l. in ciuilem: nec poterit se defendere ratione aliquius statuti super hoc editi: cum sit tale statutū cōtra dēu. 8. di. que cōtra 22. q. 7. flagitia: si bone fidei possessor tenet restituere rez sibi si habet: si autē non habet de lucro tenet in tātūz in q̄tum factus est locupletior. ff. de pehere. l. si possessor. §. restituere. et l. si re et l. vtrum.

Restitutio septimo vbi facienda sit restitutio.

Restitutio septimo. quēo vbi facienda sit restitutio. **V**ide supra

supra restitutio tertio. §. i. 7 in vba. 12.
Et adde secundū Bonal. in vbo resti-
tuendus: q̄ restituenda sūt omnia in
eodem loco. Unde sunt reuocata si
ad alia loca fuerunt translata. 3. q. i.
reintegrāda: 7 hoc sūptibus raptoris
vel violenti. ff. de rei ven. l. si res.

Restitutio octauo qñ debitor non
est soluendo.

Restitutio octauo qñ debitor
nō est soluendo. Quid si de-
bitor nō est soluēdo. vide. §.
restitutio. 4.

Quero an quando debitor non pōt
soluere teneat petere veniam vel di-
lationem a creditore. Respōd3 No.
in sūma. in vbo restituere tenetur in
casu. §. Itēz nūquid teneat q̄ qñ quis
dānificat? ē ab aliquo indebite: 7 scit
quī dānificatus est: teneat dānificans
veniam petere per se ipsū si potest:
vel per aliū si non potest: aut si nō
audet p se. Debet tamē talis media
persona sbricere nomē 7 circūstātiās
psone pro qua intercedit: si p exp̄ssōz
piculū vel dānum timeat. Qui enīz
offendit aliquem: cum eo ipso offēso
habeat aliq̄d aduersus eum: debz of-
fensū ire 7 recōciliari fratri suo: sūm
q̄d habet in euangelio debet inq̄ ire
per se: vel per aliū vt dictūz est. Si
autem qui dānificatus est nescit hoc
credēdū q̄ licet tuti⁹ sit petere veniā:
vt dictū est quando nō pōt satisfac-
cere: tamen non teneat: quia nō est in
mora in hoc casu quo ad iudiciū di-
uinū cum dānificatus uelcit 7 dā-
nificans sit impotens. Si autem sa-

tisfacē potest semper est in mora: do-
nec satisfecerit: aut dilationem impe-
trauerit. Hoc etiam obseruandū est
vbi aliquis debitor est alicuius ex cō-
tractu vel quasi contractu. Hoc etiāz
obseruandum est in regularibz qui
recolunt se esse debitores alicui ex eo
q̄ fecerunt in hoc seculo.

Quid si imminet tale periculum q̄
is qui tenet restituere: non potest in-
duci statim ad restitutionem faciēdā
nec is cui debz fieri restitutio ad dila-
tionem aliquam concedendā. Vide
§. restitutio. 4. §. vltimo.

Quid si fur vel raptor sit in extrema
necessitate: ita q̄ nō habz vnde viuat
ipse vel eius familia. Respōdet Alex.
de ales in quarto. in tractatu restitu-
tionum. q̄ si fur sit in extrema necessi-
tate 7 vxor 7 liberi: ipse potest de re:
quam tunc tenetur restituere retinē:
q̄tum sufficiat vni refectiōi: 7 residuū
totum tenet restituere. Si enīz facit
q̄d debet: non derelinquet eum dñs:
sed providebit ei. Unde psalmus. 36.
Non vidi iustum derelictū: nec semē
eius querens panem. Et Math. 6.
Respiciite volatilia celi que non serūt
neq̄ metūt: neq̄ congregāt in ozea:
7 pater vester celestis pascit ea: non
ne vos magis pluris estis illis. Et
q̄ ita sit: responderi potest per illud
Math. 19. Mende omnia que habes
7 da paupibz. Si ergo licitum est
oia sua alienare a se. ita q̄ postmodū
remaneat alienā pauper 7 nihil hñs
multo fortius iustum est omnem rez
furtiuam abijcere a te restituendo: ita
q̄ restituēs remaneat pauper: 7 nihil
habens. Non obstat deuterio. 23. vbi

dicatur. Ingressus vineaz proximi tui
comede vvas q̄tum placuerit tibi: fo
ras autem non afferas tecum: quia
Rendet idem Alex. q̄ vve quas come
debat sue crant: scilicet comedētis nō
domini: quia domin⁹ celestis qui est
dñs dñoz transulerat dominiuz in
comedēte: vel soluit qd nō est simile
de restitutione: et de illa lege: q̄a illa
lex iudicialis fuit: et modo non manz
restitutio vbo pure moralis ē: et semp
manet. Item non obstat *Ysa. 58.* oēs
debitores vestros repetitis: vbi dicit
Hiero. qui repetit non habentēz dñō
facit violentiā: quia Rendet idē Alex.
q̄ talis raptor vel fur nō est iudicād⁹
ex toto nō habens: cum multa hēat:
que reddē possit salua vita sua. Non
vero in tractatu restitutionū. in vbo
restituere tenet: indistincte dicit. Item
si huiusmodi persone restituentes rē
vel estimationem rei: adeo pauperes
remanent forte cum filiis et familia:
q̄ nō habent aliquid vnde viuant: si
pōt sciri persona cuius fuerit res ostē
dant ppositum restituendū et etiā ne
cessitatem suaz: et possunt petere dila
tionem: vel etiā remissionem: siue
quietationē: parati tamen sine simu
latione et fraude restituere: si creditor
non vult sibi remittere: et aliter non
possunt consulere anime sue: tunc si
spoliatus notificata tamen sibi prius
quātitate restitutionis intuitu dei et
elemosine remittat eis totuz vel ptez
liberant: alioquin debent facē posse
suū. *i. 4. q. 6.* Si res. Debēt ei restituē
etiā vsq̄ ad venditionem heredita
tis et omniū bonoz etiaz si oporteat
ip̄os et familiam suam mendicare.

Seco. vero in. 4. di. is. querit. Quid si
restitutio est dānosa reipublice: puta
quia fienda Petro est dānosa paulo
restituenti: qui Paulus est magis ne
cessarius q̄ Petrus. Et Rendet q̄ si
illud iniuste detentum est a Paulo:
non est ei necessarius simplicit̄: tātū
ad cōseruādum statum suū solēnem.
Dico q̄ non licet alteri statum suū
solēnem tenere de bonis alienis: nec
tantum valet reipublice status istius
solēnis: quez tenet nō restituēdo q̄tū
valeret fidelitas eius et iusticia cois.
Aut detinēs ē in extrema necessitate
et ille cui⁹ est res nō: si habet aliq̄ ext̄
extremam necessitatem: et tūc dico q̄
ista res sit ipsius detinētis iure poli:
quo in extreme necessitatis articulo
ad prouidēdū sustētatoī nature: Nā
omnib⁹ in extrema necessitate positi.
cōcessa ē. extra de vbo. signi. in. c. ex h̄
li. 6. Si autem vterq̄ est in extrema
necessitate: si ad illam prius peruenit
dñs q̄ retinēs: dēt sibi reddi duplici
iure. Tum quia prius erat dominus
Tum etiam quia in illa necessitate iā
facta est sua. Si autem puenit ad istā
necessitatē detinēs iam facta est sua:
et ideo domino postea deueniēti ad
istam necessitatē nō debet reddi quia
cessauit dñiuz ei⁹ in re ista: et facta est
alterius iure poli. Si autē simul abo
deueniant debet reddi domino: quia
ille nūq̄ decidit a dominio. Et si ar
guas q̄ quilibet debet se plus dilige
q̄ proximum: et per consequēs magis
vitam suam corporalem q̄ proximi:
et ideo potest istud simpliciter sibi ne
cessarium magis retinere sibi q̄ pro
ximo dare. Rūdeo magis d̄z dilige
vitam

vitam suam ordinate: ut est diligibilis ad vitam eternam: et ita magis conseruationem iustam vite sue: quam conseruationem vite proximi. Sic enim latro magis debet sustinere suspensum quam occidere suspendentem ut euadat: et est ratio quia dilectio vite corporalis iniuste custodite non est dilectio ordinata quia non est ad dilectionem dei nec anime. Iustus autem detinentis in casu ultio custoditio vite de re aliena est iniusta: et cum hoc etiam est homicida: quia iniuste occidit alium: quia subtrahit sibi necessarium quod sibi debet. Sed nunquid si deueniat detentor in primo et secundo casu post extremam necessitatem ad pinguiorem fortunam tenetur restituere. Respondet idem ubi supra quod res talis simpliciter necessaria non potest esse: nisi aliquid pertinet ad victum: et tunc consumeretur et iuste: quia ille consumens fit dominus: tunc tamen postea deueniens ad pinguiorem fortunam reddere equalis: quia obligatio ad equalis videtur habuisse ortum ab illa prima occupatione rei alienae que fuit iniusta ante extremam necessitatem et illa obligatio per extremam necessitatem non fuit extincta sed sopita. Sed si nunquid ante extremam necessitatem occupasset: tunc simpliciter iuste accepisset rem suam: et illam nunquid teneretur restituere. C. de cor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. vide. j. usura.

5 Quero quot sunt modi restituendi: quibus consuli potest debitor: ut non habeat tamen labendi in despatorem. vide supra restitutio. 5.

6 Iterum quando debitor non est soluendo sacerdos possit dare dilationem resti-

tuendi: vel quietare aliquid absque consensu spoliatorum. Respondet Non quod non.

7 Quid de illis qui si vellent dimittere superfluas expensas posset rapta restituere. Item quid de illis qui resignant omnia bona sua in manu penitentiarii promittentis: quod cum damnificatis tantum faciet quod habebunt se pro pagatis et satisfacti. putat enim quod pro modica quantitate quietabunt eos cum damnificati putent se totum amisisse. Quid etiam de illis qui non resignaret in manu penitentiarii nisi crederetur quod penitentiarius eis restitueret totum vel partem quando nescitur cui facienda est restitutio: nunquid tales sunt in statu saluandorum. Respondet. No. in summa. ubi. s. q. no. Oportet enim quod bona fide sine fraude faciat raptor quicquid potest: ita quod aut damnificati. satisfaciat si nouit eos aut pauperibus eroget si non nouit: alioquin non est absoluendus si constiterit penitentiario de eius impenitentia vel praua intentione. Non est tamen necesse quod fiat hec resignatio in manu penitentiarii: dum tamen alias sit paratus ad arbitrium eius satisfacere vel alteri boni viri.

8 Quid agere debet penitens quando non est soluendo. Respondet idem quod agere debet penitens cum dolore et propter restituere quam cito poterit bono modo. i. 4. q. 6. si res. C. de cessi. bo. l. i. Si autem potest si non valet absque magno detrimento et periculo familie sue: et suo: tunc studeat penitens redificare voluntatem eius ad restituendum. et dicat ei quod petat dilationem a spoliatis vel de consensu eorum assignet eis amicabilem certam partem de redditibus suis de qua sibi satisfaciat successive et de hoc

bonam eis faciet cautionē. Si vero omnes sibi denegent dilationē et postulet quod ipse cedat bonis: tunc credendum est quod ipse tenet abique dilatione satisfacere vel cedere bonis: quia fur et raptor semper sunt in mora: et ideo semper augetur peccatum: ut ff. de condic. fur. l. in re fur. tiva. et ar. ex de symo. c. cum in ecclesie.

Quid si discrepent inter se spoliati in danda dilatione: quia alij volunt dare antiquenalem: alij vero nolunt: sed petunt cessionem. Respondet idem ubi. scilicet quod maiori prestandum est: et intellige maiorem pretem ubi maius et fortius est debitum. Unde si unus creditori teneat in plus quam reliquis omnibus qui forte sunt. id est. vel plures stabili voluntati illi soli de dilatione antiquenali danda vel cessione petenda. Si vero par sit debitum hinc inde standum est maiori numero creditorum: Sed si omnia sint paria eligenda est clementior sententia scilicet que dat dilationem secundum distinctionem legis si. c. quibus cessione. post hoc autem intellige nisi petentes cessionem: vel sibi satisfieri statim non possunt induci ad dandam dilationem: tunc enim satisfaciendum est eis in foro penitentie pro parte substantie que eos contingit: preteritum si egent ita quod non possint cedere abique periculo suo et familie sue. s. di. c. baptizasti. Similiter tamen debitor restituere creditori: quantum restituere potest habita ratione ne egeat: quia non est fraudandum alimentis quotidianis. ff. de sol. l. quibus. et extra de solu. c. pe. ubi dicitur hoc in glosa.

Restitutio nono quantum ad ordinem.

Restitutio nono. scilicet quantum ad ordinem cui prius fidei sit. quero

quando plures concurrunt debitores quibus debet fieri prior restitutio vide. s. restitutio. 2. §. 276. et restitutio. 3. §. 2 et in libro vltura. 12.

Restitutio. id est. quibus debet fieri restitutio incertorum.

Restitutio. id est. incertorum. quorum cui debet fieri restitutio incertorum Respondet Dominus. in sum. quod quando scribi possunt persone spoliatorum facienda est eis restitutio. 2. q. i. reintegranda: sed ubi non possunt scribi debet penitus simpliciter et abique pacto et additio: et abique fraude et simulatione totum quod habet reassignare in manu episcopi: vel penitentiarii discreti. Et non est facienda huiusmodi reassignatio de necessitate: quia sufficit quod ad alium episcopi vel penitentiarii discreti disponat de rebus illis: et tunc episcopus vel penitentiarius: si viderit eum pauperem et egenum det sibi partem vel et totum si fuerit necesse potest et ei dare dilationem si viderit expedire: ne alius ipse cum uxore: et filiis fame peat. in quo casu. scilicet. extreme necessitati. id est. indignus sit: tamen proponendum est factis et iustis personis si eque egentibus: alius si equaliter indigeant debet proponi meliores ubi melius possit geri negotium spoliatorum quo ad utilitatem anime cui prestat ista incerta pauperibus erogata: et postea si quid residuum fuerit vel preter remissionis facta isti pauperibus alijs distribuat: et iste faciat quicquid boni poterit oratio: et alia bona faciendum pro his quorum res fuit: et si veniat ad pauperem fortunam erogat in usus pauperum quod poterit pro animabus illorum. ar. 12. q. 2. gloria episcopi. et c. aux. h. 3. quod vero noluerit satisfacere iuxta formam predictam non est absolvendus. hec Donaldus.

Finis.

vltura

U **Sura.** Quid est
p̄mo. s. in cōtractu
mutui. **Quēo** qd
sit. **R̄ndz** **Donal**
dus in sū. in vbo
usura: q̄ est lucruz
ex mutuo pacto debitū uel exadum
nō enīz usura omittit ubi gratis re-
cipit uel offert. ar. i. 4. q. 3. usura. et
i. 8. di. de eulogijs. **Nulla.** n. oblatio
suscipiēti culpe maculaz ingerit que
nō ex abientis petitiōe p̄cessit. i. q. 2
sicut. **Itē** usura est quicqd sorti acce-
dit ex intentōe corrupta a pte credi-
toris qui nō mutuasset p̄ncipaliter
nisi ppter sp̄ez lucri. i. 4. q. 3. p̄leriq̄
7. c. itē cā. **Sola.** n. spe ul expectatiōe
omittit usura q̄n mutuat p̄ncipaliter
p̄t lucrū. in quo cāu tenet creditor
totū restituere quacūq̄ intentiōe de-
derit ei debitor siue ex dilectiōe exor-
ta ppter mutuū siue p̄t aliud. ex
de usuris. c. solum. ubi de hoc i glo.
Quod intelligis hūz esse q̄n causa
mutuādi p̄ncipaliter ponit in spe uel
expectatione lucri siue emolumenti
aliōqn si ob caritatē 7 dilectiōnē p̄n-
cipaliter mutuatur: secundario tñ aliquid
expectat retributiōis nō uidet usura
esse. 7. 7. di. c. **In** singulis 7. 59. di. si
officia secularia. 7. 61. di. quid p̄dēit
quia cū q̄s liberaliter mutuatur: scire o3
debitore sibi esse nāliter ad antidota
obligatū. ff. 3. pe. here. l. 5. 7. li. 5. con-
sultuit. 7. ex de testa. c. cū in officiis: 7
ideo de retributiōe sperare pōt. i. q. 2
q̄ pio. ex de symoia. c. tua. **Quādo**
vero sola spe omittit usura ut q̄daz
dicunt nō est op̄ restituere s̄m gos.
s̄ sufficit sola p̄nā sicut in symonia

metali. extra de symoia. c. mādato.
Ubi autē debitor ex sola dilectiōe
dat creditori nō pōt repetere illud:
similiter si non sit corrupta intentio
creditoris s̄ debitoris tātū qui ppter
mutuū dat aliqd ultra sortē: nō tñt
creditor restituere s̄m quosdā q̄dū
probabiliter credit q̄ ex sola dilectiōe
gratis seruiatur ei. **Sed** si credit uel
probabiliter dubitat q̄ ppter mutuū
receptū uel ulterius retinēdū seruiat
ei a debitore restituere illud tñt: q̄a
uoluntas acq̄rēdi aliqd ex vi mutuū
prop̄ sortē: usurā inducit s̄m illud.
Date mutuū nihil inde sperantes.
Atz aut sola spes faciat usuram: et
utrū usurarius intētionari⁹ teneat
ad restitutionē uide in 5. 5. 7. 5. 19. 7
5. 12.

Quero in q̄bus reb⁹ omittit usura
R̄ndz idē ubi. s. q̄ p̄prie in cōtractu
mutui. **Mutuū** aut contrahit in his
rebus que consistunt in numero pon-
dere uel mēsurā. i. in his que nume-
rāt: ut moneta que p̄prie numerat.
Pōdere ut ere argento 7 auro que
pōderāt. **Usura** ut frumētū uinū
oleū 7 similia. **In**stī. quibus modis
contrahit ob. circa p̄n. i. 4. q. 3. usura
i. q. 4. nullus.

Quero an sit mutuū si q̄s dederit
decē ulnas p̄ni p̄ alijs decē reddē-
dis ad certū tēpus cū talia uideant
consistere i mēsurā. **R̄ndz** **Donal.**
in sūma. q̄ poti⁹ est cōtract⁹ p̄muta-
tionis q̄ mutuū. **Et** nomē mēsure
hic restringit ad modios 7 lagenas
7 alia uasorū ḡnā q̄bus mēsurari so-
lent liquida 7 grana. **Pōtest** tamē
huiusmodi cōtract⁹ in fraudē fieri

vsurarum.

4 **Q**uero an vsura excuset ex pacto cō
uentiōali ptiū cū tractat ex cōtione
legē accipiat: nā qd licite accipit qd
uolūtariē sibi dat. i. 8. vi. de eulogis
i. q. 2. placuit. de symonia. c. dilect.
s. in vsura nedū uolūtariē imo etiaz
qnqz rogat a dāte accipit vsurari.
Rūdeo dic quedā sūt que de sui nā
sunt illicita: 7 in his p̄dicta pcedūt:
7 sunt quedā que de sui nā nō sunt
illicita rōne pacti uel tractus: ut in
vsuris. vñ cōhibētes nō possūt facere
licite qd de sui natura est illicitū ar.
de foro. ope. si diligētī. de sen. exco.
Cōtingit uide infra. §. 8.

5 **A**ltz sola spes faciat vsurariū. Re
spōdet Alex. de ales in. 2. i. expositōe
euāgelicōz p̄ceptōz in expositione
illiū Bath. 5. Nolētī a te mutuare
da illi: 7 luce. 6. Mutuūz date nihil
inde speratē: qz cū diuerse sint scie
diuerfas hnt questōes vl' cōsiderati
ones: 7 a diuersis sciētib' rō diuersi
mode cōsiderat. Ibi ē qz hūanas
leges volūtas sola nō facit vsarios
quā lex humana manū cōhibet nō
animū: s̄m dō legē diuinā que aiuz
cōhibet sola volūtas facit vsurariūz
Potest tamē mutuās sperare illud
ad qd tenet accipiens qā in cōsimili
casu necessitatis tenet sibi dare mu
tuū 7 tenet similit' etiā si nō dedist
pus. Ande pōt illud mutuās spare
ab accipiente nō tamē ex ui mutui s̄
ex caritate accipietis mutuū. mutua
eniz bñficia accedūt caritatē: 7 quia
etiā ex p̄cepto dei oīz idigētī mutuū
dare. Ande cōcedēdū est qz mutuās
potest ab eo qui recipit in simili cāu

spare mutuūz qā ad hoc tenet aliū
Tamē si hac itētiōe dedit sibi mutuū
nō est meritoriū quia nō ponit deū
finē. Ande dicit Luce. 6. Mutuūz
date nihil in spantes supple ab hoīe
s̄ a deo. Nota vñ. i. nihil. siue sit pe
cunia siue sit aliud. Ande Hieron.
sup Ezech. c. 6. Et hēc i glo. super
exo. c. 18. Putat qdā vsuras tātū eē
i pecūia qd puidēs diuina scriptura
ois rei aufert supabūdātiāz ut n̄ pl'
accipias qz dedisti. Quidā. n. solent
pro pecunia fenerata munuscula dī
uersi gñis accipe: 7 nō intelligūt scri
pturā: vsurā supabūdātiā appellare
quicquid illud est: si absqz eo qd de
derint pl' accepint. Itēz Ambrosi.
Idleriqz refugietes p̄cepta legis cū
dederint pecuniā negotiatorib' nō
in pecūia vsuras exigūt: s̄ de merci
bus eoz aliqua vsuraz emolumētā
percipiūt. Ideo audiāt qd lex dicit.
Itēz in q̄t escāz vsurā accipies: neqz
omniū rez. Et capīt ex illo textu d
vtero. 22. Nō fruges nec aliquā aliā
rem. Itē s̄ dicit rō. Et vsura est: et
vestis vsura est: et qd cūqz sorti acce
dit vsura est: qd uelis nomē iponas
uide. j. §. 12. 7 24. Altz at sit licitū
mutuare ut des aliqd paupib' uide
infra. §. 22. 7 24.

6 **A**ltz vsurari' intentionari' teneat
ad restitutionē uide infra. §. 19. vñ.
vsura. io.

7 **Q**uero quare vsura sit peccatū. Re
spōdet Alex. de ales qz sic quia facit
cōtra nām rei 7 finē innētiōis. De
cunie: pecunia eiz ut dicit. i. poli. In
uēta est ut fiat cōmutatio iter uedētē
et emētē p̄p̄t necessaria uite 7 nō ut

pecunia

pecunia augeat pecuniam sicut facit
 usurari. Item quia facit contra nam
 tractat mutui quia deus est gratuitus. Item
 quia possidet sine titulo: nam eius dominum
 non transfert. Nam dominum tribus viis trans-
 fert. Aut per nam: ut in successioibus
 quando. scilicet res deuoluunt a patre in filios quod
 non est in usura: Aut dono mere libe-
 ralitatis ut in donatioe quod non est in usura
 quando intentio precedit vel pactum iterponitur
 vel exactio subsequitur. Aut fit translatio
 equitate iuris sicut in uenditionibus: et per mu-
 tationibus quod non est in usura. Item quia
 res mutuata statim fit illi cui mutuat
 et eius statim periculo. Et ideo ualde ini-
 quum est quod ex re aliena que alteri periculo
 statim velit lucrum. Vide. i. s. primo. et
 i. usura. 2. s. i.

8 Quero quare recipere aliquid ultra sortem
 in mutuo sit usura: recipere autem pro re
 locata non. Respondet Ric. in. 4. di. 15. ar.
 5. q. 5. quod ratio est quia mutuus est de illis
 rebus quarum principalis usus non potest
 concedi sine re ipsa eo quod ille usus est
 earum consumptio: ut per se estibilis et potabi-
 libus: vel distractio: ut per se in pecunia
 que ad hoc inuenta est principaliter ut ex-
 pediat in eptione aliarum rerum. Et propter
 hoc cum tales res alijs cedant transferuntur
 in illos dominum. An mutuum est de meo
 tuo facere. Cum ergo cedere principalem
 usum talium rerum sit concedere ipsas res
 ille qui ultra recompensationem rei exigit
 aliquid per usura exigit per eadem re reco-
 pensatio: aut recompensatio per eo quod
 non est: quod est contra equitatem iuris naturalis
 Locatio autem est de rebus quarum usus
 concedi potest sine re quia earum usus non est
 earum consumptio. An potest dominum domus
 uendi retento usu et concedi usus retē

to domino. Et ideo ille cui restituit domus
 locata si ultra hoc exigit pretium per usum non
 recipit per eadem re recompensationem: bis:
 neque recompensationem per eo quod non est. Sed
 dices usurari non dicitur tractare rem
 alienam inuito domino. Dominus. n. vult bene
 ut usurari habeat leuissimam usuram: et
 multum gaudium quando inuenit quod ei datur ad
 leuissimam usuram: ergo videtur quod accipere usum
 non sit furtum nec peccatum. Respondet Alex.
 de ales ubi. s. quod duplex est voluntas.
 scilicet voluntas absoluta: et voluntas operata
 De voluntate absoluta non vult dominus
 huiusmodi pecunie quod usurari habeat eam ex
 quo. scilicet usurari non vult mutuum dare
 gratis: ergo tractat rem alienam inuito
 domino: et hoc domino inuito videtur per volun-
 tatem absolutam non operatam vide. s. s. 4.

9 Querit Alex. de ales quare cum usurari
 sit fur: iudex secularis patitur varios
 uiuere: et non patitur alios fures et rapto-
 res uiuere. Cum. n. usurarii publici ma-
 nifeste sint mali: videtur iudex facere con-
 ceptum. Maleficos non patieris uiuere
 Respondet ipse Alex. de ales ubi. s. quod iu-
 dex secularis reipublice gerit quantum ad tem-
 poralia. An quis usurari sit fur: tamen
 quia fur est domesticus et non per violentiam
 furat quia etiam ex furto illi potest aliquid
 utilitas reipublice quantum ad temporalia: propter
 hoc permittit uiuere usurarios cum tamen
 alios fures puniat.

10 Querit etiam quare iudex ecclesiasticus
 potest intermittere se de pena usurariorum
 quam aliorum furum. Respondet idem ubi. s. quod iu-
 dex ecclesiasticus est subtilius inspicit quam
 secularis persequitur usurarios propter damnum
 spirituale quod ex usura accedit. et quia usurarii
 de inhonore et conceptu dei: hoc est de
 peccato suo fecerunt sibi officium et

modū viuendi.

ii **S**ed nūqd pmissus erat iudeis dare ad vsuraz alienigenis de vtero. **zz.** **Nō** fenerabis fratri tuo sed alieno. **Rūdet Alex.** de ales in. **z.** in expositione. **6.** Mandati decalogi: q dare ad vřam fm se: 7 in se malū est 7 p-
hibitū. **Permīssus** autē fuit illis sicut dare libellū repudiij ad duritiā cordis sui. **Peccabāt** tñ mortali fenerādo alieno: s pmittebat eis duplici de cā l. ne facerēt peius. l. ne fenerarēt fra-
tribus suis. **Et** qā duri erant: 7 paulatim trabēdi ad pfectionez. **Et** quo trahit argumētū q si nō possumus obtinere ab vsurarijs ut totū reddāt debem⁹ facere vt ptē saltē reddāt.

iz **A**ltz mutuās possit nālē obligatōz qua ei debitor tñf ad ātidota deducere in ciuile. i. in pactū. **Rūdz Host.** q nō: 7 hoc tenet gl. **i. 4. q. 3. c. i. i. gl. 2. 7 per Hoff.** in sūma. eo. ti. **fi. fi. fi.** qd si tibi. **7 Ray.** in sūma. eo. ti. 7 gl. in cle. vnica. eo. ti. 7 ibi **Steph.** **Et** ē rō fm gōf. qā deducere i pactū sapit spem lucri. **Item archi.** assignat aliā rōnez quare ante pactū nō ē debitū spāliter. **Et** ideo cū deducit in pactū nascit obligatio et ita pl⁹ pmittit q sit mutuatiū 7 sic est vsura. **Non ob.** .c. significatū. de pbē. vbi dī q data fuit pbenda vni sacerdoti p canonicos tūz hoc pacto vt singula die debeat celebrare missam de beata vrgine. et dicat ibi q non est symonia. **Rūdet archi.** q illud onus erat ex nā rei. et ideo tūz deducit in pactū nō est nisi declarare illud qd prius inerat rei. **Concor. Donal.** in sūma. **Et** iō fm eos non potest deduci in pactum q

debitor teneat rmutuar creditori in casu necessitatis. **Nec** de hoc spez pñ-
cipalem hñe alias est vsura. **Vide. j.** **fi. primo.**

iz **A**ltz mutuās possit recipe vlī sortē seruitiū facti vel vbi: puta q mibi re mutuet vl pro me patrocinet vel intercedat roget uel instruat vt aliqd mibi scribat. glo. **rūdet q nō. i. 4. q. 3. c. i.** **Item archi.** **Hoff.** in sūma. eo. ti. **fi. qd si tibi.** **Et Ray.** in sūma. eo. ti. **Et hosti.** in sum. eo. ti. **fi. in versu.** **Quid si tibi.** et **Jo. cal. c. fi. extra** de vsuris. vbi sic pbat. **Quotiescūq** aliquid pcpit plusq daf ē vsura: qd illud sit. **i. 4. q. 3. c. i.** **Ibi** vel quolibet aliud: 7. c. z. **Ibi** dicitur. **Omnis rei** supabūdātiāz: 7. c. z. **Ibi** qdquid sorti accedit. **Item** sicut in symonia phibitio muneris includit nō solū mun⁹ a manu s a lingua 7 obsequio. **i. q. i.** **Sunt** vō nōnulli. in cle. 7 si qōnes. extra d symōia. ita 7 in vsura. **Vide s. fi. s.** **Sz** nota: q due sunt gl. in iur ciuili que vident sibi cōtrarie in hac mā. **Una** est. ff. si certū petat. l. roga sti. **fi. si tibi.** que sentit q vsura cōmittat: 7 ideo non potest agi ex tali pō **Alia** que sentit opposituz est in. l. si et si quis **fi. ff. si qd te.** **Sed Bar.** in l. rogasti. reducit eas ad cōcordiam dicens **Quotiescūq** iuxta contractū mutuū appōit pmissio facti pro quo aliqd adest creditori est vsura: 7 procedit glo. in. l. rogasti. puta mutuo ticio centū cum pacto vt vadat p me **Romā** vel scribat pro me libtū. **Sed** quotiens aliqd factuz pro quo nihil adest mutuantī sed est sibi cautuz vt qā p qritate mutuata pmissit venir

ad

ad iudiciū 7 suscipe pceptū iudicis sū
certa pena: non est vsura: et ita loq̃t
alia glo. Et sic intelligit notata in
.l. cū allegas. **E.** de vsur.

14. **¶** Itz mutuās pecuniā rustico vt la
boret possessionem eius: sit cēsendus
vsurarius. **R.**ndet **Lau.** fm magim.
De. de arimino: q̃ non. Si nihilo
minus de fructu illarum possessionū
dicto rustico satisficit vel al's aliūde in
stum p̃tium tribuit opaz suaz. s. ipsi
rustico. **R.**on obstat q̃ dñs intendit
sibi operas p̃stari per colonos ratōe
mutui: 7 coloni eadē rōne ipsas exhi
bent al's nō exhibiturū: 7 sic p̃t mu
tūū dñs lucruz p̃cipit 7 colon' p̃dit:
quia hoc nō est dñm: nā licz sic mu
tuatibus exhibeāt ope a colonis: ille
tñ opere nō cedūt lucro dñi cū illas
iusto p̃tio emat. Sed si qd de iusto
p̃tio opaz dñs detraheret p̃t mu
tūū: aut si p̃ter opas iusto p̃tio ēptas
al's a rustico exigeret: tunc essz vsura
Et pbat idem magr **De.** per vnuz
simile. **¶** Done q̃ dñs cōducatur colonū
ad certuz temp' p̃ certo p̃tio 7 p̃tiuz
tradat āteq̃ colonus incipiat opari:
postmodū nō nolente colono opari
nisi dñs mutuet ei certā sūmā pecu
niāz: 7 dñs mutuatur vt opet 7 al's n̄
mutuaret: nā talis dñs nō ē ṽfari':
7 tamē mutuatur colono vt opet: al's
nō mutuaturus 7 opat colon' acce
pto mutuo aliter non opatur' q̃uis
etiā sine hoc ad opandū esset obliga
tus: nā suū dñtarat dñs recipit: hoc
est operas sibi debitas: 7 nihil ex tali
mutuo lucrat: 7 sic nec vsurarius est
cēsendus nec aliter peccat: q̃nimo si
peccatū in aliqua pte omittere ex hoc

peccat colonus q̃ debitas opas dñō
r̃trahit 7 illū improbe grauat vt mu
tuet. **Et** ofirmat etiā hoc alia rōe: q̃a
si dñs diceret in hoc omittere ṽfaz.
Ergo cum ad restōnē teneret colo
nus reciperet duplū iusti p̃tij 7 dñs i
duplo q̃ sit iustu p̃tiuz emeret opas
eius. **¶** Preterea sequeretur 7 aliud q̃ n̄
liceret alicui iniuste detinenti suam
possessionē mutuare aliquā q̃titatez
pecunie 7 illam possessionē in pign'
recipe nō oputādo fructus in sorte:z
q̃d tamen falsum est: vt. c. i. de vsur.
¶ Preterea pone q̃ occupasti rē meaz
vel p̃ potentiā tuam uim mihi facis
in rebus meis: vel nō restituīs rē tibi
mutuatā vel comodatā vel locatam
nec uis restituē nisi mutue tibi mille
Quo facto restituīs: nūqd dicar vsu
rarius: vel nūqd peccē. **Absit.** **Nihil**
n. lucroz ē p̃do. s. lucz q̃d cū ill' mille
fecisset. **Redimo.** n. vexatiōez meam
et meū recupo q̃d licet vt in c. oilec'
.i. de symonia. Sed nūqd peccat in
casu p̃misso dñs cū mutuatur colono
vt opas p̃ eum mutuo debitas et p̃
q̃bus a dñō p̃tium recepat si habeat
intentionē recipe illas opas in recom
pensationē mutui. **R.**ndet idem magr
q̃ si p̃dictā intentionē h̃ret: praua forz
Debet q̃ mutuare cū intentionē reco
pensationis iusti p̃tij: q̃d p̃us soluerat
rustico nō h̃ndo respectū ad mutūū.
Sed cōtra hoc facit q̃a licet redimer
vexationē suā quā iniuste rustic' fac
Itē fatēdo dictū magr opz vt dicā
mus hoc dñm q̃ peccat: q̃n hac intē
tione p̃marie dūc' pecuniāz rustico
mutuat: sec' si secundario.

¶ Sed cōtra hoc arguit: nā licet tātuz **is**

intendat recipe dñs opas a colono
dūtarat in recōpēlatiōez iusti pñj qđ
pro illis dederat rustico: nihilomin⁹
pure aliqd recipit p mutuo: qđ ppter
mutuū colonus ei p iusto pñtio suas
opas vendit quas ei nullaten⁹ ven-
didisset. Rñdet dñs **Au.** qđ ex isto
contractu vēditōis fm se nullum est
lucrū ipsi dño: qđ nulla pecunia vel
pñtio estimari pōt qđ sit aliud a pretio
ipsius rei vendite: alioqn sequeretur qđ
vbi nullū intercederet mutuū vēdēs
posset exigere a rustico pñtū pro vēdi-
tione: et aliud pñtū pro opib⁹ vendi-
tis: et sic venderet vēditōez vno pñtio
rem venditam alio pñtio: et pari rōne
posset exigere pñtū de vēditōe ven-
ditionis et sic infinituz qđ null⁹ sane
mentis diceret.

i6 Quid si cū vellem emere vsqz ad cer-
tum tēpus terrā valentem singulis
ānis. x. libras in redditu: et fecisti me
cessare a tali ēptione: et tibi mutuare
illā pecuniā qua volebā emere illam
terrā: et ego dico tibi qđ contētor mu-
tuare cuz hoc pacto qđ tenearis mihi
dare singulo āno tātū qđtū esset fru-
ctus illi⁹ possēsiōis si emissem an sit
vsura. Rñdet **Donal.** qđ non dūmō
prior cōtractus ēptiōis fuisset licit⁹ si
fecissem: al⁹ secus.

i7 Quero pone habebā pecuniā et vo-
lebam ire ad nundinas: et ibi merces
emere vlad aliū locū deferre vel ser-
uare certo tēpore vt lucrarer: tu indi-
ges illa pecuniā: recipis illam mutuo
offerens te patū illā restituere cū lu-
cro sperato in termino et loco: an sit
vsura. Dicit **Inno.** in. c. si. ext. d. vñs
qđ putat hūc cōtātū vsurariū: nec scit

qualit⁹ possit excusari. **Rai.** in sum. in
ti. de vsuris. v. Itē aliquis in fine. et
Ihosti. in. c. salubrit. de vsuris. et in sū
de peni. s. qđ. v. Quid si parat⁹: dicit
qđ talis est mihi obligatus quo ad in-
teresse lucri qđ factur⁹ eram visimlr
ex pecuniā: dūmodo nil fiat in fraudē
vsuraz: et dūmodo nō dñueverim pe-
cuniā dare ad vsurā **Jo.** an. in. o. c. si
approbat dictū **Inno.** dicens qđ illud
qđ dicit⁹ de interesse hēt locum post
morā debitoris: et qđ ex hoc cōtractu
pararet via ad fenus: nā staret vsu-
rarius parat⁹ cū capello et calcaribus
dicens se ad nūdinas velle ire. **Con-**
cor. **Jo.** cal. in. o. c. si. **Jo.** de ligna. tēt
cum Ihosti. dūmō nō fiat in fraudez
Donal. in sum. tenet qđ nō sit vsura
si recipio cuz lucro spato: qđ illud re-
cipit rōne interesse. **Rñde** pe. de āca.
in. c. i. de vsuris. li. 6.

i8 Quid si charissimū est frumētum: et
data nūc certa pecuniā sit paduz qđ
certo tēpore reddat ei tātū frumētū
qđtū poterit hēre tūc pro illa pecuniā.
Rñdet **Archi.** post **Agolinuz.** i. 4. q.
4. Si qđs. qđ nō est vsura qđuis pl⁹ in
qđtitate sit frumētū Et est rō: qđ iste
intelligit ei vendere frumētū nūc: et
mutuare ei pecuniā gratis quaz sibi
vult reddi in frumēto tpe solōnis. fa-
cet tñ qđ posset interuenire padū hz
pauā infētione mutuātis: et sic fm
Au. vt qđ modū nē valz. s. solidos
postea valebit duos: et hoc sine daf
vt plus accipiat.

i9 Quid si mutuo tibi frumētū ātiquū
ad renouādū. i. vt tu notū mihi resti-
tuas. Rñdet **gof** i sū. e. ti. ad fi. v. si
qđs. qđ si ideo facit vt melius recipiat

vsura

usura committit. Si autē ideo ut suus
nō peat vī forte grāz recipiēti faciat.
Secus idem Ray. et **hosti.** in sū. de
vfuris. **Sed an aliquo h.** Quid si
q̄s: alij tenēt cōtrariū q̄ etiam p̄mo
cāu nō cōmittit vfa sū **Jo.** de ligna
in. c. in ciuitate. extra de vfuris. dūm
nō essent cōstātie viles: vt si esset
putrefactū nil valens: quo casu sic cō
trahēs obligaret restōi. **Vide archi.**
i. 4. q. 4. Rull. **Idem Monal.** i. sum.
q̄ addit hoc sūm: dūmō nō auferāt
p̄rio libertatē soluēdi veterē ānonā:
sicut mutuo accepit si interiz vult se
liberare.

20 Quid si q̄s accepit pecuniā ad vfas
et postea eādēz mutuauit amico suo
vt restituat sortē et dictā vfurā: exide
currētē vsurario. **Rūdet monald.** in
sum. q̄ tñt ad restōnē eidem amico
suo: q̄a ipse p̄ncipalis fuit in hac vfa
Si autē esset tantū mediator et fide
iussor ita q̄ obligatio esset de amico
ad vfarū facta: tunc non teneretur.
archi. i. 4. q. 3. c. usura. tenet cōtrariū.
.i. q̄ nō teneat ad restōez: nā ex tali
mutuo nihil p̄cipit creditor. ergo nō
pōt dici vfarū. i. 4. q. 3. c. pleriq̄. Itē
si soluisset pro vtilitate socij iā posset
ab illo repetere sortē et vsuras. ext. d.
fideiuss. c. puenit. et c. Consti. ḡ mltō
forti⁹ poterit retinē: et se p̄ exceptōz
tueri. Preterea effectiue p̄inde est ac
si illius nomine: et pro illo sū vsurū a
tali creditore mutuū recepisset: et ipse
cui mō eo pacto pecuniā tradidit ra
tū habuisset. Jo. cal. post opinionēs
doctorū recitatas dicit: q̄ si tunc oīo
intēdebat satisfacere vsurario de illa
pecuniā quā socio mutuauit: et nō est

usura nec peccat: q̄a hīc non sit stipu
latio vfarū: sū ut dānū euitet: et aliqd
nouī sibi accrescat: ad hec. **i. 4. q. 4. si**
quis oblitus timorē ibi aliqua incre
mēta: et c. qm̄ ibi questū. et qd̄ ibi no
taē. Rec. n. cuz dāno suo tenebatur
socio sūuenir. iz. q. 5. Si nō. licet solū
eniz dānuz euitat qd̄ erat euitatur⁹.
vñ nihil sibi germinat talis pecuniā
et in eo deficiūt rōnes diffinitōis vbe
p̄ hoc fac qd̄ notat Ino. i. c. i. d. vhis
vbi dicit. q̄ si teneris mihi ad cētuz
ad diem et q̄a nō soluisti recepi ab a
lio sū vsuris: restituere teneris. Adie
cit etiā qd̄ notat Euil. de eo qui mu
tuauit cōitati cum pacto q̄ durante
debito non teneret ad collectas: nāz
talis non est vsurari⁹: q̄a lucz nō ca
pīt: licet dānū euitet: vt notat in spe
de vfuris. vlu. Sed pone hūbz: imo
plus videt teneri in illo casu: q̄a ibi
euitat dānū a quo alr nō poterat se
tueri et volebat: hīc poterat et nolebat
et fecissz si nō mutuassz socio. Si igit̄
ille non tenet q̄ maiorēz videt hēre
vtilitatē: mltō min⁹ ille de quo q̄ris
in questōe q̄ penit⁹ nullā hz. Credit
tamē Jo. cal. q̄ si collecte iponēde es
sent: certe is d̄ quo loq̄t Euil. nō ex
cusaret. Sed si dubitat an durante
debito sit aliqua collecta iponenda
hz locū dictū Specu. et hoc tāgit Jo
an. in. c. cōsult. Vbi hō nō intēde
bat satisfacere vsurario cessant p̄dē
rōnes. Et ideo si tunc a socio cui mu
tuat vsuras p̄cipit: tenet ad restōez
Idē tenz spe. de anca. in. c. i. de vhis
vide. j. s. 49.

Atz inimicis q̄b⁹ pōt iustū bellum **21**
inferri liceat dare ad vsuraz. Rūdet

Alex. de ales vbi. s. q. qdam dicunt
q. in nullo casu vsura esse exigenda.
Et qd dicit Ambrosius. ab illo exige
vsam cui nocere iuste desideras itel-
ligit non de vsura pprie s. de minia
pensione et tributo ab infidelib. exi-
gendo: vt tali onere pgrauiati ouertat.
Alij v. illud dictu intelligunt ad lraz:
q. ex quo iustu bellu mouet ex edeo
pncipis ab hostib. licite vsura exigat
du tn no fiat vitio cupiditatis s. zelo
caritatis: vt scz maceret vsuris q. no
possunt domari armis. Naz cu eos
possumus occidere: et oia eoru bona
possumus nostra facere iure belli. Et
hec videt esse intentio Ambro. An
statim seq. ab eo vsam exige cui iur
inferunt arma. Huic legitime iserunt
vsure: quem bello vincere no potes.
Ab hoc vsam exige que no sit crime
occidere. Tamen pprie loquendo in
hoc sensu nome vsure trahit a ppria
significatoe: qa non est vsurpatio rei
aliene. Cocol. Hosti. in sum. de vris.
San aliquo s. 8. Vide de hoc infra
s. 43.

22 Quid de his qui volunt dare dila-
tionem debitori veniente tpe solutiois
nisi pro pecunia cui debitor sit astrictus
iuramento soluere in tali termino.
Ridet Monal. in sum. q. vsura est.
et tenet ad restonem. extra de vsuris
.c. Consultit. vide. j. vsura. io. s. 22.

23 Atz licitum sit mutuare cui hoc vt
des aliqd paupib. vel patri meo idi-
genti. Ridet Alex. de ales. vbi s. q.
no: qa sicut no licet mihi ex vi mutui
trāsferre onium rei aliene in me ita
nec in aliu. Addit Hosti. in su. in ti.
de vsuris. San aliquo. in pn. q. etiaz

pro redimēda aia captiuu no pot. exer-
ceri vsura. extra de vsuris. c. quia. 7. c.
quonia. 7. c. super eo. Non. n. p. textu
pietatis est impietas omittere. i. q. i.
non est putanda. de couer. infide. c.
i. 22. q. 5. Si dicat. i. 4. q. 5. c. 2. 7. c. ne
quis. vide. s. 5. 5.

24 Quero pone q. quis mutuatur ticio pe-
cuniam vt uadat ad molendinu: vel
furnu suu: vel ut intret scholas suas.
als n mutuatur: an est vsura. Ridet
Jo. cal. in. c. nauigati. q. si ex hoc rece-
pit omodu vl utilitate que pnt pecu-
nia estimari est vsuri? et tnt ad resti-
tutione: et non intelligo de mercede
qua accipit pro labori qua etia accipit
alter: s. de utilitate quaz hz: als puta
quia ex hoc molendinu vl furnu uel
schole sue hebent maiore coarsu pfo-
nax: et efficit doctor maioris fame.

Ista. n. bn possunt pecunia estimari:
viz tantu qtu reputat vl reputare o3
illud comodum uel honorez ppter hoc
q. ticius iuit ad molendinu vel furnu
suu: uel intravit scholas suas que no
fecisset si pecunia n mutuasset. Non.
dicit q. si debitores ppter hoc no sunt
danificati no tenet creditores ad re-
stituendu eis aliqd nisi quatenus esti-
mari det libertas molendi. vbi vole-
bant pensatis etia circustatijs de ma-
iori et minori rone molendinoz et fa-
cultate molendi et qlitate.

25 Sed quero cui sit restio in p. dicto cau-
illi. n. q. huiusmodi facit fuitiu no qa
sibi nihil adest: et nihil pstitit domio
molendini: nisi mercede qua alteri p-
stitisset etiam sine mutuo. Credo q. i
hoc casu q. restio sit paupib. facienda
q. semp succedat qn no constat cui sit
restituendu

restituendū. extra de usuris. c. Cum tu
7 qđ notatur extra de symonia. De
hoc satis concor. Jo. an. in reglā pec
catū nō dimittit. de re. iuris. li. 6.

26 Sed qđ si molēdinari? donat mihi
pecuniā vt uadam poti? ad molēdi
nū suū qđ vicinorū: 7 tñ si alio iuissem
tātum laborē hūissem: 7 tātū de pen
sione soluissēm. nūqđ cōmitto usurā
Dicit Jo. an. qđ nō in mercur. super
reglā peccatū: cū vba matīalr gñetur
de ipso mutuo: hic autem nullū mu
tuū interuenit.

27 Altrū in aliqb? casib? liceat recipere
vltra sortē uel exigere usuras. Rñd3
Alex. de alexā. in suo ēdātu de vñs:
qđ cū usura sit de se malū: qā ē quedā
excreſcētia accedēs sorti in mutuo ui
tiosa: 7 cōn legem dei: 7 cōtra legem
gratuitū. ideo talī excreſcētia nūquā
potest exigi ipsa remanēte sō ratōne
illiciti et mali: quia ipsa remanēte sō
rōne mali: nō cadit in ea dispensatio
sicut pbat extra de usuris. c. sup eo.
ñ. vbi dī qđ cū vba phibeat vtriusq;
testamēti pagia: nō cadit in ea dispē
satio: sicut nec in mēdatō: sed tñ aliq
circūstantia posset tollere rōnez uitij
ab ista excreſcētia: ita qđ excreſcētia li
cite posset fieri mutuātū: tunc licet exi
gere tales excreſcētiās vltra sortem:
sicut autē est in qbusdā casib?.

28 Prīm? est quando ecclesia accipit in
pignore a vasallo suo feudū qđ tenz
ab eadē. Tūc. n. ecclesia nō tñt cōpu
tare in sortem fructus. extra de vñs
.c. cōquest. Vbi dī qđ monasterium
detinēs terrā tñ. pignoris dz oputar
fruct? i sortē 7 recepta sorte dz reddī
terra debitori: et hoc nisi terra sit de

feudo mōasterij. Tūc. n. sicut glo. di
cit fruct? nō oputāt in sortē. Interiz
tamen nō dz recipe seruitiū a vasallo
Nec tunc est ibi usura. Quasi dicat
glo. ideo iste casus est licit? qā tollit
vitium usure: quia ecclesia rōe feudū
nō dicit accipe alienū. Acciperet autē
si interim vasall? teneret ad seruitiū
Ratio g? feudū tollit rōnem uitij. Et
ideo ponit excreſcētiā sō rōne liciti.
Hoc idē hēt. extra de feu. c. i. vbi de
terminat qđ in tali casu fructus non
cōputāt in sortem: ita tñ qđ vasallus
nō tenet interim ad seruitiū. Cōcor.
Donal. Sed vtz hoc solū hēat locū
in feudo ecclesie. Rñdet Ihosti. h3 qđ
dicit idem Alex. qđ nō inuenit i alio
feu. exp̄sum videt tñ qđ possz pbari
qđ hēat locū in alijs: qā aut est licituz
aut illicitū. Si licitū. g? in layco quia
vbi est eadem rō 7 idem ius. Si autē
illicitū multo min? dz cōcedi clerico
qđ layco: qā licet vba respectu laycorū
sit mala: respectu tñ clericorū est exe
cranda. Idez glo. 7 An. de bu. 7 Jo.
de ligna. Rō autē quare abolet hoc
vitij in hoc casu est: quia vasall? nō
est dñs: qñsil hēat vtilē adionē: vl? h3
alios nō est magis dñs. Presumit
etiam velle dare fruct?: quia ad anti
dota ē nāliter obligat?. Cōcor. Ric.
in. 4. di. is. ar. vi. q. 5. Concor. Don.
7 Ihosti. Itēz qđ de ēphiteota usufru
duario 7 colono an idem sit qđ i va
sallo. Rñdet idem Ihosti. in sum. de
usuris. §. an aliquo: qđ nō.

29 Secundus casus est ubi possessio eccle
sie est assignata clerico in bñficiū.
Tūc. n. pōt clericus fructus h? bñficij
percepe vltra sortem. extra de usuris

.c.i. ubi mādāt qđ fructus computē
i fortez qñ possessio est obligata loco
pignoris nisi forte bñficiū ecclesie fu-
erit qđ redimendū est hoc modo de
manu layci qui tenet eam iniuste et
violenter. **Concor.** **Alex.** de alef i tra-
ctatu euāgelicorū pceptorū in tertio.
7 **Donal.** **Ric.** vbi. s. dicit gñalr
qđ cum qs mutuatur illis q violēter vl
fraudulēter rē suā detinent mutuas
restituere nō tñt illud qđ accepit vlē
mutuū: quia sic nō accipit alienū: sed
ad se trahit qđ suū est per. d. c. i. i. tex.
7 in glo.

30 **Tertius** cāus est extra de vbi. Sa-
lubriū vbi dicit. **Sane** genex ad fru-
ctus possessionū que sibi a socero pro
numerata dote pignori obligatarū
cōputādos in sortē: nec credim⁹ com-
pellēdūz. **Assignat** aut cām: quia fre-
quenter dotis fructus non sufficiunt
ad onera mīmonij supportāda. **Est**
g̃ intelligēdū hoc esse licitū qñ marit⁹
portat onera mīmonij: alr n̄. **Concor.**
Ric. vbi. s. **Alia**z cām assignat hosti.
vt. f. dos salua remaneat mulieri: alr
enim contineret eam cōsumi et le-
deret respublica.

31 **Sed** an heredes mariti habeāt hoc
pūlegiū qđ diu relicta alere tenētur:
nec tenēt dōtē restituē vsq; ad annū
post mortē mariti: vt. c. de rei vxorie
adi. l. i. **Rñdz** **Jo. an.** 7 **Jo.** de ligna
qđ nō. **Ita** est diuersa. **Ratio** in mari-
to 7 h̄oib⁹: quia h̄des statiz possūt
reddere pign⁹ obligatū p dote: sec⁹
in marito in. c. tua. el. secūdo. de iure
iuran. **Et** quia soluto mīmonio de
finit esse dos. **De restōe** dotis. f. qñ
7 quando fieri debet. vide restitutio

.2. §. 58.

32 **Querit** an si gener possessionez sibi
obligatā cū iure qđ ibi h̄t cōcedit al-
teri recepta ab eo sūma pecunie que
promissa fuerat ei p dote. nūqd ille
alius recipiēs talem possessionē pote-
rit lucri facere fruct⁹ pceptos vsq; dū
soluta fuerit pecunia p̄dicta sicut po-
terat gener. **Ad** hoc rñdz **Rodol.** qđ
si gener aio donādi transfert ius to-
tum qđ habet in pignore in talē: nō
ppter cōtractū pecunie quaz accepit
ab eo: sed ppter amicitia 7 affinitatē
vel quia alr sibi cōiūct⁹ est: et ille nu-
merat sibi pecuniā ppter grām 7 di-
lectionē: 7 nō ppter fruct⁹ lucri faciē-
dos: tē nō est vsura: qā nō est ibi h̄a
ratio mutuū. **Abolēt** h̄o vitijz vsure
qā gener cōcessit sibi ius qđ habet in
possessionē: 7 per h̄s donat sibi fruct⁹
quos ipse pōt p̄cipere. **Sed** si tamen
deductū sit in pactū qđ gener teneat
numerati reddere pecuniaz si ille vo-
luerit recipere: tūc est vsa si numerat
pecuniā vellet lucri facere fructus: et
ppter hoc mutauit. **Concor.** **Bald.**
C. de vsuris. sup. **Rubrica.** 7 **Donal**
frater minor in sum.

33 **Sed** pone casū. f. vt ponam⁹ solutū
mīmonijz 7 h̄des mariti obligent
mulieri aliquā possessionē p dote sua
qā nō h̄nt vnde soluat: nūqd fruct⁹
cōputabūt in sortem. dico fm hosti.
qđ sic: nō enim est eadē rō in pmo qđ
in secūdo: 7 ideo nō idē ius. **Concor.**
hosti. in sum. de vsuris. §. an aliquo
h̄. 6. 7 **Inno.** 7 **Jo. an.** in. c. salubriter
extra de vsuris.

34 **Sed** pone qđ gener nō r̄cepit pign⁹
f. cautionez de numerata dote certo
termino

termio et interius recepit ex pacto certos denarios pro libra: nunquid est usura: videtur quod non: quia quia ratione non debet computare fructus pignoris in sorte ut. d. c. salubriter. eadem ratione nec istos numeros. Contrarium tenet Jo. an. et ad dictum. c. salubriter. Respondet quod loquitur de fructu pignoris qui supponit diuino iudicio: et ad rationem textus. dicit responderi per. c. per vias. de dona. inter vir. et uxorem. Et ibi glossa. Concor. ibi Jo. de ligna. nam possessiones sunt apte producere fructum non pecunia: licet Pau. de liaza. dicitur tenuerit.

35 Quartus casus est ratione interesse. et hoc pluribus modis. Primo ut cum fideiussor pro defectu debitoris compellitur creditorem soluere capitale et usum. Tunc. n. fideiussor potest recipere utrumque: quia seruari debet indenis extra de fideiussor. c. constituit. Concor. Ric. Monal. et Alex. de ales. Vide. iz. pulchras conclusiones domini Laurentij supra restor. 2. s. z. quando mutuas incurrit damnum ex hoc quod ille qui accepit mutuum non reddit in termino assignato. extra de fideiussor. c. puenit. Debet. n. mutuas seruari indenis. Aboletur autem hic vitium usure: quia usura ideo est vitium: quia ratione mutui speratur lucrum. Ibi autem non accipitur ex crescentia nisi ratione damni vitandi: et non lucri habendi. Concord. Ric.

36 Quintus casus est quando sine omni pacto datur aliquid ultra sortem gratis ratione libertatis donatoris. Caveat autem sibi recipiens de praua intentione: quia si quis propter hoc principaliter mutuatur: aliter non mutuatur inducitur est in foro principaliter ad restitutionem. extra de usuris. c.

Consuluit. et. c. in ciuitate. Aboletur autem hic vitium usure: quia usura ideo vitium est: quia corrumpit libertatem et gratuitum: quod debet esse in mutuo. Gratuitum autem non destruit gratuitum: sed magis auget ubi. s. Unde dicit idem Alex. in. z. c. istius tractatus: quod si nullo pacto inueniente ab initio: nec exactio ex primo facto habita: debitor aliquid gratis offerat: creditor illud sine aliquo peccato potest recipere: dummodo mala intentione ab initio caruerit. nullamque eius maculam oblatio suscipienti ingerit: quod non ex alienis pactio precessit. i. q. z. sicut epistolam. Si tamen creditor intentione recipiendi inductus principaliter aliquid mutuauit: aliter non mutuatur. Ibi in foro iudiciali non possit censeri usurarius dicto. c. in ciuitate. tamen in foro principaliter inducendus est ut restituat. Ricardus. hoc tenet quod licet peccet tamen restituere non tenetur. extra. c. consuluit. Vide supra si. 7. 5.

37 Sextus casus est ratione more ut si debes mihi centum ad certum terminum et nolueris persolvere in termino: et ideo oportuit me recipere pecuniam secundum vias: teneris mihi soluere illas usuras si persolui: et si non solui liberare me ab obligatione: sed ille casus non debet numerari contra quartum: quia hic est interesse sicut dicebat ibi: nec hic petitur aliquid sicut usura: sed sicut interesse nec causa lucri sed causa damni vitandi. Concor. Alex. de ales ubi. s. Concor. Monal. s. quando propter moram creditor incurrit damnum: non autem si lucrum non adquisiuit ut in contrariis bonae fidei. l. l. socium. ff. pro socio. ff. de actio. empti. l. Si sterilis. s. cum per venditorem. i. 7. q. 4. si quis.

38 **S**eptim^{us} casus est cū petis vsura canonica. i. pena a canone iposita: que potest exigi vltra sortē. 20. q. 2. in legibus. **S**ed qd si pena est cōuētōnalis in cōdū mutui apposita: vt debitor metu pene peat. **R**ād^z **R**ic. vbi. s. q. exigen^t talem penā nō tñt ad restōz si nō fuit apposita in fraudē vsurarū: sed intentōe artādi accipiētē ad ob^s nationē fidelitatis pmissē: qā vt dī ff. de re. iul. qd a quodā pene noie exadū est eidem restituere nemo cogit. **Q**uōd hū intelligit. **R**omal. dūm temp sit intētio redā. s. vt creditor nō ea intentiōe mutuet q credat: v^t spe ret q talis recipiēs mutuū incidet in penā. ar. 22. di. q. q. extra de arbi. c. dilecti. **S**i autē ille q talē penā appo suit cōsueuit esse vsurari^{us} psumit q i fraudez vsuraz apposuit. ff. de actio. epti. l. putas. §. i. **A**bi autē sine fraude apposita est pena pōt exigi pena illa tota: qā publice vtilitatis interest pa tē seruari: 7 creditores debitorib^{us} nō fraudari. **I**tem psumptio est q sit vba si p singlos mēses vel ānos paciscat penā omitti: 7 ē contra quosdā mer catores qui apponūt paduz de pena soluenda ad singlas nūdinas sibi suc cedentes. **C**. de vsuris. aūc. **A**dhuc. in foro autez cōscientie standum est sue p^{ro}fessione.

39 **S**ecundus casus ponit extra de vhis .c. 2. questus. in glo. vt cūz vendo tibi p^{re}dium: 7 trado 7 p^{re}cipis fructus: nec soluis mihi p^{re}tiū ad tēminū: potero vsuras petē lapsō termino: cū fruct^{us} rei vēdite facis tuos: 7 nihil mihi sol misti. **R**educit autē hic casus ad qrtū fm glo. quia est de interesse: quia nō

accipit aliqd sicut vsura: sed sicut in teresse. **E**t quādo dicit q est qcquid accipit: vel accedit sorti: hoc intelligē dum est in mutuo: vel etiā qn aliqd excogitat in fraudē vsurarū: vel qn ex pacto aliqd exigit: v^t qn sit causa lucri: nō cā vitandi dānū. **S**i autem p^{re}cise fiat ppter vitādū dānū non est vsura. **C**oncor. **I**hosti. in sū. ti. de vhis .§. an aliquo. vbi. 7. dicens. **D**ic isto casu competere actionē ex contractu vel officiū iudicis nō ad vsuras: s. ad interesse: qd dⁱus est vt. ff. de dolo. l. elegant. §. non solum. 7 **C**. de actio. empti. libro. i.

40 **T**ercius casus est quem ponit eadez glo. in. d. c. conquest^{us}. vt si vēdo tibi rem tali pacto vt qncūq soluerō tibi p^{re}tiū q mihi das res ad me reuer tet. **I**n casu isto emens lucrat fruct^{us} si iustum sit p^{re}tiū: vel al^{iter} si modicū est p^{re}tiū psumit in fraudē vsurarū. **A**bolet autem in isto casu vitū vbe ppter venditiōē redūtā ad eqtātē iuris nālis: siue ppter eqtātē seruātā inter ementē 7 vēdētē: que nō fuit qn modicū est p^{re}tiū respectu rei vē dite. **I**dem **I**hosti. in ti. de vsuris. vbi. §. an aliquo. **I**dez **R**omal. in sū. q dicit q si p^{re}dium vendidit tali v^{en}ditōe vt qncūq ego vel heres meus p^{re}tiū soluam reuabeā p^{re}dium ego vel heres meus: vel qncūq a septēnio vsq ad nouēniū q nō est vsura: et emptor fac fructus suos: licet venditor iuxta ven ditionis formā recuperet p^{re}dium. **E**t i telligo nisi in fraudē vsuraz sit talis venditio facta. **Q**uōd psumit ex his cō iecturis. s. ex eo q modicū est p^{re}tiū re spectu valoris rei. **I**tez ex eo q aliqd

41 **D**ecimus casus est rōne dubij. extra
de vsuris. c. nauiganti. sicut enim ibi
dicit. Si quis dat. io. solidos vt alio
tempore: puta in autūno totidez sibi
granī vini olei uel alioz mēsure red
dant: que licet tunc plus valeant: tū
q̄a vtz plus uel minus solutōis tpe
ualiture fuerit. i. x̄similif dubitatur:
nō debet ex hoc vsurarius reputari.
Dicit autē x̄similif dubitat: quia si
certum esset q̄ solutōis tēpore pl⁹ va
lerent vsurarius esset censendus. Si
quis enī daret. io. solidos in autūno
q̄n pui pretij erat bladū vinū ⁊ oleuz
ut in pascate totidē sibi bladi uini et
olei mēsure reddāē: q̄n huiusmodi
merces fm cōem cursum cōsueuerūt
esse chariores: vsura esset: q̄a nō x̄si
militer dubitat imo p̄babilr credit
q̄ plus ualebūt mēsure tēpore solu
tionis q̄ ualeant tēpore contractus.
Concor. Alex. de ales ubi. s̄. **A**boleē
autem in hoc casu uitij usure p̄pter
dubiū. rōne enim dubij excusare pōt
⁊ facē eq̄tate iusticie: licz pl⁹ accipiat
q̄ def eo q̄ rō h⁹ dubij ponit estima
tionē in rebus ex ipsa nā rez que in
tali spē possunt pl⁹ uel minus ualere
Nā cā tēporis aliqd plus n̄ accipit
ē p̄pter nām rei que plus ualet uno
tempore q̄ alio: ⁊ aliquñ minus. **C**o
cor. **D**onal. Sicut etiā uidet excusār
rō piculi: que rez pēsare pōt supabū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

ex certa scientia pl^o recipit in alio ter-
mino usura est. De hoc habes extra
de usuris. c. nauiganti. in tex. 7 i glo.
hoc etiā modo intelligatis qđ dñm
est extra de usuris. c. in ciuitate tua.
vide. j. §. 47.

42 Undecim^o casus est qñ datur pecu-
nia ad pōpā. s. sigillata in sacculo vt
ostendat se diuitem. Abolet aut hoc
vitiū usure: quia ibi nō est mutui sed
locatio. In locatōe autē licet aliquid
accipere pro re locata. Unde licet qđ
talis pecunia locat^r: 7 eodez numero
reddi debet a cōductore locatī. ff. cō-
moda. l. contra. et nota glo. i. 4. q. 2.
7 in. c. questus. de usuris. Et hosti.

43 Duodecim^o casus hēē. i. 4. q. 4. vbi
dicit per Ambro. Ab illo exige vsaz
cui nocere merito desideras. Cui iur
inferūt arma: huic legitime inferūt
usure. Quem bello vincere nō potes
ab hoc vsuraz exige: que nescit crimē
occidere. Si aut in tali casu aboletur
vitiū vsē: hoc ideo est: qđ solus deus
est dñs omniū rez: 7 bona dāt
hōibus ad colēdū vnū deū. Vbi qđ nō
est cult^r dei sicut inimicis dei 7 fidei
legitime possūt vsē exigē: qđ hoc nō
fit in spe lucri: s. zelo fidei 7 caritatis
vt inimici fidei debilitent^r: 7 etia3 qđ
bona nō sūt eoz qđ ipugnāt fidem s3
iure debēt alijs. Ex hoc decreto di-
xerūt aliqđ qđ ab hostib^{us} licite possum^{us}
accipere vsuras: nā 7 omnia eoz possu-
mus licite accipere 7 auferre vt habet^r
22. q. 7. c. i. 7. 2. Et qđbuscūqđ insidijs
possum^{us} nocē eis. 22. q. 2. c. dñs. Ex
hoc dixerūt aliqđ qđ christiani^{us} pōt ac-
cipere a iudeis 7 saracenis vsuras sicut

a ceteris hostibus xpiane fidei. Alij
intelligunt decretū nō de omnib^{us} infi-
delibus: sed solū de inimicis reipub.
qbus licitum est 7 aperte nocere 7 p
insidias. A ceteris autē qđ sunt parati
seruire nō licet accipere. An. 24. q. 8. c.
dispar dicit. Dispar est cā iudeoz 7
saracenoz. In illos etenim iuste pu-
gnāt qđ christianos psequūt^r: 7 de vr-
bib^{us} expellūt: hi aut vbiq3 seruire pati
sunt. Quedā aut glo. sup dicto decre-
to dicit qđ Abū Ambro. dēt intelligi
negatiue. s. ab illo exigere vsā cui no-
cere merito desideras. qñ dicat nulli
debes desiderare nocē. Ergo a nul-
lo debes exigere vsas. Et fm hūc in-
tellectū a nullo licz exigē: siue pagāo
siue iudeo. vide. §. 21.

44 Quid si mutuauⁱ tibi. io. corbes fru-
mētⁱ vsq3 ad pascha quādo valet cor-
bes. 20. solidos: et postea in pascha
quādo est temp^{us} solōnis val3. 40. so-
lidos: an est usura. Si. io. corbes fru-
menti recipiā. Rūdet Jo. cal. in. c. na-
uiganti. qđ Argoli. notat. 24. q. 2. Si
qđ cleric^{us}. qđ nō: 7 Archi. 7 Jo. d. ligna
. c. in ciuitate. Pro quo bene facit lex
que dicit qđ restitui debet res eiusde3
bonitatis in q̄litate. s. intrinseca. ff. si
certū petat^r. l. cū qđ. sed nō est necesse
qđ sit eiusde3 estimatōis. imo si adūm
fuerit quo tēpore redderet illi^{us} tps
habebit ratio quo ad estimatōez: al^{ius}
habebit ratio temporis quo fuit pe-
tita. ff. si cer. petat^r. l. vinū. Si igit^r mu-
tuans tenet recipere viliorē: si facta ē
vilior quo ad estimationē. qđ nō pec-
cabit recipiēdo p̄ciosiorē si facta est p̄-
ciosior. Dicit autem Argoli. qđ itēto
istius poss3 esse praua: 7 tunc peccar3

Quidā autē distinguūt: aut ē vñ simile
q̄ ipsa res mutuata n̄ erit p̄ciosior tē
pore solōnis: aut de hoc p̄babilit̄ du
bitat̄: 7 tūc nullū est vitii: vt. d. c. na
uiganti: aut est vñ simile q̄ erit p̄cio
sior: 7 tūc aut creditor nō erat serua
tur⁹ rem mutuata: s̄ interim cōsum
ptur⁹: 7 tūc ē vñ: aut erat seruatur⁹:
7 tunc aut creditor aufert debitori li
bertatē se liberādi: 7 tūc effz etiā vñ
In his. n. casib⁹ se exonerat voluit: 7
debitorē onerare. Aut talē libertatez
nō aufert debitori: 7 tūc nō est vsura
imo posset mereri si bona intentōne
requirerz debitorē ate eminū vt soluat
ne oneret. Sed si haberet corruptaz
intētiōnez: q̄a dicit sibi q̄ potest vsqz
ad terminū retinere: vt se a dāno nō
releuet: licet nō auferat facultatez se
liberādi: 7 tūc si nō sit vñ peccat tñ.
Ihec distinctio est valde equa in iudi
cio anime. Concor. De. de āca. in. c. i
de vñs. li. 6.

49 **Q**uero de hoc cāu Sōe Janue p va
rios casus cōtingētes indiget freq̄t
pecunia: et q̄a nō est mos h⁹ cōitatis
imponē talias: s̄ mutua: statuit q̄ su
per homies Januēses ipōat mutuū
certe quātitatē vsqz ad modū: 7 q̄ti
tatem eius pro quo in cōi expediunt
7 sic ipōsito hoc mutuo q̄libz secūdū
modū sui dispēdij cogit ad mutuāz
sue ad soluēdū. Cōitas aut volēs re
leuare ciues suos dat ex itro itib⁹ cōis
cui libet mutuāti ad rōnem de. 6. vel
8. vl. io. pro cētenario. vtz talis excre
scētia vltra mutuū datū possit accipi
sine vitio vñe. Rndet Alex. de ales in
suo tractatu q̄ nō: q̄a rōne mutui nō
licet accipe excrecētiā aliquā. Auc. 6

c. Mutuū date 7 cetera. Itēz q̄a vñ
est quicqd solōi mutuate rei accedit
iplius rei vsus gratia. Mel vsura est
quicqd sorti accedit in mutuo. Rōne
q̄ mutui nō licet recipere lucrū. Non
obstat vt q̄dam dicūt q̄ tale mutuū
nō sit volūtariū: sed violētū ideo acci
piens excuset: q̄a Rndz Alex. de ales
q̄ lz i tñ mutuo n̄ sit volūtariū abso
lutū: tñ ē volūtariū mixtū. volūtariū
āt mixtū ē volūtariū: p̄p̄ea lz fuerit
a p̄ncipio violētū: tñ in plibus ciuib⁹
ex spe lucri a cōitate p̄missi supra p
uentib⁹ ciuitatis fuit volūtariū: p̄p̄te
rea licz cogāt mutuare: tñ nō cogūt
accipere lucz rōe rei mutuate. Mutuū
aut vsure nō est ex hoc q̄ q̄s mutat
s̄ ex hoc q̄ quis accipit vltra sortem
Item non obstat q̄ cōitas pōt ciues
suos releuat in hoc q̄ grauat eos dū
cogit mutuare: quia Rndet Alex. de
ales quia releuatio potest fieri dupli
citer. Vno modo per modū gratie
puta quia cōitas aliqd donat gratis
mutuātū q̄d lz. Alio mō q̄a cōital ex
post facto vel ate factū obligat se ad
dādū tātū mutuātū: 7 hoc nō lz. Et
spāliter q̄a ex talī obligatiōe mutuū
incipit fieri volūtariū 7 fieri in spe lu
cri. nec itēz obstat si dicas q̄ hoc pōt
accipe rōe interesse: q̄a mutuās fuissz
lucratus de pecunia mutuata: q̄a re
spōdz Alex. de ales q̄ tale interesse ē
ab euētū: quia sicut potuit lucrari ita
7 pder: 7 ideo rōne talis interesse nil
potest accipere. Item nō obstat q̄ ex
talib⁹ mutuis gubernat ciuitas 7 cō
seq̄ inde magnā vtilitatē rōne cuius
gratificare pōt ciues suos dando eis
aliquā excrecētiā sup reddīt cōitatis

q̄a Rndz Alex. per. c. sup eo. extra de
vsuris. vbi dicitur. q̄ non est faciēda
vsa pro redimēda vita captiui q̄a p̄
textu bōi nō ōz fieri malum. **V**rsura
est malū qd̄ p̄hibet vtroq̄ testam̄to
Nude sicut non licet mentiri p̄ vita
alterius ita nō licz vsurā facere. vide
s. s. 22. **D**e. de āca. in. c. vsuraz vora
ginem de vsuris. li. 6. post mltā que
loquūt ibi de mā vsuraz dicit: 7 pre
dicta faciunt ad questionē que pl̄ies
Anetijs occurrit in dubiū. ibi. n. cū
guerre 7 alia onera occurrerit in cōi
cogūt ciues mutuare in cōi: et cuilz
mutuātū Rndet cōe tātū p̄ cētenario
Sortē 7o receptā nūq̄ restituit. **E**t
ista in vulgari ibi appellat imp̄stita.
Istū ergo ānuū reddītū multi emūt
7 sepe ruocat in dubiū an istud emē
sit vsura. **E**x p̄dictis p̄z q̄ nō: 7 sic te
nuū in. d. c. in ciuitate. **T**ū q̄a nō plus
p̄cipit q̄ de emptōe vni⁹ possessiōis
similis estimatōis: tū q̄a pretiū p̄ eis
crescit 7 decrescit: nā q̄nq̄ valēt. 20
vl. 50. nūc aut. 60. ducatos cētenariū
Subiacent etiāz piculo: q̄a posset cōe
eis in totum tollere: 7 sepe eis onera
imponit sicut possessiōib⁹ ita q̄ fere i
omnib⁹ conueniūt cum rebus imobi
libus: inter quas de iure cōputat. vt
in cle. exiui de padyslo. s. cūq̄. de vbo
signi. **R**eperio tū inter cōsilia **I**fede
rici cōsilio ducētesimo nonagesimo
secūdo quēdā theologū disputasse la
tissime istā qōnez: 7 cōclusiue tenuisse
q̄ quo ad ipsos ciues coacte mutua
tes cōi nō sit v̄sa censenda: si qd̄ pro
illa sorte coacte mutuata aliquid reci
pit mutuās. **A**b ipsis aut̄ emere talē
reddītū ānuū est v̄sa: cui⁹ rationes 7

motiua nō refero: q̄a de iure iudicio
meo efficacit nō cōcludūt: nec tollūt
rōnes contrarias. **A**n. de bu. in. d. c. i
ciuitate. de vsuris. tenet cum **D**e. de
āca. rōnib⁹ supradictis. **Q**uidā gñal⁹
ordis heremitaz mltis rōnib⁹ p̄bat
q̄ nō sit vsura in istis cōtētib⁹: tū n̄
sint liciti: 7 spāluter homib⁹ diuitib⁹.
In. c. gñali fratz minoz Janue cele
brato fert defmiatū q̄ coacti soluere
licite p̄cipe poterāt **L**a. de **I**florentia
q̄ fecit latū tractatū format. 5. dubia.
Primo vtz recta cōsciētia cōitas possit
talīa gñamina indicere: 7 ad eoz so
lutiōē cōpellere cū p̄dicto icremēto
7 cludit q̄ sic: nā cōitas potest idu
cere collectā pro necessitate sibi iau
bente. l. oēs. 2. ff. de opib⁹ publicis. l.
i. s. qd̄ si nemo. ff. qd̄ cuiusq̄ vniuer.
no. ff. de piguo. ac. l. si. s. si. imo cōpel
lere potest ciues ad eoz possessiones
vēdēdas pretio viliori: 7 ad deputā
eoz nemora 7 molēdia vsui publico
accepta tamē competentī mercede. l.
venditor. s. si constat. ff. cōia p̄dioruz
Ifacit de rei vendica. l. **I**tem si v̄be
ratur. l. rescripto. s. si de mu. 7 hono.
Item faciunt ea que scripsit **I**nno. d.
sen. exco. c. graue. 7 **S**pec. de sentē. s.
seqtur. v. qd̄ si vniuersas. et **B**ar. i. l.
4. s. actor. de re iudi. **S**ecūdo vtrum
soluētē talia onera licite possint aliq̄
recipere incrementa. **R**ndetq̄ maḡ
Ergo. ordis heremitaz q̄ nō. imo
ad restōez tenētur. **I**dē tenuit **L**ap⁹
de cast. in repetitione. d. c. i ciuitate.
et plures alij maḡi. **M**agister autēz
Ifrā. de neapoli tenuit contrariūz in
suo tractatu mōtis. l. q̄ possūt aliqd̄
recipere tales coacte mutuantes talī

coitanti rōne sui interesse vltra sortez.
Idem tenuit magi Anglie ordi p̄di
 cator: et p̄les iuris p̄fessores hoc cū
 sigillo cōsuluerūt postq̄ scitauit istos:
 dictus **L**a. ponit suas opiones dices
Credo t̄les mutuātes necdū si coade
 s̄ si volūtarie mutuāt: dūmodo ex ca
 ritate nō ex spe lucri p̄maria: s̄ bene
 secundaria imunes eē a peccato et vsu
 raz vitio et nulli fore restōi obnoxios
Tertio vtz per donatores seu libera
 tionē v̄l remissionē quā facit ciuitas
 de tali lucro istis sic mutuātib' per
 statutū super hoc factū liberent a re
 stitutōe et a peccato: et cōcludit q̄ sic.
Quarto an tales mutuātes licite vē
 dāt ius qd hnt in dicto mōte vigore
 talis crediti et redāt dictū magistrū
Breg. tenētem q̄ si tātu q̄ntū mutua
 uerūt p̄ceperūt cōputādo illud lucrū
 illicitū nō possūt: q̄a iaz est exinanita
 fors. **S**ed si nō p̄ceperūt adhuc sortem
 tūc possūt v̄dere q̄ntū supest: vel si ni
 hil p̄ceperūt: vel si aliqd nō p̄p̄ mu
 tuū: sed al's licite: tūc totum vendere
 possūt. **I**dem dicit **L**ap^o. **S**ed **L**an
 dicit idem se sentire: s̄ dīam esse dic
 qd intelligat licite p̄ceptū: naz licite
 dicit istos pl' iuris habere in ip̄o mō
 te q̄ isti sentiāt: nā multa isti dicunt
 illicita que ipse licita sentit eē. **Q**uinto
 vtz licite alij ab ipsi emant. **R**ndet
 magi **B**re. q̄ nō. **S**ed **L**ap^o et dicit
La. tenēt q̄ sic: eo casu quo licz ipsi
 mutuātib' recipere a coitate: et alteri
 v̄dere eodē casu licet emptori emē.
Sexto vtz tales emptores licite p̄ci
 piant illa icremēta que isti mutuātes
 p̄cipiebāt. **R**ndet **L**aur. q̄ omni cāu
 quo p̄mo loco mutuās aliqd a coita

te licite recipit: illud idem licite v̄dit
 et illud licite emit: et licite p̄cipitur ab
 emēte: siue sit fors: siue sit accessio: siue
 lucrū: et quocūq̄ nomie nuncupet: et
 hoc sane intelligo circūscripta fraudē
 et mēte deprauata. **E**t egregi^o vtri^o
 q̄ iuris doctor pe. de āca. disputauit
 hāc questionē in p̄stīto venetiaruz: et
 tenuit cūes soluētes coade licite reci
 pere illa quinque pro centenariis: et si
 militer ēptores talis crediti hec ille.

Quero pone q̄ est cōsuetudo q̄ recto 46
 res v̄dūt de pecunia ciuitatis alicui
 pro se et suis h̄dib' dādo. s. florenos
 vel. io. ānuatim pro p̄uētu siue lucro
 quā pecuniā ouertit ciuitas i utilita
 tem suā: est ne vsura. **I**o. de ligna. i. e
 si. de v̄bis. dicit q̄ cū pecunia sit mē
 sura aliaz rez. ff. de fide. l. si ita. talis
 cōtrad^o nō erit licitus: peccatq̄ recto
 res nō tamē singulares nisi cōsequat
 bursale cōmodū. **I**posset tamē fm eū
 defendi talis cōtrad^o vbi ciuitas cōsti
 tueret cēsum. s. vel. io. florenoz q̄ cō
 cerneret bōa ciuitatis n̄ q̄ntitatis nisi
 fieret in fraudē.

Quid si q̄s mutuāt nauigātū v̄l cūti 47
 ad nūdinās certā pecunie q̄ntitatem
 receptur^o aliqd vltra sortez pro eo q̄
 suscepit i se piculū pecunie v̄l mercū
 .i. si pecuniā vel merces saluas porta
 uerit. **R**ndz **D**onal. in sum. q̄ v̄sa ē
 vt in. c. nauigātū. **E**t ē ratō q̄a de nā
 mutui est q̄ sit gratuitū. vñ susceptō
 piculi nō facit q̄ nō possit esse gratui
 tum: et sic mutuet naturā suā s̄z glo.
Ande licet fors p̄ima: tamē nō pōt
 aliquid recipere. **I**no obstat q̄ i alijs
 cōtib'. puta locatione aliqd recipit
 q̄a locator pōt recipe mercede: quia

piculū rei locatē remanz apud eū: q̄a
 fm **Hoff.** aliud est in locatōe in qua
 nō trāssert̄ oñium rei locatē in odu-
 torem: et aliud est in mutuo: in quo
 trāssert̄ oñium in debitorē. **Albi** g̃
 pecunia nauigāti sic dat̄ oñibz nauti
 cum fenus. Et sic intitulat̄ **Rica i.**
 et ff. nautico fenore. **Concor.** **Hosti.** et
Alex. de alexan. vide. s. s. 4i.

48 **Q**uero qd de illo q̄ mutuauit pecu-
 niam receptur⁹ ad terminū alterius
 gñis monetā vel aux vel argentum
 Ad hoc **Rndet Hosti.** sequēs **Hoffr.**
 fm qd dicit **Alex.** q̄ si hoc ideo facit
 vt in estimatōe lucret̄ vsurari⁹ ē. vel
 dicendū: q̄ ille q̄ mutuauit pecuniaz
 receptur⁹ pecuniā alteri⁹ gñis ad cer-
 tū fininū peccat si rōne termini dati
 vult habere pecuniā quā pbabiliter
 credit pl⁹ valituraz in termino q̄ sit
 pecunia quā dedit. **Spat. n.** excresce-
 tiam ppter temporis dilationē. **Idē**
Donal. in sum. dicens q̄ si quis mu-
 tuauit i acona mille libras: vt venetijs
 reddat̄ sibi cētum aurei: et scit vl cre-
 dit centū aureos ibi pl⁹ valer: recipit
 tamen in se piculū: q̄ v̄sa est: si i frau-
 dem hoc facit.

49 **Q**uone q̄ debitor vsurarij mutuauit
 socio pecuniam eo pacto vt restituat
 v̄sario sortē et v̄sas deinde currētes:
 an talis mutuās sit v̄sari⁹. **Rndz Jo**
cal. in. c. nauigāti. extra d̄ vsuris. q̄ si
 mutuās tūc oio itēdebat satisfacē vsu-
 rario de illa pecuniā quā socio mutua-
 uit nō est v̄sari⁹: q̄a querit dānū eni-
 tare nō captare lucrū. iz. q. 4. **Si** q̄s
 oblit⁹. ibi aliqua icremēta. et c. qm̄ ibi
 ad qōnem. **Rec. n.** cū suo dāno tene-
 bat socio sbuenire. 22. q. 5. **Si** nō licz

.ff. de p̄scrip. v. l. q̄ seruāday. **Solutz**
 g̃ dānū euitat: vnde pecuniā nihil sibi
 germinat: et ideo in eo deficiūt rōes
 phibitōis v̄se. **Item** cū v̄sari⁹ cui t̄lis
 soluit v̄sal teneat̄ r̄stituē: satis videt̄
 iconueniēs q̄ iste etiam teneret̄ q̄ fec̄
 solū vt pdesset: vbi v̄o non itēdebat:
 tūc satisfacer̄ v̄sario: cessant tē p̄dite
 rōes: vnde tūc peccat. Et si a socio
 v̄sas recepit ad illā restōz t̄nt. **Alide**
 s. s. 20.

Quid de illo q̄ mutuauit pecuniam **50**
 cōitati hoc pacto q̄ durāte debito n̄
 teneret̄ ad collectas. **Rndz Spe.** i. ti
 de v̄his. v. **Sed** pone q̄ talis non est
 v̄sari⁹: q̄a lucrū non capit s̄ dānum
 euitat **Jo.** v̄o cal. dicit q̄ si collede i-
 ponēde essent ex certo q̄ illd̄ de quo
 loq̄t̄ **Spe.** nō excusatz: si v̄o dubitat̄
 an durāte debito aliqua sit iponēda
 vel non. tunc verum est vidūm eius
 p. c. nauigāti. q̄a rōne dubij excusat̄.
 vide. s. s. 20.

Quero pone q̄ iniurias intuli petro **si**
 q̄ob̄rē m̄ inimicat̄: ppter qd me opz
 sbire expensas florenoz. io. i. mense i
 famulis quos mecū tenē oportet ar-
 matos. vnde ipsi petro egēti mutuo
 centum cum pacto vt m̄ remittat in-
 iuriā: vl etiam sine pacto: sed hac spe
 ductus p̄marie c⁹ grā vel bñiuolētia
 vl venia ab eo accepta cessant expēse
 predcē: non autem ex aliqua caritate
 quaz habeā ad illū: nūqd sum v̄sari⁹
 vel saltem peccator. **Rndet Laur.** de
Rodulfis videt̄ q̄ non: q̄a licitū est
 cuilibz suam vexationē redimē. extra
 de symonia. c. dilect⁹. **Non** obstat si
 dicas q̄ dedit cām delicto: g̃ nō pōt
 redimē vexationē ar. de cta. et q̄li. c. i.

quia. Et si peccauerit ille iniuriando
et iste peccat in vendicando. Preterea
hic nihil lucri percipit siue pacificus vel
spaturus solū dānū qđ me sibi facis
propter timorē vindicte euitat ar. eoz
que notat glo. i. 4. q. 4. quoniam multi.
qđ dicit qđ vsure possunt peti vt dānū
euitet.

52 **Q**uid si mihi debes. io. que si possuz
recupare: et mutuo tibi alia. io. tibi pco
vt optime satisfacis qđ. j. certū tempus
soluas mihi. 20. an sit vsura. Respon-
det hosti. qđ non: quia nihil mihi ac-
crescit.

Iura secundo circa aialia.
Quero quare locado equū
licet accipe et nō mutuando
pecuniā. Rndet Alex. de ales i tertio
i tractatu pceptoz decalogi in expo-
sitione. 6. pcepti qđ eo mō quo liz cō-
cedere equū p lucro: si sic possz cecidi
pecūia nō esset vsura: si cōcedēs aliqd
reciperet pter sortem. In locatōe nō
nō trāsfert dñū eius qđ locat. Pre-
terea pecuniā non deteriorat p vsuz
et qđtuz est de se nullā parit vtilitatē
vtenti sicut facit domus et equus que
sūt locata p pte. In mutuo nō pecu-
nie trāsfert dñū. vnde mutuū dicitur
quali de meo tuū: et ideo piculum rei
mutuate ptenet ad eum qui mutuatur
Contra ius nāle est: qđ aliqđs percipiat
emolumētū d vsu rei que nō est sua:
ideo igit vsa est peccatuz: et intelligit
phibitū hoc pceptū. s. nō furtū facies
Itē nota sūm Tre. triplicē differētiā
inter mutuū et locatū. Prima quia i
mutuo est piculū in accipiente i locato
in eo qui dat. Secūda est qđ mutuū
proprie nō deteriorat p vsuz: vtputa

pecuniā ē locatū sicut domus vel equus
Tertia differētiā est: qđ mutuū qđtuz
est de se nullā parit vtilitatez vtenti:
locatū nō parit vt ager equus vel do-
mus. Sed an liceat aliquid recipe p
vsu rei que nō deteriorat. Respon-
det Ric. qđ sic: puta p vsu cyphi argētei.

Quero quādo cōmittunt aialia nu-
triēda: puta oues et boues et porci: an
possit itruenire frāus vsaria. Rndz
Alex. de ales i suo tractatu qđ sic: du-
obus modis. Primo modo qn hō mōi
lucuz qđ puenit ex tali pmissiōe siue
cōmissiōe ortū habet ex mutuo: vt si
qđs diues mutuet alicui pauperi cētū
libras: vt ex eis emat boues vel oues
vel porcos nutriēdos: ad lucrū illius
qui mutuatur: et illius cui mutuatur tale
lucruz est vitiōsū: qđ ortum habet ex
mutuo. Alio modo potest esse vitiūz
ex tali occasione qn excludit piculūz
pncipalis cōmissi a cōmittente: siue qn
cōmittens taxat sibi lucrū in tanta p-
portione qđ nō recōpāsat labor et soli-
citudō nutriētis sūm rectā estimatōz
Si qđs enim cōmittit cētū oues nutri-
endas ad lucrū: ita tamen qđ centūz
oues sint semp salue: qđcqd cōtingat:
vitiū vsē cōmittere potest ex nō equa
recōpensatiōe laboris et sollicitudinis
illi cui cōmittit. Tūc ergo pnt fieri
tales cōmissiōes quādo mutuū et cō-
missū nō pmiscet in talibz: sed dñūz
retinet cū periculo qđ cōiter accider
potest sine culpa illi cui cōmittitur:
vel ē quādo dñū rei cōmisse cōicat
ei qđ suscipit aialia nutriēda. ad lucrū
vel etiā quādo piculū cōicat vtriqz:
qn sūm rectam estimatōez sic taxatur
lucuz qđ recōpāari potest sollicitudo

et labor et super illi cui committunt talia animalia.

3 Quid de illis qui committunt boves vel oves a pauperibus quos forte non habent. Respondet Donal. in sum. quod ubi emit quis a paupere vel a diuite habet animalia que sunt vel credit ipsi non habere: et quasi iam tradidisset eos locat eidem pro certa annua pensione usura est: vel ad minus presumendum est in fraudem usurarum fieri. Idem dicendum est de illis qui sciunt committunt fructus terrarum ab illis qui non habent eas terras: si autem sine fraude et bona fide fiat emptio non est dicendum emptori peccare quod dum durat bona fides

4 Quero pone quod do alicui pecora cum pacto quod percipiat omnes fructus pecorum quousque consequatur totum meum capitale et postea sint pecora communia. Jo. de ligna in c. si de usuris. tenet quod iste contractus non sit licitus: cum primo vel sit capitale certum et lucrum quod est contra naturam rectam. Item quia saltem primaria intentio est de .c. consuluunt de usuris. Contrarium tamen Spe. in ti. de loca. §. iam dicendum. i. si. Et ibi Jo. an. i. additio. dicit quod iste contractus preceperit et eo. ti. et §. 2. v. Sed ecce locavi tibi predium. Item quia pecora remanent in dominio meo: et meo tamen periculo perire: ergo non est saluum capitale. Nec mirum si maior emolumentum percipio quia maior periculum sibi: et ideo ratione dubij videor excusari per civitatem de vris. Non obstat quod quando in pecunia mutuata capitale est saluum quod est verum: quia pecunia non deterioratur sicut pecora. Item quia pecora senescunt non pecunia: nam has rationes ponit in simili Hosti. in sum. eo. ti. §. an aliquo. v. sed nunquam pro traditio. Idem tenet dominus Laur. qui dicit

bene tamen fateor quod contractus iste esset illicitus. Si in omni casu quandoque perirent pecora lucro hito vel non hito vellem capitale saluum. Bal. in l. i. §. pro socio dicit: hoc facit ad questionem quotidianam occidere ovium quod ferit lana lac et huiusmodi sint communia: et non oves in societate date. Est tamen verum quod licet capita principalia sint mortua durat societas in fetibus ut notat in l. si id quod. ff. eo. et ff. de pigno. l. grege. i. per. Et quod dico quod oves in societate date non sunt communes: intellige hoc modo. videlicet quod capitale meum non est commune: si melioramentum et deterioramentum est commune: ubi gratia dedi agnos in socidam: nam quod tunc valebant agni tanquam capitale meum: ante omnia detrahant illud quod accrescit: ut puta agni quos dedi facti sunt castrones vel porcelli porci: quod si eadem temporis casu est deteriorata est iactio facta inter nos pro medietate deterioratiois predicti pertinet ad me: et pro alia ad te: nam hec est ratio societas naturalis que nam tanquam intrinseca quodammodo omnibus contractibus inest: quia nihil est aliud lex nisi quedam dispositio quam lex neque consuetudo statuit super contractu ut. ff. de padis. l. si unum. §. padis. v. quod etiam in Spe. Donal. in su. dicit. Illud valde iniquum est cum quis certa capita omnium tradit estimata certo pretio: et sibi eo pacto contrahit societatem quod totam sortem recipiat de puentibus antequam alius aliquid de puentibus percipiat: vel si percipiat quod de fetibus reparat capita cum mortua ante quam alius de puentibus aliquid percipiat: hoc. n. est quasi tradere oves imortales et generaliter verum est: quod ubi probabiliter dubitatur utrum istius vel illius

vel illius deterior sit conditio ex forma conditiōis siue pacti adhibiti i cōtrahenda societate nō est peccatum. **A**bi autē ad arbitriū boni viri quāvis conditiō alteri⁹ peccatū est ex pte grauantis: si scienter hoc faciat: et teneat ad restōz. **N**ō potest tam vari gñalr doctrina sup h⁹ modi traditiōib⁹ ouiu⁹ ppter varietatez traditionū 7 dolos qui sub talib⁹ aditiōib⁹ cogitantur a dñbusdaz enormib⁹: quib⁹ nō vltra medietatē iusti pti in quo casu nō soluz ecclesia s⁹ etiā pūat⁹ tñs ad restōnem 7 si nō iure fori saltez iure poli: 7 maxime si simplicē decipit. ext⁹ de empti 7 vendi. c. cum dilecti. **S**i tamen vel nollz restituere aliqd taliter decepto nō esset ei ppter hoc absolutio neganda cū iura ciuilia sustineāt q⁹ se iuicem cōtrahētes decipiāt: duz tamē sine dolo vel fraude fiat illud. **I**tem fiat estimatio deceptiōis h⁹ non fm tēp⁹ presens in quo forte res multū meliorata est psertim si p industriaz ēptoris est meliorata: s⁹ fm temp⁹ in quo vēditio facta fuit: extra de ēpti. 7 vendi. c. cū causa. **S**imilr nō teneat fruct⁹ quos pcpit medio tēpore pputare in pretio: qā excusat ppter bonā fidem 7 iustū titulū 7 laborē. et silia. extra de re. ecclie n⁹ alie. ad n⁹az. et. c. redsiuit. de resti. in integrū.

5 **Q**uid de illis q⁹ tradūt boues ad medietationē pro certis sextarijs bladi eo pacto q⁹ si moriant⁹ vel deteriorētur aduoz sbeat medietatē piculi: si autē meliorent⁹ habeat medietatē modi⁹ **R**ndet **M**onal. in sum. q⁹ reuera locare boues vel equos: vel ad diez vel ad terminū: dū tamen aduoz non

grauet imoderate de mercede licitū est pactū: aut de cōicādo dāno et cōmodo rei locate iniquū ē ex pte locatoris vbi p⁹babili⁹ dubitet⁹: vtz locatoris vel cōduozis melioret⁹ aditio v⁹ vbi credat⁹ q⁹ cōduozis sit deterior. **I**n pposito tamē in supradco cōtractu videt⁹ cōduozis deterior conditio: qā vix aut nūq⁹ potest h⁹re tātū modū de melioratōe bouū q⁹ tū h⁹re pōt dānū de morte si cōtigat. **S**i tñ locator timens ne cōduoz gūaret boues: et sic timēs de piculo mortis ex tali imoderato grauamie sbeq⁹ter appoit h⁹ mōi pactū firmiter pponēs q⁹ si boues sine culpa aduozis pirēt nihil exigerz ab eodem: sed facerz vt rustic⁹ timens ne imoderate gūaret boues: nō est dicendū q⁹ peccarz nisi ppter scandalū eoz q⁹ ignorarēt eius itētōem. **I**llud tamen dūm est q⁹ cōduoz rei potest i se suscipe piculum rei conducte 7 casus fortuit⁹ q⁹ tū est de natura contract⁹. **S**ed in pposito casu non tñ est locatio et condudio sed societas i piculo 7 melioratōe 7 deterioratōe bouū. **I**tem de predictis circūstantijs i iudicio anime stat confessioni ei⁹ i pñia i q⁹ diligēt examinet⁹ vt dictū est. **A**ide. j. s. 8.

6 **S**ed qd de ouib⁹ 7 aialib⁹ que edūt ad incrementū. **R**ndet fm eūdem q⁹ i hac traditiōe potest itruenire cōi⁹ societatis tātū vel locatōis vel cōduzionis tñ: possunt etiam cōcurrē cōtract⁹ mutui et societatis. pmo dñ⁹ societatis tñ: vt quādo quis hēt. 20. capita ouiu⁹ 7 facit societate⁹ cu⁹ alio hñte totidem: 7 cōicāt adinuicē ipas oues 7 picl⁹ 7 emolumētū 7 expēlas

circa custodiā et pastū eaz: i quo cāu
 si conueniāt inter se q̄ de fetibus re
 parēt capita mortua vel de vellerib⁹
 et pellib⁹ emanē alia ad augendum
 gregē: aut si faciūt aliud pactū licitū
 et honestū nō peccant: dū tamē fue
 equalitas inter eos ita q̄ h⁹ mōi p̄co
 nō videat esse deterior vel melior cō
 ditio vni⁹ q̄ alteri⁹. Item pōt esse lo
 catio et cōductio vt si q̄s habeat zo. ca
 pita et tradat ea alicui custodienda et
 pascenda s̄ certa mercede pecūie: vel
 p̄cipatōe p̄uētū gregis: in quo casu
 si dñs retinet piculū sibi illorū capitū
 nec alias in pactis et cōuētōib⁹ ḡuet
 conductorē licit⁹ est contrahē. Item
 possunt cōcurrere cōit⁹ mutui et so
 cietatis: vt cuz q̄s habens zo. capita
 tradat estimata alicui: puta p zo. so
 lidis: ita q̄ teneat ei reddere medie
 tatē sortis. s. io. solidos: q̄cqd cōtigat
 postmodū de ouib⁹: et tunc p̄inde est
 ac si creditor dedisset ei mutuo. io. so
 lidos ex q̄bus cōpatis. io. capitib⁹ cō
 traxisset societate cum creditore hūte
 alia. io. capita ita q̄ sint cōia et ipi so
 cio sint in piculo et p̄uētib⁹: i quo cāu
 si cōtēplatōne mutui ḡuaret creditor
 debitorē in cōtractu societatis v̄sa ē.
 Et in hoc casu p̄cedēduz est sicut di
 ctum est in p̄mo casu de cōtracta so
 cietate.

7 Quero pone q̄ dedi asinā meam in
 foccidā in q̄nquēniū et ē d̄ solitudine
 q̄ in fine q̄nquēniū diuidat asina et
 fetus vel pecudes et fruct⁹ eaz: interi
 asina parit nāliter: nūqd rustic⁹ mibi
 tñbit ad aliqd. dicit bal. in. d. l. i. §.
 pro socio. q̄ nō: quia essz eodē modo
 paritura penes me etiam si sit estiata

tradita: q̄a in cōtractib⁹ nō ordinatis
 ad dñū trāsserendū estimatio n̄ fac
 empti. vt. ff. eo. l. cū duob⁹. §. dāna. ff.
 loca. l. 2. Et hoc p̄ reglām traditā. ff.
 de contrahen. ēpti. l. cū manifesta. §.
 nemo. Sed qd si p̄it cāu fortuito cui
 resisti nō potuit. Text⁹ dicit in. d. §.
 dāna. q̄ piculuz est cōe: vnde si asina
 erat estimata. io. rustic⁹ tenebit mibi
 reficere. §. naz si nihil reficeret totum
 meū dānū foret qd est contra illum
 textū q̄ dicit q̄ dānū ē cōe. Et sic alr
 iudicam⁹ de casu fortuito: et aliter d̄
 cāu nālī. Sed si interuenit culpa ru
 stici tenet emēdare totam q̄tatem
 q̄a ante temp⁹ societatis diuidende
 tota asina mea est: lz estimata fuerit
 tradita vt p̄dixi. Et fac. §. de pactis
 .l. si pascenda. Si v̄o postq̄ asinam
 debuit eq̄liter parti interuenit cl̄pa
 rustici tunc nō tenet mibi nisi ad di
 midia p̄ez p̄etij: quia non dānifica
 uit me in plus.

8 Quero pone q̄ dedi boues cuidam
 cum pacto q̄ dare debeat. zo. staria
 bladi i āno. Rūdet Jo. de ligna. in. c.
 si. ext. de vsuris. aut locat opa bonū:
 et licitus est cōtract⁹: q̄a boues dete
 riorant. Sed si volo boues recuperare
 p̄etio quo facio estimari cum trado
 nec volo piclū deterioratōis subire:
 q̄uis bene velim s̄bire iudiciū dinuz.
 s. mortem nālem: et tunc p̄ctus esset
 illicitus. Vide. §. §. 5. et 7. §. primo.
 Item fm. Donal. in sum. i bob⁹ hoc
 modo posset licite contrahi societas
 Talis ccessit tali rustico ad laborādū
 ad quartā p̄ez lucri et dāni duos bo
 ues p̄tio. zo. libraz suscipiens i se di
 ctus rusticus tres p̄tes piculi: dñs v̄o
 quartaz

quartaz ptem quocūq; casu fortuito
 didi boues pierint etiā dīno iudicio
 Et pro quarta pte laborerij dictoz
 bouuz; pmisit rusticus deferre ad do-
 mū suaz. iō. corbes frumēti: et pmisit
 dñs se esse cōtentū de dicta q̄titate:
 etiā si plus posset habere: et si ctige-
 rit q̄ dictus rusticus nō posset dare dī-
 ctam q̄rtā ptem p eo q̄ rustico non
 remanerēt tres corbes frumenti pro
 tribus ptijs laborerij bouū illius anni
 deducit laborib; et expensis circa bo-
 ues et opas pdicti laborerij ppter ste-
 rilitatē vel ifirmitatē rustici vlt bonis
 vel alio casu fortuito nō teneat dictus
 rusticus: si tamē teneat p rata: et si nihil
 lucret in nihilū teneat: si teneat dñs
 sibi reddere estimationē opum et la-
 boris rustici pdicti et laborerij p q̄rtā
 pte si rusticus pdidisset opas suas et p-
 didit teneat pbare dictus rusticus per
 duos bonos et legales vicinos suos
 q̄ iurēt de credulitate et ipe iō rusticus
 iuret q̄ ita sit rei veritas.

U Surat tertio in ēptōib; .v. et
 liceat emere redditus pdia-
 les ad vitam sine vitio vbe.
 respondet Alexander de ales in suo
 tractatu q̄ talis cōtractus est licitus: et
 fieri potest: dñ tamen seruet eq̄litas
 inter vēdētē et emētē. Oportet enī q̄
 inter eos hūet equalitas iuris nālis:
 ita q̄ ptiū datum ab emente pporti-
 onet rei vendite. Aliter si corrupet eq̄li-
 tas illa esset cōtractus illicitus: et iō qñ
 ibi est excessus corrupēs istā pportioz
 siue ex pte emētis: siue vēdētis cōtractus
 rescindi potest sicut illicitus: puta si ptiū
 notabiliter excedit rem: vel res excedit

ptiū: dico autē notabiliter: q̄a excessus
 ptius pretij ultra rem: vel res ultra p-
 tiū nō vitiat cōtractū: sed excessus
 clarus et notabilis: et ideo statuerunt
 iura q̄ si q̄s deceptus ē vlt medietatē
 iusti ptijs pōt recedere a cōtractu vel
 agere ad supplemētū ptijs. ext de ēpti.
 et vendi. c. cū cāz. sup qd dicit glo. q̄
 dimidia ps iusti ptijs debet sic itelligi
 Ecce res valet. iō. tu vendidisti eam
 pro. 4. p3 q̄ tu es deceptus in. 6. f. 6.
 sūt pl; dimidia que est q̄nq; et sic es
 deceptus ultra dimidiā iusti ptijs. pōt
 etiā esse deceptio ex pte emptoris ita
 q̄ ipse est deceptus. Done. n. q̄ res va-
 leat iō. et emptor soluit. 16. deceptus
 est in. 6. que sunt pl; dimidia que est
 .5. et ideo pōt agere ad ptiū restituēdū
 qd plus dederat: vel in toto recedere
 a cōtractu: q̄a deceptus est ultra dimi-
 diam iusti pretij. Non sic autē si esset
 deceptus in. 5. q̄a sunt dimidiū: et non
 ultra dimidiū: l3 aut iura taxauerint
 istū excessuz qñ est ultra dimidiā pte
 iusti ptijs: ut als n̄ possit agere ad sup-
 plementū vel recedere a cōtractu: tñ
 in foro conscientie vitiat cōtractus: etiā
 si ē deceptio. 7. dimidiā iusti ptijs: q̄a i
 dimidia potest esse notabilis excessus
 et clarus corrupēs eq̄tatē iuris nālis.
 Sic ḡ inter vendētē et emētē pōt esse
 licitus cōtractus si seruet equalitas.
 Talis autē equalitas pōt seruari qñ
 redditus emētis ad vitam. hoc autē
 est quādo pretiū est tante q̄titalis q̄
 p̄satis etate emētis et sanitate eiusdē
 et piculis circa fructus possessionū et la-
 borib; et solitudinib; nō apparz q̄s
 habeat meliōrē ptem notabiliter vtruz
 emens vel vendens. Si autem talis

equalitas corūpat: certū est q̄ talis
 tractus non potest fieri: nec est licit⁹
 Preterea certum est q̄ cū q̄s est dñs
 alicuius rei dñs est ⁊ vsus eiusdē rei.
 Itē dñs huius alic⁹ rei pōt eā simplr
 transferre. Potest etiā trāsserre vsu-
 fructū retenta sibi pprietate rei: vt pz
 in locatis. Videt⁹ etiam posse pbari
 ex dñō dñio: quia sicut dñs rei pōt eā
 trāsserre simpliciter dādo: vel vēdēdo
 vel retinēdo pprietatē rei ⁊ trāsserre-
 do vsu ita potest dare vel vendere
 quo ad determinatū tēpus: ⁊ sic pnt
 vendi reddit⁹ ad vitam. Preterea sic
 habet⁹ extra de vsuris. c. nauiganti.
 rōne dubij excusat huiusmōi tract⁹
 Si q̄s pānū vinū oleū: vel alias mer-
 ces vendit vt āplius q̄ valeāt i certo
 termino recipiat pro eisdem: si tamē
 tempore cōtract⁹ nō fuerat eas vēdi-
 turus. Rōne. n. dubij ille q̄ plus acci-
 pit q̄ dedit excusat in tali contractu
 vt dictum est. s. Sed in emptōne et
 vēditione redditus ad vitā. dubium
 est vtz vendens plus det q̄ accipiat
 quia emens potest cito mori: etiā nō
 pcepta sorte: ⁊ vtz emēs pl⁹ accipiat
 vl⁹ det: q̄a pōt mltū supuiure ⁊ cito
 mori: sed ratioe dubij videt⁹ excusari.
 Videt⁹ ḡ q̄ ppter iustā excusationē
 ⁊ ppter piculū ānexū ipsi tractui ex
 natura eius ex pte vtriusq̄. s. vēdētis
 ⁊ emētis: ⁊ etiā ppter rōnes dñi
 ⁊ liberā volūtātē cōtractū q̄ dē
 de natura sit licitus. Dico autem de
 nā sui: q̄a ex pte trahētū potest esse
 vitii in contractu ppter corruptā itē-
 tionē eius: puta si aliq̄s diues sibi ad
 sufficiētā non ppter vite necessitatez
 s. ppter auaritiāz vt vitior fiat tales

redditus emit: hoc. n. est turpe lucrū
 ex pte contrahētis. Docet Ray. Idē
 tenet Ihosti. s. q̄ iste tract⁹ sit licitus
 in ti. de vsuris. s. an aliquo. Idē Jo.
 an. in additōib⁹ ad Spe. sup rubri. de
 vsis. et archi. i. c. q̄cūq̄. i. 4. q. 4. et cy.
 in. l. si p̄. s. de in offi. testa. et Inno.
 et Vincen. in. c. in ciuitate. et Ricar.
 vide. s. ēptio. s. ad argumēta i dñū
 vide pulchras Rnsiōes.

2
 Duo autem iure vendēs aliquid ad
 vitam: puta possessionē potest illud
 retinere quando emens post vendi-
 tionem paz supuixit. vide eūdē.

3
 Sed qd de his q̄ emunt aliquos red-
 ditus ad vitāz vēditoris seruatis de-
 bitis circūstantijs ex etate et sanitate
 ēptoris. Rndet Monal. q̄ scire fici
 pōt: q̄a nō cadit ibi desiderij mortis
 alic⁹: s. vbi emis ad vitam emptoris
 nō est tutū ne vēditor desideret mor-
 tem emptoris.

4
 Aliū liceat emere redditus pdiales
 hereditarie. Rndet Alex. de ales. vbi
 s. fm aliquos q̄ talis contract⁹ pōt
 fieri licitus si seruet⁹ eq̄tas iuris nālīs
 qd q̄dem fit quādo tanta equalitas
 seruat⁹ in tractu q̄ nō liqdo apparz
 q̄s contrahētū habeat meliorē ptez
 Si autem liqdo appareat q̄ ptiū est
 nimis pui respectu rei empte tūc est
 corruptō eq̄tatis ex pte emētis et tūc
 emēs ad supplemētū iusti pti. Et si
 esset ptiū ita pui q̄ esset min⁹ me-
 dietate iusti pti posset vendēs i foro
 iudiciali recedere a contractu. Si autē
 terra que vēdit⁹ est ita pui valoris et
 ptiū ita magnū q̄ notabilr excedit
 rem emptā vl⁹ venditāz tūc corrupt⁹
 eq̄tas ex pte vendentis et tūc vēdēs
 in foro

in foro sciētie restituē qđ accepit vlt
iustū p̄tium. Et si excessus esset vltra
dimidiā iusti p̄tj posset emēs recedē
a contractu. Concor. Ric. Inō obstat
illud. **Qui. 25.** qñ vēdis qđpiam ciui
tuo: vel emis ab eo ne cōtristes frēm
tuū: sed iuxta numez ānoꝝ iubilei e-
mas ab eo: et iuxta supportatōes fru-
gum vendet tibi q̄to pl⁹ āni reman-
serint post iubileū crescet tps: et q̄to
min⁹ tēporis numeraueris: tāto mi⁹
emptio cōstabit: q̄a Rndet idez qđ ibi
fuit aliqd litterale et aliqd morale: qđ
autēz ibi fuit lrale n̄ obligat sicut nec
iubileus: l. 3. n. moralia legis obligent
nō tñ obligāt iudicialia nec cerimo-
nialia: q̄ntuz autēz qđ fuit spūale i illa
lege apparet ex glo. qđ magis phibet
auaritia diuitiū qđ forma contractus.
Rndet glo. dicit qđ necessitatib⁹ p̄xi-
moz est sbueniēdū: nec ē negotiādū
de necessitatib⁹ paupum: imo magis
diuites debēt indigētib⁹ sbuenire cō-
modatō et modata paulatiz d̄ fru-
ctib⁹ recipe. vbi p̄z qđ vēditō a paupe
facta sit p̄pter defectū: et emptio tenz
locū mutuatōis: et ideo est min⁹ iusta
p̄pter necessitatē vēdētis et malitiam
ementis: et ideo illud qđ pl⁹ accipit
nō habet iustū titulū possessiōis. **Abi**
ē aduertēdū qđ qñ qđ emit possessiōel
ad temp⁹: vel simplr cā lucri qđ expe-
tē tñ ex natura tēporis: et nō ex nā-
rei possesse vitiū est in cōtractu: et tale
lucuz dicit turpe i iure. **Si** hō h⁹ mōi
possessio ematur cā lucri: et talis ēptio
fuerit minus iusta p̄pter necessitatez
vēdētis cui ex caritate sbuenire de-
buit in tali contractu est vitiū vsure:
non p̄ se sed p̄ eqpollētiā: quia lucrū

qđ puenit ex tali contractu militat cōn
caritatē. **Si** hō possessionē emat nō
cā lucri: p̄mo et p̄ se: s̄ ad necessitatez
et vtilitatē vite: dū modo saluetur in
emptōe eq̄tas si plus accrescat p̄cessu
temporis qđ def illud sit ementis: q̄a
illud accipit tanq̄ suū p̄pter nām cō-
tractus: et nō rōe tempous: nisi valde
per accidēs. **Itēz** nō obstat qđ i ēptōe
h̄ritaria fructuū semp sit iequalitas
iusticie et notabilis excess⁹ supra sortē
q̄a Rndet idem qđ nec ius nāle: nec
ius positiuū dicit qđ ille qđ emit rem
hereditarie teneat tātum dare p̄ ea
q̄ritate: p̄babile est qđ ipse debeat p̄-
cipere p̄ totam vitā suā et filij et nepo-
tes et tota posteritas sua: q̄a fm hoc
res que emit hereditarie nō possz ca-
dere s̄ iusta estiatōe: s̄ quādo taxat⁹
iustuz p̄tū sufficit qđ habeat respect⁹
ad illum qui emit et posteritate vsqz
ad certum gradū: puta forte vsqz ad
filium vel nepotem: nō autē oportet
qđ habeatur respectus ad omnes qui
possunt succedere vsqz ad omne tps
quia sic non posset estimari res que
vendit.

Quid possunt vēdi reddit⁹ p̄cipiēdi
vel ius p̄cipiēdoꝝ reddituū p̄tio mi-
nori eo qđ statim emēs soluit qđ esset
p̄tium si solutio singlis ānis differet
puta an liceat emere reddit⁹ molēdi-
noꝝ vsqz ad .io. ānos dando min⁹s
p̄tiuz: q̄a statim soluit qđ daret si so-
lutio singulis annis expectet. **Rndz**
Alex. vbi. 3. qđ casus est licit⁹. **Primo**
n. est supponēdū qđ futuri fruct⁹ emi
possunt: siue iura p̄cipiēdoꝝ fructuuz
sicut iura molēdinoꝝ vel pedagioꝝ
Secundo supponit qđ iustum p̄tū

debuisset esse proportionatū rei vendite. Iusticia autē pretij attendi dēt a tēpore contractus: ut tantū deest q̄tū valz res tpe contractus: nō tātū q̄tū valitura ē toto tempore consequēti: q̄a res nō dēt estimari nisi fm q̄ valet tpe cōfictus. **¶** Unde host. li. 5. ti. de usuris: quādo agit de calib⁹ qui videntē esse usurarij et non sunt: dicit in. iz. casu. Quādo vendo fruct⁹ ad temp⁹ nō tñē mibi emptor resarcire si pl⁹ p̄cipit de fructibus q̄ sit fors: et hoc rōe incertitudinis fm ergo cū taxare dēt p̄tiuz habēdo respectū ad valorē rei tēpore cōtractus. **¶** Tertiū pōt ex hoc cōcludi esse licitū: q̄a l⁹ plus p̄cipiat emens tēpore consequēti q̄ dederit: tamē illud qd p̄cipit est de sorte p̄pter vām vēditionē factam iure p̄cipiēdoz fructū: cū iusticia p̄ti attendat tempore cōtractus quo tpe nō magis valz q̄ vendit. **¶** Quitiuz .n. et usura est q̄n dat minus p̄tium q̄ valeat res tēpore contractus a quo tēpore iustū p̄tium iudicādū est. **¶** Rō autem vitii est si dat min⁹ p̄tium q̄ daret in futuro. **¶** Rō obstat q̄ sicut se hz venditor ad ēptorem: ita ecōverso emptor ad vēditōrē si pl⁹ accipiat rōe p̄logate solōnis v̄ari⁹ est censend⁹. **¶** Sed sic est in p̄posito q̄a minus dat q̄a anticipat p̄tū: q̄a rñdz q̄ argumētum nō cogit: q̄a licet maioritas p̄tij in vendente p̄pter dilatiōez et minoritas in emente p̄pter anticipatiōez faciat v̄ariū: tamen nō sic in p̄posito. **¶** Primo q̄a nō debet iudicare minus p̄tū qd est proportionatū et iustū rei que vendit: l⁹ forte sit min⁹ respēu futuri. **¶** Secūdo q̄a illud de anticipatiōe t̄pis locum habet quādo res que vendit n

statim tradit: s̄ p̄tium statim datur et p̄tium expectat. **¶** In p̄posito autē statim dat res que vendit: l⁹ vsus expectat. **¶** Unde in emptiōe et vēditōe interueniret duplex expectatio ut .j. §. primo.

¶ Atz gratia expectatiōis rei vendite 6 liceat plus accipere a venditore v̄l min⁹ dare ab emptore. **¶** Rndet Alex. vbi. s̄ q̄ in emptiōe et vēditōe interuenire potest duplex expectatio. **¶** Primo ut expectet res vēdita: et q̄a expectat iō minus dat: ut si q̄s dat .io. pro minā frumenti que valz .iz. receptur⁹ minā in alio tempore: talis expectatio si est ex pacto usura est. v̄b. j. §. i. 6. **¶** Alia ē expectatio nō rei sed vsus eiusdē: puta q̄a res est talis nāe q̄ emens nō pōt statim ea v̄ti. **¶** Potest .n. cōtingere q̄ res que vendit statim tradit: s̄ tam ipsa res nō habz statim vsum suum. **¶** Et ideo si emens minus dat: q̄a nō potest statim v̄ti re sua p̄pter expectatiōez vsus nō peccat: q̄a res statim tradit et tñ vendit quātum valz tpe contractus: l⁹ deest min⁹ p̄tium pro ea p̄pter vsū successiū eiusdē: sicut i redditib⁹ molendiorz: vbi p̄ceptio redditū est successiua: vel q̄a expectat vs⁹ eiusdē: ut si q̄s pro pelle varia que statim dāt min⁹ dat circa pentecosten q̄ circa festū sancti Michaelis: q̄a vs⁹ eius expectat circa p̄tecosten: et nō in festo sancti michaelis: q̄z .n. res dāt utroqz tpe: tñ licz vno tpe dare minus p̄tū q̄ alio tpe: nō p̄pter rem expectatā: s̄ p̄pter vsū.

¶ Quid de his q̄ i agro seminato emūt 7 fruct⁹ p̄cipiēdos illo āno: an est vsa **¶** Rndz Donal. in sum. q̄ n̄ ex forma contractus

tradit. Potest tamē fieri in fraudē
 usurar: vt si tant⁹ est ager et talis q⁹
 vtilis sit q⁹ inde fruct⁹ colligēdi va-
 leant in autūno plusq⁹ ēptor dederit
 vbi gra: dedit. 10. solidos et vtilis ē
 q⁹ valebat. 20. et maxime si psona est
 que tales cōd⁹ consuevit exercere.
Inde restitutio in foro pnie iūgēda
 est ei. Si autē pbabili⁹ dubitet vtrū
 fruct⁹ illi plus vel min⁹ debeat valē
 q⁹ debitor dedit nō est vfa. Eodem
 modo iudicādū est de creditore qui
 possessionē alienā recepit p certa pe-
 cunie quātitate ita q⁹ vsq⁹ ad certos
 ānos: puta q⁹drīenū vel q⁹nquēnum
 faciat fruct⁹ suos iure ēptiois: lz enīz
 talis cōtractus nō sit vfarī⁹ pōt tamē
 fieri in fraudē usurar et recurrēdū ē
 in foro iudiciali ad supradictas presū-
 ptioēs. In foro autē pñiali stabit eius
 cōfessionī: tamen psumēdū est cōtra-
 talem additōē: et idicēda est restō i cō-
 fessioē. Si fruct⁹ illi⁹ terre vtiliter
 credebāt plus lōge valere q⁹ ille de-
 derit si aliq⁹ iustus ēptor inueniret.
Sal. vō in Rīca. **S.** de vfaris. dicit d⁹
 his q⁹ emunt frumentū in herba: aut
 plens numeratio est cā dāni ipi⁹ vē-
 ditoris: et tūc est vfa: aut sola quētio
 est cā dāni q⁹ de pñenti nō soluit p-
 tiuz et cōtract⁹ est licit⁹: aut neutruz
 est cā dāni q⁹ frumētū q⁹ est i herba
 nō plus valet tempore cōtract⁹ et silr
 cōtract⁹ nō est vfarī⁹. vt. ff. de cōthē.
 empti. l. fistulas. §. frumēta. et l. debi-
 tor. §. vtilis. de vbo. obli. l. int stipulā-
 tem. §. sacramenta.

8 **Quid** si q⁹s tibi debeat soluere cētuz
 ducatos post tres ānos ita q⁹ ātea nō
 tenebat: et ad plens soluit cūz pacto

q⁹ teneat sibi. is. ducatos ppter iter-
 currens tempus triū ānoz quorum
 terminū puenit: an vendēdo istud tē-
 pus sit vltra. Rēdeo fm **Gerarduz**
 obdonē. q⁹ nō: et q⁹ potest sibi retinē
 istos. is. ducatos q⁹ puenit tps solu-
 tionis. **Ita** istud tempus est sui iuris
 ppter q⁹ potest vendere valorē illi⁹.
Facit ad hoc. l. si cōstante. §. quotiēs.
 ff. solu. matrī. q⁹ nō est itelligēdū de
 mutuo gratis dato. Si enim tēpus
 illud nihil valerz nō āplius essz tenē
 ad mor soluedū q⁹ teneri ad soluēdū
 vsq⁹ ad post tres annos et non ante.
 Si autē obijcias q⁹ qua rōne pecunia
 mutuata nihil vltra se ualoris vendi-
 bilis habet eadem rōne nec pecunia
 ad tres ānos soluenda: et ideo vendē
 tempus eius. is. florenis. videt vltra
Dicendū q⁹ hic nō vendit pecunia:
 s. solōis ipsius temp⁹ q⁹ vtiq⁹ est vē-
 dentis: et ecōuerso. Tempus pecunie
 mutuate nō est pñitoris pecunie s. rece-
 ptoris. s. vsq⁹ ad terminū sibi pñitum
 ppterea sibi vendi nō potest sū vitio
 vfare. Si vō is q⁹ tibi post tres ānos
 tenet soluere mutuarz tibi. 80. duc-
 atos: tūc idubitāter vltra foret eo q⁹
 venderet tibi temp⁹ pecunie mutuate
Quāuis. n. pecūia ex se nō valeat pl⁹
 se ipsa tamen ex vtentis idustria et fa-
 cultate aliquem valorē acq⁹rit: seu
 acq⁹rire potest. **Propterea** ille vsus
 seu facultas vtendi potest ab eo cui⁹
 ille vsus est legitime vendi. Si iterū
 secūdo obstes q⁹ cum hñs centū flo-
 renos facultatez habeat vtendi eis v⁹
 possidendi eos: nō solū p trib⁹ ānis
 vñ et iā p toto tpe futuro. q⁹ bene
 eque poterit vendere facultatez hāc

futuri tēpīs mutuādo sicut p̄fat⁹ debi-
tor facit q̄ nō tenet eos soluē añ tres
ānos. Ad hoc dicēdū q̄ hic et ibi nō
est eadē rō: nā hīs pecuniā non pōt
ea inq̄tū rōnē p̄tj hz: seu nūmisma-
tis vti nisi mutuādo vl' p̄o re altera
cōmutādo: vtrobiq; autē currit tēp⁹
futur⁹ nō p̄o eo q̄ pecuniāz ēdit: s̄ p̄
eo cui mutuat vel in emēdo cōmutat
seu ap̄ptiat vl' simplicē vim p̄tj sui:
s̄ debitor p̄fatus nihil mutuat: dū sol-
uit. 85. ducatos: s̄ poti⁹ debitū suū
soluit: 7 de hoc q̄ ante tēpus debitū
soluit vel aliqđ p̄tium recipit qđ qđē
mutui p̄tium dici nō potest: cū nihil
mutuet: sed solū dici potest p̄tū āte-
rioratōis ipsius solōis: q̄a āterioratio
hoc p̄tio estimabil' est: ideo licite pōt
vendi. Ifrā. de maro. in. 4. di. dicit.

Quero pone q̄ aliq̄s dabit alicui p̄
ānū aliqđ 7 rogat q̄ soluat sibi statim
7 dicit q̄ sit liber p̄o dimidiō debiti
R̄ndet q̄ est vsura: q̄a mora tēporis
facit hoc negociū illicitū: vñ vel debz
sibi totū soluere vel nihil dīminuere
p̄ueniēdo tempus: 7 hec erit gratia:
vel expectare tempus: 7 tūc erit iusti-
cia: al's si dīminuit 7 p̄uēit tps solōis
tenet de residuo restituere.

9 **Q**uid si emi ab hñte possessiōes cēsū
io. corbiū frumēti p̄o p̄tio quo hñt
possessiōes ex q̄bus haberēt vñl'iter
dicte. io. corbes adiecto q̄ d' omnib⁹
bonis suis idifferēter soluere teneat.
Dubiū facit q̄a nō emo fructus certi
p̄dij: 7 sic poti⁹ vñ obligatio p̄sonalis
iuxta notata p̄ Inno. c. i. ciuitate: de
vsuris. Item hic nō emi certum ius
reale. R̄ndet Jo. de ligna. in. c. fi. de
vsuris. q̄ si census cōstituit in bonis

7 ad bona fiat relatio: nō est cēsend⁹
cōtract⁹ vñari⁹ cū hec merces hoc p̄-
tium 7 alia iura realia licitū sit emer-
ff. de here. vel ac. vñ. 7 maxie p̄cedūt
cum legitimū est p̄tū 7 ad obiectum
census relatum. Caueat tamē cēsēs
ab itētiōe deprauata cui⁹ sol⁹ de⁹ est
cognitor. extra de vsuris. c. cū tu. i. fi.
Sed dicit dñs Laur. Nescit videre
quomō in calu p̄posito census ille cō-
stituat in bonis: 7 dato q̄ omia sua
bona obliget: non tamen negat q̄n
possit cōstituere in bonis suis: 7 illuz
veudere: nec vllam facio differētiā
siue cōstituat in pecuniā: siue in reb⁹:
puta grano vino. ar. i. 4. q. 2. pleriq;
7 qđ notat Inno. in. c. in ciuitate. et
ita tredo Jo. de ligna. sensisse. Ad p̄-
dicta facit questio illi⁹ q̄ vēdit fruct⁹
dom⁹ p̄ cētū ānis. de qua Bar. in. l.
. 2. s̄stitutio. ff. de le. 2. q̄ dicit. q̄ aut
vendit fruct⁹ cōstituēdo ius in re ip̄i
ementi: 7 tūc est alienatio rei. l. fi. C.
de re. eccle. nō alie. Aut nō cōstituēdo
s̄ obligādo se ad dōe p̄sōali ad dādos
fruct⁹: 7 tūc non est alienatio. l. fi. de
trahen. empti. 7. l. liberto. i. p̄n. ff. de
adi. lega. 7 q̄lī p̄pēdat. An cōstituat
ius i re vel nō. notat. ff. de vsufructu
. l. si ita.

Quid de his q̄ emūt ab ecclesijs vel io
monasterijs certas possessiōes tenen-
das toto tempore vite sue ita vt post
eoz mortem ad ecclesias redeāt. Re-
spodet Hosti. in sum. eo. ti. 5. Sed an
aliquo. vñ. qđ de his q̄ Ray. 7 Goff.
iudicauerūt hunc cōtractū vsurariū
eo q̄ homines sperant viuere 7 sic spe-
rant se amplius p̄cepturos de p̄uēti-
bus possessiōnū q̄ sit pecuniā quam
venderūt

dederūt et sola spe contrahit usura.
Si tamē q̄s vnam possessionē dat et
recipiat aliam equalē licit⁹ ē cōdā?
certe salua pace eorū: nam ita hoies
spare possunt lucz in hoc vltio v̄ctu
sicut in p̄mo: et adeo licit⁹ est v̄trad⁹
p̄m⁹. s. septōis et v̄ditiōis sic et vltimi
s. p̄carij nisi in fraudē fiat: nā vterq;
approbat a iure. Ip̄simet etiā scriple
runt q̄ nō habet locū usura nisi i mu
tuo et ego addidi regularit̄ vt apposi
tionē multoz casuū euitarē: adeo dic
q̄ iste contract⁹ sicut et ille de quo di
cit. s. Quid de his q̄ oues rōe incer
titudinis excusant. c. eo. l. 2. et de pac.
l. i. et l. i. ff. de cōdic. et demō. **S**i tam
ponas pro cōstati q̄ malā intētionē
hēant et q̄ eos remordeat cōscientia
nō excuso: purgēt eim sciaz. s. de p̄
scrip. c. fi. extra de vsuris. c. in ciuitate
Sed ego de illis nō sum. hec hosti.

ii **Q**uidam⁹ circa v̄faz fraudes. Idē
q̄ q̄s petit a me mutuū offerēs p̄ se
curitate mutui ipotēcā suoz bonoz
ego autē illi dico: nolo mutuare: sed
parat⁹ sum emere pro eodē pretio: et
vsq; ad certū temp⁹ reddere p̄ eodē
v̄fari⁹ p̄sumoz maxie si modicū p̄tiū
interuenit s̄m hosti. in. c. ad nostraz
de empti. et ven. p̄ illum tex. et l. q̄uis
s. si cum esset. ff. ad vel. Et hoc videt
sentire hosti. q̄ ex solo pacto de reuē
dēdo cōtract⁹ p̄sumat v̄fari⁹. hugo.
vt refert Archi. i. 4. q. 3. pleriq; sentit
cōtrariū in eo q̄ dicit q̄ talis si facit
talem cōtractū i fraudē v̄faz peccat
mortalit̄: nec a peccato vsure defēdit
l3 nō posset ab ecclia cōdēnari. **S**i at
nō facit in fraudē nō peccat: q̄a talis
cōdā? est licit⁹: et talis emptio et ven

ditio licita. **E**t de pac. inter emp. et v̄
l. si fūdū. et d. i. die adiec. l. quoties. hec
ille. **S**i ergo nō pōt ex solo pacto ab ec
clesia cōdēnari: q̄ nō insurgit ex solo
pacto p̄sūptio q̄ sit cōtract⁹ v̄fari⁹:
q̄a tunc possz ab ecclia cōdēnari vt. d.
c. ad nr̄az. et c. illo vos. de pigno. hoc
etiam videt ibi sentire Archi. q̄ post
v̄ba hugo. dicit q̄ si iterueniat p̄di
ctū pactū de retrahēdo et defēd⁹ sit i
p̄tio iusto s̄m. c. ad nostrā. tūc iudica
bit vsurari⁹. Idem expresse ibi dicit
Inno. Idem hosti. in sum. in ti. de
emp. et ven. s. fi. v̄ illud aut notatur.
Ibi dicit q̄ q̄q; trāsīt de v̄ctu ad
v̄tradū in fraudē legis: vt q̄ accedo
ad vsurariū et volēs recipe mutuū
ipse nō cōsentit: q̄a timet de v̄fis: sed
dicit q̄ emet si voluero. **S**i hoc dicit
testes q̄ fuerūt mecū q̄ talia v̄ba ha
buim⁹ et venditio sit longe circa iu
stū p̄tiū: vel p̄pe iustū p̄tiū: et cōstat
q̄ emptor v̄fari⁹ est: et q̄ ego si facē
possem nullaten⁹ eram rē v̄diturus
nō valet cōdā? vt in. c. ad nr̄am. de
cōtrahē. emp. Jo. an. in. d. c. ad nr̄am
dicebat. Expiencia docuit q̄ vsurarij
dimissis cōdātib⁹ mutuū ichoauerunt
facere cōtract⁹ ēptionū v̄ditiōaliū. s.
cum pacto de reddēdo rez postea ne
forma cōdā? ex ui illi⁹ pacti iudicaz
illum v̄fariū: cepūt bina instia facē
p̄mū pure ēptōis. secūdū p̄missiōis d
reuēdēdo: hodie v̄o opz debitorē in
digētē pecunia v̄fidere v̄fario sicut
sacriste faciendo sibi puz instim v̄
ditionis: vnde videt sentire q̄ soluz
hoc pactū sufficiat: sed eo. c. sup glo. se
tit contrariū: et idem in. c. illo vos. s.
q̄ tria concurrere debeant. s. ēptorez

usurariū nō interuenisse iustū p̄tū: et
padū de reuēdēdo: et idē dñs **A**ur.
de pinu. dicit ita seruari in practica. s.
q̄ illa tria requirūt. vid. s. v̄ba p̄mo. s.
40. 7. j. s. 25.

12 **S**ed qd si fiat padum de reuēdēdo
.j. 10. ānos: ita tamē q. j. q̄n quēniuz
istrz reuēditōis nequa q̄z facē teneat
Rndz **I**hosi. 7 **J**o. an. in d. c. ad no-
stram. in nouella. q. eo ipso fraus de
tegitur.

13 **Q**uēdo qd si q̄s vedit ius p̄cipēdozū
reddituū qd tempore contrād? valz
centū: 7 q̄a expectat solōnē fiēdā cer-
tis terminis vult habere cētū: et. 20.
nō qd est casus licit? **R**ndet idē alex.
vbi. s. videt dīcēdū q. nō: q̄a cū stati-
tradat res que vendit: 7 ēptoris stet
p̄culo 7 statiz alteri vendē potest cā
7 q̄a expectas solōnē fieri uis habere
plus p̄pter dīlationē tēporis: videt
indīrecte cōmitti v̄ba: 7 quasi q̄s indī-
recte mutuet p̄tium iustū rei vendite
.s. libras centū vt ex illis habeat. 20.
libras vltra sortez: hec vsura idīrecte
videt cōmitti 7 esse i omni re vedita
ad temp? **S**i. n. res in p̄senti valz. 10.
7 q̄s vendat eaz. iz. p̄pter expectādā
solūtōez videt indīrecte mutuare. 10.
vt recipiat vltra sortem libras duas:
hunc tamē casuz dicit. extra de v̄bis.
c. in ciuitate tua. ex forma sua nō esse
v̄bariū: nīhilomin? tñ veditores pec-
catū nō icurrūt nisi dubiū sit merces
īpsas plus vel min? valere tpe solōis
forte autem dixit ex forma sua nō ēē
v̄bariū: q̄a est vsura indīrecta: vt eim
dīdū est. s. indīrecta vsura incidit p̄
cōtradū mutui. vide. j. s. p̄ximo: et
s. 16.

14 **Q**uēro an aliquo casu liceat vēdere
ad credētiā. **R**ndz **A**lex. d. alexā. vbi
s. q. vendere ad credētiā pōt fieri tri-
pliciter. **A**nō mō credētia pretij sol-
uendi in tempore futuro pōt incidē
in contrādū p gratiā 7 liberalitatez
venditoris. s. quādo res vendit h̄m
iustam estimatōez p tempore ēptōis
7 cōmutatōis ipsius rei: 7 ipse veditōr
expectat solōnē libere p̄pter gratiam
quā h̄z ad ēptōrē: talis credētia nul-
lum habet vitīū vsure: q̄a nulla excre-
scētia est p̄pter credētiā: cū res veda-
tūm valet h̄m iustā estimatōez: que
estimatio sit p tempore cōtrad? **S**e-
cūdo modo pōt incidē ex credētia: n̄
p̄pter grām veditōis: sed ex nā cōtrād?
q̄a res nō estimat h̄m valorē quo v̄l
quem ualet quādo tradit: s. quo va-
litura est uel sperat valere tempore
solōis: vbi gratia. **S**i aliqua res vē-
dat in aliquo tpe in quo nō h̄z tātā
vtilitatē et necessitatez humana vita
q̄tā habitura est in futuro tēpore: et
vendens nō eam veditur? est eo tpe
quo minus valet: sed alio tēpore quo
sperat maioris valoris. **I** hoc casu po-
sito vendere ad credētiā licituz est ex
nā cōtradus vt pbat p. d. c. nauigati
vbi dīc q. iste excusat q̄ merces vedit
plus q̄ tunc valeat in certo termino
p̄ceptur? solōnē: et hoc si al's n̄ fuerat
veditur? **V**ide. j. s. 19. **T**ertio mō
potest fieri credētia in contrādū per
accidens. s. ex nā temporis q̄n q̄s. s. 3.
plus vendit q̄ valeant res tpe vendi-
tionis vel q̄ ualiture sint p̄babiliter
tēpore solōis: alr eas venditur? **E**t
hoc in cōtrad? est vitiosus. **D**ixerūt
tamen qdam q. l. 3 cōtrad? sit vitiosus
de se

4
de se tamen excusari pōt ex pte vēdi-
toris. Si. n. venditor rem suā nō intē-
dit vendere charius ppter tēpus: sed
ppter dānū qđ videt sibi imminere ex
dilatione recuperāde solōnis seu ppe-
verationē suam redimēdā quā pba-
biliter timet futurā sibi in repetitiōne
debiti sui: vlt ppter malitiā creditoris
et ipotetiā debitoris: tunc excusat cō-
tract' a vitio: qđ equitas estimatiōis
in huiusmōi contractib' ppter recōpe-
latiōez dāni: qđ pbabiliter timef suat
et reditudo h' intētiōis: tunc apparet
quādo venditor potius optaret non
vendere talib' qđ vendere ad credētiā
et quādo libētius daret alijs p miori
pretio qđ istis ad credētiā pro maiori.
Sic ergo excusat cōtract' fm istos.
Et si excusatio vera est excusat ppter
interesse: qđ nō fit pncipalit' ppe lucz
sed ppter dānū vitādū. lz autē sic ex-
cuset videt mihi calus esse dubius.

Nono enim mō vēdēt sic nō pōt excu-
sari: qñ. s. ppter credētiā plus vendit
qđ valeat res simplr: vlt qđ valitura sit
dissimilit' tempore solōnis: vel etiaz si
dissimilit' tātuz sit valitura tpe solōis
quādo vendit: tamen vendēs alias
res suas nō venderet nisi plus recipz
ppter credētiā et expectatiōez. vide. s.
s. p. primo. Quid autē iuris quando
anticipat solutō pti vel expectat vltus
rei vendite. vide. s. s. s. 7. 6.

Item liceat emē reddit' pecūarios
hereditarie vel ad vitam. Rēndz Alex
de alexan. vbi. s. qđ lz fuerit opio ma-
gistroz qđ non: tamen pōt dici pūiū
qđ sit licitū. Contractus. n. vitiat mltis
modis. Nono modo ex pte rei que vē-
dit vel emit: puta qđ res nō ē vedit il-

ut homo liber non potest vendi. itez
spūalia. Item res aliena. Et hoc mō
fm opionez eoz vitiat iste cōctus
qđ pecunia nō est vendibilis: et in tm
vitiat qđ declinat a cōtractu ēptionis
et sortit' cōtractū mutui: ex quo nō lz
spare lucz. Sed tamē rñderi potest
ad hoc qđ in rebus nostris tria hēm'
bona scilicet mobilia et immobilia
et ius in vtrisq. Et sicut distinguit
mobile et immobile et ius in vtrisq
ita ipsum ius vendi potest: nō ergo
vendit ipsa pecunia: sed ius papiēdi
redditus pecuniales: qñ aut pecūia
nō uendat: tamen trāsit cum iure vē-
dito. Videmus. n. qđ aliqd qđ vendi
nō potest vel emi: et tñ trāsit cū ali-
quo alio qđ emit vel uendit de iure
sicut ius patronat' vendi vel emi nō
potest: qđ est ānerū spūali: et tñ trāsit
cuz venditōe ville vel fundi que vēdi
possunt de iure: ita in pposito vēdit
ius quo vendito trāsit pecunia. Jus
eim papiēdi talē qñitatē pecūie sup
bonis suis venditis quolibz āno: siue
hereditarie: siue ad vitā ementis non
est pecunia. Sed distinguit vnuz ab
alio. Itēz est qđ alia rōne nō potest
vendi pecunia ius patrōat'. Pecūia
eim nō potest vēdi qđ est mediū i vē-
ditione. Jus autem patronat': quia
ānerū est spūali. Secūdo modo pōt
esse vitii in cōtractu ex pte pretij: et tñ
vitii excludit ab isto cōtractu qñ p-
portioat ptiū iuri qđ vendit. Re-
gulare. n. est qđ cōtract' emptōnis et
vēditōis illicit' est cuz in eo nō suat
eqtas iuris nālis. Cum aut talis eq-
tas seruaf ita qđ nō est notabilis ex-
cessus pti sup re uendita: nec ecōtra

cōdus est licitus: nō ergo negat qn
 talis cōdus possit vitari ex pte pti
 sed tamen sicut pōt vitari ita pōt re
 dīficari. **T**ertio modo pōt incurrere
 vitū in cōdū ex pte pacti appoliti.
Hoc autē est qn appositio pacti repu
 gnat rei sup qua transigit ita q ipsa
 res nō patit appōi pactū. **E**t hoc m
 vitū est in symonia. **A**lio modo qn
 pactum repugnat cōtradui: puta qn
 cōtradus est gratuitus. **E**t tale vitū
 facit vsurā. **V**surā est enim ex hoc q
 aliqd exigit ex pacto nomie rei mu
 tuate. **T**ale aut vitū non est i cōdū
 pdicto cum ibi sit vā venditio et non
 mutuū. **Q**uarto mō potest esse vitū
 in cōtradū ex pte cōtrahētis sicut cū
 qs fingit se emere qd i pign^o recipit
 et tunc non excusat a vitio vsure nisi
 computet fruct^o in sortez. argumēto
 extra de pigno. c. illo vos. **E**t hoc m
 posset aliqd dicere q hic est vitū: qā
 tātūde est sic strahere sicut mutuare
 centū pro. io. quolibet anno: ita q sic
 contrahens mutuatur indirecē et fin
 gens emptionē facit mutuū. **P**otest
 dici q argumētū nō cogit: qā in tali
 cōtradū nō est mutuū directū nec in
 directū. **A**bi. n. est mutuū: mutuatur^o
 obligat mutuātū in pto. **I**n tali aut
 cōtradū ptiūz trāsīt et ius picipēdoz
 redōitū stat piculo et lucro ēptozis.
Nossz tamen in stradu incidē vitū
 ex pte cōtrahētis ppter cupiditatē et
 auaritiā cōtrahētis. **S**ed hoc accidit
 stradu. **I**nno. **H**osti. et **J**o. an. tenēt
 q sit licitū emere redditus pecūia
 rios in. c. iu ciuitate. de vsuris. **A**lij ē
 fm q refert idem **A**lex. pbant hunc
 cōtradū esse licitū: qā licite possz quis

emere prediū pro centū libris: et pdiūz
 ēptūz possz hereditarie dare alicui p
 se et suis hrdib^o: hoc pacto q recipies
 pdiū obligaret p se et suis hrdibus
 dare quolibet āno solidos cētū vanti
 pdiū: et sic in ēptōe et veditōe predij
 talis habet pro cētum libris solidos
 cētūz quolibet āno. **N**ihil aut differt
 in hoc cōtradū: cōtradus ergo videt^o
 licitus. **I**fateor tamē q nō est ita ho
 nest^o et decēs sicut strad^o quo emūe
 reddit^o pdiales.

Querit de hoc casu pōe q cōitas **J**a 16
 nuēlis olim quosdam reddit^o quos
 recipiebat de sale et de pane q fiebat
 uenalis uēdiderūt certis psonis usqz
 ad certum temp^o pro certi pti solōne
 ita q. j. illud temp^o tenebat cōitas p
 tium salis augmentare: et nihilomi^o
 q sal esset ad sufficiētā venale vede
 runt pdicti emptores minus ptiū q
 si cōitas solōez siēdā expectassz certis
 termis. **P**ost hoc autē per ānum uel
 amplius magrat^o pdiū cōitatis: et
 uenditores uoluerūt pdictos reddit^o
 recuperare. **C**ōdicētib^o aut pmo ēpto
 ribus tādez ipsi cōcesserūt et diffinitū
 est q pdicti redditus dimitterēt cōi
 tati: et de pdictis redditibus pdicti
 ēptores hēret ānuatiz certe pecūie q
 titatez: ita tñ q cōital possz eos redu
 cere quādo uellet ad statum pstinū p
 cipiēdoz redditū: querit utz pda^o
 sit licitus. **R**endet idem **A**lex. q pda^o
 continet duos casus. **P**rimus ē uen
 ditio pmoz redditū salis vel panis
 venalis. **S**ecūdus cōtinet recuperatōz
 eorūdem redditū pro certa pecunie
 qtitate. **P**rimus q strad^o videt^o esse
 licitus si concurrat eqtas iuris nālis

puta q̄ p̄tium sit equatū rei vendite
Rō autē quare nō peccat cōtract⁹ ex
pte rei tradite est: q̄a res est vēdibilis
Al. n. ostensū est. s. ius p̄cipiēdorum
fructuū potest vēdi: reddīt⁹ etiā futuri
siue fruct⁹ vendi p̄nt sicut hereditas
que obuenire debet ⁊ iactus retis et
similia. Nec peccat ex pte pretij: q̄a p̄-
supponit q̄ p̄tium sit p̄portioatū rei
que tradit⁹ vt seruet⁹ eq̄tas in ē emētē
⁊ vēdētē: nec potest infici cōtract⁹ ex
hoc q̄ minus p̄tū dat q̄ dare si so-
lutio fieret certis termis: q̄a vt ostensū
est p̄tū debet dari pro re: ita tamen
q̄ estime⁹ res q̄tū valet tpe cōnā⁹.
Nec peccat cōnā⁹ ex hoc q̄ cōtingit
aliqd accipe vltra sortē: q̄a fors in vē-
ditōe locū nō hēt. Venditor enī de
nullo p̄tio tenet emptori: l. teneatur
sibi de obiectōe: ⁊ ideo nō potest dici
q̄ emptor recipiat aliqd vltra sortē:
imo iste q̄ sic emit nō est cert⁹ de aliq̄
sorte: cum fors trāseat. Posset autē
breuī⁹ pro hac cōclusiōe formari talis
rō. Nullū vitij posset esse in hoc con-
tractu nisi vitij vlure: sed in hoc con-
tractu non est vlura ergo. Minor p̄z
q̄a vlura nō accidit nisi in mutuo di-
recto vel indirecto. i. 4. q. 3. si fenera-
ueris alij. i. si mutū dederis: ⁊ est di-
ctum Aug. sup psal. 37. Alibi Aug. p̄
eodē accipit fenerari: ⁊ mutū dare
p̄ excrecētia vlē capitale mutū. Di-
cit autē mutū directū vt cū mutuo
tibi cētū vt in capite ani recipiā cētū
20. Mutū autē indirectū est cū aliquis
merces suas chari⁹ vedit: q̄a solōnez
p̄ aliqd certū temp⁹ expedat. Si eim
aliqs merces que valēt. 5. dat pro. 6.
q̄a expedat solōnē p̄ quatuor menses

indirecte vsq̄ ad quatuor mēses mu-
tuat. 5. pro. 6. ⁊ indirecte accipit lucz
20. soldoz q̄d accedit sorti. Eodem
modo est in anticipatōe temporis: q̄a
si quis dat statim soldos. 8. p̄ minā
grani dāda vsq̄ ad tres mēses: quo
temporē credit⁹ p̄babilis q̄ valebit. i. z
Iste indirecte mutuatur. 8. p. 4. vsque
ad tres mēses. In casu autē p̄posito
nō est mutū directū nec indirectū: q̄a
vbicūq̄ interuenit mutū: mutuatus
tenet mutuatū in p̄tio: q̄a pretij non
trāsit. Ibi autē est vera venditio: nec
vēditor tenet emptori d̄ aliquo p̄tio
imo si sal nō vēdat ⁊ panis nō esset
venalis cōitas in nullo teneret ēpto-
rib⁹: q̄a res emptā stat p̄cio ēptoris:
nō ḡ hic ē v̄sa. Secūda etiā ps videt⁹
licite posse fieri: q̄a illud nō est mutū
⁊ l. ibi nō sit veditio ⁊ emptio: tamē
est ibi iusta p̄mutatio: q̄a isti p̄mutāt
ius p̄cipiēdoy redditū centū pro. 8.
recipiēdis ānuatim pro loco salis: et
talīs p̄mutatio videt⁹ iusta. Non ob-
stat q̄ cōitas potest eos reducere ad
statū p̄stinū ⁊ p̄ cōis eoy iura sūt ite-
gra: ⁊ sic q̄cqd accipiūt sit v̄sa: q̄a re-
spōdet idēz Alex. q̄ si cōnā⁹ iste fuissz
p̄ talem modū q̄ ēptores redditū
sic emcrāt spōtaneē: ita spōtaneē cōi-
tati redderēt vl reuēderēt in p̄petuū
⁊ cōitas se obligaret in p̄petuū dare
8. pro centū. Nō videt⁹ q̄ sit peccatū
in cōtractu: dūmodo seruet⁹ equitas
iuris nālīs in tali emptōe ⁊ veditōe
⁊ hoc q̄a hic nō hēt locū fors vel mu-
tū directe vel indirecte: ⁊ seruatur equi-
tas iuris: dū emēs ⁊ vēdēs veniūt
de p̄tio cōpetenti. Alio modo potest
fieri cōtract⁹ ita q̄ incidat in cōnā⁹

pmutatōis q̄ dicit̄ contract̄ inoiat̄
 Et hoc q̄a emptores cōcesserūt q̄ di-
 cta cōitas fecit p̄ditos reddit̄: et hoc
 q̄tū est ex pte eoz est ppetuū eo q̄
 nō habet aliq̄d ius repetēdi. **P**redcā
 aut cōitas dat p̄ditis ēptozib⁹ p quo
 libet loco salis dīstīdīs locis tali m̄
 q̄ centū libze faciūt vnū locū octo li-
 braz. **E**t talis tradit̄ videt̄ licit̄ nō
 obstāte. ar. q̄a talis tradit̄ pmutatōis
 perpetuū est ex parte ipsorū emptorū
 qui non possunt redditus p̄ditos
 repetere.

17 **S**ed nūq̄d si fieret p̄ talem modū. s.
 q̄ dīcti emptores tali mō cōuenirent
 cū cōitate. s. q̄ p̄ciperēt. 8. p̄ quolibet
 octauo loco salis vsq̄ ad certū tēpus
 interiz autē nō p̄ciperēt dīcti ēptores
 dīctos reddit̄: nūq̄d est licit̄ tradit̄
 Rndet idem q̄ talis casus est dubi⁹:
 q̄a videt̄ p̄cipi illud lucz. s. 8. p̄ cētūz
 ppter dilatōez temporū. s. q̄a ēptores
 differūt p̄cipe iura sua vsq̄ ad certūz
 tempus pcepturi illa finito hoc tpe.

18 **Q**uid si ēptores emissent certo p̄tio:
 puta pro centū supra loca salis certū
 ius p̄cipiēdi dīcāz q̄titatē pecūie: puta
 8. pro centū in ppetuū q̄tū est ex pte
 ipsorū ēptoz: sed tamē in p̄tate ē cōi-
 tatis reddere ēptozib⁹ p̄tū: et recu-
 pare rem suā: nōq̄d hoc pōt licite fieri
Et videt̄ aliq̄bus q̄ non: q̄a fors hic
 videt̄ habere locū vt sit in p̄tate ven-
 ditoris reddere sortem. **S**i autē i casu
 p̄posito fit mentio de sorte omne lu-
 crū q̄d accedit sorti est vsura. **P**redcā
 videt̄ esse indīrecte mutuū: vt q̄s mu-
 tuat centū pro. 8. ānuatim maxie cūz
 fors reddi possit: et lucz sit certū: nec
 possit saluari rōne icertitudinis: sicut

saluari contract̄: q̄n emittit reddit̄ pe-
 dagioz vel molēdinorū rōe icertitu-
 dinis: ex hoc q̄ p̄les v̄l pauciores p̄nt
 ire ad molēdinū: vel p̄les vel paucio-
 res transeūt q̄ soluūt pedagia: et quo
 etiam modo saluari cōtūsus supradī-
 ctus: q̄n. s. emit redditus salis fm q̄
 p̄les vel pauciores veniūt ad emēdū
 sal. **S**ustinēdo tamē casum. **A**d p̄mū
 argumētū p̄z Rnsio: q̄ l̄z nō sit tradit̄
 licitus ex pte venditoris: tamē est p̄-
 petuū ex pte emptoris: et quo ad eūz
 nulla sit mētio de sorte: sed sorte trā-
 seunte ius p̄cipiendi reddit̄ est suūz:
 et ideo lucz q̄d accidit totū ē dē sorte
Nec tenet̄ emens tale lucz p̄putare
 in sortem: tenet̄ tamen si ibi esset ratō
 mutui. **C**onfirmat̄ hoc p̄mo p̄ illud
 q̄d dīctum est. s. de fundo qui vendi
 potest tali cōditōe q̄ vsq̄ ad certū tē-
 pus vendēs potest recuperare fundūz
 dato p̄tio: l̄z ēptor nō possit recuperare
 p̄tium in quo casu dīctū est q̄ nō est
 vsa: l̄z hoc possit fieri in fraudē vsu-
 raz vt dīctum est. **A**d secūdū potest
 dīci q̄ l̄z nō sit icertitudo ex pte p̄cipi-
 endi fructus quasi emptor possit p̄l⁹
 et minus p̄cipe: tamē icertitudo est ex
 hoc q̄ si dīcti reddit̄ sup q̄b⁹ accipit̄
 certa q̄tital pecunie p̄rent deficerēt
 emptori: nec ampli⁹ sibi cōitas tenet̄
 quia quo ad emptorē p̄tium trāsit et
 res empti stat p̄iculo suo: l̄z autē con-
 tract̄ possit sic excusari: fateor tamen
 q̄ non est ita honest⁹ sicut q̄n est icer-
 titudo p̄mo modo. s. ex hoc q̄ potest
 p̄l⁹ et minus p̄cipi.

19 **Q**uid si rem: puta frumētū nō eram
 veditur⁹: et rogasti me vt tibi viderē
 an possuz petere illud q̄d valetit tpe

quo intēdebā vendere. Rndet Ricar
vbi. s. q. sic: q. rōne vñlilis dubij cō-
tus huiusmōi excusat. extra de vñs
.c. nauigāti. Ille. n. rōne h^o dubij ex-
cusat qui merces suas vendit vt i cer-
to termino ampli^o recipiat pro eisde^z
q̄ valebāt tempore cōnā^o: si tam eas
tempore contract^o nō fuerat vēditu-
rus. eo. c. s. vltio. Si aut alijs rem tpe
cōtractus fuerat vēditur^o p̄ minori
ptio ex certa scia plus recipiat alio t-
mino vñari^o est cēsend^o. Et sic potest
intelligi fm̄ euz illud qd dicit^o. extra
de vsuris. c. in ciuitate. Sed quid si d
cetero hoc pponāt vsurarij vt faciāt
fraudē legi. Itēz qd si dēt. io. soldos
tēpore messiu^o p. io. sextarijs i pascate
soluēdis: nūqd p̄babilē dubitari pōt
q̄ minus valet bladū in pascate q̄ in
messib^o: ideo meli^o et tuti^o facient si a
talibus cōtractib^o desistāt: vt in. c. in
ciuitate. Dubitari potest enim utrū
plus vel minus valeat: q̄a de futuris
cōtingētib^o nō dat determinata vñtas
vt dicit philoso. primo p̄merenias.
Porro nō pōt dubitari p̄babilr. s. h̄z
solitum cursū regiōis q̄ cōsiderād^o est
.l. cū de lamonis. s. alinā. ff. de fun.
instructo. 7. l. i. de flu. hec Ihosti. i. sū.
in ti. de vsuris. s. an aliquo. v. qd g.
Alide. s. s. i. 4.

20 Quid si vendit p̄ ptio quo in istāti
currit: sed si plus valet vsq̄ ad pasca:
vult q̄ illud plus sibi det: si hō min^o
valet nō vult q̄ ptium minuat. Re-
spondet Ihosti. vbi. s. q. proculdubio
ip̄z vsurariū iudico cū in pacto clau-
dicet. ar. c. de solu. l. pe. ff. de dā. ifec.
.l. q̄ bona. s. si q̄s. 7. ff. p̄ socio. l. si nō
fuerit. s. aristo.

21 Quid si hñs merces volebar eas pot
tare ad aliū locū vbi vñliliter erant
chariores: et inuenit i loco vbi erat q̄
sibi dat tantū q̄tum habere potuiss^z
in loco ad quem illas itēdebat iferre
nūqd ē vñs. Dicit Inno. q̄ nō: dūm
cōputatis piculo et labore nō accipit
vltra illud qd in loco vbi erat vendi-
tur^o fuiss^z acceptur^o: q̄a quo iure pōt
chari^o vendere p̄pter dubiū t̄pis eo-
dez iure potest vendere p̄pter dubiū
loci. Idem Ray. Sed Ihosti. dicit q̄
hoc nō est bonū simile: cū q̄a nō est
vñsimile q̄ aliq̄s talē ēptionē faceret
nisi multū egeret: et sic p̄ hanc opioez
daret via figmentis cō. c. tuas. extra
de vñs. Tū q̄a laboris et expēlay est
hñda rō. s. de voto. c. magne. Jo. cal
in. o. c. nauigāti. cōcordat hāc opioes
dicēs. q̄ si emptor statim soluat ptū
est vñ opinio Inno. q̄a tūc n̄ p̄sumit
hoc p̄mittē vl emere necessitate coa-
ctus: secus si differat solō. Et sic p̄ce-
dit opio hosti. Sed in foro cōsuetū ē
quo credit cōfitei non est necessaria
istas p̄sumere fraudes: q̄a a cōfitei
ex q̄reda negocij vñtas Ray. tenet cū
Inno. in sum. de vsuris. s. itēz si aliq̄s
vide pe. de āca. c. i. de vñs. in. 6.

22 Quero pone vendit q̄s fruct^o predij
ad tēpus: puta. io. ānoz p̄ mille: cū
fruct^o illi^o p̄dij cōiter valeāt ānuatiz
centū q̄nq̄ginta: est ne licit^o talis cō-
tract^o ex pte emptoris: refert Jo. an.
in additōib^o ad specu. super Rica. de
vñs. hanc q̄stionē fuisse formatā in
quodā mōasterio: et p̄ emptore facit
q̄ illa mille s̄mittit fortuito casui.

23 Quero pone q̄ petr^o h̄z cētūz libras
in bācho alicuius recipiēdas vsq̄ ad

quatuor menses: utrum alicui liceat emere
 eas pro .80. dicunt multi quod sic. **Sed**
Alex. de alexan. ubi .s. dicit quod non: quia
 emens plus et minus dat secundum quod plus
 et minus expectat pecunia exolueda
 et secundum quod plus et minus retinet pretium
 vendens: ita quod licet illud videatur perire
 propter dilationem temporis et maiori-
 tas pretii propter anticipationem solonis quod
 non licet. **Caue**ndus est ergo iste contractus
 ex eo quod videtur fieri in fraudem usurarii
 et videtur esse indirectum mutuum ut quasi
 quis mutuet in presenti .80. p. 20. recipiendum
 ultra sortem usque ad quatuor menses.
Ad si res vel pecunia que debet haberi
 esset in periculo: vel in manu alicuius a
 quo non possit extorqueri sine magnis
 sumptibus et laboribus: tunc habere locum
 quod liceret minus dare et plus accipere
 quia res in periculo ceteris paribus minus
 valet quam illa que est extra periculum. **Non**
 obstat quod licet emere ius exigendi rem pro
 minori pretio que expectat. **Sed** in pro-
 pposito non sic est: quia pecunia que est in ba-
 cho non est in probabili periculo cuius signum
 est: quia homines qui vendunt suas mer-
 ces recipiunt solones fideles in bacho
 certo termino quare solones non recipient si
 esset probabile periculum.

24 **Quero** de tali casu aliquis portavit sal
 Janue: et vendidit ipsum civitati pro pretio
 certo precipiendo: quando alii qui ante por-
 tauerunt sal quam ipse et eadem civitati vendi-
 derunt fuerunt satisfacti. **Talis** autem ven-
 dens nolens tanto tempore expectare
 solonem fidelem vendidit iura sua quam habet
 super civitate minori pretio quam debeat reci-
 pere. **Respondet Alex.** ubi .s. quod alii dicunt
 quod licet: alii dicunt casum istum non differre
 a priori in forma: et ideo sicut non licet

accipere plus in primo: ita nec in isto: et
 maxime si ratione temporis maioris vel
 minoris plus vel minus daretur: siue emit
 maiori vel minori pretio: secus esset si pe-
 cunia esset in periculo vel si non sine ma-
 gnis dispendiis et sumptibus posset
 recuperari.

25 **Quero** pone quod quis emit terram ab
 aliquo multo minori pretio quam valeat
 restitui eam pro eodem pretio infra certum
 tempus: siue quandoque voluerit ven-
 ditor. **Respondet Alex.** de alexan. quod potest
 fieri in fraudem venditoris: et maxime quando
 pretium vir accedit ad dimidium iusti pre-
 tij. **Probatur** hec extra de empti. et ven-
 d. c. ad nostram. ubi casus ponitur. **Thabes**
 de hoc in textu et glo. **Iste** etiam casus
 ponitur extra de usuris. c. conquestus. i. glo
 magna. ubi ponitur casus quibus potest
 accipi ex crescentia ultra sortem inter
 quos ponitur hic. **Si** vendo tibi fundum
 iusto pretio ca. l. ut quantumque soluam tibi
 pretium quod mihi das fundus ad me re-
 uertatur. **In** isto casu lucratur omnes fructus
 aliter si modicum esset pretium presumitur con-
 tractus factus in fraudem venditoris: et maxime
 si emptor consuevit exercere usuras.
Concedit ergo glo. quod contractus poterit
 esse licitus: quantum. l. iustum est pretium: et potest
 fieri in fraudem usurarum: quando. l. pre-
 tium non est proportionatum: et quantum emptor
 consuevit exercere usuras. extra de pig-
 c. illo vos. **Respondetur** ergo tres casus quibus
 presumitur talis contractus fieri in
 fraudem usurarum. **Primum** ex eo quod modicum
 est pretium respectu valoris rei. **Se-**
cundum ex eo quod aliquid persoluit ultra summam
 receptam: puta fuit res vendita pretii centum
 et in pacto quod cum rescinditur venditio sol-
 uantur centum et viginti. **Tertio** quando

emptor consuevit exercere vsus. Pro
bane hoc p. dictū. c. ad nostrā. 7. c. illo
vos. vide. s. ii.

26 Quero de hoc casu Petrus existens
Janue emit a Martino turonēse re
cipiendos in Franciā in talib' nūdi
nis. Respondet idē Alex. q. si emens
plus vel min' dat ppter dilatoz tps
vel q. pl' vel minus dimittit vēdēti
vel pmittēti dare turonēses i hāciāz
ubi gratia. Si vsq. ad nūdinās sunt
tres menses minus dabit emens p
libra turonē: q. si essent tm̄ duo men
ses contract' nō videt licitus: 7. ma
xime si pecunia recipiēda in termino
probabilis credit' plus valitura: vel si
sic emens cōter lucrat'. Hoc enī po
sito videt esse indirectū mutuū: vt q. si
det min' pbabilis receptur' plus in
termino: scilicet si esset dubiū. Rōne. n.
dubiū pbabil' vl' cōter accidētis forte
posz excusari.

27 Quid si vendo tibi bladū vel rē meā
vt tradas mihi tantū qntuz valebit i
tempore quo chari' erit hoc āno: an
sit vsura. Rndz. No. in sum. q. si q. da
sperat aliqd futuri temporis vl' sor
tem. Et hoc expmit forma cōtract':
quia regula est mag'alis. Abicunqz
vēdēs de sorte intēdit accipe plus qz
sit fors: 7. hoc expmit forma cōctus
vsa ē ibi. Et si dicat ibi nō ē mutuuz
q. nec vsa. Rndet q. ē vsa indirecte.

28 Quid si qs vendat alteri bladū p
zo. soluēdis in mēse: qd est tm̄. is. in
pfixo termino fm̄ boni viri estiatōez
valituz: 7. postea vēiat charistia: 7. di
ctus emptor illud bladū vēdat p. 25
nūqd p̄mus venditor aliqd emptori
restituē tenet. Alidē q. nō: q. aptor

in nullo ē dānificat' imo lucrat'. In
cōtrariū facit q. ille cōtract' fuit vsu
rari' q. tenet aliqd restituere. Rndet
Ihosti. in sum. li. 2. ti. 4o. q. venditor
ille tenet restituere ēptori illud qd su
puendit vltra estimatoz boni viri: q. da
licz emptor dānificat' nō sit: hoc fuit
ppter euetum rei qui non excusat ab
vsura: dānificat' tamē fuit q. mltō
plus emit qz in termino valebat fm̄
estimationē boni viri.

29 Quid si tēpore quo mēsurādū ē gñū
p quo tibi nūc cētum dedi: puta do
tibi ptiū tēpore messiu 7. mēsure debē
tur in pasca quādo granū pl' valebit
Rndet Ihosti. in sum. de vsis. s. An
aliquo. s. 4. Et ponit Jo. an. 7. alij i
.t. fi. j. eo. 7. sentit ibidem apte glo. q.
vsari' erit: q. fm̄ cōez 7. solitū cursū
fere omniū regionū q. cōsiderād' est.
l. i. de flu. solet esse chari' tpe pasce qz
tempore messiu. Et si dicat q. qñqz
contingit cōtrariū. Rndet Ihosti. q. d
his que raro cōtingūt nō est facta lex
ff. de le. l. nā ad ea.

U Sura quarto in cōtractu so
cietatis. Quero de hoc cau
Aliqs ciuis Januēsis omi
tit pecuniā bone fidei alteri' vt inde
lucres 7. iuste: 7. habet inde ptem i lu
cro: vtz liceat. Rndet Alex. de alexā.
in suo tractatu: q. omissio pecūie pōt
fieri duob' modis. Ano mō quia sit
translatio pecunie siue rei omissio in
toto vel i pte in oñiū illi' cui omissio
7. pro pecunia sic omissa nō licz aliqd
sperare sicut nō licet spare p re alii'.
Sed licz spare alicui lucz ex re sua.
Secūdo modo sit cōmissio pecūie vl'

alterius rei ita qd nō transferē dñiuz
sed remanet tota res cōmissa i dñio
cōmittētis. Et hoc mō cōmittēs pōt
sperare lucrū sicut de re sua: qā tūc ē
cōmissa pecunia vel res alia: sicut cur
cōmittit aliqd seruo vel ministro qui
negociat de rebus dñi ad vtilitatez
eiusdē: 7 p dñs qd excreseat sorti sicut
rei pprie iusto titulo possidet. Nec ē
simile de mutuo et cōmodato: qā in
mutuo pecunia stat in piculo illius q
accipit: nō sic in pecūia cōmodata que
stat in periculo cōmodātis: et ideo li
cite potest spari lucrū ex pecūia. Opz
autē qd pecunia tota sit cōmodata: qā
si pti3 esset cōmodata 7 pti3 mutuata
posset ibi esse vitii vlsure. Si. n. aliq3
cōmittit alicui centū ita qd medietatē
ei mutuet: 7 aliam medietatē suo re
tineat dñio. Ita qd ille cui cōmittitur
debeat de illis negociari ad lucz: di
co qd huiusmōi lucz habet vitii vfe:
qā spāt nō solū ex re cōmissa: sed etiaz
mutuata: 7 ideo ex mutui adiectione
gñat vitii in toto cōtractu.

2 Quēo quō i cōmissiōe tal' pecūie cōmit
tat vlsura. Rñdet Ric. in. 4. di. 15. ar
5. q. 5. qd hoc cōtingit quadrupliciter
Primo mō quādo capitale 7 lucruz
ponit sū certitudie. Secūdo quando
capitale ponit sū certitudie et lucruz
sū fortūa. Tercio quādo lucz ponit
sū certitudine 7 capitale sū fortūa.
Quarto quādo vtrūq3 ponit sū du
bio. Primis tribus modis accipiens
vltra sortē tenet ad restōnez: qā cōt
ractus sūt vfarij: siue directe: siue indire
cte: siue iplicite: siue explicite. Et quia
de tertio modo nō est ita clarū sicut
de pmo 7 secūdo: ideo pbo qd dēm

est p auctoritatē. extra de vñs. c. na
uiganti. nauigāti vl' eūti ad nūdinās
certā mutuās pecūie qntitatē p eo qd
suscipit in se piclū receptur' aliquid
vltra sortem vfarī' est censend': quia
nisi fuerit culpa vel negligētia illi' q
accipit raro accidit qd pecunia quam
mutuo accipit pereat. Rñde ille qui
in casu isto dat mutuo pecuniā habz
i fauorē suū illud qd accidit sepe. nec
habet cōtra se nisi illud qd accidit ra
ro. Nec obstat illud qd dicit. E. de
nau. feno. l. i. f. talem cōtractū ab obf
uatiōe cōiuz vfarz libez esse: qā 7 si n
sit cōis vlsura: tamen vlsura est. Rñd
glo. sup illud Abbū. Cōiuz vfarz dicit.
Sed nō cētesumariū. Quarto modo
accipies vltra sortē aliqd restitue nō
tenet: qā rōne vñilis dubij cōtractus
huiusmōi excusat. extra de vñs. c. na
uigāti. Ille quoq3.

3 Quero quot modis variat cōctus
societatis. Rñdet idem Alex. qd triplr
Aliqñ. n. vnus ponit tm pecuniā et
alter opam corpale. Aliqñ vn' ponit
pecuniā 7 opam: 7 ali' pecuniā vl'
opam tm. Aliqñ aut ambo ponit in
societate pecuniā 7 opam vel pecuniā
tm: 7 in omnib' seruāda ē eqtas: ne
aliqd fiat in fraudē vfarz.

4 Quero pone qd aliq3 ponit i socie
te opam tātum: alius pōit libras. 20.
ad tertiā ptem lucri 7 dñi hoc ē ad
lucz 7 dñū. 10. libraz. 20. remanēti
bus semp saluis: hoc casu posito nisi
ille qui opaz ponit mercedē recipiat
p labore quem sustinet p cōmercio
10. libraz quaz lucz et dñū spēdat
ad illum qui pecuniā dedit vlsurari'
est qui pecuniā dedit. nam. 20. libras

mutuauit mercatori p cōmercio. io. libray tñ: pñetū ad lucz et ad dā-
nū illi q pecuniā dedit cū sit receptu-
rus. io. libras que nō stant piculo suo
et cōmerciū circa. io. libras. **D**eberēt
eīm. zo. li. stare piculo suo: sicut et illi
q opam gerit. Et etiam debēt stare
lucro illi q opam ponit: qā qui hēt
on^{us} ueniēs est vt hēat emolumētū.
Et ideo si ille q opam gerit nihil hz
pro mercede laboris exhibiti in lucro
qđ accidit illi q pecuniā dedit vsura
cōmittit: qā hoc casu posito ille q pe-
cuniā dedit nihil dz habere p. zo. li-
bris ad similitudinē mutuātis q rōe mu-
tui nil potest hēre vltra sortē. **Q**uā. n.
cōtrahit societas ita q vn^{us} ponit pe-
cuniā: et alius opam licit^{us} est cōtrad^{us}
dū tñ fuet equitas socialis. **I** hoc aut
nō est in pposito: qā si mercator reci-
piēs pecuniaz et ponēs opam postq
emit merces pdat eas pdit. zo. libras
et opam corpale. **C**ollator aut pecūie
ñ pdit nisi. io. libras: et nō opā corpale
salus q nō est licit^{us}: ē in fraudē vsay
factus.

Quid de his q mutuāt pecuniaz ad
negociandū hoc pacto q capitale sit
saluū. i. si perit pereat mercatori: et si
qđ lucz interueniat illud diuidatur.
Rendet bal. in. l. i. **C**. p socio. q iste cō-
trad^{us} sapit vsurariā prauitate: et ideo
qđqd capiūt de lucro minuit sortē et
tenet ad restōē. **N**on. n. est ista socie-
tas neq ex forma cōtrad^{us}: neq ex nā.
Ex forma nō: quia ē cōtrad^{us} mutui.
Ex nā nō: qā ē cōtra nām societatis
.i. q vnus hēat caput saluū: et ali^{us} fra-
ctum. vt. ff. e. l. mutius. Et ideo illud
qđ legit^{ur} notat^{ur} extra d dona. iter ui.

et vro. c. p vestras. debet intelligi qñ
pecunia dat^{ur} ad pare lucz et dānum
qā tunc cōtrad^{us} est licit^{us}.

Quero quādo vnus ponit pecuniaz
tñ: et alter opaz ex qbus ptib^{us} isti in-
telligāt soci^{us}: taz in lucro qđ in dāno
Rendet Bal. in. d. l. i. **C**. pro socio. q
ex partibus equalibus nisi aliud sit
actū. Et est rō qā societas habz instar
fraternitatis: vnde sicut inter fratres
debet seruari equalitas sic iter socios
.ff. p socio. l. si nō fuerit.

Quero pone q in diuisione societatis
post longa tēpora et multos labores
et sudores pcedētes nō iuenit nisi so-
lum capitale saluū: an totū ipm capi-
tale debeat habere ille q ipm posuit:
an hō debeat equaliter diuidi. dicit
glo. q debz equaliter diuidi nisi ali^{us}
actum sit. Et mouet tali rōne. **I**stam
tale capitale videt^{ur} a pncipio cōicatu:
sic dicim^{us} i societate omniū bonorū
q vn^{us} qsqz videt^{ur} cōicasse alteri quod
erat ppiū: et sic de ppiū trāsiuit i cōe
vt. ff. eo. l. z. **P**roterea ille qui posuit
opam intelligit^{ur} posuisse ptiū ope:
qđ pretiū lex assimilāt et coequat pe-
cunie posite ex altera pte: vnde pde
est si vnus ponit. io. alter opam: ac si
vterqz poneret. io. et qlibz ferret. s. q
ita in pposito. **P**roterea si ille q pōit
opam pdit opam: q et ille q ponit pe-
cuniā: al^{ius} sequeret^{ur} absurdū q vn^{us}
pecuniā totaz pderet alter nihil. **V**i-
det^{ur} casus. l. nostre. in ver. cōferēte. nā
ferre ppiū est idez qđ cōicare: vt. j.
de colla. l. illam. et l. illud. et hāc ptez
tenet glo. de iure. **D**e cōsuetudie aut
dicit^{ur}: q capitale debeat esse saluū: et si
ita est cōsuetū intelligit^{ur} etiā hoc tacite

actum: q̄a cōsuetudo tacitū pactū in-
ducere videt̄. **S.** loca. l. licet. Quid g̃
dicem⁹ n̄ videt̄ valere ista cōsuetudo
nec pactū: q̄a per tale pactū traheret̄
cōtract⁹ ad nām fenoris: nā sicut ibi
est piclūm debitoris: q̄a nihilominus
creditor accipit v̄sas: ita hic esset rece-
ptoris piclūm. **Dico** p̄ditōis opaz: et
nihilomin⁹ si ope aliqd fructificasset
luc⁹ esset cōe. **Sz** R̄ndeo q̄ nō ē hūz
q̄ trahat̄ ad nām fenoris: vt dicā in
sequenti questiōe: ⁊ nota. ff. p̄ socio.
l. cū duob⁹. **S.** item ex facto. **Tu** dic̄ sz
Ja. de are. q̄ nō solū de cōsuetudine:
s̄ etiā de iure est q̄ capitale sit saluū.
Quare. n. loca. me⁹ deberet habē pe-
cuniā meā. **Et** si tu dicas quia ponit
opam. **R̄ndeo** q̄ p̄tū ope intelligit̄
corespōdere iterulurio pecūie nō ipsi
forti. **Unde** si vn⁹ ponit cōmoditatez
ope: certe ⁊ alter ponit cōmoditatem
pecunie nō autē p̄prietatē. **Infinge.** n.
q̄ vn⁹ pōit in societate. io. millia: alē
opaz tm̄: certe hic nulla pōt esse p̄por-
tio. **Nisi** de cōmodo ope ad cōmodū
pecunie nō ad ipsam totalez sortem.
Preterea illud est exp̄ssū q̄n in socie-
tate ponit̄ ex vna pte puta pōit pec⁹
et alia opa pastoris: q̄a sola cōmoda
⁊ dāna in obuētōib⁹ sūt cōia: nō aut̄
ipsum pecul⁹: vt. d. **S.** Si coeūda. vt di-
camus q̄ in dubio intelligit̄ potius
posuit̄ vsul rei q̄ res **Bal.** vbi. s̄.

8 **Quero** pone q̄ ipm capitale est p̄di-
tum vel diminutū aduersa fortuna:
nūqd ille qui ponit opam teneat ali-
quid conferre ei qui posuit pecuniāz
exēplū i diminutōe. **Donam⁹** q̄ ego
posui in societate. zo. ⁊ sint p̄dita. io.
vtz debebis mihi rescire. s̄. ⁊ videt̄

q̄ lic: q̄a dānū debet esse cōe. vt dicit̄
l. si nō fuerit: vnde si totū dānū esset
meū essz cōit naz societatis. **Cōtriu**z
determinat glo. l. q̄ ille q̄ ponit opā
solū nūq̄ videt̄ se obligasse ad dānū
sortis. **Suffic.** n. dānū amissaz opaz
Et hoc pbat̄ q̄a correlatiūoz ē eadē
nā. **Unde** sicut de capitali nihil lucē
ponēs opam ita de capitali nihil dā-
nificabit̄. **Si** autem lucraretur ita et
dānificari deberet̄: q̄a de contrariis
cedez dant̄ regule. vt. **S.** de furtis. l.
manifestissimi. **Sz** cū in v̄sa in tex
ibi. **Ubi** est piculū ibi et lucruz. **Sed**
Idetr⁹ dicit aut pecuniā est statim p̄-
dita: ⁊ tūc sit dānū cōe: aut post opal
p̄stitas: ⁊ tūc sufficit dānū opaz. hāc
opinionē dicit **Cy.** esse eq̄oz. **Ja.** de
are. dicit indistincte q̄ dānū est cōe.
vt. ff. e. l. cū duob⁹. **S.** q̄dam sagariam
⁊ l. id q̄d. **S.** idem cellus. **Tu** dic̄ q̄
ten⁹ est cōe lucrū: eatenus est cōe dā-
num: ⁊ nō alr vt p̄dixi: ⁊ ideo p̄maz
opionē tenc. **Si** est cōtracta societas
ad prem dāni ⁊ lucri: tūc tene tertiā
opionē. **Nec** potest cōqueri q̄ p̄didit
opam manualē: nā ⁊ alius p̄didit in
teruluriū pecūie sue. **Sed** si n̄ apparz
qualiter sit cōtracta societas itelligit̄
cōtracta fm̄ cōsuetudinē regiōis illi⁹:
⁊ inter mercatores fm̄ cōsuetudinem
mercatoz vt in auē. de fideiuss. **S.** fi. ⁊
de edilitio edicto. l. q̄ si velit. **S.** q̄ assi-
dua. et. j. de fideiuss. **S.** fi. hec bal.

9 **Quero** pone q̄ in societate vterque
ponit mixtū pecuniā et opaz: s̄ vn⁹
maiorē pecuniā q̄ alter: nūqd partes
lucri erunt equales eq̄litate p̄portōis
i. q̄titatis. **Ubi** ḡtia. **An⁹** pōit duas
ptel: alter tertiā: nā in lucro et dāno

q̄libet

quilibet debet habere pte cōrespōdētē
ei qđ posuit i societate: si de hoc nihil
aliud est expřmū quasi de hoc tacite iē
eos actum esse itelligat: vt qui plus
oneris ⁊ piculi sustinet plus emolu-
menti spēdet vt. ff. de regulis iuris. l.
secūdu nām. Et ita intelligit d. l. si
nō fuerit in pncipio. Qđ est notabīe
⁊ hū nisi opa ⁊ industria vni⁹ valde
excederet opam ⁊ industriā alterius
puta si solus nauiget: si sol⁹ pegrinet
si picula p se sbeat solus: si solus stat
fixus ad appotecā ⁊ silia. vt. d. l. si nō
fuerit. §. i. Nnde ad arbitriū iudicis
recurrēdu ē: ac si hoc esset expřse actū:
vt. ff. p socio. l. si societate meci.

io Quero exēpla de dānis. Respondeo
quoddā est dānū intrinsecū vt quia
merces in societate posite pierūt: vel
pecūia a latrōib⁹ est ablata: ⁊ de istis
vidū est. §. Quedā sūt dāna extrinse-
ca: vt qđ socij cōexerūt multa debita:
adeo qđ corpore societatis nō possēt
solui. Et tūc indistide dico qđ dānu
taliū est cōe: vt si vn⁹ totū soluit reu-
perat ab alio pro rata. Et si vn⁹ est i
carcere ⁊ facit ibi sūptul de cōi debēt
solui. vt. d. §. qđā sagariā.

ii Quero an dāns pecuniā mercatori
vt de lucro ptem hēat omittit vřam
Rñdet Jo. cal. in. c. nauigati. extra d
vřis. Jo. glo. notat. zz. q. 4. plerique
qđ si piclū spēdet ad accipiētē nō ē li-
citū: sed si cōhūt societate vt piculum
spēdet ad vtrūq; bñ est licitū: nā vn⁹
ponit pecūiaz: alter supplet labōrē. ff.
p socio. l. 5. §. i. Hoc itellige cū merca-
tio ē licita: alīs sec⁹: ad hoc. §. de dōa.
inter ui. ⁊ vřo. c. per nostras. p quam
decretalē. Hosti. in sum. h⁹ titul. §. an

aliquo. ⁊. qđ si piculū. vbi plene tra-
dat de hoc: voluit defendere qđ si ē
dānū isolidū suscipit in se recipies tal
societas est licita. Insti. pro socio. §. d
illa. ⁊ sequēti. Et qđ in alijs cōtribus
valet pactū appositū preter naturam
cōtract⁹: vt dānū spēdz ad suscipiētē
vt in cōmodo ⁊ silib⁹. Nnde dicūt
qđaz qđ talis societas pcedit ex vi pa-
cti: qđ cōtract⁹ ex cōtōe legē accipiūt
in regla iuris cōtractus. li. 6. Mo. et
Aursi⁹ tenēt cōtrariū in. l. si nō fūit
ff. p socio. qđ nō est vā talis societas
cum sit cōtra eius naturā. Societas
eim est quedā fraternitas. ff. p socio
. l. vñ. i. Nñso quare seq̃t qđ tale pēz
nō sit pter naturā cōtract⁹: sed cōtra
eius naturā. vnde nō valet extra de
pcario. c. vltimo. ff. c. l. cū pcario. Nñ
finaliter dicit Hosti. qđ si pecūia pieret
casu fortuito in foro cōsciētie sūlēdū
est ei qđ dedit qđ remittat: hūtamē bñ
potest trahi societas qđ ad vnum p
tineat vne ptes luci: ⁊ ad aliū tertia
si is qui plus d3 habere pl⁹ contulit
societati vel pecunie vel opis vt. d. l.
si nō fuerit. ⁊ in. d. §. De illa. alīs sec⁹
rōne p̃dicta. Qđ autēz dicit insti. p
socio. §. adeo. qđ potest cōueniri qđ qđ
lucri ptem ferat: et de dāno nō tēat
nō est itelligēdū de capitali: s de dā-
no in lucro mercimonij: qđ p̃prie lu-
crū dicit omni dāno deducto et dā-
nuz omni lucro deducto: ⁊ iō potest
coiri societas vt ei⁹ lucri qđ reliquū
in societate sit omni dāno deducto:
altera ps que supest ferat. s. ab vtrq;
pte ⁊ eius dāni qđ similiter relinq̃tur
ps capiat. s. ab vtraq; pre. ff. p socio.
. l. q̃ntus mutius. Et ideo si soluz de

dāno fuit exp̄ssū q̄ esset cōe hoc itelli
git̄ repetitūz 7 in lucro 7 ecōtra. isti.
pro socio. § illud. At ergo sit ha lo-
cietas dicebat **Boff.** q̄ dāna 7 lucra
debent esse cōia p̄ decretalē. p̄ vestras
nec p̄bat cōtrariū.

12 Quero pone q̄ pactū est inter duos
q̄ vn⁹ ponit mille: alter opam: et de
his mille paz̄ restat casu fortuito: vn⁹
oparius nō vult ponere opam vel rē
suam que magna est cuz re socij que
pua est. q̄d iuris. R̄ndet **Bal.** in. d. l. i.
§. p̄ socio. q̄ talis fouet eq̄tatē. vt. ff.
de administratiōib⁹. tu. l. ita autez in
p̄ncipio.

13 Quero pone q̄ duo sūt socij omnūz
bonoz: puta fili⁹ legitim⁹ 7 spurius
modo pater instituit h̄rē filiū legiti-
mū. querit̄ vtz aliqd̄ acq̄rat̄ spurio.
R̄ndz **Bal.** vbi. §. q̄ sic. nō rōe relictū
ē societatis. Text⁹ est notabilis ff. de
liber. lega. l. si is q̄ duos. Et ista ē cau-
tela quando pater vult aliqd̄ de suis
bonis ad spurium puenire q̄ faciat eos
inuicem sociari.

14 Quero pone q̄ plēs sūt socij omnū
bonoz vnus istoz ex v̄saria prauita-
te quesitū multa 7 cōcauit socio seu
fratri: nūqd̄ ep̄s poterit p̄pellere istū
fratrem eūdēq̄ socium ad restitutōz
vsuraz dic q̄ sic. vt. ff. e. l. q̄ enīz hec
Baldus.

15 Quero pone q̄ ego 7 tu cōtraxim⁹
societate duraturā q̄nquēnio hoc pa-
cto q̄ ego ponā mille 7 tu opam: vlt̄
q̄ ego ponā merces valētes mille: et
tu opam: deinde casu fortuito añ q̄n-
quēniū pierūt: nūqd̄ ego cogar īfato
ponere. glo. in. d. l. i. §. p̄ socio. dicit̄
q̄ nō: q̄a est finita societas. Itē quia

videt̄ adum solū de ponēdo semel n̄
plēs: vt. ff. e. l. socius p̄ filia. §. nec si
possessor.

16 Quero nūqd̄ ille qui debz ponē opā
puta nauigādo vel circūcirca negoci-
ando debeat ponere istaz opam suis
sūptib⁹ 7 expēlis: an nō expēlis socie-
tatis. Et videt̄ q̄ suis: sicut dicimus
i colono. l. q̄ semē 7 oia tenet̄ ponē
de suo: vt extra de decimis. c. tua. et
tamē colon⁹ partiari⁹ soci⁹ est. vt. ff.
locati. l. si merces. §. vis maior. l. i. tex
sit ibi dictio q̄si: vnde nō est oio soci⁹
R̄ndet **Bald.** dic q̄ quādo p̄ficiscit̄
cā societatis: debet habere expensas
de corpore societatis. Qd̄ intelligas
exceptis his quas fecistz domi ar. ff.
de peti. heredita. l. sed 7 si lege. §. qd̄
autem. Item quare nō dicit̄ lucrum
nisi deductis expēlis: vt. j. de colla. l.
illud. 7. ff. p̄ socio. l. muti⁹. 7 ita tenet̄
Ja. de are. 7 Cy.

17 Quero an aliquo casu possit q̄s pecu-
niam suā dare 7 inde licite recipe lu-
crū. R̄ndet **Donald.** in sum. q̄ sic in
trib⁹ casib⁹. Primo quādo datur pe-
cunia per modū societatis. Secundo
quādo dat̄ alicui pro aliqua arte: vt
in ciuitate honeste negociet̄. Tertio
quādo dat̄ vt in aliqua certa arte q̄s
laboret intra ciuitatez cum denarijs
sibi datis. Si vis q̄ vsurā vitare dā-
do tuos dēarios potes ita dare: vbi
grā. Dñs **An.** anumerauit 7 edidit
dño **Bar.** centū libras nomie societa-
tis inter eos contracto tali pacto: q̄
dñs **Bar.** ponat opam suā laborādo
7 negociādo 7 lucrādo in tali arte in
ciuitate Bononie cū dicta pecunia si
deliter 7 solcite 7 diligenter vsq̄ ad
vnūz

vnū añū 7 in fine añi. j. septem dies
dñs **Bar.** deducat de societate expē
sas 7 sūptus 7 extimatiōes operum
que in ea bona fide fecerit 7 similiter
dicto **An.** restituit capitale suū. s. c. li
bras: deñ illud qđ superit lucri me
dietatē vlt̄ tertiā ptem ei dabit: 7 aliā
ptem sibi retineat. Si autē fuerit ibi
dānū sine omni negligētia vel cōpa
vel dolo p̄dicti **Bar.** tūc vterq; susti
neat de dāno. s. dñs **An.** p̄ tāta pecu
nia quam posuit in ciuitate seu socie
tate. 7 dñs **bar.** p̄ rata sūptuū 7 opa
rum ab eo p̄stitat. Si hō dānū cōti
gerit dolo 7 cōpa seu negligētia ipi?
Bar. teneat dictū? **Bar.** restitue dō
An. dictas cētū libras itegre cū omni
dāno 7 interesse suo: 7 teneat dictus
bar. reddere rōnez negotiatiōis sue: 7
p̄bare dānū si qđ fuerit secūdu iudi
ciū 7 allegationē triū legaliū viroz
q̄ sint noti 7 amici vtriūsq; ptis 7 ex
pti 7 piti in tali negociatiōe siue arte
que omnia p̄mittit dictū **bar.** dicto
dño **An.** attēdere 7 obseruare s̄ p̄ea
dupli dīcte q̄ntitatis pecūie 7 obliga
tōe bonoz s̄. oz que cōstituit se eius
nomie possidere qua pena soluta: vel
nō 7 cetera. Item dñs **An.** fecit cōsti
tuit 7 ordinauit dñm. c. p̄ntē: 7 man
datū suscipiētē suū p̄curatorē spālem
ad negocia sua gerēda 7 admīstran
da in quadā q̄ntitate pecūie. videlicet
cētum libraz bononiēsiū quas eidez
dño **Bar.** corā testib⁹ isral scriptis nu
merauit 7 tradidit vt debudis dena
rijs in ciuitate bononiēsi: 7 in tñ arte
honeste negociet 7 lucret fideliter 7
solite: et fideliter hinc ad vnū añuz
Et p̄pleto año statim. j. .8. dies de

ductis expensis et estimatiōe oparū
suaz quas bona fide fecerit occasiōe
p̄dictaz: sup̄flūū hō totū qđ habuēit
vel ad cū puenerit ex dicta pecunia 7
negociatiōe restituat dicto **An.** retēta
tamen sibi p̄ remuneratiōe suscepti
officij tertia pte lucri qđ sibi sup̄fūit
vltra expensas et opas suas et vltra
capitale ipsi **An.** 7 debeat reddē rōnez
gestiōis et p̄curatiōis et p̄bare dānū
si qđ ibi fuisse dixerit secūdu iudiciū
et approbationē triū legaliū viroz
amicoz vtriūsq; q̄ sint expti et piti in
tali negociatiōe que omnia et singla
supradicta. **S.** suscepit et p̄misit p̄ sti
pulationē ipsi **An.** exequi et attēdere
et obseruare et in nullo cōuenire s̄
pena dupli dīcte q̄ntitatis: et s̄ obli
gatiōe suoz bonoz que constituit se
illius nomine possidere et pena solu
ta vel nō. Item dñs **Jpe.** cōmisit nu
merauit et tradidit **Jo.** c. libras bo
noni. ad laborādū in tali arte in ciui
tate Bononi. hinc ad septē mēses: vlt̄
q̄ntum pl⁹ eas tenuerit de cōi cōcordia
ad q̄rtā pte lucri q̄ **Jo.** promisit dño
pe. laborare cū dictis denarijs et lu
crari bona fide et omne diligētiā et
solicitudinē et custodiā adhibere: et i
fine termini restituere ei dictā pecūie
q̄ntitatē cū quarta pte lucri saluo q̄
nō teneat de casu fortuito: dū tamē
illud p̄bauerit. j. septē dies postq; ac
ciderit et nulla eius culpa vel dolo:
aut i curia casus p̄cessit. Et si dixerit
p̄ditam esse factā in dictis denarijs
teneat ostendere p̄ bonos et legales
viros huius artis qui nō habeat pte
ibi.

U Sura quinto. s. in cōtractu locatiōis. Quero quōd mītat in hoc cōtractu v̄sa. Re spōdet Alex. de alexā. Si locator est imat valorē rei locate et si p̄dat quali tēcūq; tūc locator vult rem suā recūpare: hoc fit i fraudē v̄saz: q̄a estiata intercedit loco pecūie: nec est v̄a locatio: q̄a locator ēdit rez suā suo pīculo p̄ qua merces ei cōstituit. Dicit aut locator qui re sua p̄mittit aliq̄ez vti mercede conuenta. Nnde si p̄mitto te vti domo mea mercede cōueta ego dico: locator 7 tu cōductor. extra de loca. 7 cōduc. c. i. et. c. p̄p̄. Aliq̄n tam locatio dicit firma. ext de loca. et cōduc. c. vestra nobis.

Nota q̄ locatio fit in p̄petuum et ad tempus: 7 si moriatur cōductor. 7. certum tempus succedit ei heres: sec⁹ si in vsufructu qui p̄sonalis est 7 morietur cum p̄sona.

Est ali⁹ cōtract⁹ medi⁹ inter locatōz 7 v̄ditionē. s. ēphiteotic⁹. de quo ext de loca. et cōduc. c. potuit ēphiteota. vbi dicit glo. Emphiteosis est medi⁹ inter locationē et v̄ditionē. In hoc aut accedit ad v̄ditionē: q̄a quando talis cōtract⁹ celebrat: aliqd dat sicut in v̄ditōe dat p̄tium. Sed tñ differunt q̄a p̄ v̄ditionē transferē dñūz secus in ēphiteosi: et iō magis videt accedere ad nām locatōis: q̄a sicut locator retinet sibi dñū et singlīs anis aliqd recipit: ita et hic: q̄a ēphiteosis in singulis anis canonē confirmat. Emphiteosis est nomē grecū magl q̄ latinū: et est idē q̄ melioratio i latino. Et hoc q̄a antiq̄ sterilia tātūz per hunc cōtractū concedebant: sed

postea p̄missū est fieri de fertilibus et fructuosis.

Quid de nautico fenore. Vide gōf. 4 et Donal. in sum.

Quero an conductor teneat de casu fortuito. Rñdet Hosti. in sum. in ti. d. loca. q̄ nō. ff. locati. l. si merces. 7. vis maior. et. l. videam⁹. 7. si hec. et. l. si q̄ fundū. in p̄n. 7. i. et. l. marc⁹. 7. domū. et. l. vltima. Sed bñ tenet de dolo 7 lata culpa: et leui. vt insti. de loca. 7. si q̄nimo dicit Hosti. fm Azō. q̄ si q̄s mercedē accipiat p̄ custodia tenet et de leuissima culpa. insti. de cōhē. ep. 7. q̄ si fugerit. et extra de deposito. i. c. bona fides. 7. de culpa. Culpa aut cōductoris sentit anumerat vt si magister scholari oculū effoderit seueri⁹ cū calce pcutiēdo: q̄a lenis castigatio tātū ei p̄missa est: vt. ff. loca. l. itē q̄rit 7. item iul. ff. ad. l. acq̄l. s. et si quecūq; 7. vltimo. et extra de homi. c. ad audiētiam. Item iputat ei si paliū meū dederit alteri p̄ errore: q̄a nō tollēat error in facto p̄prio. Itē si vestimenta polliēda acceperit et mures roserint de culpa tenet. vt. d. l. item querit. 7. si fullo. et. 7. item si paliū. et ad vellea. l. queq; Item si vitulos pascēdos vel aliqd fartiēdū vel polliēdū vel gē mā sculpēdā vel icludēdā cōduxit tenet excepto si vitio materie frāgatur nā tūc nō tenet nisi p̄ spāle pactū. ff. loca. l. si q̄s fundū. Et. l. si q̄s vitulos et. l. item querit. 7. si gēma. Itē si carucarie siue aurige nimīū cōdēdō dū ceteros trāsire nō p̄mittit currū euerit 7 seruū vel bonē occiderit tenetur ex locato. Debuit. n. tēperare cursuz 7 volūtātē suam. ff. loca. l. itē querit.

p̄mo

Primo respondeo. Item si cum posset resistere exercitui vel domino nutrire neutrum fecit nec aufugit tenetur de dono ab exercitu dato dicta. Item queritur. Si exercitu. Item si me invito ponat rem meam in alia navi quam in ea quam deduxeram. Item queritur. Si. Item tenetur condutor rem restituere impleto tempore conductoris aliter tamen ad interesse. ff. loca. l. videamus. §. de vinum

Quero an locator teneatur remittere mercedem rei locate condutori. Respondet Hostiensis. ubi dicitur. §. propter sterilitatem contingente nisi possit cum veritate precedenti anni vel subsequenter recuperari ut extra de loca. c. propter sterilitatem. et de. ti. l. licet. et ff. e. ti. l. ex conducto. Si vis. Dicitur autem sterilitas quando non colligit seminem condutor. ut dicto. §. Si vis. vel dicat sterilitatem habere vulgi opinione ut si dicat homines contra esse bonum tempus vel malum. ar. ff. de fun. instruc. l. cum de lamonis. §. asina. et extra de sponsa. c. ex litteris. Secundo fit remissio si fundus terremotu vel casmate ita perit ut nullus sit. Tercio ut si per incursum hostium fructus amissus est: secus si exercitus transiens per lasciviam aliquid abstulit quod referat ad modicum donum. ff. loca. l. ex conducto. §. i. et penult. Quarto quoniam propter casum fortuitum condutor impeditur frui. ut d. l. ex conducto. Item cum quidam. et l. de insula. §. edilis. Vel propter necessariam refectorem domus. Dixit tamen Azor. quod si casu fortuito contingat veritas augmentetur pensio sicut diminuitur quando sterilitas contingit: secus si diligentia coloni ut. C. de fide rei pua. l. 2. et C. de omni agro. de fer. l. vl. li. ii. et de alluvio. et palu. l. vl.

Quero in quot casibus inquilinus potest expelli de domo per ipsum conductam. Respondet Hostiensis. ubi dicitur. §. quod potest expelli. Primo si dominus probet domum sibi necessariam: ut si necessitas imineat que non iminebat tempore contractus. Et hoc casu est remittenda pensio pro rata temporis. extra de loca. c. propter sterilitatem. §. hum. et C. e. l. 4. Secundo expelli potest quando dominus indiget refectorem que non iminebat tempore contractus quo etiam casu fit mercedis remissio. Tercio quando inquilinus ibi male vivat: quia tenet porcos in solario vel si opera rustica suo tempore non exerceret ne in tempesta cultura sudor deterior reddat. Item si propter inimicitias culpa coloni ortas donum det tamen ut ff. solu. ma. l. in his. primo responsio. Item si teneat in domo conductam publicas meretrices vel alios publicos peccatores ar. in aut. de leno. §. sanximus. coll. 2. et de sta. mo. c. si. et 45. de sed illud. et l. non aliter. de usu. et habi. et ibi per glo. Quarto potest expelli cum conduxit ad. §. annos fundum et stetit per biennium quod non solvit mercedem.

Ubi supra sexto quatuor ad contractum pignoris. Atque tenens aliquam rem pignoratam tamen eam restituere cum fructibus si sibi solvit capitale pro quo res fuit pignoriata. Respondet Ricardus in quarto. de i. ar. §. q. §. quod sic. Si autem de fructibus sorte recipit tenet pignus restituere sine solutione alia excepto hoc quod sibi debet pro laboribus et expensis extra de usufructu. c. i. et se. concordat. Donal.

Quero pone quod quis pignorat equum per mutuum: et solvit cibaria eius et ille cui

pignorat^r ē vti^r equo 7 eq̄tat ad ne
godia sua: vel dat ad vecturaz: an est
vlura. Rndz Monal. i. sum. q̄ sic. Itē
de veste 7 silib^r vti^r q̄s ad vtilitatez
suā 7 alteri^r dānū.

Sed qd si q̄s habet equū ociosū quē
locare nō velīt 7 pignorat euz alicui
a quo mutuū accepit hac cōditiōe vt
pascat equū 7 eq̄tet: tñ sine gūamine
7 piculo equi an sit vba. Rndet idez
Monal. q̄ nō: l3 aliqd accipiat vltra
sortez: q̄a nō gūat pximū: imo iuuat
eū pascēdo. Ande in huiusmōi cāib^r
cōsiderādū est vtz preter mutuū pes
sint vtilitates hinc inde. Et si pares
inueniant^r circūscripto mutuo nō est
vlura: vt in p̄dicto casu. Idem de eo
qui pignorat domū mutuātū que iu-
tilis est sibi: q̄a nō vult eam locare et
mutuās domuz custodit a ruina: ne
destruat.

Iura septimo in contractu
pmutatōis siue i arte nūmu-
larioz. Atroz ars cāpsoria
sit licita. Rndet Alex. de ales in suo
tractatu de vluris. hec ars necessaria
est ad vtilitatē pegrinātū 7 alioz q̄
circueūt diuersas regiōes: 7 ad cōmu-
tationes rez sine q̄b^r nō est vita hu-
mana. Rez eiz cōmutatio necessaria
est que cōmode nō potest fieri sine nū-
mismate. Non eim in diuersa loca 7
remota portari possunt res cōmode
ad pmutationē faciēdā 7 ideo neces-
sariū fuit nūmisma 7 ars cāpsoria
p̄p̄t diuersitatē nūmismatū. Hec autē
cōmutatio artis cāpsorie nō h3 rōnē
mutui: q̄a nō sperat lucz p̄pter dila-
tionē tēporis: nec itez cāpsori reddi^r
fors eadē specie vel numero: q̄a dat

monetā vnius gñis 7 recipit alteri^r:
puta dat turonēses 7 r̄cipit bonoios
7 ecōuerso. Nec potest dici emptō v^r
venditio p̄p̄e: q̄a emptio et veditio
p̄p̄e consistit in reb^r app̄edabilibus
quaz pretia mēsurat^r 7 determinat^r
nūmismate. Hoc autem genus fit in
sola cōmutatōe nūmismatū diuersoz
genez: 7 ideo nō est emptō 7 veditō
sed simpliciter potest dici pmutatio.
Permutatō cim dicit^r vno m̄ gñalr
quādo aliqd dat loco alteri^r: 7 sic cō-
p̄bēdit omnē cōmutatōez. Secūdo m̄
dicit^r quādo res determinata ad vtili-
tatem vite dat^r pro alia re dēcīmata.
Et hoc modo determinat^r de pmuta-
tiōe in iure canonico: vt qñ pmutat^r
p̄benda cū p̄bēda: vel aliqd simile.

Tertio mō dicit^r permutatio magis
determinat^r vt nūmismatū pmutatō
Et hoc modo ars cāpsoria dicit^r p-
mutatio. Nō obstat q̄ iste idebit^r v^r
sit pecunie: q̄a h3 qd ait philoso. p̄mo
poli. nūmisma inuētū est cā trāsmu-
tatōis: vt puta pro nūmismate hēant^r
res necessarie ad vitaz. In cābio autē
fit vt pecunia pro pecūia habeat^r: q̄a
Rndet Alex. q̄ oio: q̄a cōmutatō taliū
rez cōmode haberi nō potest p̄p̄t di-
uersitatē nūmismatū: ideo hec pmu-
tatio cōcedit^r. Item in arte cāpsoria
nō p̄p̄e cōmutat^r nūmisma pro nū-
mismate: sed pmutat^r vltus p̄p̄t nū-
mismatis pro utroq̄ gñe. Concordat
fran. de maronis in. 4. dices q̄ sic
ars mercationū facta legitime ē nāl:
7 sicut mercatores sunt valde vtilēs:
q̄a aliqua habent^r in vna regiōe que
nōn in alia: ita pecunie cōmutatores
seu cāpsores: q̄a vna moneta currit i

vna

vna regiōe ⁊ nō in alia: vnde p suo labore aliqd lucrari possūt licite.

2 **Q**uero quare cāpsoz pōt recipere lucz pmutādo: vbi gratia. **S**terlingus in Anglia valet. 4. turonēses ⁊ nō pl⁹. **N**one q cāpsoz p cōmutatōe sterlingoz: vel econuerso ad turonēses aliqd accipiat: ⁊ econuerso an liceat cū n laborat plus q̄ vñarius. **R**ndet idēz **A**lex. q nūmīsmā habz duplicē recōpēsationē. **N**ā ex nā rei sue pōdere ⁊ mā: ⁊ aliā ex dēterminatōe legis positūe: ex quo accidit q frequē aliqd nūmīsmatis gen⁹ in aliquo loco nō tm valet qntū valorē dedit illis positio legis. **E**t ideo qñ cāpsoz aliquod gen⁹ nūmīsmatis accipit: nō fm dēminationē ⁊ positioē legis: sed fm estimationē pōderis ⁊ materie: ⁊ aliō genus dat fm estimationē ⁊ positōz legis: ⁊ sit iam recōpēsatio ⁊ eq̄litas inter datū ⁊ receptū cōpando valorē nūmīsmatis datū qd valet fm estimationē legis ad valorē nūmīsmatis acceptū: qd valet tātū hz nām rei ad pōdus seruaf ibi iusticia silis illi que est i ēptionib⁹ ⁊ vēditōib⁹: qā recōpēsatio fit hic p maiorē ⁊ ampliorē vtilitatez datū apud accipiētē a cāpsore q̄ receptū ab eo.

3 **Q**uero pone casū q q̄s dat marchā argēti p alia marchā argēti soluēda ⁊ recipiēda certo termino: vtruz iste cōmittat vñam. **R**ndet **A**lex. vbi. s. pōt dici q aut vñaliter scit q marchā sit pl⁹ valitura tēpore solōis: aut vñaliter dubitat. **S**i cim vñaliter est q sit plus valitura tēpore solutōis: vtrputa si quis dat marchā argēti p alia marchā recipiēda tali tpe quādo

magis req̄rit illa pecunia: et p nō ē maioris valoris: multū psumit cōtra sic mutuātē q querat lucz rōne tps **D**istinguit tñ qdā q si creditor nō erat seruatur⁹ eā vsqz ad illud tēpus sed interim erat illam cōsūptur⁹ vñā est. qā pro minori p̄tio recipit maius rōne tēpōis et lucraf de eo i termino certo qd nō erat seruatur⁹ vsqz ad illū terminū. **S**i autem erat seruatur⁹: vt sic seruādo vsqz ad p̄dictū terminum lucraret: distingue qā si aufert creditor ēptori vel debitori libertatez liberandi se a debito psumit cōtra creditorem de vsura: q̄ ideo crediderit pecuniā vt debitorē oneraret piculo et se exoneraret. **S**i aut nō aufert libertatē a debitorē: sed cedit ei q soluat qñcūqz voluerit. ⁊ terminū nō peccat talis creditor: qā nō videt spare lucz ppter terminū: sed magis videt hoc fecisse ad releuādū inopiā debitoris. **S**i autē vñaliter dubitat vtruz pl⁹ vel min⁹ valeat tpe solōis tūc possz excusari contract⁹ rōne dubij. **I**dem aut iudiciū est quādo species p specie puta granū p grano. vinū pro vino oleum pro oleo ad certā mēsurā dat **C**oncor. **D**onal. in sum.

4 **Q**uero pone q aliq̄s habēs pecuniā spālez quā timet tēpore futuro mino randā suo p̄tio fm statuta legis positue vel dñi terre: ⁊ ideo ppter h⁹ mōi timorē nō vult dare pecuniā mutuo nisi reddat sibi in equali p̄tio in quo est tēpore mutui. vbi gratia. **A**liquis habet sterlingos q nūc valent. 4. turonēses ⁊ timet ne p auctoritatē dñi in futuro tēpore minuāt in pretio: et sint tātuz valituri tres parisiēses p̄pē

quā cām factō mutuo ⁊ dīmīnuto p
tio cōsequēti tempore nō vult recipe
tot sterligos numero quot dedit tpe
mutui: s̄ fm p̄tū turonēsiū cui⁹ erāt
tempore mutui. Querit ergo vtrum
hoc liceat. R̄ndet idē Alex. q̄ videt
mltis q̄ nō alijs autem q̄ sic: q̄ aliō
est in mutuo sperare lucrū: aliud ē ui
tare dānū. Dīmū n̄ potest fieri sine
iniuria dei: q̄ hoc phibuit nec sine i
iuria p̄ximi cui ḡtis debuit fieri mu
tuū. Qui aut vitat dānū deo iniuriā
nō facit: cū hoc nulla lege phibeatur
nec p̄ximo fit iniuria: q̄ nō ledit p̄
ximū quā vitat dānū suū in p̄posito
autem mutuās magis querit vitare
dānum suum q̄ habere lucrum. De
bitor autē minus nihil accipit tēpore
mutuatōis q̄ reddere teneatur. Nec
erat v̄simile pecuniaz esse min⁹ vali
turā q̄ valebat tempore mutui: quia
vilificatio h⁹ pecūie nō accidit ratiōe
dilatois tēporis: sed ex volūtate leg
latoris.

5 **Q**uero pone q̄ deposui pecūiā apd
cāpsorē sine aliquo pacto q̄ cāpsor cū
dicta pecunia multū fuit lucratus: et
soluit mihi pecuniā: ponam⁹ .io. pro
cētenario: mō querit vtz ista sit v̄sa
Dicūt q̄dā q̄ aut deposui s̄b spe ip̄i
remuneratōis: ⁊ tunc est v̄sa: secus si
simpliciter. Et in hoc stat dicto meo
quia est questio de cōsciētia. Tu dic
q̄ aut deposui in spe: ⁊ tunc quia ip̄e
illicite vsus est pecūia deposita omne
lucz inde pueniēs dēt mihi restituē
q̄ locupletior ex re mea fact⁹ est. ar.
ff. de nego. ge. l. qui sine vsuris. Aut
vsus ē licite q̄ deposuerā ad numez
⁊ tūc si animo liberali et sciens se nō

tenēi soluit potero retinere id cū bōa
cōsciētia quā est mera donatio. aut
soluit credēs se teneri ex q̄daz eq̄tate
q̄ sepe mouet creditores mercatores
ad remunerāō: et idē q̄d. s̄. ē. aut ere
debat se tenēi ex iur necessitatis cū n̄
teneret: ⁊ tūc dico q̄ licite recipio si
nō habui a p̄ncipio animū fenerandī
als secus. R̄a obligatio antidotaris
iustam parit retētiōē p errorē soluti
vt. ff. de fideiuss. l. si testator. si. R̄si
esset error facti: vt q̄a putabat p suuz
p̄curatorē esse pmissū cū nō esset: tūc
enim nec de iure iudiciali nec de con
sciētiali retinē possū. Nec Sal. in. l. i.
c. p socio.

6 **Q**uero pone recipit q̄s pecuniaz vlt
mare vebēdā ⁊ ibi reddēdā certo p̄tio
cōstituto an sit v̄sa. R̄ndz dñs Lau.
.q. 25. fm Inno. i. c. si. de v̄his q̄ nō:
siue in se recipiat piculuz siue nō. Est
eniz locatio opaz siue custodie. vt. ff.
loca. l. in naue samphelli. Idē Hosti.
tener q̄ allegat. ff. nau. cau. sta. l. ⁊ ita
fatef tamē Inno. q̄ vbi non accipet
p̄tium tātū vt portet: sed negotiatori
mutuo dat vt in illa negociet tunc ē
vsura: q̄a pecunie nullus est vsus vel
utilitas si retineat in archa nec dete
riorat vtēdo. 88. di. ejciēs. vide ibidē
p Jo. an. ⁊ p Hosti. in sum. de vsuris
q̄ an aliquo. v. f. nūqd. ⁊ in glo. i. d.
.c. si.

7 **Q**uero cāpsor cābiēdo vlt pmutādo
recipit vnū denariū pro floreno: ⁊ in
distāti loco facit pecuniā numerari:
⁊ ego hic do an sit vsura. R̄ndz dñs
Lau. videt q̄ sic: q̄a querit fructū de
pecunia que nō parit. In strariū fac
q̄a nō est mutuū: sed mutuatū ad
instar

instar veditōis. Item qui in loco distanti pecuniā numerari facit suscipit i se piclū. Hanc questiōez format Jo. de ligna. in. c. si. de vsuris. et ibi post multa dicit qd nō videt bñ excusabil: nisi attēto interesse: qā attēto sbiecto pecuniā est iuēdibilis: qā nulla rerum estimatō. ff. de fideius. l. si ita. nisi ppe cursū monete. Concludit finalit qd vbi pl⁹ recipit nō est bñ tut⁹ in cōscientia. Ihic aduertēdū si hūm foret h⁹ modi cābia nō esse licita mlti dānarēt. Et ideo ego puto licita esse: dum tamen debito mō celebrētur. Et dico qd hic nō interuenit mutuū. vnde vsura nō potest dici nec interuenit aliquid qd cōtra cōscētā edificet: vnde dico qd i pmo cāu si tibi cābio florenū ⁊ dādo tibi florenū aureū recipis monetā: vlt ecōtra: ⁊ in vtroq; casu volo vnū de nariū hī valoris: iam nō illud volo: qā tibi vēdam pecuniā que est iuēdibilis. Et firmavit Archi. i. 4. q. i. Nec ad pecuniā respectū habeo: sed ad interesse meū rōne laboris opaz pēsiōnuz fictoz que sō eo h⁹ mōi artē exer cēdo iam nō teneor icassuz laborare i vtilitatē alioz. Rā laboris itineris ⁊ expēlay hūda est rō. extra de voro. c. magne. Bñ faciūt notata p Jo. an. post hosti. in. c. cōquest⁹. vt p eū i sū. de vsis. §. an aliquo. v. iz. Et ista vī etiā fuisse itētio ipsius Jo. de ligna. l. 3 satis cōfule loquat.

8 Quid de capsoze q accipit aliqd: vt pecuniā quā sibi sic soluo faciat eam alibi in loco distanti numerari. Rndz idez vbi. s. dicebat Jo. de ligna. hoc casu cursus monete opat excessus in valore fm locoꝝ diuersitatē. p. l. n.

valet floren⁹ florentie qalibi: ⁊ plus ducat⁹ roman⁹ Rome qz alibi: ⁊ sic de singlis. Est eteniz alia rō. s. piculū. Nō ergo vedit pecuniā que est iuēdibilis: sed tātū hic soluit qntū ibi numerat. Rā tātū valet vn⁹ floren⁹ cū vno denario hic qntū ibi sū denario. Hoc etiā opat monetarū diuersitas quocūq; tātū. eiz valēt venetijs cētū ducati qntū florentie centū. 6. floreni aliquādo plus aliqñ min⁹. Rō q pl⁹ soluit sed tātū dē. Item si aliqd plus valeat illud pl⁹ cōputabit rōe piculi: ⁊ vt sbueniat salarijs ministroz ⁊ pē sionū ⁊ vt nō frustra opas ponat et sudorem in aliorum vtilitatem.

Quid sit restituēdū. .c. 8.

U Surā octauo qntum ad restitutionē. s. qd restituēdum sit. Atz qd teneat ad restōz vsuraz. Rndet Alex. de alexā. in suo tātatu aduertēdū qd eoz que acq̄rūt cū peccato quedam sūt in quib⁹ non transfert dñū: ⁊ quedam sunt i qb⁹ trāssert. In pmo casu necessaria ē restitutio: quia peccatū nō remittit nisi restituat ablatū. i. 4. q. 5. Et est hūbz beati Augustini ad macedo. Si res aliena ppter quam est peccatū reddi possit ⁊ nō reddat: pñia nō agit s. si mulat. Si autem hūciter agit nō remittit peccatū nisi restituat ablatuz. Talia sunt que acq̄rūt p furtū. extra de furtis. c. si qd. ⁊ c. litteris. ⁊ q acq̄rūt per vsuraz. extra de vsuris. c. tuos. ⁊ c. cōsuluit. Et que acq̄rūt per rapinam. extra de rapro. c. i. ⁊ c. i. lris. Et que acq̄rūt per symoniā. extra d

homo. c. venies ad vos. In secundo at
casu. s. quando traheret dñm nō est ne
cessaria restitutio omniū. Inducendi
sunt tam homines q̄ sic accipiūt vt ide
faciāt bonas et largas cōsas. Et talia
sūt que acquirūt p̄ illicitas negociatōes
quando negociatio est illicita ex pte p
lone: puta cū cleric⁹ vel monach⁹ ne
gociat⁹ qui negociari nō debēt: vñ qñ
est illicita ex pte modi vt cū q̄s nego
ciat⁹ cum p̄iuris et mēdacijs: sēc⁹ si ne
gociatio esset illicita ex pte tract⁹: vt
puta q̄ vēditio sit in fraude vñ: q̄a
tunc est indirectū mutuū et tenet q̄s
ad restōnem.

2 **¶** Atq̄ q̄s teneat restituē rē eādēz nu
mero. Rñdet idē Alex. vbi. s. q̄ alr i
in furto et in rapina q̄ in vñ. Nam
aliquo mō est volūtariū in vñ: s. sit
volūtariū mixtū. In rapina autem et
furto est simpliciter iūolūtariū p̄p̄ q̄d
equ⁹ furat⁹ iure poli. sēp ē restituēd⁹
idem numero in cuiuscūq̄ man⁹ trā
sierit: nō sic autē est de equo accepto p
vñam: s. sufficit q̄ fiat restitutio p̄tj.
Duplex autem est ratio. Prima q̄a
illud q̄d accipit vñ sortez in vñ n̄
est simpliciter violētū nec p vim factaz
dño rei: nec est oio iūolūtariū. Qd̄ at
accipit in rapia et furto accipit p vio
lentiā et cōtra volūtate dñi. Secūda
rō est q̄a vsura est in cōtractu mutui.
In mutuo at nō est necesse q̄ q̄ acci
pit mutuo reddat mutuātū idem nu
mero: sed sufficit q̄ reddat equale in
p̄tio. Et eodē mō videt esse dicendū
in excrescētia que accidit rōne mutui
quia nō est necesse q̄ restituēs lucroz
restituatur idem numero: sed sufficit q̄
reddat equalēs in p̄tio. **¶** Cōcor. **¶** Hosti

in sum. li. 2. ti. 4.

¶ Atq̄ sufficit q̄ q̄s restituatur nō pl⁹ q̄
accepit cū dicat **¶** Exo. 22. Si q̄s fura
tus fuerit bouē aut oues aut occidēt
aut vēdiderit pro vno. s. vel. 4. oues
p vna. Item **¶** Luc. 19. dixit zacheus.
Si quē fraudati reddo quadruplūz.
Rñdet idē Alex. vbi. s. q̄ sufficit q̄
q̄s restituatur tātū q̄tū accepit: q̄a sic re
stituēdo reducitur q̄d iniuste actū ē ad
equalitatē. Reges autē p̄dicte nō obli
gāt post xp̄i aduētū: q̄a ceremonialia
et iudicialia nō obligāt post xp̄i aduē
tū: licz possit statui a iudice p bono
cōi. Et ideo dicit q̄ alr est in vñ q̄ i
furto et rapina. **¶** Vsura enim nō dicit
actionē violētā nec qcqd factū est in
iniuriā p̄ximi. Et ideo solūz videtur
dicere quādā icqlitatē ex pte rei acce
pte que nō potest accipi rōne mutui:
cū debeat esse gratitūz p̄pter q̄d ad
equalitatē faciendā sufficit q̄ fiat restō
rei: ita q̄ tātū restituatur quātū accepit
Rapia autē et furtū magis dicūt vio
lentiā que rep̄mēda est p penā: et ideo
si a iudice cōdēnat⁹ raptor vel fur tñf
pl⁹ restituē q̄ accepit. Nō sic est añq̄
sit cōdēnat⁹. Illud q̄ plus ad q̄d iste
tenet est q̄d p modū pene infligēde
raptor vel furi: et nō q̄a q̄s illud red
dere teneat quia raptor vñ fur tenet
q̄d fallum est.

¶ Atq̄ homo teneat restituē ea que le
gitima mercatōe lucratur est de bonis
que ipse et eius pater sacq̄sierāt p vñ
Rñdz Alex. vbi. s. post duas opioes
pus recitatas quas nō tenet ē Ric.
Alij distinguūt taz in rapina q̄ i fur
to: dicētes q̄ rez quedā sunt quarū
vlus eaz nō est cōsumptio sicut res que
habēt

habēt usufructū d se sicut ager vinea
vel domus: et in talib⁹ restituēde sunt
nedū res sed etiā pueniēns. In hoc tñ
differt usurari⁹ a raptore fm quosdā
q̄a v̄ari⁹ potest deducere expensas:
et forte opas suas moderatas: nō sic
autem fur vel latro vt mitius agatur
in hoc cū v̄ario q̄ cū fure et raptore
q̄a fur et latro nō deducūt expēsas nec
opas suas: l3 alij hoc itelligāt in foro
iudiciali. In foro aut cōsciētie dñt ēt
fur et latronē posse deducere: q̄a ini-
quū est aliqūē locupletari cum dāno
alteri⁹: postq̄ ei plene de dāno est sa-
tisfactū. Quedaz autem sunt alie res
que nō habēt usufructū sicut pecunia
et in talibus nō tenet q̄s restituere p
uentū pueniētez ex tali re: cui⁹ rō est
q̄a talis res ex natura sua non habet
puentū: sed pueniēte est ex industria
vel solertia humana ppter qd lucroz
pueniēns ex tali industria fit illi⁹ qui
lucrat et hoc si iuste negociat v̄l iuste
emat aliqd: vnde si aliquis ex pecūia
usuraria negociat⁹ est et lucrat⁹ et ide
emit p̄dium et fruct⁹ p̄cipit nec lucrū
nec huiusmōi fruct⁹ tenet restituere:
et hoc quia totū lucz est ex industria
opantis: et idem dicēduz de lucro qd
habetur ex pecunia furtiua vel rapta
p negociationē: aut p ēptionē p̄dij et
fructū ei⁹. sec⁹ aut est in re que habz
usufructū: vnde si q̄s v̄ari⁹ p usuraz
extorsisset agz vel vineā nō solū tñt
restituere rem s et iā fruct⁹ pceptos ex
talib⁹ reb⁹: et mltomagis ad hoc tñt
fur vel raptor: et hoc q̄a sūt fruct⁹ rez
quaz ali⁹ est dñs. Ifruct⁹ aut pecūie
non est ex nā rei. sed ex industria et la-
bore: l3 aut v̄ari⁹ nō sūt dñs pe-

cunie quaz accepit p v̄sam: tamē est
dñs laboris. Non obstat ext de v̄his
.c. cū tu manifestos. in fine. vbi dicit
q̄ possessiōes empte de v̄his v̄edi dñt
et ipsaz p̄tia his a q̄b⁹ sūt extorte v̄be
restitui: q̄ eadē rōne q̄cqd de v̄baria
pecūia emit restituī debet: q̄a kñdet
Alex. notabili⁹: q̄a decretalis dicit q̄
possessiōes v̄edat et nō dicit restituat
quali dicat q̄ bona v̄barij omnia sūt
obligata illis a q̄b⁹ v̄be sūt extorte: et
ideo si v̄ari⁹ est nō soluēdo opz tles
possessiōes v̄edi vt fiat restō: nō autē
oportet ipsas possessiōes restituī: quia
forte valēt pl⁹ q̄ requireret restitutio.
Cōcor. Ric. in. 4. di. 15. arti. vlti. q. 6.
et Tho. et Rodonēsis. et Astēsis. li. 7.
ti. 40. Cōcor. etiam Hosti. vicens q̄
v̄ari⁹ tenet ad restituēdū v̄bas et in-
teresse debitoris in quo q̄dem dānū
et lucz suū est cōputādū p tex. ff. d eo.
qd cer. lo. l. 3. §. penul. in fi. et nō placz
ei in p̄tatio quā Ray. p v̄ario facit
cōsulēs q̄ v̄ari⁹ postq̄ satisfecerit d
usuris petat a debitore veniā ad cau-
telā: quia forte tenet ei apli⁹ aliquid
restituere p interesse aliquo et dāno
Inō vult enīz Hosti. q̄ debitor ultra
suū interse possit lucz petere: q̄a hoc
esset suū repetere cū v̄his. Idē etiā di-
cendū fm Rodo. de lucro habito de
re furtiua vel rapta p negociationē
vel cōpationē reddit⁹ vel p̄dij factaz
de re h⁹mōi furtiua vel rapta.
¶ S3 quid fiat si tales possessiōes deue-
niant ad alterius man⁹. Rñdz alex.
vna cū glo. i. o. c. cū tu. ext de usuris.
q̄ si p̄dicte possessiōes pueniūt ad ma-
nus alterius ex cā lucratiua et usura-
rius non est soluēdo vendi debent

et restitui earū p̄tia et hoc ad quēcūq;
 deueniāt res de pecūia vsuraria ēpta
 secus si emisset rem vel ex alia causa
 onerosa adeptus esset ab v̄sario bona
 fide nō credēs forte eū vsurarium vel
 credēs rem illā nō esse emptā de pe-
 cūia vsuraria: v̄l credēs ip̄s vsurariū
 aliter habere vnde possit reddē v̄sas
6 **U**ltz vsurari⁹ teneat ad dānū qđ i-
 currit ille a quo vsural extorsit. Rñd̄z
 Ric. indistincte qđ sic. vbi. s. Alex. vero
 de alef dicit qđ qđs dānificat duobus
 modis. **A**nō mō cū sibi auferē id qđ
 adu hz et tale dānū sēp est restituēdū
 vt si qđs dānificaret aliquēz diruens
 domū ei⁹ teneat restituere tātū q̄ntū
 valet dom⁹ ei⁹. **S**ecūdo mō qđ dāni-
 ficat aliquē nō qđ auferat sibi qđ hz s̄
 qđ ipedit eū ne habeat qđ erat in via
 habēdi. Et talis sic dānificas nō tñē
 ad restōez ex equo: qđ min⁹ est habē
 ipotētiā et esse in via ad hñdū qđ hēre
 in adu. **D**ānificas aut in minori nō
 teneat restituere pl⁹ qđ sic restitutū nō
 est simplū s̄ multiplicatū: et ideo quia
 dānificat hominē in agro seminato
 puta effodiēdo semia nō tñē restituē
 totū p̄tiū seu valorē messis future: qđ
 nōdū fuit habita nisi i potētia. **E**odē
 modo si qđ detinz pecuniā creditoris
 vltra terminū p̄fixū nō tñē restituere
 totū lucrū qđ posset fieri de illa pecu-
 nia: qđ tale lucrū causale est qđ forte
 mercator inde p̄det. **A**lio mō dicunt
 sic aliq. qđ in restōne faciēda duo sunt
 attēdēda. s. valor rei que ablata est v̄l
 equalēs. **S**ecūdo cōsiderādū est dānū
 qđ illatum est iniuriam passo. Et de
 hoc notādū est qđ hoc dānū aliq̄ndo
 illatū est. p̄mo et p se et directe et tunc

inferēs dānū teneat restituē. **V**bi grā
 si aliq̄s passus dānū p pecūia sibi ab-
 lata in hoc qđ volebat emere sibi ne-
 cessaria ad vitam: siue soluere emptā
 vel debita: et ideo in expoliatiōe talis
 pecūie incurrit dānū: puta quia cum
 oportuit v̄dere possēsiōes sibi viles
 vel recipere pecūiaz mutuo et forte ad
 vsuraz: in tali casu teneat quis restituē
 dānū. **A**lio modo iserat dānū tantū
 p accidēs: vt puta qđ qđs nō cōsecutus
 est lucz quod intēdebat ex pecūia: et
 tale dānū nō teneat restituere: qđ pe-
 cunia de nā sua nō habet p̄tiū. **S**ec⁹
 tamē est secūdu istos in reb⁹ que ex
 sui nā et secūdu moraz tēporis augēi
 possūt et decrescē secūdu qđ sūt aialia:
 qđ talia de se habēt p̄tiū: et ideo spolia-
 tor teneat restituere p̄tiū ipsaz rerum
 quod valiture erāt tempore quo re-
 stitutio fit. **H**oc tamē est dubiū vtrū
 spoliator ad hoc teneat qđ res nōdū
 habita erat sed habēda. **S**ecūdu hoc
 ergo supposito casu qđ fur furat⁹ est
 pullū equū vel vitulū quez dñs
 cōseruatur⁹ erat vsq; ad ānos p̄fecti
 valoris: fur statim v̄didit et libēauit
 se a furto: fur aut nō solū ad valorez
 pulli vel vituli sed etiam ad valorez
 ei⁹ quod valitur⁹ erat tēpore restōis
 tenere. **H**oc tamen dubiū est: tum
 quia talis valor est in potētia: tūz qđ
 aialia interim mori possūt. **C**oncor.
 Astensis in sū. li. 3. ti. 4.

USurā nono q̄ntū ad restōez i
 .s. cui sit faciēda. **Q**uero cui
 fieri debet restitutio. **R**ndet
 Alex. qđ regularit̄ illi a quo accepta ē
 vsura. **I**fallit in aliquib⁹ casib⁹. **P**rio
 si res

si res que restitui nō est ad utilitatē
eius cui restitui sed potius ad nocu-
mētū: 7 ideo nō est reddēd⁹ gladius
deposit⁹ furioso: sed magis est tenēd⁹
vsq; ad congruū tempus quo posset
reddi. **S**ecundo si ille cui reddi debet
est mortu⁹: q̄a tūc debet restitui h̄rdi
vel in casu executorib⁹. **T**ertio si ille
cui debet est ignot⁹: tūc enim debet
homo restituere s̄m q̄ potest s. dādo
elias paupib⁹ p salute illi⁹. **Q**uādo
enim ignorat expoliati vel nō inue-
niūt: tūc cū s̄ilio 7 auctoritate ecclie
distribuāt in pias causas: puta in ali-
monijs paupū vel redēptionē capti-
uoz 7 hoc in villa vel dyocesi vbi ra-
pina facta est si cōmode fieri potest.
q̄ si nō potest: puta q̄a villa est nimis
remota v̄l ex alia cā suffiat q̄ fiat ali-
bi: addit h̄ost. q̄ vbi ignorat cui dēt
fieri restō ē paupib⁹ erogādū: vel ēt
illi q̄ tenet restituere pro elia si egeat
relinquendū. **H**oc dicit in sū. in ti. de
penitē. s. q̄b⁹. 8. **S**3 que forma suāda
est. **Q**uarto si ille cui debet fieri restō
est nimis distās. **T**ūc enim si nō pōt
fieri nisi maiorib⁹ expēsis q̄ sit res q̄
debet restitui potest dare in pias cās
vel si nō potest fieri cōmode res dēt
trāsmitti illi cui⁹ est vel ad min⁹ reh-
uari in aliquo tuto loco: donec dño
assignet. **Q**uinto p̄pter turpitudinē dā-
tis: vbi p̄mo notādū ē q̄ aliq̄s dupl̄r
dat illicite. **P**rimo modo q̄a ipa datio
est illicita sicut p̄ in symonia. **E**t t̄lī
cāu posito q̄ dedit amisit qd dedit: 7
ideo nō debet sibi fieri restō. **A**ccipiēs
aut̄ turpiter accipit: et ideo nō potest
sibi retinere datū sed magis dz con-
uerti i pios vsus. **A**lio mō dat illicite

nō q̄a datō sit illicita: sed q̄a dat p̄pter
rem illicita: sicut cū q̄s dat meretrici
p̄pter fornicationez: t̄c. n. mulier pōt
retinere: sed dās repetere non potest.
Potest 7 aliter distingui in cāu p̄po-
sito: q̄a pecūia aliq̄n male accipit: et
sine culpa illi⁹ a quo accipit: sicut p̄z
in rapina furto 7 v̄sa: 7 tūc debet re-
stitui illi cui⁹ fuit q̄a nō amisit dñiūz
suū. i. 4. q. 5. nō sane. in fine. vbi dicit.
Qui v̄o cōtra ius societatis humane
furtis rapinis calūnijs 7 oppressiōib⁹
inualsiōib⁹ aliqua abstulerit reddenda
potius q̄ donāda cēsem⁹ zachai pu-
blicani exēplo q̄. s. dixit. **S**i aliquē de
fraudaui reddo quadruplū. **A**liq̄do
tñ aliqd accipit sine culpa accipietis:
nō tamē sine culpa dātis: v̄tputa q̄a
mala intētōe dat 7 tamen accipiens
bona fide accipit: et tūc si illud quod
datū fuit in ptate dantis fuit retinē
potest. **S**i aut̄ nō: retinere nō pōt: v̄t
puta q̄a dedit alienū 7 debet redder
illi cui⁹ est. **D**e hoc. i. 4. q. 5. 7 ē h̄bz
Augustini de verbis dñi qui dicit.
Nolite facere elias de fenore 7 v̄sis.
Item idē Aug⁹ in quadam omelia.
Quid posses dicere. **M**ulti sūt xpiani
diuites auari cupidi: nō hēo peccatū
si eis abstulero suū: 7 paupib⁹ dedēo
Aliquādo est peccatū ex pte vtriusq;
v̄t in symonia: 7 tunc obseruādū qd
didū est. **A**stensis dicit q̄ si sciatur a
quo extorta est restituenda est ei si sit
presens: extra. eo. c. cum tu. s. sup̄ his.
Si v̄o sit absens restituat eius h̄rdi:
v̄l pcuratori si sit. **S**i v̄o nec ipse nec
heres eius nec pcurator sit presens 7
v̄farius nouit vbi ille habitat debz ei
mittē aliquo modo si pōt fieri fidelit̄

et secure. Hoc enim semper faciendum est quando
comode fieri potest. Et secundum Bernardum mitti
de superius ipsius debitoris absentis ar.
ff. de op. li. l. ope. Si tamen expense ni-
mis excederent summam illam vnde tunc de
pauperibus erogari. z. q. 6. anterior. ext.
de iudeis cum sit. extra. e. cum tu. i. glo.
Hosti. Non distinguit quod si vfarium quod est
male fidei possessor alio se transfudit quod
ubi usuras exercuit tunc propriis superius
mittere tenetur. Si vero is a quo usuras
extorsit vel heres eius alio se transfudit
tunc locum habet quod alii dicunt. Et probatur
hec. ff. de rei ven. l. si res. 7. l. si vero. 7
in omnibus secundum Rodolphum. p. s. adde sunt cir-
cunstantie. s. quantitas rei debite remotio
loci expense que fieret in mittendo: et
paupertas et diuitie eius cui restitui fieri
debet: quia tam parua esse possit summa rei
restituenda: et tam diues cui fienda est
restitio quod nullo modo debet pro re tam mo-
dica primum suum gravare. unde non oportet
quod tunc mittat et in talibus recurrendum est
ad arbitrium boni viri. hoc Rodolpho. Ge-
terez si de eius aduentu primo spes tunc
pecunia deponetur et consignabitur. Et de
usurariis. l. accepta. secundum Hof. Item si res
esset magni valoris et non possit comode
mitti ei cui est debetur in aliquo tuto
loco deponi et assignari secundum Thoma. Si
vero vfarium nesciret nec speraret quod de fa-
cili scire possit ubi ille habitaret non tamen
vagari ut inueniat eum. ar. ff. de op.
li. l. quod nisi. §. i. extra. e. cum tu. in glo.
vel si sciret: tamen ea comode mitti non possit
debet eam pauperibus erogare. z. q. 6. ante-
rior. 7. melius. extra. e. cum tu. f. Ray
Et bar. ibidem. et idem intelligendum si scire
non posset a quo eam accepit. Et quod
videtur est de eo a quo extorserunt vnde.

idem intelligendum est per omnia de eius herede
si ille non sit superius. Donal. dicit quod
quando nescit persona cui restitui fienda est:
vel si scit: tamen est absens in remotis
partibus nec spatium quod de facili possit sciri
de pauperibus erogari cum auctoritate ec-
clesie. Si autem scit mittat ei si aliquo
modo potest fideliter fieri et secure:
alioquin cum auctoritate ecclesie pauperibus
det. ar. extra. de v. s. c. cum tu. ubi d.
hoc. 7. z. q. 6. anterior. Sed quando scitur
persona vel sciri potest semper facienda est
ei restitutio cum comode fieri potest. Pro-
bante sunt tamen circumstantie. s. quantitas
rei debite et remotio loci et expense que
fieret pro mittendo. Et si est diues ille
cui fienda est restitio ita quod nullo modo
deberet pro re tam modica primum
gravari: et tunc non oportet quod mittat et in
talibus recurrendum est ad arbitrium
boni viri.

Quoniam pro casu quod platus ecclesie iniuste
subtraxit aliquid: queritur quod cui debeat re-
stituere. Respondet idem Alexander. videtur quod
ecclesie: quia ab ea subtraxit. In oppositum
facit: quia cum platus sit conservator
rerum ecclesie deueniet id quod restituit
ad restituendum manus. Dicendum est bene
quod platus duobus modis potest aliquid ab
ecclesia surripere. Primo modo si surripit
rem alteri et non sibi deputata: ut puta
quia subtraxit rem capli. et tunc res resti-
tuenda est ei cuius est. Secundo modo
quia rem sue ecclesie deputata transfert
in dominium alteri: puta consanguinei vel
amici. Et tunc talis res debet restitui
ecclesie: ut convertatur in utilitatem eius
vel custodiat usque ad successoris ad-
uentum.

Quoniam pone quod christianus recepit vnde a
iudeo

iudeo cui restituet. *Rndz* *Altelis* vbi
s. liberabit eidem restituendo. Cōue-
niētius est tamen fm Ray. 7 hosti.
 q ipse nomie illius iudei cui auctori-
 tate ecclesie illis xpianis satisfaciāt a
 qbus ille iude⁹ vbas exegerat vl⁹ qb⁹
 als obligat⁹ erat. ff. de negl. gel. l. sol-
 uendo. 7. l. cu3 pecunia. vel apud edez
 sacramēta vel aliū locū tutū tñ aucto-
 ritate ecclesie nomie illi⁹ iudei pecūiaz
 depōat vt cū ille iude⁹ restituerit eidē
 restituat. Et idē itelligēdū est secūdu
Ray. quādo restō debet fieri vfaruz
 receptaz a xpiano vfarario. *Qd* autēz
 dictum est. s. q ipse nomie illi⁹ 7 ceta
 fm *Rodo.* est hū qñ factū ē occultuz
 7 nō gñaret scādalu3 taliter solūētis
 vel picl3: als sufficit q restituat illi a
 quo sunt accepte. *Cōcor. Donal.*

- 4 *Done* casum q culpa est ex pte acci-
 piētis 7 danti: sed tamē est sine iniu-
 ria alicui⁹: vt cum iudex dicit iudiciū
 iustū 7 testis hū3 testimoniū 7 aliqd
 dat qd nō debet dari: qā sicut *Aug.*
 ad macedoniū nō ideo iudex v3 ven-
 dere iustū iudiciū aut testis hū3 testio-
 niū: qā vēdit aduocat⁹ iustū patrocī-
 niū: 7 iurispit⁹ hūm consiliū. Illi eim
 inter vtrāq ptem ad examē adhibēt
 Isti ex vna pte cōsistūt. hoc casu pōito
 potest ne accipiēs retinere pecuniaz.
 Et videt q non. quia rōe sui delicti
 videt amisisse ius acq̄rēdi dñiuz: nec
 etiā restituēda est danti q quātū in se
 fuit abdicauit eam a se. *Pro* hac snia
 videt *Aug.* qui dicit de dante q ille
 solet male sibi ablatā pecuniā reperē
 q iustū iudiciūz emit qd venale esse nō
 debuit. Et ibidē dicit q tales facili⁹
 ea que hoc modo acq̄lierūt tāq sua

paupib⁹ largiūt q eis a qbus accepta
 sunt tanq̄ alicna restituāt. Sic ergo
 fm hoc q pecuniā accepit vt iudicaz
 bene: aut non iudicaret cui3 ex officio
 suo teneat gratis 7 bene iudicare pe-
 cuniam retinere nō potest: qā turpi⁹
 accepit 7 crimen cōcussionis cōmisit.
 Est autem crimen cōcussionis: cū qs
 in officio cōstitut⁹ aliqd p metū extor-
 quet a sūditis: aut quādo nō vult fa-
 cere id ad qd tenet nisi pecuniā data
 Aut est aliqs officialis: aut miles qui
 vltra cōstituta sibi stipendia extorq̄t
 contra illud. Estote cōtenti stipēdys
 vestris. Mel crimen concussiois est i
 accusatore q delistit ppter pecuniam
 ab accusatōe. *Posset* etiam dici i hoc
 casu q sic dans pecuniā: aut dat bōa
 itētoe vt. s. sibi ius et eq̄tatez seruet: et
 tunc posset sibi reddi. Aut eo aio dat
 vt animū iudicis sibi iclinet vel corū
 pat: 7 tunc dari debet paupib⁹ vel illi
 in cuius iniuriā data est si est iniuste
 iudicatū. hec *Alex. de alexā.*

Sed qd si pecunia data sit symōiace
 in iniuriā ecclesie: nā videt q sit dāda
 ecclesie in cuius iniuriā data est. extra
 de symo. c. *Ad* hec. aut vbi mandaf
 restitui pecuniā accepta symoniace.
 Ihoc etiam pbat. extra de symonia
 e. c. audiui⁹. In contrariūz facit. c.
 veniens. extra de symo. vbi mandaf
 q talis pecuniā restituat illi q dedit
 Distinguūt autē qdam dicentes q si
 totū capl'm aliqd dedit non debet ei
 restitui. Si autem vnus duo vl⁹ tres
 vel extraneus deliq̄t dāda est ecclesie
 qā nō debet delictū psonē in dānum
 ecclesie redūdare. Et in pmo casu lo-
 qtur. c. veniens. Alio autē cāu alia. c.

5

¶ Mel dicendū est meli⁹ q. c. veniens.
loq̃t de pecunia data p̃ ingressu mo-
nasterij que mandat reddi dātū si d̃z
ingredi i aliud mōasteriū ne sit one-
rosus mōasterio. Si tamē talis vellz
in seculo remanere nō essz libi reddē
da. hec Alex. de alexan.

i
v **U** Sura decimo. l. q̃s teneat
ad restōez. Quero an tabel-
liones q̃ sciēter p̃ficiūt instra-
sup ṽbis teneat ad restōem. Host. in
sum. in ti. de vsuris. s. an aliquo. ṽbi.
q̃d de notarijs: nihil dicit de restōne
s̃ dicit q̃ piuri sūt: q̃a q̃n creāt iurāt
q̃ hec nō facient: ergo de cetero nec
testificari poterūt nec publica p̃ficere
instrumēta. Deriur. n. testificari nō
potest q̃ncūq̃ p̃niam egerit. extra de
testi. c. ex pte. 7. c. si. Ex hoc etia z sunt
infames q̃bus sūt ad? legitimū inter-
dicti. extra de testi. c. licet ex quadam
p̃mo r̃slo ad si. hec host. vide. s̃. restō
q̃nto.

z **Q**uid de p̃latis sigillatib⁹ 7 s̃bscribē-
tib⁹ se in instris ṽfarijs. Host. in sū.
de ṽbis. s. an aliquo. ṽbi. 7. Host. i sū.
e. ti. in si. dicit q̃ p̃ciāpes sūt criminis
ṽfay 7 si nō cōmodi: nā s̃bscriptio in
multis iuris articulis cōsēsū 7 appro-
bationē inducit. extra de re iudi. c. cū
inter vos. s̃. si cer. peta. l. mutuo. s̃.
de admini. tute. l. si nō s̃bscripsisti. s̃z
fateor: si quis instrō nō licito se s̃bscri-
bat 7 eius tenorem ignoret nō appro-
bat nec cōsentit. s̃. pl⁹ valē q̃d agit
l. vltima. Sigilla etiā p̃latoz faciūt
instrumēta audētica. ex de fide instru-
c. scripta. Der hoc igit layci credētes
cōtrad? h⁹ mōi p̃ ecclesiam approbari

securius peccat: et ideo de talib⁹ dici
potest laque⁹ iuuenū omnes vos. vt
z. q. 5. paul⁹. idem Monal.

3 **Q**uid de his q̃ tēpore messū et vin-
demiaz emūt vilius frumēta 7 vīna
vt vēdāt chari⁹. R̃ndet Host. vbi. s̃.
q̃ nō tenēt ad restōem: sed est turpe
lucy. Nec tenēt aliq̃b⁹ ad restōem:
sed i iudicio anime tāq̃ male acq̃sita
que ex hoc acq̃sierūt debent paupib⁹
erogare. Ad q̃d nō puto illuz teneri
qui nō hac intētōe emit: s̃ vt domū
sue p̃uideat: 7 tādez ex aliqua cā p̃tē
vēdidit 7 chari⁹. nā q̃cqd agāt hoīes
intentio iudicat omnes. Item dicit
Monal. in sum scz q̃ q̃ tēpore messis
vel vindimie emūt ānonā ex cupidī-
tate vel vīnum vili⁹: vt postea chari⁹
vēdāt peccāt mortali⁹: siue sint clerici
siue layci. Et est turpe lucy. Sec⁹ tñ
si aliq̃s p̃pter necessitatē: vt. l. de illa
ānona vel vīno viuat: 7 postea non
idiget sicut credebatur. Hic potest licite
vēdere: put vēdiē cōiter in foro cōi:
lz vendatur chari⁹ q̃z emerit. iz. q. 4.
q̃cūq̃. 7. c. canonū. Idē dicēdū est de
illo q̃ emit ānonā vel vīnū cā nego-
ciādī: duz tamē nō ex cupiditate hoc
faciat: sed vt ex lucro moderato sibi
p̃uideat maxime cū nesciat aliā artē
nec al⁹s habet vnde sustētē. Simili⁹
potest emere q̃s ānonā si timet cha-
ristia in ciuitate: q̃ia videt vidualia
extrahi de terra: dūmodo n̄ emat vt
chari⁹ vēdat: sed ne egēs fame peat:
exēplo Joseph. gen. 41. Qui frumēta
cōgregauit nō vt chari⁹ vēderet sed
vt pplz a fame liberarz: qui tñ postea
vēdidit s̃m cōe forz: 7 tales si sic eme-
rent mererēt. alr aut emētes p̃ter q̃z
in p̃dictis

in p̄datis casib⁹ cōtinet tenet tāquā
turpe lucz paupib⁹ erogare nō tñ de
necessitate.

4 **¶** Similiter nefandī sūt mercatores q̄
ea itētiōe emūt aureos vel alias mo-
netas vel res venales: 7 p̄cipue victu
alia vt de talib⁹ charistia inducāt.

5 **¶** Quero pone q̄ v̄fari⁹ emat equū v̄l
p̄diū de pecunia v̄faria: et donat rez
illam alteri: 7 postea efficit n̄ soluēdo
vtz ille qui soluit v̄fas possit cū esse-
du petere rem ēptaz de v̄fis ab ipso
possessore cui donata est: 7 vtz ille in
foro penitētie restituē teneat. **R̄ndet**
Donal. in sum. q̄ l3 p̄tium ex re fur-
tina redactū nō sit furtū. ff. de furtis.
l. qui vas. §. vl. 7 vitta p̄sonalia non
trāscāt in successores. ext. de fili. p̄sbi.
.c. ex trāsmissa. tamē iste potest petē
7 iste restituere tenet. extra de v̄fis. c.
tuz in tua. sicut. n. credit hic res loco
p̄tū: sic ecōuerso p̄tium loco rei succe-
dit. ff. de peti. here. l. si rem 7 p̄tium.

Tenet ergo ille ad quem puenit res
empta de pecunia v̄faria restituere: si
habuit rez illā emptā ex cā lucratia.
Ser⁹ tamē si emissz vel ex alia causa
nō lucratia adeptus esset bona fide
ab v̄fario nō credēs euz forte v̄fariū
aut credēs rem illā nō esse ēptam de
pecunia v̄faria: aut ipm v̄fariū h̄re
alias vnde posset reddere v̄fas. **Con-**
cor. gof. 7 hosti. in sū. de v̄fis. §. fi. **Sō**
cordat etiam **Spe.** in ti. de v̄suris. v.
pone v̄fariū.

6 **¶** Quid si talis possessio perueniat ad
illum qui v̄surā soluerat ex cā lucra t
na: nūqd extinguit eius actio quam
p̄us habebat cōtra illū tertiu possesso-
rem. **R̄ndet** **Hosti.** in sum. §. si. q̄ lic.

tamē fm **Hosti.** v̄fariū vel ei⁹ heres
minime liberat. ff. de v̄bo. obli. l. iter
stipulantem. §. si rem. et. ff. de solu. l.
quotiens.

7 **¶** Quid de heredibus v̄fariū. **R̄ndet**
Hosti. in ti. de v̄suris. §. que pena. v̄bi
hac pena. q̄ nō tenet restituere: nisi
quaten⁹ vires h̄reditatis patiūtur. de
appella. c. qua fronte. 7 de rapto. c. in
litteris.

8 **¶** Quid si alter heredū factus est n̄ sol-
uendo: nūqd ali⁹ tenet in solidū. **R̄e-**
spōdet idem v̄bi. s. q̄ in solidū tenet
in q̄tū ad ipm de hereditate puenit:
nā 7 res h̄ditaria obligata videt de
v̄fis. c. cum tu. §. fi.

9 **¶** Quid de illis dñis qui m̄lta recipiūt
a iudeis cū sciāt eos nihil habere nisi
de v̄suris: et q̄ bona que possidēt ad
restōez nō sufficerēt. **R̄ndet** idēz v̄bi
.s. fm **Rodo.** q̄ tenet ad restōez p̄ce
propz: si ex cā lucratia p̄cepūt: possūt
tū ab eis accipere qd sibi debet sicut et
alij creditores.

10 **¶** Quid de genero raptoris vel v̄fariū
nūqd potest accipere dotem de bonis
eius cū q̄cquid habet nō sufficiat ad
reddēdū qd habet de v̄sura. **R̄ndet**
Altenlis in sum. li. 2. ti. 4. fm **Rodo**
l3 dos nō pueniat ex causa lucratia
sed accipiat p̄pter onera matrimonij
supportada: si tamē talis v̄itatē sciēs
aut crassa ignorātia dūc⁹ cōtraxit cū
filia: talis nō debuit dotem recipere de
reb⁹ h⁹ mōi de equitate canonica: liz
de s̄bilitate iuris ciuil: alr forte possz
dici. Si aut fuit dūc⁹ ignorātia p̄ba-
bili: puta q̄a credebatur soceruz nō esse
v̄fariū vel alias soluēdo esse: potest
recipere dotem: licz postea intelligat

uitatē. **Cōcor.** **Donal.** **Alex.** d. aletā.
contrariū tenet. **Aide.** s. restitutio. 2.
§. 63.

ii **Q**uid de creditore: nūqd pōt recipere
qd sibi debet a tali vřario vel raptor
cui. s. oia bōa que habet nō sufficerēt
ad restituēdū sua male ablata. **Rndz**
Astēlis vbi. s. fm **Rodo.** distinguēdū
quia si creditor credidit talē pecuniā
vt ex ea cōmodū suūz faceret: 7 ex ea
lucrando forte se liberaret: tūc potest
recipere debitū suū de reb⁹ talis vřarij.
Nec est simile de genere q̄stū ad vo-
tem: quia locer dādo dotem genero
paupior efficit: nisi quaten⁹ ab onere
filie releuat: sed debitor nō fit paupior
recipiēdo rem vel rei vēdite p̄tiū. **Si**
autem tradiderit mala fide pecuniaz
puta ludēdi ad aleas vel daturō me-
retrici vel histroni vel alr bona dila-
pidanti nō debet h⁹ mōi p̄tiūz recipere
de bonis p̄dictis. **Similiter** nec ille q̄
ex cā lucratiua agit. **Omnes** autē alij
q̄bus debet ex contractu vel quasi ex
maleficio vel quasi recipere possunt ex
h⁹ modi reb⁹ qd sibi debet: dū tamē
nō rem furtiua vel raptā vel vřariaz
in ipa specie recipiāt: maxime sz illos
qui dicūt q̄ in vsura dñiūz nō trāsserūt
sz etiā fm eos qui dicūt q̄ transfertur
credo q̄ ipsa res vsuraria in specie in
solidū recipi nō debet q̄a debitor qui
dedit eam p vsura cōdicere nō pōt
si extat. **Nec** eo inuito creditor aliā p
ea ei soluere posset. **Cōcor.** **Donald⁹**
in sūma.

iz **Q**uid de seruiētib⁹ vsurarioz q̄ ser-
uiūt eis defenerādi officio scz pro eis
pecuniā ad vsurā numerādo 7 vsurā
accipiēdo eoz mandato: 7 tam nihil

ad eos puenit. **Rndet Astēlis** in sū.
vbi. s. secūdū **Rodo.** nō tenet p̄sertiz
iūdem vsurarij p se vel p alios mistros
h⁹ mōi exerceret vsuras: lz nō p istos
Cōcor. **Alex.** Aliq̄ vo vt **Donal.** dī
stignūt si dat pecuniā dñi sui ad vřā
de gñali mādato dñi sui dicentis q̄
mutuet pecuniā cui vult ad vsurā sū
nomie ipsius dñi: 7 tūc seruiēs tenet
ad restōnem si dñs nō restituat: q̄a ē
in hoc sicut p̄ncipalis 7 in optiōe eius
ē mutuare 7 nō mutuare. aut hoc fac
de speciali mādato dñi sic mandātis
sibi. **Mutua** de pecunia ad vsuraz. io.
libras nomie meo: 7 tūc lz peccet hoc
faciēdo ad restōnez tñ nō tenet. vide
in **v. restitutio.** §. 2.

Quid de eo q̄ cum vellem mutuare **iz**
pecuniam gratis induxit me q̄ non
darem eam nisi sū vsuris. **Respōdet**
Astēlis vbi. s. q̄ tenet ad restōez: q̄a
ipediuit idebite vtilitatez p̄xiū p̄cu-
rādo ne mutuū ḡtis sibi daret.

Quid de eo q̄ soluit alicui vt fenē **i4**

Quid de eo q̄ dat aīco vl⁹ olāguineo **i5**
pecuniā ḡtis vt fenere.

Quid de eo q̄ p̄bit societate cū alio **i6**
ad fen⁹ exercēdū.

Quid etiā de eo q̄ mutuat vsurario **i7**
pecuniā ad p̄ticipatiōē lucri vsuraz
Rndet Astē. vbi. s. q̄ tales q̄ iducūt
aliquos ad fenerādū tenet in solidū
si alr nō erant feneraturi. **Si** autē alr
erant feneraturi nō tenet nisi iqn̄tū
ad eos puenit. **Secūdū** vo **Rodo.** in
neutro casu tenet nisi quātūz ad eos
puenit: 7 est melior cōditio talium in
hoc casu q̄ in furto vel rapina vbi p
stant auctoritate ad restōnē. **Tenet**
etiam si nihil ad eos puenit. **Et** hoc

ideo

ideo q̄a rapina ⁊ furtū cōt volūtatez
dñi fiunt qui patit̄ dānū: sed v̄sa de
volūtate dñi puenit ad creditore: nec
inuenit q̄ iura dēt actionē debitoz
contra h̄mōi inducētes ad repetēd
vluras ab eis quas debitores soluāt
taliter inductis p̄ alios vel si ad indu
centes nihil puenit inde. **Concordat**
Donaldus.

18 Quid de eo qui pecuniā depōit ap̄
v̄sarios. R̄ndet idēz vbi. s̄. q̄ si quis
cōmitteret pecuniā suā v̄sario n̄ h̄nti
vnde alias v̄sas exercez hac int̄tōe
vt inde copiosi⁹ p̄ vluram acq̄reret ei
mām peccādi daret: vnde ⁊ ipse d̄pe
pticeps esset. Si v̄o vlurario alr̄ h̄nti
vnde vluras exerceat aliq̄s pecuniāz
suā omittat vt tuti⁹ seruet nō peccat
ē vtis ad bonum homine peccatore.
Iher. Tho.

19 Atq̄ vlurari⁹ int̄tōdari⁹ qui habuit
int̄tōnē a liq̄d habēdi ⁊ p̄ncipaliter
p̄pter hoc mutuauit: als nō mutuatu
rus nō tamē deduxit in pactū teneat
ad restōnem. R̄ndet Astensis. vbi. s̄
q̄ nō est op⁹ restitutōe ad purgatōez
delicti: sed sola p̄ntia sufficit sibi sicut i
symonia mētalī. extra de symo. c. si.
fm Hoff. ⁊ Ric. in. 4. Sed cōtrariuz
sentit Hosti. ⁊ Rodo. p. c. s̄luluit. ex
e. ⁊ Luce. 6. Mutuū date nihil inde
spantes: ideo secūdū eos tenet ad re
stitutionē i foro p̄ntie de omni eo qd
accepit vltra sortē quacūq̄ int̄tōne
debitor ei dederit: siue p̄pter dilatiōz
exortā p̄pter mutuū ei datuz vel p̄p̄
illud recipiēdū ad p̄lixiorē terminuz.
Quādo tñ creditor dat creditori p̄p̄
solā dilectionē nō potest repetere nec
ret̄tōnē sibi cōsulere si forte penset se

habeat aliquid de bonis creditoris.

Concor. Donal. in sum. Hoc etiam
tenet Petr⁹ de achriano. in. c. vluraz
voraginē de vluris. li. 6. ⁊ dñs Lau.
de roduldis in suo tractatu de vluris
Et hoc dicit tuti⁹ imo v̄ssimū scdm
Inno. ⁊ Hosti. q̄ semp tenet ex quo
illa int̄tōe p̄ncipalit̄ dūc̄ est: ⁊ etiaz
placuit Ray. in sum. h̄. ti. 8. ē nū qd
⁊ archi. in. c. i. 14. q. 2. Et hoc quo ad
iudiciū anime. Et ita etiaz cōfirmat
Jo. an. in. c. cōsuluuit. de vluris. S̄z ip̄e
Jo. an. in mercur. sup regula peccatū
nō remittit̄ refert q̄ quidā theolog⁹
hanc qōnem disputās distinguebat
quādo corrupta int̄tō mutuat̄s i
notuit debitoz q̄a videt̄ tūc quoddā
pactū iplicitū qd̄ habet vim expliciti.
Est eim secūdū eum duplex vlura.

Alia mētalīs nō obligās ad restōez
ex eo qd̄ sit sine omni exactōe vl̄ p̄cō
implicito vel explicito. Alia v̄o ē obli
gās ad restōez ex eo qd̄ sit cū exactōe
ex pacto implicito vel explicito. Si ḡ
fiat cum implicito est vlura mētalīs:
si cū explicito est vocalis. Ex quo in
feret̄ q̄ in calu in quo nō inotuit de
bitoz corrupta it̄tō mutuat̄s dato
q̄ ea int̄tōe p̄ncipaliter dūc̄ sit nō
obligat̄ ad restōez secūdū dictū theo
logi q̄ adducebat tales rōnes. **Primo**
q̄a cūz formale sit exactio in vlura ex
pacto obligate vel aliq̄d aliud eq̄pol
lens: ḡ seq̄t̄ q̄ vbi nō est talis exactō
nec aliud eq̄pollēs ibi nō est vlura ad
restōem obligās: q̄uis bene sit vlura
mētalīs ad p̄ntiam peccati obligans.
Et hoc cōfirmat̄ q̄a alr̄ dicēdo non
saluaret̄ descriptio vlure qua dicitur
q̄ vlura est lucrum ex mutuo pacto

debitū vel exadū. **S**ecūdo quia sicut
in furto dicim⁹ qd si aliq^s gratis 7 li
beralit^r in donio recipit: recipit qd fu
rari intēdebat quāuis sit fur mēte nō
tamē opere: ita qd ad restōnē teneat:
sic 7 in pposito vlsurari⁹ censetur fur
cōuētiōalis. Si ergo itēdit furari vñ
accipiēdo: 7 tamē nō puenit ad opus
pactiōis vel exadtiōis: sed liberalit^r ac
cipit dicit^r vlsura mētalis nō obligās
ad restōnē. **T**ertio facit. c. si. de symo
vbi dicit^r. Symoniac⁹ mētalis q ha
buit animū pncipaliter ad aliqd acci
piendū nō tenet ad restōnez eius qd
gratis accepit: sed sufficit sola pñia d
peccato. **S**ed Jo. an. rñdet ad pñmz
distingūdo de pñmaria vñ secūdaria
intentōe mutuātis. s. vt pñmaria equi
polleat pacto: nam est pactū iplicituz
Luce. 6. Mutuū date 7 cetera nō se
cūdaria. **A**d secūdaz rñdet Jo. an. q
inter calum illū furti 7 casū nostrum
est maxima dissimilitudo: quoniā liz
donatari⁹ in casu furti habuerit intē
tionē corruptā ad furādū: nō tamen
donatio causat^r ab eius furto: nec est
ānexa illi intētiōi corrupte cui⁹ dñriuz
est in mutuo: qd cū ex bono caritatis
deberet fieri gratis fiebat pncipaliter
spe lucri cuius spei vitiose sedat^r effect⁹
cōsequēdo lucz. **A**d tertiā rñdet do.
anto. de butrio qd rō diuersitatis qre
vñari⁹ mētalis obligat^r ad restōnem
in foro pñiali: 7 symoniac⁹ mentalis
est fm doc. qd vñ vtroq³ testamēto
est phibita: nec dispēlationē pape re
cipit de vlsuris. c. sup eo. **S**ymōia vñ
est phibita a iure positiuo 7 in eo est
symoniacū: qd phibitū sicut est acqre
bñficiū symōiace vbi papa pōt dispē

lare. **A**nde dicūt doc. qd in phibitis
qd symoniaca. **I**dez dicēdū qd i vñ
mentali. s. vt symoniac⁹ mētalis tēat
ad restōnem quia phibita. **I**deo dic
Hoff. in sum. c. ti. in pñ. qd quedā illi
cite tenent^r fm ius diuinū 7 hñamz:
7 in his si nō cōstat obligat^r ad resti
tutionē in foro pñiali. Si vñ constat
obligat^r in foro ecclesiastico. **E**t sic lo
quit^r de detinētib⁹ vñam: qd ibi tñt
alienū qd est omni iure phibitum.
Quedā sunt que tenet iuste fm ius
diuinū 7 iniuste fm ius humanū. et
tūc cōsiderād⁹ est mod⁹ phibēdi iuris
qd si ius prohibeat mentem constito
d mēte illa puniūt sicut ē i symōia p
hibita a iure positiuo: qd actualis vē
ditio est phibita nō solū mētalis: qd
hoc agere est vetitū: liz restituere non
cōpellat^r obligat^r ad satisfactiōnē pec
cati. **E**t hoc est qd vult dicere ter. in
d. c. si. **E**t si dicat^r vltēri⁹ quare vlsura
plus phibet iure diuino q³ symonia
in bñficio: dicēdū quia in vñ alienū
rapiūt: in symonia alienū emiūt. **E**t p
hoc patet quare magis emēs puniūt^r
in vlsura q³ in symonia: quia vñe phi
bitio habuit ortum a iure diuino sy
monie aut a iure hñano. **A**nde alias
rōes alioz doc. ibi p dñz An. **N**on.
dicit quia in symonia est turpitudine
ex pte dantis 7 accipientis. **S**ed in
vlsura nō est turpitudine ex pte dantis
vlsuras: 7 ideo ex iure diuino et nālī
equitate faciēda est ei restitutio. **N**ec
posset in hoc casu papa dispēlare: sed
ex solo iure humano pecunia symo
niace accepta vel recepta restituenda
est nō illi qui dedit turpiter s³ ecclesie
vñ nec heliseus pcepit. **E**iezi restituē

qd

qđ accepit Anaamā: 7 papa qđ vult
potest in hoc casu statuere. **H**offz ē
dispensare qđ nō solū in mētalī symo-
nia: sed etiam in illa que pacto essz ex
pressa qđ retineri posset: qđ essz symo-
niace acceptum.

20 **Q**uero an mutuās secundario sō spe
aliqd habendi peccet 7 an teneat ad
restōnem: dicit qđ nō. ar. 6i. di. qđ p-
dēt. 58. di. si officia. i. q. i. quapropter
imo naturaliter est obligat⁹ ad anti-
dota: vt in. c. cū in officijs. de testa. et
hoc tenet glo. in. c. cōsuluit. de vñs.
Hoff. 7 **H**ostī. in sum. h⁹ ti. post pñ.
de quo p **Jo.** an. in. c. cōsuluit. Et in
merci. sup secūda regula. 7 **Donal.**
in sum.

21 **Q**uādo creditor cui ex caritate mutuā-
ti debitor aliquid vltra sortez cōtulit
nō volūtariē sed coactē: puta dubitā-
ne indiscret⁹ reputet in tātū qđ aliuz
vñ hūc de cetero nō inueniat mutuātē
vel alia simili cā teneat ad restōnem
Rūdō dñs Lau. qđ l3 sit tuti⁹ rñtūe
tamen puto qđ si recipit pure credēs
donatū liberaliter 7 nō vt vñam vel
vt coactē donatū nō tenet ad restōz
l3 postea sciat nō liberaliter datū esse
Ex quo eim tēpore donatōis habuit
bonam fidem recipit licite: l3 donās
tali coactōe dūc⁹ dederit 7 creditor
nō habuit itētiōez tacitā vel expñsam.
Nam semp mihi placuit opio glo. in
.c. vigilāti. 7 c. si. extra de pñscrip. scz qđ
mala fides supueniēs pñscriptōi cōple-
te nō facit quem obnoxii restitutiōi.
Qđ eim dicit qđ possessor male fidei
nullo tempore nō pñscribit: hoc vñz
est: dum est in cursu pñscribēdi: qđ tūc
reqñrē bōa fides: secus quādo iā pñscri-

psit: nam lex potest de meo facē tuū
iuxta notata p **Inno.** i. c. cōquestus. 7
glo. i. v. c. vigilāti. quā opioez circa p
scriptōez sequit⁹ **Jo.** **H**offr. **A**ncē. et
Hostī. qui **H**ostī. dicit qđ si tātū sua
cōsciētia remanet lesa debet satisfacē
cōsciētiē: l3 sit poti⁹ scrupulosa qđ theo-
loga: ex quo timet vbi nō est timēdū
de symōia. c. 7 si quotiēs. de quo i sū
eius. in. c. de pñscrip. rez imobi. s. que
exigūt. **I**hūc passū plene examiat **Jo**
an. i. mercur. posita sup reglā. **H**offet
sor male fidei in vltimo articulo: nisi
talis credulitas essz crassa vel supina
qđ bonus vir habet arbitrari. **C**ōtra
tamē pñdictā determinatōez tenet ma-
gister **B**reg. de arimino. Item nota
qđ si creditor atēqz debitor donasset
sciuisset ei⁹ itētiōez quia coactē dedissz
nō posset recipere sana cōsciētia: puta
si sciret qđ debitor donaret creditori
timore ne repetat capitale de pñfēti
nō line magno forsan icōmodo debi-
toris iuxta ea que notat. ff. de dñtōe
idebiti. l. si nō sortē. s. si quis falso. in
glo. Et facit qđ notat i. c. debitorē.
extra de regulis iuris. **N**el si soluat
ne reputet indiscret⁹: 7 alia vice nō repe-
riat mutuātēz i suis necessitatib⁹. ar.
eoz que notat. io. q. z. hoc ius i glo.
7 **Jo.** an. sup regula. **D**ānum i. z. ar.
pñme ptis 7 i solutiōe. q. i. 4. membro.
i. v. Et dico cum **H**off. **N**ō tam dēt
creditor leuiter iudicare debitorē coa-
ctē donare ne i pñitiē ruat. l. penult. i.
pñ. ad tercul. de vñboz signi. l. z. i. fi.
Nec debem⁹ eum iudicare cōpulsuz
tāqz nolētem reputari indiscretum.
Donal. dicit qđ si debitor creditorez
volētem recipere pecuniā suā pñuenit

munerib⁹ gratis rogās vt det dila-
tionē ppter dilectionē vel ppter deū
7 creditor recipiēs munera gratis re
spectu pteriti tēporis nō futuri q̄uis
postea det indigēti beniuolā dilatoz
quā alias nō daret vt si vidisset eum
ingratū dat: dico principaliter ppter
amicitiā vel ppter deum. Secundario
hō ppter gratitudinē debitoris: et hoc
facit rōne pteriti tēporis nō futuri
nō est vsura: dūmodo gratil recipiat
7 offerat fm quosdā.

22 Quid si nō sit corrupta intētio credi-
toris debitor tamē ppter mutuū acce-
ptum v^l v^lteri⁹ retinēdū dat ei aliqd
nūqd creditor tenet restituere illud.
Rūdet Astē. in sum. vbi. s. q̄ nō: q̄a
fide cōsuptis: nec ē de extātib⁹ q̄diu
pbabiliter credidit q̄ ex dilectōe sola
ei dederit. Si autem credat vel pba-
biliter dubitet q̄ ppter illam cām ei
seruierit restituere tenet. Quādo autē
debitor nō gratis dat: vel gratis cre-
ditor nō mutuat debitor si alias hēat
de bonis creditoris 7 p retētionē sibi
cōsulat de vsura quam dedit nō ē co-
gēdus ad restōem in foro pñiali. Cō-
cor. Ronal. in sum.

23 Quid de illis qui adueniēte solutōis
tempore siue termino nolūt dare dila-
tionē debitori qui iuramēto astrictus
est soluere nisi data ei pecunia v^l alio
eq̄pollēti. Rūdz Astē. vbi. s. q̄ tenet
ad restōez. extra. e. c. cōsuluit. f. Ray.
Si tñ debitor creditorem volentem
recipe vel exigere pecuniā suam pre-
ueniat munerib⁹ gratis rogās eum
vt det sibi dilationē ppter amicitiaz
vel ppter deum 7 gratis recipiat cre-
ditor illa muncra rōne pteriti tēporis

nō futuri: 7 postea det indigēti vt be-
niuolo 7 dilecto: q̄ al⁹ nō darz si eū
ingratū videret. Det dico pñcipalif
ppter amicitia vel ppter deū: scōario
hō ppter gratitudinē debitoris: 7 hoc
facit rōne pteriti tēporis nō futuri
nō est vsa. Unde ille nō tenet ad re-
stitutionez eorum que sic accipit fm
quosdā. vide. s. vfa. i. s. 22.

24 Rūqd clerici vfas quas habēt v^l ha-
buerūt de rebus ecclesie restituē pnt.
Rūdet Astē. in sum. vbi. s. q̄ nō: q̄a
res ille sūt paupum nisi quatenus de
pecunia v^laria: vel qualibet alia sua
expēdisset in vtilitatē ecclesie: sed re-
stituere debēt de rebus suis patrimo-
nialib⁹. Rodo hō credit q̄ si hec nō
possūt de bonis suis facere de fructi-
bus ecclesie quos p̄cipiūt licite pnt se
liberare.

25 Quid de hoc casu q̄dam cōsuluit ali-
cui q̄ feneraret: 7 dedit alicui pecūiā
gratis vt feneraret: nūqd isti tenet i
solidū ad restōez. Rūdz Alex. de alex
in suo tractatu potest dici f. 3 quosdaz
q̄ qui iducūt aliquos ad fenerandū
q̄ al⁹ nō essent feneraturi tenet in so-
lidū. Si autem al⁹ essent feneraturi
nō tenet nisi in quātū ad eos puenit.
Alij autem dicūt rōabilif moti: q̄ in
neutro casu tenet: nisi in quātū ad
eos puenit: nec in alijs duob⁹ casib⁹.
scz cuz q̄s cōtrahit societate cū aliquo
ad fen⁹ exercēdū: vel cū q̄s dat pecu-
niam v^lario ad p̄ticipationē lucri.
Nouet autez isti ad hoc dicēdū ppter
differētiā que est inter rapinam et
furtū ex vna pte: 7 v^laz ex alia: penes
volūtariū 7 nō volūtariū: ex qua diffe-
rentia orit q̄ in his casib⁹ melior est

conditio

conditio usurarii q̄ latronis furis v^l
raptoris. **R**ā in rapina 7 furto tenet
restituere q̄ prestat auctoritatē etia3 si
nihil ad eum puenierit. **E**t hoc quia
furtū 7 rapina est cōtra volūtātē dñi
nō sic autem est in usura vbi est volū
tariū mixtū. **A**nde in rapina 7 furto
iura dāt adionē spoliatis cōtra illos
quorū ope vel consilio vel ministerio
furta 7 rapine fiūt: l3 ad eos nihil p
uenierit: nō autē sic est in usura q̄a nō
dāt adio cōt tales iductores: cum ad
eos nihil puenierit.

26 **A**ltz vxor teneat ad restōez p viro
defūdo qui fuit v^larij. **R**ndet idem
Alex. q̄ vxor tenet ad restōez p viro
defūdo inquantū ad eam puenierit de
bonis eiusdē: vel inquantū v^la est de
bonis eiusdē: q̄ si nihil ad eā de tlib⁹
bōis deuoluē: vel si in domo mariti
habet fruct⁹ sufficiētes p suis necessi
tatib⁹: 7 p omnib⁹ que expedit: tūc in
nullo tenet.

27 **A**ltz viro viuēte ipso ignorāte vxor
possit restituere. **R**ndz idem **A**lex. q̄
vxor cū nō sit dñā rex nō debet se i
tromittē de restōne ignorāte viro v^l
cōtradictēte. **D**ixerūt tamē q̄dam q̄
l3 vxor nō sit dñā rex: tamē quia est
data in adiutorij viro cui salutē p
rare tenet: 7 ideo sicut de bōis p^lrijs
viri tanq̄ de bonis p^lrijs pōt facere
elias ignorāte viro 7 nō p^lhibēte: q̄a
sicut agit cā3 viri eodē modo potest
facere restōez: 7 si sciēte 7 nō cōdicēte
hoc faciat securi⁹ est. **S**ecus autē ē si
sciat 7 cōtradicat: tūc enī3 mulier tñf
obedire in omittēdo tale bonum ad
q̄ nō tenet de necessitate. **C**oncor.
Asten. in sum. li. 3. ti. 4. **E**t fm eum

mulier nō tñf restituere p furto viri
nisi quātū ad eam puenit de bōis ei⁹
vel inquantū bonis eius v^la fuit. **S**i
vō ad eam nihil de talib⁹ bonis pue
nit vel etia3 in domo ei⁹ de dote sua
vel etiam aliūde expēlas sufficiēt ha
buit in nullo tenet: q̄a nihil inde ha
buit q̄ nō recōpēsauerit.

28 **A**ltz vxor 7 familia teneant ad re
stitutionē eorū que cedūt in vsuz vite
eorū. **R**ndz idem **A**lex. q̄ p^lci aliqd
de bonis v^larij v^l raptorū est duob⁹
modis. **A**ut. n. p^lci p^lci ignorāter aut
scienter. **S**i ignorāf excusat. **S**i sciēt
excusari potest ppter recōpēsationem
vt dictū est. **E**xcusari etiā potest pro
necessitate corporali quādo. i. aliud re
mediū cōmode inueniri nō pōt sicut
accidit paupib⁹ medicatib⁹. **I**der hoc
excusari possunt filij et filie in domo
pētū qui necessitate cogēte alr viuē
nō possūt 7 eodē modo vxor. **A**liqñ
fit excusatio ppter recōpēsationē fiēdā
vt si quis accipit necessitate cogente
sperās se recōpēsaturū in futurū. **E**t
hoc excusari potest vxor 7 familia dñi
.i. pponūt se recōpēsaturū: q̄a spant
habere facultates ad hoc: 7 hic ē vñ⁹
modus dicēdi. **S**olueuit tamen dici
cōiter q̄ si vxor et familia nō spāt de
correctōe v^larij: 7 videāt eum nō sol
uēdo si sūt ibi aliqua bona de iusto. i.
iuste acq̄sita: de illis si sepata sūt debēt
expēdere. **E**t idem est si sūt ibi aliqua
de iusto: sed ita mixta q̄ discerni nō
possūt. **E**t hoc itelligēdo quādo vir ē
in soluēdo. **S**i autem nihil est ibi de
iusto vel vir nō est in soluēdo: q̄a oīa
bona illi⁹ nō sufficiūt ad restōem vel
satisfactionē: tūc nihil accipiant de

bonis illius: sed magis querat sibi vi-
dum aliunde. **Addit** **Astē.** in sum. li. z.
ti. 4. q. v. rōi vfarj cuius dos ē d vfa
7 vir nūbil habz qz de vſura: ſuccurrit
vt vinet poſſit de his que ſūt i domo
viri: ſi ipſa laborat in domo: ſiue ven-
dēdo: ſiue ruēdo: ſiue etiā bona ne pe-
reāt cuſtodiēdo: qā in hoc agit credi-
toz utilitatē **Si** vō vir habeat plura
incerta tunc auctoritate epī qui debet
paupibz puidere licite poſſet de eis
vinē. ar. di. 72. §. gūaliter. 7. c. ep̄s. ca-
uere tñ aliter tenet.

29 **Q**uid de recipientibz ab eis munera
elias 7 oblatōes **Rūdet** idē **Alex.** q.
recipientes elias ab vfarjz: aut ſciunt
qz ſūt vfarj: aut nō. **Si** nō ſciūt n̄ pec-
cāt recipiēdo nec tenēt ad reſtōnem
Si vō hoc ſciūt 7 faciunt neceſſitate
cōpellēte nō peccāt: neceſſitate vō cel-
ſante peccat qz accipiēdo ab vſurarijs
notorijs ppter ſcādaliū. **Et** qā ipō m̄
ſūt excōicati: ideo acceptū ē reſtituēdū
Si vō vfarj nō ſūt notorij pōt aliqd
accipi ab eis: ſi credat qz aliqd hñt pē
vſas. **Secus** eſt ſi nūbil hñt. tūc enim
acceptū debet reſtitui. **Sed** cui reſti-
tuet clericz oblationē quā a tali rece-
pit. **Rūdet** **Hoſti.** in sum. ti. de vſis.
§. qua pena. 7. ſed cui. fm **Allanū.** q.
epiſcopo loci. **Sed** hz **Guil.** reſtituat
ei qui obtulit in obprobriūz ſui. ar. de
homi. ſicut dignū. §. eos. de vſis. c. cū
tu. §. ſup his.

30 **Q**uid de vroz vfarj qui qdqd habz
ē de vſa: 7 hoc dicat ei cōſciētia. vide
§. pplexitas. §. i. 7. §. i5.

31 **Q**uid de tutore 7 curatore qui dant
pecuniā pupilli vel adultz ad vſuram
Rūdet **Dona.** in sum. qz tenētur ad

reſtitutionē p eo qz pſtat auctoritatē
talibz cōtractibz et illi quoz tutelam
vel curam gerunt per ſe nō eſſēt talia
facturi.

32 **Q**uid de ſuietibz 7 mercenarijs vſa-
rioz: 7 de emētibz 7 vēdētibz ab eis
Rūdet idē **Alex.** vbi. §. qz qz poſſet
fieri pteps vfarj recipiēdo aliquid
ab eo ppter aliquā recōpēſationē fa-
ctam vel ſiēdā. **Et** ideo ſeruietel vſu-
rarioz 7 mercenarij poſſunt recipere
mercedē ſuam ſi ſeruiūt eis in licitis
7 honeſtis: nec tenēt ad reſtōnem: et
hoc quia utilitas quā cōſequunt ipſi
vfarj ex ope h̄ modi ſuietū cōpēſat
cum mercede quā dāt ſeruietibz illis
7 maxime quia propē mercedē datā
nō poſſūt dici paupiores cū loco mer-
cedis habeāt cōmodū opaz. **Secus**
autem ſi ſeruiēt in illicitis 7 inhōeſtis
tūc eim nō poſſūt recipere mercedem.
Idem iudicādū ē de cultoribz p̄diorz
vſarioz 7 alijs mercenarijs eorūde
Sōcor. **Astē.** in sum. li. z. ti. ii. 7 **Non**
in sum. **Propter** eadē recōpēſationē
excusaſ creditor vel emptor vel vēdi-
tor qui r̄cipit ab vſario qd ſibi debet
quia ex hoc nō ſit vſurarius paupior:
dū. ſ. dādo p̄tiū recipit rem. **Et** ideo
cōſuevit dici qz illi qbus debet aliqd
ex cōtractu vel quali: ex maleficio vel
quali poſſūt recipere qd ſibi debetur ex
h̄ modi rebz: dū tamē rem furtiuaz
vel raptā vel vſurariā in ſuā ſpeciem
nō recipiāt. **Hoc** aut dūm eſt maxie
li dñū rei in vſa nō trāſſeraſ: fm et
illos qui dicūt cōtrariū: credēdū ē qz
nō debet recipi in ſolutionē res vſa-
ria in ſpecie: quia poſſet eam debitor
qui dedit educere a creditore ſi extat.

33 *Q*uātrū fautores vel retinētes v̄arios
in terra sua teneāt ad restōem. R̄ndz
idem Alex. q̄ tales nihil tenent resti
tuere si nihil ad eos puenit de bonis
v̄surarij: l̄z alr̄ peccēt cōtra deū dādo
fauorē talib⁹: nec est simile de auctori
bus mali qui sunt cā p se mali eiusdē
Et de istis q̄ sūt magis cā p accidēs
mali: puta q̄ tale malū cōseruetur in
p̄ma vel libere fiat.

34 *Q*uid de illo q̄ mutauit noie aliēo
ad v̄suraz: v̄tz teneat restituē. R̄ndz
idem Alex. q̄ sicut phibet q̄s accipe
v̄suras nomie suo ita nomie alieno.
R̄nde. 45. di. sic dicit: 7 est verbum
Leonis pape. Sicut non suo ita nec
alieno nomie q̄s clericor̄ exercē sen⁹
attēptet. Indecēs eim est crimē suuz
cōmodis impēdere alienis. Et quia
null⁹ debet exercere v̄suras nomine
alieno: ideo si tutor vel curator exer
ceret tales v̄suras nomie alieno tenē
ad restōez: 7 spāliter si ille cui⁹ nomie
hoc fit nō est soluēdo: q̄a agētes 7 cō
sentientes pari pena puniūt. Quidaz
tamē dicūt q̄ etiam ille cui⁹ nomie
fit est soluēdo q̄ tutor tenet. Alex ē
q̄ si ille cui⁹ nomie sūt acceptē v̄sure
soluerit liberaē qui accepit. S̄z p̄mū
vidū est rōnabili⁹: l̄z autē sic dicatur
d̄ tutore 7 curatore q̄ tenet q̄a p̄stāt
auctoritatē talib⁹ cōtētib⁹ 7 illi quoz
curam gerūt als nō essēt hoc faciuri.
tamē hoc dici nō potest de illis q̄ ge
rūt ministeriū nudū sicut sūt seruietes
v̄surarioz qui numerāt pecuniā pro
d̄nis suis ad v̄suram: 7 eam recipiūt
ad op⁹ 7 v̄sum eoz. Tales enim nō
vidēt teneri cū iudez v̄surarij: als p se
ipsos vel p alios ministros essēt hoc

faciuri. vide. j.

*Q*uid de tutore 7 curatore. vide infra **35**
s. primo.

*Q*uid de illo q̄ gerit negociū alienū **36**
7 sine mādato eius fenerat ad opus
illi⁹ cui⁹ negociuz gerit an teneat ad
restōem. R̄ndet idē Alex. q̄ sic: q̄a
talis fuit actor 7 minister contractus
v̄surarij. Cōcor. Alen. in sum. in li. 3.
ti. 40.

*Q*uid de illo q̄ bona intētiōe rogat **37**
v̄surariū ad instātiā paupis: vt illi
mutuet: v̄tz peccet. R̄ndet Ric. in. 4.
di. 15. ar. 5. q. 5. q̄ nō: q̄a q̄uis sciat q̄
v̄surari⁹ accipiat v̄suram: hoc tñ non
intēdit iste: q̄a poti⁹ vellet q̄ mutua
ret sine v̄sura.

*Q*uid de ciuitatib⁹ vel collegiis dāti **38**
bus pecuniā ad v̄suras: nūqd omnes
7 singuli sūt v̄surarij et tenēt ad resti
tutionē. R̄ndet Alē. li. 3. ti. 40. fm
Ray. q̄ sic. l. omnes illi quoz auctori
tate 7 cōsensu fit. argumento. extra de
v̄suris. c. cōquest⁹. 7. q. i. sicut vir. 24.
q. 3. si heres. Et secūduz hosti. etiam
omnes illi q̄bus placet in mēte: 7 ra
tum habēt 7 cōsentūt: 7 phibē p̄nt:
7 nō faciūt. extra de sen. exco. c. q̄nte.
Ihec hosti. in su. de peni. s. si. 7. qd de
ciuib⁹. Concor. Jo. de lig. per. l. muni
cipes. de cōdi. 7 demō. Sec⁹ i phibē
nō valētib⁹ p notata in. c. super eo. d̄
rap. nisi 7 ipsi p̄ciparēt cōmodum.
Idem archi. 42. di. c. 2. Et Jo. an. in
c. cōquest⁹. de v̄suris.

*S*ed nunquid singuli de collegio **39**
vel ciuitate tenentur restituere insoli
dum qd habuit collegium ex v̄suris.
R̄ndet idem vbi. s. secūduz Rodol. l̄z
illi quoz auctoritate 7 cōsensu talia

fiunt sint usurarij: vt dicit Ray. n̄ tñ
tenet ad restōem: nisi quātū ad eos p
uenit de usura: vel quātū releuati sūt
ab expēsis quas de suo fecissent in su
stinēdis onerib⁹ cōitatis: nisi forte p
stiterint auctoritatē cōpellēdo: aut p
cipiēdo cōitati talis fencrari que aliē
hec factura nō esset: in quo casu isoli
dū tenet. Cōcor. Nonal. in sum.

40 Quid de regib⁹ ⁊ alijs dñis q cogūt
debitorē dare vřas. Rñdet idē vbi
.s. q tenet ad restōem: etiā si nihil ad
eos puenit. Secūdum vñ Alex. de
alexā. dicūt q vřarijs fauēt: vel eos in
terris suis retinet nihil restituē tenet
si nihil ad eos de bonis eorū puenit
lz alias peccet vt. s. s. 33.

i **U** Sura vñdecimo. s. quando
debet fieri restō. Quero qñ
debet fieri restitutio vřarij.
Rñdet Alex. de alexā. in suo tractatu
de usuris. q statim qā nō remittitur
peccatū ⁊ cetera. Tenet autēz homo
esse in tali statu: vt remittat sibi pec
catum. Preterea illa ⁊ eadē iniuriā q
recipit qñ alienū vel illud retinet: sed
ad semp tenet alienū nō recipere ergo
ad semp tenet illud nō retinē. Prete
rea lz pcepta affirmatiua nō obligēt
ad semp: tam ad hoc obligāt pcepta
negatiua: lz autem pceptū de restōne
faciēda hz formā videat affirmatiuū
tamē secūdū vritatē iplicat negatiuū
pceptū quo phibet alijs detinē alie
num. Detinere enim alienū peccatū
est. Et ideo sicut qñ semp tenet dese
rere peccatū: ita tenet semp reddere
alienū. In alijs tñ casib⁹ nō tñt qñ
statim restituere. Prim⁹ quādo resti

tuēdū esset cōtra bonū primi. Et iō
nō tenet qñ gladiū restituere furioso
Debet tamē habēs gladium habere
animū vt sit parat⁹ ad restituēdum.
De hoc vide in pīana pīuriū. Alius
casus est si hoc fiat de volūtate illius
cui debet fieri restitutio. Tali enīz cō
sentiēte nō tenet statim restituere qā
pinde est: ac si accōmodaret. Hoc aut
intelligēdū si libere ⁊ sine timore cōse
tit. Ali⁹ casus ē quādo debēs restituē
expectat opportunitatē restituēdi: cū
maiori pace ⁊ honestate qñ si statiz re
stitueret: lz de se sit statiz parat⁹ resti
tuere puta si ille cui fienda ē restitutō
ignorat debitū: ⁊ nō sine scādalo: aut
aliqua dehonestate possit fieri tal re
stitutio. Ali⁹ casus est si possibilitas n̄
adesset: tūc enim nō tenet. i. 4. q. 6. et
est vñbum augustini ad Macedoniū.
Si res aliena ppter quam peccatum
est possz reddi: ⁊ nō reddis penitētia
nō agis sed simulas. Bene autē dicit
possit reddi: qā si nō potest nō tenet
extra de usuris. c. cū tu manifestos.
Abi dicit qñ usurarij sūt cogendi ad
restituēdū: dñ habeāt in facultatibus
vnde possint restituere. Bene autem
dicit in facultatib⁹ vt ibidē dicit glo.
qā lz usurari⁹ amiserit vsuras nihilo
mīn⁹ nō tenet ppter morāz. Si autē
nihil habet liberaf. Si autem habet
semp est in mora: ⁊ maxime in furto
vbi tenet res aliena inuito dño ⁊ de
tinēdo sep auget peccatū. Ideo dicit
Aug⁹ ad macedoniū. Nolētes reddē
qd nouim⁹ male abstulisse: ⁊ vñ red
das habere cognouim⁹ increpamus
obsecram⁹ ⁊ detestemur quosdā clā
quosdā palā sicut diuersitas psonaz

diuersam

diuersam videt posse accipere medici
nam. q. statim etiā q. teneat restituē
satis habet. extra de symo. **M**atheus
vbi dicitur quidam. **M**ultū tibi cōsulis
si administrationē celeriter ac sponte
dimittas glo. celeriter. i. incōtinēti: q. a
quāto ampli⁹ atredat rem tāto gūi⁹
peccat: sicut fur q. semp est in mora.

Inde extra de symo. cum in ecclesie
corpore: dicit q. tāto grauioza sūt cri
mina: quāto diuti⁹ ifelicē animā de
tinēt alligatā i oib⁹ supradictis. **C**ōcord.
Astē. in sum. li. 3. ti. 40.

N **Q**uero pone q. aliq. nō pōt restituē
sine grādi dispēdio bonoz suoz for
te q. nō iuenit q. velit bōa sua emere
vl⁹ q. ille cui restitutio fiēda est nimis
distat ⁊ nō pōt ire ad euz sine grādi
dāno: nec habet qui velit pecūiaz ad
eū deferre. **R**ndet idem **A**lex. i. pmo
casu dicit potest tali q. petat licētiā de
ferēdi: ⁊ obtineat vt satisfaciāt illi cui
debet rōe iteresse ⁊ dāni q. icurrere
pōt ex dilātōne data: aut tāti donet
ei ex reb⁹ suis: quātū res vel pecunia
ablata valet. **I**n secūdo autē casu q. nō
ille cui faciēda est restō est absens dicit
potest q. si modicū ē illud q. d. restitui
debet nec mitti potest illud modicū
sine magno dāno illi⁹ q. dēt restituē
⁊ modico emolumēto alteri⁹: potest
restituēs sibi formare sciētiā q. non
placere illi cui tenet q. sustineret ma
gnū dispēdiū vbi ipse haberet modi
cum emolumētū. **E**t ideo expectare
potest donec iueniat nūtiū q. deferat
restōem: vel q. ille veniat ad ptes p.
pinquas. **I**nterim autem pōt depōi
depositū illud q. d. debet restitui apud
locū religiosū. si tñ oporteat raptorez

vel furem pati aliquas expēsas: non
ppter hoc debet differre restitutioem
vñ extra de rapto. c. i. **D**icit de illis
qui de loco ad locū eūtes rapinas fa
ciūt q. excōicādi sūt a p̄latis illi⁹ loci:
vbi rapinam fecerūt ⁊ significāda est
eoz excōicatio epō p̄prio qui ipsos nō
recipiat ateq. illuc redeāt vbi rapinā
fecerūt: ⁊ oia plene emēdēt. **C**ōcord.
Astē. i. sum. vbi. s.

Quero pone q. ille q. debet restituē
est multū indigēs: ⁊ quasi i extrema ne
cessitate. **R**ndet idem **A**lex. quia aut
ille cui tenet restituē equalit̄ indiget
sicut ⁊ ille qui debet restituere: aut nō
multū indiget. **I**n pmo casu videt q.
statim debet restituē q. null⁹ d. facē
p̄fectū suū de re aliena cū dāno illius
cui⁹ est ipso iniūto. **I**n secūdo autem
casu si ille qui debet restituē tāti indi
get q. si sciret ille q. debet recipe indi
gētiā ei⁹ ⁊ necessitatē nō deberet fm
rōnem rectā et caritatē fraternāz sibi
claudere viscera pietatis: sed eadez ca
ritate sibi s̄buenire vel remittē i toto
vl⁹ in pte. **E**t i tali casu potest differri
restitutio ita tñ q. parat⁹ sit ⁊ p̄opt⁹
restituē quādo mutabit̄ eius cōditio
Ibēc autem dilatio fiat de p̄sēu iudi
cis ecclīastici. **S**i autem ille q. restituē
debet nō tantū indiget q. si ille q. d. recipe
sciret indigētiā ⁊ necessitatem
eius nō teneret ex fraterna dilectiōe
dare sibi dilātōez pro toto vel p pte
tenet statim restituē **C**ōcord. **A**stē. vbi
s. **R**ic. d. in. 4. di. 15. ar. vltimo. q. 5
dicit q. si ille qui dānū intulit habet
aliquid vltra necessitatē sustētatiōis
nature: q. quis sit sibi necessariū ad ui
dum fm decētiā sue p̄sone restituere

3

tenet. **N**ō eim licitū est de aliēo viuē
cū seculari honore. **S**i aut nō hēt nisi
necessaria ad sustentationē nature: tūc
distinguedū est: q̄a aut ille q̄ dānum
passus est nō indiget ad sustentationē
nature eo q̄ est ablatū: et tūc ille qui
abstulit restituere nō tenet: q̄a ex iur
nature licitū est vnicuiq̄ vsus possessi
onis necessarie ad sustentatōez nature
Extrēma. n. necessitas oia facit cōia.
ff. ad. l. rodia d iactu. li. z. i. tex. 7 glo.
Aut indiget ad sustentationē nature
eo q̄ ablatū est. **E**t tūc s̄distinguo q̄a
vt p̄us indiget illa re ad sustentationē
sue nature q̄ fuit necessaria ad susten
tationē nature illi? qui abstulit. **A**ut
eodem tēpore vterq̄ factū est idigēs
illa re ad sustentationē sue nāe: aut ille
q̄ abstulit prius factū est indigēs illa
re ad sustentationē nature sue q̄ ille a
quo ablata est. **P**rimo 7 secūdo pōt
dici sine p̄iudicio q̄ ille q̄ abstulit rez
illaz tenet restituē illi a quo abstulit:
q̄a nūq̄ facta fuit res illi? q̄ eā abstu
lit: sed sēp remālit isti? de iure. postq̄
enim sum in statu in quo res mea ē
mibi necessaria ad sustentationē nāe
nō potest fieri alteri? me cōtradicēte
Si tertio modo: tūc ille q̄ abstulit nō
tenet restituere q̄a ab illo tēpore quo
facta est necessaria ad sustentatiōz nāe
cū tūc illi a quo ablata est nō esset ne
cessaria acq̄sitū fuit ius in illa re illi q̄
abstulit: 7 ideo q̄quis dānū passus po
stea venit ad statū i quo res que fuit
sibi ablata esset sibi necessaria ad sustē
tationē nature: nō p̄p̄ hoc hēt min?
ius in illa re q̄ ille q̄ abstulit: nisi ille q̄
eam abstulit deuenisset ad statum in
quo apli? nō essz sibi necessaria ad su

sustentationē nature.

Altz sufficiat v̄sario q̄ debet restituē 4
in piculo mortis existēti cōdere testm̄
sup restōne male ablatoy. **R**ndz idē
Alex. q̄ nō: cui? rō est: q̄a testamētū ē
volūtatis nostre iuxta sniaz de eo qd
post mortem suaz fieri voluit. **T**estā
enim vult hoc fieri post mortem vbi
nō est loc? penitētie sine qua nō absol
uit v̄sarius: 7 oportet q̄ in vita velit
hoc restitui: al's nō remittit peccatuz
Preterea iusticia dei req̄rit vt ille sa
tisfaciat q̄ peccauit: 7 ideo sicut v̄sari?
peccauit ita ipse idem tenet satisfacē.
Nō aut hoc facit sed relinq̄t in testa
mēto q̄ per aliū fiat. **S**i ḡ vult satis
facere ita q̄ ei remittat peccatū: si hz
pecuniā vnde possit restitutio fieri p̄
exponat eam p̄ fidelē nūtiū suū restōi
āteq̄ moriat: 7 faciat proclamari q̄
omnes veniāt recepturi plenā satisfā
ctionē a q̄bus habita est v̄sa. **S**eruet
autem in absolutōe taliū qd dicit ex
de v̄sis. c. q̄q̄. vbi dicit q̄ v̄sarijs se
pultura deneget: donec plene satisfā
ctum fuerit illis qd? faciēda est satisfā
ctio: si presto sint ipsi aut alij q̄ possūt
acq̄rere vel eis absētib? loci ordinaro
aut eius vicem gerēt: siue rectori pro
chie in qua testator habitat. extra de
v̄sis. c. q̄q̄. li. 6. **C**oncor. **A**ltē. in lū.
li. z. ti. ii. **Q**uero que sit forma testa
mēti v̄sarij. **A**ltē. vbi. s.
Quid si is q̄ v̄sas exercuit vl' extorsit 5
ad inopiā deuenierit. **R**ndet **A**ltē. in
sum. li. z. t. 4. q̄ l3 v̄sari? itelligat sēp
esse in mora. vt. **E** de furtis. l. s̄btrahe
tamen si paup̄tas eum excuset 7 bōis
cedat est excusat? 7 absoluēd?. tū tūc
satisfacere si ad pinguiores fortunam
deuenierit

deuenerit. i. habita rōne ne egeat sup
quo p̄stabit idoneā cautionē. ext. c. c.
cum tu. §. penul. 7 de solu. c. iordan.
Et potest cedē āte litē in presētia: vel
etiā in absentia p̄ nūtiū vel eplam. ff.
de cessi. bono. l. penul. 7 si. 7 hoc v̄uz
est in iudicio cōtētiōso.

6 Sed nūqd idē est in foro p̄niali. gōf.
dicit q̄ nō. imo dicef ei q̄ totū resti-
tuat: q̄a nō remittit peccatū nisi resti-
tuat ablatū. extra. e. c. cu3 tu. i. 4. q. 6
si res. Ablatū dico siue p̄ furtū: siue p̄
rapinā: siue p̄ v̄sam. i. 4. q. 5. si qd iue-
nisti. Et hoc videt̄ velle Ber. in. c. cū
tu. in glo. Sed in contrariū arguens
Hosti. dicit q̄ amittit p̄uilegiū ex iu-
sta cā sibi datū. Nā si tempore famis
l3 alienū sine peccato accipere multo
forti⁹ retinere. Ibec Hosti. Aliq̄ autez
volūt q̄ si nō potest talis satisfacere
petere tñf dilationē vel remissionem
sibi fieri cā elie ab illis q̄bus tñf resti-
tuere. Et sic erit in statu salutis aliter
nō. i. 4. q. 6. si res. Sed hoc nimis du-
rum videt̄. Unde credo q̄ ad salutē
ei sufficiat q̄ si ad pinguiorē fortunā
venerit restituē firmit̄ i corde p̄pōat.

7 Quid si q̄s det v̄sario modūz bladi
p̄ v̄sa qui modo valet. io. solidos. et
post ānū idē modūz valet. 20. solidos
nūqd v̄sarius tenef restituē modūz
bladi illi q̄ dedit i valore3 in quo nūc
est: v̄l in quo fuit quādo dedit. Rndz
Aste. i. sū. l. i. 3. ti. 4. q̄ hoc erit i optōe
recipiētis: quia cū v̄sari⁹ v̄sq̄ mō nō
restituūt 7 mora reddēdi p̄iudicare
debeat sibi restitutio fm̄ optionez re-
cipiētis fieri debet.

8 Sura duodecimo. f. q̄tum
ad locū vbi d3 fieri restitutio

Quero vbi debeat fieri restitutō male
ablatoz. Rndz Host. in ti. de peni. §.
q̄bus. v̄. sed que forma seruanda est:
q̄ si sunt male ablata incerta debent
erogari in pias causas et maxime in
alimoniā paup̄uz 7 redēptionē capti-
uoz. ar. de pig. c. i. io. q. 2. hoc ius. Et
p̄cipue in villa: v̄l si villa nescit̄ i dyo-
cesi: vbi talia sunt cōmissa. Cōcordat
Donal. in sum. in tractatu restōnuz
dicens q̄ quādo ignorāt spoliati di-
stribuāt paup̄ibus vel in pias causas
Et hoc in villa vbi facta est spoliatio
si cōmode fieri potest: als si multum
remota sit: vel ex alia iusta cā sufficit
q̄ hoc alibi fiat. Similr si villa nescit̄
saltez fiat in illa dyocesi vbi rapia fa-
cta ē. Cōcor. Alex. de alexā. vt. s. v̄sa.

9 Sura tertio decio quātum
ad ordinē restituēdi 7 modū
Atz restō v̄sarium debeat
fieri publice vel p̄uate. Rndz Alex. d
alexā. in suo t̄datu de v̄bis: q̄ v̄sario
notorio de necessitate salutis op⁹ est
facere restōnem publice p̄pter ifamiā
7 scādālū qd est ide: vt sicut peccauit
in scādālū p̄rimoz 7 malū exēplum
ita satisfaciāt publice: als nō deberēt
sibi dari sacramēta ecclesie 7 ecclesia-
stica sepultura.

10 Atz p̄ sit fiēda restō male ablatoz
q̄ solutio debitoz v̄l legatoz. Rndz
idem Alex. q̄ p̄ul restituēda sūt male
ablata q̄ solueda legata: cui⁹ rō ē: q̄a
donatio legatoz est ex deuotōe lega-
toz: 7 ideo superogatiōis fuit in eo
reddere aut male ablata est fm̄ neces-
sitate iusticie: p̄us autem illa sunt red-
denda: que sunt s3 necessitate iusticie

q̄ illa dāda que sunt superogationis
Cōcor. *Alte. in sū. li. 3. ti. 4.*

3 *Alte.* p̄us restituēda sūt male ablata
q̄ debita soluēda. *Rūdet idem Alex.*
q̄ male ablata: 7 est rō quia eoz solō
tollit iniuriā factam deo 7 p̄ximo: 7
maxime in furto 7 rapina. In solōe
autem debitoz nō tollit iniuria: sed
saluat iusticia. Et ideo videt hoc p̄
faciēdū illo. Et si fiat cōtrariū i p̄lib⁹
videt hoc esse: q̄a debita sunt clara 7
manifesta: restituētēs aut nō sic: s̄ i q̄
rende sūt. Ceteris aut parib⁹ claz p̄
cedit incertū. Debita sūt determinata
puta q̄a debeo tibi. iō. iō sic autem
que debēt restitui. Concorat *Alten*
in sum. vbi. s̄.

4 *Alte.* siēda est p̄us restō vni q̄ alteri
Rūdet idem Alex. q̄ sic in calu: puta
q̄n restō vni⁹ est determinata 7 clara:
alteri⁹ autē nō. Et sic videt q̄ ceteris
parib⁹ p̄ius sit faciēda isti q̄ illi. Itē
si restō āboz sit eque clara: tñ vni⁹ est
paup⁹: 7 alter diues videtur q̄ ceteris
parib⁹ q̄ p̄ns possit fieri paupi q̄ di
uiti: tñ q̄a magis idiget: tñ q̄a cū ma
iori iniuria tñt res paupis q̄ diuitis
Itē si vq̄q̄ est equalis cōditōis i pau
ptate 7 in diuitijs: tñ vni facta ē p̄i⁹
iuria q̄ alteri: videt q̄ illi p̄ siēda ē
restō cui p̄us facta est iniuria. Cōcor.
Alte. in sum. vbi. s̄.

5 *Alte.* si hereditas nō sufficiat ad sa
tisfaciēdum omnib⁹: nūq̄d satisfaciēt
p̄mo veniētib⁹. *Rūdet Alte. vbi. s̄. s̄.*
Buil. in. c. q̄q̄. extra. e. li. 6. q̄ n̄: imo
satisfaciāt eis 7 alijs p̄ rata. extra de
testa. c. relati. 7. ff. de pac. l. si p̄les. Jo
an. dicit q̄ satis videt in hoc cāu tps
cōsiderādū: vt q̄ p̄mo soluit q̄d suū est

integre recipiat: 7 sic de singlis. de re
glis. iū. c. q̄ p̄or. S̄ p̄mū dicit magi
placz mihi *Alte. s̄.*

U *Sura decimoq̄rto. s̄. quātū*
ad penā v̄sarioz. Quero d̄
pena v̄sarioz. *Rūdet Alex.*
de alexā. q̄ p̄ma pena v̄sariozū est
q̄a cōpellūt ad restōnem a iure 7 a iū
dice. A iure q̄dez q̄a manifesti v̄sarij
triplici pena cōhibēt de qua extra d̄
v̄suris. c. quia in omnib⁹. dicit. *Idia*
est quia nō recipiūt ad cōmunionez
altaris. Secūda q̄a si in hoc peccato
decesserint debent carere ecclesiastica
sepultura. Tertia q̄a eoz oblationes
accipi non debēt: 7 q̄ recipit reddere
tenet. Cui aut debeāt restitui recitat
glo. ibidē dual op̄i. Quidā. n. dixerūt
q̄ tenet restituere ipsi ep̄o loci. Alij 7
meli⁹ q̄ ille q̄ dedit 7 ipse postmodū
restituāt illi a quo accepit ar. extra de
v̄suris. c. cū tu manifestos. 7 de homi
. c. sicut dignū. Sic q̄ v̄sarij sūt excōi
cati ipso iure quo ad hec tria. Contu
maces autē 7 qui iuri non obediunt
potest iudex cōpellere ad restituēdū
v̄suras si necesse fuerit p̄ maiore excōi
cationē. extra de v̄sis. c. qm̄. nō soluz
Itēz ext de v̄suris. c. preterea. mādat
interdictis v̄suraz p̄cipiēdaz q̄ si de
rici hoc p̄tēpserit ab officio et b̄nficio
suspēdi debēt. Si autem layci possūt
v̄sq̄ ad dignā satisfacionē vinclo ex
cōicatōis astringi p̄us inflita illis p̄ea
illi⁹ cōstōnis: q̄a fere in omnib⁹. Cō
pellūt etiaz alio modo: q̄a si v̄sarij
repetit ab illo v̄suras repellit p̄ exce
ptiōz: donec ipse restituat v̄suras q̄s
ab illo accepit. extra de v̄suris. c. quia
frustra

frustra. In foro autē pñiali cōpellendi sunt vñarij: q̄a absolui nō possūt: nec debēt nisi restituāt: aut dilatoz petāt ab illis q̄bus tenēt: aut si paup̄es: siue ipotētes sint pponāt 7 pmittāt suo cōfessori restituere si venerint ad pinguiorē fortunā. vnde Aug⁹. Non remittit peccatū 7 cetera.

2 Quid si certum est 7 notoriū aliquez fenebrē pecuniā exigisse 7 stat q̄ debitores q̄ soluerūt nō remittūt: si repetere nō audēt p̄t potētiā exactoz. Rñdet Hoff. q̄ aliquo denūtiāte vñ etiaz nullo ecclesia. ex officio suo pcedet 7 ad restōnē cōpellet. ex de vñis .c. cū in dyocesi.

An 7 quō liceat accipe ad vñā. c. 15.

1 **U** Sura decimoq̄nto. l. q̄tum ad recipiēte An licitū sit recipere ad vñam. Rñdet Ric. i. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. q̄ sic in casu necessitatis nec peccat. ar. ad hoc. 12. q. i. q̄d culpā. Nec intelligo hic de extrema necessitate: sed qñ homo notabilr dā nificaret vel notabilē penuriā patē si nō accipiat ad vñam. Itēz Donal. in sum. dicit q̄ liz sit peccatū p̄t necessitate recipe ad vñam: tamē in necessitate licitū ē. Sed p quāta necessitate licitū sit: 7 p quāta nō: hoc non determinat ars vel sciētia: sed vñtio caritatis que de omnib⁹ docet: 7 est certior omni arte. Idem dicit Bon. i. 2. di. 28. in expositōe illi⁹ p̄cepti. Nō furtū facies. dices q̄ si q̄s dat vel soluit vñas preter necessitatem nō est imunis a culpa: cuz vñ ex necessitate soluit nō peccat: q̄a licitū est vñicūq̄ redimere iuris sui: al's veratōz. An sic ille qui dat vestes suas latroni atēq̄

pmittat se iterfici nō dicit currē: siue p̄cipare cū latrone: sic q̄ soluit vñas in necessitate nō dicit currere cū fure. Quātam autē necessitatē quis debeat expectare: hoc nō est intētōis 7 rōnis determinate p eo q̄ fm diuersas cōditōes psonaz diuerse necessitates debēt pensari. Idem Alex. de alef. in. 4. in tractatu restōnū: dicens q̄ peccat mortaliter qui accipit pecuniā ad vñam: cuz det occasiōē peccati mortalis vñario nisi in necessitate. Tunc eim nō dat occasiōē peccādi: s̄z redimit ius suū. Alurari⁹. n. tenet gratis modare pecuniā suā indigēti. Luce 6. Mutuū date nihil ide spātes. amē.

1 Incipiūt excoīcatōes maiores. Excoīcatio p̄mo cont̄ ecclīasticas personas.

1 **Q**uero q̄ sint casus maioris excoīcatio nis contra psonas ecclīasticas. Rñdeo p̄mo dē monarchā toti⁹ ecclesie. i. papā Quicūq̄ gerit se p papa nō electus a duab⁹ p̄tib⁹ cardinaliū cū omnib⁹ sibi cōsētiētib⁹. extra de elec. c. licz scōz Ric. in. 4. vide. j. excoīcatio. 2. §. i.

2 **E** Discop⁹ grec⁹ nō obediēs epō latino per quē fuit deputatus. extra de off. or. c. qm. secūdū Alsten. in sum. li. 7. ti. 2. Notādū q̄ in dicto. c. qm. dicit q̄ si i vna ciuitate sint plures populi diuersaz linguaz q̄ eps potest constituer vnū pontificē catholicū sibi vicarium

q̄ eis h̄z ritū eoz diana celeb̄z officia
et ecclesiastica mīstret sacramēta iſtrūē-
do eos h̄bo pariter et exēplo: q̄ p̄ oia
debet obedire p̄ticipi cū ſtituēti ſuū
vicariū: al̄s incidit in excōicatōez. glo
exēplificat in grecis et latinis q̄ ſb vna
fide h̄nt dīverſos rit̄: nō tamē ſi ſint
fidei cōtrarij ritus. Vide. j. excōicatō
z. ſ. z.

3 Decani archidiaconi prepoſiti cāto-
res plebani et alij q̄cūq; clerici p̄ſoat̄
ideſt dignitatē eccleſiaſtica h̄ntes: aut
etiam q̄cūq; p̄ſbyteri audiūt leges v̄l
phyſica niſi. j. duos mēſes deſtiterint
ex̄ ne cle. vel mo. c. ſup ſpecu. h̄z Ric
vide. j. excōicatō. z. ſ. z.

4 Clerici q̄ manifeſtis v̄ſarijs alienige-
nis ad ſenus exercēdū domū locant
vel alio titulo cōcedūt. extra de v̄ſu. c.
v̄ſuraz voraginē. li. 6. Maiores vero
prelati q̄ eos cōducūt vel habitare p̄-
mittūt in terris ſuis v̄l domos locāt
ſūt ſuſpēſi. Si h̄o collegiū vel vniuer-
ſitas clericoz incurrūt interdictum ſi
talem ſniam p̄ mēſem ſuſtinuerint.
Si h̄o ſūt layci debēt p̄ eccleſiaſticaz
cēſurā cōpelli: nō autē intelligas hāc
cōſtitutionē ḡnāliter de vniuerſitate
vel collegio laycoz q̄ ſint interdicti
et q̄ ſi ſint ſinglāres p̄ſone laycoz q̄
ſint excōicati p̄p̄ piculū interdicti h̄z
Jo. an. al̄s tota italia eſſet interdicta:
h̄z Ric. in. 4. di. i8. ſar. ii. q. 5. ḡnāliter
intelligit de vtraq; vniuerſitate. ſ. taz
laycoz q̄ clericoz. vide. j. excōicatō
z. ſ.

5 Clerici et q̄cūq; alij q̄ in cīmiterijs ſe-
peliūt corpora deſūctoꝝ tēpore inter-
dicti in caſib; nō cōceſſis a iure: vel q̄
excōicatos publice aut nomiatim in-

ſeditos vel v̄ſarios manifeſtos ſciēt
ſepeliūt a qua excōicatōe nō debent
abſolui: niſi p̄ ad arbitriū dyocelani
ſatiffecerint eis q̄bus promiſſa fuerit
iniuria irrogata: nō obſtāte aliquo p̄
uilegio. ex̄ de ſepul. c. eos. in cle. vide
. j. excōicatō. z. ſ. 5.

6 Clerici et religioſi et moniales i ſacris
ſcienter cōtrahētes matrimōniū ſunt
ipſo facto excōicati: vt in. c. eoſ. de cō-
ſan. et affini. in cle. tamē in clerico in
ſacris et religioſo et monacha cōtrahē-
tibus nō poteſt cadere ignorātia ſm
glo. ſi intelligit in alijs caſibus. vide
. j. excōicatō. z. ſ. 6.

7 Clericus habens officiū vicecomitis
vel prepoſiti ſecularis: ſi admonit̄ le-
gitime non reſpuerit. extra ne cle. vel
mo. c. clericis. in tex. et i glo. et ſecūdū
Alten. li. 7. ti. z. h̄. 73. Vide infra ex-
cōicatō. z. ſ. 7.

8 Clerici ſeculares et religioſi q̄ iducunt
ad vouēdū v̄l iurandū vel p̄mittēdū
vt ſepulturas apud eccleſias ſuas eli-
gāt vel electā nō mutēt. vt in cle. c. cu
piētes. de penis. vide. j. de ipugnato-
rib; ſepulture. h̄. 3. Vide infra excōi-
catō. z. ſ. 21.

9 Clerici qui hereticos credētes recepto-
res deſenſores vel fautores eoz ſciēt
traderēt eccleſiaſtice ſepulture. extra de
here. c. q̄cūq; li. 6. vide. j. excōicatō. z.
. ſ. 22. et 28. vide. j. ſ. 7. h̄. 4.

10 Sacerdotes abſoluētēs ab excōicatōi-
bus p̄ p̄ceſſuz Eugenij quarti p̄mul-
gatis q̄ cōtinet. id. excōicatōes. **Ad**io
excōicat omnes hereticos quocūq;
nomine cenſeāt. **Secūdo** illos here-
ticos qui v̄ioleſiſte vocāt. et omnes
eis adherētēs fautores ſeu receptores
vel

vel defensores eoz. Item oēs q̄ dant
eis arma equos plūbū lignamina sal
oleūz vinūz ⁊ oīa vidualia: et omnia
quecūq; ad v̄sū hominū ptinētia: aut
alia quecūq; p̄sidia publice vel occ̄tre
p̄ se vel p̄ aliūz. Tercio fallarios bul
laz apostolicaz vel supplicationum.
Quarto illos q̄ equos arma ferrum
lignamina ⁊ alia p̄hibita deferūt sa
racenis. Quinto ipediētes ne vidualia
deferāt ad curiā romanā. Sexto
inuadētes euntes ⁊ redeūtes ad sedēz
apostolicā. Septimo oēs illos qui in
terrīs suis noua pedagīa imponunt.
Octauo oēs qui offendunt in p̄sona
aut bonis eos qui h̄nt aliquā cām in
curiā vel eoz p̄curatores. Nonno oēs
ledētes romipetas eūtes vel redeūtes
gratia deuotōis Romā. Decio oēs
inuadētes hostiliter terras ecclesie v̄l
detinētes p̄ se vel p̄ aliū. Et in fine
dicit. De q̄b⁹ sentētis null⁹ per aliū
q̄ p̄ romanū p̄tīficem: nisi dūtaxat
mortis articulo cōstitut⁹ possit absolui
nec etiā tunc nisi de stādō s̄cte ecclesie
mādatīs satisfactōe vel sufficiēti cau
tione p̄statis. Illos aut cuiuscūq; fue
rint p̄minētie dignitatis ordinis cō
ditionis: aut stat⁹: ⁊ si pontificali aut
alia quīs dignitate p̄ditos q̄ contra
tenorē p̄tītiū talib⁹ absolutōis b̄nficiū
ip̄edere de facto p̄sumpserint excoīca
tionis ⁊ anathematis s̄ntia inodam⁹
eisq; p̄dicatōis lectiōis admīstratōis
sacramētōz: ⁊ audiēdi cōfessiōes offi
cia interdicim⁹. Item dicit q̄ nullus
potest ignorātiā p̄tēdere: vel excusa
tionē allegare: cū nō sit h̄simile quo
ad ip̄os remanē icognitū v̄l occultū
q̄d tā patenē oib⁹ publicat.

Clerici q̄ p̄curāt vsurpare custodiaz
vacatū ecclesiāz in quib⁹ sūt instituti
vt. j. s. 4. v. 5.

Cōtra religiosos

Primo religiosi q̄ exeūt clau
strū suū ad audiēdū physicā
vel leges: nisi. j. duos mēses
redierit. ne de. v̄l mo. c. nō magnope
⁊ c. sup̄ specula. Item religiosi religioīs
approbate tacite vel exp̄sse p̄fessi: qui
vadunt ad queuis studia sine licētia
sui p̄lati data: cūz cōsilio maioris p̄tis
cūctus in. c. vt p̄culosa. extra ne de.
vel mo. li. 6. vide. j. exco. 2. s. 8.

Item religiosi p̄fessi qui temē vbiq; q̄
habitū sue religioīs dimiserint i scho
lis vel alibi. d. c. vt p̄culosa. Item do
ctores qui eos docēt. vide infra excoī
catio. 2. s. 9.

Religiosi religionū medicatū aboli
taz deinceps aliquem ad suū ordinē
recipientes: vel locum seu domū de
nouo acq̄rētes vel loca ceteraq; bōa
acq̄sita absq; licētia pape alienātes
i. c. religionū diuersitates. de reli. d. o.
li. 6. h̄z Ric. in. 4. ⁊ Astē. in sum. li. 6.
ti. 2. v. 5. ab hoc at statuto excipiū
in. d. c. religionū quatuor ordines p̄di
catoz minorū carmelitaz et heremi
taz. vide. j. exco. 2. s. 10.

Religiosi medicatē religionū appro
batay qui domos ad habitādū: vel
loca de nouo reciperēt sine licētia se
dis apostolice: vel recepta mutarent:
seu alienarent in de. c. cupientes. de
penis. vide. j. exco. 2. s. 11.

Religiosi qui dicunt aliqua h̄ba i p̄
dicatōe: vel alibi vt retrahāt audiētes
a solōne decimarū in. d. c. cupiētes.
vide exco. 2. s. 12.

- 6 **R**eligiosi q̄ cōfiteb̄ sibi nō faciūt cō
sciētiam de decimis soluēdis: et predi
catores qui nō pdicant: cū fuerint re
quisiti sunt suspēsi a predictis officijs:
donec si cōmode possūt eis cōsciētiaz
faciant. Et si interiz pdicant sunt ex
cōicati dicto. c. cupietes. et spālī tenē
pdicare in p̄ma dñica q̄dragesime: et
quarta et vltima: et in festo ascensiois
dñi et pēterosten: et natiuitatis dñi: et
beati Jo. baptiste: et assūptōis: et nati
uitatis beate Marie: cum fuerint req̄
siti. vide. j. exco. 2. §. 13.
- 7 **R**eligiosi qui decimas ecclīis debitas
sibi appropriāt et vsurpāt: siue qui nō
pmittūt solui ecclīis decimas de aiali
b̄ familiay et pastoz suoz v̄l alioz
imiscētū ipsa animalia gregib̄ eoz
vel de aialib̄ que in fraudib̄ ecclīay
emunt et empta tradūt vēditoribus:
vel alijs tenenda: seu q̄ nō pmittunt
vel phibent solui decimas ecclīis d̄
terris quas tradūt alijs colēdas: nisi
req̄siti destiterint infra mēsem: aut si
de his que vsurpauerūt cōtra p̄missa
nō satisfecerint dānificatis ecclīis. j.
duos menses: sunt suspēsi ab admini
stratōib̄ et b̄nificijs suis: q̄ si non h̄nt
administratōē et b̄nificia ipso facto
excōicationē incurrūt i cle. **R**eligiosi
de decimis. c. reli. vide exco. 2. §. 14.
- 8 **I**tem inuētores nouay religionū vel
capietes habitū ipsay sine spālī licētia
sedis apostolice in extrauagati. Jo. 21
que incipit sancta romana ecclesia.
vide. j. exco. 2. §. 16.
- 9 **R**eligiosi tam exempti q̄ nō exēpti:
qui viderint vel scauerint cathedralē
vel matricem. i. baptismalē loci ecclīa
seruare iterdictū q̄d cūq̄ positū aucto

ritate sedis apostolice v̄l ordinarioz
debent et ipsi seruare: alioqn n̄ fuātes
incurrūt excōicationē ipso facto. Idē
etiaz i iterdicto et cessatōib̄ a diuinis
p̄ statuta puincialiū cōcilioz v̄l ipoz
auctoritate factis. Idē in ḡnialibus
cessatōibus a diuinis ciuitatū terray
vel alioz locoz quos aliqui ex cōsue
tudinē vel alr canonica collegia: vel
quētus seculariū ecclesiay aut regu
lariū sibi vēdicāt: et quādo vt p̄mittit
cathedralis vel matricē ecclesia obser
uat eas non obstātib̄ q̄buscūq̄ appel
lationib̄ ad sedem apostolicā et alijs
obiectōib̄ q̄buscūq̄ i cle. i. de sē. exco.
vide. j. exco. 2. §. 15.

Fratres miores qui tēpore interdicti
recipiunt ad dīna fratres vel sorores
de tertio ordie: q̄ t̄nētes vocāt. exē
de sen. exco. c. cum ex eo. in cle. et est
papalis: sed dat licētia ordinarijs vel
ep̄is vt satisfactōe p̄missa eos aucto
ritate apostolica absoluat. vide infra
exco. 2. §. 16.

Monachi et canonici reglāres admi
nistratōē aliquam nō h̄ntes ad cu
rias p̄ncipū sine spālī licētia suoz p̄
latoz ire nō debēt: et si vt suis p̄latis
aut monasterio dānū aliq̄d inferant
ad vidēdas curias se transferant sunt
excōicati: in cle. ne in agro. de statu
mo. vide. j. exco. 2. §. 17.

Monachi infra septa monasteriorum
suoz tenētes arma sine licētia suoz
abbatū. d. c. ne in agro. vide. j. exco.
2. §. 18.

Mulieres que begine vocant: et reli
giosi qui eas fouent in illo statu begi
ne erant que assumētes certum ha
bitum nulli pmittētes obedientiam

nec

nec renūtiātes ppijs nec reglam habentes qbusdaz religioſis adhererāt ⁊ diſputabāt de fide catholica de trinitate: de ſacramētis ⁊ multas hīſes habebant in. c. i. de reli. do. tamen vt dicit glo. nō loq̃t de illis de tertio ordine beati iſrāciſci: cū habeāt reglāz approbatā a Nicolao papa. z.

14 Religioſi q̃cūq; q̃ abſq; licentiā ppij ſacerdotis ſolēnizārēt matrimoniā. i. ſolēniter bñdicerent: aut miniſtrārēt ſacramēta eucharistiē: vñ extreme vñctiōis vt in de. reli. de pūile. vide iſrā. exco. z. ſ. i. q.

15 Religioſi q̃ excoīcātos a canone abſoluūt pter q̃ a caſib⁹ a iure expreſſis: vel p pūilegia a ſede apoſtolica eiſdē cōceſſis: vel q̃ abſoluūt a ſentētijs per ſtatuta pūincialia: aut ſynodalia p mulgatis: vel q̃ abſoluerēt a pena et culpa: vt. d. c. religioſi. Itēz q̃ abſoluerent a pceſſu Eugenij q̃rti. de quo dictū eſt. ſ. de clericis ſecularibus. vide exco. z. ſ. 20.

16 Religioſi inducētes aliquē ad vouēduz iurādū vel pmittēdū de eligēdo apud eos ſepulturā vel iam electam vltēr⁹ nō mutēt in de. cupientes. de penis. vide. j. exco. z. ſ. 21.

17 Religioſi q̃ tempore interdīci ſepelirent corpora in cimiterijs: aut ſepelirent publice excoīcātos vñarios manifeſtos: aut nominatiz interdīctos: vt dictū eſt. ſ. de clīcis ſecularib⁹. vide. j. exco. z. ſ. 25.

18 Religioſi cōtrahētes matrimoniū vt dictū eſt. ſ. de clericis ſecularib⁹: ⁊ intelligit bñ glo. de pfeſſis pfeſſiōe tacita vel exp̃ſſa in vna de regulis approbatīs. extra de conſan. ⁊ affini. c. eos. vñ

de voto. c. i. li. 6. Vide. j. excoīcātio z. ſ. 6.

19 Religioſi qui tradūt hereticos eccleſiaſtice ſepulture: vt dictū eſt. ſ. de clericis ſecularib⁹.

20 Religioſi medicātes pfeſſi q̃ trāſeūt ad aliquem ordinē monachalē excepto cartuſienſi ⁊ recipiētes tales ſciēnt ſunt excoīcati: ⁊ nō poſſūt abſolui cū ſedem apoſtolicā excepto in articulo mortis. Similiter incurrūt ſi tñſeunt ad ordinē canonicorū regulariūz per cōſtitutionē Martini q̃nti conſtatē factam.

21 Religioſi qui pcurārēt vſurpari per aliquē patronatū cuſtodīā ſeu titulū aduocatōis vel deſenſiōis alic⁹ vacātis eccleſie in q̃bus reſident: vel mōaſterij: vel prop. locoꝝ: vel bona ipſoꝝ locoꝝ vacātū vel collectā que ſit rōe legis vel impatoris ſeu tributū regi debitū. extra de electōe. c. gñali. li. 6. vide. j. ſ. 4. ⁊ 5.

22 Abbas vel prior etiam cā correccōnis monachū vel clericū dberari faciēns p laycum eſt excoīcat⁹ tam p̃cipiēſ q̃ dberās: ſi alr ſit corrigibilis. extra de ſen. exco. vniuerſitatis. ⁊ appellatōne layci cōphēdiē cōuerſus ſm archi. et anto. de butrio. in. d. c. vniuerſitatis 45. di. in pñ.

23 Contra ipugnatores fidei. ſ. 2.

24 Aliq̃q; incidit in herēſiz tā dānatā vel nouā adinuenit 24. q. i. c. i. 7. 2. 7. 3. Item q̃ cūq; de ſacramētis eccleſie: vel articulis fidei. alr ſentit vel docet q̃ ſandā romana eccleſia predicat ⁊ obſeruat. de hereticis. c. ad abolēdā. Itē q̃cūq; p romanā eccleſiā vel p ep̃os cum cō

filio clericorum: vel per ipsos clericos vacante
 sede cum consilio si oportuerit vicinorum
 episcoporum tanquam heretici sunt damnati
 et sunt excommunicati: ut notat dicto. c. ad
 abolendam. Et generaliter omnes heretici
 quocumque nomine censeant de hereticis.
 c. excommunicam. Item omnes credentes
 receptores defensores et fautores eorum
 ut in. d. excommunicam. §. credentes. et c. no
 uerit. de sen. exco. et est facta papalis
 per processum annuali curie et spirituali eugenii
 quarti. Item quicumque presumpserit predictos
 ecclesiastice sepulture tradere. vide. §.
 §. contra impugnatores sepulture: et exco
 .z. §. 22.

1. Quicumque rector secularis: vel quicumque
 officialis eius cognosceret de crimine
 heresis: cum ad seculares non pertineat:
 aut captos liberaret: vel episcoporum vel in
 quibus officium impediret. extra de here
 .c. ut inquisitionis. li. 6. vide exco. z. §. 22.

2. Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel
 amore contra conscientiam omiserint contra
 quendam procedere: vel ipsam heresim
 alicui imponerent: quod impediat officium
 suum. ut in. c. multorum. in fi. de here. in
 de. vide exco. z. §. 24.

4. Inquisitores hereticorum qui preter officium
 inquisitionis quouis modo illicito ex
 torquerent pecuniam: vel scienter bona ec
 clesiarum ob delicta clericorum etiam si fi
 sco ecclesie applicarent: nec possunt absolui
 nisi in mortis articulo: donec illi quibus
 extorserint plene satisfacciant de pecu
 nia nullis privilegiis pactis aut remis
 sionibus super hoc valituris. extra de here
 .c. nolentes. in de. vide. §. exco. z. §. 25.

5. Qui per assassinos quocumque christianum inter
 fecerit iusserit vel mandauerit interfici
 etiam si mors non fuerit secuta vel assassi

nos defenderit vel occultauerit. extra
 de homi. c. per humani. li. 6. Assassini
 fuerunt quidam infideles qui ex quibusdam
 erroribus de facili nitebant christianos oc
 cidere. Ric. in. 4. vide. exco. z. §. 26.

6. Omnes et singuli cuiuscumque status gradus
 preeminentie aut conditiois existant: etiam
 si pontificali regali: aut quis ecclesia
 stica vel mundana fulgeant dignitate
 qui perfidis hereticis et violenter arma
 equos plures lignamina sal oleum vinum
 victualia: et omnia quecumque ad usum
 hominum pertinencia: aut quevis alia pre
 dia publice vel occulte subministrant: ac
 per se vel per subditos afferri faciunt: vel per
 mittunt cum quibus ipsi violenter christi
 fideles et catholicos quolibet impugnare
 seu offendere possent: necnon omnes et sin
 gulos eorundem hereticorum et violenter
 adherentes fautores defensores et rece
 ptores cuiuscumque status nobilitatis excel
 lentie vel conditiois existant: etiam si po
 ntificali regali regali: aut quis ecclesia
 stica vel seculari sint predicti dignitate
 ac consentientes et prestantes eisdem in pre
 missis quocumque vel quolibet auxilium
 consilium vel fauorem sunt excommunicati per
 processum Eugenii quarti.

7. Portantes ferrum arma lignamina ne
 cessaria ad impugnandum christianos. Item
 vendentes eis galeas vel naues et qui in
 piraticis saracenorum navibus gubernatione
 exercet aut machinis: aut quibuslibet alijs
 impediunt consilium auxilium et
 fauorem in dispendium terre sancte nec possunt
 absolui nisi totum lucrum ex terra damnato
 mercimonio fecerunt: et tantum de suo
 in subsidium terre sancte transmiserint vel
 alia pena puniant: si fuerint non soluendo
 extra de iudeis: ita quorundam. et c. ad
 liberandam

liberādā: 7 est papalis p pcessū curie
7 specialiter Eugenij quarti: q̄ addit
equos: 7 alia phibita quib⁹ xpianos
impugnant: 7 p extruagantē Nicolai
quarti que incipit. **Q**uā q̄ statuit: et
inouauit q̄ nullus arma equos ferz
lignamina vidualia: 7 alia quecunq;
mercimonia i alexadriā: vñ alia loca
saracenoꝝ terre Egypti deferre: vel
mittere audeat: seu de suis portubus
vt eis deferat extrahere: vel extrahi
pmittere: aut eis consiliū auxiliū vel
fauore prestare: alr sunt excōicati ipso
facto: nec pnt absolui nisi tm de bōis
pprijs in terre sancte sibi diū uertēdū
exoluerint q̄tū ad ptes pdictas detu
lerint vel miserint: aut deferri vel de
ipsoꝝ portub⁹ deferēdū eis extrahi p
miserint: et similiter statuit de terris
soldano sibi dīs. **Q**ue extrauagās lz
fuerit reuocata p pphemiū sexti: tamē
post sextū. j. añū papa Bonifaci⁹ ino
uanit in quadā extrauagātī q̄ incipit
Cōtra illos. **P**ost hec **C**lemēs q̄nt⁹
etiā inouauit: 7 pape absolutionē: p̄
q̄ in articulo mortis resuauit in extra
uagātī que incipit. **M**ulta. vide exco.
z. s. 28.

- 8 **Q**uidiat ad ordines p scismaticos vñ
accipiētes ab eis ecclesiasticas digni
tates vel bñficia. **I**tē alienatōes facte
ab eis vel mediātib⁹ laycis sūt inanes
7 ad ecclesias sine onerē reuerti debēt
7 cōtrafaciētes sunt excōicati. extra d
scismaticis. c. i. et gñaliter oēs scisma
ticī 7 spāliter sequētē dānatū scisma
Detri de luna: 7 successor eius 7 fau
toꝝ sūt excōicati excōicatiōe papali p
pcessum annalem curie. **V**ide exco.
z. s. 27.

Contra impugnatores ecclie 7
ministroz ei⁹. s. 4.

- 1 **Q**uā dicit romanā ecclesiam
nō esse caput omniū eccliaz
nec ei tanq̄ capiti obediēdū
i q. dī. c. nulli fas: 7 fm glo. talis ē he
retic⁹ 7 excōicat⁹ excōicatiōe papali
per processum curie: vt. s. s. 3. h. i.
- 2 **Q**ui incēdit vel frangit ecclesiam vñ
locum religiosū: vel que in eis sūt āre
denūtiatiōē ab epō post denūtiatōē
a solo papa. extra de sē. ex. c. 2. questi.
7. c. tua nos. **V**ide exco. z. s. 29.
- 3 **I**ncendarij aliaz rez q̄ eccliarū: si
excōicēt vel denūtiēt excōicati a solo
papa absoluūt. d. c. tua nos. **V**ide. j.
exco. z. s. 29.
- 4 **O**mnes q̄ fecerint statuta vñ liber
tatē ecclie 7 s̄uetudines: 7 qui iam
facta fecerint obseruari: 7 qui ea de li
bris nō aboleuerint. **I**tem scriptores
eoz potestates s̄ulel 7 rectores 7 cō
siliarij locoꝝ: vbi huiusmodi statuta
edita fuerint. **I**tem q̄ fm ea iudicare
psūperint vel in publicā formā rede
gerint publicata. extra d sen. ex. c. no
uerit. 7. c. grauē. vide exco. z. s. 30.
- 5 **Q**uidicq; de nouo vsurpāt custodiaz
vacantiū eccliaz vel monasterioꝝ
vñ alioꝝ pioꝝ locoꝝ: puta hospitaliū
7 occupant bōs ipsoꝝ 7 clerici 7 alie
psone eoz dē locoꝝ qui fieri hoc p̄u
rant. extra de elec. c. gñali. li. 6. vide
j. exco. z. s. 31.
- 6 **O**mnes mutilātes vulnerantē 7 in
terficientes seu detinētē 7 capientes
seu depdantes romipetas 7 pegrīos
Romā cā deuotiōis 7 pegrinatōis
accedentes: 7 in ea morātes 7 recedē
tes ab ipsa: 7 in his dantes auxiliū

consiliū et fauorē eorū q̄ bona cōfiscamus: vt in p̄cessu ānuali curie et spālī

Eugenij quarti: in quo nedū statuit de romipetis spālīter: sed gñalīter ēt. **U**nde dicit. **I**tem excōicam⁹ et anathematizam⁹ oēs illos qui ad sedem apostolicā veniētes et recedentes ab eadem: necnō illos q̄ iurisdīctōz ordinarīā vel delegatam aliquā n̄ hñtes i eadē curia manētes temeritate p̄pā capiunt spoliāt et detinēt: aut ex p̄posito deliberato vberare mutilare vel interficere p̄sumūt: et q̄ talia fieri faciūt seu mandant.

7 **F**alsificātes litteras dñi pape vñ falsis litteris scienter vtētib⁹. extra de falsis .c. ad falsarios. 7. c. dura. et est papal p̄cessum curie ānualē: et spālī **E**ugenij quarti vbi dicit. **I**tem excōicam⁹ et anathematizam⁹ oēs falsarios bullarū seu litterarū apostolicarū et supplicationū gratiam seu iusticiā retinētū p̄ sūmū pōtīficē vel vicecācellariū seu gerentes vices aut officiū vicecācellarij sancte romane ecclesie de mādato eiusdē sūmi pōtīficis signatarū: aut sū nomie eiusdē sūmi pōtīficis: seu vicecancellarij: aut gerētes officiū p̄dictū signātes supplicatōes easdē et neduz falsificantes: sed apponētes manum ad corrigēdū etiam vnā litteram vel vnū p̄dictū i litteris papalib⁹ exceptis his q̄bus hoc cōmissū ē h̄z hosti. per sūmā latam in curia. **V**ide. j. excōicatio. 2. §. 32.

8 **P**apa ante coronationē pōt exercere suū officiū: et q̄ hac occasiōe ipugnarz litteras eius excōicat⁹ ē p̄ exūagātez **B**ēdicti. ii. que incipit. q̄a nōnulli.

9 **I**nsecutores cardinaliū et eorū p̄ci-

pes. extra de penis. c. feli. li. 6. vide. j. exco. 2. §. 33.

10 **R**ectores terrarū et eorū officiales: qui nō fecerint obseruari ea que statuit de isecutores cardinaliū: vt. d. c. feli. vid. j. exco. 2. §. 34.

11 **I**nsecutores epōz qui eos temē vel iniuriose p̄cusserint: aut ceperint: aut bānierint: vel hoc mādauerint fieri: aut factō ab illis rata hūerint vñ loci fuerint faciētis: aut siliū in his dederint aut fauorem seu scienter insecutores defensauerint in cle. **S**i q̄s suadēte. de penis. vide exco. 2. §. 35.

12 **R**ectores locorū iponētes clericis aut ecclesijs exactōes aliquas vel gñamiam absq̄ licētia pape si admoniti nō destiterint sunt excōicati vna cū fautori b⁹ suis: nec absolui possūt nisi admoniti satisfecerint: et durat excōicatō ēt post tēpus regiminis etiā i successorē officij: in tātu q̄ si heredes ipsorū seu successorē officij: nisi satisfecerint. j. mēsem incurrūt p̄dictā excōicationē extra de imu. eccle. c. nō minus. c. aduersus. et in cle. e. ti. c. quoniaz. **V**ide exco. 2. §. 36.

13 **C**ōpellentes p̄latos seu capitula seu alias ecclesiasticas p̄sonas ad s̄mittēduz laycis vel alienādū bōa imobilia seu iura ecclesiarū: et similiter layci qui vsurpāt sibi illicite huiusmōi nisi moniti destiterint. extra de rebus eccle. nō alie. hoc s̄ultissimo. li. 6. et in cle. c. multoz. de penis. vide exco. 2. §. 37.

14 **Q**uicūq̄ ab ecclesijs vel ecclesiasticis p̄sonis per se vel p̄ alium suo nomie vel alieno p̄ p̄sonis vel rebus qual n̄ cā negociatiōis deferunt vel deferri faciunt vel trāsmittūt exigunt aliq̄ datum

datium vel guidatium. extra de cens. c.
quantum. li. 6. vide exco. 2. §. 28.

15 **D**ñi tēporales qui sūditis interdicunt
ne p̄latis seu p̄fōis ecclesiasticis q̄cqd
vēdāt vel emāt ab eis vel ipsi bladiū
molant nec coquant panem vel alia
h̄mōi obsequia exhibere presumāt eo
ipso sunt excoīcati. de imu. eccle. c. cos
li. 6.

16 **I**niciēs man⁹ violētās in clericū vel
religiosū v̄l cōuersū est excoīcatus ex
coīcatōe papali. i. 7. q. 4. si q̄s suadēte
et extra de sen. exco. nō dubiū: et hoc
si iniuria est enormis. Idem de p̄cul
sione nouicioꝝ. c. religiosus. et. li. 6.
Item quicūq; eū detinet in custodia
publica vel p̄uata etiā absq; alia cor
poris lesione: vel intrudit in vincula
de sen. exco. nup.

17 **I**mpediētes seu inuadētes vidualia seu
alia ad vsuz romane curie necessaria
adducētes: vel ne ad curiā ipsā addu
cant vel deferāt impediētes seu per
turbātes: et q̄ talia faciūt vel defēdūt
cuiuscūq; fuerint ordinis p̄minētie
et stat⁹ etiam si p̄fōicali regali regi
nali: vel alia quā ecclesiastica vel mū
dana p̄fulgeāt dignitate p̄ p̄cessum
curie ānuale: et spāliter Eugenij q̄rti
sunt excoīcati.

18 **O**mnes illi qui per se vel p̄ aliū: seu
alios directē vel indirectē s̄b quocūq;
titulo vel colore occupāt detinent v̄l
hostiliter discurrūt: seu inuadūt: aut
occupare detinere vel discurrere ho
stiliter p̄sumūt in totū vel in p̄te: aut
q̄ occupabūt detinebūt et hostiliē di
scurrēt seu inuadēt: aut occupare deti
nere v̄l discurrere hostiliter presumēt
almā vrbez. Regna scīlie Trinarie

insulas Sardinie Corsice terrā citra
farrū Patrimonij beati petri i Tu
scia. Ducatū spoletanū comitatū ve
neusinū sabinie marchie āthonitane
Nasse trebarie Romadiole Campa
nie atq; maritime puīcias et terras
specialis cōmissiōis et Arnolfoꝝ cui
tatesq; nostras Iferariēsem Beneuē
tanaz Bononiēse Verulinā Quinio
nensem arriminēsem ciuitatē castel
le Tuderinā: et alias ciuitates terras
et loca vel iura ad ipsam spectantia et
adherētes fautores et defensores eoz
seu in his vantes eisdem auxiliū cōsi
liū et fauorē nō obstatib⁹ q̄buscūq;
p̄uilegijs indulgentijs ac litteris apo
stolicis ḡnālib⁹ vel specialib⁹ eis vel
eoz alicui vel aliq̄b⁹ q̄buscūq; cūq;
ordinis v̄ditōis dignitatis et p̄minē
tie fuerint ecclesiastice vel tēporalis a
p̄dicta sede s̄b quā forma vel tenore
p̄cessis q̄ excoīcari v̄l anathematizari
nō possint p̄ litteras apostolicas non
facientes plenā et exp̄ssam: ac de v̄bo
ad v̄buz de indulto h̄mōdi ac ordi
nib⁹ locis nominib⁹ p̄p̄ijs cognomi
nibus ac dignitatib⁹ eoz mētionē:
necnō cōsuetudinib⁹ et obseruatijs scri
ptis et nō scriptis: ac alijs cōtrarijs q̄
buscūq; v̄t huiusmōi nostros p̄cessus
ac sētētias quomin⁹ includāt in eis
se inuare valeant: et tueri: et que quo
ad hos p̄cessus tollim⁹ et oīo reuoca
mus et p̄cessu curie ānuale et spāliter
Eugenij quarti sunt excoīcati.

19 **O**mnes illos q̄ p̄ se vel p̄ aliū: seu
alias quascūq; p̄sonas ecclesiasticas
vel seculares ad romanā curiā sup
eaz cāis et negocijs recurrētes illaq;
i eadē curia p̄leḡtes aut p̄curatores

negociorū gestores aduocatos vñ p-
motores ipsorū: vel etiam auditores:
seu iudices super vidis causis seu ne-
gocijs deputatos occasiōe causarū seu
negociorū huiusmōi vberāt mutilāt
occidūt: aut bonis spoliāt cuiuscūq;
p̄minētie dignitatis seu stat⁹ fuerit
etiam si p̄tōficāli regali reginali: vel
quauis alia p̄fulgeāt dignitate p̄ p-
cessum curie: et spāliter Engenij q̄rti
sunt excōicati.

20 *Facientes pactū vel pmissiōz vel reci-
pientes ex pacto vel pmissiōe occulta
vel manifesta aliqd etiam paruz pro
aliqua iusticia vñ gratia p se vel alio
in causis iudicijs: seu als p litteris ob-
tinēdis ab apostolica sede 7 ē papalis
excōicatio p extrauagātez Bonifacij
octauī. Item q̄ scienter vtūt talibus
gratijs vel litteris sic obtentis vbi. s̄.*

21 *Entes ad terrā sanctā etiā cā deuoti-
onis seu voti sine licētia sedis aplice:
sunt excōicati vt in libro penitētiarie
sūmi penitētiarij possūt etiāz absolui
a sūmo penitētiario.*

22 *Recipiētes i curia romana lras pape
ab alio q̄ a vicecācellario vel a papa:
vel a bullatorib⁹. extra de crimie falsi
.c. dura. Si sunt layci sūt excōicati: et
eorū nūtr̄. Si clerici officij 7 bñficij su-
spēsiōe dānēt 7 est papalis: vt patet i
registro cācellarie.*

23 *Quicūq; pro eo q̄ in reges p̄ncipes
barones nobiles balinos vel mistros
eorū aut quoscūq; alios excōicatōis
suspēsiōis siue interdicti snia fuerit p̄
mulgata licentiā alicui dederint occi-
dēdi capiēdi seu alr i psonis: seu bōis
suis vel suorū grauādi eos: qui tales
sentētiās ptulerūt: siue quorum sunt*

ocasiōe plate: vel dederint licētiāz
grauādi tales sentētiās obleruantes
seu taliter excōicati cōicare nolentes
nisi licentiā ipsam re integra reuoca-
uerint: vel si ad bonorū captiōē occa-
siōe ipsi licētie sit p̄cessum: nisi ipsa
bona infra octo diez spatiū restituta
fuerint aut satisfactio p̄ ipsis bonis
fiat eo ipso incurrūt excōicationē. *Itē
q̄ ausi fuerint dicta licētia vt. Qui at
i dicta sentētia pmāserint duoz mē-
sium spatio ex tunc nō possunt nisi p
sedē aplicā absolui. .c. quicūq; de sen.
exco. li. 6.*

24 *Concedētes rep̄salias cōtra ecclesiasti-
cas psonas gñaliter vel spāliter. extra
de iniuria 7 dāno da. c. 7 si pignora-
tores. li. 6. R̄. de. j. exco. 2. §. 39.*

25 *Quicūq; impedit officiū delegati vel
cuiuscūq; iudicis ecclesiastici vñ ipetra-
toris litterarū dñi pape sup causis vel
questiōib⁹ que de iure vel de ātiqua
cōsuetudine ad forz ecclesiasticū spectāt
cōpellūt desistere ab huiusmōi p̄secu-
tione vel de q̄stiōib⁹ huiusmōi i foro
seclari litigare capiēdo iudices ipetra-
tos vel impetrātes vel s̄b iudicib⁹ ipe-
tratis litigare volētes vel eorū p̄pin-
quos vel res eorū vel eccliaz vñ alijs
q̄buscūq; modis cōpellētes vel pcurā-
tes p se vel p alios quo min⁹ coram
iudicib⁹ delegatis vel ordinarijs pos-
sint dicti cōquerētes libere de causis
p̄dictis iusticiā obtinere vel q̄ i t̄libus
dederint auxiliū cōsiliū vel fauorē ex-
cōicati sunt ipso facto a qua non p̄sit
absolui nisi tam iudici cui⁹ cognitio
fuerit ipedita vel iurisdic̄tio vsurpata
q̄ pti que pturbata fuerit in p̄secutiōe
sui iuris de iniuria dānis expensis: 7
interesse*

interesse prius integre satisfaciāt. ex
de imu. eccle. c. quoniā. li. 6. Vide. j.
exco. 2. §. 40.

26 **D**ñi tēporales cōpellētes clericos re
assignare sua bñficia eos capiēdo vel
detinēdo ne citati ad sedē apostolicā
accedant: aut ipsi clerici q̄ pcurarent
detineri ne occasione habeāt expendi
.c. multoz de penis. in cle. vide infra
exco. 2. §. 41.

Cōt ipugnatores religionū. §. 5.

Confantes in scriptis decla
rationē Nicolai tertij super
reglām fratrz minorz: alr q̄
ipse determinauit. Insuper doctores
siue lectores dñ docent in publico ex
certa scientia intellectū declaratiōis
p̄dicte deprauātes faciētesq̄ cōmētū
scripturas seu libellum: nisi quātum
grāmaticālē sensus ubi possit itelligi
ac ex certa scientia et deliberatiōe de
minātes in scholis seu p̄dicātes cōtē
reglām et statū fratrz minorz: vel in
eadem declaratiōe positoz: seu cōtra
aliqua vel aliq̄ p̄dictoz n̄ obstātib?
q̄buscūq̄ p̄uilegijs q̄ltercūq̄ cōcessis
et q̄buscūq̄ sūt excōicati ipso facto et a
solo papa p̄nt absolui. c. exijt q̄ semiat
de xboz signi. li. 6.

27 **I**ngrediētes mōasteria monialiū or
dinis p̄dicatoz exē casus necessarios
qui declarāt in cōstitutōib? earum vt
ad dandū sacramēta infirmis ad me
dēdū eis ad repādū edificia et h̄mōi
nō habita licētia a papa vel a magro
ordinis sunt excōicati et absolutō ref
uat pape vel magistro ordinis vl illi
cui ab aliquo p̄dictoz fuerit cōmissuz
vt p̄z in bulla ordinis.

30 **I**ngrediētes monasteria monialiu

sancte dare sine licētia pape exē casus
cōcessos in cōstitutōib? suis. Excipiē
cā multū grauis ifirmitatis et fleubo
tomatoz cū necesse fuēit qui nō absq̄
duobus socijs de familia monasterij
introducāt nec ab inuicēz intra mōa
steriū sepeñt: necnō et alij quos occa
sione incendij vel ruine vel alteri? pi
culi vel dispendij seu p̄ tuēdis a violē
tia quozlibet monasterio vl p̄sonis
aut p̄ quolibz ope exercēdo qd̄ cōmōe
extra monasteriū fieri nō pōt necessi
tas exigerit introire. Qui omēs suo
ministerio expedito vel iminenti ne
cessitati satisfacto per ipsos sine mora
exeat. Nulli tamen p̄sone extranee
inē clausuraz mōasterij liceat comedē
vel dormire. Item dat licētia gñali
cardinali p̄cedozi ordinis visitatozi:
et epō gratia p̄secratiōis ecclesie vel al
taris. Et hec exco. facta est p̄ Grego
rium nonū: nō tñ sibi refuauit abso
lutionē: et ideo videt ep̄alis p̄ reglāz
c. nuper. de sen. ex. Sz est hodie facta
papalis p̄ Eugeniū q̄rtū: et publicata
ē in. c. gñali Janue celebrato. 1440.

Quicūq̄ iniecerit man? violētas in
religiōsū religiōis approbate vel con
uersum vel nouiciū. extra de sen. ex. c.
nō dubiū. et c. religiosus. li. 6. Et mā
dās vel ratū hñs suo noie factū. vide
.j. exco. 2. §. 42.

Impediētes in officio suo visitatores
monialiū vel canonicaz: si moniti n̄
destiterint de statu mo. c. attēdētes. i
cle. vide. j. exco. 2. §. 43.

Doctores seu magistri q̄ sciēter illos
religiosos qui dimiserūt habituz do
cent leges vel physica. extra ne cle. vl
mo. c. vt piciosa. vide. j. exco. 2. §. 44.

4

5

6

Contra impugnatores sacramē
toꝝ 7 pmo baptisimi. §. 6.

Recus baptizās baptizatuꝝ
a latino 7 lauās altare tāq̃
maculatū in quo latin⁹ ce
lebꝛauit de baptismo. c. vltio. §. 3. **A**ltē
in sum. li. 7. ti. 2.

Matrimonij.
Contrahentes matrimonia
scienter in gradib⁹ cōsāgui
nitatis vel affinitatis p̃hibi
tis in cle. eos. de consan. 7 affi. **A**ide
j. exco. 2. §. 45.

Penitentie.
Excoꝝ quētes p vim ṽl metū
absolutionē ab excoꝝicatione
vel reuocationē eius aut su
spensionis vel interdicti nō valz abso
lutio 7 nouā incurrit excoꝝicatōez. ext
de his q̃ ui met⁹ ue cā fiūt. c. absolōis
li. 6. vide. j. exco. 2. §. 46.

Eucaristie.
Compellētes celebrari i loco
inrēdicto vel ad audiendū
aduocātes excoꝝicatos vel in
ēdictos vel p̃hibētes ne moniti creāt
in cle. c. grauis. de sen. exco. vide ifra
exco. 2. §. 47.

Cōt ipugnatores sepulture. §. 7.
Alicūq; corpus alic⁹ defūdi
inciderit: vel decorerit pro
ossib⁹ trāsserēdis i exēuagati
bonifaci q̃ icipit. detestāda.

Quicūq; in cimiterijs sepeliūt corpa
tēpore iterdicti: aut publice excoꝝicatos
aut nominatim interdictos aut ṽsa
rios māifestos: vt §. si. v. 5. 7. §. 2. v.
i 7. vide. j. exco. 2. §. 5.

Clerici 7 religiosi qui inducūt ad vo
uēdū 7 p̃mittēdū vel iurādū aliq̃ueꝝ

de eligēdo apud eos sepulturā: vt. §.
si. v. 8. 7. §. 2. v. i. 6. vid. j. exco. 2. §. 21.

Quicūq; hereticos credētes vel rece
ptores defensores vel fautores eorū
scienter tradiderit ecclesiastice sepul
ture. extra de here. q̃cūq; li. 6. vt. §. 5.
i. v. 9. 7. §. 2. v. i. 9. q̃ aut dicāt credē
tes receptores defensores 7 fautores
vide exco. 2. §. 22.

Cōtra impugnatores electoꝝ 7
malos electores. §. 8.

Rauātes p se vel p alios ele
ctores vel amicos eorū eo q̃
noluerit eligere illos p q̃b⁹
erant rogati vel inducti extra de elec
. c. sciant cūdi. li. 6. **A**ide. j. excoꝝicatō
2. §. 49.

Quicūq; loq̃t secrete vel mittit scri
pturā vel nūtiū alicui cardinali q̃do
sunt reclusi occasiōe electōis pape. ext
de elec. c. vbi picl̃z. vid. j. exco. 2. §. 50.

Dñi rectores et officiales q̃ iminēte
dicta electōne nō seruāt ipsam consti
tutionem dicti. c. vbi periculum. vide
j. excoꝝicatio. 2. §. 51.

Qui vocāt ad dirigēdas moniales i
electiōib⁹ n̄ abstineāt ab his p q̃ possz
i eas discordia oīri ṽl nutriri d̄ elec.
idēnitatib⁹. li. 6. vide. j. exco. 2. §. 52.

Eligentes vel nominātes impatorē
regem Marchionē p̃ncipem ducem
comitem vel baronē vel alteri⁹ p̃mi
nētie dignitatis prātis vel excellētie:
vel q̃ elegerit fratrem vel filiū vel nepo
tem ipsoꝝ in ppetuū vel ad tēpus in
senatore vel rectore vrbis Rome quo
cūq; nomine vocet ipsa rectoria. **I**tem
eligētes quēis aliū p̃ter p̃dictos ad
ipsius ciuitatis regimē ultra annum
Item ipsi electi si consenserint. **I**tem

eis

eis obedientes. Item dantes eisdem electis vel electorib⁹ auxiliū consiliū vel fauorē ipso facto sunt excoīcati ex coīcatōe papali: nisi supradicta facta fuerint de spāli licētia ipsi⁹ sedis apostolice licentia litteris expmenda: de elect. fundamenta. li. 6. **A**lide infra excoīcatio. 2. §. 53.

Contra impugnatores gratie spūs sancti. §. 9.

Omnis symoniac⁹ siue p ordinibus: siue p bñficijs vel officijs aut platuris ecclesiasticis: vel p ingressu religiōis v^l p alijs spiritualib⁹ est excoīcatus: et est papal^{iter} per extrauagantem Martini quinti quam Eugenius quart⁹ confirmauit.

Ifacientes pactum vel pmissione p aliqua gratia vel litteris obtinendis ab apostolica sede: vt §. 4. v. 20.

Quidā casus spāles. §. 10.

Magister v^l scholaris tradās cum aliquo ciue Bon. de cōductione hospitij nō redstis in hōlinis: nisi tēpus cōductōis sit elapsus. extra de loca. c. ex rescripto. vide infra excoīcatio. 2. §. 54.

Quando papa aliquē nominatiz excoīcauit solus papa absoluit: et et sol⁹ absoluit omnes ei picipātes i crimie ppter qd excoīcat⁹ est. de sen. ex. c. signi ficauit. Alij intelligunt dictum. c. qñ etiam scīenter participat ei in diuinis. **A**lide infra excoīcatio. 2. §. 55.

Quādo q⁹ picipat excoīcato nō solū a papa: sed etiam a quocūq⁹ i crimie: ppter qd excoīcat⁹ ē dādo ei auxiliū cōsiliū et fauorē. de se. ex. c. si cubiū. et c. nup. vide. j. excoīcatio. 2. §. 56.

Qui pcurauit q⁹ cōseruatores pūile-

gioz dati se intromittant: et cū effectu sequet^{ur} de his qui non licet eis: nā nisi de māifestis iniurijs se itromittē possunt: et non possunt absolui nisi ei quem fatigauerūt indebite pūmo de expensis integre satisfaciāt. de officio dele. c. si. et c. statuim⁹. li. 6. **A**lide. j. excoīcatio. 2. §. 57.

Qui fingit aliquē casuz ppter q⁹ aliq⁹ iudex vadat vel mittat ad aliq⁹ mulierē p testionio. c. mulieres. de iudicijs li. 6. **A**lide infra excoīcatio. 2. §. 58.

Quando qui absolut⁹ fuit in mortis articulo vel alio impedimēto si adueniēte sanitate v^l alio ipedimēto cessante se nō repēntat ei a quo absolued⁹ erat si tale ipedimētū nō fuisset reicidit i eādē sniaz. de sen. ex. c. eol. li. 6. vide infra excoīcatio. 2. §. 59.

Quando quis absoluit a sede aplica vel a legatis: et inuungit ei q⁹ se repēntet ordinarijs vel alijs suscepturus pñiam et passis iniuriā: seu eis quibus obligatus est satisfaciāt: si hoc non facit cōmode cum possit reicidit in eādē. dicto. c. eos.

Rectores ciuitatuz et ali⁹ officiales et cōsiliarij qui statuta faciunt et scribūt per que quis cōpellat soluere vsuras vel solutas nō repeterē: et qui secūdū ea iudicāt: et qui habēt sup hoc ptātez nisi ipsa statuta deleuerint. j. spatiūz triū mensiū: aut si psumpserint dicta statuta obseruare: de vsis. c. ex graui in de. **A**lide infra excoīcatio. 2. §. 60.

Sēs pirate et latrūculi marini et receptores eoz p pcessuz curie ānualem.

Sēs q⁹ i terris suis noua pedagia iponūt p pcessum curie ānualem.

Excoīcatus a legato pape post ānuz

a solo papa pōt absolui. de offi. dele.
c. querenti.

12 **Q**ui lata sñia contra ipm q̄ in curia
bñficiū ante p̄ triēniū n̄ possederat se-
questrationē fructuū eius impedit in
de. vnica. de seque. possess. 7 fructuū.

Declaratio excoicationū.

Excoicatio secūdo de eo qui gerit se
p̄ papa non electus a duabus p̄tib⁹
cardinalium. s. i.

Quātū ad declaratōez
excoicationū sup̄apo
sitaz in d. exco. p̄mo.
Circa hāc excoicationē
p̄mā. s. de eo q̄ gerit se
p̄ papa nō elect⁹ a duab⁹ p̄tib⁹ cardī
naliū. **Q**uero qd si cardinales vnani
mīter dent ptatem nominādi papaz
duob⁹ vel trib⁹ 7 ipsi nominatuz ab
illis recipiunt. **R**ūdet **A**sten. in sū. li.
7. ti. 2. s. m̄ hosti. q̄ electio valz: vnde
dic̄ anto. d̄ butrio. **N**ota q̄ due ptes
collegij sunt necessarie qd est vñ nisi
maior concordia interuenerit: quia si
cardinales ordinaret inter se q̄ elect⁹
a maiori pte sit electus: tūc videbitur
elect⁹ ab omnib⁹: q̄ eligere a maiori
pte sic elect⁹ p̄ cōpromissariū videbit⁹
elect⁹ a toto capitulo. extra de elec. c.
q̄a ppter.

2 **Q**uid si cōsentiūt in illuz qui gessit se
p̄ papa: cum nō esset a duab⁹ p̄tibus
elect⁹. **R**ūdet idem vbi. s. s. m̄ hosti.
q̄ non valet: q̄a nō possunt cōsentire i
excoicatu: imo omnes ei cōsentiētes:
vel adherentes sūt excoicati: nisi forte
eū penituisse: 7 absolut⁹ fuisse p̄ illos
cardinales qui ei nō adheserāt. **I**tem
nota q̄ nō oportz papā eligi a duab⁹

p̄tibus omniū cardinaliū sed p̄sentū
tantuz: nisi aliq̄ cardinales absentes
essent in loco vicino: vnde cōmode
possent vocari. **S**ed videt⁹ q̄ i electōe
pape admittat⁹ **I**mpator 7 eius nūti⁹
62. di. s. vez. **R**ūdet **A**nto de bu. q̄
illud pcedebat olim: hodie soli cardī
nales admittūt⁹: 7 si de omnib⁹ cardī
nalib⁹ nō essent nisi duo in loco: vbi
debet fieri electio: alijs legitimo tpe
expectatis: ipsi duo eligerēt. extra de
elec. c. i. 7 vnus potest eligere aliū: ita
q̄ si vnus illoz eligat altez valet: et
alter elect⁹ tacere debet. **S**i vn⁹ tantū
superest adhuc ille sol⁹ eligerz de iur
patro. c. p̄ nostras: l3 aliq̄ dicāt q̄ ius
eligendi nō cadat in vno: omnib⁹ vō
deficiētib⁹ clerus romanus eligē dēt
22. di. c. 2. 7. 19. di. c. 1. 7. c. si q̄ pecūia
Alij dicunt q̄ cōciliū gñale. 65. di. c.
2. 7. 2. 7 cōuocat⁹ p̄ clez 7 populū ro
manū. 65. di. c. si forte. dicāt **I**hosti. q̄
l3 hoc s̄m videat⁹ iusti: p̄mū ē leuius
7 cōmodi⁹ ppter piculū more infra. c.
ne p̄ defectu.

Quero an papa possit eligere sibi suc
cessorē. **R**ūdet **A**nto. de butrio. q̄ n̄
vt notat⁹. s. his omnib⁹. 8. q. 1. facit. c.
nulla. de p̄ben.

Sed qd si duo vel vn⁹ volūt cōpro
mittere an aliq̄ cogūt. **R**ūdet **A**nto.
d̄ butrio q̄ n̄. ar. l. salbin⁹. ff. cōi diui.
imo vno cōtradicēte non potest fieri
cōpromissū: s̄ bñ pōt statui q̄ vno vī
duob⁹ cōtradicētib⁹ electus a maiori
pte sit electus.

Quero dicē hic q̄ elect⁹ a maiori pte
duarū si gerit se p̄ electo patiat⁹ has
penas: 7 vitat aliquas si respuerit.

Quero an vitet penaz excoicationis

Rūdet

Rñdet dñs Anto. q nō: sed penam
datam 7 abiron. i. penam eterne dā-
nationis secundum Inno.

6 **Q**uero an in numez ouarū ptium
compute electus. Rñdet dñs anto.
quādo eligeť q̄s ad ecclesiā in qua n̄
habet vocem est planū q nō compu-
tabit̄ vox eius: aut eligit̄ in illa i qua
habet vocem: 7 tunc si eligeret p for-
mā scrutiniij nō cōputat̄ vox: 7 si per
viam cōpromissi sic rō est q̄a in scruti-
nio req̄rit̄ vox certo 7 defmiato tpe:
7 elect⁹ cōsentit demū p⁹ scrutinium
ideo eius vox nō auget. S3 si in for-
mā cōpromissi nō req̄rit̄ determinatō
temporis: ideo vox s̄sequēs auget.

Et s3 hoc vox electi deberet p̄putari
i numero cardinaliū q̄a nō erigit̄ ad
augmētādū i certo 7 determinato tpe

7 **S**ed an cardinales possint tollē talez
cōstitutionē. Rñdz glo. q̄ sic: 7 dicit̄
doctores q̄ possunt cardinales inter
se ordiare q̄ electio valeat: que est fa-
cta a maiori pte: cum cēseat ab oibus
elect⁹: vt in. c. ppter. quod intellige vt
nota. d. elec. si cui. li. 6. i. glo. notabil.

8 **Q**uid si papa sit heretic⁹. Rñdz An.
de butrio q̄ admittit̄ exceptio cōtra
suam electionē p glo. 40. di. si papa.
Et sufficiant duo testes si negat̄ esse
papa p heresim: in qua erat tempore
electōis. c. si q̄s pecuniā. 79. di. Idez
si ē mulier q̄a nō est capax ordinis.

9 **Q**uid si sit symoniacus. Rñdet dñs
Anto. q nō repellē ppter hoc dicto
.c. si q̄s pecuniā. p̄nt tñ eligētes accu-
sari de symōia om̄issa i electiōe pape.

10 **Q**uid si sit bigam⁹. Rñdz dñs an. q̄
hec exceptō opponi ei nō potest.

ii **S**ed an vxor poterit repetē electum

in papam. glo. ponit in dicto. c. si q̄s
pe. dñs An. dicit q̄ si nō est dubium
de matrimonio potest repeti: nisi re-
ducatur vxor ad cōtinētiā: vnde erit tñc
papa: 7 habebit vxorem: nec hoc erit
contra s̄bitatiā papat⁹: q̄a i Petr⁹ ha-
buit vxorez: vnde poterit reddere de-
bitum vxori: 7 etiā esse papa: vt dicit
glo. d. c. si quis pecuniā.

Quid de infante: dicit q̄ nō pōt esse
nisi a spū sancto esset facta electio: q̄a
non est capax ordinis.

Quid de layco. Rñdz dñs Anto. q̄
eligi pōt: vt p3 de beato Ambrosio.

Quid si papa nō sit canonice electus
Rñdet dñs Anto. q̄ si est occultū: de
hoc nō iudicat ecclesiā de symonia. c.
sicut. Excusat tamē p̄babilis ignorā-
tia: licet nō crassa. extra de sen. exco. c.
apostolice.

Quero de intronizato per seditionē
p̄sumptionem vel aliud ingenium.
Rñdet dñs anto. q̄ est excoicatus. 89
di. c. i. 7. 2.

De episcopo greco deputato
p ep̄m latinū. 5. 2.

Circa hanc excoicationē. s. d.
ep̄o greco deputato p ep̄m
latinū. Rota q̄ qñ ciuitas
habet populū diuerse lingue: nō p̄p̄
hoc habebit plures ep̄os: sed ep̄s ei⁹
p̄uidebit viros idoneos q̄ officia cele-
brent: 7 sacramēta ministrent: possit
et statuere ep̄s illius loci aliū ep̄z sibi
vicariū qui illis p̄sistat tanq̄ vicari⁹ 7
ep̄alia p̄ferat: qui p omnia d3 obediat
pontifici cum cōstituēti suū vicariuz:
al̄s ipso facto icidit i excoicationē. glo.
super. c. quoniā. d. off. ordi. exēplificat
i episcopo latino: qui si hēbit s̄bditos

grecos habebit vicariū ep̄m grecum
vt sic p̄uideat circa pontificalia illis
exibenda.

2 **G**lo. sup. vbo p̄cussuz querit an sit ex
cōicatus ipso iure dicit q̄ sic: et sic est
canon late sentētie. i. 7. q. 4. si q̄s sua-
dēte. de elec. c. cū in cūdis: 7 sic notat
dñs Anto. q̄ per hec vba noueris te
excōicatu ē p̄m̄lgata excōicatōis snia

3 **I**tem nota rōne loci potest vn⁹ ep̄s
p̄esse alteri: lz sit par in dignitate.

4 **Q**uero an de iure possit vn⁹ ep̄s aliū
sibi vicariū cōstituire. R̄ndz glo. q̄ n̄
sed hic p̄mittit disp̄satiue p̄pter ne-
cessitatē. 7. q. i. c. nō aut. de renū. c. ad
supplicationem.

5 **Q**uero an talis vicari⁹ habebit iuris-
dictionē ordinariā vel delegatā. dicit
glosa q̄ habebit ordinariā q̄a vicari⁹
habet ordinariam.

¶ De clericis p̄sonatū h̄ntib⁹ qui
audiūt physicā vel leges. §. 2.

i **Q**uero an circa hanc excōicationē. i. d̄
clericis p̄sonat⁹ habētib⁹ qui
audiūt physicā vel leges nisi
.j. duos mēses destiterint. Quēo qd
sit p̄sonat⁹. Dic. i. ecclesiastica digni-
tas: vt p̄miceri⁹ q̄ p̄est oyacono. exē
de of. p̄mi. c. i. thesaurari⁹. de concess.
p̄bende. c. cum nostris. cācellari⁹. exē
vt ecclesiastica b̄nficia. c. i. p̄centor 7
succentor. extra de excessi. p̄la. c. 4. cu
stos. extra de off. custo. c. i. sacrista. de
off. sacri. c. archip̄sbyter. de of. archi. c.
i. 2. 7 3. Idēz intellige i alijs p̄sonat⁹
habētib⁹ q̄ fm̄ diuersas consuetudines
ecclesiarum in eis habent.

2 **S**ed quid de his qui habent b̄nficia:
q̄bus est cura animaz ānixa: vtp̄ta
habēt ecclesias p̄chiales. R̄ndz astē.

7 **I**nno. glo. c. statutū ne cle. vel mo.
li. 6. q̄ hec p̄hibitio n̄ extēdit ad illos
rōe huiusmodi ecclesiaz: nisi sint ple-
banie s̄b se capellas h̄ntes in q̄b⁹ cl̄ici
instituti nō possūt inde sine cā rōablī
āmoueri dicto. c. statutū. Si vō t̄les
sunt p̄sbyteri extēdit ad eos nō rōe
ecclesie: s̄ rōne p̄sbyterat⁹: q̄a ibi dicit̄
necnō 7 p̄sbyteros: 7 hoc vult glo. d.
c. statutū. in v. rōne. Idē esset dicēdū
si haberēt disp̄satiue: vel alio modo
p̄sonatum in illis ecclesijs: tunc enim
tenerēt rōne p̄sonatus. Sed quid si
plebania h̄z vnica capellā. R̄ndz glo
q̄ incidit in excōicationem.

¶ Quero quō intelligit̄ istud nisi infra
duoz mēsiū spatiū. Item qd si legit
audit vel studet in domo. Itēz quid
si cā honorādi amicum audit. Vide
infra. §. 8.

¶ Sed quero cum leges vtilēs sint cle-
ricis p̄pter regimen tēporaliū: 7 cum
ecclesia eis v̄tat in defectu canonum
vt in c. i. de oper. no. nūtia. 7 io. di. c.
si in adiutoriū. Vale enīz sine legib⁹
canonista simplex iudicabit de q̄stioi
bus sup cōtractibus testamētis 7 alijs
infinitis materijs de q̄bus in iure ca-
nonico modicū: siue nihil hēt quom̄
faciēt predicti. R̄ndz **¶** Petr⁹ de ācha
in dicto c. statutū. fm̄ hostiē. q̄ illas
leges sine q̄bus canones intelligere
nō potest poterit in camera studē v̄
dicit q̄ poterit iterrogare: et ab alijs
informari.

¶ De locatib⁹ domos suas v̄farijs
publicis alienigenis. §. 4.

¶ Circa hanc excōicatōē de lo-
catibus domos v̄farijs pu-
blicas alienigenis. Nota fm̄ Jo. an.

Inno.

Inno. 7. **P**et. de ancha. q. hec cōfō
facta fuit ppter florētinos Senenses
Historien. Lucanos 7 Astenses. qui
circūdant diuersas puincias ad exer
cēdū v̄sas imoderatas: 7 q̄a p̄ mltos
platos 7 p̄ncipes recipiebāt: ideo hic
phibz 7 p̄uidet.

2 Item nota q. ad hoc vt habeat locū
hec cōstitutio req̄rit q. nō sit inde ori
undus: 7 ideo sit alr ciuis vel incola:
nō tamē oriūdu incurrit hec pena: si
fiat cōtra hāc cōfōez fm glo. in v̄bo
alienigenas.

3 Quero q. dicant vsurarij manifesti.
R̄ndet glo. q. illi de q̄b. est notoriū
de iure: vt q̄a confessi v̄l cōdēnati: v̄l
est notoriū de facto vt quia h̄nt op̄is
enidētiā que nulla pōt ter giuersatiōe
celari: 7 quia tenēt altare suū patū.

4 Quero q̄s dicat oriūdu in ciuitate.
R̄ndz glo. q. ille qui nascit i ciuitate
vel vico: puta in comitatu. ff. ad mu
nicipa. l. q. ex vico. vel etiam si pater
eius inde originē duxit. C. eo. l. assū
pto. §. fili. 7. C. de mūcip. 7 origiari
l. i. 7 l. filios. li. io. Que aut differētia
sit inter ciuem municipem aduenaz
7 incolam. nota. ff. ad municipa. l. i.
7. C. de incolis. l. ciues. li. io.

5 Quid si talis sit oriūdu i vna ciuitate
7 tamē in alia ciuitate eiusdē domini
pmittit habitare. R̄ndet Jo. an. i no
uella q. est locus huic pene. Itē nota
fm pet. de ācha. in quātū text. loq̄t
de v̄nitate 7 collegio: nā clīc. p̄isan.
intelligit de v̄nitate ecclesiastica non
seculari Guil. 7 archi. itelligūt d. v̄q̄
vt sic ḡnālī dīctuz ḡnālīter itelligat
de p̄uile. quia circa Jo. an. in nouella
dicit q. ille itelled. ē nīmīū rigorosus

7 includeret totū orbē istud iterdictū
ideo prior itelled. sibi magis plz. pe.
dicit ego credo q. itelled. Guil. et
archi. sit v̄ior: 7 assignat p̄les rōes.

6 Quero quādo currat tēp. triū mēsiū
R̄ndet glo. q. a tēpore publicatōis
regulariter ligat cōstitutio. de postu.
c. i. interdum augetur interdū dimi
nuīt: vt hic.

7 Sed quid si vn. simpliciter denūtiat
dño. R̄ndet glo. q. ppter simplicem
vni. denūtiatiōē nō debet domin.
terre eoz illū q. dicit esse v̄barius ex
pellere: sed tunc debet inquirere: 7 si
illum h̄um esse repperit expellere: p
uideat aut i his v̄sac sue simile. s. de
here. c. vltimo.

8 Quid si locauit v̄bario: quem tamen
v̄bariū igrabat: vel nō locauit ad exer
cēdum fenus. R̄ndet glo. q. p̄babit
ignorātia eum excusat. ff. loca. l. si q̄s
ignorās de sen. ex. c. si v̄o: 7. c. in audi
entia. In dubio tamē p̄sumit v̄ducē
v̄bas exercēdas si vsuevit v̄bas exercē
ff. de accusato. l. si cui: q̄a semel malus
semp p̄sumit malus scz in codez ḡnē
malī: et ex quo puenit sibi ad noticiā
tenet eum expellere: extra de loca. c.
ppter: quia peruerse conuersat in ea.
vt ibi.

9 Quero q̄a hic dicit q. nemo v̄barijs
ad fenus exercēdū domos locet: vel
alio titulo concedat: quō intelligitur
R̄ndz glosa puta pignoris v̄modati
depositi precarij et huiusmodi: et idē
si sine titulo ibi illum sineret esse 45.
di. recedite: sed si vendat donat v̄l p
mittat nō videt habere locum hec cō
stitutio p̄ v̄bum cōcedat q. solū vsus
eius cōcessiōē non dñi translatiōez

denotare videtur. Sed Guil. dixit idē si manifeste apparet q̄ ad exercendū fenus vult accipere: quia p̄sumit etiam in fraudē agi s̄ de pigno. illa. de ēpti 7 vendi. ad nostrā: nā vbum cōcedo est ḡnale: 7 accipit fm nām cōtrad? cui addicē.

10 **Q**uero dicat hic q̄ si p̄mittētes habitare v̄arios māifestos in terris suis vel locatēl domos sustinuerint penā excoīcatōis vel suspēsiōis p̄ mēlez aio indurato q̄ q̄diu tales v̄arij ibi morantē terre ip̄sōū ecclesiastico s̄biacēt interdicto: nūqd ergo recedētib? vel expulsis v̄arijs erūt interdicti. Rndz glo. q̄ nō: 7 sic nō erit necessaria relatio: q̄a illis recedētib? vel expulsis intelligit relaxatū.

De his q̄ tpe interdicti sepeliūt corpora in cimiterijs. §. 5.

In hac excoīcatione. §. de his q̄ tpe interdicti sepeliunt corpora in cimiterijs. Nota q̄ intelligit generaliter de quocunq̄ q̄ hoc faceret siue mascul? siue femia: siue cleric? siue laycus siue religiosus cuiuscunq̄ p̄fessiōis fm glo.

2 **I**tem nota q̄ hoc intelligit q̄n sepeliūt in cimiterijs p̄ ep̄m solēniter b̄ndictis Si ergo sepelirēt in cāpis vel locis p̄uatis nō est locus huic pene: etiam si locus ille esset vicin? 7 cōtiguu? ecclie v̄l cimiterio: q̄a ex quo ad vsum cimiterij p̄ ep̄m nō est b̄ndict? h̄z. c. nemo de cōse. di. i. non erit locus huic pene nisi sepelirent in ecclesia vel clauistro deputatis ad sepulturā. q̄a tūc 7 si n̄ essēt b̄ndicta p̄ ep̄z essz loc? huic pene fm stephanū.

3 **Q**uero quare corpora sepeliuntur in

cimiterijs. Glo. assignat tres rōnes.

Prima quādo eoz p̄ximi euntes ad illa loca: et aspiciūt ea iuitāt ad orādō p̄ eis. iz. q. z. cum grauiā. Secūda q̄a spāliter adiunāt patrocinijs 7 orōib? illoz sanctorū: in quoz honorē dedicata est ecclesia illa: vt ea. q. c. nō estimemus. Tertia rō q̄a ibi min? a spirib? imūdis vexāt: vnde in cimiterijs dicat esse requies defunctorum. iz. q. z. aurum.

4 **S**z pone q̄ religiosi āpliauerūt cimiteriū: 7 in illa āpliatōne sepelierūt: an sit locus pene. Rndet Adul. q̄ nō si nō est p̄ ep̄m solēniter b̄ndict?.

5 **Q**uid si sepeliāt corpora clericoz qui seruauerūt interdictum in cimiterijs. Rndz glo. q̄ nō incidūt i excoīcatōez q̄a eis cōcedit sepultura cū silentio: et absq̄ cāpanaz pullatōe. de pe. 7 re. c. q̄ in te. 7 hoc vult dicere text? i cāib? nō cōcessis a iure.

6 **S**ed nūqd tempore interdicti liceat sepelire in quatuor festiuitatib? s. natiuitatis dñi paschatis pētecostes: et assūptōis beate v̄ginis in q̄bus est licitū alta voce celebrare dina pullatis cāpanis 7 aptis ianuis 7 interdictis a missis admissis. Rndet glo. nō lz in istis festiuitatib? sepelire corpora in cimiterijs tpe iterdicti. Cōcor. Paul? 7 zenzelin?.

7 **I**tem nota q̄ istud qd̄ dicat hic q̄ sepeliens excoīcatos publice incidit in hanc penā intelligit fm glo. de his q̄ sepeliūt excoīcatos maiori excoīcatōe siue a iure: siue ab homie: nō autez de mior: lz p̄cipās cū mortuo excoīcato p̄cipatōe fauorabili. s. lauādo sepe liēdo incidit i miorē excoīcatōz h̄z glo.

de sepul.

de sepul. sacris. **Concor.** Ric. in. 4. di
i8. ar. 7. q. 3. Idem dicit Paulus etiam
si non sit publice excoicatus. Idem Ala.
Phi. 7. Ber. in. c. ad hec. de pui. qd
excoicatio durat etiam post mortem
de sen. exco. c. a nobis: nam l3 non sit
coio actualis ex pte mortui: est tamē
ex pte viuentis: qd sufficit de cle. exco.
.c. nō illud: qd als sequeret qd coicās
excoicato dormiēti: vel furioso: vñ nō
respōdēti nō esset excoicatus: ita cessat
rō Ihost. qui tenebat qd picipāl mor
tuo nō esset excoicatus minou excoica
tione: qd dicebat qd non est coio cum
mortuo. Itē nota fm zenzeli. lādul.
7 paulū: 7 Jo. an. qd itelligit: siue sint
interdicti gñaliter vñ spāliter: vel a ca
none: vel ab homine.

8 Item nota fm Aādul. qd quādo qd
tēpore interdicti sepelit excoicatos vñ
interdictos est necessaria cimiterij re
cōciliatio: vt notat de cōsecre. eccle.
cōsuluisti. de pui. c. ad hoc. 7 de sacra.
nō itera. c. 2.

9 Quero qd dicat publice excoicatus vt
habeat locum hec pena. Rñdet glo.
qd dicit publice excoicatus ab homine
quādo sit coraz tot qd nñsimilis n pōt
p̄tendi ignorātia: vel dicit publice ex
coicatus a iure: quādo casus est quo sit
eis imputādū si ignorabāt qd publice
sciebat: secus si nō esset publice excoica
tus ita qd scire potuit: puta quia fuit
excoicatus corā duob⁹ vel trib⁹ licz in
dice sedēte in bācho.

10 Itē nota qd si esset occulte excoicatus:
sepeliēs sciret nō est locus huic pene:
l3 incideret in minore excoicatioē fm
glo. vt p̄dixi. **Concor.** Nathe. Item
nota fm glo. qd p hāc rōnē n tollit

pena decretalis epoz. de pñuile. li. 6
vbi dicitur qd si contrafecerint inter
dictis ingressus ecclesie istis tales sepe
lientibus.

Quero qd dicat vñ manifestus. ii
Rñdet Ihostie. qd pno modo dicitur
manifestus p euidētiā facti: puta quia
tenet mensam patam ad vñas. Alio
modo si de hoc sit in iure cōfessus vñ
conuictus: sed sola fama nō sufficit vt
manifestus dicat. Addit Nathe. h3
qd refert Jo. de ligna. qd etiam dicit
manifesti quādo ex libris eoz ruinci
possūt. vt in cle. i. de vsuris. 7 facit. 45
vi. qd sincera. ff. de eden. l. i. g. editiōis.
7 notat. 24. q. 2. c. sane. Itē dicitur
manifestus: si coram sacerdote 7 testi
bus publice se fateat vñariū: 7 vsuras
restitui mādēt forte libros rationum
tradens fm Guil. hunc casuz notat
glo. in. c. qñq. de vsu. li. 6. Item dicit
idem Nathe. qd sacerdos qui habet
in prochia sua vsurarios manifestos
debet eē caut⁹: ne incidit in hāc penā
vt seruet hanc formaz. Debet enim
vsurari⁹ satisfaccere de vsuris pceptis
put patiūt facultates eius: si potest
illis a quibus extorsit. Si enim n pōt
debet cauere idonē eis: si pñtes sūt
de satisfacciēdo integre. Si non sunt
psentes debet cauere psonis p quas
ipsi creditorib⁹ acqrat⁹: vñ si tales nō
reperiūt debet cauere ordinario: vel
eius vicario: vel rectori prochie: i qua
habitat pñtib⁹ aliqbus prochianis fi
dedignis: vel debet cauē notario de
mādato ordinarij. Et nō debz credē
dicenti de qñtitate certa: s̄ diligēt d3
indagare. vt in. c. qñq. de vsuris. li. 6
que decretalis nō est corēda p istā.

12 Quero qd si in vñario manifesto appareat signa stritōis: 7 iubet satisficē de vsuris: 7 post mortē pstat cautio ab heredib⁹ de restituēdo: an poterit sepeliri. Rñdet glo. 7 Jo. de ligna. q cautio valet 7 sepeliri possit: lz nō: vt rēoualescat testamētū: 7 hoc dico qñ apparēt signa stritōis: 7 iubet satisficē alis secus: qā nō sufficeret cautio hñdū cum decesserit in peccato. Idē paul⁹.

13 Quid si sepeliēs ignorabat istū quez sepeliuit esse excōicatū vel usariūz vel interdīdū. Rñdet glo. q talis sepeliēs nō est excōicat⁹: qā hec cōstitutō reqrit sciētā. Concor. de sen. exco. c. significauit: 7. c. cū desideres. 7 de here. c. z. li. 6. Et ideo dicit text⁹ scienter. Itēz dicit pñe temeritatis audacia. Itēz vbi est ignorātia temeritatis dici nō pōt fm zenzelinū.

14 Quero an portātes ad sepulcrū q tñ nō sepeliūt sint excōicati. Item quid de comitatib⁹ funus. Item quid de fabricatib⁹ 7 fodiētib⁹ vel apientib⁹ sepulcz. Item quid de prelatīs clēicis vel ministris ecclesiāz in quaz cimiterijs sepeliūt qui illud nō phibēt: lz patiūt. Itē quid de clericis vl⁹ laicis q portāt cereos cruces 7 similia. glo. arguit ad ptes 7 nō determinat. lap⁹ 7 stephan⁹ tenēt q isti sūt excōicati. Addit Paul⁹ q nedū actualit⁹ ponētes corp⁹ s⁹ terra: s⁹ etiam dicētē offi cū supra fun⁹ forte icurrūt hāc penā imo forti⁹ icurrūt: qā pl⁹ cōtēnunt. Addit etiā idem intelligo de sepeliētib⁹ de facto absentib⁹ clericis: idem de sepeliri faciētib⁹ vel mādātib⁹. de sen. ex. c. mulieres. Tām littera videt sepelientes in cimiterio punire: et sic

forte dicētē officia q nō sūt sepeliētē nō incidūt: cū in penis sit mitior intēptatio faciēda: vt. l. intēptatōe. 7. l. pñs ff. de penis.

15 Quero q dicāt nominatiz interdīdi Rñdet Landul. q illi q in sententia nomināt spāliter vel expse. vt notat Inno. de pben. illa. et sic talis expsa noiatio intelligit⁹ de illis quoz culpa vel dolo lata est snia interdīdi: 7 etiā quoz auxilio cōsilio: 7 fauore de sen. exco. alma. li. 6. Itēz intelligit⁹ Paul⁹ de interdīctis a diuinis 7 sacramētoz pceptione. alias si essent interdīdi ab aliquo tēporali dicit q nō pcederet.

16 Quid si qs sepeliat publice excōicatū 7 nominatiz interdīdū et vsurarium manifestuz tēpore interdīdi. Rñdet Paulus q talis est ligat⁹ qdruplici excōicatōe: ad hoc facit de sen. ex. c. cū p cā. 7 addit glo. q de oib⁹ o3 satisfaccere: 7 ab oib⁹ absolui.

17 Quero an sepulti debeāt exhumari. Rñdet glo. q sic: si eozz corpora vel ossa discerni possūt. s. in trib⁹ vltimis casib⁹. extra de sepulturis. c. sacris. s. i pmo casu quādo corpora tēpore interdīdi nō exhumāt si fuēt pētēs tpe interdīdi qui sepult⁹ est: 7 post interdīdū s⁹ durātē interdīcto o3 exhumari. Concor. Inno. hosti. Jo. de ligna. 7 Ric. i. 4. di. 18. ar. 7. q. 3.

18 Quero cui debet fieri hec satisfactio. Rñdet glo. quo ad excōicatos 7 interdīctos debet fieri his quozum fauore sunt late sentētie: sed quo ad vñarios illis qbus debz fieri restituito: si quā enim violētia fuisset illata clericis vel ministris ecclesie illis etiam fieret satisfactio.

Quero

19 **Q**uero an hec pena excoicatiois hea
locum in sepeliētib⁹ eos in alijs cāib⁹
in qbus denegat sepultura q notat
.s. eo. ti. c. ex pte. 7 de sta. mo. ci. 7. c.
cū amouit. Rñdet glo. qñ. Et 2 cor.
stephanus.

20 **Q**uero an excoicatis minoꝝ excoica
tōe negāda sit ecclesiastica sepultura.
vide Ric. in. 4. di. 18. ar. 7. q. 3.

**De clericis in sacris 7 religiosis
pñtib⁹ matrimoniū. §. 6.**

Quia hāc excoicatoꝝ. s. de de
ricis in sacris 7 de religiosis
cōtrahētib⁹ matrimoniū
querit glo. qd si coacte cōtrahant an
incidat in hanc penā. Rñdet q si de
absoluta coactiōe loquamur: puta qā
actuali violētia cogit iponere anulū
manu: 7 tunc est certū q tūc nō incur
rit hāc penā. extra qd ui met⁹ ve cā. c.
sacris. Si autē loquamur de coactiōe
cōditōaliter: puta qā tyrān⁹ dicit de
rico vel religioso: nisi cōtrahas matri
moniū cuz moniali facias tibi abscidi
manū vel mori: 7 tūc si facit incidit i
excoicationē: l3 sit met⁹ q cadat in cō
stātem viz. d. c. sacris. 7 hoc qñtū ad
coactiōē: s. p aliū respectū nō incidit
qā ubi est metus deficit consensus: 7
sic nō est matrimoniū: 7 sic nō dices
extraxisse matrimoniū: put reqrit hec
littera vt incidat in hāc penam. Itē
deficit rō littere: qā fuit imposita hec
pena: 7 facta hec cōstitutio ppter pu
blice honestatis iusticiā: vñ hic nulla
honestas insurgit cū coacte sit. facit
de sen. ex. significauit.

Quid si extrahat sed non sumit. Rñ
spōdet glo. q incidit i excoicatōem: qā
hec pñtio punit extrahū mñmonij: et n

coitū vel icesū. Idem paul⁹.

Quero qd si extraxit solum spōsalia
p rba de futuro. Rñdet glo. 7 paul⁹
q nō ligat nisi sumauerit p copulā:
qā tūc transit in mñmonij. vt in. c.
uenies. de spon. 7 c. his q.

Quero qñtum ad religiosos an itelli
gat de religiosis pñssis tacite vel ex
pñsse vnam de religioib⁹ approbatis.
Rñdet glo. q sic vt in c. i. de voto. li.
6. Sed an tacita pñssio obliget illi
religioi. Rñdet glo. q nō: s. religioni
in gñe. extra de regula. c. nō solum. 7
c. sequēti. li. 6.

Quero quis dicat professus tacitus.
Rñdz glo. c. i. de voto. li. 6. cū maior
i4. ātis spōte 7 sciēs recipiēs habitū
pñssorū ubi est distind⁹ de reglarib⁹
li. 6. c. i. 7 c. ostōnez. vel cū habitū idi
stindū ferret p ānuz eo. ti. c. ex parte.
Addit Inno. c. cōsulti. extra de regu.
dices q si quādo intrauit pñstatus
est q vult mutare vitam 7 habitum
7 si de his pñstiterit hic habit⁹ solēnis
suscept⁹ dirimit matrimoniū iam cō
tractū. Ibec enim pñstatio siue itētio
cū susceptione habit⁹ pbatōis habet
p tacita pñssiōe. Et hic notandū q
habit⁹ pbatōis solēnizat ppositū
Et dicit Landul. in de. i. de cōsan. et
affi. q isti q obligat religioni i gñe: si
extrahūt matrimoniū sunt excoicati
de regula. c. ostōnez. li. 6. cū iā pñcte
matrimoniū spūale extraxerint 27. q
i. c. i. 7 z.

Quid si quis contraxit cuz moniali
ignorans eā monialē. Rñdz glo. q
ipsa incurrit excoicatōem: 7 nō pñhet
cum ea.

Quid de his qui cōtrahūt extra istas 7

phibitionē an poterūt absolui p ep̄z.
Landul. tenet q̄ sic: nisi pendente ex
cōicatioē imiscuerit se diuinis q̄a tunc
a solo papa absolui p̄nt: de re iudi. c.
cum eterni: vel nisi ad bigamiā tran-
sierint. c. nup. de bigamis.

8 **A**ltz papa possit dispēlare: vt existēs
in sacris contrahat. R̄ndet Landul
q̄ sic: q̄a continētia ānera ordini ⁊ so-
lenitas voti pendet a cōstitutōe eccl̄ie:
ergo p̄ papā tolli potest. extra de ele.
c. significasti. ⁊ c. inotuit: lz aliq̄ nō cō-
sentiāt de religiosis q̄ cum eis possit
papa dispēlare q̄bul s̄bstantialiter inest
continētia sine qua nō sūt religiosi. d̄
sta. mo. cū ad monasteriū: s̄ p̄tra eos
facit. c. q̄ votū. vbi dicit solēnitatem
voti ex sola constitutione eccl̄ie in-
uentā esse.

De clerico q̄ h̄z officiū vicecomi-
tis vel p̄positi secl̄aris. §. 7.

i **C**irca hanc excōicatioē. s. de
clerico q̄ habet officiū viceco-
mitis vel p̄positi secularis.

Nota secūdū Anto. de butrio. q̄ in
sacris cōstitut⁹ nō potest habē officiūz
aliq̄d temporale.

2 **Q**uero de cōstitutis in minorib⁹: an
possint talia exercere. Dicit q̄ nō: s̄
maius iminet periculum existentibus
in sacris.

Contra religiosos.

3 **S**ed nūqd possit officiū āne-
rum dignitati sue habere se-
culare. Dic q̄ sic: dūmodo
per se nō exerceat: sed alteri cōmittat.

4 **Q**uero an sit canon late sentētie. Re-
spōdz glo. q̄ sic. Et addit An. de bu
q̄ vbi canon loq̄t p̄ vba futuri t̄pis:
⁊ non diriget sermonē ad iudicē: sed

ad p̄sonā delinquētē est late sentētie.

De religiosis exeūtibus claustr⁹
vt audiāt leges: vel physicā. §. 8.

Circa hanc excōicatioē. s. de
religiosis q̄ exeūt claustr⁹ vt
vadant ad audiendū leges
vel physicam.

Quero quare sit facta hec prohibitio
cū sciētia canonica non possit bñ sciri
sine legali: ⁊ mādat oib⁹ in p̄hemio
vt sciāt ⁊ addiscāt hanc sciētiā: nam
m̄te sunt materie que vir aut nullo
modo sciri p̄nt s̄n legib⁹: q̄ n̄ debuit
phiberi sciri leges. R̄ndet Hostiē. q̄
sine p̄ncipali studio ⁊ auditu legūz p̄
libros legales sufficiēs scientia potest
haberi de ipsis p̄ ea que i libris cano-
nicis apponūt: ⁊ qui dubitat querat.
R̄ā hoc nō phibet sc̄z de dubijs cer-
tiorari: dūmodo p̄ncipaliter ibi non
studeat. Ad hec. 27. di. §. fi. 28. di. c. fi.
Quero an habeat locū pena h⁹ capli
si nō exeūt claustr⁹ nec visitāt scholas
s̄ in claustro studeāt: vel audiant: vel
legāt audiētib⁹. Dicit Inno. q̄ ligāt
Idem An. de bu. in eo. c. nō magno
⁊ est v̄m fm̄ Hostiē. quo ad verba:
secus quo ad mētē. Cōsulit tñ illum
in hoc dubio se putari ligatū. ar. eoꝝ
que notāt de cle. exco. minis. illud.
R̄ā lz exitus claustr⁹ fuerit cā impul-
sua cōtōnis: cā tamē finalis fuit: q̄a
ille scientie religioni nō cōueniūt. Et
q̄s dicat p̄prie legere: ⁊ qd̄ importet
hoc v̄bz. Vide Jo. an. in regu. iuris
cum qd̄. li. 6.

Quid si vadit ad audiendū cā honorā
di amicū suū in p̄ncipio studi. R̄ndet
Hostiē. q̄ fm̄ v̄ba excōicat⁹ est: puta
tamē q̄ papa R̄nderet talē nō ligari
ex mente

ex mente. ff. ad exi. l. penultima. quia
vba cū affectu debent intelligi maxie
in penalib⁹. ff. q³ q³ iuris. l. i. §. hoc at
Idē Jo. an. dicit q³ nō ē ita amara inē
ptatio faciēda. l. si. ff. ad exhibē.

4 **Q**uid si doctor incepit habē paucos
scholares et religiosus vult eū otinue
honozare. Dicit glo. q³ nō admittit
talē honozē: imo etiā si tantū legeret
semel i ebdomada religiosus audiēs
esset ligat⁹ vt omnis fraus excludat.

5 **Q**uero an psona ecclesiastica aliqbus
locijs possit puatim legere vel audire
leges in clauistro. Rñdet dñs An. q³
nō: et si facit nō euadet sentētiā excoi-
catis: qā nō vbi s³ rebus lex ipōit
de ele. cōmissa. li. 6. nā lectōis audit⁹
et pncipaliter studiū phibet de hoc i
re. iiii. cum quid vna via phibetur de
reg. iiii. li. 6. Idem tenet ibi Jo. an. in
mercurialib⁹: l. 3. strariū teneat Inno
ppter vbi exeuntes. et De. de acha.
qui dicit q³ est licitum in camera stu-
dere.

6 **Q**uero qā dicit nisi. j. duos menses
destiterint: qñ incipit cursus duorū
mensū. glo. dicit q³ a tēpore scientie
otōnis siue publicatōis. Rñcē. dicit
numerād⁹ ab exitu monasterij. Idē
Inno. De. et Abbas quo ad religio-
sōs: quo autem ad clericos seculares
currūt ab inceptiōe audit⁹. i. quando
incipiūt audire.

7 **Q**uid si post exitum mutato pposito
vadit ad theologiā. Rñdz An. q³ nō
pdest nisi p³ hui⁹ cōstōni satisfaciāt
redeūdo ad claustrū: nisi abbas signi-
caret ei q³ iret ad theologiā: qā tunc
reuerlus cēset in clauistro: l. 3. vba hoc
nō sonent.

8 **Q**uid si plebani et siles destiterint. j.
duos menses: postea iterato incepūt
Rñdet An. q³ ligāt.

9 **Q**uid si tantū tēpus fluxit de duob⁹
mensib⁹ ita q³ nō possint infra duos
menses redire ad claustrū. Rspōdet
Anto. q³ ppter hoc nō sunt excoicati
nisi post terminū ad hoc de elect. cō-
missa. li. 6.

10 **I**tem nota q³ monachi nō possūt stu-
dere in sciētia humana: nec obstat q³
lex humana sit ps diuine de eta. et qñ.
.c. penul. et q³ leges ab omnibus sciri
debēt et omnes astringāt. Et de legi.
lege leges: qā istud loq³ de laycis cle-
ricos autem nō astringit de cōsti. c. q³
in ecclesiā. et c. ecclesia: licz clerici eis
possunt vti: cum p eis faciūt di. io. c.
si in adiutorium.

11 **Q**uero an hec pena habeat locum:
siue sit p³ fessul tacite vel expresse: dicit
q³ sic.

12 **I**tem nota q³ isti cōtrafaciētes sunt
p³ nati spe p³ motōis ad dignitates nō
ad ordines fm glo. c. sup spec. cū q³
sol⁹ papa dispēsat.

13 **Q**uero qā religiosi phibēt ire ad q-
uis studia sine licentia sui p³ lati cū cō-
sensu maioris p³ is ouētus.

14 **Q**uid si velit ire ad studiū sacre theo-
logie: an habeat locum hec pena: vel
si studere velit in scientia canonica.
Rspōdet Petrus de an. q³ sic.

15 **Q**uid si p³ lat⁹ religioso studioso et do-
cili nolit dare licētiā studēdi: arguit
Jo. an. in nouella: q³ ep³ dare potēt
nam cōtēptor scientie est membrum
diaboli. 28. di. c. vltimo. Et dicit q³
hoc placz archi. l. 3. alique rōes vrgeāt
in cōtrariū de quib⁹ in nouella. Itēz

nota fm glo. q̄ obtenta licētia p̄lati
intelligūt cōcessa omnia sine quibus
cōmode studere non posset. Ex quo
infert si accipit pecuniā mutuo p̄ sua
necessitate obligat monasteriū qd̄ i-
telligit x̄m archi. nisi actū fuisset q̄
aliūde sibi quererz forte a p̄sāguīneo
vel amico.

15 **Q**uero de quo p̄lato itelligit. Rndz
Jo. an. in nouella. q̄ Archi. intelligit
de abbate.

16 **S**ed qd̄ si ipse abbas vult accedē ad
studia: nūqd̄ poterit sine licētia alic?
absq̄ metu excōicatōis hui? Archi.
dicit fm qd̄ refert De. q̄ l3 male fa-
ciat ire sine cōuēt? sui licētia: tamen si
vadit nō incurrit istam penam: s̄ als
puniri potest.

17 **Q**uid si vadit ad studēdū sine licētia
p̄lati: s̄ nō dimittit habitū: vel econ-
uerso. Rndz glo. q̄ utroq̄ casu excōi-
catus est.

De religiosis q̄ temē hitū sue
religiōis dimiserint. s̄. g.

Quia hanc excōicationē. s̄. de
religiosis q̄ temere vbicunq̄
habitū sue religiōis dimise-
rint. Nota fm glo. q̄ spāle est in re-
ligioso apostata: q̄ als apostata nō
est excōicatus: s̄ excōicandus: fm qd̄
notat Jo. 7. Ber. zz. vi. si q̄s ex clīcis
7 extra de vita. et hone. cleri. si q̄s ex
clericis. 7 de apo. c. z.

i **Q**uid si portet habituz s̄ absconsum-
puta q̄a coopit habituz religiōis hitū
clericorū seculariū. Rndz glo. in cle.
c. quoniam. de vita et hone. cle. q̄ est
apostata: et p̄ n̄s excōicatus. Idem
Bandul. Nota quēlibet religiosum
obligatū ad hitū deferēdū extrinsec?

7 super omnes alias vestes deferēdū
si velit evitare penam capituli: vt pi-
culosa ne cle. vel mo. li. 6. nisi cā rōa-
bilis s̄bit. Idem dicit Paul? in. d. c.
quoniā. in cle. dicens. Inūqd̄ sufficit
portare habitum s̄b cappa vel tabaro
apparz q̄ nō: p̄ hunc textū: imo talis
est apostata 7 incidit in penam capli
vt piculosa ne cle. vel mo. li. 6. Et ita
fuit determinatū Bononie. Idē tēt
Frāsciscus de maronis q̄ portās ha-
bitū vellatū sit excōicat?.

Quero hic dicit vt piculosa euagādi
materia s̄trahat? districti? inhibem?
vt ne d̄ cetero aliq̄s quācūq̄ religiōz
tacite vel exp̄sse p̄fessus in scholis: vt
alibi temere habitū sue religionis di-
mittat. Querit glo. quā dicit temē
Rndz q̄a ex cā licz habitū t̄sformar
vtputa timoris de vi. 7 ho. cle. c. pe. 7
ideo text? in cle. c. quoniā. de vita et
ho. cle. dicit. Religiosi q̄libz quos opz
p̄ decentiā habit? extrinseci intrinsecā
moz honestatē ostēdere: si p̄ter q̄ ex
cā rōabili publice vestez ferāt h̄mōi
s̄baudi 7 gatā vel ptita p̄ ānū reddāt
inhabiles ad quodcūq̄ b̄nficiūz eccle-
siasticū obtinēdū. vbi dicit zēzelinus:
q̄ que sit rōabilis cā arbitrio bōi viri
iudicabit. Item dicit q̄ nō dicit q̄s
assūpisse qd̄ statim est dimissus? vñ
si sacerdos vel religiosus has vestes
in momēto assumeret: statim eas di-
missurus nō diceret eas assūpisse. ff.
de diuortijs. l. diuortii. Itē assumere
intelligit cum q̄s cū affectu assumit.
ff. de v̄boz signi. l. nomē filioz ergo
videt a cōtrario q̄ nō dicit quis di-
mittere habitū quem ex rōabili cā di-
misit statim reassūpturus. naz verba

sunt

intelligēda cum effectu: unde dicitur
in dicto. c. quonia i de. q. q. c. c. c.
Agata vel pita veste vte: nisi rōabil'
cā bñficiat' extiterit p sex mē-
ses a picipatōe fructuū bñficiōz que
obtinēt sit ipso factō suspensū. unde
dicit zenzelin'. Quid si deferat non
pnuē: nec cā vltus ppij: s. ob festum
locij q militat v' doctorat vel vrozat
an incurrat hanc penam. Rñdet nō
qā tlia raro occurrūt: 7 iura coaptat
his que sepe sūt. ff. de legi. l. ex his cū
le. se. 7. l. ea que raro. ff. de re. iu. Itē
ea que cā festi 7 ioco sunt obligatōz
nō inducūt. ff. de adi. 7 obli. l. obliga-
tionū. s. vboz. i. s. q. i. illud. de se. exco.
c. i. 7 idē de his que sunt cā honoris
momentanei: vt notat. s. ne de. v' mo.
c. sup specu. vñ religioz cā honoradi
amicū audiēs leges vel physicam in
pncipio studij nō est excoīcat'. Vide
s. s. primo. Item q aliqd facit causa
vratiz excusat a pena infamie quaz
als incideret. ff. de his qui notantur
infamia. l. i. z. s. fi. nec talis peccare dī
vt notat Inno. de ui. 7 ho. de. c. cum
decozē: 7 facit iste textus vbi dicit: nisi
cā rōabilis: 7 hec est arbitraria. Item
in simili dicit Inno. d. c. cū decozem
q l3 theatrales ludos faciētes tanq3
infames nō sūt pmouēdi: tamē dicit
q si hoc facerēt ad solatōez alicuius
infirmi vel alia iusta causa nō pecca-
rent.

3 Sed nūquid in lectulo debet deferre
habitū. Rñdet Ide. de an. q. canō sē-
tit q sic. zo. q. i. c. fi. dum dicit semper
Jo. an. dicit q nō putat de mente q
monachus in cella sua dimittēs hitū
suū: vel ouz balnei intrat in occulto

vel iacens sine habitu liget hac ostōe
s. tunc quādo exhibet se pcedib' ho-
minū sine habitu in habitu laycali: v'
secularis clerici sine iusta cā tūc ligat:
als pauci repirent nō ligati: pro hoc
facit pphemiū siue ratio de qua i pñ-
cipio h' capituli: vt piculosa facultas
euagadi sbrabat: que ratio cessat in
calibus supradictis: 7 rō restringit di-
ctum. l. cū pater. s. dulcissimis. de leg.
z. nec vbum positū in canone est ita
amare sumēdū: vt nō fiat intermissio
nālis. de cōsc. di. s. si tibi. 7. l. ātq̄tas
E. de testa. 7. ff. d. s. lu. l. matri. p. doc.
dñs dominic' de sado Geminiano
dicto. c. vt piculosa: addit ad rationē
Jo. an. q dicit q hic cessat rō decreta-
lis que intēdit eoz vacatōib' puidē
allegat de. z. de vita 7 ho. de. q ipōit
penā si publice vestem phibitā ferāt
vt ibi pz in. s. dignitatē: ergo occulta
mutatio: l3 nō sit licita: nō tamē tali
pena puniat.

De fratribus cassate religiōis
s. io.

Quia hāc excoīcationē de fra-
trib' cassate religiōis qui de
nouo aliquē recipient. Rota
q hoc. c. et c. fi. s. eo. ti. cōiter ad hoc
allegat q cā religiōis nō licet cōgre-
gationē facere: 7 hic glo. dicit q non
l3 absq3 licentia pncipis nouū ordinē
vel collegiū cōstituere. s. d. colle. illi.
l. i. 7 z. 7 anto. de bu. c. fi. de excess. pla.
dicit q ista est regula q omnia colle-
gia sūt rprobatā: nisi appareāt pmissa
vt l. collegia. s. i. sūma. ff. de colle. illi.
Et ideo omnes secte vel collegatōes
sunt phibite in ciuitatib' que nō sūt
sup his que habēt simul tēare: puta

locietas sartoz textoz ⁊ similiū. Et ideo dicit Guil. fm q̄ recitat De. in hoc. c. q̄ reprobatū sunt illi qui vulgo vocant apostoli: nec tamē volebant fm apostolū vidū manibus querere io. q. z. canēdū: de rē. c. cū apostolus. Item dicit hic Jo. an. q̄ papa Jo. reuocauit q̄tū de facto p̄cesserat eos q̄ dicūt fratricelī vī fratres de paupere vita: siue pizocholi: siue begini in extuaganti que incipit sancta romana. Sed istud videt contra dictū Inno. in. d. c. fi. de excess. platoz. vbi dicitur q̄ cā pietatis ⁊ religiōis licet uenire vt. l. i. ff. de colle. illi. hoc est facere collegiū. S3 solutio ar. patet ex vbis ei⁹ qui s̄dicit: dūmodo nihil malī faciant occasione collegiū: ⁊ hec collegia licet bonū nomē habeāt: tamē quia male opant̄ fit illicitum collegiū: et ideo destruēdū. Ad hoc facit. l. vltima. eo. ti. ⁊ l. greca ibi posita. q̄si dicat Inno q̄a nouitates regulariter sūt suspecte vt. c. cū cōsuetudinī. extra de cōsue. ⁊ ideo papa hic statuit q̄ non p̄pria auctoritate fiant: s̄ cū sola pape auctoritate fieri possint.

De religiosīs medicatib⁹ q̄ recipiūt domos vī loca de nouo. s. ii.

Quero quō intelligit̄ istud de nouo religiosīs medicantibus q̄ domos ad habitādū vel loca d̄ nouo recipent.

Quero quō intelligit̄ istud de nouo Rndz Dau. q̄ intelligit̄ respectu p̄ncipij q̄d nūq̄ fuit. 7. q. i. nō autem. 8. q. i. nec nouū. de vboz signi. q̄d per nouale. q̄nq̄ dicit̄ nouū q̄d fuit ⁊ postea desit̄ esse: ⁊ itez renouat̄. i. 8. q. z. de monachis: et sic nō intelligit̄ hic:

na3 si domus antiqua corruat: ⁊ sup eodem solo reedificat̄ non est locus pene huic: s̄ solū cū locū d̄ nouo q̄rūt secus si loc⁹ ille desisset esse su⁹: ⁊ ipz quererēt nouo titulo: tūc loc⁹ ē huic cōtōni. c. cū inter. de renūtia.

Quero q̄a text⁹ de quo fit mētio in hac cle. cupiētes. qui est positus in. c. vnico de excess. platoz. li. 6. dicit sine licētia sedis apostolice. An q̄ sufficet licentia legati de latere. Rndet De. de an. in. d. c. vnico. q̄ Jo. an. tenz q̄ nō: q̄a aliud est sedes apostolica: aliud legat⁹ ipsius. ad hoc de filiis p̄sby. c. fi. de sen. exco. ea noscīt. ⁊ c. q̄ de his de sen. exco. li. 6. c. eos. ⁊ in cle. c. per litteras de p̄ben. Rnd cū licz legato facere contra iura. Non enim quod facit legat⁹ dicit̄ facere sedes ap̄lica. de p̄bē. hi q̄ li. 6. s3 ea que notat spe. in titulo. de le. s. nunc tractemus in p̄ncipio.

De religiosīs q̄ dicunt aliqua vba vt retrahāt audietes a solutione decimar. s. i. z.

Quero circa hanc excoicationē de religiosīs qui dicunt aliqua vba: vt retrahant audientes a solōne decimar.

Quero quō intelligit̄ istud de nouo Rndz Dau. q̄ duo requiruntur vt hec pena vendicet sibi locū. Primum q̄ talia p̄ferant vt retrahāt audientes a solōne decimar. Secundū q̄ p̄ferāt obligatis ad decimas soluēdas: sec⁹ si proferant alia intentione vel non obligatis.

Quero nota q̄ hanc penā incidunt: si hec vba dicunt in sermonib⁹ suis. i. i. p̄dicationib⁹: vel alibi idest p̄uatis locutionib⁹.

Item

3 Item nota dū dicit religiosos q̄ hec pena n̄ h̄z locū i clericis secularib⁹ vī laycis q̄ contrāfacerēt.

De religiosis q̄ cōfiteb⁹ sibi nō faciūt cōsciētiā de decimis. s. 13.

Quia hanc excoicationē sc̄z d̄ religiosi q̄ cōfiteb⁹ sibi nō faciunt cōsciētiā de decimis.

1 Querit Landul. an si inueniāt aliq̄ retentores decimarū sint absolueudi: 7 Rndet q̄ nō: ex quo sunt continue i peccato mortali ex retēōe decimarū de deci. c. prohibem⁹. cum sciant peccatum non esse remissibile: nisi restituatur ablatum.

2 Item nota q̄ p̄dicatores q̄ nō faciūt cōsciētiā de decimis sibi cōfiteb⁹ vel qui negligūt p̄dicare q̄ fuerint req̄siti nō incurrūt excoicationē i ipso facto: s̄ suspēsiōē ab officio p̄dicatōis 7 cōfessiois donec cōfiteb⁹ ipsi si hoc ipsum sibi dicēdi cōmode facultatē habuerint cōsciētiā fecerint: s̄ si i p̄dicta suspēsiōe p̄sumpserint p̄dicare ipso facto sniaz excoicatōis incurrūt.

3 Quero quia dicit q̄ tenēt facere cōsciētiā quādo populo predicabūt: an ergo teneāt quādo clericis predicant. Rndet glo. 7 sp̄au. q̄ nō. de se exco. si snia. li. 6. Itē nota fm̄ jēzeli. q̄ hic nō fit mentio de festo natiuitatis dñi p̄p̄ celebrationē triū missarū que celebrāt illa die: p̄pter qd̄ nō est forte cōmoditas p̄dicandi: sed soluz de festo natiuitatis beate v̄ginis. Itē n̄ fit mētio de festo palce propter communionem.

4 Querit quia hic dicit cum fuerint requisiti: an teneātur si nō fuerint req̄siti. Rndet glo. q̄ nō.

Sed qd̄ si req̄runt in alijs tēporibus p̄ter q̄ in istis solēnitatib⁹. Videtur q̄ nō teneāt predicare: quia hic solū dicit textus quādo predicant in istis solēnitatibus.

6 Item nota textū. studeāt informare. Itā h̄z jēzeli nō sufficit q̄ p̄dicādo dicāt. Soluatis decimas: sed tenētur informare qualiter ad eas soluēdas ex debito astringāt.

7 Item nota qui sūt isti a quib⁹ possūt requiri: q̄a tex. dicit. Ab ecclesiāz rectoribus vicarijs: aut loca eorūdem tenētibus.

De religiosis q̄ decimas ecclesijs debitas vsurpāt. s. 14.

Quia hanc excoicationē. s. de religiosis qui decimas ecclesijs debitas vsurpāt.

Nota fm̄ glo. 7 Astē. in sum. 7. li. ti. 2. v. 88. q̄ in hoc q̄ dicit tex. Religiosi. patet q̄ nō habēt locū he pene in secularib⁹ clericis vel laycis: q̄ delinquūt in istis.

2 Item in hoc q̄ dicit. Quicūq̄ cōprehendit etiam feminas religiosas: et etiam religiosum ad secularē eccliam translatus.

3 Item in hoc q̄ dicit ecclesijs debitas patet q̄ si decime deberēt nō ecclijs sed p̄uatis p̄sonis per p̄uilegiū vel antiquū feudum: 7 religiosi phiberēt solui: vel aliter faceret tra istam cōstitutionem nō inciderent i has penas. Item dicit textus nō pmittunt facto intelligit vel phibent v̄bo.

4 Querit glo. quia textus dicit q̄ t̄es religiosi cōtrafaciētes sunt suspēsi ab officijs: an intelligāt de diuinis officijs: an de alijs: Nota si erat sacrista

elemosinari⁹ camerari⁹ clauicularius
7 similes. glo. arguit ad ptes: et non
determinat. **I**dem. dicit intellige de di
uinis. **I**tem dicit **Steph.** 7 facit littera
infra: ubi nō repetit: qbus officiis cu⁹
omnes religiosi nō teneat ad diuina
officia: sed solum p⁹fessi 7 clerici. i. 6. q.
i. nemo. 7. c. se. 7. c. si monachus. vel
potest intelligi de officiis tpalib⁹ que
habent aliquādo religiosi: vt sunt p⁹
curatōes 7 castaldionar⁹. i. q. 3. salua
tor. extra de solu. c. 2. 7 hec secūda ex
positio est benignior. **I**ntelligi etiam
posset quādo in eadē psona cōcurrūt
officia diuina 7 alia. al⁹ si diuina tm̄
officia cōcurrūt: tūc illis sit suspensio vt
vite⁹ maior pena. s. excoicationis qua
nulla est maior in ecclesia. 24. q. i. c. si
auferam⁹. i. q. 4. corzupian⁹.

Que religiosis q nō hūat interdīctū
qū matrix ecclesia hūat. s. is.

Quia hanc excoicationē. s. de
religiosis qui nō seruāt in
dīctū qū matrix ecclesia hūat.

i **A**dvertēdū sūm glo. q nō ligāt cūci
seculares hac cōstōe. s. vt incidāt i ex
coicationē: si nō seruāt interdīctū qū
matrix ecclesia seruāt.

2 **Q**uero an intelligat de interdīcto a
iure: puta canō ponit interdīctū ciui
tati que i secuta fuerit ep̄m. vt in de. i.
s. ciuitas. de penis.

3 **I**done q matrix ecclesia vult istud in
dīctū obſuare: 7 obſuat: an religiosi
nō obſeruātes sint excoicati. **R**ndet
glo. in vbo sedis aplice. q sic.

4 **Q**uēo q dicat matrix ecclesia. **R**ndz
gl. i vbo matricē. i. maiorē v⁹ baptis
malem est: que dicit matrix: qā sicut
mat⁹ gūat: sic illa gūat p baptismum

7 qā interdīctū qūq3 loca nō habētia
intra se ecclesia cathedralē: habent tm̄
matricem: ideo expmunt hoc: 7 dico
hoc locū habere etiam cū illa matrix
ecclesia religiosi nō obſeruātib⁹ sōnt
quātum ad pſentationē collationis:
vel quia sit ipsorum vicaria: cum hic
gūaliter loquat⁹.

Quero quomodo intelligit matrix
ecclesia obſeruare interdīctū. **A**n itelli
git quādo solus ep̄s vel p⁹lat⁹ hūat
an quādo solū capl⁹m: an qū vtrūq3
mixtū. **I**tem quid si vacat ecclesia ca
thedralis 7 ps capl⁹ seruāt: 7 ps non
seruat: 7 forte ptes sunt equales idest
tot sunt obſeruātes quot sūt nō obſer
uātes. **R**ndet glo. q in omnibus his
casibus ecclesia sumit p materiali ec
clesia. s. p ipsius ecclesie p⁹terib⁹: et q
ex quo quotidie in ecclesia celebratur
ianuis aptis: siue p p⁹latū: siue p capl⁹z
totum vel ptem: siue p alios clericos
ecclesie non sit locus huic pene. **C**on
cordat **Steph.**

Quero an quo ad interdīctū puicie
dicet ecclesia metropolitana matrix
ita q illa seruāte interdīctūz religiosi
totius puicie nō obſeruātes ligati
hac pena sint: de sciētib⁹ loquor. **R**e
spōdet glo. q nō p hanc litteraz que
dicat cathedralem vel matricem loci
Constat tamē q metropoli: puta ra
uenas nō est iuris vel cathedralis ci
uitatis **B**ononie: ligabunt ergo reli
giosi rauenatis dyocesis tm̄.

Quero quid si sit interdīcta villa vel
castrum nō habens certaz ecclesiam
cathedralē inclusam vel matricēz qd
esse posset: puta quia matrix ecclesia ē
in alia non interdīcta: vel qā ples sūt
ecclesie

ecclesie in villa vel in castro: 7 nulla ē
p̄ncipalior quia quelibz baptizat suos
prochiāos: 7 forte ex illis ecclesijs aliq
seruat interdita alique nō. Rñdet
glo. puto q̄ tūc nō sit loc⁹ huic cōsōi.
Deficit enim mēs 7 verba sicut nec
locum haberet quādo in loco singl̄r
interdicto nulla esset ecclesia: nisi illa
religiosoz nō seruatiū.

8 **Q**uero qualiter religiosi intelligant
scire matricē ecclesiā seruari interdictū
Rñdet glo. quādo viderint vel alio
corporis sensu p̄cepint: puta audierit
al̄s p̄babiliter ignorātes talē obfua
tiā nō ligant hac pena.

9 **Q**uero quid si interdictū sit nullūz
p̄pter appellationē illoz contra quos
latum fuerit: 7 tamen matrix ecclesia
seruat. R̄spondz glo. q̄ n̄hilomin⁹
religiosi non obseruantes incurrunt
excoicationem.

10 **S**z qd si matrix ecclesia nō suat: vbi
ē seruādū: nūqd religiosi suare tenēt
Rñdz **D**au. q̄ sic. nam nō excusatur
lz matrix ecclesia nō seruet.

11 **S**ed qd si ep̄s mādāt seruari interdi
ctum: 7 caplm mādāt strariū. Rñdz
zenzeli. q̄ poti⁹ est obediēdū ep̄scopo
vt i. c. i. de postu. pla. Itē dicit de in
dicto qd mādāt seruari p̄ ep̄m: lz per
ecclesiā cathedralē nō seruāt: q̄a non
qd sit: s̄ qd fieri debet attēdiē. d̄ elec.
c. cum cām.

12 **I**tem nota s̄z **L**ādul. q̄ religiosi nō
seruātes interdictum sunt excoicati.
Clerici v̄o seculares 7 etiam religiosi
sunt suspēsi. vt in. c. tāta. de excels. pla.
Item est interdict⁹ ingressus ecclesie
de p̄uile. c. ep̄oz. li. 6. Item sūt excoi
cati sepeliētes interdictos. in cle. eos

de sepul. Item est irregularis 7 ineli
gibilis ad iue 7 pass iue supra. eo. ti. is
qui. li. 6.

De fratrib⁹ minorib⁹ recipiētib⁹ ad
diuina frēs de tertio ordie. s̄. 16.

Quā hanc excoicationē. s̄. de
fratrib⁹ minorib⁹ recipiētib⁹
ad diuina fratres et sorores
de tertio ordine.

Quere glo. an si alij religiosi v̄l cl̄ici
seculares eos recipiāt incidāt i excoi
cationem. Rñdet q̄ nō: nam sp̄aliter
excoicant fratres minores s̄z **L**ādul
quia specialiter eis afficiebāt: v̄pote
sui ordinis.

Item nota q̄ hec excoicatio h̄z locūz
nō obstatib⁹ quibuscūq̄ p̄uilegijs: tā
ipsoz fratrum minorz q̄ illorum de
tertio ordine.

Quēo an si fratres minores recipiāt
ad diuina in alijs ecclesijs: et nō suis
incidant in excoicationē. Rñdz glo.
q̄ nō. **D**osset tamen habere locū alia
pena cōis. c. i. eo. ti. quia non seruaret
interdictum quando matrix ecclesia
seruat: sed si matrix ecclesia non seruat
interdictū si ipsi fratres minores reci
perent eos ad diuina in alijs ecclesijs
nō incurrūt excoicationē s̄m **S**teph.
Istā tē tamē q̄ si eos recipēt ad diuina
cōtra volūtātē rectoz assumēdo sibi
hanc auctoritatē q̄ inciderēt.

Item nota s̄m **D**au. q̄ isti de tertio
ordine gaudent p̄uilegio q̄ tempore
interdicti possunt interesse diuinis:
quo ad alias ecclesias: dūmodo non
fratz minorz: et sic dicit **L**andul. et
zenzelin⁹ q̄ gaudent p̄uilegio cl̄icali
7 hoc dicit zēze. credo dū: 7 sic **O**slui
in vna questione perusina.

De mōachis 7 cāonicis reglarib⁹
q̄ tūsserūt se ad curias p̄ncipū. §. i. 7.

Ircā hanc excōicationē. s. de
mōachis 7 cāonicis regu-
laribus qui transferūt se ad
curias p̄ncipum.

Nota h̄z glo. 7. Astē. in sum. q̄ text⁹
dicit nō habētes administrationē q̄
si h̄nt administrationē ire possunt cā
administrationis.

Item nota q̄ ad excōicationē hāc cō-
trahēdā duo sunt necessaria. s. q̄ itra-
uerint curiaz: 7 q̄ animo dānificādi
monasteriū vel platum: licētiā autēz
habere vel nō habere nō est pōderādū
q̄a etiam si intrarēt curiā de licētiā
plati aio dānificādi monasteriūz vel
platu essent ligati. Ex solo igit exitu
claustrī ob hanc cām nō ligat: ex quo
nō intrauit curiaz. Adul. tamē dicit
q̄ si intrat curiā: l̄z nō aio malo pec-
cat mortaliter faciendo cōtra phibi-
tionē: l̄z nō sit excōicat⁹.

Quid si intrauit curiā ob hanc cāz. i.
animo dānificādi platu vl mōasteriū
tamē nō intulit dānū: siue q̄a nō po-
tuit: siue quia penituit. R̄ndet glo. q̄
excōicatus est.

De monachis q̄ sine licētiā abbatū
infra mōasteria tenēt arma. §. i. 8.

Ircā hanc excōicationē. s. de
mōachis qui sine licētiā ab-
batum. j. septa mōasteriorū
suoz tenēt arma.

Nota q̄ hoc n̄ extēdit ad cāonicos
regulares: q̄a hic de eis nō repetitur
fm glo.

Quero q̄d si teneāt arma extra septa
monasterij. R̄spōdet glo. q̄ nō sunt
excōicati.

Quēo q̄d intelligit nomine armoz
R̄ndet glo. q̄ intelligit tā arma ad
defendēdū q̄ ad offendēdū vt tela 7
similia. insti. de interdētis. §. armoz
7 insti. de pu. iu. §. item lex cornelia. ff.
de vboz signi. l. armoz. Cōcor. pau-
landul. 7 zezeli. qui addit: pōtest tñ
de his intelligi que cōi vsu loquendi
arma appellāt: vt stes vsui loquendi
ff. de fun. instruc. l. cū delamonijis. §.
asnam. ff. de vboz signi. l. vt alfen⁹
7 Laniculus.

Quid si tenēt arma nō ad offensaz: s.
ad aliū vsū: vt lapides ad edificādū
cultellos ad vsū coquīne vel mēse.
R̄ndz Adul⁹ q̄ nō est loc⁹ huic pene
Si autem haberēt aceruū lapidū ad
fenestrā sup portā ad impugnādū
veniētes: tūc accedit iste text⁹.

Nāq̄ clerici portātes peccāt morta-
liter. R̄ndet Mathe⁹ q̄ sic: al's n̄ pnt
excōicari. ii. q. z. nemo. 7 ibi notat.

De religiosis ministrātib⁹ sacra-
mēta eucharistie extreme vnctōis
absq̄ licētiā pprii sacerdotis. §. i. 9.

Ircā hāc excōicatiōez de reli-
giosis ministrātib⁹ sacramēta
eucharistie extreme vnctōis
absq̄ licētiā pprii sacerdotis.

Quero an credat religiosus prochia
no volēti recipe eucharistiā: si dicat se
habē licētiā a pprio sacerdote. R̄ndz
glo. q̄ sic: q̄a plūmēd⁹ est esse memor
pprie salutis. i. q. 7. §. sanxim⁹. ext de
homicidio. significasti. Cōcor. j. pau.
Adul. 7 Stepha.

Quero q̄d de secularib⁹ mercenarijs
7 similibus. R̄ndet glo. q̄ sufficit licē-
tia presbyteroz i quoz prochia hitāt

Quēo an sufficiat licētiā prochia lis q̄

nōdū

nōdū est presbyter. **R**ndet glo. q sic:
si est legitime etatis: vt. j. anuz possit
ordinari sacerdos 7 ita faciat se ordi
nari. j. anū a die quo est sibi cura cō
missa: alr ipso facto est puat^r bñficio
vt in. c. licet. de elec. li. 6. nisi ecclesia
prochialis sit collegiata: qā i isto cāu
nō est puatus: sē nisi admonit^r faciat
se. j. dictum terminū ordinari debet
puari. extra de elec. c. cum in cūdis. s.
cū inferiora. 7. c. institutuz. de elec. li. 6.
tamē episcopi 7 supiores possūt cum
aliqb⁹ dispāare rōne studij: vt nō re
neant se facere pmoueri ad sacerdo
tiū: nisi post septēniū: duz tamē infra
anū faciāt se pmoueri ad sōdy cōatū
7 post septimū anū ceptum. j. anū
recipiant dyaconatum et psbyteratū
aliter sunt priuati ipso iure. de elec. c.
cum ex eo. li. 6.

4 **Q**uero an sufficiat licētia vicarij q ge
rit curam ordinariā illius ecclesie pro
chialis: 7 est cōstitut^r ab epō. **R**ndet
glo. q sic. Ex quo infer^r q si nō habz
curaz ordinariā sed est sibi cura ecclie
paruo tempore recōmissa q non pōt
dare hanc licentiam: nisi in spālī hoc
sibi sit cōmissum.

5 **Q**uero an sufficiat licētia dyocelani.
Rndet glo. q sic. de pe. 7 re. c. z. li. 6.
qā ep̄s est prochialis psbyter omniū
sbiedoz sue dyocesi: et specialiter qñ
vacat ecclesia prochialis: cōsulit tamē
glo. q a prochiali presbytero recipiat
licētia: qā tutius est nō recedē a r̄bis
c. ad audiētiaz: de decimis.

6 **Q**uid si prochian⁹ dicat do tibi licen
tiām: vt recipias a quouis sacerdote
sue religioso. **A**n req̄rat specialis spe
cificatio q possis recipē a tali fratre

mnoz vel pdicatorz.

Item qd si prochian⁹ dicat religioso
do tibi licētiām vt des eucharistiam
7 extremam vñdionez meis seditis:
an requirat specialis specificatio pro
chianoz qbus hec sunt pbenda. **R**e
spōdz glo. q nō: ex quo de sacramēto
fit specificatio.

Quero an religiosi cōferentes sacra
mēta baptismi incidant i excoīcatōez
Rndet glo. q nō.

Ite s̄m Landul. q sacerdos prochia
lis curatus qñtūcūqz simplex ex quo
missa est sibi cura potest i adiutorū
ipsius cure sibi assumere sociū ad tps
quēcūqz religiosū vl aliū sū cuiuscūqz
supioris licentia: puta in qdragesima
q ipm iuuēt in sacramētis ofrendis
vl in officio pdicandi: dūmodo p̄ter
sibi de ipsi⁹ sufficiētia: vt notat Inno
in. c. tua. extra de clerico pegrino. 7. c.
excoīcam⁹. s. qā r̄o. extra de hereticis
nam ex quo tales sūt ordinati rite ita
possūt illa facere sicut curati: nec defi
cit eis nisi mafia. s. popul⁹: si q curat⁹
paret sibi materiam exercere poterit.
i. 6. q. i. ecce.

De religiosis q absoluūt excoīca
tos a canone. s. 20.

Quia hāc excoīcatōez de reli
giosis q absoluūt excoīcatos
a canone.

Quero an si religiosi absoluūt a snia
lata ab homie incidant in excoīcatōz
Rndet glo. q nō: ex quo nō expressit.
Idem Landul. 7 **D**au. dicūt q si ab
soluūt a snia lata ab homine: vel per
delegationē pape: vl p litteras alioz
inferioz platoz nō incidūt i excoīca
tionem: quia si de hoc intellexisset:

expfisset. vt in. c. ad audiētiā. de deci.
Item q̄a hec cōstitutio est penalis: vt
in. c. statutū. de elec. li. 6.

- 2 **Q**uero q̄a text⁹ dicit p̄ter q̄ a casib⁹
in iure expressis: q̄ sint casus a iure ex
p̄ssī in q̄bus religiosi sine metu excōi-
cationis possunt absolvere. **R**ñdeo
quādo regularis regularē p̄cutit: vel
monach⁹ monachū: q̄a tūc ad curiaz
mitti nō debet: sed eum potest absol-
uere p̄lat⁹: vt in. c. monachi. de sē. ex.
vñ articl⁹ mortis quo cāu q̄libz sim-
plex sacerdos absoluit: et alij similes:
vt in. c. cum eoz. eo. ti.
- 3 **Q**uid si religiosi habent ex p̄uilegio
vt possint absolvere a casib⁹ excōicati-
onū in iure positaz. **R**ñdet glosa q̄
tūc si absoluit nō icidūt i excōicatōez
⁊ hoc est q̄ dicit text⁹: vel p̄uilegijs
sedis aplice cōcessis eis dē. s. fratrib⁹.
- 4 **Q**uero que sint iste sentētie a quibus
si religiosi absoluit icidūt in excōica-
tionē. **R**ñdet glo. in vbo. a sentētijs.
q̄ intelligit ab omnib⁹ sentētijs: siue
sint sentētie excōicatōis: siue suspēsiōis
siue interdicti p̄ statuta synodalia vel
p̄uincialia p̄mulgate.
- 5 **S**ed nūq̄d p̄lati collegiatay eccliarū
eum capellis suis possint facē statuta
sine cōsensu episcopi vel capituli cathe-
draliū. **R**ñdet Stepha. q̄ nō: vt in. c.
cum cōsuetudinis. extra de cōsue. ⁊ in. c.
nouit. de iudi. ⁊ extra de his que fiūt
a p̄latis sine cōsensu capituli. c. nouit.
Et notat Inno. de cōsti. cū omnes.
ep̄s autem cum cōsensu capituli pōt
de cōsti. c. vt animaz. li. 6. de maio. ⁊
obe. c. 2. ⁊ i. 8. di. in p̄n. de cōse. di. 2. c. i.
- 6 **Q**uero q̄d si absoluat sociū vel religi-
osum a p̄dictis: puta ab excōicatione

canonis. **R**espondet glo. super vbo
quēq̄. q̄ tales absoluentes incidunt i
excōicationem.

7 **S**z an absoluti icidāt tāq̄ p̄cipātes
i crimie. glo. Jo. an. remittit se ad no-
tata. i. c. cōtingit. de sen. exco.

8 **Q**uēo pone q̄ frater minor absoluit
p̄uissorem clerici vel interfectorē non
a snia excōicatōis: sed a peccato: nūq̄d
incurrat hanc penam. **R**ñdz **A**dul.
Rñdet q̄ nō: q̄a aliud est absolvere a
peccato homicidij aliud ab excōicatōe
Ram aliquādo remanēs in mortali
p̄pter q̄d est excōicat⁹: absoluitur ab
excōicatione durate peccato de testi-
bus. c. veniēs. Item excōicatus ⁊ irre-
gularis potest absolui ab excōicatiōe
remanēte irregularitate. de sen. ex. cū
illoz. Item q̄a si text⁹ iste voluissz di-
xisset: vt in. c. ad audiētiā. de decimis
Idicit ergo q̄ si talis scienter admit-
tit excōicatū āte absolutionē ad sacra-
mentū penitētie: tunc ⁊ si nō incurrat
hanc excōicationē dīrecte: incidūt tñ
i minore p̄cipando tūz excōicato et
cōferēdo ecclesiastica sacramēta: et sic
p̄cipādo in diuinis. extra de sen. ex.
c. nup. secus si p̄babiliter ignorabat
factum: vel ius spāle vel cōstōez syno-
dalem vel p̄uinciale fulminātē excōi-
cationis sententiam: tunc enim foret
excusatus: vt in. c. ad apostolicē. d. de
exco. mini. ⁊ in. c. vt animaz. de cōsti.
li. 6. nisi ignorātia fuerit crassa vel su-
pina: ⁊ ibi dicit text⁹: puta si cōstitutio
fuit publice publicata i ciuitate. vt no-
tat in. c. cū in tua. q̄ matri. accu. p̄nt
⁊ 28. di. in p̄n.

9 **N**tz secularis p̄cutiens clericum: et
ingrediens religionem possit absolui
Rñde

Aide Ric.in.4.di.18.

io **A**ltz sacerdos absoluens aliquem ab illis peccatis a quibus non potest peccet mortaliter. **A**ide Ric.in.4.di.28.ar.2.q.5.

De clericis secularibus et religiosis inducendis ad vouendum iurandum vel promittendum de eligendo sepulturam apud eos: vel iam electam non mutando. §. zi.

Circa hanc excoicationem de clericis secularibus et religiosis inducendis ad vouendum iurandum vel promittendum de eligendo apud eos sepulturam: vel iam electam non mutandam. **A**duertendum quod sic dicitur i. c. i. de sepul. li. 6. de quo. c. facit mentionem textus i. de. c. cupientes. de penis. si confectum fuerit talis electio erit irrita: et qui sic elegerit non possunt sepeliri apud ecclesias sic electas: nec possunt eligere alibi: si oio sepeliendi sunt apud ecclesias apud quas fuissent sepeliendi: si non elegissent sepulturam: alii religiosi et clerici qui predictos in suis ecclesiis vel cimiteriis prespserint sepelire: tenentur ad restitutionem corporum si petantur: et etiam tenentur ad restitutionem omnium que occasione sepulture eorum puenerint: quomodolibet ad eosdem faciendam integraliter. §. io. dies. quam nisi fecerint ecclesia apud quam sepulti fuerint et cimiteria eius: ex tunc tam diu remaneant interdicta: donec facta fuerit restitutio predictorum. d. c. i.

2 **Q**uero quid si non inducat ad iurandum vouendum vel promittendum: sed inducat ut eligat. **R**ndz §. de. de an. fm Jo. an. quod non ligat ista ostione: nam simpliciter eligens potest variare et penitere: quod non potest iuras vouens vel promittens.

3 **Q**uero quid si inducat ad vouendum iurandum vel promittendum de eligendo apud non suam ecclesiam. s. inducendis. **R**ndet idem §. Jo. an. quod non ligat hac ostione. **A**ide quod notat ibost. eo. ti. in summa. §. an licitum. v. quid si quis eligat: ubi loquitur de illo qui iurauit non mutare sepulturam an mutare possit.

4 **Q**uid si quis proprio motu iuraret vel voueret in tali loco eligere sepulturam. **R**ndet ibost. quod tunc tenetur seruare votum vel iuramentum: nisi causa noua superveniat puta quia factus est episcopus vel religiosus: vel locus est dissipatus. ex de religio. inter quatuor: l. 3. pe. de an. teneat strarium. d. c. i. de testa.

5 **I**tem nota quod qui illiciti sepeliunt tenentur ad restitutionem corporum: et hoc si petantur. **A**d restitutionem autem aliorum que occasione sepulture preceptum. §. io. dies: etiam si non petantur: ut dicitur glo. i. vbo decennium. et ratio est fm §. de. de ancha. quia semper qui male accipit est in mora sicut fur. l. in re furtiva. ff. de adi. furti. **R**ndz §. de. interpellari: si ultro se offerre ut libere a peccato.

6 **Q**uero quare ex delicto unius forte minimi de ecclesia propter iuramentum vel promissionem quam sibi fecit fieri tota ecclesia omnium patiat ut sit interdicta cum cimiterio. **R**ndet §. de. de an. quia reliquum de ecclesia hanc penam interdicti incurrunt potius ex sequenti eorum delicto non restituendo male accepta quam ex facto alicuius de collegio hoc inducentis quasi totum collegium dicat deliquisse si retinent rem inualaz ab uno de collegio. **I**facit quod notat. c. 2. de ordi. cog. **P**resumitur enim ille talis eorum conscientia deliquisse postquam retinet

rem sic inuasam. ar. de resti. spo. cum
ad sedem: nam rōne cōiūctiois alter
alterius facta psumit scire. ar. l. de tu
tela. 7 qd ibi notat. **E.** de in integrū
restit. minor.

7 **Q**uero dicitur in. d. c. i. de sepul. q si
q̄s fecerit sibi p̄mitti de eligēdo ap̄d
illum sepulturā q̄ tali p̄missione nō
obstātē debz ille sepeliri apud eccl̄iaz
illam apud quam de iure sepeliri de
buiſſet. **Q**uid ȝ si ipsa est illa cui? de
ricus sic deliquit faciendo sibi iurare
vouere vel promittere: puta est suus
prochianus ubi al̄s sepeliri debebat.
Rndz Jo. an. in nouella q̄ ista q̄stio
ē idubitata: q̄a ista cōstitutio emanat
in fauorē eccl̄ie cui sepultura debet
ergo in ipsi? penā retorqueri nō dēt
de re. iu. c. q̄ ob gratiā. l. 6. **I**tē licet
peccet auferēdo libertatem eligēdi se
pulturā: tñ certat de debito retinēdo
Nō est ȝ hñda illa rō de tali que hēt
de illo q̄ certat de lucro captādo. l. fi.
E. de codici. facit. **E.** si q̄s. al. te. phi.
l. fi. 7. l. iulian. cū. l. seq. d. acq. re. do.
Concor. **I**de. de an.

8 **Q**uid si illa ap̄d quaz debebat sepeli
ri de iure etiā erat interdīta ei? cimi
terio. **R**ndet archi. illum sepeliēdum
in eccl̄ia cathedrali que etiā si essz
interdīta seruabitur ordo. iz. q. z. c.
vbicūq̄.

9 **Q**uero si ista q̄ debebat restitui huic
eccl̄ie in qua debebat sepeliri si inē
dīta nō fuisset postq̄ nō ibi s̄ i cathe
drali vel alibi sepeliē. vtrū debebunt
ista huic eccl̄ie ad quā fun? tñſſerē
Eadem etiā essz questio de canonica
portione debita eccl̄ie prochiali: an
ea pdat si dephēdit interdīta tēpore

sepulture. **P**osset etiā dici in p̄mo
casu q̄ postq̄ cathedralis vel alia s̄
rogat loco interdīte debet intelligi
s̄rogata cum omnib? q̄litatib?: 7 cū
onere 7 honore. ff. si q̄s ex testa. liber
esse iussus fuerit. l. i. s̄. hec actio. **O**nus
eim comitat in tali casu emolumētū
l. alūne. s̄. scia. de alimēto legato. **I**tē
posset dici q̄ si sine delicto esset eccl̄ia
interdīta: nō esset eccl̄ia p̄uāda cō
modis cōsuetis. ar. l. administratōne
E. de lega. **I**dez sentio si non potuit
sepeliri apud eccl̄iā apud quā elegit
sepulturā p̄pter casum cōtingēte in
p̄sona mortui: puta q̄a decessit i cāpis
nec repit vel est bānit? p̄pter ista eiz
eccl̄ia nō est p̄uāda legatis sibi fa
ctis gratia sepulture: vt notatur in. c.
in nostra. de sepul. l. 6. **S**i autem q̄s
post electaz sepulturā et legatū eccl̄ie
factū mutasset animū eligendo alibi
sepulturam videt legatū adēptum 7
trāslatū ad illā in qua voluit vltimo
sepeliri. ar. dicto. s̄. scia. hec **I**de. d. an.

10 **Q**uerit idem **I**de. post Jo. an. quid
d viatorib? decedētib?: ubi debeāt se
peliri. Jo. an. i. c. i. de sepul. in nouella
dicit q̄ in eccl̄ia cathedrali: 7 recitat
opinionē archi. tenētis cōtrariū. s̄. q̄
sepeliat in eccl̄ia in cuius parrochia
mortuus est. **I**dem **A**go. 7 **R**ay. p.
c. eccl̄ias. zz. q. i. 7. i. 6. q. i. c. i. expo
nētes ibi patz. i. xpianoz. ii. q. z. ad
mensam. **H**off. in sum. eo. ti. v. qd si
pegrin? dicit q̄ sepeliat i cathedrali:
vl in alia in cui? prochia est mortuus
p. d. c. eccl̄ias. et fuit hec questio de
facto **S**enis in p̄sona cuiusdā militis
magnifici forensis qui decessit i pro
chia sancti xpofori: 7 sepultus fuit in
eccl̄ia

ecclesia cathedrali: cuius funera fuerunt
magnifica et sumptuosa valde: ibi tamen
non erat questio de omnibus funerabilibus:
sed de quarta prochiali quam petebat ec-
clesia sancti christofori.

ii. Quero dicis hic quod ille qui iniuste se-
peliuit tenetur ad restitutionem omnium illi
ecclesie ubi debuit sepeliri: sed pone quod
ille in ecclesia non potest sepeliri: quia
ciuitas erat interdicta: et de facto sepul-
tus fuit apud fratres minores ipsis in-
iuris. Multa tamen pro oblationibus et pro
missis decedens oblata sunt fratribus.
Queris an illa ecclesia debeat illa ha-
bere vel an prochialis debeat de illis
habere quartam: cum nec apud ipsam
potuisset etiam sepeliri. Federicus de
Senis consuluit quod ista male ablata et
male accepta non veniant diuidenda.
ff. familie heredis. l. ceteris. §. si qui.
Ad hoc facit quod notat Inno. in. d. c.
in nostra. ubi ad litteram sic dicit. Siue
quis de quo agitur apud hospitalarios:
non de iure sed de facto sepultus est de-
relictis eisde nec totum nec partem reddet
ecclesie prochiali: sed corpus tantum et obla-
tiones omnes que occasione sepulture
facte fuisset. ut extra de sepul. c. ex parte
Nec obstat. c. in nostra. quia dicitur intelligi
quando prius alibi sepultus de facto
debebat apud suam ecclesiam sepeliri: sed
in casu nostro nulla sibi irrogatur iniu-
ria: cum non haberet ius tunc sepeliendi
propter interdictum de pe. et re. c. quod in te
et de priuilegiis. c. cum et placare. §. quod si templa-
rij. Et infert istam rationem quod si ecclesia
prochialis est interdicta: sed non pro rationem
quod prochialis alibi sepultus ex electione
vel iuramento dicto casu ecclesia prochi-
alis non habebit quartam: et ita scripsi

in dicto. c. in nostra. Huius ultio queris
Et hoc dico quod si apud ecclesiam ubi
debuit esse sepultus de iure potest de
iure defendi ut sua ecclesia interdicta
nihil percipiat. Sed si alibi est sepultus
de facto: tunc si sine interdicto sua ecclesia
comisit culpam tunc forte idem. Si vero
culpam non comisit quia forte propter
delictum domini fuit ciuitas interdicta:
tunc etiam non debet suo iure priuari
cum per eam non stare: sed per casum occur-
rent. ar. d. l. ab administratione. Item si
in sua poterat sepeliri: tunc omnium debet
fieri restitutio per ecclesiam que illicite sepe-
liuit. ar. h. c. et c. in nostra. que enim
occasione rei mee ad te veniunt debes
mihi reddere sicut ipsa res: quod dicit sicut
plene notat Bar. in. l. prior ait. §. quod
de fructibus. ff. de bonis auctoritate
iudicis possidendis.

De quocumque qui incidit in heresim:
iam damnatam vel nouam adinuenit
et generaliter de quocumque heretico
§. 22.

Quia hanc excommunicationem. s. de
quocumque qui incidit in heresim
iam damnatam: vel nouam ad-
inuenit: et generaliter de quocumque heretico.
Quero quid dicatur hereticus. glo. ordina-
ria in. c. illi qui peregrinos. 24. q. 2. enu-
merat plures modos dicens. Primo in
dicis hereticus quicunque est dubius in fide.
extra de here. c. dubius. Secundo omnis
schismaticus dicitur hereticus. 2. q. 1. quod si quis
Tertio omnis prius ab ecclesia sum-
ptus excommunicationis dicitur hereticus. 4. q. 1. c.
1. Quarto modo dicitur hereticus qui
male interpretatur sacram scripturam. 24.
q. 2. heresis. Quinto qui nouam opinionem
inuenit. 24. q. 2. hereticus. Sexto qui

vult auferre privilegium romane ecclesie
que preest omnibus. 22. di. oēs. **S**eptio
q̄ transgreditur precepta sedis apostolice
pernitenter. i. q. di. nulli fas. **I**tem large
quandoque dicitur hereticus omnis q̄ non
tenet articulos fidei: et fin hoc iudei
et gentiles sunt heretici. 24. q. 2. quia
non: et fin hoc non omnis hereticus est
excoicatus. **S**trictius autem sumitur hereticus
omnis q̄ remotus est ab ecclesia: quia
errat in fide: et hoc omnis hereticus
est excoicatus. extra de here. c. ad abo-
lendam. **E**st et alia similis glossa in c. fir-
missime. de hereticis: que dicit q̄ sex
modis dicitur quis hereticus. scilicet q̄ pervertit
sacramenta ecclesie: sicut est symoniacus
.1. q. 1. eos qui per pecuniam. **I**tem ille qui
se scindit ab unitate ecclesie. 7 q. 1. de
nisi. **I**tem q̄ errat in expositione scripture
24. q. 3. heresis. **I**tem omnis excoica-
tus. 4. q. 5. q̄ autem. **I**tem qui fingit
nouam sectam vel confidam sequitur
24. q. 3. hereticus. **I**tem q̄ aliter sentit
de articulis fidei quam romana ecclesia.
24. q. 1. hec est fides. **A**ddit **A**ntonio. de
bu. in dicto. c. firmissime. q̄ proprie di-
citur hereticus q̄ non tenet quatuor condi-
lia. **E**. de here. l. q̄cumq̄. 7. l. si. **E**. de su.
trini. et fide catholica. **I**tem q̄ decre-
talibus epistolis contradicit: vel eas non
recipit 20 di. de libellis. **I**tem q̄ communionem
catholice ecclesie non recipit in auctoritate. de
privilegiis dotium. post per. colla. 8. adde
q̄ hereticus esset qui diceret christum non
esse verum hominem: ut in c. cum christus
de hereticis. **I**tem qui diceret pertinaciter
asserendo q̄ anima rationalis seu intelle-
ctiva non sit forma corporis humani per
se: et essentialiter tamquam hereticus sit censendus
ut in cle. i. de sum. trini. et fide catho-

lica. **I**tem octo articuli ut heretici dā-
nantur et reprobantur in cle. ad nostram. de
hereticis. **I**tem q̄ homo in vita presenti
tantum et talem perfectionis gradum potest
acquirere q̄ reddet penitus impeccabilis
et amplius in gratia perficere non vale-
bit: nam dicunt q̄ si quis semper perficere
posset: posset alius perfectior christo inveniri
glossa. dicit q̄ si hoc intelligunt de dei
potentia absoluta catholice dictum est
per eam posse reddi quem impeccabilem
et hoc privilegium beate virginis credatur
datum esse divinitus. **D**icere autem
hominem hoc posse finem legem communem
qua deus sanctis dona gratie sue di-
spensat hoc est hereticum: nam secundum
communem legem nullus potest impeccabilis
fieri: nisi per dei beatificam visionem: quod liter
solum post hanc vitam datur beatis. et
putat dicit **Th**omas. pte. 1. q. 100. ar. 2. forte
mouebatur isti auctoritate **Jo**hannis in epla.
i. c. 2. ibi. **O**mnis qui nascitur est ex deo
non peccat. **S**ed **I**hieronimus contra
Jovinianum plene huic auctoritati re-
spōdet de pe. di. 2. **S**i enim probans
multis auctoritatibus hominem etiam
perfectum in hac vita peccare posse ex
plo **D**avid **S**alomonis **I**oseph petri.
Secundo q̄ ieiunare non oportet homines
nec orare postquam gradum perfectionis huius
modi fuerit assecutus: quia tunc sensualitas
est ita perfecte spiritui et rationi subiecta q̄
homo potest libere corpori concedere
quicquid placet. **G**lossa. pulchris demonstra-
tionibus probat hoc esse hereticum. **T**ertio
q̄ illi q̄ sunt in predicto gradu perfectionis
et spiritu libertatis non sunt humane sub-
iecti obedientie: nec ad aliqua precepta
ecclesie obligantur: quia ut asserunt: ubi spiritus
domini ibi libertas. **Q**uanto q̄ homo
potest

potest ita supnaturalē beatitudinem
 fm omne gradū pfectōis in presenti
 vita assequi: sicut in vita eam obtine
 bit beata. **Quinto** q̄ quelibet intelle
 ctualis natura ex se ipsa naturalit̄ est
 beata: q̄ q̄ anima nō indiget lumie
 glorie ipsam eleuāte ad deūz vidēdū
 7 eo beate fruēdū. **Sexto** q̄ se exercē
 in adib⁹ virtutū est hominis impfctū
 7 pfecta anima licentiat a se virtutes.
Septimo q̄ mulieris osculū cum ad
 hoc nō inclinēt nā est mortale peccatū
 adus vō carnalis cum ad hoc inclin
 natura peccatum nō est: maxime cūz
 tētat̄ exercens. **Octauo** q̄ in eleuatōe
 corporis Iesu xpi homo nō d̄z assur
 gere: nec eidem reuerētiā exhibere
 asserētes q̄ esset ipfctōis eisdem: si a
 puritate 7 altitudine sue xp̄platōis
 tm̄ descēderēt: q̄ circa misterium seu
 circa sacramētū eucharistie: aut circa
 passiōē hūanitatē xpi aliqua cogi
 tarēt. **Unde** papa p̄cipit q̄ nullus di
 ctos errores teneat 7 defendat: 7 p̄ci
 pit inq̄sitorib⁹ vt diligēter inquirant
 7 puniāt. **Unde** glosas pulchre expo
 nētes 7 demonstrātes hos esse hereti
 cos errores. **Item** sunt heretici q̄ ne
 gare p̄sūperint spūz sandū eternalit̄
 ex patre 7 filio pcedē. **Itē** q̄ assereret
 spūm sandū procedere a patre 7 filio
 tāq̄ a duob⁹ p̄ncipijs: 7 nō tanq̄ ab
 vno p̄ncipio. de sum. tri. c. vnico. li. 6
Item est hereticus qui tenerz libellū
 Joachim abbatis contra **Idetz** lom
 bardū editū: in quo ipse abbas **Jo**
 achim ponit pluralitatē personarū in
 trinitate: pluralitatē dico collectiua
 sicut dicimus plures homines efficē
 populū: 7 sic diuidit psonas s̄bitat̄

7 nō p̄ p̄prietatē: 7 ideo reprobaf. i. c.
 dānam⁹. extra de sum. tri. et fide ca
 tholica. **Itē** est hereticus q̄ p̄tinaciter
 affirmat vbas non esse peccatū: vt in
 cle. i. s̄. sane. de v̄bis: 7 ibi p̄cipit ordi
 narijs 7 inq̄sitorib⁹: vt cōtra diffama
 tos q̄ huiusmodi errore pcedē non
 omittāt. **Iudei** tamen si hoc p̄tinacit̄
 assererēt: nō possūt p̄ inq̄sitores puniri
 vt heretici: fm **Paulum**. tamē si hoc
 dogmatizarēt posset ecclesia eos pu
 nire: facit ad hoc qd̄ notat ihostiē. d̄
 voto. c. q̄ sup̄ his. sicut puniūt i alijs
 casibus in q̄bus offēdūt fidem. de iu
 deis. iudei. secūdo. s̄.

Quero an heretici possint recōciliari **2**
 post mortem: si in morte apparuerint
 signa xp̄ticiōis. **R̄ndet** **Anto.** de bu.
 in. c. a nobis. de sen. exco. q̄ possūt et
 debēt. 26. q. 6. c. q̄ recedūt. 7. c. se. de
 conse. di. 4. egrotātes. 7 ext̄ de here.
 excoīcamus. i. s̄. sane.

Quero q̄s dicat heretic⁹ p̄p̄t dubiū **3**
 fidei. **R̄ndet** glo. in. d. c. dubi⁹. extra
 de here. quando dub. tat in articulis
 fidei: 7 hic est q̄ saluus esse nō potest:
 q̄ cōtradicit alicui articulo posito in
 simbolo. **Credo** in vnum deūz: q̄b⁹
 per fidē solam exhibēda ē credulitas
 q̄a fides est de re nō v̄sa. de pe. di. 4.
 c. in dona. **S.** d̄ sum. tri. 7 fide catho.
 .l. fi. **Sed** contra quia nullus est qui
 q̄nq̄ ex carnis stimulo non reuocet i
 dubium. **R̄ndet** **Anto.** de butrio. q̄
 quedam est dubietas que habz p̄tina
 ciam animi 7 deliberatiōē 7 placen
 tiam habz: 7 hec inducit heresiz circa
 articulos fidei. **Quedā** est dubitatio
 que pcedit non ex conscientia: 7 hec
 est potius pena q̄ culpa et debilitas

Aprie imaginatōis q̄ peccatū: nec h̄z
heresim cum frequēter contra volū-
tatē accidat: imo ille qui se bñ firmat
in fide 7 talib⁹ motib⁹ resistit meret
sicut ille q̄ resistit carnis stimulis. 6. vi
ē p̄slandū ad hoc. 24. di. dixit.

4 **Q**uero an iudei sint excoīcati tāquā
heretici. R̄ndet Anto. de bu. in. c. ad
abolēdā. q̄ nō: q̄a quo ad canonicas
sanctōes nihil ad nos de his que fo-
ris sunt. 2. q. i. multi. extra de viuo.
gaudemus.

5 **Q**uero an heretici occulti sint excoīca-
ti. R̄spondet glosa q̄ sic. de here. in
cle. i.

6 **Q**uero q̄ dicūt credētes hereticorum.
R̄ndet Anto. de bu. q̄ q̄dam sūt cre-
dētes hereticos esse bonos: 7 istis nō
ponit pena hereticorum. Quidāz sunt
credētes hereticorum erroribus 7 tales
sunt heretici. R̄ndet. aut. de an. l. c. q̄cūq̄
d̄ here. li. 6. dicit q̄ credētes dicūt q̄ se
dicūt credere eorum erroribus. de pe. di. i.
potest. Itē qui in orōib⁹ sequūt eorum
ritum 7 cōsolationē 7 cōiōnē ab here-
ticis recipiūt vel similia: que ad eorum
ritum p̄tinēt: et ideo tales dicūt cre-
dētes: q̄a p̄sumitur affect⁹ ad eos esse
quorum opa sequūt. l. doli. 6. de dolo
et plus est factū q̄ vbo aliqd̄ facere.
de appella. c. dilecti. l. certum. ff. si cer-
tum petat. et intellige de factis que
p̄tinēt ad ritum erratiū. al. sec⁹ puta
si ducatū p̄beret heretico vel alimēta
vel similia que nō sp̄dāt ad cultum
fidei. Tales enim nō credētes s̄ rece-
ptatores dicerēt infra eo. c. accusat⁹.
Sille quoq̄.

7 **S**z qd̄ de audiētib⁹ s̄mones 7 p̄dica-
tiōes hereticorum. Dic q̄ hi nō possūt

dicī credētes: s̄ grauit̄ sūt suspecti: ita
q̄ etiam purgatio indicēda ē d̄ here.
.c. excoīcam⁹. s̄. qui autem. Similiter
q̄ cōicant in ducatu abis vt p̄dixi. se-
mel autē in talib⁹ adib⁹ p̄cipiādo n̄
pōt dicī q̄s credēs vel suspect⁹. i. q. i.
estat. extra de p̄sumptio. c. ex studiis.

8 **Q**uēdo q̄ dicāt receptatores. R̄ndet
idē pe. vbi. s̄. q̄ illi q̄ sciēter hereticos
suscipiūt: vt in. c. felix. de pe. post p̄n
Lex autē illū receptatores vocat q̄ re-
ceptat 7 celat: vt celat⁹ iudicis man⁹
euadat. l. i. 7. 2. ff. de recepta. et. ff. de
offi. p̄si. l. 2. gruit: 7 qd̄ notat. i. l. q̄cūq̄
6. de ser. fu. 7 nota ihosti. in sum. b⁹
ti. s̄. que pena.

9 **Q**uero qui dicant defēsores. R̄ndet
idē vbi s̄. q̄ q̄nq̄ quis defēdit errorem
q̄nq̄ errātes p̄mus dānabilior ē. 24.
q. 2. qui alioz. Secundus qui defēdit
p̄sonam 7 punit. c. quicūq̄. de here. li.
6. 7 ista defēso p̄sone potest mltiplr
cōtingē: puta virib⁹ 7 potētia ne pue-
uiat ad man⁹ iudicis: 7 de ista defen-
sione loq̄t. zi. q. i. p̄ totuz. Itē dicant
tales defēdē p̄ncipes et plati q̄ tales
nō corrigūt: nā in eis negligē ē fauē.
2. q. 7. negligē. 83. di. error: 7. c. vt fa-
me. de sen. exco.

10 **Q**uero qui dicant fautores. R̄ndet
idem vbi supra: distinguēdum inter
p̄sonas publicas 7 p̄uatas: Illi enim
qui habent publicā p̄tatem ex sola cō-
missione possunt dicī fautores quādo
scz nō fugāt ab ecclesia dānatū: neq̄
puniūt 23. q. 2. qui potest. 7 c. quante
de sen. ex. vbi de hoc. P̄riuate vbo p̄-
sone nō capiēdo: vel detinēdo nō di-
cūt fautores q̄a hoc sp̄dat ad h̄ntes
p̄tatem. Quātū autem ad verbalem
resistentiā

resistētiā q̄libz tenet resistere blasphemātibz supra. c. i. 7. c. qui alios. vbi d̄ hoc.

ii **¶** Itz q̄s dicat fauē hereticis verbis. R̄ndet idem q̄ sic si nō p̄ iocū: nec ex lingue lubrico: s̄ in publico 7 in cōuēticula dicūt illos nō esse tales quales dicūt: et ḡnalit̄ quādo puocāt ab his plebem ad hereticorū amorē: 7 fidem eneruāt fauere dicūt 7 pbat. ii. q. 3. timendo. 2. q. i. c. si. Item defendens colorate dicitur fauere. ii. q. 3. ita. sec⁹ si per lubricum lingue. ff. de actio. et obli. l. obligationū s̄stātia. Aduocati etiā q̄ defēdēdo eorū excessus excusāt fauere dicuntur. Et de istis aduocatis: vide qd̄ notat Jo. an. i. c. p̄posuit ex̄ de cle. exco. mini.

¶ De dñis t̄palib⁹ qui cognoscūt de officio inq̄sitōis. §. 22.

¶ Irea hanc excoīcatōem sc̄z d̄ dñis t̄palibus q̄ cognoscūt de officio inq̄sitōis. Aduertēdū q̄ incurrūt hāc excoīcatōēz: siue p̄ncipaliter: siue incidēter cognoscāt. p̄ncipaliter puta q̄a ista de cā p̄ncipi facit capi hereticū. Incidēter puta q̄a fecerat capi eum alia de cā: s̄ incidēt etiā de hoc inq̄sinit. Item nota q̄ dātes eis auxiliū cōsilū 7 fauorē sunt excoīcati: si scienter hoc faciūt: secus si ignorāter s̄m glo.

¶ De inq̄sitorib⁹ q̄ quouis m̄ omittūt p̄cedē p̄ hereticos. §. 24.

¶ Irea hāc excoīcatōēz de inq̄sitorib⁹ q̄ odio ḡtia v̄ amore omittunt procedere contra hereticos.

i **¶** Quero quid si omittant timore: vel p̄pter vitādū scādalū. R̄ndz glo. q̄ n̄

est locus huic pene.

¶ Quero quis dicat suspēd⁹: 7 p̄ quaz suspitionē potest cōtra quēpiā p̄cedi vide anto. de but. in. c. excoīcam⁹. de here. 7 Jo. de li. in cle. i. eo. ti.

¶ Quero q̄a hic dicit q̄ nō pōt absolui p̄ter q̄ p̄ romanū pōtificē: qd̄ si vacat sedes apostolica: an possit absolui a collegio cardinaliū. R̄ndet Ap⁹. q̄ nō. de elec. ne romani. s̄z solum papa viuente: vel ab eo cui cōmiserit: nam hic intelligit de p̄sona: nō de dignitate: vt scribit Archi. d̄ Reptil. c. si gra tiōse. li. 6.

¶ Quero q̄a hic dicit q̄ ep̄s cōfaciens incurrit penaz suspēsiōis ab officio p̄ triēniū. An pene suspēsiōis 7 excoīcationis ligent occultos vt indigeant dispēlatōē 7 absolutōē. R̄ndz glo. q̄ sic que semp ad hoc allegat. Nota q̄ q̄ necessariū est cōfessorib⁹ scire suspēsiōes vt possint eos mittere pro dispensatione.

¶ De inq̄sitorib⁹ q̄ extorquēt pecūiaz rōne sui officij. §. 25.

¶ Irea hanc excoīcationem de inq̄sitorib⁹ qui extorquent pecūias rōne sui officij.

¶ Quero quātū debēt satisfacere vt absolui possint. R̄ndet glo. q̄ sufficit restituere quātū extorserūt. Item nota q̄ ecclesia habet fiscū suū s̄m An. vt refert Jo. de ligna. q̄ vocat thesauraria seu bursa cui applicant bona alic⁹ plati: sicut bona 7 res imperij dicuntur fiscus. R̄ndet autem bona p̄pria impatoris vel prelati. Ihabet enim ecclesia loculos qui p̄cesserunt ex loculis quos habuit dñs. iz. q. i. exēplū. 7. c. hēbat. In hoc tamen fisco omnes res ecclie

oblatoēs fidelīū appellate sunt eo q̄
a fidelibus collate sunt āplantes. i. z.
q. i. videntes. Et in tātū āplatus est
fiscus q̄ nulla p̄sona ecclesiastica ma-
xime cōem vitam gerēs potest egens
vel paup̄ inueniri qđ hum est si bene
fierz diuisio. Sed plati nostri tēporis
male diuidunt: s̄ totū sibi approp̄at.

**De his q̄ mādāt xpianos occidi p̄
assassinos. §. 26.**

Quero hanc excōicationē scz d̄
his q̄ mādant xpianos occi-
di p̄ assassinos. 7 cetera.

1 **Q**uero q̄ dicāt assassini. Rñdet **Idē.**
de an. q̄ assassini dicūt qui p̄tio con-
ducti delicta cōmittūt: 7 isti atroci de
cōsuetudine puniūt qđ si ḡtis mādato
suscepto occiderēt: vt notat **Bar. i. l.**
nō solum. §. si mādato. de iniurijs. et
l. cicero. de penis. Idem dicit **Jo. an.**
in nouella scz q̄ assassini dicūt qui p̄
pecuniā homines occidūt: 7 dicunt a
scindo scidis q̄a scindūt animā a cor-
pore fm archi.

2 **Q**uēo qđ si mādāt occidi iudeos vel
paganos. Rñdz **Petr⁹ fm Jo. an.**
q̄ non est excōicat⁹: et ideo dicit **Jo.**
an. se defendisse quēdam plātū cōtra
quem fuerat pbatuz q̄ fecerat occidi
homies p̄ assassinos: s̄ cū illi homies
potuissent fuisse non xpiani non erat
sufficiens pbatio.

3 **Q**uero quid si mādauit quis occidi
xpianū p̄ assassinos 7 re integra añq̄
mors fuerit secuta reuocauit. Rñdet
glo. q̄ nihilomin⁹ ē excōicat⁹ ex solo
mādato. Item nota q̄ tales nedum
sunt excōicati: s̄ depositi a dignitate
ordine honore officio 7 bñficio: vt in
o. c. p̄ humani.

**De scismaticis 7 qui innitūt eoz
ordinatōib⁹ 7 alienatōib⁹. §. 27.**

Quero hanc excōicationē scz d̄
scismaticis: 7 qui innituntur
eoz ordinatōib⁹ vel aliena-
tionib⁹. Notādū q̄ irritē sūt ordiati-
ones bñficioz collatiōes 7 eccliaſti-
cay rez aliēatiōes a scismaticis fade
7 a dignitate 7 ordine suspendit qui
iurat scisma tenere: vt in capitulo. i.
de scismaticis.

1 **S**ed nūquid ordinatus a scismatico
accipiat caracterem. Rñdz glo. in. o.
c. i. dicēs q̄ sic: dūmodo in forma ec-
clesie fuerit ordinat⁹: tamē ē suspēsus
7 non habet executōes nisi dispense
et dispensari potest cum recipiente a
scismatico ignoranter: 7 debz expelli
ab officio: nisi p̄bet p̄ testes vel p̄ lit-
teras secum dispēlatū fuisse: q̄ tamen
nō potest dispēlari ab epō scismatico
qui eum ordinauit etiam postq̄ ipse
episcopus est reuersus ad fidei vnita-
tem: vt in. c. fraternitatē. in. tex. 7 i glo.
ex de scismaticis.

2 **Q**uēo an suspēſio p̄cedat in infinitū
puta si suspēsus ordinat vnuz 7 ille
aliū: 7 ille alterum an in infinitum
omnes sint suspēsi. Rñdz **Anto. de**
bu. in. o. c. i. q̄ qdam tenent q̄ sic. **Sz**
Inno. habet hoc p̄ absurdo: vñ dicit
q̄ nō est vuz q̄ ptās ordinādi tollat
in infinitū: q̄a nō extēdit nisi ad ordi-
natos 7 nominatim p̄cios: quasi di-
ceret q̄ nō transit hec pena ad tertiā
p̄sonam sicut in excōicato. Dic tamē
q̄ lex tradicit: q̄a si per plures man⁹
ambulauerint idem erit. ff. de mino.
l. in. cause. §. si. 7. l. 3. 7 vbi. 7 qđ dicit
canon q̄ de radice ifecta bon⁹ fruct⁹

extire

exire nō poterit. i. q. i. ferē. **H**ost. dicit
q̄ durāte ignorātia sicut ordinatorū
p̄fert opinio veritati: 7 omnia in xp̄i
fide purgāt. exē de coha. cleri. 7 mu.
c. vestra. Meritate autē cōpta necessa
ria erit dispensatio. Et dato q̄ totus
mūdus sit inuolutus: 7 multitudo sit i
cā: p̄stabit saltem pape legitimā cām
dispensādi. extra de ordi. ab ep̄o. c. i. 7
2. 7 de de. exco. minis. c. latores.

3 **Q**uero q̄s dicat p̄p̄ie scismaticus.
Rndz **A**nto. de bu. q̄ qñq̄ hoc vbi
sumit largissime: vt omnis i peccato
mortali cōstitutus. i. 4. q. 4. apostolice. i.
q. i. sacerdotes. 7 hi sunt a deo sepati
nō autē a sacramētis ecclesie. **L**arge
dicūt esse scismatici omnes excōicati
ex q̄bus aliq̄ peccant aliq̄ nō: sed sine
peccato non debet excōicatio fieri. exē
de resti. spo. c. litteras. de sen. ex. c. inq̄
sitioni. tñ sunt ab omni adu fideliū
sepati. **S**tride autē qui cōiurationes
faciunt contra ep̄m p̄p̄ium: 7 in his
nō habet locū. c. i. de scisma. nō enim
sunt suspēsi: sed suspēdēdi. fm **H**ost.
7 **I**nno. **A**dhuc magis stride possūt
dici scismatici qui contra ep̄m p̄p̄iū
in surgūt 7 ep̄atum tenēt 7 suos cōsti
tuūt sacerdotes faciūt. 7. q. i. scire. 24
q. 2. inter scisma. **Q**uidā sunt scisma
tici stridissime: put in. c. i. de scisma
tis sumit. vt q̄ sunt diuisi ab vnitate
ecclesie: 7 qui conāt sibi ep̄os 7 p̄sby
teros 7 cōstitutiōes facere. septima. q.
i. nouatianus.

4 **S**ed nūqd tales sūt heretici 7 incurrūt
penas hereticorū. **A**idet q̄ sic: quasi
male sentiāt de illo articlō vnā sc̄tā
ecclesiam. **A**lij tenēt cōtrariū q̄ p̄p̄ie
nō sūt heretici: 7 hanc opinionē tenz

hosti. dūmodo recognoscāt romanā
ecclesiam: q̄a tunc nō sunt ab vnitate
diuisi: vnde duo l3 credāt se pōtīfices
romanos nō p̄pter hoc heretici sunt:
q̄a credūt vnā ecclesiam: l3 quilibz
credat se eius sponsum esse. **S**z si q̄s
se papam cōtēderet: q̄a crederet eccle
siam duos habere pōtīfices essz here
ticus: quia crederet duas ecclesias: vñ
illud vnā sanctā ecclesiam catho
licā: 7 sic intellige **I**o. 7. q. i. nō aut.
Ait omnes scismatici sint excōicati
Rndet idem **A**nto. in dicto. c. i. q̄ illi
scismatici tātū sūt excōicati q̄ se cōtra
romanā ecclesiā extollūt: et ab ipsa
se sepant: quia tales sūt heretici: 7 per
cōsequēs excōicati: vt in dicto. c. excōi
camus. de here. et ideo greci hucusq̄
fuerūt excōicati: q̄a fuerūt diuisi ab eo
q̄ ecclesia pro articulis fidei determi
nauit. **A**lij autem sunt excōicandi. scz
scismatici large qui nō sūt vñ articlos
fidei nec contra vniuersalē ecclesiam
ita q̄ sūt suspēsi non excōicati: vt hic
in fine: s̄ processu curie omnes sunt
excōicati.

5 **Q**uero que differētia sit inter scisma
et heresim. glo. in. c. inter heresiz. 24
.q. 3. dicit q̄ est differētia que ē inter
dispositiōē 7 habitum. p̄mo eniz dī
scisma. **S**z postq̄ p̄tinaciter adhererz
sue sede dicit heresis: vel aliter vt di
cas q̄ omnis hereticus est scismaticus
s̄ nō ouertit: et sic est illa dīa que est
inter genus 7 speciem.

6 **D**e ferentibus ferrū arma ligna
mina ad impugnādū xp̄ianos ne
cessaria. 5. 28.

Quero hanc excōicationē. i. de
ferētibus ferrū arma. 7 ceta.

1 **Q**uero quid si ferrū ⁊ alia huiusmōi
sint delata: nō intētiōe vt ipugnēt
xpiani. Rñdet Anto. de butrio. d. c.
ita quorūdā. q̄ sufficit q̄ portēt l̄z nō
hac itētōe vt ipugnēt xpiani s̄ sufficit
q̄ impugnari possūt.

2 **Q**uēo an sit alia pena vlē excoīcatōz
Rñdet glo. q̄ sic: q̄a debēt capite pu
niri. l. z. **E**. que res exportari n̄ debēt
Item dicit in his qui docent naues
facē eos cū p̄us illi? rei p̄itiā n̄ hēret.
E. de pe. l. fi.

3 **Q**uēo qd̄ p̄tineat appellatōe armoz
Rñdz glo. q̄ fustes ⁊ lapides: puta
si deferrent lapides machinis impo
nēdos.

4 **Q**uero qd̄ de his qui exercēt guber
nationē i piraticis nauib⁹ saracenoꝝ
nō cōtra xpianos: s̄ cōtra alios ifide
les. Rñdz An. de bu. i. c. ad liberādū
fm aliquos q̄ sūt excoīcati: q̄a docēt
eos in piratica arte qua poterūt po
stea xpianos impugare: l̄z hoc non
placeat Inno.

De fractoribus seu incendiarijs
f. 29.

Quēo hanc excoīcationem de
fractorib⁹ sint incendiarijs.

Nota differētiā inter incen
diarios ecclesiāz ⁊ religiosoz locoꝝ
⁊ aliaz rez fm Ric. in. 4. et Astē. in
sūma. li. 7. ti. 2. v. 18. quia incensores
ecclesiāz et religiosoz locoꝝ ⁊ cimi
terioꝝ q̄. j. spaciū p̄uilegiatū p̄tinent
sūt excoīcati ipso iure: s̄ ate denūtia
tiōem possūt absolui ab ep̄o post de
nūtiatōz v̄o a solo papa. Incendiarij
v̄o aliaz rez nō sūt excoīcati ip̄o iure
sed excoīcadi: ⁊ cuz fuerint excoīcati a
solo papa absolui p̄nt.

Quero qui dicant incendiarij. Rñdet
Astē. f. 3 Ray. qui incēdūt auctoritate
pp̄ia ciuitatē villam domū segetem
vel similem rem malo studio: siue p
vindicta seu odio. zz. q. vl. c. pessimā.
Rō solum autem fm Rodo. dicitur
incendiari⁹ qui icēdit: s̄ etiam qui facit
incēdi: vel ad hoc sciēter cōsiliū uel au
xilium impedit auctoritate pp̄ia: vt
dictum est: ⁊ dicit malo studio: q̄a si
casu vel negligētia faciat n̄ ē incendiari⁹
his. Sōcor Monal. in sum.

Quid de illo qui habet ius indicēdi
bellū iustū. Rñdet Rayn. q̄ incendiari⁹
dici nō debet nec ipse: nec q̄ iussu eius
incēdit.

Quid de illo qui icēdit pp̄iā domuz
vel segetē. Rñdet Astē. fm Soffr. q̄
talis l̄z peccaret abutēdo re sua: nō tñ
iciderz i penā incendiarij nisi dolo malo
hoc faceret: vt vicini bōa icēderet.

Quero quis dicat effractor ecclesie.
Rñdet Astē. fm Ro. q̄ ille qui dolo
malo: aut per iniuriā violēter pietem
fodit: aut vitreā fenestrā aut ferratā
ruperit: aut hostia: aut vedes: aut car
dies: dū tenēt hostia firmata dirupit
aut tedū ecclesie.

Sed nūquid factor occult⁹ erit excoī
catus ipso iure. Rñdet Rodo. q̄ sic i
fauorem ecclesie. Ex p̄dictis patet q̄
si p̄dones cā frāgēdi ecclesiā vadāt n̄
tñ frāgāt: puta q̄a cam aptā ⁊ nullū
resistētē inueniūt: quia inde custodes
p̄pter eoz timorē an fugerēt n̄ icidūt
in excoīcatōez: l̄z intrēt parati inferre
vim volētib⁹ eis resistere.

Quero qd̄ de sacrilegis vtrum sint
excoīcati. Rñdet Astē. fm Ric. in. 4.
di. 18. ar. 12. q. i. q̄ vt dicit. i. 7. q. 4. si

quis

quis. **S**acrilegium mittit auferendo
sacra de sacro: vel sacra de non sacro vel
non sacra de sacro: quocumque autem istorum
modorum quis mittat sacrilegium non in-
currit excommunicationem maiorem ipso iure:
nisi faciat hoc cum violatione ecclesie
sive incendio. extra de sen. ex. c. 2. questi
in glo. Tales tamen sunt excommunicandi si
moniti satisfacere contempserint. vt. i. 7. q. 4.
si quis domum dei. 7. i. 2. q. 2. indigne.
Vnde tamen aliquibus probabiliter quod ipso
iure minore excommunicatione incurrant.
Dicitur eis in. c. si quis domum dei donec
in conuentu legitime monitus satisfaciatur
sciat se communionem peritum esse: unde illud
. c. ii. q. 3. canonica. in quo violatores
ecclesiarum excommunicantur. Ad hoc de his qui
ecclesias violant cum effractione similiter
illud. i. 7. q. 4. omnes ecclesie. Ibi ex-
communicantur omnes raptores ecclesie et alie
natores facultatum eius: loquens de rapto
ribus rebus ecclesie vim inferendo. s. eaz
frangendo. Ex predictis ergo patet quod illi qui
ecclesias offendunt vel bona ipsarum
diripiunt alii quam ecclesias incendiando vel
violando etiam opere non sunt excommunicati ipso
iure: sed tamen sunt excommunicandi: 13 dicant sa-
crilegi. extra de foro ppe. c. 2. questus.
Datur etiam ex predictis quod deflorans
monialem benedictam: 13 auferat rem
sacram. s. virginis de muliere sacra
non incurrit excommunicationem ipso iure:
nisi eam opprimat violenter. Si tamen
episcopus in consecrando ferat sententiam excom-
municationis in omnes qui cum talibus se
imiscebunt carnaliter post hoc carnaliter
eam cognoscens excommunicationem incurrit
hec Ric.

8 **Q**uid si aliquis mittit in ecclesia aliquid
enorme: puta accipit corpus christi de al-

tari: vel dum comest tenet in ore prope
sortiarias. i. ad faciendum sortilegium vel
crisma: vel frangit altare: vel crucem
vel simile. Respondet Astensis. fm Ray. quod
talis est excommunicatus. extra. c. c. 2. questi.
i. 7. q. 4. omnes ecclesie. Sed Astensis.
dicit quod sicut ex predictis patet videtur quod
qui accipit talia sine fractione ecclesie
sive violatone non sit ipso iure excommuni-
catus. h3 Ric. di. i. 8. in. 4. Item nota quod nedum
effractor vel incendiarius ecclesie vel loci
religiosi vel cimiterij est excommunicatus: sed
etiam totius spatij privilegiati qui sunt. 20.
passus in circuitu ecclesie. i. 7. q. 4. quod si
7. c. diffinit. nisi sint capelle que sunt. 7.
abitu muroz quasi in modum castri fabri-
cate. vt. d. c. quod si quis.

Quero dicitur hic quod effractor sive incen- 9
diarius excommunicatus si denuntietur a quo
debet denuntiari. Respondet Ric. quod a
quocumque vel etiam a simplici sacerdote
dum tamen habeat ex consuetudine excom-
municandi vel denunciandi vel sunt denun-
tiationi ab homine vel consensu synodali.

Quero an alij incendiarii non ecclesiarum 10
qui apud aliquas prouincias ex consuetu-
dine reputantur excommunicati: vt in theonica
an vigore talis consuetudinis sint excom-
municati. Iohanni. in suma de incendiariis tenet
quod sic. Idem Ray. Sed Rodol. tenet
quod consuetudo sine sententia vel consensu ta-
cita vel expressa non potest facere aliquem
excommunicatum.

Quero an excusat metus vel coactio 11
quocumque aditionalis: puta cum precipit
alicui si non incendis hanc ecclesiam
occidam te: an iste metus excusat: vt
non incidat in excommunicationem. Respondet
Astensis. fm Rodol. 7 Ber. quod non. Item
dicitur ab illo incendiario aliarum rerum

q̄ vis ⁊ metus non extulant q̄n pos-
sit excōicari. Sed bene isti exculantur
q̄ntū ad alleuiationē peccati a tāto: s̄
non a toto.

¶ De statuētibus contra libertatē
ecclesie. §. 30.

Quero an ppter statutū factum per
statuētibus contra libertatē
ecclesie. Rotat Anto. de bu
q̄ pponētes statuta ⁊ scribentes con-
libertatē ecclesie: eis nō vtant sunt
ipso iure excōicati.

¶ Quēo an scriptores cōsiliarij rectores
⁊ ceteri sint ipso iure excōicati. Rndz
idem q̄ sic: eo ipso q̄ interfuerint edi-
ctōi vel scripserint: s̄ illi q̄ nō interfue-
runt incurrūt si sunt negligētes i ipis
delēdis ⁊ abolēdis.

¶ Quero quādo dicat negligentes in
delendo: vel i non faciēdo obseruari.
Rndet Asten. s̄ Hosti. q̄ ex quo cer-
tificati sunt: cum obedire negligunt
ligant: q̄d referri potest ad arbitriū
boni viri. s̄ q̄n potuerūt scire ⁊ q̄n ipe
dire. s̄ ne seruaret.

¶ Quid si certificat de nocte vel in die
festo quādo cōsiliū ḡnale non potest
fieri: vel certificat: dum est infirmus
Rndz An. de bu. q̄ arbitrio bōi viri
relinquit.

¶ Quid si cōsiliarij dedit cōtrariū cōsiliū
vt nō ederet statutū an sit excōicat.
Rndet idem s̄m quosdam q̄ sic. q̄a
debent poti⁹ dimittere dignitatē vlti-
officiū: nisi destruāt statuta si habent
ptatem destruēdi. vt in. c. aduersus. d̄
imu. ec. secus si nō haberēt: q̄a tūc nō
ipsi s̄ statuto p̄sentes illaqueat ad
hoc de. ex grādi. de v̄bis: nō tū statiz
sunt ligati statuta nō volentes: s̄ ar-

bitrio boni viri.

¶ Quero an ppter statutū factum per
aliquos p̄ncipales de vniuersitate li-
get vniuersitas pena excōicationis.
Rndet idē in. c. grauem. q̄ sic. si tota
p̄sentit vel maior ps: vel si hoc factū
ratum habet: vel si monita non emē-
det vel faciat emendari. vt supra eo.
conueriti.

¶ Quero quid intelligat fieri cōtra li-
bertatē ecclesie. Rndet Asten. secūdu
Rodo. q̄ nomine ecclesie n̄ p̄phēdūt
laici heremite ⁊ reclusi: nisi se s̄bicerit
alicui religiōi approbate.

¶ Sed nūqd impatores ⁊ reges ligat
hac p̄tione si q̄d tale fecerint. Rndet
Astē. s̄m Rodo. q̄ sic: similis omnes
alij in quacūq̄ dignitate p̄stituti.

¶ Quero qualiter debent idonee cauē
q̄ de cetero talia nō cōmittant. Rndz
Astē. s̄m Hosti. q̄ debēt cauere sub
certa pena vel oatis sufficientib⁹ fide
iussorib⁹. ar. ext de p̄sump. c. litteras.
§. quo circa.

¶ Quero quid si fiat contra p̄ticulares
cōsuetudines aliquarū ecclesiā vel p̄ti-
culares personas. Rndet Rodo. i. ti.
de raptorib⁹ q̄ nō credit hāc penam
habere locū.

¶ Quēo quō dicat fieri cōtra libertatē
ecclesie. Rndet Anto. de bu. dicto. c. no-
uerit. q̄ quādo detrahāt p̄uilegio ge-
nerali ecclesie cōcesso sup sp̄ualib⁹: siue
a deo: siue a papa: siue ab impatore a
deo sicut illud. Qdūq̄ ligaueris sup
terram ⁊ cesa. Qd trahit etiam ad
interpretationē dubioz: vt dicat in. c. p̄
venerabile. §. nominibus. extra. q̄ filij
sint legi. Item p̄uilegiū a deo cōcessū
de decimis ⁊ p̄micis ⁊ oblationibus

habētis

habēdis. i. q. i. reuertimini. de deci.
c. a nobis. 7. c. tua. **I**tem q̄ ecclesia solaf
res ecclesiasticas administrat. i. q. i. si
impator. 7. q̄ ipsa sola de spūalib⁹ iu-
dicat. 26. di. idēq̄. 7. alia multa que tā
ex veteri q̄ ex nouo testamēto colligi
possunt q̄ manus nō mittat i psonā
ecclesiasticā. 17. q. 4. c. si q̄s suadente
diabolo. **I**tem q̄ in relictis ad pias
causas sufficit testamētū cū duobus
testibus. de testa. c. relatum. 7. c. oēs.
Ab impatore possunt etiam pūilegia
cōcedi: q̄a ipse cum vniuersis laycis 7
clericis p̄esse debet in tēporalib⁹: vñ d̄
quo ad illa tēporalia potest pūilegia
cōcedere. 36. di. tuus. vñde quādoq̄
p̄cedit impator pūilegia loco quo ad
imunitatē: quādoq̄ ecclīe vniuersali.
i. gregatiōi fidelīū: q̄nq̄ rōne ecclīe
q̄nq̄ psonis ecclesiasticis. **C.** de ep̄is.
7. de l. nemo. **C.** de his q̄ ad ecclesias
confugiūt. l. in presenti. in autentica
vt ecclesia romana colla. 2. nō autēz
p̄cedit in pūilegiis aliq̄b⁹ specialibus
vel singlaribus ecclesijs: vel collegijs:
vel psonis concessis: siue a papa: siue
ab impatorib⁹: siue ab alijs p̄ncipib⁹ i
his que ad eos sp̄ctāt: vñ cōueniēs
nō in cadit in canonē istum: nam qui
facit cōtra libertatē istī? vel illi? ecclīe
nō p̄pterea dicūt facē cōtra libertatem
ecclesiasticā s̄m Inno.

ii **I**tem notat Anto. de bu. in. d. c. guez
q̄ nō valet statutū factum per laycos
coartās clericos ad castra custodiēda
7 penam imponēs clericis nō custo-
diētibus. **I**tem notat Aincē. 7. abbas
q̄ statutū factum p laycos q̄ vadens
de nocte puniat in tanta q̄ntitate pe-
cunie nō ligat clericos: sed debēt per

ecclesiam puniri. extra de cōsti. c. eccle-
siasticam. 17. di. bñ q̄dem. **D**e imu-
nitate ecclesie personarum et rerum
ecclesiasticarū. **A**ide in d̄bo imunitat
in pisan.

Atrum violatores nō tātū ecclesie: s̄
etiam imunitatis ecclīe sint ipso iure
excoīcati. **R**ūdet Astē. li. 7. ti. 2. v. 18.
q̄ nō est idem violare ecclīaz 7 imu-
nitatem ecclesie: q̄a ecclīam violare ē
ipsam frangere vel incēdere: violare
d̄bo imunitatē ecclīe est facere contra
libertatem ecclesie. **V**iolans ecclīam
adualiter est excoīcatus ipso iure. vio-
lans d̄bo imunitatē ecclīe nō est excoī-
catus ipso iure: sed post monitionem
sufficiētē si emēdare cōtēpserit est exco-
municat⁹. i. 7. q. 4. nullus. 7. c. si quis
deinceps. vñde extrahēs hominē de
ecclesia ad quam pro refugio fugerat
nō est excoīcatus ipso iure cōi: in ali-
q̄bus d̄bo cāib⁹ violator ecclīastice im-
munitatis est excoīcatus ipso iure: vt
imponēs indebitas exatōes clīcis
Textus autem in. c. nouerit. de sen.
ex. loquit⁹ de faciētib⁹ statuta contra
libertatem ecclīe: p̄nta si q̄s statueret
q̄ fugiens ad ecclīaz quocūq̄ modo
7 casu posset inde extrahi talis esset ex-
coīcatus: vel q̄nī statuta: vel cōsuetudi-
nes seruari faceret. **I**tem si q̄ statuerēt
q̄ clerici tenerēt solvere pedagā vel
guidagā a q̄bus sunt imunes sūt ex-
coīcati: vel qui facerēt cōtrariā cōsue-
tudinē obseruari. vt in. c. p̄p̄. de cen.
li. 6. **E**t gñaliter q̄cūq̄ facerēt statu-
tum contra generale pūilegiū cōcessū
gñaliter omni ecclesie vel psonis eccle-
siasticis vel cōsuetudines contrarias
facerent obseruari. **C**ōcor. Ric. in. 4.

di. 18. ar. 12. q. 2. ubi vide plene de hac
excoicatione.

13 **Q**uero an clerici vel scholares ad sua
consilia possint in ecclesiis congregari.
Rndet **De. de an. in. c. decet. de imu-**
nitate. ec. li. 6. §. Guil. dicit qd ecclesiastica
et spūalia negotia possunt ibi tractari
vnde possūt ibi clerici synodū facere:
et de libertate ecclesiā et statu clericorū
et reformatōe morū i clero et i populo.
Item scholares possūt ibi magistrari
et similia facere: qd hoc ecclesiasticū ē:
et ab ecclesiastica psona magisterium
recipiūt. extra de magni. c. i. **E**st eim
res sanctissima sciētia. ff. de varijs. et
extraor. cog. l. i. §. est quidem. **S**i autē
scholares vellēt ibi tēporalia tumultu-
uose tractare. d. c. decet. eis obstat ibi
quarūlibet vniuersitatū et societatum
facit de maio. et obe. c. solite. in fine.
Addit etiam **Jo. an. in nouella. qd si**
layci vellēt ibi spūalia tractare: puta
de faciēdo festū beate marie & ginis:
vel aliquā confraternitatē in honore dei
vel alicuius sancti: vel de pace etiam
inter laycos faciēda hoc nō est inter-
dictum eis.

14 **Q**uero an ordinarij possint dare licē-
tiam laycis contra imunitatez ecclesie:
puta qd fiant plamēta orōes vel cāz
coguitōes et similia. **R**ndet **De. de**
ancha. et Guil. et cle. pisanū qd non: et
allegāt. ff. de traslac. l. cum hi §. si ptoz
et de off. procu. cesaris. l. i. et extra de
natis ex. li. v. c. vnico. vnde dicit tex.
in. d. c. decet. Ordinarij locorum hoc
faciunt obseruari suadenda suadeāt
interdicta hō canonis auctoritate cō-
pescant. Dicit tamen Guil. hoc hūz
esse nisi vrgēs et euidēs cā sūbset. hoc

potest intelligi: puta quando cursus
hostiū adesset.

15 **Q**uero que sint vetita in ecclesiis fieri
tex. in dicto. c. decet. sic dicit. **N**ullus
in locis eisdem. i. ecclesiis in quib⁹ in
pace ac q̄ete vota conuenit celebrari
seditionez excitet et clamatoz moueat
impetum ve omittat. **E**ssent in illis
vniuersitatū et societātū quarūlibz cō-
silia contiones et publica plamēta.
Essent vana et multo forti⁹ feda et
aphana colloq̄a. **E**ssēt et fabulatiōes
quolibz sint. **P**ostremo quecūq; alia
que diuinū possint turbare officium:
aut oculos diuine maiestatis offedē
ab ipsis p̄lus extranea: ne ubi pecca-
toz est venia postulāda ibi peccandi
det occasio: aut dephēdat peccata cō-
mitti. **E**ssent in ecclesiis et eaz cimi-
terijs negociatiōes: et p̄cipue rūdinaz
ac fori cuiuscūq; tumultus. **O**mnis in
eis seculariū iudicioz strepit⁹ et q̄lescat
Nulla in ibi cā per laycos criminalis
maxime agitet. **S**int loca eadē a lay-
coz cognitōib⁹ aliena.

16 **Q**uō an tractus facti in ecclesia te-
neant. **R**ndet glo. in. d. c. decet. qd sic
lz nō debeāt fieri: et qui faciūt peccāt
secus in p̄cessib⁹ et sētētijs iudicialib⁹
17 **Q**uid si fieri statutū qd nō possit eccle-
sijs donari vendi vel relinqui. **R**ndet
Petrus de ancha. in. c. eos. de imu.
ecclesie. li. 6. qd statuētes sūt excoicati
ipso iure.

18 **Q**uid si fiat statutū ḡnale qd veniat
includere clericos: puta **S**enis: qd si ci-
tatus coram officialib⁹ cōis declina-
uerit ipsoz iurisdictionē sit extra p̄te
dionem cōis: et ptās in civilib⁹ et cri-
minalibus non audiat ipsum: clerici

coram

coram talibus officialib⁹ citati nō au-
dent declinare quia postea in eorum
iniurijs et offensis ptās eol nō audirz
an si extra libertatē ecclesie. Rñd³ pe.
de an. q^o epūs potest: si ex hoc videt
clericos de facto dānificari: et timidi-
ores fieri cogere secularē ptātem. ad
declinādū q^o statutū illd sic generale
non intelligat de clericis volentibus
declinare: et ita dixi in. c. si diligēti. de
foro ppe. et per Bal. post Jacobū bu.
in autentica statuimus. C. de epis et
clericis.

**De his q^o vsurpāt sibi custodiā va-
cātū ecclīaz. §. 21.**

Quero hanc excoicationē. s. de
his q^o vsurpāt sibi custodiaz
vacātū ecclīaz.

i **Q**uerit glo. q^o text⁹ dicit vniuersos
An masculinū accipiat femininū: vt
intelligat etiam vniuersas. An mu-
lieres que sibi vsurparēt sint excoicate
Rñdet glo. q^o sic: q^o semp masculinū
accipit femininū quando a canone p-
fert: de quo hic vide plene p^o Petruz
de ancha.

2 **Q**uero q^o text⁹ dicit vniuersos et sin-
glos q^o regalia custodiā siue guardiā
aduocatiōis seu defensionis titulum
in ecclīis monasterijs siue alijs q^o b-
libet p^ois locis de nouo vsurpare co-
nantes bona ecclīaz monasteriorū
aut locorū ipsoz vacantiūz occupare
psumūt que dicūt regalia. Rspōdet
glo. i. collecta que sit regis ratōne v^o
impatoris vel tributū q^o debet regi
vel iura que ad impatores pertinere
sueuerūt: vt port⁹ vedīgalia q^o erāt
ecclīis cessa per impatorem: vel ab
impatore vel rege: et aliquis de nouo

volebat sibi vsurpare vacante ecclesia
i. mortuo rectore. Alia vocabula que
sequūt custodiaz et guardiā et cetera.
sunt nomia iuris patronat⁹: quocūq^o
ergo nomine censeant vsurpātes de
nouo tale ius in ecclīis vel alijs p^ois
locis et bona ipsoz locorū vacātū ex
coicati sunt ipso iure.

3 **Q**uero quare dicit de nouo vsurpar⁹
et quādo dicatur de nouo vsurpare.
Rñdet glo. et de. de an. q^o quando
vsurpans ostendit titulum: puta q^o a
tenet ista titulo patronat⁹: et adhuc
pscriptio non est ppleta. 40. ānozum
Si autem ostenderet titulum: et esset
ppleta pscriptio non diceret de nouo
vsurpare. Si nō nullum hēt titulum
dicet de nouo vsurpare: nisi tenuisset
tanto tempore: cuius initij memoria
nō existit. Si nō existerz memoria vi-
ceret de nouo vsurpare.

4 **Q**uero dicit hic q^o clericū ecclīaz et
monachi mōasteriorū et p^one alioz
pioz locorū: puta hospitaliū q^o pcurāt
vt bona dictorū locorū vacātū occu-
pēt sunt excoicati. Quero quomodo
dicant hoc pcurare. Rñd³ glo. forte
ocasiōe discordie inter ipsos suscitata
Et dñt pcurare ope silio et p^ouasiōe
et coopatione. extra de homicidio. sic
dignum. Item nota fm glo. de. q^o
clerici cū vident bona ecclīe vsurpari
debent se opponere: q^o intellige cuz
effectū q^ontū in eis erit inuocādo bra-
chiumulare: vel sibi nūtiādo. extra
de homi. postulasti. et c. dilecto. j. de
sen. ex. vbi ad defensionē talem licitā
possunt laycos inuocare. ad hoc. l. z.
§. cum igit. ff. de ui et ui armata. et si
in siliū alicuius mors interuenerit

nō imputabit sibi s̄ aduersario. l. qm̄
multa. **S.** ad. l. iuliam. de ui. et notat
Inno. de resti. spo. c. olim.

¶ Item nota q̄ p tempore quo clerici
nō defendūt ecclesiā ab oppressiōe nō
debent recipe puentus: vt hic i textu
qui dicit. Illos hō clericos qui se vt
deberent talia faciētib⁹ non opponūt
de puētib⁹ ecclesiāz seu locorū ipoz
p tempore quo pmissa sūn debita cō
tradiōe pmisserint aliqd pape distri
ctius inhibem⁹. Sed an saltē possint
pape vidum ⁊ vestitū. archi. tenet q̄
nō. quia qui nō laborat nō manduc⁹
vt notat. ff. d. dam. infec. l. q̄uis. Itē
nota s̄m glo. q̄ fundans ⁊ dotās ec
clesiam de dyocelani cōsensu potest
hoc statuere: vt fruct⁹ ipsi⁹ ecclesie cū
vacabit possit suos facere. i8. q. 3. eleu
terius. de iure patrona. c. preterea. et
c. nobis.

¶ Quero quid de illo q̄ iusto titulo vel
antiqua cōsuetudine debet habere cus
todia vacātis ecclesie vel monasterij
vel hospitalis vel alterius p̄i loci. An
vacante ecclesia sibi lucrifaciat fruct⁹
R̄ndz glo. q̄ nō: sed fruct⁹ cōseruare
debet futuro successorī. Qui. n. custo
diā habet custodire debet nō cōsumē
habebūt tñ q̄ diu custodie dāt opaz
moderata cibaria.

¶ De falsificatib⁹ litteras dñi pape.
§. 32.

¶ Irea hanc excōicationē. l. de
falsificatib⁹ litteras domini
pape vide qd dicit in pisan.
in verbo excōicatio tertio: quia eadez
ponuntur in sum. h̄estē. l. 7. ti. 2. d.
24.

¶ Quero qd si falsitas est ita latens q̄

videri etiam nō possit etiam a perito
R̄ndet R̄sten. vbi. s̄. q̄ si diligētiam
quā potuit p se vel p alios fecit n̄ tñc
al's nō excusat.

¶ Quero vtz impetrās litteras a papa
tacita vitate suggesta falsitate sit ex
cōicatus ipso iure. R̄ndet R̄sten. vbi
supra. q̄ nō: siue hoc faciat impetrās
sciēter vel ignorāter etiā si tñs vitas
taceat: vel si talis falsitas suggerat q̄
ea vitate manifesta vel falsitate non
suggesta papa litteras illas nō con
cessisset: vnde de rescrip. c. sup litteris
habet q̄ littere sic impetratē p mali
tiam vel fraudem indistinde n̄ valēt
non tamen dicitur ibi q̄ impetrans
excōicatioz incurrat. vide ric. in. 4. di.
i8. ar. 12. q. 3.

¶ Quid de illo qui litteris vti⁹ aposto
licis s̄b alio nomie impetratis. R̄ndz
idem vbi. s̄. q̄ licet tam isti q̄ illi sint
digni magna pena ⁊ cōfusione non
oportuit tamen ius condere q̄ tales
ipso iure excōicationē incurrāt: quia
talis fraus a pte aduersa vel a iudice
extra vtentes facili⁹ ⁊ certitudinali⁹
pbari potest: puta si talis littera sit i
petrata s̄b nomine Petri clerici: vel
cruce signati: et non sit ita facili⁹ ⁊
certitudinaliter excipi potest contra
vtentē talibus litteris ostēdēdo q̄ nō
est clericus vel cruce signat⁹. R̄nd ob.
25. q. 2. dicenti. vbi dicit. Falsari⁹ qui
litteras impetrat falsa suggestiōe: v̄
falsis p̄ibus: quia liz talis sit falsari⁹
lato sūpto vocabulo: nō tamē ē p̄prie
falsari⁹ litteraz pape: quia v̄as l̄ras
impetrat licet falsa suggestiōe. vide
Ric. vbi. s̄.

¶ Quero qui sunt modi falsificādi l̄ras
papaes

papales. Rñdet tex. in. c. licet. de cri. fal. ponit plures modos 7 species falsitatis. **P**rimus siue pma species falsitatis est: vt falsa bulla falsis litteris apponatur. **S**ecūda vt filuz de vera bulla extrahat ex toto: 7 p aliud filuz missum falsis litteris inferat. **T**ertia vt filuz ab ea pte in qua carta plicat incisum cum ha bulla falsis lris imitat sū eadem plicatura cum filo filis canapis restauratū. **Q**uarta cū a supiori pte bulle altera ps fili sū plūbo rescindit: et p idem filū litteris falsis inserta reducit. 7 plūbū. **Q**uinta cū litteris bullatis 7 redditus i eis aliqd p rasuraz tenuem imitat. **S**exta vt cum scriptura litteraz quibus fuerat apposita ha bulla cum aqua et vino vniuersaliter abolita seu deleta eadē carta cum calce vel alijs iuxta vsuetū modū siue artificii dealbata d nouo rescribit. **S**eptima cum carte fuerat apposita ha bulla totaliter abolite v abrase alia subtilissima carta eiusdē qntitatis scripta cū tenacissimo glutino coniūgit. **D**einde sūdit tex. **E**os etiā a crimie falsitatis nō reputam⁹ imunes qui contra cōstōnē nostrā sciēter litteras non de nostra vel bullatozis nostri manu recipiūt. **I**llos quoq; q accedētes ad bullaz falsas lras caute pñciunt: vt de ha bulla cum alijs sigillens. **S**ed he due species falsitatis non possunt facile cōphēdi nisi i mō viciaminis vel in forma scripture vī qualitate carte falsitas cognoscatur. **I**n ceteris autem diligēs indagator falsitatē poterit itueri vel in adiūctōe filoz vel in collatōe bulle vel motiōe vel obtusione presertim si bulla nō sit

equalis: sed alicubi magis tumida: et alibi magis depssa.

Quero vtz si inueniēs litteraz pape: cuius efficacia iam expirauit: puta qā fuit data ad tempus qd iam transiit ludo non intentōne vtendi litteram aliquaz in ea male formatā reformet vel punctum faciat: vel quolibet alio modo aliqd imutet an sit excōicatus ipso iure. Rñdet Asten. vbi. s. **D**icūt aliqui q nō: quia illa excōicatio nō itelligit nisi de litteris que pnt vtilcs esse aliter: pdicta autez littera quo ad cōem hominē inutlis esset. **S**3 cōtra lz illa littera non mutata sit inutlis: tamen p rasuram sic imutari possz q vtilis appareret: vt si ibi scriptura essz post terminū: nam videt vtilis que erat ante inutlis. **C**ū g quecūq; imutatio siue pua siue magna circa litterā pape que p mutationē possz apparere vtilior q erat: vel vtilis cum nō esset sit phibita sū pena excōicatonis late sententie: videt q imutās aliqd circa litterā de qua est questio sit excōicat⁹ ipso iure: q d cōcedēdū videt: vt extra de cri. fal. c. licet in glosa vbi dicitur. **Q**uicūq; addit vel imutat rescriptuz pape est excōicat⁹ vel falsari⁹ idistide. **N**ō obstat de fide instru. c. ex litteris vbi dicit de qbusdaz litteris qs pars aduersa de falsitate arguebat eo q i narratōe facti abrase erāt: qā p illam rasurā false iudicari non possunt: qā sicut dicit i glo. dicto. c. licet. **R**asura illa facta fuit per eum qui litteras scripsit: 7 non per eum qui illis utebatur. **D**e litteris autez que p nullā rasurā possent apparē vtilcs: puta de littera citatoria aliter iudicādū esset: quia si

5

tota radere et de nouo scribere non posset apparere utilis. **Concor.** Ric. in 4. di. 18. ar. 12. q. 4. **Rota** fm Jo. an. circa secundam speciem falsitatis. scilicet de isto filo extracto et alio imisso: ista falsitas fit includendo bullam in loco calido ita quod ibi non liqueat: tamen intenerascit ita quod filum potest trahi: in tractatione est tamen aliqualis tumor per quem post filum imissum oportet bullam maleari: et hoc intendit finis. **Tertia** falsitas est ita exemplificat hosti. quod incidat humum filum simpliciter vere littere: et extrahatur de littera: et imittat false littere ad modum littere vere plicate: et simpliciter plicatura false littere refarciat filum et eius scisura cum filo similis canapis.

De insecutoribus cardinalium. §. 27.

Circa hanc excoicationem. scilicet de insecutoribus cardinalium.

Rota multiplices penas ut scias quomodo rectores civitatum qui non faciunt eas observari incurrunt excoicationem. **Primo** ergo dicitur. Si quis deinceps in hoc sacrilegi generi irreperit quod sancte romane ecclesie cardinalem hostiliter fuerit insecutus vel percusserit vel recepit: vel socius fuerit facientis: aut fieri mandaverit: aut factum ratum habuerit: aut consilium dederit vel favorem: aut postea receptaverit: vel defensusaverit scientem eundem sicut reus criminis lese maiestatis perpetuo sit infamis hec est prima pena. **Secunda** quod sit diffidatus et banitus. **Tertia** quod sit instabilis active et passive. id est non possit condere testamentum: nec alicuius bona possit habere ex testamento vel ab intestato. **Quarta** quod cuncta eius edificia dent in ruinam et nullo tempore possint

reparari. **Quinta** quod nullus ei solvat si est debitor eius: nec teneat in iudicio ei respondere. **Sexta** quod eius bona confiscet. **Septima** quod si qua feuda locationes officium vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquo ecclesiis obtinet sit eis ipso iure privatus: que sic libere ad ecclesias reuertantur quod ecclesiarum rectores ipsis per sua voluntate disponant. **Octava** quod si habet filios vel nepotes beneficiatos per rectam lineam descendentes quovis beneficio etiam si pontificali adepti fuerint dignitatem sint eis ipso iure privati spe promotionis omnino sublata. **Non** quod dicti filii vel nepotes ex virili sexu descendentes non possint ascendere ad aliquam dignitatem ecclesiasticam vel munerandam nec ad alicuius loci regimen. **Decima** quod non possint esse advocati notarii iudices: nec alium ministerium seu officium publicum possint habere. **Undecima** quod non possint esse testes in iudicio. **Duodecima** quod non possint ascendere ad ordines: nec ascendere ad officium vel beneficium ecclesiasticum. **Tertiadecima** quod sit privatus omnibus actibus legitimis omni spe dispensationis adempta. **Quartadecima** quod sic ex insecutione predicta sicut ex iniectioe manuum violenter ipso facto sententia excoicationis incurrat: tam insecutorum quam aliorum supradictorum. **Quintadecima** quod quod diu in sua contumacia perdurat singulis diebus festivis et dominicis pullatis campanis et cadellis accensis per omnes ipsorum loci ecclesias in quo tantum facinus fuerit attentatum: necnon civitatum et dyocesis vicinarum excoicati publice nuncietur: nec ab alio quam a romano pontifice absolute beneficium obtinere possint: nisi in

articulo

arciculo mortis. **S**extadecima cum fuerint absoluendi pmo et sufficienter et idonee caueant qd inferende pene parebunt: et qd penitentia pagent iniungenda. **D**ecima septima qd p omnes illi loci ecclesias principales vicinorumqz locorum diebus dominicis et solenibus incedat nudi coram populo femoralia tantum habentes ac ferulas ferentes in manibus: cum quibus p easdem ecclesias publice sustinent. **D**ecima octaua qd postea debet ire ultra mare aduri penitentia per tres annos ad minus: nec debeant inde reuerti sine speciali licentia sedis apostolice: sed postquam sic fuerint absoluti possint exigere credita a suis debitoribus que postmodum adquisuerunt. **D**ecima nona qd si pape videbit poterit dictas penas extendere ad collaterales. id est ad fratres nepotes ex fratribus et pronepotes. Tamen si quis in premissis nudo consilio: vel simplici fauore fuerit culpabilis debet puniri per iudicem secundum quantitate culpe. **R**udum consilium vel simplex fauor intelligitur illius qui ad maleficiu faciendum nihil adiungit: et in nouella ponit exemplum Jo. an. i. illo qui post insecutionem requisitus ab insequente grauauit maleficiu. **V**ide eum et **D**e. de archa. **I**tem si quis familiare clericu: vel religiosu de familia pape: vel cardinaliu offenderit debet acriter puniri: ut pena proportionetur delicto. **S**i quis vero cardinalis occiderit vel causam dederit per se vel per aliu ultra premissa debet exaspari ita rigore vindicte qd viuens desideret et inuocet mortem in auxilium.

Querit glosa super verbo sacrilegus: quid si quis puterz cardinalis se defendendo

an habeat locum iste pene. **R**espondet qd non. **I**tem non qd ille qui solum insequitur cardinalem est excoicatus: et est speciale nam insequens alium clericum non tantum puterz excoicatus non est secundum Jo. an. et Archi.

Item non secundum **D**e. de Anc. qd multis modis dicitur quod hostilitas delinquit insequendo quandoque putiendo: et hoc clarum: quicquid capiendo: et hoc intellige cum effectu secundum Archi. qui non putat qd per insultum vel obsessionem factam ad domum sit locus huic pene si non obsidet ibi ad custodiam: sed ad recedendum per ea que non. **I**nno. in. c. nuper. de sen. ex. de alijs delictis modis hic expressis.

Querit glosa. et **D**e. de an. quid si receptator insequetur cardinales sit cōsan guineus receptati vel affinis. **R**espondet qd non tenet istis penis: quod intelligit Jo. an. in nouella hum. l. qd non puniuntur pari pena sicut extranei. ff. eo. l. 2. dicit enim qd non absoluitur: nec tam seuerè puniuntur sicut extranei.

Quero dicit textus si quis ratum habuerit insecutionem cardinalis incidit in has penas. **I**doneum est qd talis insecutio non fuit facta ei nomine vel mandato sed nomine alterius: tamen postquam fuit facta iste habuit ratum: an sit excoicatus. **R**espondet glosa qd non. per regulam iuris que dicit. **R**atum quis habere non potest quod eius nomine non est gestum.

Quero dicit hic qd ei edificia debent dirui: quod si habuit domum vel turrim totam cum alio: et pars inferior erat sua et superior socii. **R**espondet Jo. an. et **D**e. d. an. qd quidam dicunt qd ille socius cogit redimere partem delinquentis: et istud precium erit filii. Alij dicunt qd pars

superior destruet et inferior assignabit
socio: sed illa esset mala diuisio: quia
remanebit pars inferior absque tecto: et sic
inutilis. Alij dicunt quod tota destruitur
ff. de aqua plu. ar. l. si interdum Jo.
an. in nouella dicit quod superior contra infe-
riorem regressus habebit. Idem de an.
dicit quod probabilior mihi videtur opinio
quod fiscus redimat partem socii: cum succe-
dat in bonis istius delinquentis. Nota quod
post publicationem bonorum delinquenti
debitorum non tenetur ei de debitis respondere
sive soluere: sed fisco qui vice heredi ob-
tinet. vt. l. 2. C. ad l. iuliam de ui. et hoc
est rursus quando bona sunt ipso iure pu-
blicata: quando vero per sententiam veniret
publicanda: utique debitorum soluendo li-
beretur. vide hic ff. de an.

7 Quero quia hic dicitur quod iudices car-
dinalium debent per ecclesias vicinarum ciui-
tatum diebus dominicis et festiuis publice
nuntiari excoicati: que dicuntur esse vicine
ciuitates. Respondet glossa in verbo beneficium
quod iudicis arbitrio est relinquendum: vel
possumus dicere vicina non distantia vel
duas dietas: vel non distantia vel vna
vel. i. puincia: et ideo arbitretur in hoc
bonus iudex.

8 Quero dicitur hic quod quando isti absol-
uentur debent cauere idonee. Quero quomodo
intelligatur idonee. Respondet glossa dando pi-
gnora: vel fideiussores: sed si non possunt
sufficere cautionem dare debent dare iu-
ratoria cautiones: et cauebit sub hypothe-
ca suarum rerum.

9 Quero dicitur hic quod debent ire vel mar-
turi penitentiam per tres annos. Idem quod
christiani nihil possideant ultra mare ubi
iste possit viuere et habitare. Respondet glossa.
quod hec pena tunc est in aliam commutanda.

10 Quero etiam dicitur hic quod quicumque dederit
insecutori cardinalis auxilium et fauorem
incidit in has penas. quomodo intelligitur
quod dare auxilium et fauorem. Respondet
Petrus de an. quod plures possunt esse culpabi-
les in delicto varijs modis: Item quando
plures principaliter deliquerunt: quandoque
vnu principaliter. alij accessorie: et hoc
accessorie multis modis: quandoque mandando
quandoque ratum habendo: quandoque consulendo: quandoque
suggerendo: sive animum inflammando:
quandoque assistendo et hoc multipliciter: nam
quandoque assistit ut adiuvet: quandoque non ut ad-
iuvet: sed ne offendens tedi possit: quandoque
custodiendo vestes spolia victualia pas-
sum transitum et similia. Singulis ergo
casibus qualiter puniatur non potest dari
certa regula: quia plus et minus peccat
in talibus: ideo imponitur pena exordi-
naria ut hec quod excessus exegerit vindi-
ctam preceat ut in tertio.

**De rectoribus ciuitatum qui non puniunt
insecutores cardinalium. §. 24.**

Quia hac excoicationem. scilicet de
rectoribus ciuitatum qui non pu-
niunt insecutores cardinalium hec
habet ostensionem. Item quod hic non est papalis
quia papa sibi non refuat: ideo dyocesa-
nus potest absolvere. per. c. nuper. de
sen. ex. Item nota quod princeps senator
consul potestas: vel alius dominus siue rector
incidit in excoicationem tam ipsi quam offi-
ciales eorum: si .iij. mensem postquam res ad
eorum noticiam puenerit si non faciunt pu-
niri secundum hanc ostensionem tales insecutores.
Sinitates vero propter urbem romanam
que talibus insecutoribus dederint au-
xilium consilium vel fauorem: vel si post
.ij. mensem non punierint tales insecuto-
res sunt privati dignitate pontificali vel

alia

alia. s. pōtīficālē. i. archiepālī vel alia:
7 etiā remanēt interdīte.

De īsecutorib⁹ epōz. s. 35.

Quā hanc excoīcatōz. s. de īse
cutorib⁹ epōz.

In pmo penas q̄ iniurioſe
vel temere pcuſſerit: ceperit vel bānie
rit v̄l mādauerit fieri: v̄l facta ab alijs
rata habuerit: vel loci⁹ fuerit faciētis
aut cōſilium dederit: aut fauorez: ſeu
ſcienter deſenſauerit eūdem etiāz in
illis caſib⁹ in q̄bus pcutiēs clericū nō
eſſet excoīcat⁹: nihilomin⁹ tales īse
cutores ſunt excoīcati: et hec eſt pma
pena. **S**ecūda pēa ē q̄ cadit a feudis
locatoib⁹ officijs 7 ſpūalib⁹ beneficijs
ſiue tēporalib⁹ que obtinet ab ecclīa
cui pēſt epūſ ſic offēſus cadit ipō iure
7 ad īplam ecclīam libere reuertuntē.

Tertia q̄ filij p masculinā lineam de
ſcēdētes vſq; ad gñatōem ſecundam
omni ſpe diſpēſatōis adēpta reddāt
ipſo facto inhabiles. ſ. ad ecclēſiaſtica
bñſicia in ciuitate dyoceſū quib⁹ idē
epſ pſidz obtinēda. **Q**uarta q̄ terra
talis īſequētis epm: dū tamen vltra
vnā dyoceſim nō cōtineat. **I**tē locus
aut loca alia in q̄bus capt⁹ eſt: q̄ diu
deſinet ſit interdīta. **S**i vero terra
talis īſequētis epm habz duas dyo
ceſes: tūc dyoceſis domicilij pncipaliſ
ipſius: 7 illa etiā qua fuerit delictū
cōmiſſū ſi ſuaſit: 7 due alie que ſb ipō
ſunt eidem loco magiſ vicine īdīcto
ſbiaceāt ſupradīcto. **Q**uinta q̄ p oēs
ecclēſias illius loci in quo cōmiſſus eſt
facin⁹: 7 p ecclīas vicinaz dyoceſum
q̄buſcūq; diebus dominicis 7 feſtiuis
pullatis cāpanis 7 cādelis accēſis ex
coīcat⁹ publice nūtiēt. **S**exta q̄ cuz

abſoluēdus erit vel fuerit ſufficiēter 7
idonee caueat q̄ inferēde pñie pebit
7 penitētiā paret in iū gēdā. **S**eptia
q̄ ciuitas que pmiſſa vel aliquid pre
miſſoz in epm ſuū cōmiſerit ſit inter
dīta donec ſatiſſaciat. **O**ctaua q̄ po
teſtas ſiliarij baiuli ſcabini aduocati
redtores conſules et officiales ipſius
quocūq; nomine cenſeāt in pmiſſis
culpabiles exiſtentes excommunicati
excommunicatōne papali a qua niſi in
mortis articulo abſolui neqūt. **N**ona
q̄ tāto exacerbēt dīcte pene in inter
ſectōib⁹ epōz q̄to grauior eſt culpa.
Decima q̄ ſi aliq; in articulo mortis
abſoluit niſi poſtq; pſtine reſtitut⁹ ē
ſanitati q̄ cito cōmode poterit ſpe
dū romani pōtīficis pſetare ſe cura
uerit eius mandatum humiliter rece
pturus in eandem excoīcatōem ipſo
facto reīncidat.

Querit glo. ſup vbo quēuis pōtīficē 2
an he pene aabeāt locū in pſequēte
epm q̄ renūtiāuit epatui. i. loco nō or
dini. Rndet glo. q̄ ſic.

Item querit an habeat locū in perſe
quēte illos q̄ ſūt electi 7 nōdū pſecti.
Rndz glo. q̄ nō. 3

Quero qd ſi pcutit epm ſe deſcēdēdo 4
Rndet glo. q̄ nō ligabit his penis.
Inō fm glo. in vbo bānierit q̄ decre
talis ſfeliciſ que loq; de īſecutorib⁹
cardinaliū habet minus q̄ iſta in eo
q̄ punit hoſtiliter pſequētē: iſta ſoluz
pcutiētē capientem vel bānientem
h3 tñ pl⁹ iſta in eo q̄ punit bānientē
qđ illa nō facit.

Quero qd ſi quis mandauit iſtas p
ſecutōes fieri in epm 7 tamē non eſt
ſecutum maleficiū: an habeāt locum 5

he pñe. Rñdet glo. q. nō. Rñce ob. 2.
p hñani de homi. li. 6. q. a ibt spāle h3
Jo. de ligna.

Quero qd si ista maleficia n̄ sūt facta
eius nomine 7 is ratum habuit. An
locum habeāt he pene. Rñdet glo. q.
nō p reglam iuris: q. q̄s ratū habere
nō potest qd ei⁹ nomine nō est gestū
Nota pulcrā glo. sup. vbo defēlauēit
que sic dicit q. ista littera si his q̄tuor
ēdat. s. de socio fauorē dāte p̄liario
7 defēlante: ideo de singlis videam⁹
Circa p̄mum dic q. socij p̄prie dicūt
fm deriuatōes p̄pter piclū vel opis
societate: vel dicūt socius a sequor se-
queris: vnde dicūt soci⁹ p̄prie in piclo
collega in officio: comes in itinere: cō-
sors in p̄mio: sodalis in mensa vel in
sede. Sed nos iuste dicim⁹ sociū in
crimine. 22. q. 4. si ad peccatum. 26.
q. 2. illud in fi. Item dicimus socium
in ecclesia de of. dele. cū Rñso. de sen-
exco. ex tenore. Item dicim⁹ socium
in ordine. de cōfe. c. i. in fi. Item dicim⁹
sociū in via. de vo. c. 2. Item dicimus
sociū in cōiugio. 27. q. 2. cū societas.
Item dicim⁹ in lucro de spon. c. 2. de
sepul. c. i. De socio criminis quē voca-
mus qñq. cōsortē de here. c. cum fm
li. 6. dicit canon quem posse in malo
aliquem tripliciter sociare cōmittēdo
fauēdo n̄ corrigēdo. 22. q. 4. ita plan̄
Et ideo nō caret scrupulo societatis
occulte qui māifesto facinori desinit
obuiare. 86. di. faciētis. 2. q. 7. negli-
gere de homicidio. sicut dignuz. s. 2.
Ibī tamē stricte puto socium sumi p
agente. i. qui aliqd opat ad actum p-
cussionis captōis vel bāni. Et licz in
delinq̄do sint: qñq. plures socij quoz

nullus est p̄ncipalior et tales includūt
sō agētib⁹ de quib⁹ p̄mīit. qñq. tam
vnus est p̄ncipalis alter coopās: 7 sic
sumit hic socius: qd patz q. a de fauēre
premisserat: et sic est similis distinctio
circa vnionē notata in. c. i. ne sede va-
cante. Circa secūdū scz de p̄liario n̄
insisto: sed vide que notauī de re. in.
null⁹ ex consilio. li. 6. ff. de vboz sig.
. l. sepe. in fine. ff. mā. l. 2. in fi. insiti. de
obli. q. ex delict. nal. s. ope. Circa tertiū
de fauore 7 fauēre. Sciēdū q. est sim-
plex fauor qui nihil adicit ad peccatū
de quo i. c. felicitis. li. 6. de pe. 7 de tali
nō videt hic intelligēdū p id qd dicit
in his vt statim dicam. Item sciēdū
q. canō dicit illuz impietati fauē qui
obuiare potest 7 non obuiat. 22. q. 7.
q. pōt. 83. di. error. de sen. exco. c. q̄te
s. de hoc dic vt ibi: 7 quia littera dicit
in his scz p̄cussioe captōe vel bāno: p3
q. fauēs huic delinquētī post delictū
p̄ter defensores de quo seq̄t n̄ iurrit
hanc penam: si in mā hereticorū lat⁹
recipiūt fautores de qbus in. c. excōi-
cam⁹. s. credētes. de here. eo. ti. c. 2. et
c. cōtra xpianos. li. 6. vt ligēt etiā p⁹
delictū 7 post sentētiā hereticis fauē-
tes de quo p Jo. 7 Ihostiē. in sum. de
hereticis. s. penul. et vñ in p̄dicto. s.
credētes. 7 fac de here. accusa. s. penul.
li. 6. Circa quartū scz de defensore.
Aduertēdū q. littera nō repetit ea q
p̄duxit in his trib⁹ casibus: per hoc
puto q. etiam defensorē post malefi-
ciū punire intēdit. Est ergo quidam
defensor. i. audouizator delicti: 7 talis
grau⁹ punit q̄s agēs. ii. q. 3. q. p̄sentit
i. 4. q. 3. qui alioz. 7 notat. 2 q. i. notū
de of. dele. c. i. Est alius defensor qui
etiam

etiam post delictum defendit: puta i-
pediēdo ne delinquens ad man^u iu-
dicis veniat eraminād^u vel puniēd^u.
27. q. i. si custos. facit. 21. q. 5. p. totum
vel impediēdo ne fiat executio de of.
dele. c. ex litteris: 7 hūc intēdit icludē
vt pbat in. c. felix. post pñ. eo. ti. ibi
postea receptauerit vel defensauerit.
Tamen nō puto q^d is qui talē defen-
sauerit ne ledat a puato vel a tertio:
vel ab offēso: puta ab epō vel ei⁹ cō-
sanguineis vindicare volētib⁹ inclu-
dat hac pena: cum illa sit iniuria ad
quam etiam ppullandaz a socio q^s
tenet de sen. exco. c. dilecto. cum suis
concor. li. 6. De illo q^d defendit in iu-
dicio patrocinādo: vide q^d dixi post
hostien^{se}. de cle. ex. mi. c. pposuit sup
vbo fauorem. Item nota hic f³ Jo
de ligna. si quis esset socius insequētis
epūm sola p^rsentia nihil faciendo nec
coopādo nō esset in culpa nec in p^rea.
iz. q. cū deuotissimā.

7 **Q**uid si aduocat⁹ vult talē isecutores
defēdere in iudicio de iure: an icidāt
in hanc penam. R^{es}pondet idēz fm
Ida. q^d nōn.

8 **Q**uero dicūt hic q^d filij descēdētes p
lineā masculinā sint inhabiles ad be-
neicia obtinēda in dyocesi in q^ā epūs
offensus p^rsidet: nūquid ergo in alia
dyocesi erunt habiles. R^{es}pōdz glo.
q^d sic.

9 **S**ed nūqd p^ruat b^rificijs iā obtentis.
R^{es}ndz glo. q^d nō: dicūt tamē q^d credit
q^d iste nō posset permutare cum alio
b^rificio existente in illa dyocesi i qua
p^rsidet epūs offensus.

10 **Q**uēit glo. q^d faciēdū de istis cādelis
accēsis cum q^bus sunt isti excōicandi

R^{es}ndz q^d debēt extingui et pedib⁹ cō-
culcari: nā iste mod⁹ excōicadi posūt⁹
ii. q. 3. debent.

Quēo dicūt hic q^d quādo q^s absoluit⁹ ii
ab hac excōicatōe in articulo mortis:
q^d nisi adueniēte sanitate q^z cito com-
mode poterit se representet sedī apo-
stolice reincidit i eādē excōicatōem.
Quēo quomō intelligit illd⁹ omode
R^{es}ndet glo. i. q^z citius opportunitatē
habuerit q^d exponit hosti. i. cessante
ipeditamento 7 aliquo modico tēpore
indulto quo sibi de necessarijs valeat
puidere: vt. ff. ex qui. causis ma. l. ab
hostibus. §. si. Jo. de ligna. dicit fm
An. si q^z cito didat cōsciētia: et sine
p^rsone piculo potest ire 7 nō vadit pa-
tis suis sarcinulis statim i excōicatōz
incidit. 5. q. i. q^ddam maligni. cum ibi
notatis. i. q. 7. q^z propter. ff. de manu.
testa. l. libertas. 7 in hoc relinq^r arbitrio
istius.

Sed nūquid credit in hoc absoluto. iz
R^{es}ndet glo. q^d nō debet. n. iudex hoc
arbitrari quando iste dicat cōmode
posse: als si sibi crederet deludē possz
constitutionē istaz friuolis excusatio-
nibus frigoris vel caloris 7 silibus.

Sed nōqd credetur ei in foro p^riuiali. iz
R^{es}ndet glo. q^d sic: naz de re occulta 7
aie piculo est ei credēdū de homi. c. si
gnificasti. 2. de sen. ex. c. si vbo.

Querit hic Jo. de ligna. fm Lādul. i4
nūqd capiēs equū per quē equitat v^l
res quas supra se portat sit excōicat⁹.
R^{es}ndet q^d aut est res talis quam licet
sua auctoritate de iure accipe: vt si lo-
cauit domū clerico 7 debeat p^rensionē
quam nō soluit: 7 hoc casu nō icidit i
excōicatiōem ipsum expellendo cum

moderantie tamen extra de resti. spo
oliz: aut nō est talis: et tunc aut iducit
clericus sup metuz ad tradēdū alicui
vt q̄a dicit clerico: nisi des equū tali
te occidā: et tūc nō incidit i excoīcatōz
inferēs metum et balem: q̄a vt icidat
in canonē illū req̄rit manuū iniecto
i 7. q. 4. si quis suadēte. Aut s̄trahit
manualiter rem clerici: et tūc aut res
adheret p̄sōe clerici vt equus et vestis
et tē icidit aut nō adherz sēp et icidit cū
adherz si violēt arripiat: sec⁹ si furtie.

15 **Q**uēo dicit hic q̄ si est ciuitas s̄biac⁹
interdicto donec satisfecerit: nūquid
q̄ facta satisfactōe est abolitū iēdictuz
sine aliqua relaxatiōe. R̄ndet Jo. de
ligna. fm Landul. q̄ nō imo est ne-
cessaria supioris sentētia que relaxet.
2. q. 6. p̄lbyter: secus si vsqz ad certuz
tempus vel modū fuit factū iēdictū
q̄a tūc lapso tēpore vel modo cessare
cessat iēdictū extra de spon. nō est
Ratio diuersitatis est q̄a primo casu
potest dubitari an plene fore satisfi-
ctum: sed in alijs secus de hoc de eta.
et qualitate cum bene.

16 **Q**uero an loci excoīcat⁹ teneatur
euitare socium excoīcatum. R̄nde de
sen. exco. si nos. et ibi notatur.

17 **Q**uero quia dicit hic q̄ dans cōsiliū
incurrit excoīcatōem: de quo cōsilio
loq̄t: R̄ndz Jo. de ligna. hz Dau. q̄
intelligit de cōsilio fraudulēto: nō de
nudo: q̄a nudū cōsiliū nihil addit ad
peccatū: vt notat de sen. ex. c. nup. de
homi. c. sicut dignū: et in reglā null⁹
ex cōsilio et ibi notat. Cōsiliuz autem
p̄stat suadēdo et vtilitatē securā ostē-
dēdo vt nō. Anno. d. homi. ad audiē-
tiā et pbat. ff. de fur. l. furti. q̄. cōsiliuz

et per Bar. in. l. nō soluz. q̄. si mādato
ff. de fur. De nudo autem hic nō dī-
scut in. c. felicis. eo. ti. li. 6. de quo re-
gulariter quis non tenetur. insti. mā-
dati. q̄. tua gratia.

18 **Q**uero quō dicat ciuitas delinquere
in ep̄m vt s̄biaceat interdicto. R̄ndet
Jo. de ligna. q̄ tūc dicit ciuitas deli-
quere cum homines duocato cōsilio
hoc faciūt et sit vt corpus: secus si vt
singuli nullo cōsilio p̄habito vel occu-
pato. ff. q̄d ui aut clam. l. q̄. autem. q̄.
si in sepulchro. et ff. q̄ cuiusqz nomine
l. nulli. et ibi notat de cōsti. cum oēs:
et ibi notat: et p hoc cōsului ciuitatem
Bononie nō esse interdictā ppter re-
bellionem factā a q̄busdā: vt singlis:
supposito q̄ lex interdicat ciuitatē re-
bellionē facientē et defendi in curia i
p̄sentia pape: et postea in p̄ntia cardī-
naliū hoc pcedē: et si oēs de ciuitate
fecissent vt singuli: nō vt corpus.

19 **Q**uero pōe q̄ statuto ciuitatis cauet
q̄ si alijs insultū fecerit ad domum
alicui puniat in 20. libris: quidā insul-
tauit aliquē s̄b porticu: an dicat fecisse
insultum ad domū. Speculator tenz
q̄ sic p c. si quis cōtumax. i 7 q. 4. et c.
si quis in atrio. extra de imu. ec. cum
ecclesia: h̄ec speculator notat de imu.
eccliarū. q̄. 2. et. sed pone.

**De exigētib⁹ et extorquētib⁹ talias
a clericis vel collectas. q̄. 26.**

Quero pone q̄ nō exigunt vel extor-
quent ab inuitis: sed ipsi clerici sp̄ore
soluūt: an incidant in excoīcationem
R̄ndet glo. et Paulus in de. quoniā
de immu.

de immu. ecclesie. q. nō.

3 **R**ota q. ecclesiastice psonē nō debet
grauari angarijs: nec pangarijs: puta
ad fossata faciēda v. huiuscemōi: vt i
dicto. c. nō minus. vel ad collectas v.
talias siue exadōes quascūq. vt in. c.
aduersus. extra de imu. eccle. nec pro
domib. p. dijs vel q. buscūq. possēsiōi-
bus ab eisdē ecclesijs vel psonis eccle-
siasticis legitime acten? acq. sitis v. in
postez acq. redit v. i. c. d. imu. ec. li. 6.

3 **Q**uid dices de istis frīb. tertij ordi-
nis beati Frācis: et de illis quos vo-
cat Bar. milites gaudētes: an dicēt
imunes tanq. psonē ecclesiastice: ita vt
imponēt eis collectas sint excoicati
Rūdet i. De. de an. c. i. extra de imu.
eccl. li. 6. q. nō sint psonē ecclesiastice.
Prediati enī nō renūtiāt p. prio. Itē
habēt vxores et viuūt in p. prijs domi-
b. sicut layci: l. habeāt quēdā modū
viuēdi: et habitū approbatū ab ecclia:
vt notat Jo. an. in de. cum ex. eo. de
sen. ex. et iō videt q. isti nō sint exēpti
a datijs et collectis: q. l. habeāt certū
modū viuēdi et habitū: tamē nō sūt
clerici nec exercēt ministeria clericor.
vnde q. nō exercet artem l. sit descri-
pt. in collegio: nō p. pter hoc h. z. imu-
nitatē. l. s. p. textu. E. de sac. sanc. eccl.
Bar. tamē dicit se vidisse filia pluri-
moz docto. iuris canonici et civilis
q. isti a talib. exadōib. sint exempti:
sunt enim deo deuoti. i. z. q. i. duo sūt
g. nā. pro quo dicto facit text. in. d. c.
i. de imu. ec. li. 6. dum dicit psonis ec-
clesiasticis: nam nō potest negari q.
isti nō sint psonē ecclesiastice: l. nō sint
clerici: et hoc tenet Barto. ff. de iure
imu. l. semp. s. q. buscūq. q. d. intelligit dū

nisi assumpsisset illū habitū in fraudē
oneruz. l. cura. ff. de imu. et hono. vbi
glosa facit mentionem de istis fratri-
bus de penitētia.

4 **Q**uid si occurrit necessitas reipublice
puta insule? latronū vel exercitus vo-
lēs patriam delere vel cōburere q. b.
oportet obuiare et resistere: nec tēpus
cōsulēdi papam: an si graue? ecclesia
incurrat he. pene. Rūdet i. De. de an.
in. c. i. de imu. ec. et fm. Oldradū q. n.
si mora esset piclū allatura: vt. ff. de
dam. in fec. l. 4. s. si cā. et ff. de op. no.
nūtia. l. pupillo. s. si q. riuos. **R**ota
q. quedam bona vsib. eccliaz dedi-
cant quo ad fūdationē vel ortuz vel
mansū vel dotem ecclie: et hec exēpta
sūt. Cetera cū suo onere tūseūt de cē.
c. i. Itē nota q. fossata dicūt sordida
munera ad que ecclia nō tenet.

5 **Q**uero que dicāt expeditōes. Rūdz
An. de bu. i. caualcatas vel missiones
nūtiō. ad que clerici psonaliter cogi
nō possūt q. sūt sordida. Item nota
fm. An. de bu. in dicto c. non minus
que debeāt occurrere: vt posset epūs
facil. laycoz imponere collectā. p. mo
cōsēsus clerici. **S**ecūdo cui dēs vtilitas
et necessitas. **T**ertio q. vtilitas sit cōis
pro republica. **Q**uarto q. facultates
laycoz nō suppetāt: s. hodie etiaz his
occurrētib. nō possūt sine licētia pape
vt dicto. c. aduersus.

6 **Q**uēo ad que munēa seu collectas s. b.
iaceat ecclesia: et papa potest dare sol-
uēdi licentiā. Rūdet An. de but.
dicto. c. nō min. q. quedam sunt mu-
nera sordida: vt calcis coquēde arene
fodiēde vel fossati psonaliter faciēdi:
siue stabuli curandi vel mūdandi: et

ad talia nō potest cogi ecclesia. **E.** de
sacrosancta eccle. l. placet. Quedā sūt
munera exōrdinaria: vt sūt hospitia
7 similia que dicūt exōrdinaria: qā
n̄ sūt p aliquā legē vl̄ statutū ordiata
sed capitane⁹ fm suā volūtātē iponit
tempore fertilitatis: 7 ad talia n̄ tñt
ecclesia. **E.** de sacrosanc. eccle. l. placet
i6. q. i. romanoz. 7. c. iuxta sādiones
Quedā sūt munera exōrdiaria que
respiciūt publicā vtilitatē: vt defendē
republicā: ire ad exercitū p̄ncipis
cōtē saracenos vel mittere vel firmare
muros tempore noctis. Quedā sunt
exōrdinaria que respiciūt pietatē: vt
refectio viay 7 pōtiuz. Itē facē plato
caritatiuū sbsidiuz vel paupibus: siue
sbuenire dñō in necessitate: vt quādo
emptōez fecit: vel capt⁹ est: vel filiam
maritauit: vel miles fact⁹ est: vl̄ quia
ad p̄ncipē iuit p suis negocijs: vel qā
alias expēlas graues vl̄ itolerabiles
fecit rōabiliter: vel alia quacūq; causa
depaupat⁹ est vel numis obligat⁹: vl̄
nō habet aliqd comedere de istis dic
z. q. vi. extra de sen. ex. c. puenit. 7 vl̄
illa dic q nulla maior pietas q̄q; defē
dere patriā paupes et debiles ab ho
stib⁹. zz. q. z. fortitudo. 7. c. si q̄s. 7. c. n̄
inferēda. h̄ quo ad publicā vtilitatez
Quedā sūt munēa ordiaria āgariay
et perangariarum. Munera angaria
idest personalia sūt: vt quādo q̄s tñt
ire vel mittere in caualcatā dñi expē
sis tñ ipsi⁹ dñi. ff de mune. 7 hono. l.
muner. Item pangaria sunt mixta
idest p̄tim reale: 7 p̄tim psonale. i. qñ
q̄s tenet ire vel mittere in caualcatā
expēsis eūtis vel mittētis: vt d. l. mu
ner. §. mixta. 7 ab istis scz angarijs 7

pangarijs ordinarijs sūt oēs clerici li
beri. **E.** de epi. 7 cle. l. z. et fm doct. h̄
etiam dñm quo ad res deputatas ali
monijs eoz qui ecclesie deseruiūt 7 n̄
multum abūdāt. iz. q. z. eccliay suos
E. de sacrosac. eccle. l. placet. 7. l. p̄uile
giuz: seculis tamē in rusticis 7 colonis
possessionū ecclesiay: q̄ ab āgarijs et
pangarijs: imo etiam a talib⁹ fm ali
quos in aduētū p̄ncipis nō excusant
E. de sacrosac. eccle. l. neminē. Itē si
eps vel abbas tenet magnū 7 nobile
feudū a p̄ncipe aliquo qd cōsueuit ei
aliquo modo seruire: naz in hoc cāu
q̄uis nō teneat ire in caualcatā pso
naliter ar. zz. q. 8. §. i. 7. §. bis a qd⁹. 7
extra de voto. ex multa. §. vltimo: tñ
debet mittere fm q̄ solituz est: aliter
nō teneat feudū: ex quo nō vult facere
huius. ar. s̄ de cle. cōiugat. qd a te. et
hoc dñm si sit iustū bellū: 7 si sit iniū
stum: tūc debet cognoscē impatorem
celestē in supiorem. ii. q. z. iulian⁹. nec
p hoc in tali casu si nō mittat potest
p̄uari feudo. ar. d̄ p̄scrip. c. fi. 7 d̄ sue.
c. fi. Quedā sūt munera ordinaria q̄
rez sunt sicut tributa 7 census certi:
siue seruitia vel caualcate hospitia vel
silia cēra 7 ānualia possessionib⁹ ānera
7 ad ista tenet ecclesia: si res ad ipsay
deueniat. ii. q. i. si tributū. 7 c. magnū
zz. q. 8. conuenior. 7 c. tributū: 7 talia
posūt vocari supidita. i. tributa reb⁹
posita a qbus null⁹ excusat. **E.** de su
pidito. l. i. 7 z. li. decimo: 7 a prediatis
nō excusat ecclesia ex pacto vl̄ cā: nō
tāq; onera: sed tāq; tenēs rē oneratā
cū quelibz res trāseat cū onere suo. ff
de contra. emp. l. ex litteris. §. fi. 7 de
deci. c. pastoralis. quia que sūt cesaris

debent

debēt reddi Cefari: 7 que sūt dei deo
de cle. diu. c. ex pte. 7 sic q̄tū ad de-
cimas oblatiōes 7 alia spūalia: 7 quo
ad manū siue dotez excusat ecclesia
zz. q. vl. fm canonistas: 7 s. de cens.
c. i. Itē quia de decimis 7 oblatiōib⁹
nō soluit tributū. Item q̄ si fundus
redimere ē etiam nō soluet tributum
zz. q. 6. cōpim⁹. An autēz debeat cle-
ricus soluere decimā de p̄benda sua.
R̄s. s. de decimis. c. i. et. c. nouum
genus. 7 c. i. de cens. Quedā sūt mu-
nera pueniētia ex lucratiuo titulo rei
trāsate in ecclesiā a curiali que inscri-
ptiōes lucratiue appellāt: nā inscriptio
erat quarta ipsi⁹ rei quā aliq̄s dabat
venerabili loco. Exemplū si curialis
dabat ecclesie. i. 6. ecclesia quartā pte
illoz. i. 6. debebat dare p̄ tributo: et
vocabat inscriptio lucratiua: 7 ad ta-
les inscriptiōes vl mūnera seu tributa
nō tenet ecclesia. zz. q. 8. sanximus: p̄
q̄d puto q̄ ad istas gabellas q̄ soluit
de cōtradibus illis donatōib⁹ lucra-
tiuis nō teneat ecclesia. l. sanxim⁹. C.
de sacrosac. eccle.

7 **Q**uero quia dicit in dicto. c. q̄ impo-
nētes collectas clicis nō p̄nt absolui:
nec successores nisi satisfecerit. Quēo
de quo habet talis rector satisfacere
anteq̄ absoluat. R̄s. dicit An. de but.
q̄ d̄ emēdatiōe cuiuscūq̄ dāni ecclesie
p̄pter hoc cōtingētis: si nullū cōsiliūz
dedit de collecta imponēda. Sz si cō-
siliū dedit tenet nedum ad interesse:
s̄ ad ipsi⁹ collecte restitutiōem. Si v̄o
cōsiliū nō dedisset: forte nō teneretur
ad emēdatiōē collecte: s̄ ad alterius
interesse q̄d obuenit ecclesie ob ipsius
regimē 7 forte spūalem vel pecūariā

oportebit eū s̄bire fm q̄ forsitā bon⁹
iudex arbitrabit. Ibec autē locū h̄nt
quādo quis succedit in regimē ei⁹
qui est excōicat⁹ ex p̄dictis causis vel
aliter qualitercūq̄ p̄pter libertatē ec-
clesie violatā. Secus si ex alia cā esset
potestas excōicat⁹ vel consiliarij: vel
vniuersitas seu ciuitas interdicta: tūc
enim successor nō esset excommunicat⁹
fm Inno.

Quero q̄d si nou⁹ successor operam
dedit q̄tūcūq̄ potuit q̄ hoc dānum
collecte emēdaret: sed vniuersitate re-
sistente nō potuit obtinere q̄d inten-
debat. R̄s. dicit q̄ sit excōicat⁹. ar. 24.
q. 3. si heres. Tu dic cōtrariū scz q̄ ex
hoc tātū nō sit excōicat⁹ vbi relinquat
regimen: nec stet p̄pter timorē salarij
amissiōis q̄ nō renūtiat officio: quia
si ista de cā renūtiat officio cū vniuer-
sitas in culpa sit: nihilomin⁹ tenetur
salariū reddē ei cū p̄ eū non stet quo-
minus regat: 7 idē est dicēdū si cōtē-
exp̄ssam inhibitionē antiq̄ rectoris ex-
cessit vniuersitas in p̄dictis q̄a n̄ excu-
sat nisi officio renūtiat.

De his qui compellunt p̄latos seu
capitula ad sūmittēdum laycis vel
alienādū bona imobilia. s. 37.

Circa hanc excōicatōē scz de
his qui p̄pellūt p̄latos seu ca-
pitula ad sūmittēdū laycis:
vel alienādū bona imobilia.

Nota fm Jo. Mo. 7 Detz de an. q̄
p̄hibent hic q̄dam modi alienatōis
vel dationis in rebus imobilib⁹. naz
ante istam cōstōnez p̄lati oppressi
contra opprīmētē inuocabāt nobiles
ad defensionē suā 7 potētes faciēdo
eos aduocatos vel defensores locoꝝ

8

i

et propter hoc illi sibi vendicabant quoddam
ius domini: vel aduocatois in eccle-
sijs vel locis defensis: et refert Guil.
et Ifran. se vidisse multos platos faci-
les ad talia: et quoniam nobiles sumitte-
bant alios ut opprimerent ad predictum
finem a quo ut abstineant videntes pla-
tis summissioem istos penitus interdictas
per istam constitutionem est pulsus. **Primo**
quod clerici non audeant summittere. **Deinde**
quod layci non faciant sibi eos summittere a
clericis per hanc viam indirectam vel directam
summittendo molestatores ut postea sub
colore defensionis et patrocinij illarum
reperit sibi summissarum ecclesie defraudent:
vendicando sibi ius domini: nam isti summit-
tebant molestatores et postea dicebant
sacerdoti summitte mihi hanc rem: et iste
non audebit me molestare: unde sacerdos
fatebatur se habere ab illo talem rem et
postea facta summissio volebant eum
ius habere: et dominium rei vindicare.

Nota per glo. et per quod hec prohibito
solum locum habet in rebus immobilibus
et iuribus ecclesiarum: secundo ergo in rebus
mobilibus: in ipsis enim non potest dari
certa regula: quia secundum dominum quod est proprium
vel magnum tenet vel non tenet: et secundum
qualitatem donatarij scilicet utrum sit bene
meritus nec ne. extra de dona. c. i.

Item nota quod iura incorporalia in imo-
bilia iudicantur et idem ius statuit in
eorum alienatione quod in alienatione rerum
immobilium: unde annuus redditus inter
imobilia computatur: ut in de. exiui de
paradiso. §. cum quibus extra de v. signi. 7. l.
iubemus. **C.** de sacrosanc. eccle. **Item nota**
quod per omnis alienatio rei ecclesia-
stice regulariter sit vetita: nisi in casibus
a iure concessis tamen summissio de qua

hic loquitur specialiter prohibetur. nam secundum
Guil. si bene attendatur est quedam aliena-
tio quasi ad illos confiteatur dominium
pertinere directum. ff. si ager vendigal. l. i. §.
si. sicut cum me constitueris tuo nomine
possidere in te transit possessio et abdicatur
a me: quia is possidet cuius nomine possi-
det ut in. c. cum venisset. de resti. spo.
7. ff. de acq. poss. l. q. meo. unde per hoc
dicitur Jo. an. et Guil. quod si verus dominus
constituat se alieno nomine rem suam
detinere: per hoc transfert dominium et
possessionem. **Item nota** quod dominium re-
rum ecclesiasticarum est penes ecclesiam hoc
modo per Jo. an. in nouella. nam ecclesia
id est congregatio fidelium cuius christus est
caput habet dominium sed pauperes sunt
quo ad sustentationem et clericorum quo
ad gubernationem seu administrationem
Item nota secundum glo. et per de. quod in ista su-
missione de qua in textu requiritur licen-
tia specialis pape non sufficeret ergo
generalis.

Item nota modos huius summissionis **4**
prohibite hic in textu enarrato. **Primo**
dicitur quod plati non possunt summittere seu
supponere laycas ecclesias sibi commissas
bona imobilia seu iura ipsarum sine con-
sensu capituli: et apostolice sedis licen-
tia speciali: seu concedendo ipsa bona vel
iura in emphiteosim: si per hic prohibetur
emphiteosis et alie alienationes et contra
a iure premissi forma et casibus: sed prohibetur
summissiones fieri ut defendantur ab his
quibus summittuntur secundum glo. **Item alias**
alienando in forma et casibus a iure
premissis sibi audi per summissionem. **Item** con-
stituendo eum dominum. **Item** recognoscendo
seu profitendo ab istis ea tamquam a superioribus
se tenere. **Item** aduocando. id est tanquam
ab aduocatis

ab aduocatis recognoscendo vel ipsos patronos vel aduocatos ecclesiarum seu bonorum ipsarum perpetuo: aut ad tempus non modicum statuendo: unde dicitur glossa. Ad modicum ergo tempus possunt vocari in patronos et defensores: quia tunc in modico tempore non est periculum. Potest autem dici modicum tempus. .i. .io. annos vel secundum Basilium et Vari. relinquere iudicis arbitrio ex quo hoc non determinat inspecto statu ecclesie et imminenti periculo et conditio personarum: unde si fieri locatio vni domino vel potius .i. .io. annos: ut tueretur eam non incidere excoicationem.

5 Item nota quod plati qui contra hanc prohibitionem sumiserint bona immobilia vel iura ecclesiastica ipso facto sunt suspensi ab officio diuino et ab administratione. Clerici vero qui hoc sciunt fieri a plato: et non denuntiant superioribus sunt suspensi per triennium a preceptis beneficiorum. De istis suspensionibus vide quod notatur in .c. cum dilectus. de consuetudine. et in de. capiendes de penis. ubi est glossa. magistra et de re iudicata. c. cum eterni. li. 6. et quod ibi non. super verbo officij.

6 Item nota quod propter delictum domini terra potest sibi interdicto ut hic dicitur quod si legitime admoniti a tali usurpatione non destiterint restituendo que taliter usurpauerint eo ipso sententia excoicationis incurrat: et ex tunc ad supponendum terram ipsorum ecclesiastico interdicto libere preceat.

De exigentibus pedagiam et guidagiam a personis ecclesiasticis. §. 28.

Quia hanc excoicationem de exigentibus pedagiam et guidagiam a personis ecclesiasticis.

i Nota secundum Petrum de an. varia uenia.

secundum veditigal pedagogium tributum census pensio. Pedagium et veditigal idem significant: et soluitur ab itinerantibus de his que deferunt non sui usus causa: et quicquid soluitur per transitum personarum tantum ut ferarie. Tributum vero est quod prestat fisco: et inde importat quod census vel pensio.

2 Nota quod clerici sunt immunes a solutione pedagogij pro rebus quas deferunt vel transmittunt: non causa negociandi: a contrario ergo sensu si negociandi causa tenebuntur. Item nota quod in solutione pedagogij a clericis non preceat consuetudo: quia papa iudicat eam corruptelam.

3 Quero quia dicitur hic quod tales exigentes satisfacere debent cui debet satisfieri de illa transgressionem. Videtur quod plato per notata. .i. 7. q. 4. si quis contumax: et per archiepiscopum. dictum. .i. an. qui ibi hoc tenuit: et dixit illud capitulum loqui cum iniuria sit loco: si vero fiat persone locum habet. c. pro chiano. de sen. exco.

4 Quero quia dicitur hic quod ecclesiastice persone non tenentur de suis rebus soluere pedagiam. Quid de emptoribus reddituum clericorum vel rectorum utrumque istud privilegium possint utriusque. .i. .io. an. mittit ad speculum. de immu. eccle. archiepiscopum. hic tenet quod non: pro quo facit quod notatur de iure patris. c. i. Item. de an. dicit quod autem est veditigal ordinarium et ex persona ecclesie siue fisci non transit imunitas in emptorem. l. licitatio. §. mercatores. ff. de publi. Autem est veditigal extraordinarium quod non ponitur. l. vel senatus consulto vel consuetudine principis. Ista enim sunt extraordinaria. ff. de vaca. mu. l. in bonoribus. §. quid. et quo ad istam imunitatem transit in emptorem et hoc notatur Bartolus in dicto. §. mercatores.

5 **Q**uæo hic dicitur qd psonæ ecclesiastice
 nō tenēt solvere de rebus quas non
 negociādi cā deferūt. Quæro qd di-
 cat ppe negociator. dicit Jo. an. p.
 archi. qd ille qui rem emit: et ipsā inte-
 grā et imutatā vēdēdo lucratur. Ille
 ho qui emit vel sit sibi materia aliqd
 inde opandi: ille nō est negociator vt
 dicit Chiso. 88. di. c. ejcēs. Et p hoc
 cōsuluit Frederic⁹ de senis in qstioe
 monasterij sancti Valgani dyocesis
 vulturane: qd mōasteriū habz venā
 ferri in insula helbe: et facit illaz fodi:
 et venam deferri p territorij senense
 vt faciat inde ferrū vt vendat postea
 et lucret. Extractores gabellaz senēsiū
 petebāt pedagiū. Abbas dicebat se nō
 teneri. Frederic⁹ cōsuluit p eo. s. qd nō
 tūbat. s. qd ista nō est negociatō sicut
 tū faber emit ferrū: vt inde diuersas
 formas educat gladioz clauozuz: vñ
 dixit qd etiam si fratres emerēt venā
 ferri vt facerēt exinde ferrū nō dicūt
 ex hoc negociari: qd vt dictū est nego-
 ciari est rem emptā nō imutatā ven-
 dere. Emere ho rudē mām et illaz p
 artificiū ad aliquā formaz redigē nō
 est negociari: imo tales vocāt poti⁹
 artifices qz mercatores. Idem de anch.
 dicit qd quādo nō in pprio solo venā
 ferri fodere faciūt: sed emūt et ferruz
 postea inde redactū vēdicāt cōsultus
 respōdi: qd negociatio est mixta artifi-
 cio si p magistros et alios faciūt hoc
 fieri: tūc enim nulla est satur industria
 clericoz: ideo solvere tenent: secus si
 ecclesia habet venā: et p oparios fieri
 fecit et postea vēdit: sicut enim in fili
 de frumēto et alijs redditib⁹ collectis
 in pprio solo nō tenēt solvere ita nec

de isto ferro vñ de alia mā que appel-
 latōe fructū continet. l. diuortio. si
 vir. in fūdo. ff. so. ma.

Quid si fiat statutū qd si quis vēdat
 teneat dare duos denarios regi vel
 cōi ciuitatis: an clerici teneat vna vē-
 dēdo vñ frumēta que habēt ex pbedā
 Rndet Cyn⁹ qd nō in. l. omnis. Et d.
 epi. et cle. Idem Idem p dictā. l. omnis
 vbi dicit qd melius est qd bona i pau-
 peres distribuāt qz in sordib⁹ mune-
 rib⁹: vel als illicite cōsumāt: vbi dicit
 Idem. et Bal. qd clerici de bonis pben-
 daz suaz que vēdūt vel vēdi faciunt
 nō tenēt solvere gabellā: nec etiā ad
 portā: et idem cōsuluit Bar. s. qd re-
 fer Bal. in. l. placet. Et de sacro. ecclē.
 qd nō tenēt ad gabellas. De hoc vide
 in Specu. de cle. iungat. et c. vl. de ui
 et ho. cle. Idem Jo. de ligna. dicens.
 Quid de gabellis et datijs que leuāt
 in ciuitatib⁹ lombardie. Rndet idem
 i. 4. q. 2. putat qdā. et c. pleriqz. de pu.
 c. qto. Et sōdūt fm hoc tota Italia ē
 interdicta et irregulares omnes clīci
 nō obseruātes. Idem Jo. an. in glo.
 Theologi. tñ. s. dñs Ro. et Ri. i. scda
 di. vl. ar. vltima. q. pe. exponēt illud
 Mathei. i. 7. Quid tibi videt Petre.
 reges terre a qbus accipiūt censum a
 filijs an ab alijs: et j. ergo liberi sunt
 filij. dicūt qd ille tex. intelligit de xpo.
 qd xps nō tūbat reddere tributū: nec
 hi q sunt imitatores eius pfecti: puta
 apostoli p eo q nāliter liberi erāt: et
 omnia bona tēporalia dimiserant: et
 ideo cēsū vñ tributū ab eis reges terre
 accipe nō debebāt. In alijs aut xpianis
 vel q sūt huilis cōditōis vel q abūdāt
 tēporalib⁹ bonis illa auctoritas nō hēt

intelligi

intelligi: unde tenet solvere vectigalia
unde p eis bene facit text. 22. q. 8. c.
tributu vbi dicit. Tributū i ore piscis
piscante. Retro inuentū est: q̄a de ex
terioribus suis que palam cūctis ap
parēt tributū ecclesia reddit. Nō aut
piscem totū dare iussus est: s̄ tantum
statere qui in ore eius inuentus est:
q̄a nō ecclesia impatori dari: nō pōti
ficalis apex qui i ore piscis. i. xpi ecclie
p̄minet s̄bici regib⁹ potest. Sed sane
vt dixim⁹ q̄ in ore piscis. i. xpi iuenit⁹
p̄ Retro ⁊ dñō dare iubet: q̄a de ex
teriorib⁹ ecclesie q̄d constitutū antiq̄tū
est p̄ pace ⁊ h̄ete q̄a nos tueri ⁊ desē
sare debēt impatorib⁹ p̄soluēdum est
Item Ambro. ii. q. i. Si tributū petit
impator nō ei negamus agri ecclesie
soluāt tributū: vel si agros desiderat
impator nō dono: s̄ nō nego. Itē idē
dicit vbi. s̄. c. sequēti. Magnū quidez
est ⁊ sp̄ale documentū q̄n viri xpiani
s̄blimiorib⁹ p̄tātib⁹ docēt debē esse
s̄bici: nec q̄s constitutōez terreni regis
putet esse soluēdam. Si enim cēsum
filius dei soluit: q̄s tu tantus es qui
putas nō esse soluēdū. Itē Apo. i Ro.
tertiodecimo. Omnis anima s̄blimio
rib⁹ potestatib⁹ s̄bdita sit. i. Nō ē p̄tās
nisi a deo. Que autē sunt a deo ordi
nata sunt. Itaqz q̄ q̄ resistit potestati
dei ordinatōi resistit. Qui autē resistit
ipsi sibi dānatōz acq̄rit ⁊. j. i. Reddite
ergo omnib⁹ debita cui tributuz: tri
butuz cui vectigal. vectigal. Cōclude
q̄ q̄ theologi loquūt de iure ātīquo
decretorū: s̄ hodie de iure sexti et cle
mētinaz nō tenēt.

De his q̄ cōcedūt rep̄salias contra
ecclesiasticas p̄sonas. §. 39.

Quæ hanc excōicatōem. s. de
his qui cōcedūt rep̄salias cō
ecclesiasticas p̄sonas.

Nota q̄ cōcedētes rep̄salias contra
ecclesiasticas personas tam ipsi q̄ illi
q̄bus cōcesse sunt: eas extēdētes cōtra
ecclesiasticas p̄sonas: vel earū bona
nisi infra mēsem. s. a tēpore cōcessiōis:
vel extēnsionis ipsas cōcessiōes vel
extēnsiones reuocauerint: si p̄sone sin
gulares fuerint sentētiā excōicatōis i
currūt: vniuersitates nō icurrūt sētē
tiam interdicti quacūqz cōtraria cōsue
tudine nō obstāte.

Quid si clericus principalis debitor
cui occasiōe rep̄salie sūt cōcesse cap⁹
est: an hec decretalis habeat locum.
R̄ndet glo. q̄ q̄dam dicunt q̄ nō: tū
q̄a hic idem grauaf pro se ipso: et sic
cessat ratio text⁹ vbi dicit: rep̄salias i
quib⁹ ali⁹ p̄ alio p̄grauaf: tum quia
cōtō penalis est restringēda. ext̄ d̄ ele.
statutū. li. 6.

Quero que sūt p̄sone ecclesiastice cōt̄
quas nō debet cōcedi. R̄ndz glo. It
sūt clerici tēplarij hospitalarij cōuersi
⁊ deo deuoti. iz. q. i. duo sunt genera
de sen. exco. prochiano. de elec. sciant
libro sexto.

Quero vtz possint cōcedi p̄ credito
clerici vni⁹ dyocesis cōn clericos alte
rius dyocesis. R̄ndz glo. q̄ nō.

Quero an p̄ istaz decretalē corrigaf.
c. dñs deus noster. 22. q. 2. unde cōce
dūt rep̄salie quādo ciuitas vidicare
negligit q̄d a suis improbe factū est.
R̄ndet glo. q̄ nō: sed soluz statuit q̄
p̄ delicto vel credito alterius contra
p̄sonas ecclesiasticas cōcedi vel extēdi
non possint: sed si cōcedāt cōt̄ laycos

cū modis a iure pmissis: l3 de quo hic
plene p. detz.

Quid si .j. mēsem pcessum fuerit ad
actu. l. q. fuerit psona ecclesiastica p
alio pignozata: nūqd hec pena hēbit
locum. .j. mēsem. Rñdz glo. q. in sta-
tum pstinū reuocādū erit. .j. mensem
vel h3 Bar. Reuocatio re integra fieri
debet ateq3 pcedat ad actum: als n
h3 locū hec pena.

De impediētib' officiū cuiuscūq3 iu-
dicis ecclesiastici. §. 40.

Quia hanc excōicatōez de ipe-
diētibus officiū cuiuscūq3 iu-
dicis ecclesiastici: qā i pncipio
dicit papa q. intellexit q. dñi tpales
faciebāt ista.

Querit Jo. an. vtz sit idēz in puata
psona vt sit locus huic pene: qd de
clerico sic agente. Rñdet q. sic. naz l3
sic narret in hñte tpalem iurisdicōez
ostō tñ ē gñalis: dñ dicit. statuim' ne
qs 7 in fine sōdit. si quis hō.

Quero hic dicit q. impediēs officiū
iudicis i cā que de iure vel sūetudie
spectat ad forū ecclesiasticū ē excōicat'
quero que sunt ille. Rñdeo sūt mltē.
7 notā in. c. cum sit. de fo. cōpetenti
Primo cognoscit de sacrilegio: vt. d.
c. cum sit. Sūt 7 alia crimina de qb'
ecclesia punit tam clericos q3 laycos:
vt crimē pūrij. vt de elec. c. venerabil'
Crimen symonie. vt de symonia per
totum. Itēz crimen heresis vt de he-
reticis. c. ad abolēdā. Crimē vsurarū.
vt de vsuris. c. cum tu. 7. c. qā i oibus
Crimē adulteriū cūz agit ad thori se-
pationē: vt de pcura. c. tue. In his di-
recte spectat iudiciū ad ecclesiā. Indi-
recte vt si agat p modū denūtiatiōis

ad pñiam. vt in. c. nouit. de iudicijs.

Et dicit Inno. dicto. c. cum sit. q. ra-
ptores rez ecclesie dicūt sacrilegi. i7.
q. 4. c. 7. 7. c. sicut q. idcirco ptinet ad
iudiciū ecclie. iz. q. 2. nulli liceat p dia
7. c. de laycis. Immo etiā si dubium
sit: puta qā neg3 rapinā: tñ cognoscit
ecclesia. i6. q. 1. in canonib'. 24. q. 3. si
qs. vbi etiā dicit q. non solum de
rapina: sed de qualibet etiā oppressiōe
7 nō solū clericorū: sed omnū paupū
cognoscet: imo si de fraude habita in
contractu ecclesie agatur: v' etiā sine
fraude contract' null' dicat ecclesia
cognoscit. iz. q. 2. apostolicos: immo
quocūq3 mō de re ecclesiastica agat
cognoscit ecclesia. iz. q. 2. quicūq3. Idē
dicit in. c. nouit. de iudicijs. vbi etiā
addit q. crimen pacis fracte pertinet
ad iudiciū ecclesie.

De compellētib' reassignare be-
neficia 7 detinētib' citatos romā-
ne vadant. §. 41.

Quia hanc excōicatōez de cō-
pellētib' reassignare bñficia
7 detinentibus citatos Ro-
mam ne vadant.

Quero quid si quis laycum citatum
ad apostolicā sedē detinet. Respōdet
glo. q. nō habet locū hec pena: qā di-
cit textus ecclesiasticos: si appellatōne
ecclesiasticorū intelligunt etiam deo
deuoti. iz. q. 1. duo.

Sed quid si essent alibi citati. Rñdet
glo. q. nō inciderēt in has penas: licz
quo ad excōicatōez ipsius detinentis
esset locus huic cōstitutōi: sed nō quo
ad alias penas ipsius detenti.

Sed quid si citatus pcurat se capi p
platum ecclesiasticū. Rñdet glo. q. nō
est locus

Quæra hanc excoicationē. s. de
ipediētib⁹ officiū visitatorū
monialiū seu canonicarū. i.
eaz que viuūt sicut canonici seclares
Quero an debeat pcedere monitio i-
pedimētū: vel ecōtra vt sit locus huic
pene. Rñdet glo. q^o p^ous req^orit q^o q^os
impediat officiū: de iū q^o fiat monitio
qua facta: nisi tales ipediētes desistēt
incurrūt excoicatōez: secus si monitio
precedat impedimētū.

Quero an sufficiat monitio generalis
scz q^o null⁹ impediat visitatores. An
req^orat p^oicularis 7 spālis nominatiz
scz amonemus te talem ne impediās
officiū nostrū. glo. non determinat.
zenzelinus tenet q^o sufficiat generalis
monitio.

De doctorib⁹ q^o sciēt docēt illos q^o
dimiserūt habitū sue religiōis. §. 44.

Quæra hanc excoicationē. s. de
doctorib⁹ qui sciēter docēt
illos religiosos: q^o dimiserit
habitū sue religiōis. Idez dicit esse
glo. 7. De. de ancha. Si doctor legat
scholari qui nō dimisit habitū. scz q^o
ipse doctor est excoicat⁹: q^o p^oicipat i
crimine: ppter q^o scholaris est excoi-
catus vt in. c. nup. 7. c. si cōcubine. de
sen. exco. Addit ipse Petrus pulchrā
distincōem post Lapū: quia aut reli-
giōsus ingrediet studiū cā audiēdi le-
ges vel physicā: aut theologiā v^o ca-
nones: siue aliā scientiā nō phibitaz.
p^omo cāu si n̄ reuertat. j. duos mēses
bz Inno. v^o audiat semel tm̄. j. duos
mēses fm̄ hosti. p. c. si. §. dum. extra
ne de. vel mo. excoicat⁹ est ipso facto
taz ipse religiosus q^o ipse doctor sciēt
ei p^oicipās. Hoc dūm: etiāz si habitū

nō dimittat. Et ideo sbaudi ad textū
dū dicit habitū suo dimisso maxime:
7 hoc quo ad leges 7 physicā: secūdū
Arch. etiam si de licētia sui prelati
iplas audiat. §. eo. c. nō magnope. et
c. sup. Specu. In secundo casu dicas
q^o si vadit de licētia sui plati 7 portat
habitū claz q^o nō incurrit aliquā penā
Si autē vadit sine licētia vel etiā cūz
licētia 7 habitū non portet ipso facto
incurrit excoicatōis sentētia: vt hic.

Similiter doctor qui ei sciēter p^oici-
pat in crimie exquo admittit eū sciēt
nō deferētē habitū. Itēz nota secūdū
glo. q^o officiū doctoris est scholarem
expellere de scholis.

Quid si monach⁹ habet domū iuxta
scholas: 7 stando in ea potest audire
lectiōz: 7 doctor scit 7 legit: an docto
sit excoicat⁹. Rñdet glo. q^o nō: q^o nō
posset phibere: quin in domo p^opria
moraretur.

Quid si talis monach⁹ nō vult exire
scholas: ad possit ui expelli. Rspōdz
glo. q^o nō: q^o etiā excoicat⁹ gaudet
p^ouilegio: ut eum pcutiens incidat in
excoicatōez: bz q^o nō. Jo. ber. i. 7. q. 4.
si q^os deinceps. 7 de se. ex. c. cōtingit.

Quid si nō potest expelli. Rñdz glo.
q^o doctor debet exire scholas sicut di-
cim⁹ q^o excoicat⁹ itrat eccliaz: vt nō.
ii. q. 2. sicut. 7 de sen. exco. nup.

**De cōtrahētibus matrimoniū in
gradu consanguinitatis. §. 45.**

Quæra hanc excoicatōez. s. de cō-
trahētib⁹ matrimonium in
gradu consanguinitatis 7 affi-
nitatis phibitis.

Querit glo. q^o si cōtrahat q^os cū ha-
bēte maritū: vel cum iudea: vel cum

pagana

pagana: vel cum cognata spūali vel legali: vel cōtra impedimētū publice honestatis. Rñd3 glo. q. l3 nō teneat matrimoniu: tñ ñ incidit in excōicatioz qā in istis casibus nō est expressa.

2 **Q**uid si q̄s cōtrahat. j. gradus cōanguinitatis vī affinitatis cū dispēlatōe pape. Rñd3 glo. q. nō est locus huic pene: de qua dispēlatōe nō. de resti. spo. c. litteras. in pñci. 7 de statu. mo. cum ad monasterium. 7 p Jo. an. de voto. c. i.

3 **I**tem nota de eo q. textus dicit sciē q. si q̄s cōtraheret ignorāter. i. ignorātia facti pbabili 7 ñ affectata: puta qā nesciebat talem esse suam affinem vel cōsanguineā nō est excōicatus.

4 **S**ed qd si ignorabāt ius nescientes vsq. ad quotū gradū cōanguinitatis vī affinitatis extēderet phibitio iuris tamē bene sciebāt in quo gradu erāt Rñdet glo. q. incidūt in excōicatioez qā i grātia facti 7 nō iuris excusat.

5 **S**3 qd si solus vn⁹ cōtrahētū sciēter cōtraxit sciēs se esse in gradu phibito Rñdet glo. q. ille solus ligatur.

6 **S**ed qd si ignorāter a pñcipio dēxit sē postea supuenit sibi sciētia: et tamē cohabitauit cū cōanguinea quā accepit. Rñdet glo. q. nō est excōicat⁹: qā hec cōstitutio nō punit cohabitatioez vel icestū: sē solū cōtractū matrimonij sicut dicim⁹ in simili q. ignoranter eligit indignū: l3 postea sciat nō incurrit penā cōclij positā in. c. cū in cūdis de elec. cū in hoc pōderet initiū: vt in c. dubiū. e. ti. 7 pbat hoc ex eo. q. si iudicio ecclesie ab illa diuertē ñ possz de diuor. c. porro. Fateor tñ q. peccat cōgscēdo. de sen. exco. inquisitōi.

7 **Q**uid si cōtraxi cū ea quā credebam cōanguineā affinem vel monialē: sē i veritate non erat glo. remittit ad notata. de sē. exco. c. si vō. 7. c. iaudiētia.

De his q. p vim vel metū extorqnt absolōnez ab excōicatōe. s. 46.

Circa hāc excōicatōnem. i. de his q. p vim vel metū extorquēt absolōez ab excōicatōe.

Querit glo. qd si iniusta erat excōicatio. Rñdet idem. i. q. excōicatus est: qā humilit debet petere absolutōem nō p metum cōpellere: qā sentētia pastoris: siue iusta siue iniusta timenda est. ii. q. 3. c. i.

Quero de qua suspēsiōe hīc loquī. Rñdet glo. indistincte si q̄s cōpellat vel extorqueat absolutiōem vel reuocatōez suspēsiōis: siue ab officio: siue a beneficio: siue ab ingressu ecclesie est excommunicatus.

Quid si excōicatio est p metū extorta. i. q. q̄s compulit iudicē vt aliquē excommunicaret. Rspōdet glo. q. valet excommunicatio. ii. q. 3. quatuor. potest tamen per exceptionē elidi: vt ibi notatur. ar. de fur. interdum.

Quid si quis intulit metum: tamen iudex p p hoc absolue noluit. Rñdet glo. q. talis inferens nō est excōicat⁹

Quid si ñ excōicat⁹ intulit metū sē ali⁹ Rñdet glo. q. inferēs excōicat⁹ erit.

S3 nūqd in pñcto casu ipse excōicat⁹ suspēsus vel interdict⁹ incurrit hanc penam: si alius p eo vel eius nomie metū intulit. Rñdet glo. q. sic: si madauit: vī ei⁹ noie factū ratū hūit. de elec. c. sciant. 7 de sen. exco. cum quis.

Quid si absolutor q. p metū absoluerat postea ratū habuit id qd p metū

fecerat. *Rñdet glo. q̄ n̄b̄lomin⁹ sūt*
excomūicati metum inferentes: quia
textus dicit q̄ est nulla.

8 *¶ Sed qd si q̄s non inferat metum in*
corpore: s̄ p̄ penā amissionis rez appellat
absolui. *Rñdet glo. q̄ est excoīcatus.*

9 *¶ Sed quid si cōpulit per vanū metuz*
de quo timere nō debuit: nūq̄d habz
locum hec pena. *Rñdz glo. q̄ nō. q̄a*
talīs met⁹ nō inducit restitutōez: nec
appie appellat met⁹. ff. qd̄ metus cā.
l. metū. 7. l. se. 7. l. nec timorē. Ille ḡ
metus qui putat iustus ad reuocādū
ea que per illud fiunt facit incurrere
excommunicationē. Alius vero non.

10 *¶ Sed quis dicit iust⁹ met⁹. R̄spōdet*
Ide. de an. q̄ met⁹ mortis vel crucia
tus corporis: 7 talis qui possit cadere
in cōstātem viruz qd̄ arbitrio iudicis
relinq̄t: vt nota. E. qd̄ met⁹ cā. l. inf.
positas. 7. s̄. eo. c. cū dilect⁹. vbi glosa
Alijs modis cōsiderat iustū metū ad
recessionē ad⁹. Addit idem Ide. distin
guēdo. Tu dic lat⁹. nā qñq̄ vult re
scindere qd̄ gestū ē p̄ metuz ex edicto
ptoris: 7 tūc requirit met⁹: de quo p̄di
xi statim. Quādoq̄ q̄s vult rescindē
fina vel mēte edicti: tūc sufficit si in p
sona filij vel iunū inferat. l. isti qd̄e
. ff. qd̄ met⁹ cā. Quādoq̄ q̄s vult re
scindere p̄ officiū iudicis: 7 tūc sufficit
metus hecūdie: l3 ibi nō sit mortis pi
culū vel cruciat⁹ corporis. l. si. si. ff. eo.
Aliquādo inferē metus alicui futuri
euē: vt in medico qui cā extorq̄ndi
pecuniam morbū leuem aggrauat: 7
tūc rescindit officio iudicis. l. medic⁹
ff. de varijs et extraor. cog. quādoq̄
iferē met⁹ cā maioritatis 7 obediētie
7 hoc dupliciter: nam quedā est ma

ioritas absq̄ publica potestate: vt ma
ioritas que habet a marito in vxorez
7 tunc rescindit officio iudicis. l. i. s̄.
honorāde. ff. quaz rez actio nō dat
7. l. si. ff. de furtis. Quedā est maiori
tas auz publica potestate: cui⁹ timore
aliquid gerit: 7 tunc rescindit condi
tione ex lege. vt. E. eo. l. si p̄ ipsiōnē.
Quero quomodo cognosceat vtrum
metu publice ptātis aliqd̄ gerit. Dic
hoc iudicis arbitrio relinquēdum est
ponderatis circūstātijs: an consuevit
esse terribilis 7 similia. vt notat bart.
in l. de pupillo s̄. si quis ipsi p̄tori. ff.
de op. no. nūtia.

¶ Quēo an met⁹ cōminate excoīcatōis
sit censendus iustus. Dic vt nō. Jo.
an. in. d. c. cum dilect⁹.

¶ Item nota fm̄ Idez q̄ sicut requirit
metus qui possit cadere in cōstantez
virum ad recessionē actus: ita requirit
dolo qui potuerit cadere in pruden
tissimū. Si q̄s ergo inducit fatuitate
ad actum gerēdū: ex hoc nō potest p̄
tendere se deceptuz dolo: q̄a fatuitas
que est similis late culpe cum dolo al
terius compensat.

¶ De cōpellentib⁹ celebrari in loco
interdicto. §. 47.

¶ Circa hanc excoīcationē. s̄. de
compellentibus celebrari in
loco interdicto.

¶ Quero q̄a text⁹ dicit q̄ grauis q̄rela
ad papaz puenit q̄ dñi t̄pales cogūt
celebrare in loco interdicto. Quid ḡ
si sunt ep̄i vel ecclesiay plati. *Rñdet*
glo. idem. s̄. q̄ sūt excoīcati.

¶ Quero hic dicit q̄ cogūt celebrari in
in loco interdicto: de quo interdicto
hic loquit. *Rñdet q̄ de interdicto a*

iure

iure vel ab homine.

- 3 **Q**ui si est occultū q̄ locus sit interdictū tamē clericus scit: an teneat seruare l3 nō sit publicatū. **R**ndet glo. q̄ sic. 7 idem tenet **Arch.** de sen. ex. is q̄ li. 6. qd̄ dūm intelligit **Vincen.** vbi factum ppter qd̄ esset interdictus loc⁹ esset occultū: secus vbi factū esset publicum: l3 nesciret q̄ esset locus interdict⁹: vnde glo. dicit q̄ esset necesse q̄ fieret vna cōstitutō p salute animaz qua puideret q̄ clerici nō tenerent ad obseruationē interdicti lati a iure nisi p̄us fieret illorum declaratio: seu publicatio.
- 4 **Q**uēo qd̄ si phibeāt excōicatos exire nō a missa: sed ab alijs diuinis officijs **R**ndet glo. q̄ nō est locus huic pene
- 5 **Q**uēo q̄a excōicat illos q̄ phibēt ne excōicati moniti exeat de qua monitōe loq̄t: an gñali vel spāli. **R**spōd3 glo. q̄ sufficit gñalis monitio: vt post q̄ facta est phibētes sint excōicati: si quo ad excōicatos vel interdictos nō exeūtes req̄rit q̄ nominatim sint moniti vt exeat: qui si postea remanent sūt excōicati.
- 6 **Q**uēo quia hic dicit text⁹ q̄ ad papā grauis querela deuenit q̄ qdā cogūt celebrari tempore interdicti: nedū in locoꝝ suoz capellis: sed in collegiati. ecclesijs. **Q**uēo qd̄ si faciūt celebrari in suis oratorijs q̄bus ex spāli licentia tales potētes cā inanis glorie potius q̄ deuotōis faciūt in aliquo domus sue angulo celebrari: an sit loc⁹ huic pene. **R**ndet **An.** q̄ nō.
- 7 **Q**uēo an tēpore interdicti possint cāpane pulsari ppter p̄dicationē vl̄ grā capituli gregadi. **R**nd3 **An.** q̄ sic.

omodo nō fiat in fraudē.

- 8 **I**tem nota hic q̄ publice excōicati et interdicti si moniti nō exeūt cū diuina celebrat̄ incidunt in aliam excōicatōz 7 sic excommunicatus potest iteruz excommunicari.
- 9 **S**ed an ligat⁹ plurib⁹ sentētijs possit vna absolutione absolui. **D**istinguit **An.** q̄ aut qui est excōicat⁹ ab vno: aut a plurib⁹. **P**rimo casu aut vna sententia aut plurib⁹: si vna aut ppter vnā cām: aut ppter plures: si ppter vnā cām tūc sufficit vna absolutio p oib⁹ si ppter plures cās: tūc aut constat q̄ ppter quālibet itēdebat singlas ferre sentētijs: aut ppter simul omnes cās aut dubiū ē. **P**rimo casu erūt necessarie tot absolōes quot fuerūt snie. **I**n secūdo sufficit vna absolutio: tñ om̄s cāe expmēde sunt in ea: al̄s nō sufficit **S**i plurib⁹ sētētijs tūc erūt necessarie plures absolōes. ff. de op. no. nū. l. pupillo. **S**i autē vnaz itēdebat ferre sentētiā sic dicēdo. excōico anathematizo te: tūc sufficit vna absolutio. ex de iudeis. c. ad liberādā. ff. de accep. l. plurib⁹. **S**i autem a plurib⁹ iudicib⁹ si omnes habēt vnā iurisdicōez val3 absolutio: 7 vna ab vno eoz: dū tam habeat ptatem ab alijs. ff. de off. dele. l. cā3. aut hñt distindas iurisdicōes 7 tē tot req̄rūt absolōes quot iurisdicōes 7 excōicatōes. extra de sen. ex. c. officij. 7 dicit ordinario sum excōicatus a vobis: 7 ab alijs: cuz fuero absolut⁹ a vobis: postea petam ab alijs. **D**e hoc etiam vide **Ricar.** in. 4. di. 18. ar. io. q. 2.
- D**e sepeliētib⁹ hereticos. §. 48
- I**n hac excōicatōez .l. de

sepeliētib⁹ hereticos ⁊ cetera. In dō q̄ ab
solui nō possūt: nisi p̄p̄is manib⁹ ex-
humauerit: ⁊ locus debet carere ppe-
tua sepultura.

¶ De grauātib⁹ electores ⁊ q̄ nolue-
rint eligere eos p̄ q̄bus rogati sūt.
§. 49.

¶ Circa hāc excōicatōz. s. de his
qui grauānt electores eo q̄
noluerint eligere eos p̄ q̄b⁹
rogati sunt.

i **¶** Querit glo. qd si sint episcopi q̄ hoc
faciāt. Rñdet q̄ sunt excōicati.

z **¶** Querit q̄a textus hic dicit q̄ q̄ gūat
clericos vel p̄sonas ecclesiasticas: q̄a
noluerūt eligere eos p̄ quib⁹ rogati
sunt: que dicuntur p̄sone ecclesiastice
rñdz glo. ouerū tēplarij l3 n̄ sint elici.

z **¶** Querit hic dicit qui grauāt clericos
vel alias p̄sonas ecclesiasticas: ad q̄s
i aliq̄b⁹ monasterijs ecclesijs: aut alijs
p̄is locis spectat electio ad quos ergo
spectat electio de iure cōi. Rñdz glo.
q̄ in collegiata ecclia spectat ad colle-
giū electio. extra de iure pa. c. nobis.
i6. q. vl. cōgregatio. Et si nō est colle-
gium spectat ad patronū. vt in. c. po-
stulasti. de iure pa. Et hoc de iure cōi
nisi aliud inducat de cōsuetudine. vt i
. c. cū ecclia: de cā possessiōis: si autē
nō esset collegiū vel patron⁹ p̄ dyoce-
sanū habet ordinari. io. q. i. regenda.
i6. q. 7. omnes basilice. Et hec vera
quo ad electionē plati. De inferiorib⁹
bñficijs notat. extra de elec. c. cū ecclie
sia vulerana.

4 **¶** Querit glo. an p̄ces inducāt symōiaz
dic vt. 8. q. z. illud. 7. q. i. Moyses. et
extra de eta. ⁊ quali. tuam.

5 **¶** Item nota q̄ hic dicit q̄ grauantes

electores vel sanguineos casū spālē
in quo pcutiēs laycū est excōicat⁹ ipo
iure ad idem de sen. ex. c. quicūq̄. et
de imn. eccle. qm.

¶ Querit an gūates eos qui noluerūt
plentare illū p̄ quo rogati erāt: sint
excōicati. Rñdet glo. q̄ sic fauore ec-
clesiaz. Idem dicit in nonella de cō
firmate ⁊ postulāte. j. eo. si postq̄. in
fi. ⁊ qd notat. s. eo. in causis.

¶ De mittētib⁹ cardinalib⁹ in clau-
positis gratia electiōis pape nūciū
vel epistolam. §. 50.

¶ Circa hāc excōicationez. s. de
his qui cardinalib⁹ in cōclauū
positis gratia electiōis pape
mittūt nūciū vel epistolā vel omnib⁹
vl alicui eoz: ⁊ d loquēte secū secreta
fm glo. est episcopalis: quia papa nō
sibi reseruauit.

¶ De rectorib⁹ ciuitatū in q̄b⁹ fūit
celebrāda electio pape q̄ n̄ faciunt
seruari dictam cōstitutionē. §. 51.

¶ Circa hāc excōicationez. s. de
rectorib⁹ ciuitatū in quibus
fuerit celebrāda electio Ro-
mani pontificis qui nō faciūt seruari
dictam constitutionem.

¶ Nota q̄ quādo morit⁹ Roman⁹ pō-
tifer statim audito romani pōtificis
obitu rector ciuitatis i qua debet fieri
electio coraz clero ⁊ populo vniuerso
ciuitatis ad hoc spāliter cōuocandis
debz p̄stare corpale iuramētū q̄ totū
ordinē illi⁹ p̄stōis diligēter obſuabit.
Item nota penas quas incurrit si n̄
facit diligēter obſuari: aut si fraudez
cōmittat. Primo est excōicat⁹ ipso fa-
cto. Secūdo ē ppetuo isamus. Tercio
nō potest habere aliquam dignitatē

nec

nec aliqđ publicum officiū. Quarto feudis ⁊ bonis ceteris que ab eadem romana ecclesia tenet: vel ab alijs ecclesijs ipso facto est pnat⁹: ⁊ reuertit⁹ ad ipsas ecclesias cum pleno iure de eis disponēdi qđd placet ecclesiaruz platis. Quinto qđ ipsa ciuitas in qua dicta electio fieri debebat sit ipso facto interdicta. Sexto qđ pōtīicali careat dignitate.

3 Itē nō. qđ districte p̄cipit patriarchis archiep̄is ep̄is ⁊ alijs eccliaz platis: ⁊ p̄dicatorib⁹ vt exhortent clerum ⁊ pplm ad orādū p̄ electōe pape: ⁊ put cūstātīe p̄sande suaserint ieiunia indicant.

4 Quero que sunt illa q̄ obsuari debēt post mortem sūmī pontificis ad que obseruari faciēda tenet dñs ciuitatis in qua moritur papa. Rñdeo plura.

Primo qđ si papa morit⁹ in ciuitate i qua cū sua curia residebat cardiales q̄ fuerit in ciuitate ipsa p̄ntes teneāt expectare absentes per .iō. dies tantū q̄bus elapsis siue absentes venerint: siue nō: ex tunc omnes veniāt in palatio: in quo idem pontifex habitauit cōtenti singuli vno seruitore clerico vel layco put elegerint. Illi autēz q̄ manifesta necessitate cogūt possunt duos habere seruitores put elegerit siue clericos siue laycos. **S**ecūdo qđ i in codē palatio vnum cōclauē nullo itē medio pariete seu alio velamine: puta cortinaz omnes habitēt in cōi.

Tertio qđ dictū cōclauē ita claudatur ex omni parte qđ nullus illud intrare valeat vel exire nisi qđ reliquat⁹ adit⁹ ad secretā cameram p̄ necessitatibus ipsoz cardinaliuz corpalib⁹: puta pro

supfluo pondere deponēdo fm **De.**

.Q. de testa. l. antiquitas. Quarto qđ null⁹ possit ad eos accedere v̄l secrete loqui: ⁊ ipsi cardinales nō debēt t̄les audire: nisi aliq̄s vellet loqui aliquid de his que p̄tinēt ad electiōē: puta si esset aduocat⁹ iurispit⁹ religiosus vel tabellio fm glo. qui de voluntate oīuz cardinaliū ibi p̄sentium vocaretur.

Quinto qđ nulli ex cardinalib⁹ liceat emittere nūciū v̄l scripturā v̄l secrete loqui: als ipso facto sūiaz excoīcatōis incurrit. **S**exto qđ in cōclauē predicto vna fenestra cōpetēs dimittat p̄ quā ipsis cardinalib⁹ ad victuz necessaria possint cōmode ministrari: cōpetens dico fm glo. ita qđ p̄ eam intrare vel exire nullus possit. **S**eptimo qđ si .j. tres dies postq̄ cōclauē dicti cardiales intrauerint nō fuerit facta electio pape p̄ spaciū q̄nqz diez imēdiate sequētū: tam in p̄adio q̄ in cena non habeāt nisi ferculū. **O**ctauo qđ si post istos q̄nqz dies adhuc nō fuerit facta electio: tūc tātū ministret eis panis ⁊ vinū ⁊ aqua: donec sit facta electio.

Nono qđ p̄dēte dicta electiōe cardinales nihil possint p̄cipe lucri de camera pape: nec aliud lucz v̄ndecūqz p̄ueniēs ipsi ecclesie: s̄z ille cui cōmissa est custodia camere pape debz omia lucra seruare futuro pontifici. **D**ecio qđ si aliqđ lucri de camera pape p̄dēte electiōe p̄cipiat: ex tunc sūt suspēsi a p̄ceptōe reddituū suoz b̄nficiōrum quousqz huiusmodi lucra restituant.

Indecimo qđ cardinales nō debent se interim de alio negotio impedire nisi forte supueiat adeo vrgēs necessitas qđ oporteret p̄uidē de defēdēdo

aliquam terrā ipsius ecclesie: vel nisi
 eueniret aliud tam euidentē et tā graue
 piculū q̄ omnes cardinales cōcordit
 iudicarent puidendū esse. **Duodecimo**
 q̄ si aliquis cardinaliū dictū cōclauē
 nō intrauerit. .j. io. dies: aut postquāz
 intrauerit absq̄ manifesta cā infirmi
 tatis extierit: tunc nō possit vlti⁹ ad
 electionēz admitti. **Tertiodecimo** q̄
 si aliquis ex cardinalibus infirmaret
 potest sine eo ad electionēz per alios
 p̄cedi: et cessante infirmitate debz ad
 mitti. **Quartodecimo** q̄ si cardiales
 absentes. .j. terminū. io. diez supuene
 rint: anteq̄ electio facta sit intus ad
 mittant ad electionē faciendā cū mo
 deramine seruientū et cum clausura
 cibo et potu sicut p̄dictum est. **Quin
 todecimo** q̄ si papa moriet in comitatu
 siue in territorio illius ciuitatis i qua
 erat cum sua curia: tūc cardinales in
 dicta ciuitate debēt cōuenire p̄ electōe
 faciendā: nisi forte esset interdicta vel
 rebellis romane ecclesie: quo casu in
 alia viciniore cōueniāt que non sit re
 bellis vlt̄ interdicta cū clausura et alijs
 modis supradictis. **Item** nota q̄ cō
 stitutio similis fuit facta p̄ Celestinū
 sed fuit renocata p̄ Adrianū sine con
 sensu cōcilij qd̄ facere potuit papa de
 plenitudine potestatis: cuius sit sup̄ omnia
 scilicet. extra de electōib⁹. c. significasti
 quam **De.** cōfirmavit fm̄ glo. **Item**
 nota fm̄ glo. q̄ est sp̄ale in electione
 pape q̄ cardinales absentes nō citant̄
 se expectant p̄ decēz dies: secus in alijs
 electionibus.

6 **¶** Sed pone q̄ cardinales qdam sunt
 absentes: et ita remoti q̄ nullo modo
 possent venire. .j. decē dies ad locum

vbi debet electio celebrari: nūqd̄ pote
 runt presentes statim ad electionē p̄
 cedere: vlt̄ ante lapsū spaciū horz decē
 diez. **R̄ndet** glo. q̄ nō. nā possz esse
 q̄ absentes audiētes de infirmitate
 pape: vel alia cā venire ceperant ante
 mortem: ita q̄. .j. decēz dies a morte
 erūt in loco.

7 **¶** Item pone q̄ aliquis Cardinalis
 non debito tempore expectatus vult
 agere de contemptu: vtrū possit. **R̄e
 spōdet** glo. q̄ non: si electio facta fuit
 ab omnib⁹ alijs vel a duabus ptibus
 eo non computato.

8 **¶** Quero hic dicē q̄ p̄sentes teneant
 expectare absentes p̄. io. dies quibus
 elapsis omnes p̄fētes debēt ingredi
 ad electionē. **Quid** ergo si isti p̄fētes
 essent pauciores q̄ tertia ps. **R̄ndet**
 glo. q̄ possūt eligē: nā illud qd̄ dicit̄
 q̄ si elect⁹ a pauciorib⁹ q̄ a duab⁹ pti
 bus cardinalium gerit se p̄ papa sit
 excōicat⁹. vt in. c. licet. de elec. itelligit̄
 de duabus ptibus. s. p̄sentū.

9 **¶** Quero que sit necessitas qua card
 nalis possit habere duos seruitores i
 conclau. **R̄ndet** glo. puta quia poda
 gras habz ita q̄ necesse habz p̄ duos
 seruitores sustētari vel portari: vlt̄ alia
 simili causa.

10 **¶** Quid si cardinalis p̄pter infirmitatē
 nolens inclusus stare renuntiat voci
 sue: nūqd̄ valet renūtiatio: et nūquid
 rediēs admitteat. **R̄ndz** glo. s. hosti.
 cui hoc de facto cōtingit q̄ penitens et
 rediens admittēdus est: de his tamē
 que medio tempore facta sūt cōqueri
 non potest.

11 **¶** Quero pone q̄ absens cardinalis ve
 nit post diez octauū post diē iclasure
 vel a

vel a die inclusure: ita q̄ cardinales i-
clusi tūc nō habēt: nisi vinū ⁊ aquā ⁊
panem: vt dictum est nūqd iste supue-
niēs statim compellit suscipe ipsoꝝ
vitam. Rñdet glo. q̄ sic. l. 3. nō fuerit i
culpa: quia sepe sine culpa quis puni-
er cā de re. i. sine culpa.

12. Quid si papa mori i mari vbi debēt
cōuenire cardinales ad electōz. Rñdz
glo. q̄ debēt cōuenire in ciuitate per
quam locus ille maris distinguitur:
puta si vocat mare pisanū debēt con-
uenire pisis: si autē nō distinguit p
aliquam ciuitatem debent cōuenire
viciniori.

13. Quid si electō pape sit facta i ciuitate
interdicta. Rñdet glo. q̄ valet.

14. Item nota fm glo. q̄ cardinales te-
nēt eligere idoneū: l. 3. dicam q̄ nulla
exceptio admittitur cōtra electum a
duab⁹ ptib⁹: vt. s. eo. c. licet.

15. Quid ergo si laycum illitteratus eli-
gāt. glo. remittit ad notata. i. c. si q̄s
pecunia. 79.

16. Item nota cautelā adhibēdam circa
cōclauē h̄z. De. vt habeat vnū accessū
⁊ nullū mediū parietem siue velamē
Meliorē cautelā adhibet iuriscōsult⁹:
cū mulierez dicētem se p̄gnātem tpe
ptus iubet in cōclauē poni: ⁊ caute cu-
stodiri ne supponat ptus quē postea
se pepisse dicat: vt sic mariti sangui-
neos a successiōe excludat. l. i. s. de in-
spiciēdo. ff. de v. l. spiciendo. vñ nota
posse cōmitti fraudē ppter velamen
mediū qd facit ad questionē q̄ si iter
testes ⁊ attestatoz ē cortina i medio
ita q̄ audiūt voces eius: sed nō vidēt
q̄ nō valet testamētuz: nec depositio
testiū deponētū de auditu ⁊ nō visu

vt notat Cy. in. l. si nō spālī. C. de te-
stametis. ⁊ p Bar. in. l. sūma. s. idem
labeo. ff. de aqua pluuiā arcēda.

De his q̄ vocāt ad dirigēdas mo-
niales in electōibus. s. 52.

Quia hāc excōicationez. s. de
his qui vocāt ad dirigēdas
moniales in electōib⁹ ab eis
faciēdis: nisi abstineāt ab his per que
inter eas posset in ipsis electōib⁹ oriri
discordia vel orta nutriri.

Quero q̄ sūt isti qui possūt incidere i
hāc excōicationē. Rñdz glo. puta re-
ligiosi cōsiliarij aduocati discreti viri:
q̄ vocāt ad dirigēdas moniales circa
modū electōis ab ipsis faciēde.

Sed quero q̄a hic dicit h̄: qd si voca-
rēt mulieres religiose vel alie discrete
an si cōtrafacerēt iciderēt excōicationē
Rñdet glo. q̄ sic.

Item nota q̄ hec pena habet locum
nedū in his qui vocāt ad dirigēdas
moniales regulaz approbatarum in
eaz electōib⁹ faciēdis: sed etiā i his q̄
vocāt ad dirigēdas illas que nō renū-
tiāt p̄p̄is: nec faciūt p̄fessionē regu-
larem in vna de regulis approbatis:
sed viuūt sicut canonici seculares i se-
cularibus ecclesijs nisi abstineant a p̄-
dictis.

De electōib⁹ ⁊ electis ad regimē
vrbis Rome cōtrā. c. fūdamēta.
s. 52.

Quia hāc excōicationē. s. de ele-
ctōib⁹ ⁊ electis ad regimen
vrbis rome cōtrā. c. fūdamēta
de elec. li. 6.

Nota q̄ in p̄ncipio dicti capli vsque
ad. s. p̄inde. ponit ratio quare facta
fuit hec cōstitutio et excōicatio. scz q̄

nullus notabilis peminētie potestatis
et dignitatis eligat in senatores. s. ne
cum sua potētia possit sibi dictā urbē
všpare et sibiugare ecclesiā et romanū
pōtificem: sicut fecit **Coradinus** q̄ de
venenola radice **Frederici** quōdam
romani ipatoris colubri tōtuosi iusto
ecclesie iudicio r̄probari p̄disse vide-
bat in regulū q̄q̄ ad extermīnū ro-
mane ecclesie manifestis iudicijs: vna
cū suis fautorib⁹ aspirabat. **Secundo**
statuit q̄ null⁹ inferioris dignitatis
a p̄dictis eligat ultra ānū in senatores
ne habeat cām acq̄rēdi in ea potētiā
et p̄ncipatū: quo velit postea sibi eius
dñū sibiugare.

2 **Nota** etiā penas: q̄a p̄mo electio est
nulla. **Secundo** incurrūt excōicationē
tam electores q̄ electi cū dātibus eis
auxiliū cōsiliū vel fauorē. **Tertio** q̄ si
tales electi se imisceāt vel cōsentiant
electiōi sūt p̄uati vna cū suis posteris
omnib⁹ feudis p̄uilegijs libertatibus
imunitatib⁹ gratijs et honoribus que
tenēt ab ecclesia romana: vel ab alijs
ecclesijs et reuertāt ad ipsas ecclesias
a q̄bus tenebāt. **Quarto** q̄ oīa facta
ab istis in dicto officio sint nulla.

Quinto q̄ iudices et tabelliōes q̄ au-
doritātē tali electiōi interposuerint: vlti-
mū instrumenta p̄fecerint sint p̄uati digni-
tate et officio suo. **Sexto** q̄ nō possūt
absolui a dicta excōicatione: nisi p̄ Ro-
manū pōtificē: vel de ei⁹ licētia spālī.

3 **Item** nota q̄ ciues romani possūt eē
senatores vel patricij vrbis rome: dū
modo nō ultra ānū etiā si fuerint fra-
tres vel nepotes vel filij dictorū p̄nci-
pum: vel eciam si habuerint dignita-
tem vel titulū comitat⁹ baronie: vel

alterius tituli: dūmodo dicta potētia
sit extra territorium rome: nisi esset
multū notabilis et excellēs potētia:
ad quam ratio hui⁹ cōstitutōis possit
merito extendi.

**De magistris et scholarib⁹ bono-
niēsis conducentib⁹ hospitia ante
tempus. §. 54.**

Quoniam hāc excōicationē de ma-
gistris et scholarib⁹ bononie
q̄ ante tēp⁹ cōductōis p̄ducūt
aliorū magistrorū vel scholariū hospi-
tia sine ipsoz cōsensu.

Quero an locatores incidēt in excōi-
cationē q̄a solū videt̄ dicere de cōdu-
centib⁹. **R̄ndet** **An. de bu. q̄** doctores
cōiter tenēt q̄ ligēt: q̄a p̄ncipant in
delicto p̄ quo cōductor est excōicat⁹:
q̄a iste nō cōduceret nisi locaret: vñ p̄
regulā. c. si cōcubine. est excōicat⁹ lo-
cator. **Sed** videt̄ q̄ hec cōstitutio cō-
tineat iniq̄tatē si nō ē licitū interpellare
locatorem vt locet ante tēpus finitū
iāz erit apta via ad eludēdū locatorem
q̄a si expectabit tēp⁹ poterit esse q̄
recedet ille qui ibi habitat: et tunc sic
remanebit vacua. dicit **Jo. an. imagi-
nādūz** esse q̄ erat certum tempus in
medio locatōis q̄d erat determinatū
s̄m cōsuetudinē ad interpellādū loca-
tores: vt hic in bononia in medio au-
gusti: modo ante istud tēp⁹ locatōis
faciēde: nō dico facte nō erat licitum
interpellare post hoc tēp⁹: sic et hoc vo-
luit hec decretalis.

Quero an hec cōstitutio astringat lo-
catores ad locādū secūdo āno. **R̄ndz**
An. de bu. s̄m **Hosti. q̄** nō: dūmodo
locet elapso tempore cōductōis s̄m
q̄d declarat **Jo. an. aut** facere nō pōt

line

sine cōsensu inq̄lini: hec autē cōstitutō
nihil dicit de necessitate locādi i sc̄do
āno. **D**icit tamē **H**ostfr. q̄ si nonus
inq̄lin⁹ vult p̄ eodem p̄cio quo anti
quus est p̄ferēdus antiquus: sicut di
cim⁹ in locatōe p̄diorū fiscalīū. **A**n. d̄
but. dicit q̄ hoc de iure nō ē determi
natū q̄ quis cogat locare in secūdo
āno: saluo q̄ in p̄dīs fiscalib⁹. Est tū
dum q̄ ex quadam vrbānitate poti⁹
deberz antiquo q̄ nouo locare: 7 q̄si
dicat facere iniuriā lato sūpto voca
bulo: si omissio antiquo locat nouo p̄
eodez p̄cio: sicut dicat in emphiteota
vt notat i. l. i. de p̄uile. credi.

3 **Q**uero an hec cōstitutio in alijs scho
laribus sit seruanda sicut Bononie:
ita q̄ sit seruāda ḡnāliter in quolibz
studio. **H**ostfr. dicit q̄ sic: q̄a alīs frustra
torie fuisset hic posita: q̄a sufficissz cō
stitutio legati. **I**tem q̄a olim erat in
suprascriptōe episcopo Bononie. q̄d
est remotū: ergo papa voluit esse cōsti
tutionē ḡnālem. **I**tem q̄a eadem est
ratio igit in omnib⁹ debet esse idem
ius. l. actio. de d̄bo. obli. 7 de cō. trās
lato. **I**tem q̄ sit ḡnālī patet quia est
clausa in corpore iuris: l. de bononia
loquat: vt instituta de iure natura.
gen. 7 ciui. s. si q̄d principi. **I**tez quia
fūdāta est sup bono publico et cōi: tū
cōiter doctores tenēt oppositū. **I**tem
dicit **J**o. an. q̄ est localis: vt patet ex
d̄bis ipsi⁹ cōstitutōis: 7 hoc dicit **A**n.
de bu. tenēdū. s. q̄ sit localis solū **B**o
nonie seruāda: 7 nō ḡnālī.

4 **Q**uero an sufficiat episcopo bononie
facere legi p̄ scholas. **R**ndet **A**n. de
bu. q̄ nō: quia est cōis audiētia oium
scholarīū: debent ergo in ḡnālī aggre

gatione scholarīūz publicari: de quo
nihil fit.

Quero an hec cōstitutio sit ferenda
vel late sententie. **R**espondet **A**n. de
bu. q̄ est late. **5**

Quero an hec cōstitutio extendatur
ad scriptores. **R**ndet **A**n. de bu. q̄
credit q̄ nō: quia hec cōstitutio est pe
nalis: ideo nō debet extēdi. **I**tem q̄a
in scriptura appellatōe scholaris non
cōtinet scriptor. **6**

De p̄cipate cū excōicato a papa
in diuinis. s. 55.

Quero an hec excōicatōe salic⁹
de participante cū excōicato
a papa in diuinis.

Nota q̄ ad hoc vt hanc excōicatōem
incurrat talis p̄cipās quinqz requirūt
fm **A**n. de bu. **P**rimo q̄ p̄cipās sit
clericus. **S**ecūdo q̄ p̄cipans fiat ex
certa sc̄ctia. **T**ertio q̄ sp̄ote. **Q**uarto
q̄ excōicatio sit papalis. **Q**uinto q̄
excōicatio sit in diuinis. **E**t ita tenet
An. de bu. q̄ in omnib⁹ istis cōcurrē
tibus p̄cipās in diuinis sit excōicat⁹
7 ideo facit pulchrā distīctōez vicēs
Et dīc q̄ p̄cipās cum illo qui est ex
cōicatus cum p̄cipatib⁹ incurrit ma
iorem excōicationē. **I**dem de cōicāte
in crimine pro quo est excōicat⁹. s. q̄a
incurrit maiorem excōicatōez. **I**dem
de cōicāte in diuinis omnib⁹ illis
q̄nqz cōcurrētib⁹ de q̄bus p̄dixi que hic
in textu enumerāt. **C**oncordat **H**ost.
Jo. tamē tenuit q̄ cōicās excōicato i
diuinis non distīguēdo inter papā
7 alios incurrat maiore: secus si cōicat
in alijs q̄ in diuinis: puta comedēdo
loquēdo dormiēdo. **I**ta notat. i. q. 3
c. si quis ep̄s in concilio. **I**tez nota

tertū de hō ad hūz: vt discernere
possis opinionū diuersitatē qui dicit.
Significauit nobis ⁊ cetera. **N**ex cle-
ricos q̄ scienter et spōte p̄cipauerūt
excōicatis a nobis: et ipsos in officijs
recepūt eadem excōicatōis sentētia n̄
dubitam⁹ inuolui: quos etiam p̄ ab-
solutōis bñficio habēdo ad nos vo-
lum⁹ cū litteraz tuaz insinuatōe re-
mitti. Ric. in. 4. vi. is. ar. 6. q. 3. vna
cum hosti. tenet q̄ sciēter p̄cipās in
diuinis cum excōicato a papa nomi-
natum incurrit eādē sētētia.

De p̄cipate cū excōicato neduz a
papa s̄ a quocūq̄ i crimie. §. 56.

Quia hāc excōicatōem de p̄-
cipate cū excōicato nedum a
papa: sed a quocūq̄ i crimie
p̄t qd̄ ē excōicat⁹ incurrit excōicatōz
maiozem.

1 Nota s̄ An. de bu. in dicto capitulo
si cōcubine. q̄ hoc intelligit post latā
sētētia. s. quādo p̄cipat excōicato p̄
latam sētētia: secus si ate: ⁊ hoc i excōi-
catōib⁹ ab homie: secus a canone cui⁹
iam sit lata sentētia tempore facte cō-
stitutionis.

2 Sed qd̄ si p̄cipat in locutōe oratiōe
dormitōe ⁊ similia. dic q̄ incurrit ma-
iore: vt in .d.c. nuper

3 Item nota s̄ An. de bu. in .d.c. nup.
q̄ illud qd̄ dicit q̄ p̄cipās excōicato
in crimine dādo ei cōsiliū auxiliū ⁊ ce.
intelligitur de cōsilio directe dato ad
crimē: p̄pter qd̄ agēs est excōicatus:
puta dat cōsiliū ad clericū hberādum
secus si daret in facto: pro quo talis
excōicatus nō fuisset. Item dicit q̄ si
ego do tibi auxiliū cōsiliū ⁊ fauorē p̄-
cipaliter p̄ delicto p̄ quo tu nō incur

rebas excōicatiōem q̄q̄ p̄pter hoc in
quādā cōsequētiā delictū cōmittas
p̄pter qd̄ incurras excōicatiōem: non
p̄pterea ego incido in excōicatiōem.
Explū ego p̄sto tibi auxiliū cōsiliū
⁊ fauorem vt aggrediaris quendam
laycum: ⁊ illum offendas: tu vadis: ⁊
illo aggresso nedū laycū: s̄ ⁊ clericū
offēdis: modo q̄q̄ tu sis excōicatus:
certe nō ego: q̄a meū cōsiliū directe n̄
itēdebat ad p̄cussioem clericī. Idem
esset si darem cōsiliū vt aliquā rem
auferres: certe si in ablatiōe ipsi⁹ offē-
deres clericum nō essem excōicatus:
quia meū cōsiliū n̄ fuit directū ad hoc
⁊ sic patet q̄ quo ad hoc vt p̄cipās
criminoso in crimine incidat in excōi-
catōz: necesse est q̄ directe p̄cipet in
illo crimine: ex quo cōmittēs incurrit
excōicatiōem. Possūt etiam intelligi
p̄dicta: put sētūt doctores quādo n̄
p̄cipat in crimie dānato: s̄ dānādo
q̄ tūc p̄cipās in tali delicto non sit
excōicatus. Exemplum p̄beo tibi cōsi-
liū in tali crimine: p̄pter qd̄ tu cōmit-
tēs nō incurris excōicationē ip̄o iure
sed bene p̄pter tale delictū potes exco-
municari: modo si postmodū excōice-
ris: nūquid ego qui p̄beo cōsiliū in
p̄dicto crimine ero excōicat⁹: certe nō
q̄a auxiliū nō fuerat p̄stitum directe
super facto dānato: vt iurreret excōi-
catio quia requirit iste tex. in .c. nup. qd̄
.s. factum sit dānatum ⁊ nō dānādū
Item hic videt tenere An. de but. et
Inno. q̄ i ista p̄cipatiōe dādo cōsiliū
auxiliū ⁊ fauorem: nō distinguitur
an al̄s esset factur⁹ vel nō: q̄a s̄m qd̄
dicit glo. nō refert an de bono malū
vel de malo pessimū quis efficiat. ff.

de ser.

de ser. co. l. i. §. q. i. g. i. f. de hac materia habet in regula iuris: nullus ex consilio li. 6. et ibi dicit Jo. an. tamen ibi dicit quo ad pene quantitate: placet sibi illa distinctio per ea que habet in. c. sicut dignum. de homicidio. Bar. idem in. l. non §. si manifesto. ff. de iniurijs.

De his qui procurant et conseruatores dati se intromittant de his que eis non licet. §. 57.

Quoniam circa hanc excoicationem. s. de his qui procurant et conseruatores dati se intromittant de his que eis non licet.

i Nota quod conseruatores quandoque vane a papa et possunt solum cognoscere de manifestis iniurijs: ut in dicto capitulo. i. de offi. dele. unde si de alijs que de manifestis iniurijs se intromittant scienter seu ad alia que iudicalem indaginem exigunt suam extenderint potestate: eo ipso per unum annum ab officio sunt suspensi. Pars vero que hoc parat sententiam excoicationis incurrit: a qua non potest ab solui: nisi ei quem sic fatigauit debebit primo satisfaciatur integraliter de expensis ut in. c. si. eo. ti.

z Quero qui dicunt conseruatores. Rndz glo. dicto. c. i. quod conseruatores possunt dici episcopi qui habent conseruare et defendere viduas pupillos et orphanos ab oppressionibus et iniurijs. extra de fo. com. c. ex pte. et c. ex tenore. 87. di. c. i. et z. et z. q. 5. administratores. Et scire debes quod isti conseruatores interdum dantur ut aliquos defendant contra latrones vel predones: interdum contra eos qui eorum privilegia infringunt ut ea faciant observari privilegiatis interdum latius: ut defendant ab iniurijs et

offensis: et in nullo dictorum casuum habent iudicalem indaginem. i. non possunt procedere per viam iudicii: ut dicto. c. si. De manifestis ergo solum habet cognoscere: et intellige manifesta illa que notoria sunt: et ita patetia que nulla probabiliter tergiversatione celari possunt: ut de ver. sig. c. ex pte. v. c. vi. de coha. cle et mulierum.

z Sed quid si negat offensam notoria. Negatio enim videtur res fieri dubia. Et quibus ad libertatem proclamare non licet. l. z. Dic quod bene probatio recipiet conseruator. s. an factum sit notorium: ut sic videat: an sua sit iurisdicatio. ff. de iudici. l. si quis ex aliena. et de rescrip. c. super litteris: alius enim istorum officium esset inutile: et si inueniet factum notorium procedet: alius desistet. Non enim habet potestatem defendendi simpliciter iniurias sed qualificata notoria. Sic ergo conseruator habet vocare reum: et si confiteatur factum bene quidem: et si negat super notorio probationes recipiet. Si autem confiteatur factum: sed dicat se illud suo iure fecisse: dicunt quidam quod ulterius se intromittere non debet. Alii contra dicentes quod probationes recipiet super notoria offensa: ad hoc in. c. bone. de elec. alias facile esset conseruatorum officium deludere. unde si videatur conseruatori probabilis negatio non procedat. alius puniat sicut notorium.

4 Quero an conseruator nedum offensarum possit punire sed etiam inferendam. Rndz glo. quod sic.

5 Quero quia in. c. si. dicitur scienter se intromittant nisi de manifestis iniurijs quod ergo si per ignorantiam iuris hoc faciunt vel per ignorantiam crassam vel

affectata. **R**espōdet glo. q̄ in excōica
tionē incidūt. de re. iu. ignorantia. ext̄
de tēpo. or. eos. de clande. de spō. c. i.

6 **Q**uero q̄a hic dicit q̄ si isti conserua
tores se intromittāt p̄ter q̄ de mani
festis iniurijs sūt suspēsi ab officio: nū
quid etiam a bñficio. **R**espōdet glo.
q̄ sic. q̄a est ei⁹ sequela. zz. di. c. p̄ter.
8i. di. c. si qui.

7 **Q**uero utrū ali⁹ q̄ papa possit dare
istos cōseruatores. **R**ndet **P**etr⁹ de
ancha. secūdu Jo. an. in nouella. q̄ ē
legat⁹ potest cū sit ordinari⁹. de off.
le. c. z. si potest p̄ se ergo per alium vt
in reglā pōt q̄s. li. 6. Et ita refert de
facto fecisse quēdam legatū. Ex qua
rōne sequit⁹ q̄ quilibz ordinari⁹ possz
in sua dyocesi tales cōseruatores creare
fm Jo. an. j. eo. c. si. super vbo dietā.
Allegat tamē aliqua iura ciuilia que
phibēt hoc fieri. s. loci cōseruatores cō
stitui: vt i aut. vt iudi. si. quoz suffra.
s. nulli quoz iudici. 7. s. interdici⁹
col. z. 7 de mada. p̄ncipi. s. eos autē.
col. z. 7 in autē. vt nulli iudici liceat
habere loci cōseruatores in p̄nci. col.
9. nā vt dicit text⁹ in dicto. s. interdi
cimus. magis isti cōseruatores erant
fures 7 violēti: q̄ illi quos a talibus
cohibere debebāt. Ex qua ratione et
alijs cōcludit Jo. an. in vbo dietā. q̄
equū est cōsentire 7 cōcludere tales cō
seruatores per solos romanos pōtifi
ces dari posse qd̄ pbat. c. i. d. off. dele
dum dicit cōcedim⁹. 7. c. si. j. eo. vbi a
sede apostolica cedit⁹: 7 ad hoc p̄stat
argumentum de off. or. c. i. vñ. nec p̄
eo. li. 6.

8 **D**e eo qui fingit aliquē casū p̄pter
quē aliquis iudex vadat vel mittat

ad aliquam mulierez pro testimo
nio. s. 58.

Quero hanc excōicatōem. s. de
eo qui fingit aliquē casū
p̄pter quē aliquis iudex va
dat vel mittat ad aliquam mulierez
pro testimonio.

Nota rōnē quare fuit facta hec excōi
catio posita in p̄ncipio text⁹ quia nō
cōuenit mulieres euagari sup palatia
nec viroz cetibus cōmisceri. Et glo.
addit q̄ p̄culosa est sexu cōmixtio. is
q. i. diffinim⁹. et ideo hic phibz papa
q̄ mulieres nō debeāt p̄sonaliter ad
iudiciū vocari vel inuite trahi causa
ferēdi testimoniū nec auctoritate lit
teraz apostolicaz vel legatorz ipsi⁹:
vel alia quacūq̄: sed cum necessariuz
fuerit testimoniū earūdem: iudex ex
pensis p̄tis cui incūbit p̄batio trans
mittat ad eas tabellionē: vel aliā p̄so
nam idoneaz: puta fm glo. p̄s bytez
vel alium virum honestum corā quo
iurēt: 7 ibi erit tabellio: 7 citabitur p̄s
aduersa: vel si casus occurreret q̄ iure
phibēte receptō testiū alteri nō possz
cōmitti: tūc iudex debet p̄sonaliter ad
eas accedere: vel si iudex sit p̄sona no
tabilis: puta ep̄s quem p̄ reuerentiā
episcopalis dignitatē ad mulierculas
accedere non decet tunc etiam debēt
mittere.

Item nota fm glo. in eo q̄ dicit iui
tas trahi: q̄ si volētes ire volūt: 7 nō
coacte ad testimoniū ferēdū nō iur
rūt hec pena. Et in hoc autē differūt
religiose de q̄bus statim infra: quia
etiam si vellent ire ad iudiciū non
possunt.

Quid de matre tutrice filioz. **R**ndz
De. de

De. de an. credo qd p se ipsam possit
si voluerit in iudicio esse. Dost qd eim
tutela sibi deferat a lege tanq legiti-
mam administratione habes potest
rem in iudicium deducere. de appell.
.c. sua nobis.

4 Querit Jo. an. vtz hec pea heat locū
in iudice layco. Respondet qd sic.

5 Item nota fm euz qd si qd pcurator
vel pars nominat aliquā mulierē in
testem: vel fingit casum aliquem: di-
cendo talem esse suū debitore in cētū
de qua re testis est talis mulier: et hoc
facit ad hunc finē vt iudex vadat vel
mittat ad eam p testimonio excoīca-
tus est.

6 Quero an eo ipso qd quis fingit cōn-
istam cōstitutionē sit excommunicat?
Rūdet Jo. an. qd nō. imo expedit qd
iudex produxerit eaz ad effectū cūdo
vel mittendo ad eam: quia vba sunt
intelligenda cū effectū: vt in .c. relatū
de cleri. nō resi.

De eo qui absolut⁹ fuit in articulo
mortis: vt adueniēte sanitate repre-
sentet se. §. 50.

Quoniam hāc excoīcationē. scilicet
de eo qui absolut⁹ fuit in ar-
ticulo mortis: vel alio impe-
dimēto: si adueniēte sanitate: vel alio
impedimēto cessante non se p̄sentat:
cū omode poterit reinadit in eādē.

i Quero quomodo intelligit illud cō-
mode. vide supra exco. 2. §. 25. Nota
etia3 hic glo. enumeratē oēs casus ex-
coīcationū positos in hoc li. 6.

2 Item nota qd ppter iustū impedimētū
potest quis absolui ab alio qd ab eo a
quo de iure fuēat absoluēd⁹. Iminēs
autem p̄culum mortis dicit iustum

impedimētū: etia3 si imineat aliter qd
per infirmitatē puta timet hostem ca-
pitale3: vel est obsessus: vel in manib⁹
pdonis vel tyrāni vel est nauigatur⁹
p̄culoso nauigio vel patit⁹ naufragiū
vel itur⁹ ē p loca p̄culosa. ff. d. dona.
cā mortis. l. tertia. cum. l. sequēti.

Sed hic querit vtz illa absolutō que
conceditur ppter iustū impedimētū
potest fieri ab alio qd ab eo qui debet
an habeat locū in excoīcatis alia rōe
tracta aliter qd per iniectionē manuū
Respondet De. de ancha. fm Inno
qd habet locū solū in excoīcatis ppter
manuū iniectionem: sed si al⁹ sit exco-
municat⁹ a iudice v⁹ a iure: i3 absolui
possit in mortis articulo. ar. de sen. ex.
.c. a nobis. 2. in fi. tamē in alijs casib⁹
qui ponūt in .c. q̄uis. de sen. ex. nō h3
locum: sed tātū ab excoīcatore vel ab
illo ad quem sp̄dat absoluendi sunt
et ita notat supra. c. q̄uis. in nouella.
S3 hic in nouella Jo. an. dicit qd iste
textus facit contra istam opinionem
dū dicit ab alio absoluūt: et s. gñalif
dixit ab homie vel a iure: et sic de alia
etia3 excoīcatione qd de illa que per
manuū iniectionem infligitur locū
habet illa absolutio ppter iustū impe-
dimentum pueniēs ex multis causis
vt dicto. c. ea noscūt. et c. q̄uis. et c. qd
de his.

Item nota qd quādo quis absoluit⁹
ab excoīcatōe debet satisfacere: quod
intellige iuxta p̄prias facultates: et p
hoc infert Archidī. facultates ecclesie
quas ad vsum habet clericis ad hoc
nō teneri. i. 6. q. 6. §. fi. p hoc facit de.
volentes. §. i. de here. et de appella. c.
rephēibilis. vide qd notat de p̄bēdis

3

4

.c. de multa. 4. glosa.

5 Querit Jo. an. in nouella utz legati de latere possint absolvere inicientes manus in clericū si lesio sit enormis: refert hic archidi. tenere q̄ sic. Dicit Petrus de ancha. Aduerte quia sup sunt opiniones de q̄bus in nouella. s̄ eo. ad eminētiam: et finaliter tenet q̄ possit i atroci siue graui delicto: puta mutilatiōe ossis fractiōe et homicidio: et filia. Jo. an. ibi dicit q̄ vidit aliquos legatos absolūtes et aliquos abstīnētes: de iure tamē credit q̄ possūt: q̄a iura que eis tribuūt istam ptātem generaliter loquūt: et iura que excipiūt atrocem loquūt nō in legatis: s̄ in inferiorib⁹: et hoc tenē expedit saluti animaz fm eum.

6 Querit etiam in nouella utz in alijs casibus reseruatis pape possūt legati absolvere. Rndet q̄ nō nisi in casu reseruato p manuū iniectiōe: naz iste casus incepit eis competere de cōsuetudine postea approbata p c. q̄ translationē. de off. le. vnde excōicatos nominatim a papa vel ab eius delegato nō possz absolūe de of. le. c. studuisti. et de of. or. c. pastoralis. hoc dūm nisi super hoc habeat spāle mādatū super quo sibi nō credit nisi ostēdat q̄ si p diderit pbet amissionē et tenorem. Sufficit tamē q̄ semel fuerit publicatus. ad hoc facit de māda. pnci. l. i. de pui. c. cum oliz. et de testa. l. publicati extra de fi. instru. si instrumēta.

7 Quero cum text⁹ excuset excōicatu ab accessu Romā ppter impedimētū als infert q̄ teneat se psonaliter p̄sētare p absolutiōe obtinēda: s̄ an talē absolutionem posset quis petere per

procuratorem. Inno. Rndet q̄ sic ex iusta cā: aliter nō hosti. tenet strariū dicit enim q̄ nullo modo potest peti absolutio per pcuratorem. Requirit enim contritiōem et cōfessiōem excōicati. ii. q. 3. cuz aliquis. et certā formā et solēnitatē et introduciōez in ecclesia et manus impositiōem et recōiliatiōez anteqz nō est ei cōicandum. 24. q. 3. notādū. Tamē cōtrariū seruat in curia vt notat Spec. in ti. de pcur. si. et Item opponit. imo si habet speciale mandatum petendi absolutiōz videt posse vitare lz ad hoc nō habeat spāle mandatum: de hoc in Spec. in ti. de iuramēto calūnie. s̄ restat. et qd ergo A sentētia ho interditi et suspēsiōis: potest peti absolutio p pcuratōrē: q̄a nō solēnitatē forme nec recōiliatiōz desiderat: et in hoc omnes cōcordant et hec notat supra. e. cuz desideret. in nouella.

8 De rectoribus ciuitatū qui faciūt statuta per que quis compellatur soluere vsuras. s̄. 60.

9 Ircā hanc excōicatiōem. s̄. de rectoribus ciuitatum qui faciunt statuta per que quis compellat soluere vsuras vel solutas non repetere.

10 Nota q̄ paria sunt aliqd facere p viā directam. s̄. impedire repetitiōz vsarū vel vtēdo super his diuersis colorib⁹ et fraudibus exquisitis ad hoc vt excommunicationem incurrant.

11 Item nota in v. cetēz. q̄ feneratorē sic vt plurimum contractus vsarios occulte iniunt et dolose q̄ vix cōvinci possūt de vsuraria prauitate ideo debēt compelli ad exhibendū et pducēdū

in iudicio

in iudicio libros rationū p censuram ecclesiasticam per quoz inspectionez discerni possit: an sit usura qbus libris credit contra ipsos usurarios: nō p eis vt hic in glo. *S. de pbatōibus. l. instrumenta. 7 notat. ff. de eden. l. i. §. numularios.*

3 *Item nota q iste est vnus spālis casus p hāc cōstitutionē in quo q̄s cōpellit pducere rōnes cōtra se: nam an hāc cōstitutōem nō fiebat.*

4 *Item nota q debet compelli p cēsura ecclesiasticā pducere libros. i. p sniaz excoīcatōis suspēsiōis 7 interdicti: fm q discretus iudex viderit expedire. nā in appellatōe ecclesiastice censure hec tria cōtinēnt: vt in. c. querēti. de vbo. signi. Nō vult ergo hec cōstitutio sz glo. ipso inuito domuz ipsi ingredi: vel archam ipsius frangi: 7 qā hanc censuram: licet nō directē: tñ idirectē cōtra iudeos nō exerceat ecclesia. sz puando cōtione fidelīū: tamē satis videt q etiam in iudeis haberet locuz si p seclares pncipes tales libros edē nō cogant. Concordat *Paul. Dy. 7 Jo. de ligna.**

5 *Quid si dicat usurari⁹ vel heres se nō habere rōnes vel se illas pdidisse: nūquid stabiē sacramēto suo. Respōdet glo. q nō: nisi pbat q amisit: 7 pbat cām quomodo amisit: puta pbat in cendūz quo fuerūt succēse: vel ruinā vel naufragiū quo fnerūt sūmerse. ff. de eden. l. i. si q̄s ex argētariū. in fi. 7. l. si. de fi. instru. et hoc fm *Dy. fit ppē fraudes quas mittūt.**

6 *Sed quid si cognosco vñariū qui nō scripsit ratōes in libro: sed in cedula quas statim dilacerat solutis debitis*

7 *7 usuris. Rñdet glo. q si tali succederet heres nō usurarius: sed alius fide dignus satis videt stare iuramento suo si huic rei fama sentit.*

7 *Item nota hic iuncta glo. in vbo iuramento q iuramētum factuz super seruādo iniquo statuto nō ualet sicut hic patet. Si q̄s iurat seruare statuta super usuris soluendis vel nō repetēdis facta.*

8 *Quero quid de statuto qd est Bergomi q repetētes vsuras in foro ecclesiastico per ptātez cogāt mutuare usurario tātam pecuniāz tāto tēpore q̄to tēpore tenuerūt pecuniā vñarij. Respōdet glo. q hoc statutū nō valz Addit *Paul. q incidūt hoc statuentes in excoīcationē ibi.**

9 *Quid si faciat statutū q null⁹ recipiat p usura nisi duos denarios p libra i mense. Rñdet glo. q tales sic statuētes nō sūt excoīcati. *6. cor. Paul.**

Excoīcatio tertio scilicet pcutiētū clericos. i. in quot casibus pcutiēs sit excoīmunicat⁹.

P *Excutiēs cūcā vel religiosuz cōuersū vel nouiciū religiōis approbate est excoīcat⁹ excoīcatōe papali. i. 7. q. 4. si q̄s suadente. extra de sen. exco. Non dubium. 7 eo tñ. religioso. l. 6. et hoc si percussio sit enormis.*

2 *Quicūq; detinet eum in custodia publica vel pñata absq; alia corporis lesione vel intrudit in vincula: vt in. c. nuper. de sen. ex.*

3 *Abbas vel prior etiā causa cōrectōis clericum uel monachum per laycum vñerari faciēs est excoīcat⁹: tā p̄cipiēs q; vñerās si aliter sit corrigibilis. ext*

- de sen. exco. c. vniuersitatis.
- 4 **N**ō defēdens clericum cum ad eius officiu p̄tinet: quia fauere videtur: q̄ cuius possit manifesto facinori desinit obuiare: de sen. exco. quante. 23. q. 5. administratores.
- 5 **H**erberans clericū qui nolens satisfaccere sp̄ote se s̄bicit h̄berib⁹. de sentē. exco. cōtingit.
- 6 **I**delat⁹ magister dñs: vel plāguine⁹ ex p̄posito ⁊ animo irato multū excēdens in p̄uisione clērici.
- 7 **Q**ui libidie vindictē repercutit clericum ludentem: l̄z grauiter p̄cutiētez. extra de sen. exco. c. veniēs. ⁊. c. i.
- 8 **Q**ui spuit vel aliqd effundit sup clēricū: aut claudit ei hostiū vel ponit custodes ad capiēduz eum: si de domo ereat: vel ei equitanti capit habenas equi: vel rumpit cingulū selle vel minis ⁊ terroribus restare eum facit in loco: vel quasi captū facit ad iudicem ire de sen. ex. cum desideres.
- 9 **Q**ui rem coherētē clerico aufert: aut rem de manu eius arripit: aut vestes quib⁹ indur⁹ est scindit.
- 10 **Q**ui arestat v̄l aufert rē clērico postq̄ ip̄e puenerit ad locū suū: et adeptus fuerit plene possessionē illius.
- 11 **Q**ui ordinat cuius vxore sua: vt clericū inuitet ad turpitudinē: si postea p̄cu-

tiunt sunt ambo excoīcati.

Mulier que p̄cutit clericum inuitātez i2
eam ad turpitudinē: si solum h̄bis impetat: secus si in facto.

Qui persequit clericum et ip̄se quasi i3
coactus p̄icit se in aquam vel ad piculum vt euadat.

Si quis animo iniuriādi capit clericū i4
per capillos dicens: nisi esses clericus p̄cuterem te.

Mādās clericum h̄berare si sequitur i5
effēd⁹: tam mādās q̄ h̄berās est excoīcatus. extra de sen. exco. mulieres. §. fi.

Qui ratam habet p̄uisionem clērici i6
eius nomine factam. de senten. exco. cum quis.

Qui p̄curando dixit q̄ libenter vellz i7
vindicare de tali clērico: si p̄pter hoc h̄ba q̄s h̄beret illū: l̄z nō nomine ei⁹.

Adest hic finis opis restitutionū pu-
tilis Reuerēdissimi i xpo patri. fratri.
Frācis de platea bononiēb ordinis
minoz: cui⁹ impressio venetijs extat
facta ductu ⁊ impensa Johānis Co-
lonie agripinēb: ac Johānis māthen
de gherretshem: q̄ vna fideliter circa
hoc se gerūt. Anno. M°. cccc. lxxiij.
die. xxv. Martij.

12
13
14
15
16
17

